

မြန်မာပြည်တွင်ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များ

ဖောင်စင်ကြည်

ကရင်စာမျိုးသားနိုင်ငံရေးစာစု ဒေါ်ကာလှက

ဒေါက်တာတီသံဗျာ

ဒေါက်တာစံစိဖိုး

စောဘဦးကြီး

မြန်မာပြည်ချစ်ကရင်အမျိုးသားဆောင်းစောင်များ

[ဝစ်အစိုးရ၏ စာပေစီစဉ်ရေးမှ ခွင့်မပြုခဲ့သောစာအုပ်]

မောင်စင်ကြည်

[အမျိုးသားစာပေဆုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆုရ]

၂၀၀၃ - ခုနှစ် ၊ ဇန်နဝါရီလ

ပထမအကြိမ်ထုတ်ဝေခြင်း
အုပ်ရေ (၁၀၀၀) - ထိုင်းနိုင်ငံ

ကုန်ပြုတ်စာစာစီရိုက်

ကိုဗုတ္တ
ရဲအောင်ညွန့်. (ဖိုးရဲ)

မျက်နှာဖုံး

ဦးထွန်းမြင့် (ဆေးမှူး)

ထုတ်ဝေသူ

ပြည်ထောင်စုကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (U.K.L - L.A)

ဆက်သွယ်ရန်လိပ်စာ

၁။ P.O Box - 61

Phasi Charoer (P.O)
Bangkok - 10160
Thailand.

၂။ မောင်စင်ကြယ်

7/504 Drummond Street
Carlton VIC 3053
Australia.

၃။ အာဟာရ စာကြည့်တိုက်
တိုကျို - ဂျပန်။

မြန်မာပြည်ချစ်ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များ

(မာတိကာ)

စာရေးသူ အမှာစာ၊

၁။ ကရင်ရာဇဝင်ဆရာ ဦးပညာ

၂။ သူတော်စင် ဘိုးပိုက်ဆံ

၃။ ကရင်ခရစ်ယာန်အစ ကိုသာဖြူက

၄။ ကရင် နိုင်ငံရေးအစ ဒေါက်တာတီသံဠာက

၅။ သုတေသီပညာရှင် ဆရာလွန်းရွှေ

၆။ ဆင်ဖြူရှင် ဒေါက်တာဒါမေဘိုးမင်း

၇။ ခွဲရေး၊ တွဲရေး ခေါင်းဆောင် စောဆစ်ဒနီလူနီ

၈။ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာဆာစံစိဖိုး

၉။ သာယာဝတီက ဆရာစံတော် (OBE - K.H)

၁၀။ ဝန်ကြီးစောပေသာ

၁၁။ ပိုးကရင်နိုင်ငံရေးအစ ဝန်ကြီးမန်းဘခင်က

၁၂။ အာဇာနည်ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်

၁၃။ ဝန်ကြီး စောစံဘိုးသင်၏ ဘဝသံသရာ

၁၄။ စောဘဦးကြီး၏ အမျိုးသားရေး ကြိုးပမ်းမှု

၁၅။ တတိယမြောက် သမ္မတကြီး အဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ၊ အဂ္ဂမဟာသီရိသူဓမ္မ မန်းဝင်းမောင်

၁၆။ ကရင်လူမျိုးများ စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ ဝင် စောနော်တင်ဘွား

၁၇။ မြောင်းမြက ငြိမ်းချမ်းရေးခေါင်းဆောင် ဦးမန်းစောဘု

၁၈။ သတိုးသီရိသူဓမ္မ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီး မန်းဘခိုင်

၁၉။ ပထမဆုံး ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ ဝင် အမျိုးသမီးဝန်ကြီး မစ္စက်ဘမောင်ချိန်

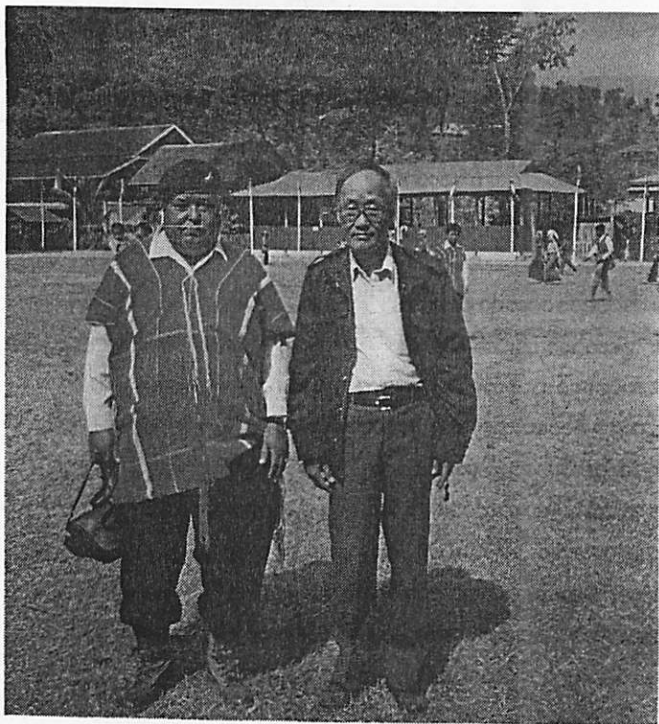
၂၀။ မုဆိုးကော်ကဆာ စောဟန်တာသာမွှေး

၂၁။ မန်းဘဇန်နှင့် သဘောတရားရေး၊ နိုင်ငံရေး မီးပင်လယ်

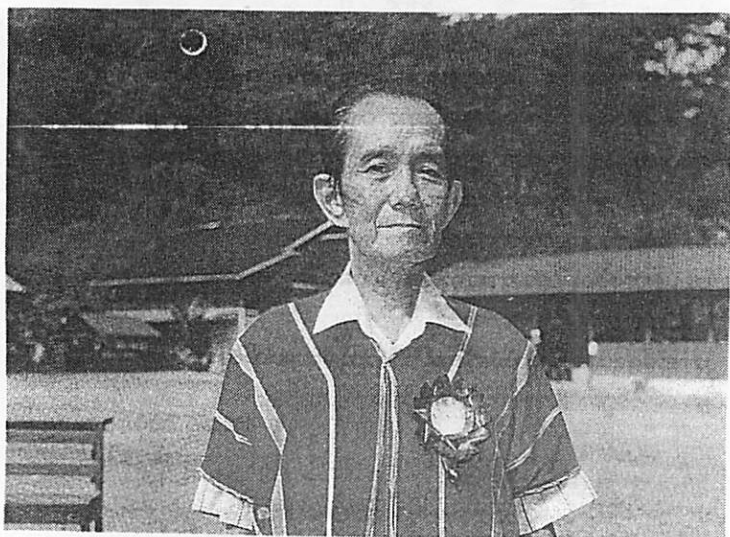
၂၂။ နှလုံးရည်သမား ဆရာသာထို

၂၃။ ဒိမ်ခြေတစ်ရာ ရွာစိမ့်ကိန်းနှင့် ဆရာကြီးစောပေါလ်ဖော

၂၄။ တောင်ဂူက ဆရာကြီး ဦးစောဘိုးခင်

စိုက်ချုပ်မြ နှင့် ဖောင်စင်ကြည်
[ဗာနယ်ပလောစစ်ရေးပြတွင်းအတွင်း]

(ကေ-အင်-ယု) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဖဒိုသန်းအောင်

ရှည်လှ
 အမျိုး
 ဖြစ်သ
 ဆန္ဒပ

လူမျိုး
 အတူ
 လာခဲ့
 အာသ
 ကော
 လာခဲ့

ကရင်
 ဘက်
 ထွန်း
 ယင်း
 အကြ
 များ”
 ဤသို့
 ချစ်ခင်

စစ်အစိုးရ၏ စာပေစိစစ်ရေးအဖွဲ့သို့ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့် တင်ပြခဲ့စဉ်က ဤ “မြန်မာပြည်ချစ် ကရင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များ” စာအုပ်နှစ်တွဲတွင် ကရင်အမျိုးခေါင်းဆောင် စုစုပေါင်း (၄၂)ဦး ပါရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုင်း၊ မြန်မာနယ်စပ် “မာနယ်ပလော” တွင် နေစဉ်၎င်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံ “ဘန်ကောက်”မြို့ နှင့် “မနီလိုင်” ကုလသမဂ္ဂ ဒုက္ခသည်စခန်းတွင် နေစဉ်၎င်း၊ ထိုမှပြန်လွှဲလျှောက်ခံတွင် နေစဉ်၎င်း၊ ယင်းစာမူကို အရေးအသား အတင်အပြ ပုံစံသစ် ပြောင်းလိုက်ပြီးနောက် မူလကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် (၄၂) ဦး အနက်မှ ထပ်မံ၍ လက်ရွေးစဉ်(၂၄)ဦးကို ရွေးထုတ်ကာ ယခုကဲ့သို့ ရေးသားထုတ်ဝေလိုက်ခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် (၂၄)ဦးတို့ သည် မြန်မာပြည်နှင့် ကရင်အမျိုးသားများအပေါ် ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြရာ၌ ဘဝချင်းခြားနားသည်နှင့် ချစ်ခင်မြတ်နိုးပုံချင်းလည်း ခြားနားကြပေသည်။ သာဓကအားဖြင့် ကရင်ရာဇဝင်ဆရာ ဦးပညာ၊ သူတော်စင် ဘိုးပိုက်ဆံ၊ ကရင်ခရစ်ယာန်အစ ကိုသာဖြူက၊ ကရင်နိုင်ငံရေးအစ ဒေါက်တာတီသံပြာက၊ သုတေသီပညာရှင် ဆရာလွန်းရွှေတို့ ၏ မြန်မာပြည်နှင့် ကရင်လူမျိုးများအပေါ် ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြပုံမှာ မိမိတို့ ၏ ပညာဒါနနှင့် ယုံကြည်မှုသီလပေါ်တွင် အခြေခံ၍ သန့်သန့်လေး ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြသည်ကို မြင်တွေ့နိုင်ပေသည်။ ထိုမှ ဆင်ဖြူရှင်ဒေါက်တာမေဘိုးမင်း၊ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာဆာစံစိဖိုး၊ သာယာဝတီက ဆရာစံဘော်၊ မြောင်းမြက ငြိမ်းချမ်းရေးခေါင်းဆောင် ကြီး မန်းစောဘု၊ အိမ်ခြေတစ်ရာ စီမံကိန်းနှင့် ဆရာကြီးစောပေါလ်ဖော၊ တောင်ငူက ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်တို့ ကား မိမိတို့ ၏စွမ်းဆောင်နိုင်သမျှသော စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပေါ်တွင် မူတည်၍ မြန်မာနိုင်ငံအကျိုး နှင့် ကရင်အမျိုးသားများအကျိုးကို သယ်ပိုးထမ်းဆောင် ခဲ့ကြသူများပင် ဖြစ်ကြသည်။

အထူးသဖြင့် ခွဲရေး တွဲရေး ခေါင်းဆောင် စောဆစ်ဒနီလူနီ၊ ဝန်ကြီးစောဇေယျာ၊ ပိုးကရင်နိုင်ငံရေး အစ ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်က၊ အာဇာနည်ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်၊ ဝန်ကြီးစောစံဘိုးသင်၏ ဘဝသံသရာ၊ စောဘဦးကြီး၏ အမျိုးသားရေးကြိုးပမ်းမှု၊ တတိယမြောက်သမ္မတကြီး သတိုးသီရိသုဓမ္မ မန်းဝင်းမောင်၊ ကရင်လူမျိုးများ စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ ဝင် စောနော်တင်ဘွား၊ သတိုးသီရိသုဓမ္မ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီး မန်းဘခိုင်၊ ပထမဆုံး ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ ဝင်အမျိုးသမီးဝန်ကြီး မစ္စကဲဘမောင်ချိန်၊ မုဆိုးကော်ကဆာ စောဟန်တာသာဓမ္မ၊ မန်းဘဇန်နှင့် သဘောတရားရေး၊ နိုင်ငံရေး မီးပင်လယ်၊ နှလုံး ရည်သမား ဆရာသာထိုတို့ ၏ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ကရင်လူမျိုးများအပေါ် ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြပုံမှာ အမျိုးသား နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များအဖြစ်ဖြင့် ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကျန်
ကျ
မှတ်
နာ
ကရ
ဤ
အာ
ထု
ဂျပ
ခေါ
ခေ
ဒေါ
ဝန်
ဖြစ်
အ
အမ
(K
ဘဝ
မှ မ
(K
စော
နိုင်
ရေး
ခေါ
ဤ
အမ
ယဉ်
ဖြစ်

အထူးသဖြင့် ကရင်ရာဇဝင်ဆရာ ဦးပညာ၏ ရာဇဝင်အထောက်အထားများမှလွဲ၍ ကျန်ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် (၂၃) ဦးတို့၏ ဘဝချင်းရာ အဖြာဖြာသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်တစ်ရာ ကျော်အတွင်း၌ ကရင်လူမျိုးများ ဖြတ်သန်းလာခဲ့သော သမိုင်းကြောင်း အဖြစ်အပျက်၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဟု မှတ်ယူမည်ဆိုပါကလည်း မှတ်ယူနိုင်ကြပေသည်။ ပစ္စုပ္ပန်ပင်သည် အတိတ်နှင့် ဆက်စပ်နေသကဲ့သို့ အနာဂတ်သည်လည်း ယနေ့ပစ္စုပ္ပန်နှင့် ဆက်စပ်နေသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ မျက်မှောက်ခေတ် ကရင်လူမျိုးများ၏ အခြေအနေ ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြရာတွင် အတိတ်နှင့်ဆက်စပ်၍ ရှုမြင်သုံးသပ်နိုင်စေရန် ဤစာအုပ်က အနည်းနှင့်အများ အထောက်အကူ ပေးနိုင် လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းဟူသည် တဖွဲ့နှင့်တဖွဲ့ပင်ဖြစ်စေ၊ တဖွဲ့ချင်းအတွင်းမှပင်ဖြစ်စေ၊ အားပြိုင်မှုများရှိကြသည်မှာ ဓမ္မတာပင် ဖြစ်သည်။ ကရင်တို့၏ နိုင်ငံရေးနှိုးကြားမှုအစသည် (၁၈၈၀)ခုနှစ်တွင် ထူထောင်ခဲ့သော “ဒေါကလူ” အသင်းကြီးမှပင် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဒေါကလူအသင်းကြီးသည် ဂျပန်ခေတ်အတွင်း ရပ်ဆိုင်းသွားချိန်အထိ အဖွဲ့တွင်း၌ အားပြိုင်မှုမရှိခဲ့သော်လည်း ကရင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင် တဦးချင်း အနေဖြင့်ကား ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးခေတ်တွင်၎င်း၊ (၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေး ခေတ်တွင်၎င်း အချင်းချင်းရှုန်းကန်မှုနှင့် အားပြိုင်မှုများ ရှိခဲ့ကြပေသည်။ သာဓကအားဖြင့် နန်းရင်းဝန် ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရအဖွဲ့တွင် စောပေသာသည် ပထမအကြိမ် ဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။ ထိုမှ နန်းရင်း ဝန်ဦးပုအစိုးရ တက်လာသောအခါ စောဘိုးချစ်သည် ဝန်ကြီးဖြစ်လာပြန်သည်။ တဖန် ဦးပုမှ ဦးစောနန်းရင်းဝန် ဖြစ်လာပြန်သောအခါ စောပေသာသည် ဒုတိယအကြိမ် ဦးစော၏ အစိုးရအဖွဲ့၌ ဝန်ကြီးဖြစ်လာပြန်သည်။

ထိုနည်းတူစွာပင် စစ်ပြီးခေတ်၌ ပထမတွင် (KCO) (BKNA) နှင့် (KYO) စသည်ဖြင့်ကရင် အမျိုးသားဆိုင်ရာအဖွဲ့ သုံးဖွဲ့ ရှိခဲ့၏။ စစ်ပြေးဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်နှင့် ဆာပေါ်ထွန်းအစိုးရအဖွဲ့တွင် (KCO)၏အတွင်းရေးမှူးတဦးဖြစ်သူ မန်းဘခင်သည် ဝန်ကြီး ဖြစ်လာ၏။ ထိုမှ ဘုရင်ခံ ဆာဟူး ဘတ်ရန်(စ်)နှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်၍ အစိုးရလွှဲရာတွင် (KCO) မှစောဘဦးကြီးနှင့် (KYO) မှ မန်းဘခင်တို့နှစ်ဦးသည် ဝန်ကြီးများပင်ဖြစ်လာကြသည်။ ထိုမှ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲအား (KNU) က ဝင်ရောက်ခြင်းမပြုရာမှ စောဘဦးကြီးအစိုးရအဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်သွားရာ ယင်းနေရာတွင် စောစံဘိုးသင်သည် ဝန်ကြီး ဖြစ်လာပြန်သည်။

ယင်းသို့အဖွဲ့ချင်း၊ မူဝါဒလမ်းစဉ်ချင်း လူပုဂ္ဂိုလ်ချင်း အားပြိုင်ကြသည်မှာ အမျိုးသားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းတွင် ဓမ္မတာပင် တခု ဖြစ်သောကြောင့် ဘယ်သူမှန်သည် ဘယ်သူမှားသည်ဟု ရေးသားပြောဆိုရန် များစွာအခက်အခဲ ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုစဉ် ထိုအခါက အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ခေါင်းဆောင်များမှ ချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့သော မူဝါဒလမ်းစဉ်များကိုမူ ပြန်ပြောင်းသိရှိနိုင်စေရန် အရင်းခံအတိုင်း ဤစာအုပ်၌ ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။ ရည်ရွယ်သည်မှာ မြန်မာပြည်ကို ချစ်မြတ်နိုးသော ကရင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်(၂၄)ဦး၏ အကြောင်းကိုဖတ်ရှုရာမှ ကရင်တို့၏ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုရေးရာ အဖြာဖြာကိုပါ အနည်းအများ သိရှိစေရန် ရည်ရွယ်သော စေတနာအားကြောင့်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ရာစုနှစ်တစ်ခု၏တဝက်ကျော် ကရင်တို့၏ လွတ်လပ်ရေး တန်းတူရေးနှင့် တရားမျှတမှုရရှိရေးကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုသည် အမှန်တရားဖြစ်သော်လည်း အောင်မြင်မှုကား မရသေးသောကြောင့် မျိုးဆက်တစ်ခုမှတစ်ဆင့် လက်ဆင့်ကမ်းကြရပေသည်။ ယင်းသို့ လက်ဆင့်ကမ်းရာတွင် နှုတ်တရားစာတစ်လုံး စကားဖြင့်အညီ စာဖြင့်လက်ဆင့်ကမ်းခြင်းသည်သာ အထိရောက်ဆုံး ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ သာဓကအားဖြင့်မူ ကရင်လူမျိုးများ မည်သို့မည်ပုံ ဆင်းသက်လာသည်ကို (**THE LOYAL KARENS OF BURMA**) ဖတ်ရှုခြင်း အားဖြင့် သိနိုင်သည်။ သမိုင်းတလျှောက် ကရင်လူမျိုးများသည် ဘဝလုံခြုံမှုမရှိသောကြောင့် နှိုးရိမ်ထိတ်လန့်စွာဖြင့် ပြေးဖိုသာ အသင့်ဖြစ်နေရပုံကို (**THE KAREN PEOPLE OF BURMA**) ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် ခံစားစာနာ နိုင်ကြပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှီတင်း နေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးများသည် ဗမာလူမျိုးပြီးလျှင် ဒုတိယလူဦးရေအများဆုံးဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံကို ဗမာလူမျိုးများနှင့် အတူတကွ ပူးတွဲအုပ်ချုပ်သင့်သည်။ ထိုမှ သီးသန့်ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ်ပါ ထူထောင်ခွင့်ရှိကြောင်းကို (**THE KAREN AND BURMA**) ဖတ်ရှုရာမှ မျက်မှောက်ခေတ် ကရင်ခေါင်းဆောင်များ ပြည်နယ်တောင်းတတ်အောင် အော်တတ်စီမံမိုးက အမျိုးသားရေး မျက်စိဖွင့်ပေးခဲ့သည်။ ထိုမှ (၁၉၄၅)ခုနှစ် တနိုင်ငံလုံး၌ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး မစတင်မီကပင် ဗာပွန်တောင်တန်းပေါ်တွင် ပုန်းအောင်းနေသော ဗြိတိသျှ စစ်တပ်မှ မေဂျာဆီးဂရင်းနှင့် ကရင်ပျောက်ကျားများ စတင်နေပြီကို (**GRANDFATHER LONGLEGS**) ဖတ်ရှုခြင်းအား ဖြင့် သိရှိနိုင်ကြသည်။ ထိုမှ (**FOUR FOOT COLONEL**) ကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် ကရင်မြိမ်းလောင်ရာ၌ စစ်ဦးစီးချုပ်စမစ်ဒွန်းက မသိသေးပဲ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း ကြိုသိနေသည်ကိုလည်း သိနိုင်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ အသိပညာလက်ဆင့်ကမ်းခြင်းနှင့် တရားမျှတမှုအောင်ပွဲအတွက် လက်ဆင့်ကမ်းခြင်းတို့တွင် စာအုပ်စာပေသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့် ရာစုနှစ်တစ်ခု၏တဝက်ကျော် ကရင်လူမျိုးများတို့၏ လွတ်လပ်ရေး၊ တန်းတူရေးနှင့် တရားမျှတမှုရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေမှုအား ဤ“မြန်မာပြည်ချစ်ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များစာအုပ်”ဖြင့် မျိုးဆက်သစ်များထံ လက်ဆင့်ကမ်းလိုက်ရပါသတည်း။

(မောင်စင်ကြယ်)

၂၇၊ ၉၊ ၂၀၀၂

(၃) .
 အမျိုး
 ဘက်
 သူရိယ
 ပါဝင်ကြ
 (ဆရာ
 နိုင်ငံခြ
 ကျော
 အထ
 ကရင်
 အထ
 (တလ
 “ကြ
 ရဟန်
 ပုံနှိပ်
 (ဒုတိ
 (၁၉၂
 ရန်က
 သူ၏
 -
 တွေး

မြန်မာပြည်ချစ်ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များ

ကရင်ရာဇဝင်အမျိုးသမား (၅)

(၁) အမြင်သူ အကြောင်း)

မြန်မာ့သမိုင်းအပေါ်တွင် ရှုမြင်ကြရာ၌ ပညာရှင်များအတွင်း၌ အမြင်နှစ်မျိုးရှိသည်။ တမျိုးမှာ အမျိုးသားပညာရှင်အမြင်ဖြစ်၍ တမျိုးမှာ နိုင်ငံခြားပညာရှင်အမြင်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားသမိုင်း အမြင်ဘက်တွင် ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းမှ အစပြု၍ ဆရာကြီးများဖြစ်ကြသော ဦးဘိုးလတ်၊ ဦးသာမြတ်၊ သူရိယဦးသိန်းမောင်၊ ပါမောက္ခဦးအေးမောင်(တက္ကသိုလ်မောင်သန်စင်) ဒဂုန်ဦးလှဘောနှင့် ဦးသိန်းဖေမြင့်တို့ပါဝင်ကြသည်။ နိုင်ငံခြားသမိုင်းအမြင်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် အရှေ့ဖျားသမိုင်းဌာနမှ ပါမောက္ခ မစ္စတာလုစ် (ဆရာကြီး လုစ်) နှင့် ယင်း၏ တပည့်တပန်းများ ပါဝင်ကြလေသည်။ ယင်းအမျိုးသားသမိုင်းအမြင်နှင့် နိုင်ငံခြားသမိုင်းအမြင်၌ အဓိကကွဲလွဲသည့် အချက်မှာ “မြန်မာအစ တကောင်းက” နှင့် “မြန်မာအစ ကျောက်ဆည်က” အယူအဝင် အမြင်ခြားနားမှုပင် ဖြစ်သည်။

ကရင်ရာဇဝင်ဆရာကြီး ဦးပညာသည် ယင်း၏ ကရင်ရာဇဝင်စာအုပ်ကို ရေးသားရာတွင် အထက်ဖော်ပြပါ အမျိုးသားသမိုင်း အမြင်ပေါ်တွင် အခြေစိုက်၍ ရေးသားထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဦးပညာ၏ ကရင်ရာဇဝင်သည် “မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာဝင်” နှင့် လည်း ဆက်စပ်နေပြန်လေသည်။

ကရင်ရာဇဝင်ဆရာကြီး ဦးပညာသည် သထုံဇာတိသား ကရင်လူမျိုးတဦးလည်း ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ပိုးကရင်လူမျိုး ဖြစ်သည်။ ဦးပညာသည် သူ၏ ကရင်ရာဇဝင်စာအုပ်၌ ပိုးကရင်ကို (တလှိုင်းကရင်-မွန်ကရင်) ဟူ၍၎င်း၊ စကောကရင်ကို (ဗမာကရင်) ဟူ၍ ၎င်း၊ ကွေကရင်နှင့် ရှမ်းကရင်ကို “ကြက်ဖိုးကြီး” ရာဇဝင်နှင့် ဆက်စပ်ထားသောကြောင့် ကရင်နီ (ကယား) ကို ဆိုလိုဟန် ရှိပေသည်။

ကရင်ရာဇဝင်ရေးသားသူ ဦးပညာသည် မူလက ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးတပါး ဖြစ်သည်။ ရဟန်းဘဝတွင် ကရင်ရာဇဝင် ကို လေ့လာလိုက်စားခဲ့သည်။ လူဝတ်ကြောင်ဘဝ၌ ယင်း ကရင်ရာဇဝင်ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဦးပညာသည်ကရင်ရာဇဝင်ဆရာကြီး ဖြစ်လာသည်။

(ဒုတိယအမှာစာ)

ဦးပညာ၏ ကရင်ရာဇဝင်စာအုပ်ကို (၃၆)ခုနှစ်အတွင်း၌ နှစ်ကြိမ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ်မှာ (၁၉၂၉)ခုနှစ်ဖြစ်၍ ဒုတိယအကြိမ်မှာ (၁၉၆၅)ခုနှစ်တွင် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေရာတွင် ရန်ကုန်မြို့အထက် (၃၃)လမ်းရှိ ဇွဲပုံနိပ်တိုက်ပိုင်ရှင် ဦးထွန်း ရှိန်က ထုတ်ဝေသောကြောင့် သူ၏အမှာစာတွင် သူ၏စေတနာကိုပါ ဖော်ထုတ်ထားလေသည်။

“ကရင်အမျိုးသားတို့တွင် မွန်၊ မြန်မာများကဲ့သို့ မိမိတို့အမျိုးသားဘုရင်များ ရှိခဲ့ဘူးလေသလောဟု တွေးတောစဉ်းစားမိခဲ့ဘူးလေသည်မှာ ကရင်ပြည်နယ်သို့ ရောက်စဉ်အခါက ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော(၇)နှစ်။

(၈) နှစ်အချိန်က ကျွန်တော်သည် သတင်းစာဆရာဦးသိန်းမောင်နှင့်အတူ ယခုကော်သူးလေဟု အမည် သစ်တွင်နေသည့် ကရင်ပြည်နယ်ဘက်သို့ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတအလိုရှိ ခရီးထွက်ခဲ့ရာ၌ ကော့ကရိတ်မြို့ မှသုံးမိုင်ခန့်အကွာ ဒေါ်နုတောင်တန်း တောစွယ်တနေရာရှိ တောတွင်းသို့ တပ်စိတ်တစိတ်၏အကူအညီဖြင့် ခရီးထွက်ခဲ့ကြ ပါသည်။ ထိုတောင်စွယ်တောအုပ်သည်ကား အမှန်အားဖြင့် ရှေးကရင်ရှင်ဘုရင်တပါး၏ ထီးနန်းစိုက်ရာ မြို့ဟောင်းဖြစ်ခဲ့ဘူးကြောင်း ယခုတိုင် တွေ့ရှိနေရသော ကျုံးဟောင်းနေရာများကို ဦးသိန်းမောင်က ညွှန်ပြပြောဆို၍ ရာဇဝင်ဇာတ်ကြောင်းပြန်သောကြောင့် ကရင်လူမျိုးတို့တွင် ကရင် အမျိုးသားရှင်ဘုရင်များ ရှိခဲ့ဘူးသည့်အဖြစ်ကို သိရှိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

“ယိုးဒယား-မြန်မာနယ်ခြားမြို့ဖြစ်သော မြဝတီမြို့သည်လည်း အဆိုပါကရင်အမျိုးသားဘုရင်၏ နယ်ခြားခံမြို့ဖြစ်ကြောင်းနှင့် တကွကရင်အမျိုးသားဘုရင်ကြီးသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူသမာဒိဋ္ဌိအယူသို့ ပြောင်းလဲ လာပုံများကိုပါ ထပ်လောင်းသိရှိရသောအခါ အခွင့်ကြီး လျှင် ကရင်အမျိုးသားရာဇဝင်ကြောင်းကို ဆက်လက် လေ့လာရန် ဆန္ဒဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ သို့အတွက် လွန်ခဲ့သည့်(၁၉၆၄)ခုနှစ် အောက် တိုဘာလအတွင်းက ဘားအံ၊ လှိုင်းဘွဲ၊ ပိုင်ကျုံး အစရှိသောကရင်မြို့ရွာများသို့ ဆရာဦးသိန်းမောင် ခရီးထွက်သောအခါ အတူ တကွလိုက် ပါနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းသော်လည်း အကြောင်းမညီညွတ်၍ မလိုက်မပါနိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။”

“ထိုကြောင့် ထိုဒေသတိုက်၏ ရာဇဝင်အကြောင်းကို ပြန်ပြောင်းပြောပြရန် မေတ္တာရပ်ခံ သောအခါ၌ ကျွန်တော်အား စာအုပ် တအုပ်ဖတ်ရှုရန် ခေတ္တပေးအပ်ပါသည်။ ထိုစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုကြည့် သောအခါ၌ ကရင်အမျိုးသားတို့တွင် ရှေးရှေးသောအခါက ကရင်အမျိုးသားဘုရင်များ ထိုနယ်ယယ်ဒေသတို့၌ စိုးစိုးအုပ်ချုပ်ဘူးကြောင်း ကျွန်တော်ယုံကြည်လာမိပါသည်။ အဆိုပါစာအုပ်သည်ကား ယခု ရိုက်နှိပ်သော “ကရင်ရာဇဝင်” အမည်ရှိ စာအုပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ”

“ကရင်လူမျိုးတို့ကို ကျေးဇူးပြုခဲ့သော ဆရာကြီးဦးပညာပြုစုခဲ့သည့် ဤကရင်ရာဇဝင်စာအုပ်ပါ အကြောင်းအရာများသည် မြန်မာတိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ညီရင်းအစ်ကိုကဲ့သို့ ချစ်ကြည်စည်းလုံးမှု၏ အကျိုးတရားပွားများရေးကို အားပေးသည်သာမက အထူးသဖြင့် ကရင်လူထုတရပ်လုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာ ကိုလည်း မြှင့်တင်ပေးရာ ရောက်သည်မှန်သောကြောင့် ဇွဲကပင်တောင်ရိပ်အောက်တွင် ကျင်းပအံ့သော တဆယ့်ရှစ်ကြိမ်မြောက် ပြည်ထောင်စုနေပွဲသဘင်ကြီးအစီ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် မူပိုင်ရှင်ဖြစ်သော ဆရာဦးသိန်းမောင်ထံ မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ပါသည်။ ဆရာဦးသိန်းမောင်ကလည်း ကရင်အမျိုးသားများနှင့်တကွ လုပ်သားပြည်သူတို့အကျိုးငှာ ထုတ်ဝေရန် သဘောတူ ခွင့်ပြုသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်စွာဖြင့် ဤစာအုပ်ကို ကျွန်တော်၏ ဇွဲစာပေရိပ်မြို့တိုက်မှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိပါကြောင်း”

ဇွဲထွန်းရှိန်
(၁၊ ၂၊ ၁၉၆၅)

(ကရင်ရာဇဝင်အစ)

ကရင်ရာဇဝင်ဆရာကြီး ဦးပညာသည် ကရင်ရာဇဝင်ကို ရေးသားပြုစုရာတွင် အမျိုးသား သမိုင်းပညာရှင်များ အကိုးအကား ပြုသည့်အတိုင်း “ရှမ်းမျိုး၊ တီသား၊ မြန်မာသတ္တု၊ မွန်သုံးဝနှင့် ကေစွန်းကယ်၊ ခြောက်ဆယ်ကုလား၊ ရာတစ်ပါး” ဟု လူမျိုးတစ်ရာတစ်ပါးကို၎င်း၊ “သက်နှင့်ရခိုင်၊ နိုင်းပြိုင်တောင်သူ၊ ပြူကမ်းယံယော၊ ထားဝယ်နောက်၊ မျိုးသတ္တ” မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီးကို ကိုးကား၍ ရေးသားပြုစုရာ၌ “ကရင်သဒ္ဒါ” ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ကရင်မျိုးနွယ်စုများအကြောင်း၊ ကရင်လူမျိုးများ၏ “ဒေသနှင့်ဝိသ” စသည်တို့ကို “ဇာတ်ပ နွက်” ရိုက်နက်ပြထားပေသည်။

ထိုပြင်တရရာဇဝင်ဆရာကြီး ဦးပညာသည် ယင်းကရင်ရာဇဝင်ကို မည်သို့မည်ပုံ ကြိုးပမ်း အားထုတ်၍ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခဲ့ရုံမျှမကပင်၊ သူ၏ကရင်ရာဇဝင်စာအုပ်နိဂုံးပိုင်းတွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ရိုးသားစွာပင် ရေးသားထားလေသည်။

“မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၂၇၀) ပြည့်နှစ် နတ်တော်လအတွင်း မော်လမြိုင်(ကျိုက္ခမိဒိစကြိုတိ၊ ကော့ကရိတ်မြို့သို့ ကျွန်ုပ်တို့ ရောက်စဉ်အခါ ငယ်စဉ်ကမိတ်ဆွေဟောင်းဖြစ်ဘူးသော ၎င်းကော့ကရိတ်မြို့ အရှေ့တောင်(၃) မိုင်ခန့်ဝေးသော အရပ်မြို့ဟောင်းရွာကျောင်း၌နေသော ထိုအခါ ရဟန်းသိက္ခာ(၂၅) ဝါရ “ဦးနန္ဒမာလာ” အမည်ရှိသော ကျောင်းထိုင်ဘုန်းတော်ကြီးက ဖိတ်ခေါ်သဖြင့် အပေါင်းဖော်တို့နှင့်တကွ မြို့ဟောင်းရွာကျောင်းသို့ရောက်ကြလေသည်။”

“ဘုန်းတော်ကြီးသည် ပဲခူးမြို့ခြိုင်းဂနိုင်းအရပ်တွင် ရှမ်းလူမျိုးအမိတို့မှမွေးဖွား၍ ကြည်မြင်တိုင် စမ်းချောင်းအရပ်၌ ကြီးပွားလျက် အချိန်အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ “ခွါရဝါဒီဂိုဏ်း” တွင်သာမဏေပြု၍ စာပေပရိယတ်တို့ကို သင်ကြားခြင်း၊ အသက်ပြည့်သောအခါ ရဟန်းပြု၍ မန္တလေးသို့တက်ရောက်လျက် ဘုရားဟောပီဋိကတ်တော်များကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးနောက် အောက်ပြည်သို့ပြန်ကြွခဲ့၏။ ဇာတိဖြစ်သော ရှမ်းဒါယကာများကပင်သဖြင့် တဆင့်ထက်တဆင့်ပင် ၎င်းမြို့ဟောင်းကျောင်းသို့ရောက်၍ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးအဖြစ်ဖြင့်နေနှင့်သတည်း။

“ထိုမြို့ဟောင်းရွာကျောင်း၌ ကျွန်ုပ်တို့ရောက်ကြ၍ နောက်တနေ့၌ပင်လျှင် ဒေါနတောင်တန်း ကြီးနှင့်ဆက်လျက်ရှိသော တောင်ငယ်တခုပေါ်သို့ အလိုရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုများကိုရှာဖွေရန်၊ ၎င်းတို့ ဒေသန္တရပဟုသုတဖြစ်စေရန်၊ တက်ကြွလေရာ ၎င်းတောင်ပေါ်သို့ မြို့ရိုးကျုံးဟောင်းစသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော မြို့ဟောင်းမြို့ပျက်ကြီးတခုကို တွေ့မြင်ရ၍ ထိုမြို့ဟောင်း၏ အကြောင်းအရာတို့ကို မေးမြန်းသောအခါ ထိုရွာမှလိုက်၍ ပိုကြသောလူများနှင့် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းတော်ကြီးတို့က ပြောပြကြသည်မှာ ဤမြို့ဟောင်း ကြီးကြောင့် ဤရွာကိုလည်း “မြို့ဟောင်း” ရွာဟု မြန်မာလိုခေါ်ကြောင်း ရေးအခါက ကရင်လူမျိုးနန်းစံ နေထိုင်ဘူးသောကရင်မင်း၏အကြောင်းအရာ ရာဇဝင်များရှိပါသလားဟုထပ်၍ မေးမြန်းသောအခါ ကျောင်းဒါယကာကြီး “ဦးဂုဏ်” ၏ ဤထံ၌ ပအူ(ပအို)တောင်သူဘာသာဖြင့် ဤမြို့ဟောင်း၏ ရာဇဝင်ရှိ

ကြ
အခ
မြို့မှ
ရေး
မျက်
ကရ
မော်
မေး
ကြီး
ကရ
ကြီး
တိုင်
ထပ်
ကာ
ရှိ
ဦး
ရန်
သူ
ကရ
(၁၉
သူ
ကရ
ခြေ
အခ
ကရ
ခြင်း

ကြောင်းကို ပြောပြသဖြင့် စောင်ပေါ်မြို့ဟောင်းရွာမှဆင်းကြ၍ ပြန်ခဲ့ကြ ပြီးလျှင်ကျောင်းသို့ရောက်သော အခါကျောင်းဒါယကာကြီးဦးကုန္တကို ခေါ်၍ မေးမြန်းစုံစမ်းကြလေလျှင် ရှမ်းပြည် “မိုင်းခိုင်း” မြို့မှလုပ်သောစက္ကူအဖြူပေါ်တွင် မှင်နက်ဖြင့် တဘက်ကပအူ(ပအို)တောင် သူဘာသာအက္ခရာစာဖြင့် ရေးထားသော အလျားအရှည်တတောင်ခန့်၊ အနံ(၁၄)လက်မခန့်၊ စာရွက်ရေ(၁၉)ရွက်ကို ဖျင်ထည်ဖြင့် မျက်နှာဖုံးပြုလျက် လိပ်၍ထားသော ကရင်ရာဇဝင်ကို ပြသလေသည်။

“၎င်း ကရင်ရာဇဝင်သည် နှစ်(၂၀)ခန့် အသုံးမပြုဘဲ ရှိခဲ့ရာ ထိုသော(၁၂၈၈) ခုနှစ်လောက်ကမှ ကရင်လူမျိုးတို့သည် နိုးကြားထကြွရှိလာကြသဖြင့် ကရင်ရာဇဝင် အလိုရှိကြောင်း သိ၍ ယခုအခါ မော်လမြိုင်မြို့၊ ကြိမ်းကျောင်းတွင် ဂဏဝါစကပဋ္ဌမစာရ ဘုန်းတော်ကြီး ကရင်လူမျိုး ဦးဥက္ကမက မေးမြန်းပြန်သဖြင့် (၁၂၇၀)ပြည့်နှစ်က ကူးယူရရှိခဲ့သော ကရင်ရာဇဝင်ရှိတူးကြောင်း ပြောပြ၍ ဘုန်းတော်ကြီးက တိုက်တွန်းသဖြင့် ၎င်းဘုန်းတော်ကြီးနှင့် တကွ ၎င်း၏ဆရာများ သမဂ္ဂများ ဖြစ်ကြကုန်သော ကရင်လူမျိုး “နောင်တမန်ဘုန်းတော်ကြီး”၊ “မြပတိုင်ဘုန်းကြီး” “ဇယုဘုန်းကြီး” “နောင်လုံနယ်မြေဟုန်းကြီး” ခံရမ်းမြို့ဟောင်းနေရာ (-) ရွာဘုန်းကြီး” စသော ကရင်လူမျိုးဘုန်းတော်ကြီးများက လျှောက်ထား တိုင်ပင်၍ ထိုကရင်ရာဇဝင်ဟောင်း ကျမ်းပြုလျက် အောက်ပါအမည်ပါ ကျမ်းနှင့် တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်း ပြည့်စွက်၍ ထပ်မံပြုပြင် ရေးသားပြန်သတည်း။”

ယင်းသို့ဆရာကြီး ဦးပညာသည် ယင်း၏ ကရင်ရာဇဝင်ကို အပြီးသတ်တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းပြည့်စွက်ကာ အပြီးသတ် ရေးသားရာ၌ ကိုးကားအထောက်အကူပြုသည့် စာအုပ် အရေအတွက်ပေါင်းမှာ (၂၀)ပင် ရှိလေသည်။

(ဦးသိမ်းမောင်၏အထောက်အကူပြုမှု)

ဦးပညာ၏ ကရင်ရာဇဝင် စာအုပ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရာတွင် ဟံသာဝတီစီရင်စု ဆရာတော်ကြီး၊ ရန်ကုန်မြို့ အရှင်အာဒိစ္စဝံသ၊ မြန်မာပညာရှိ မှော်ဘီဆရာသိန်း၊ သတင်းစာဆရာသူရိယဦးသိမ်းမောင်နှင့် သူရိယသတင်းစာပုံနှိပ်တိုက်တို့သည် အဓိကပါဝင်ခဲ့ကြ သည်။ သူရိယဦးသိမ်းမောင်သည် ဦးပညာ၏ ကရင်ရာဇဝင်(ပထမတွဲ)ပါ၊ ဇေယျမြို့ကို ထောက်ခံအတည်ပြု၍ “မြဝတီမြို့စား-သုမန” အမည်ဖြင့် (၁၉၆၁)ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်းတွင် ၎င်း၊ (၁၉၆၆)ခုနှစ်ထုတ် “ပင်တိုင်စံနှင့် သူရဲကောင်း” စာအုပ်တွင် ၎င်း ထောက်ခံ အတည်ပြု ရေးသားထား၏။

“ကရင်ပြည်နယ်ဘက်သို့ ကျွန်ုပ်ခရီးထွက်ခဲ့ခြင်းမှာ ကရင်ပြည်နယ် အတွင်းရှိ ရှေးရှေးသောအခါက ကရင် ရှင်ဘုရင်တဦး စိုးစံသွားဘူးသော မြို့ဟောင်းနေရာနှင့် ၎င်းဘုရင်၏ လက်အောက်ခံမြို့ရံ ခြောက်မြို့သို့လှည့်ပတ်ကြည့်ရှု ရာဇဝင် ဗဟုသုတ ရှာဖွေ ဆည်းပူးရန် အတွက်ရော၊ မြဝတီမြို့မှာလည်း အဆိုပါ ကရင်ရှင်ဘုရင်၏ လက်အောက်ခံမြို့ဖြစ်ကြောင်း၊ ဒေါက်တာဝင်းမြတ်တိုင်တင်ပေါ်က ကရင်ဘုရင်၏ မြို့ဟောင်းနေရာကို လေ့လာကြည့်ရှုပြီးနောက် မြဝတီသို့ ခရီးတထောက်ရောက်ရှိကြရ ခြင်းဖြစ်သည်။

စောဗျညားအိန္ဒိယသေနရာဇာဘွဲ့ခံကရင်ရှင်ဘုရင်တည်ထောင်သော “ခံ”မြို့ (၆)မြို့မှာ -

- (၁) မြို့စားသုမနအုပ်ချုပ်သော “ကွန်ဖရဲပတီ” မြို့
- (၂) မြို့စားဝဏ္ဏအုပ်ချုပ်သော “မဲကလောင်” မြို့
- (၃) မြို့စားကလာပုအုပ်ချုပ်သော “ကျိတ်” (ခေါ်) ကလစ်မြို့
- (၄) မြို့စားဗျညားဇွဲပြဟွအုပ်ချုပ်သော “တောင်ပို” မြို့ (ခေါ်) “ဒုံပပုံ” မြို့
- (၅) မြို့စားဒေါရ်အုပ်ချုပ်သော “ပေါင်” မြို့
- (၆) ဗညားငသန်လုံးအုပ်ချုပ်သော “ဒုံမွေ” မြို့

“အားလုံးသော မြို့စားမင်းအပေါင်းတို့မှာ တလိုင်းကရင် (မွန်-ကရင်၊ ပိုးကရင်) အမျိုးသားများချည်းသာ ဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းတွင် အဆိုရှိရကား ထိုသမိုင်းအဆိုမှန်လျှင် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ သီးခြားတိုင်းပြည်သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း(၂၅၀၀)ကျော်ကပင်ပေါ်ပေါက်တည် ရှိနေခဲ့ဘူးပြီဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သတည်း။ ဤခံမြို့(၆)မြို့အနက် မြို့စားသုမနအုပ်ချုပ်သော “ကွန်ဖရဲပတီ” မြို့သည်ယခုအခါ “မြဝတီ” မြို့ပင် ဖြစ်သတည်း။

သတင်းစာဆရာကြီး သူရိယဦးသိမ်းမောင်သည် သက်ကြီးပိုင်း၌ သတင်းစာလုပ်ငန်းမှ အနားယူပြီးနောက် ကွင်းဆင်း သုတေသနလုပ်ငန်းကို ပိုမို၍ အာရုံစိုက် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ယင်း၏ “ပင်တိုင်စံနှင့် သူရဲကောင်း” စာတန်းမှာ ပုဂံခေတ် “ရွှေအိမ်သည်ပဋိကွ ရားစောယွန်း”တို့၏ ဇာတ်ကြောင်းကို သုတေသနပြုကာ ဆရာကြီးလု(စ်)ကို ငြင်းချက်ထုတ်ထားသော စာတန်းပင်ဖြစ်သည်။ ပြီးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိ၍ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပထမဆုံးတရားဝင်သံတမန်ဆက်သွယ်တော့မည့်အရေးတွင် ဆရာကြီးဦးသိမ်း မောင်သည် ထိုင်းနိုင်ငံသွားကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွင် အဖွဲ့ဝင်တဦးအဖြစ်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဦးသိမ်းမောင်သည် ထိုင်းနိုင်ငံမှအပြန်တွင် အယုဒ္ဓယ ခေတ်လွန် ထိုင်းနိုင်ငံမင်းဆက်များသည် ဟံသာဝတီ (ပဲခူး) မင်းဆက်အနွယ်များပင်ဖြစ်ကြောင်း စာတအုပ်ပင် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။

ပျောက်ဆုံး ဖြစ်ပျက်ခဲ့ (၂)

(ဘိုးပိုက်ဆံဟုသည်)

“ ၁၈၆၆ခုနှစ်တွင် “ဘိုးပိုက်ဆံ” ဆိုသူ ကရင်အမျိုးသားတစ်ဦးသည် ဗုဒ္ဓဝါဒ၊ ခရစ်ယာန်အယူဝါဒနှင့် ကရင်တို့ ရိုးရာ ကိုးကွယ် သည့် ယုံကြည်မှုတို့ မှ ကောင်းနိုးရာရာတို့ ကို စုပေါင်း၍ ဘာသာသစ်တစ်ခုကို တည်ထွင်ခဲ့၏။ “ကိုစီရီ” နှင့် တောင်ငူမှ “ခလီဘိုးပါ” ဆိုသူတို့ သည် အလားတူ ယုံကြည်မှုအသစ်များကို တည်ထွင်ခဲ့ကြသည်။ ခလီဘိုးပါ၏ ယုံကြည်မှု အသစ်အဆန်းကို “စောရွှန်ဆင်ဒီဘိုးမင်း”က ဆက်ခံ၍ တိုးတက်ပျံ့နှံ့ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်”။ (မြန်မာစွယ်စုံကျမ်း)

ဘိုးပိုက်ဆံအမည်သည် အများကတင်စားခေါ်ဝေါ်သော အမည်ဖြစ်သည်။ သူ၏ အမည်ရင်းမှာ “စောဆာဖိုးဝါး” ဖြစ်သည်။ အမည်ရင်း စောဆာဖိုးဝါးထက် ဘိုးပိုက်ဆံအမည်ကိုသာ သိသူများကြသည်။ သူသည် သာမန် တောင်သူတောင်သား တဦးအနေနှင့် မစွမ်းဆောင်နိုင်သော ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ခရစ်ယာန် ဘာသာကို ပေါင်းစည်း၍ ဘာသာသစ်တစ်ခုကို ပျိုးထောင်နိုင်ခဲ့သူပင် ဖြစ်သည်။ သို့ ဖြစ်၍ သူ့ အမည်သည် မြန်မာစွယ်စုံကျမ်းကြီးတွင် ဖော်ပြခြင်းခံခဲ့ရသည်။

စောဆာဖိုးဝါး(ခေါ်) ဘိုးပိုက်ဆံသည် (၁၈၆၆)ခုနှစ်၊ ဗြိတိသျှတို့ အောက်ပြည်အောက်ရွာကို သိမ်းပြီးစ အုပ်ချုပ်ရေး မတည်ငြိမ်သေးသော ကာလ၌ ပေါ်ထွန်းလာသော အမည် ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က အများပြည်သူတို့ သည် တဘက်တွင် ကြောက်ရွံ့ခြင်းဘေးကို ရင်ဆိုင်ကြရသောကြောင့် တဘက်တွင် ကိုးကွယ် အားထားမှုကို ရှာဖွေကြ၏။ သို့ ဖြင့် စောဆာဖိုးဝါး (ခေါ်) ဘိုးပိုက်ဆံ၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုသည့် ဒါနခန်းတွင် ပါဝင်အားပေးကြ၏။ သို့ ရာတွင် ထို စဉ်က ပြည်သူလူထု ထည့်ဝင်သောဒါနထက် စောဆာဖိုးဝါး (ခေါ်) ဘိုးပိုက်ဆံ၏ဒါနခန်းမှာ အဆမတန်ကြီးမားနေသောကြောင့် လူထုကြီးသည် “သိဒ္ဓိ” ပေါက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး အဖြစ် မှတ်ယူကာ မူလနာမည်ပျောက်ပြီး တယောက်ကစ တရာ “ဘိုးပိုက်ဆံ” ဟုခေါ်တွင် လာခဲ့ကြသည်။

ဘိုးပိုက်ဆံ၏ မူလအကြောင်းခံသော ဘာသာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က မော်လမြိုင်ရှိ ဗြိတိသျှလူမျိုး အရေးပိုင်၏ ဖမ်းဆီးခြင်းကို ခံရပြီးသည့် နောက်ပိုင်း၌ ဘိုးပိုက်ဆံသည် လိမ်မာပါးနပ်စွာဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာကို ပေါင်းစည်း၍ သူ၏ ဘုရားတည်ခြင်း ကျောင်းဆောက်ခြင်း ဒါနခန်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်၏။

(ငယ်စဉ်ဘဝ)

စောဆာဖိုးဝါး(ခေါ်) ဘိုးပိုက်ဆံကို မြန်မာသက္ကရာဇ်(၁၂၁၅) ခုနှစ်တွင်မွေးသည်။ မိဘနှစ်ပါးမှာ စောရွှေရင်အေးနှင့် နော်နယိုစေးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ မွေးချင်းငါးယောက်ရှိသည့် အနက် စောဆာဖိုးဝါး (ခေါ်) ဘိုးပိုက်ဆံသည် တတိယမြောက်သား ဖြစ်သည်။ ယင်း၏ မွေးဖွားတော်မှာ ဖာပွန်တောင်တန်းပေါ်ရှိ “နာဒိုခီး” ရွာဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ယင်းရွာတွင် အိမ်ခြေလေးဆယ်နှင့် လူဦးရေနှစ်ရာမျှသာ ရှိသည်။

စောဆာဖိုးဝါး (ခေါ်) ဘိုးပိုက်ဆံသည် တောင်ပေါ်နေ ကရင်လူမျိုး (စကောကရင်)များကဲ့သို့တောင့်

တင်းသ
ရောက်
ရပ်ဝေး
သင်ကြ
-
ထံတွင်
နှစ်နှစ်
အလုပ်
ရရှိပြီး
အကြ
ဖြစ်နေ
စောသ
နိမိတ်
အများ
ပြော
“
မိဘအ
ဇာတ်
ယင်း
မိဘမ
စောဆ
ပေါင်း
တစ်နှ
အများ
ဖြစ်လ
မြေပြ
ယာယ
ရှာဖွေ
နတ်က
သက်
ဖြစ်လ

တင်းသန်စွမ်းခြင်း မရှိလှပဲ သေးသေးသွယ်သွယ်နှင့် နွဲ့နွဲ့နောင်းနောင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အရွယ် ရောက်လာသောအခါ အခြားသောလူများကဲ့သို့ မိရိုးဖလာ တောင်ယာနှင့်ဥယျာဉ် လုပ်ငန်းထက် ရပ်ဝေးကိုထွက်၍ အလုပ်သစ်တစ်ခုကို ရှာဖွေလုပ်ကိုင်ရန် စိတ်ထက်သန်နေသည်။ အထူးသဖြင့် စာပေကို သင်ကြားတတ်မြောက်လိုခြင်းနှင့် သိချင်တတ်ချင် လေ့လာဆည်းပူးလိုသည် ဆန္ဒများ ဖြစ်ပေါ်နေ၏။

သို့ရာတွင် စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်မပိုင်သေး၍ စားဝတ်နေရေး အရ ဆင်ပိုင်ရှင် “စောသက်ပေါ” ထံတွင် ဆင်တံထမ်းချက် အလုပ်ကို တင်လုပ်ရ၏။ ယင်းဆင်တံ ထမ်းချက်အလုပ်တွင် မပျော်မွေ့သော်လည်း နှစ်နှစ်မျှပင်ကြာသွား၏။ နေ့တနေ့ တွင် ဆင်တံ ထမ်းချက်သမား စောဆာဖိုးဝါးသည် ဆင်တံနှင့် အလှမ်းဝေးသောနေရာသို့ ဟင်းရွက်ချူးရန် ထွက်သွား၏။ ယင်းသို့ ဟင်းရွက်များ အတန် အသင့်၍ချူး ရရှိပြီးနောက် မလှမ်းမကမ်းတွင် မမြော်လင့်သော ဆင်ဖြူတကောင်ကို မြင်လိုက်ရ၏။ ယင်းဆင်ဖြူ အကြောင်းကို တခြားသူများအား မေးကြည့်ရာ မည်သူမျှ မမြင်မိကြ။ မိမိတယောက်တည်းသာ မြင်ရကြောင်း ဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြစ်၍ စောဆာဖိုးဝါးသည် မိမိဆင်ဖြူကို မြင်ရကြောင်းကို ဆင်ပိုင်ရှင် (သစ်ခေါင်း) စောသက်ပေါအား ပြောလိုက်မိ၏။ ဤတွင် စောသက်ပေါက စောဆာဖိုးဝါးအား အတိတ်ကောင်း နိမိတ်ကောင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ တနေ့ အချိန်တန်လျှင် စောဆာဖိုးဝါး အနေနှင့် အမျိုးသားအကျိုးနှင့် အများအကျိုးကို သယ်ပိုးထမ်းဆောင်ရန် အခွင့်အလမ်း အတိတ်နိမိတ်ပင် ဖြစ်ကြောင်း နှစ်သိမ့်စကား ပြောလိုက်၏။

စောဆာဖိုးဝါးသည် ဆင်ဖြူကိုမြင်ရပြီးနောက် ဆင်တံထမ်းချက် အလုပ်က ထွက်လိုက်ပြီး မိဘအိမ်တွင် ပြန်နေ၏။ ယင်းသို့ မိဘအိမ်တွင် ပြန်နေစဉ် ဆင်ပိုင်ရှင် စောသက်ပေါ ပြောလိုက်သော တနေ့ တွင် အမျိုးသားအကျိုး၊ အများအကျိုးကို ထမ်းဆောင် ရမည်ဟူသော စကားကိုသာ ပြန်လည် ကြားနေမိ၏။ ယင်းသို့ မိမိတို့ ၏သား စောဆာဖိုးဝါး နေ့စဉ်မှိုင့်တွေ့နေသည်ကို မြင်ရလျှင် သားစိတ်ချမ်းသာမှု၊ အတွက် မိဘများက ရွာထဲရှိ နော်ဝါး (အဖြူ) အမည်ရှိ မိန်းခလေးနှင့် အိမ်ထောင်ချပေးလိုက်ကြ၏။ စောဆာဖိုးဝါးသည် မိဘနှစ်ပါးက စေတနာဖြင့် စီစဉ်သည်ကို နားလည်၍ နော်ဝါးအား ကြင်ကြင်နာနာပင် ပေါင်းသင်းသည်။ သို့ရာတွင် အိမ်ထောင်ရေး ကံမကောင်းရှာသော စောဆာဖိုးဝါး အတွက် အိမ်ထောင်သက် တစ်နှစ်ကျော်အကြာ၌ ပထမသားဦးလေးကို မျက်နှာမြင်ရာမှ ဇနီးသည်မှာ ကွယ်လွန်သွားရှာသည်။

ဤတွင် စောဆာဖိုးဝါး အတွက် အိမ်ထောင်ရေး သံယောဇဉ် လုံးဝပြတ်တောက်သွားပြီး ဖြစ်၍ အများအကျိုးကို ဆောင်နိုင်ရန် မျှလစန္ဒသည် ရှေ့တန်းသို့ ရောက်လာသည်။ သို့ဖြင့် ဘိုးပိုင်ဆံလောင်လျာ ဖြစ်လာမည့် စောဆာဖိုးဝါးသည် မိဘနှစ်ပါးကို နှုတ်ဆက်ပြီး ဖာပွန်တောင်တန်းပေါ်မှ ရွှေကျင်မြို့ တည်ရာ ခြေပြန် ဆီသို့ ဆင်းလာသည်။ ပထမတွင် ရွှေကျင်မြို့ရှိ ဝုဒ္ဓ ဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတွင် ယာယီတည်းခိုကာ ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေကို သင်ယူသည်။ ထိုမှ မိမိလေ့လာဆည်းပူးလိုသော ဗဟုသုတများကို ရှာဖွေဆည်းပူးသည်။ မကြာမီဘိုးပိုင်ဆံလောင်းလျာ ဖြစ်လာမည့် စောဆာဖိုးဝါးသည် မူလမိရိုးဖလာ နတ်ကိုးကွယ်ရာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦး ဖြစ်လာသည်။ စောဆာဖိုးဝါးသည် ပါရမီနှင့် ဓါတ်ခံရင့်သန်သူ ဖြစ်ရာ သက်သက်လွတ်စားသည်။ ငါးပါးသီလစောင့်ထိန်းသည်။ အဓိဋ္ဌာန်ဝင်သည်။ သို့ဖြင့်ဘိုးပိုင်ဆံလောင်းလျာ ဖြစ်လာမည့် စောဆာဖိုးဝါးသည် အံ့ဩလောက်ဖွယ် တိုးတက်ပြောင်းလဲလာလေသည်။

(သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ဝင်ခန်း)

ဤသို့ဖြင့် (၁၈၆၆)ခုနှစ်သို့ရောက်လာလျှင် ဘိုးပိုက်ဆံလောင်းလျာ စောဆာဘိုးဝါးသည် မူလအဆင်တန်ဆာကိုစွန့်၍ “ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်”ကို ဝတ်ဆင်သည်။ ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်ဖြင့်ရွှေကျင်နှင့်ကျောက်ကြီးအကြားရှိ “လေချွန်တောင်” နှင့်သက်ကယ်တောင်ပေါ်သို့အရောက်လာခဲ့သည်။ ယင်းတောင်သည် ပတ်ဝန်းကျင်တရလုံးကိုအပေါ်မှအတိုင်းသားလှမ်းမြင်နေရသည်။ စောဆာဘိုးဝါးကိုလာရောက် ထိတွေ့သည်မှာအရာဝတ္ထုတွေမဟုတ်တော့ပဲလေထုသာဖြစ်တော့သည်။ သူ့နှလုံးသားသည် ပို၍လန်းဆန်းသန်စင်လာသည်။ ကြည်လင်လန်းစင်သောစိတ်ဝိညာဉ်ဖြင့် သီလဆောက်တည်သည်။ အဓိဋ္ဌာန်ဝင်သည်။ “မိမိသည်အများအကျိုးနှင့် အမျိုးသားအကျိုးကိုရာ သက်ပန်သယ်ပိုးထမ်းဆောင်နိုင်ပါစေသတည်း။”

ယင်းသို့လေချွန်တောင်နှင့်သက်ကယ်တောင်ပေါ်တွင်အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီးသည့်နောက်စောဆာဘိုးဝါးသည် “ကရင်ပြဟွာစိုင့်အဖွဲ့ကိုဦးဆောင်ပြီးဖွဲ့စည်းထူထောင်လိုက်သည်။ ဗြိတိသျှသိမ်းပြီးစအောက်မြန်မာနိုင်ငံတွင်အုပ်ချုပ်ရေးကအသားမကျသေး၍အမျိုးသားအချင်းချင်းပင်မေတ္တာမပွားနိုင်ပဲရှိနေကြသည်။ ယင်းခေတ်ဆိုးခေတ်ကြပ်ထဲတွင်ဘိုးပိုက်ဆံလောင်းလျာစောဆာဘိုးဝါးကပြဟွာစိုင့်တရားပွားများကြရန်စတင်ဟောပြောလှုံ့ဆော်လိုက်ခြင်းဖြစ်လေသည်။

ယင်းသို့ဖြင့် လူသူအရောက်အပေါက်နည်းပါးသောလေချွန်တောင်နှင့်သက်ကယ်တောင်ပေါ်တွင်ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်ဝတ်လျက်ပြဟွာစိုင့်တရားပွားများရန်ဟောပြောနေသည့် စောဆာဘိုးဝါး၏သတင်းသည် ရပ်ဝေးရပ်နီးဆီသို့ပေါက်ကြားသွားလေသည်။ ထိုအချိန်မှပင် စောဆာဘိုးဝါးသည် ပြဟွာစိုင့်တရားကို နှလုံးသွင်းနေခိုက် ပထမ၌ “စေတီ” တဆူကို အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်တည်သည်။ ပြီးလျှင် ယင်းတောင်ပေါ်၌ပင် ကျောင်းသင်ခန်းစာကိုဆောက်လုပ်ပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ရပ်ဝေးရပ်နီးရှိ အမျိုးသားများအပါအဝင်နယ်ရှိလူသူအများလေချွန်တောင်နှင့်သက်ကယ်တောင်ပေါ်သို့စုဝေးရောက်ရှိလာကြသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မူလအမည်ဖြစ်သော စောဆာဘိုးဝါးပျောက်ကာ သီလဆောက်တည်ပုံနှင့် ဒါနခန်းဝင်ပုံကိုကြည့်၍ အများသူငါတို့သည် ဘိုးပိုက်ဆံဟုခေါ်တွင်လာကြလေသည်။

(လိုသူမလိုသူ)

ထိုသို့ ရွှေကျင်မြို့နယ်အတွင်း ဘိုးပိုက်ဆံကို အကြောင်းပြု၍ လူသူအရောက် အပေါက်နည်းပါးသော လေချွန်တောင်နှင့် သက်ကယ်တောင်ပေါ်တွင် လူသူတိုးမပေါက်အောင် စည်ကားနေခြင်းအတွက် ဆန်ကျင်ဘက်တွင်ရှိနေသော ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးအတွက်၎င်း၊ ရွှေကျင်မြို့ပေါ်တွင် အညွန့်အညွှောက် ထွက်စ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုရိုက်အတွက်၎င်း၊ စိတ်အနှောက် အယှက် ဖြစ်စရာ ဖြစ်လာသည်။ ဤသို့ဖြင့် နောက်ဆုံးတွင် ဘိုးပိုက်ဆံ၏သတင်းသည် မော်လမြိုင်ရှိ ဗြိတိသျှအရေးပိုင်ထံ ရောက်သွားသည်။ ဘိုးပိုက်ဆံ ဆိုသူသည် လူစုလူဝေးကို တရားဟော၍လူသူစုဆောင်းနေသည်။ ရွှေ၊ ငွေများလည်း ကောက်ခံနေသည်။ “ဗုဒ္ဓဂုဏ်” အမည်ခံ၍ တနေ့ တွင်ဗြိတိသျှအစိုးရအား ဆန် ကျင်တော်လှန်ရန် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗြိတိသျှအရေးပိုင်ထံ သတင်းပေးပို့ သည်။

ဤသို့ဖြင့် ဖာပွန်နှင့်ရွှေကျင်နယ် တောင်တန်းပေါ်ရှိ ဘိုးပိုက်ဆံ၏ နောက်လိုက် အမျိုးသားများ သည် မြေပြန့် ဆီသို့ ဆင်းလာကြလေသည်။

(၁၈၈၈)ခုနှစ်ရောက်လျှင် ဘိုးပိုက်ဆံနှင့် သူ့ နောက်လိုက်များသည် ဖဒိုပလော(ခေါ်) ဖဒိုရွာကြီးကိုတည်သည်။ ဖဒိုရွာသည် ညောင်လေးပင်မြို့နယ်၊ ပိန်းဇလုပ်၏ အနောက်ဘက်(၇)မိုင်ကျော် အကွာတွင်ရှိသည်။ ထို မှုနိုင်ငံခြားခရစ်ယာန် သာသနာပြုအဖွဲ့ ၏ အကူအညီဖြင့် အနီအနားရှိ မြေဧက ပေါင်း(၁၅၀၀၀)တစ်သောင်းငါးထောင်ကို ဂရံရရှိလိုက်သည်။ ဘိုးပိုက်ဆံသည် မှုလမိမိ၏ ဗြဟ္မာစိုရ် အခြေခံတရားနှင့် ခရစ်ယာန်ဒေသနာတရားကို ပေါင်းစည်း၍ ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းလာခဲ့ သည်။ သို့ ရာတွင် နိုင်ငံခြားသား ခရစ်ယာန်သာသနာအာဏာပိုင်ဆရာများက ယုံကြည်မှုမရှိသေးသဖြင့် (၁၈၈၉)ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါတွင်မှ သူ့ အားနှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ ပေးအပ်ခြင်းပြုကြသည်။

(၁၈၉၅)ခုနှစ်သို့ ရောက်လျှင် ဘိုးပိုက်ဆံသည် ပုသိမ်မြို့ “ကိုသာဖြူတိုင်တစ်ရာကျောင်း” (ကရင်ခရစ်ယာန်အစ ကိုသာဖြူက) ကိုစံနမူနာထား၍ ဖဒိုပလော(ခေါ်)ဖဒိုရွာတွင် တိုင်အလုံးပေါင်း(၁၃၀) လုံးပါရှိသည့် “ဝတ်ကျောင်းတော်” ကိုတည်ဆောက်သည်။ သို့ရာတွင်(၁၉၀၇)ခုနှစ် အရောက်၌ နှစ်ခြင်း သာသနာပြုအဖွဲ့နှင့် ဘိုးပိုက်ဆံတို့ အကြား ဆက်ဆံရေး မကြေမလည် ဖြစ်ခိုက်တွင် နိုင်ငံခြား သာသနာ ပြုဆရာတဦးသည် လယ်ထွန်စက်ဝယ်ယူရန် ဘိုးပိုက်ဆံထံမှ ငွေတွေယူသွားပြီး ပြန်မလာပေ၏။ ဤတွင် ဘိုးပိုက်ဆံသည် သာသနာပြုအဖွဲ့ အပေါ်နှင့် နိုင်ငံခြားသာသနာဆရာ အပေါ်များစွာ စိတ်ထိခိုက်ပြီး “ရေမနေ - ကုန်းပေါ်တက်” ဆောင်ပုဒ်ဖြင့်ကရင်လူမျိုးများကိုယ်ပိုင်နှင့် လွတ်လပ်သောကရင်နှစ်ခြင်းအသင်းတော် (KAREN BAPTIST FREE MISSION) ကို ဖွဲ့စည်းထူထောင်လိုက်လေသည်။

(ဘိုးပိုက်ဆံ၏ကောင်းမှုအစုစု)

ဘိုးပိုက်ဆံ၏အယူဝါဒမှဘာသာမျိုးစုံမှအလေးအမြတ်ထားသော ဗြဟ္မာစိုရ်အခြေခံ တရားပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းဗြဟ္မာစိုရ်အခြေခံတရားပေါ်တွင် ဒါနခန်းကပေါင်းစည်းထားသောကြောင့် ဘိုးပိုက်ဆံအား လိုတရစေသော “သိဒ္ဓိ” မြောက်ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်၎င်း၊ ဝိဇ္ဇာအဖြစ်၎င်း၊ အချို့သူတို့မှတ်ယူ စေခဲ့သည်။ သည်မှာဘက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်၌ ဘုရားတည်၊ ကျောင်းဆောက်ခြင်းနှင့် ပက်သက်၍ ရသေ့ကြီးဦးခန္တီနှင့် ဘိုးပိုက်ဆံတို့သည် အများဆုံးဟု မှတ်တမ်းတင်ထားကြ၏။ အောက်ပါတို့မှာ တန်ခိုးနှင့် တကွ ဘိုးပိုက်ဆံလူ့ဒါနခန်းသော စုစုပေါင်းဒါနခန်းပင်ဖြစ်သည်။

(၁၈၈၉)ခုနှစ် အလုံရပ်ရှိ ပဲခူးကရင်ကျောင်းဝင်း အလုံ - အထက(၁) ရှိ ဘော်ဒါဆောင်တစ်ခု၊ သာသနာဆရာများနေအိမ်တစ်လုံး၊ ရေတွင်းတစ်ခု စုစုပေါင်းတန်ခိုး ထိုခေတ် ကျပ်(၁)သိန်း(၁၈၉၈)ခုနှစ် ဥက္ကဋ္ဌဗြဟ္မတာရုံအနီးမြေ (၃)ဧကပေါ်ရှိ ဇရာမ “ဇရပ်ကြီး” တဆောင်(၁၉၀၀)ခုနှစ် အထက်ပါမြေတွက်ပေါ်၌ (၈)သောင်းကျော်တန်ကျောင်းတကျောင်း၊လက်ပံတန်းမြို့ရှိ (၈)သောင်းကျော်တန်ကျောင်းတကျောင်း၊ဟင်္သာ တမြို့ ဘူတာရုံနောက်ဘက်ရှိ (၂၅၀၀)တန် ဇရပ်တဆောင်၊ဇေဖြူမြို့ (၈၅၀၀)တန် ဇရပ်တစ်ဆောင်၊ ညောင်တုံးမြို့ “မြလင်း” ရွာ၌ ဝတ်ကျောင်းတစ်ကျောင်းကျွဲထန်းအနောက် “ပေါင်းစု” ရွာ၌ ဇရပ်တစ်ဆောင်၊

ရန်က...
ခုနှစ်...
(၁၉၀...
ညောင်...
တစ်ခု...
“စုမ...
ကျော...
မြောက်...
ညောင်...
သို့ရာ...
ကြဆဲ

ရန်ကုန်ဘူတာကြီးအနီး (ယခု) ရွှေကုန်းနှင့် မြို့မရုပ်ရှင်ရုံ နေရာဟောင်း၌ (၅)သောင်းတန် ဓမ္မိရုံတစ်ခု(၁၉၀၄) ခုနှစ် မှာဘိဘူတာရုံအရှေ့ဘက်ရှိ ကျပ်(၂)သိန်းတန် ကိုးဆောင်တွဲအကြီးဆုံး ဝတ်ကျောင်းတစ်ဆောင်၊ (၁၉၀၆)ခုနှစ် ဧညာင်လေးပင် ဘူတာရုံအနီး (၂)သောင်းတန်ဝတ်ကျောင်းတစ်ဆောင်(၁၉၀၇)ခုနှစ် ဧညာင်လေးပင်မြို့အရှေ့ “ပုဇွန်မြောင်း” ရွာရှိ ဇရပ်တစ်ဆောင်၊ “အင်းဘလ္လာထမင်းရုံ” ရွာရှိ ဝတ်ကျောင်း တစ်ခု(၁၉၀၉)ခုနှစ် ကျောက်ကြီးမြို့ “ရေဟရိုး” ရွာရှိ (၆)သောင်းတန်ဝတ်ကျောင်းတစ်ခုရွှေကျင်မြို့ “စူမထာရွာ” ၌ (၆)သောင်းတန် ဝတ်ကျောင်းတစ်ဆောင်၊ ယုံကြီးဘူတာရုံအနီးရှိ (၁)သောင်းတန်ဝတ် ကျောင်းတစ်ဆောင် စသည်ဖြင့် ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ ဘိုးပိုက်ဆံ၏ဒါနတန်ဘိုးအစုစုကိုကြည့်၍ ဘိုးပိုက်ဆံဟုခေါ်ဆိုကြသည့် အပြင် သိဒ္ဓိ မြောက်သည့် ဝိဇ္ဇာကြီးအဖြစ်လည်း သူ့ဆတ်သူ့အခါက ထင်မှတ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။

(၁၉၁၂)ခုနှစ် အသက်(၇၀)အရွယ်တွင် ဘိုးပိုက်ဆံသည် အထက်ဖော်ပြပါ ဖဒိုပလောခေါ် ဧညာင်လေးပင်၊ ဖဒိုရွာကြီး၌ ထူးဆန်းစွာဖြင့် ညဉ့်အခါ၌ ဖျောက်ဆုံးသွားခြင်းနှင့် သေဆုံးသွားခြင်းရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် သူ့ကိုယုံကြည်လေးစားသူများက တနေ့တွင် ဘိုးပိုက်ဆံပြန်လာဦးမည်ဟု ယုံကြည်နေ ကြဆဲပင်ဖြစ်လေသည်။

သားများ
၁(ခေါ်)
င်ကျပ်
မြေဇက
ဟွာစိုရ်
င်းလာခဲ့
းသဖြင့်
ျောင်း”
း(၁၃၁)
နှစ်ခြင်း
ာသနာ
ဤတွင်
ရေးနေ
းတော်

၁ခြေခံ
ကြာင့်
မှတ်ယူ
ပက်၍
ဘိုးနှင့်
တစ်ခု၊
)ခုနှစ်
ပေါ်၌
ာသီစ
ဆာင်၊
ဆာင်၊

ကျွတ်တမ်းဝင်စပြုလာ၏။ ကိုသာဖြူသည် ယခုအခါ စာပေကျမ်းဂန်များလည်းတတ်မြောက်ခဲ့ပေပြီ။ မြန်မာ ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထားသော ခရစ်ယာန်သမ္မာကျမ်းစာကိုပင် ဖတ်တတ်နေပြီဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍လည်း ကိုသာဖြူ၏ ဘဝသည် ဘဝဟောင်းမှဘဝသစ်သို့ပြောင်းလဲပြီဟု ဆိုရမည်ဖြစ်၏။”

“ထိုသို့ရှိစဉ်မှာပင် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာ (ဂျီ-ဒီ ဘိုးဒ်မင်း)သည် ထားဝယ်သို့ သာသနာ ပြုရန်အတွက် ရောက်ရှိလာ၏။ ဤတွင် သာသနာပြုဆရာဒေါက်တာဂျွန်ဆင်သည် သူဝယ်ယူကျွေးမွေး သွန်သင်ထားသော ကိုသာဖြူကို ပွဲထုတ်ရန်အခါကောင်းကို တွေ့လာခဲ့၏ ထိုအခါကောင်းမှာ ထားဝယ်သို့ သာသနာပြုသွားမည့် ဘိုးဒ်မင်းနှင့်အတူကိုသာဖြူကို ထည့်လိုက်ရန်ပင်ဖြစ်၏။ ဒေါက်တာဂျွန်ဆင်၏ စီစဉ်ချက် အရ ကိုသာဖြူသည် ထားဝယ်သို့ ဘိုးဒ်မင်းနှင့်အတူ ပါရှိလာခဲ့၏။”

“၁၈၂၉-ခုနှစ်တွင် ကိုသာဖြူသည် နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာခံယူပြီး ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်တဦးဖြစ်ခဲ့၏။ ယင်းသို့ ကိုသာဖြူတယောက်နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာခံယူ၍ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ဖြစ်လာပြီးသည်နှင့် ကိုသာဖြူ သည် တောကျေးလက်နှင့်တောင်တန်းဒေသများပေါ်ရှိ ကရင်အမျိုးသားများထံသို့ သွားရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်က ကရင်အမျိုးသားများသည် နတ်ကိုးကွယ်ဘာသာနှင့်တချို့ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်နေကြ၏ အထူး သဖြင့် တောင်တန်းဒေသများတွင် နတ်ကိုးကွယ်ကြ၏။ ကိုသာဖြူသည် ရောက်ရှိလေရာအရပ်တိုင်းတွင် ခရစ် ယာန်သမ္မာကျမ်းစာကို ရွတ်ဖတ်ခဲ့၏။”

“ထိုအချိန်က ကရင်လူမျိုးများအနေနှင့်ဒဏ္ဍာရီဆန်ဆန်ယုံကြည်နေသော ယုံကြည်မှုတခုမှာ ကရင်လူမျိုးများ၏ ပျောက်ဆုံးနေသောဘာသာတရားနှင့်ကျမ်းဂန်စာပေများကို ညီငယ်မျက်နှာဖြူလူမျိုးများ သည် တနေ့တွင် ယူဆောင်လာကြမည်ဟူသော ယုံကြည်မှုပင်ဖြစ်၏။ ထိုသို့ယုံကြည်စေအောင်ပြုခဲ့သော ဒဏ္ဍာရီတခုမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။”

“ကရင်လူမျိုးများနှင့်မျက်နှာဖြူလူမျိုးများသည် ညီအစ်ကိုဖြစ်ကြ၏။ ကရင်ကအစ်ကို၊ ညီငယ်က မျက်နှာဖြူဖြစ်၏။ နေ့တနေ့တွင် ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်အတူတကွရှိနေစဉ် အစ်ကိုလုပ်သူကရင်လူမျိုးသည် မလေးမစားသတိပေါ့လျော့ပြီး ၎င်း၏စာပေကိုမေ့ထားကာ အပေးသို့ ထွက်သွားခဲ့၏။ အစ်ကိုကရင်လူမျိုး မေ့ထားရစ်ခဲ့သော စာပေကို ညီငယ်မျက်နှာဖြူလူမျိုးက ကောက်ယူသိမ်းဆည်းထားခဲ့ရ၏။ သို့ဖြစ်၍ တနေ့နေ့တွင် ညီငယ်မျက်နှာဖြူလူမျိုးများသည် အစ်ကိုကရင်လူမျိုးများ၏စာပေကို ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် လာကြလိမ့်မည်ဟူသော ဒဏ္ဍာရီပင်ဖြစ်၏။”

“မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ များစွာခေါင်လှသော တောင်ပေါ်ဒေသနှင့် ကျေးလက်များရှိ ကရင်လူမျိုးများ မှာ ကရင်အမျိုးသားတဦးဖြစ်သော ကိုသာဖြူပြောဆိုသည်ကို ယုံကြည်ကြ၏။ ထို့နောက် ကိုသာဖြူဟော ကြားသော တရားဓမ္မများကိုလည်း နာယူကြ၏။ တောင်ပေါ်နှင့်ကျေးလက်ရှိ ကရင်လူကြီးအချို့သည် ကိုသာဖြူနှင့်အတူ ထားဝယ်သို့ ဆင်းလာပြီး၊ သာသနာပြုဆရာဘိုးဒ်မင်းထံတွင် တရားနာကြ၏။ ထိုသို့ဖြင့် ဘိုးဒ်မင်းသည် ကရင်လူကြီးအချို့အားတရားဓမ္မဟောကြားပြီးနောက်၊ ရက်များမကြာမီအတောအတွင်းမှာပင် ထို ကရင်လူကြီးအချို့အား နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာပေး၍ခရစ်ယာန်သာသနာတောင်အတွင်းသို့ သွတ်သွင်းပေးလိုက် လေတော့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကိုသာဖြူသည်လည်း ကရင်လူမျိုးထံတွင် ပထမဆုံးနှစ်ခြင်းခရစ်ယာန် သာသနာပြုဆရာတဦးဖြစ်လာခဲ့၏။”

ဆရာဦးသိန်းဖေမြင့်စိတ်ဝင်စားသော မဆုံးသေးသည့် ကိုသာဖြူအကြောင်းကို “ ကရင်ဘဝ
ဓလေ့” စာအုပ်ထဲ၌ အထက်ပါအတိုင်း ကျွန်တော်ရေးသားထားပါသည်။

(ကိုသာဖြူ၏ ရှေ့ခရီး)

တောရိုင်းမြေကို ခုတ်ထွင်၍ ခရောင်းတောကိုဖြတ်ကျော်သန်းရသူတိုင်းအဖို့ အခက်အခဲများစွာ
ရှိသည်မှာ မွေတာသဘာဝပင်ဖြစ်သည်။ ခါးပြုလည်းဖြစ်ခဲ့၊ ကျွန်အဖြစ်လည်း ရောင်းစားခံခဲ့ရသော ကိုသာဖြူ
သည် ပထမဆုံးကရင်ခရစ်ယာန် ဖြစ်ခဲ့သည်နည်းတူ ပထမဆုံးပမာခရစ်ယာန်ဖြစ်ခဲ့သည့် ဦးနောနှင့်ဦးအင်း
တို့၏ဘဝမှာလည်း ဘဝအားဖြင့် အနိမ့်ဆုံးမှလာခဲ့ကြသူများပင်ဖြစ်ကြသည်။ သာကေအားဖြင့် ဦးနော(ကျိုး
ကြီးလမ်းမှ ဦးနောဓမ္မာရုံ) သည် ရန်ကုန်အနီး၌တံငါလည်းလုပ်စားသည်။ လှလည်းလိုက်သူဖြစ်သည်။ သူ့ဘဝ
တွင် မျှော်လင့်ခြင်းကင်းနေသူအဖြစ်ယူဆထားရာမှ တနေ့တွင် ဘားလမ်းနှင့်ဆူးလေစေတီတော်အနီး
ဒေါက်တာဂျိဒ်အိမ်(ဆရာယုဒသန်)၏ တရားဟောဇရပ်သို့ ရောက်သွားရာမှ “ပမာခရစ်ယာန်အစ ဦးနော
က” ဖြစ်လာသည်။ဦးအင်းသည်လည်း ပေါ်တူဂီသွေးစက်မကင်းသောပမာလှေသမားတဦးဘဝမှ ရှေ့ဦး
ကာလ ထားဝယ်နှင့်မြိတ်ဒေသတို့၌ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်သာသနာကို အစပျိုးထူထောင်လာခဲ့သော သာသနာ
ဆရာတဦးပင်ဖြစ်ခဲ့သည်။

ယင်းသို့ထားဝယ်နယ်သာသနာပြုဆရာမစ္စတာဘိုဒ်ဒ်မင်း၏လက်ဖြင့် နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာရရှိ၍
ထားဝယ်ကရင်တောင်တန်းဒေသတစ်ခု၌ သာသနာပြုအတွေ့အကြုံရခဲ့ပြီးဖြစ်သော ဦးသာဖြူသည် ထိုစဉ်က
နှစ်ခြင်းသာသနာဌာနချုပ်တည်ရာ မော်လမြိုင်(ကျိုက္ခမီ)သို့ ပြန်ရောက်လာသည်။ ထိုအချိန်တွင် နှစ်ခြင်း
သာသနာဌာနချုပ်တွင် ဆရာဂျိဒ်အိမ်(ယုဒသန်)အပြင် သာသနာပြုဆရာကျွန်နုသန်ဝိတ် (ဒေါက်တာဝိတ်)
လည်းရှိနေသည်။ ဒေါက်တာဝိတ်သည် (၁၈၃၂)ခုနှစ်တွင် မြန်မာအက္ခရာဖြင့် စကောကရင် စာပေကို
တီထွင်အောင်မြင်စေခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ထားဝယ်သာသနာစခန်းမှ အောင်မြင်စွာဖြင့် ပြန်လာသော
ဦးသာဖြူအား ကရင်ဒေသဆိုင်ရာတာဝန်ယူထားသည့် ဒေါက်တာဝိတ်၏လက်ထောက်အဖြစ်တာဝန်
ပေးအပ်၏။ ယင်းတာဝန်ဖြင့် ဦးသာဖြူသည် မော်လမြိုင်နှင့်ကျိုက္ခမီဒေသရှိ ကရင်ရွာများသို့ ဆင်း၍ သာသနာ
ပြုပြန်လေသည်။

(၁၈၃၃)ခုနှစ်ရောက်လျှင် ကရင်လူမျိုးတဦးဖြစ်သော ဦးသာဖြူအား စမ်းသပ်၍ မြန်မာဘုရင်နိုင်ငံ
ပိုင်ဖြစ်သော မူလရန်ကုန်သာသနာနယ်သို့ တာဝန်ပေးစေလွှတ်လိုက်သည်။ ဦးသာဖြူသည် ရန်ကုန်နယ်နှင့်
ပဲခူးနယ်ကို ဆက်စပ်၍ ကရင်သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို စွမ်းစွမ်းတမ်း ဆောင်ရွက်သည်နှင့် ကရင်လူမျိုးအများ
အပြားပင် ဦးသာဖြူထံတွင် နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာခံယူကြသည်။ သို့ရာတွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်နိုင်ငံနှင့်
မြိတ်သျှပိုင်တနင်္သာရီနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ကြားရှိ အောက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် မွန်လူမျိုးများထီးနန်းပြန်လည်
ပေါ်ထုတ်ရေး နိုင်ငံရေးပြဿနာပေါ်ပေါက်နေသဖြင့် မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေသည်။ ယင်းသို့အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအား
ပြိုင်မှုနှင့် မွန်-မြန်မာ အားပြိုင်မှုထဲတွင် ရန်ကုန်-ပဲခူးနယ်ရှိ ကရင်လူမျိုးများသာမက မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ
ကရင်လူမျိုးပါ တစတစဖြင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ ဖြစ်လာကြသည်။

(၁၈၃၇)ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် အင်းဝနေပြည်တော်၌ ဘကြီးတော်မင်းနေရာ၌ သာယာဝတီမင်း

(ကုန်း
ပထမ
ကိုလ
ဘာ
ပြုအ
သနာ

ဖြစ်၍
ဇာအ
သို့ရာ
နှင့် ဆ

ဇွန်း
ထား
ဦးသာ
တွင် ဦ
၍ သံ
ဝတ္ထရ

လူကြီး
ငြားလ

ယင်း
စာအုပ်
အသင်
သည်
ထား

(ကုန်းဘောင်မင်း)ထီးနန်းရလာသည်။ သာယာဝတီမင်းသည် ဘကြီးတော်မင်းလက်ထက်၌အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲတွင် ဒေါက်တာဂျွန်ဆင်(ဆရာယုဒသန်)ဘာသာပြန်အဖြစ်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော “ဂန္ထပို” စာချုပ် ကိုလည်း အသိအမှတ်မပြု။ အမဂ္ဂရနေပြည်တော်တွင် ရုံးလာစိုက်သော အင်္ဂလိပ်ကိုယ်စားလှယ် “ကာနယ် ဘာနေ” ကိုလည်း အသိအမှတ်မပြုသည့်အပြင် မြန်မာဘုရင်နိုင်ငံတော်အတွင်း၌မည်သည့်နိုင်ငံခြားသာသနာ ပြုအဖွဲ့ကိုမှ လက်မခံကြောင်း ပြတ်ပြတ်သားသားငြင်းဆန်လိုက်သဖြင့် ဦးသာဖြူ၏ရန်ကုန်နှင့်ပဲခူးနယ်သာ သနာပြုလုပ်ငန်းသည် အဆုံးသတ်သွားလေသည်။

(ဦးသာဖြူ၏ နောက်ဆုံးနေ့များ)

ဦးသာဖြူသည် (၁၈၇၇)ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမြန်မာဘုရင်နိုင်ငံ၌သာသနာပြုလုပ်ငန်းပိတ်ဆို့သွားပြီ ဖြစ်၍ “သံတွဲ” ဆီသို့ ရောက်လာသည်။ သံတွဲသည်ရခိုင်ပြည်နယ်၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်၍ မြန်မာဘုရင်၏ဩ ဇာအပြင်ဘက်တွင်ရှိနေသည်။ သံတွဲရှိနှစ်ခြင်းသာသနာစခန်းသည် ရခိုင်လူမျိုးများကို ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်သာသနာပြုလုပ်ငန်းတွင် သာသနာပြုဆရာများအများဆုံးသေဆုံးခဲ့ကြသဖြင့် ပုသိမ် နှင့် ဆက်စပ်၍ ရာသီဥတုမျှတသော သံတွဲသို့ ပြောင်းရွှေ့ဖွင့်လှစ်ခဲ့ရသည်။

သံတွဲသာသနာနယ်မြေတာဝန်ခံများမှာ မစ္စတာအဲဘောတီးချားဇနီးမောင်နှံနှင့် ဝင်မီတာ ဇနီးမောင်နှံတို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။ သံတွဲစခန်းသို့ နောက်ဆုံးရောက်လာသော ဦးသာဖြူသည် မော်လမြိုင်နှင့် ထားဝယ်တစ်ခွင်၌ တောင်ဆင်းတောင်တက် ကြိုက်သလိုခရီးနှင့်ခဲ့သော လူငယ်လူရွယ်မဟုတ်တော့ပေပြီ။ ဦးသာဖြူသာမက ဦးသာဖြူ၏ဇနီးသည် အပါအဝင်အသက်ခြောက်ဆယ်ကျော်လူအိုများဖြစ်ကြလေပြီ။ သို့ရာ တွင် ဦးသာဖြူသည်သံတွဲစခန်းတွင် အသက်ထင်ရှားရှိနေစဉ် သာသနာပြုဆရာမစ္စတာအဲဘောနှင့်လက်တွဲ ၍ သံတွဲစခန်းဝန်းကျင်ရှိ ကရင်အမျိုးသားစစ်ပြေးစခန်းများသို့ သာသနာအကျိုးနှင့် အမျိုးသားအကျိုးအတွက် ဝတ္တရားမပျက်သွားရောက်ခဲ့၏

(၁၈၄၀)ခုနှစ် အသက်(၇၀)အရွယ်တွင် ပထမဆုံးကရင်ခရစ်ယာန်နှင့်မွေဆရာကြီးဦးသာဖြူသည် လူကြီးရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သွားရှာသည်။ သူကွယ်လွန်သောအခါ လဲလျောင်းရာသီချိုင်းနှင့်ဂူမိမာန်မရှိသော် ငြားလည်း ကရင်ခရစ်ယာန်တောင်တန်းများအတွင် သူ့ပိဉာဉ်ကား တည်နေမည်ဟု ယုံကြည်ထားကြ၏။

(ဟယ်ရီမာရှယ်မြင်သော ကိုသာဖြူ)

ဟယ်ရီမာရှယ်သည် အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုအဖွဲ့မှ သာသနာဆရာတယောက်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် မြန်မာပြည်၏ ကရင်လူမျိုးများအကြောင်း (The Karen People of Burma) အမည်ရှိ စာအုပ်တအုပ်ကို ရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းစာအုပ်ထဲမှ အခန်းတခုကို ထုတ်နုတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသန အသင်းကြီးမှ ကရင်လူမျိုးများအကြောင်းကို စာအုပ်ငယ်အဖြစ်ပြန်လည် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ဘူးသည်။ မာရှယ် သည် ပထမဆုံးကရင်ခရစ်ယာန်ဖြစ်လာသူ ကိုသာဖြူ(ဦးသာဖြူ)အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်းရေးသား ထားလေသည်။

“ ထားဝယ်သာသနာနယ်မြေတွင် အောင်ပွဲခံခဲ့ပြီးနောက် ကိုသာဖြူတယောက် မိမိ၏လက်ဦး ဆရာရှိရာ မော်လမြိုင်သာသနာနယ်မြေသို့ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသည်။ မော်လမြိုင်သာသနာနယ်မြေ၏ ကျေးလက်များသို့ ကိုသာဖြူ အရောက်သွားခဲ့ပြန်သည်။ ထိုအချိန်တွင် သာသနာပြုဆရာဂျွန်နသန်ပိတ်သည် (၁၈၃၂)ခုနှစ်၌ မူလနှုတ်က ရွတ်ဖတ်ရသော ကရင်လင်္ကာကို စာမအက္ခရာတင်၍ စကောကရင်စာမတရပ် တီထွင်လိုက်ရာမှ ကရင်လူမျိုးများအတွင်း နှစ်ခြင်းသာသနာလုပ်ငန်းသည် အဆင့်သစ်တခုသို့ ရောက်ရှိသွား လေသည်။”

“ (၁၈၃၃) ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် ကိုသာဖြူသည် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံထားဝယ်၊ မော်လမြိုင်မှ မြန်မာဘုရင်နိုင်ငံတော်ဖြစ်သည့် ပဲခူးနယ်နှင့်ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာသည်။ ကိုသာဖြူယူဆောင်လာသည့် လာခြင်းကောင်းသည့်သတင်းကို ကြားရလျှင် ကရင်လူမျိုးများသည် ကိုသာဖြူထံစုဝေးရောက်ရှိလာကာ နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာကို ခံယူကြလေသည်” ဟု ရေးသားထားလေသည်။

သာသနာပြု
ဘက်ကို
အဖိမ့်
ပြုရန်
မည်ရှိ
ရွှေမြင့်
ဘက်၌
င့်ခဲ့၏။
တရား
ကြာ
မေလ
ဘယ်
တော်
သည်
တွင်
ာဖြင့်
ပြင်း
က်တာ
သ်ရန်
က်သို့
မြဲတွင်
ဘာကို
င်းနှင့်
၏ပြ
က်တွင်
သည်း

တရင်နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း၏အဖွဲ့အစည်း (၄) (ပထမဆုံးမဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့)

ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသော ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များအနက် ဒေါက်တာတီသံပြာသည် တယောက်ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်ထိုအခါက အမေရိကန်လိုနိုင်ငံမျိုးတွင် မြန်မာနိုင်ငံသားများအနက်မှ ပထမဆုံး မဟာဝိဇ္ဇာ (M.A) ဘွဲ့ ဆွတ်ခူး ရရှိခဲ့ သူမှာလည်း ဆရာကြီးဒေါက်တာတီသံပြာပင်ဖြစ်သည်။ တီသံပြာ၏ အမည်အပြည့်အစုံမှာ သီယိုဒိုသံပြာဖြစ်သည်။ အမိပွယ်မှာ (THEODORE) ဘုရားသခင် ပေးသော သံပြာဖြစ်သည်။ ယင်းကို သာသနာဆရာနှင့် ဆရာမများက ချစ်စနိုးဖြင့် ခေါ်ခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

ဒေါက်တာတီသံပြာသည် အရပ်အမောင်း ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း ခြောက်ပေခန့်ရှိသည်။ မျက်နှာမှာ လေးထောင့်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ သူသည် တဘက်တွင် ကျောင်းဆရာဖြစ်၍ တဘက်တွင် သာသနာအကျိုးဆောင် တဦးဖြစ်သည်။ အလွန် တည်ကြည် ခန့်ညားသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ဖြင့် ပြန်လာသူဖြစ်၍ ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားက ဌာနဆိုင်ရာထူးဖြင့် ဆွဲဆောင်ခဲ့သော်လည်း ဆရာကြီးတီသံပြာသည် အလုပ်ပေးရန်ကရင်ကျောင်း၏ ကျောင်းဆရာကြီးအဖြစ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်အသင်းတော်ကြီး၏ အကျိုးဆောင်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်ဖြင့်သာ အမှုတော်ကို ထမ်းခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ကျောင်းဆရာကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းရင်း တဘက်တွင် နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်အသင်းတော်၏ အကျိုးကိုဆောင်နေစဉ် ဆရာကြီးသည် ခရစ်ယာန်ဘာသာစာပေကို ပြုစုသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဆရာကြီးသည် ခရစ်ယာန်ဘာသာစာပေပြုစုမှုအတွက် ခရစ်ယာန်စာပေ ဒေါက်တာဘွဲ့ကိုဆွတ်ခူး ရရှိသည်။ ဆရာကြီး၏ ဘွဲ့အပြည့်အစုံမှာ ဒေါက်တာတီသံပြာ (M.A , D.D) ဖြစ်သည်။

ဆရာကြီးတီသံပြာသည် ပညာရေးနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာရေးအကျိုးကိုထမ်းဆောင်နေရာမှ အမျိုးသားအရေးကိုလည်း မမေ့မလျော့ (၁၈၈၁)ခုနှစ်၌ ဆရာကြီးတီသံပြာ ဦးဆောင်ခေါင်းရွက်ပြုလျက် “ဒေါက်လူ” ခေါ် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးကြီးကို ပထမဆုံးတည်ထောင်ခဲ့သူဖြစ်၏။ “ဒေါက်လူ” ဟူသည် စကောကရင်ဘာသာစကားဖြင့် အသံထွက်ခြင်းဖြစ်၏။ အမိပွယ်မှာ “တပေါင်းတစည်းတည်း - တညီတညွတ်တည်း” ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ယင်းနှင့်ပက်သက်၍ တက္ကသိုလ်များ သမိုင်းသုတေသနမှ ထုတ်ဝေသော “ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာ့သမိုင်းအဘိဓါန်” စာအုပ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထား၏။ “ကေအင်န်အေ (KNA-1881) ကေအင်န်အေဆိုသည်မှာ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (Karen National Association) ၏ အတိုကောက်အခေါ်ဖြစ်သည်။ ကေအင်န်အေကို ကရင်လူမျိုးတို့က “ဒေါက်လူ”ဟုခေါ်သည်။ ကေအင်န်အေကို (၁၈၈၁)ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့သည်။ ပထမဆုံး ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဒေါက်တာတီသံပြာဖြစ်သည်။ ယင်း “ဒေါက်လူ” ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည် အိန္ဒိယပြည်ကွန်ဂရက် ဖွဲ့စည်းခြင်းထက် (၂)နှစ် စောသည်။ အိန္ဒိယပြည် အမျိုးသားကွန်ဂရက်ကို(၁၈၈၃)ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းသည်။

(မုဆိုးမသား - ကျွဲကျောင်းသား)

ဒေါက်တာတီသံပြာ၏ ငယ်စဉ်ဘဝနှင့် ကြီးခါဘဝသည်များစွာ ခြားနားမှု ကြီးမားသော အိမ်မက်တရဖြစ်သည်။ သံပြာကို ပုသိမ်မြို့ ကျုံလားရွာ၌ (၁၈၄၂)ခုနှစ်တွင် မွေးသည်။ မိဘနှစ်ပါးစလုံး စကောကရင်လူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ သံပြာ(၆)နှစ်သားအရွယ်တွင် ဖခင်ဖြစ်သူ ကွယ်လွန်သွားရှာသည်။ မုဆိုးမမိခင်ကြီးက မုဆိုးမသားလေး သံပြာကို စောင့်ရှောက်ခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် သံပြာတို့ မိခင်သည် မည်သည့်အရာကိုပင် လုပ်ဆောင်စေ၊ စည်းဖြင့်ကမ်းဖြင့် စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်တတ်သည်။ သို့ဖြင့် သံပြာသည် ငယ်စဉ် မုဆိုးမသား ဖြစ်သော်ငြားလည်း အစစအရာရာ စည်းကမ်းတကျ နေလာခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။

သံပြာအရွယ်ရောက်သော် ဦးလေးတော်သူ ဆေးဆရာ “ဆရာစုံ” က တနေ့တွင် တူဖြစ်သူ မိမိကဲ့သို့ ဆေးဆရာ ဖြစ်လာစေရန် ဆေးဘက်ဝင် ဘယဆေးပင်များကို တနေ့တပင်စီ မှတ်သားစေခဲ့သည်။ သံပြာသည် ဦးလေးစကားကို မလွန်ဆန်နိုင်၍ ယင်းအလုပ်ကို စိတ်မဝင်စားပဲ နေ့စဉ်ဆေးဘက်ဝင် အပင်များကို ရှာဖွေမှတ်သားနေရ၏။ ယင်းသို့ ဆေးဘက်ဝင်အပင်များကို နေ့စဉ်ရှာဖွေမှတ်သားရင်းဖြင့် သံပြာအဖို့ စားဝတ်နေရေးအတွက် တဘက်၌ “ကျွဲကျောင်း” သည့်အလုပ်ကို လုပ်ရသေး၏။

သံပြာ၏ငယ်စဉ်ဘဝသည် ကံဆိုးမသွားရာ မိုးလိုက်၍ရွာသည့် ဘဝမျိုးဖြစ်သည်။ သံပြာ(၈)နှစ်သားအရောက်တွင် သူတို့ “ကျုံလား” ရွာတရွာလုံး ပိတ်ဆို၍ ခါးပြတိုက်ခံရသည်။ ဤသို့ဖြင့် သံပြာတို့မုဆိုးမသားအမိမှာ “ကျုံလား” ရွာတွင် မနေရဲတော့၍ အထုပ်ကလေးပိုက်ကာ “ကျုံတား” ရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့ပြခဲ့ရ၏။ ကျုံတားရွာသည် ရွာသားတွေ ညီညွတ်ကြ၍ “ကျုံလား” ရွာထက် အထိုက်အလျောက် လုံခြုံမှုရှိ၏။

ယင်းသို့ဖြင့် (၁၈၅၂)ခုနှစ်၊ သံပြာ(၁၀)နှစ်သားအရွယ်အရောက်တွင် အင်္ဂလိပ် - မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲ ဖြစ်လာပြန်သဖြင့် ခါးပြတောပုန်းရန်မှာ ပိုမိုဆိုးရွားလာရာ သံပြာတို့ “ကျုံတား” ရွာတွင် ဆက်လက်မနေနိုင်တော့ပဲ ပုသိမ်မြို့ပေါ်သို့ အပြီးအပိုင် ပြောင်း ရွှေ့လာခဲ့ရပြန်သည်။ သံပြာအဖို့ “ကျုံလား” မှ “ကျုံတားရွာ” ၊ “ကျုံတားရွာ” မှ ပုသိမ်မြို့ပေါ်သို့ အပြီးအပိုင် ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ခြင်းသည် ကံကောင်းသည်ဟု ဆိုရပေတော့မည်။ နေ့စဉ် ဘယဆေးပင်ကို ရှာဖွေမှတ်သားရင်း ကျွဲကျောင်းနေခဲ့ရသော သံပြာသည် ယခု ကျောင်းနေခွင့်နှင့် စာသင်ကြားခွင့် ရလိုက်သည်။ သံပြာနေရသောကျောင်းမှာ အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာမှ ဖွင့်လှစ်ထားသော ကျောင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကျောင်း၏အမည်မှာ “ကိုဆူအကယ်ဒမီ” ပင်ဖြစ်သည်။

သံပြာတို့ပုသိမ်မြို့ပေါ်ရောက်၍ မကြာမီ အင်္ဂလိပ် - မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲက ပြီးဆုံးသွားသည်။ ဤတွင် မော်လမြိုင်၌ အခြေစိုက်နေသော အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာအဖွဲ့သည် ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်လိုက်သော ရန်ကုန်၊ ပုသိမ်၊ ပြည်နှင့် ပဲခူးဒေသဆီသို့ တိုးချဲ့ရောက်ရှိလာသည်။ အမေရိကန်နှစ်ခြင်း သာသနာအဖွဲ့သည် မူလခရစ်ယာန်စာပေဖြန့်ချိခြင်း၊ ဟောပြောပို့ချခြင်း၊ နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာပေးခြင်း လုပ်ငန်းများကိုကျော်၍ ယခုအခါ စာပေသင်ကြားခြင်း၊ ဆေးဝါးကုသခြင်းလုပ်ငန်းများကိုပါ သာသနာ ပြုလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်၍ တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်လာသည်။

သံဗြာဟ္မဗေဒနိဒါနသော “ကိစ္ဆာဒကယ်ဒီ” ကျောင်းသည်ရာသီလိုက်ကျောင်းဖြစ်သည်။ တောသူတောင်သား ကလေးများ အလုပ်မရှိသော နွေရာသီတွင် ဖွင့်လှစ်ပေးသော ကျောင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းကျောင်းတွင် ကျောင်းစာအဖြစ် စာပေ၊ သရုပ်၊ ပထဝီဘာသာရပ်တို့အပြင် သက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဘာသာရပ်အဖြစ် ပန်းရံလုပ်ငန်း၊ ခြင်းတောင်းနှင့် ပလုံးယက်လုပ်ငန်းကိုပါ သင်ကြားပေးသည်။ ကရင်စာကိုလည်း မသင်မနေရ သင်ကြားရသည်။

(ဘဝအလှည့်အပြောင်း)

(၁၈၅၅)ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် (၁၄၀၀တီ) ဒေသ၌ အမေရိကန်နှစ်ခြင်း သာသနာပြုလုပ်ငန်းသည် အထူးတလည် စည်ပင်လာလေသည်။ ယခင်က မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၏ သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို ပုသိမ်တရုတ်တည်းတွင်သာ အခြေစိုက်ရာမှ ယခုအခါ ဟင်္သာတနှင့် နေပြည်တော်တို့တွင်ပါ တိုးချဲ့သာသနာ့နယ်မြေအဖြစ် အခြေစိုက်လိုက်သည်။ နေပြည်တော် ကရင်လူမျိုးများအတွက် တိုးချဲ့ သာသနာ့လုပ်ငန်းတာဝန်ခံမှာ(၁၈၄၀)ခုနှစ်၊ ပိုးကရင်စာပေကို တီထွင်ပေးသော ဘုန်းတော်ကြီး မစ္စတာဘရော့ခ် (အလုံရပ်ရှိ ဘရော့ခ်ဘုရားကျောင်း) ဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်မှအစပြု၍ နှစ်ခြင်းသာသနာ၏ လုပ်ငန်းများကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်သောအားဖြင့် အလှည့်ကျဒေသ အသီးသီး၌ တနစ်တကြိမ် အစည်းအဝေးကျင်းပ၏။ ယခုနှစ်အဖို့ နေပြည်မြို့တွင် အလှည့် ကျလေသည်။ ဤတွင် ရန်ကုန်၊ ဟင်္သာတ၊ ပုသိမ်၊ နေပြည်တော် ဒေသအသီးသီးမှ နှစ်ခြင်းသာသနာ ခေါင်းဆောင် များနှင့် ဘာသာဝင်များ နေပြည်မြို့သို့ စုဝေးရောက်ရှိလာကြသည်။ ဤအထဲတွင် သံဗြာဟ္မဗေဒ မိခင်သည် သားဖြစ်သူ သံဗြာဟ္မဗေဒ၏ နေပြည် အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်လာလေသည်။ ဤနေပြည်မြို့နှစ်ခြင်း ခရစ်ယာန်အစည်းအဝေးကြီးသည်ပင် သံဗြာဟ္မဗေဒကို အလှည့်အပြောင်းတခု ဖြစ်စေခဲ့လေသည်။

သံဗြာဟ္မဗေဒမိခင်သည် နေပြည်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်လာသော သာသနာပြုဆရာ ဇနီးမောင်နှံဖြစ်သည့် မစ္စတာပင်တန် ဇနီးမောင်နှံကို ပထမဆုံးအကြိမ် တွေ့မြင်ဘူးသွားသည်။ ထိုစဉ်က အင်္ဂလိပ် - မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲအတွင်း ပဲခူးရိုးစွယ်မှ ကရင်စစ်ပြေး ဒုက္ခသည်များအား ရန်ကုန်သို့ သယ်ဆောင်ပေးသူသည် ဗင်တန်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် သူ၏ကျေးဇူးအား ကရင်လူမျိုးများက သိရှိထားကြ ပြီး ဖြစ်သည်။ (အလုံပဲခူးကရင်ခြံထဲရှိ ဗင်တန်ဟော၊ ဗင်တန်နှင့် ဘိုးပိုက်ဆံတို၏ ရင်းနှီးမှု)

သံဗြာဟ္မဗေဒမိခင်သည် သားဖြစ်သူသံဗြာဟ္မဗေဒ နောင်ရေးအတွက် ဗင်တန်ဇနီးမောင်နှံထံ သားကိုအပ်နှံလိုက်၏။ သံဗြာ ကိုယ်တိုင် သည်လည်း ပညာသင်ကြားလိုစိတ်နှင့် စွန့်စားလိုစိတ်က ပြင်းပြင်းပြပြ ရှိနေ၏။ ဗင်တန်ဇနီးမောင်နှံသည် မိမိတို့ထံ အပ်နှံလာသော သံဗြာကိုကြည့်၏။ သံဗြာ၏ ရုပ်ရည်လက္ခဏာနှင့် ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ထက်မြက်ကောင်းမွန်မှုကိုလည်း သဘောကျကြ၏။ ဤသို့ဖြင့် နေပြည်အစည်းအဝေး ကြီးပြီးသောအခါ သံဗြာတယောက်တည်း ဗင်တန်ဇနီးမောင်နှံနှင့်အတူ ရန်ကုန်မြို့သို့ ပါလာလေသည်။

ဗင်တန်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို တနေ့၌ ဒေသခံတိုင်းရင်းသား များသို့ လွှဲပြောင်းပေးရေးပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့်အတူ ဗင်တန်သည် ကျန်းမာရေးနှင့်

ပညာ
ပညာ
ကယ်
ယင်း
ဗွဲ့လွှဲ
ကရင်
sion
ရေတ
(၁၈၄
ကြား
စိတ်
တာ
ဂရု
အ
သာ
မစ္စတ
ကျစ်
ပထ
ကြီး
သံဗြ
ဤတ
ကြသ
ယူဆ
ရှိနေ
ကျသ
o

သံပြာဝမ်းသာအားရဖြင့် ပုသိမ်တွင်ရှိနေသော မိခင်ကြီးထံ အကြောင်းကြားသည်။ မိခင်ကြီးလည်း သံပြာနည်းတူ ဝမ်းသာအားရစွာဖြင့် ရန်ကုန်တွင်ရှိနေသောသားအား လာရောက်နတ်ဆက်သည်။ သို့ရာတွင် သံပြာတို့ အမေမည် တောသူတောင်သား ဆင်းရဲသားဖြစ်၍ သားဖြစ်သူအား နောက်ဆုံးအနေနှင့် ငွေတမတ်နှင့် ကရုဏ်တုံးလေး တတုံးသာ ပေးလိုက်နိုင်ရှာသည်။

(အလုပ်လုပ်ရင်း ပညာသင်)

ပညာရေးကိုလိုလားသော ဆရာသမားအပေါ်တွင် ရိုသေလေးစား လိုက်နာတတ်သော သံပြာသည် ဗင်တန်ဇနီးမောင်နှံ၏ ကျေးဇူးကြောင့် သချီ၊ မြေတိုင်းပညာနှင့် နက္ခတ္တပညာတို့တွင် တတ်ကျွမ်းထားလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ သွားသည့်ခရီးတွင် သံပြာသည် သင်္ဘောမာလိန်မှူးအား အကူအညီ ပေးနိုင်ခဲ့သောကြောင့် လမ်းခရီးတွင် အစစအရာရာ အဆင်ပြေ ချောမောခဲ့လေသည်။

ထိုစဉ်က သံပြာတို့ စီးနင်းလာသော ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးသည် အာဖရိက “ဂွတ်ဟုတ်” အငူကို လှည့်ပတ်၍ မောင်းနှင်နေရသောကြောင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ရောက်ရှိရန် (၆)လပင် ကြာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က သံပြာအသက်မှာ (၂၃)နှစ်ဖြစ်၍ ကမ်းမမြင်လမ်းမမြင်သော ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ ကြီးထဲတွင် စွန့်စားရန် အကောင်းဆုံးအရွယ်ပင် ဖြစ်နေသည်။

ယင်းသို့ဖြင့် သံပြာတယောက် အမေရိကန်ကုန်းမြေဖြစ်သော နယူးယောက်သို့ ပထမ ရောက်လာသည်။ ထိုမှ ဘော်စတွန်သို့ ရောက်လာပြန်သည်။ အမေရိကန်သို့ ရောက်ရောက်ခြင်း၌ သံပြာအဖို့ ပညာသင်ကြားရေးကို မစဉ်းစားနိုင်သေး။ စားဝတ်နေရေး ဘဝရပ်တည်ရေးကို ပထမဦးစားပေးရသည်။ သို့ဖြင့် ဘော်စတွန်တွင် လမ်းတကာလှည့်လည်၍ သံပြာသည် သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းများကို လက်ပွေ ရောင်းသည်။ ယင်း အလုပ်သည် လမ်းလျှောက်ရသည်ကလွဲ၍ စားဝတ်နေရေးလည်း အဆင်ပြေသည်။ ဒေသစုံရောက်ရှိ၍ လူမျိုးစုံနှင့် တွေ့ဆုံရင်းနှီးခွင့် ရသည်။ ယင်း စာနယ်ဇင်း ရောင်းရဝင်ငွေဖြင့် သံပြာအဖို့ စားဝတ်နေရေး ဖူလုံရုံမျှမက ပညာသင်ကြားရန်ပါ စုမိဆောင်းမိ ရှိလာသည်။

သံပြာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ရောက်ရှိရန်တွင် မီးရထားကုမ္ပဏီများသည် မီးရထားလမ်းကို ပစ်ဖိတ်ကမ်းခြေအထိ တိုးချဲ့ဖောက်လုပ် နေချိန်ဖြစ်သည်။ သံပြာသည် ဗင်တန်ဇနီးမောင်နှံ၏ ကျေးဇူးပြုမှု ကြောင့် မြန်မာပြည်တွင် ရှိစဉ်မှာပင် မြေတိုင်းပညာကို တတ်မြောက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် သံပြာသည် စာနယ်ဇင်းများ လှည့်လည်ရောင်းချသည်ထက် ဝင်ငွေပိုကောင်းသော မီးရထားကုမ္ပဏီများထံ မြေတိုင်းအလုပ်ကို ဝင်ရောက်လျှောက်ထား၏။ ဤတွင် ပညာသင်ကြားရန် မြေတိုင်းအလုပ်မှ ငွေပိုငွေလျှံများ ထပ်မံစုဆောင်း မိပြန်သည်။

ယင်းသို့ သံပြာအဖို့ စာနယ်ဇင်းများ လှည့်လည်ရောင်းနေရာမှ မြေတိုင်းအလုပ် လုပ်နေစဉ် ကျွဲရိုင်းများကို ပစ်ခတ်ပေးရသော အလုပ်သစ်တခု ထပ်မံပေါ်လာပြန်သည်။ ထိုစဉ်က အမေရိက တောတောင်များတွင် ကျွဲရိုင်းများပေါများလှ၍ အသစ်ဖောက်လုပ်သော မီးရထားလမ်းကို ကျွဲရိုင်းများက

ဦးချို
ကျွဲရို
ကော
ဖြစ်
အလုပ်
သည်
ရိကန်
(၂)နှစ်
အင်္ဂလိပ်
ကရင်
(၁၈၆၅)
မိမိ
ဒေါက်
ပြန်လ
စားဝ
နှစ်အ
ရရှိသ
စာအ
တအ
အပြ
လမ်း
လိုက်
စော်
အံ့ဘွဲ့

ဦးချိုဖြင့် ကလော်ထုတ်ပစ်ကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ မီးရထားကုမ္ပဏီများကပင် ငွေကြေး ထိုက်ထိုက်တန်တန်ပေး၍ ကျွဲရိုင်းများကို ပစ်ခတ်စေ၏။ သံပြာအဖို ငယ်စဉ်ကပင် ကျွဲများကျောင်းခံပြီးဖြစ်၍ ယခုကဲ့သို့ နေရာ ကောင်းမှနေ၍ သေနတ်ဖြင့် ကျွဲရိုင်းကို ပစ်ခတ်ရသည်မှာ လွန်စွာပင် သက်ထောင့်သက်သာ အလုပ်တခု ဖြစ်နေပြန်သည်။

သံပြာသည် စာနယ်ဇင်းရောင်းချသည့်အလုပ်၊ မြေတိုင်းသည့်အလုပ်၊ ကျွဲရိုင်းပစ်ခတ်သည့် အလုပ် တို့မှ စုဆောင်းရရှိသည့်ငွေဖြင့် မူလရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော ပညာသင်ကြားရေးကို မျက်မြဲမပြတ်ရှိခဲ့ သည်။ သို့ဖြင့် “ရီချက်စတာ” တက္ကသိုလ်တွင် တက်ရောက်၍ ပညာသင်သည်။ သံပြာ အမေ ရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ရောက်ရှိ၍ (၆)နှစ်အကြာ (၁၈၇၁)ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာ (B.A) ဘွဲ့ကို ရရှိသည်။ နောက်ထပ် (၂)နှစ်ကြာလျှင် မဟာဝိဇ္ဇာ (M.A) ဘွဲ့ကို ထပ်မံဆွတ်ခူး ရရှိခဲ့ပြန်လေသည်။

အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာအဖွဲ့၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် ဒေါက်တာတီသံပြာထက်ပင်စော၍ အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ကျမ်းစာဘာသာရပ်တို့ကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ လာရောက်ပညာဆည်းပူးနေသော ကရင်အမျိုးသားများမှာ (၁၈၇၂)ခုနှစ်တွင် စောချစ်သိုင်း၊ (၁၈၄၇)ခုနှစ်တွင် စောစံသာနှင့် စောဆာနေ၊ (၁၈၆၀)ခုနှစ်တွင် စောကာချာနှင့် စောပါကွယ်ထူးတို့ ဖြစ်ကြပေသည်။ သို့ရာတွင် မိမိကျောင်းစရိတ်ကို မိမိဖာသာ ရှာဖွေစုဆောင်း၍ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ရရှိခဲ့သူမှာ ကရင်လူမျိုးအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံသားများအနက်မှ ဒေါက်တာတီသံပြာသည် ပထမဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်လေသည်။

(အနိမ့်ဆုံးမှ အမြင့်ဆုံးသို့)

ဒေါက်တာတီသံပြာသည် မူလရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော ပညာရေးဆုံးခန်းတိုင်သည်နှင့် အမိနိုင်ငံသို့ ပြန်လာသည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာဘက်တွင် ရာထူးကြီးများ ရနိုင်သော်လည်း ပဲခူးကရင်ကျောင်းတွင် စားဝတ်နေရေးအတွက် ကျောင်းဆရာလုပ်သည်။ တဘက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံနှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်ကောင်စီတွင် နှစ်အကြာဆုံး အကျိုးဆောင်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် အကျိုးဆောင်ရာမှ ခရစ်ယာန်ဘာသာ စာပေပညာဘွဲ့ ရရှိသည်အထိ စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဒေါက်တာတီသံပြာသည် စကောကရင်ဘာသာဖြင့် ပြုစုခဲ့သော စာအုပ်စာတန်း စုစုပေါင်းမှာ (၂၅)အုပ်ရှိသည်။ ယင်း အထဲတွင် စကောကရင် - အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန် တအုပ်လည်း ပါဝင်သည်။

ဒေါက်တာတီသံပြာသည် နှစ်ရှည်လများ အမိနိုင်ငံနှင့် ထေ့ကွာစွာ နေခဲ့ရသည်။ သို့ဖြင့် အမိနိုင်ငံ အပြန်ခရီးဖြစ်သော ရန်ကုန်မြစ်ဝအရောက်တွင် သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်မှနေ၍ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးအား လှမ်းမြင်ပူးတွေ့ ရသောအခါ သူ၏ခံစားမှုကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

“ကျွန်ုပ်သည် ရန်ကုန်မြစ်ဝအရောက် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးပေါ်မှ ပထမဆုံး လှမ်းမြင် လိုက်ရသည်မှာ ကျွန်ုပ်တို့ပြည်၊ ကျွန်ုပ်တို့လူမျိုး၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ဖြစ်သည့် ရွှေတိဂုံ စေတီတော်ကြီးပင် ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်ုပ်သည် နှစ်ရှည်လများ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်သို့ ရောက်ခဲ့ဘူးလေပြီ။ အံ့ဘွယ်အသီးသီးကိုလည်း မြင်တွေ့ခဲ့ရပြီး ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်၏ရင်ထဲမှ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးအား

အဝေးက လှမ်းမြင်လိုက်ရသည့် ချမ်းမြေ့ကြည်နူးမှုမျိုးကိုကား မည်သည့်အရပ်ရှိ အံ့ဩဖွယ်ရာများကမှ မဖြည့်ဆည်း မစွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပါ။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အလှပဆုံးဖြစ်သည့် မိမိမွေးဇာတိမြေသို့ ပြန်လာသော ကျွန်ုပ်အား ရန်ကုန်မြစ် ဝဲ - ယာနစ်ဘက်ရှိ ရေစပ်ဆီမှ လေအဟုန်ကြောင့် ယိမ်းညွတ်နေသော လမုပင်ကလေးများသည်ပင် ဝမ်းပမ်းတသာ ကျွန်ုပ်အား ကြိုဆိုနေကြလေရော့သလားဟု ကျွန်ုပ်ထင်မှတ်မိတော့သည်။

တလေ
စကား
စိတ်
လုပ်င
ဖြန်ချီ
ကိုယ်
သူဘာ
လှေ
အဖြေ
သိုရ
တုန်း
ရန်ကု
မဂ္ဂဇာ
အင်္ဂ
ကြိုဆို
“က
ယင်း
အဖြေ
ပြာ
ဖော်ပြ
“က
ကျွန်

သုတေသီပညာရှင် ဆရာလွန်းရွှေ(၅) (သုတေသနအသင်း)

ကရင်လူမျိုးများအနက် တွေ့ရခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များတွင် ဆရာလွန်းရွှေ (ခေါ်) ဦးလွန်းရွှေမှာ တယောက်ဖြစ်သည်။ သူသည် အသားအရေ ဖြူဝင်းသည်။ အရပ်အမောင်းကား ပုပြတ်ပြတ်ဖြစ်သည်။ စကားပြောရာတွင် သူ့အသံမှာ သေးသော်လည်း အလွန်စူးရှသည်။ ဆရာလွန်းရွှေသည် နိုင်ငံရေးကို စိတ်မဝင်စား။ တချိန်က သာသနာပြုဆရာတစ်ဦး ဖြစ်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် သူသည် သုတေသန လုပ်ငန်းကိုသာ စွဲစွဲလန်းလန်း စိတ်ဝင်စားပြီး လုပ်တော့သည်။

(၁၉၃၀)ခုနှစ်တွင် ဦးလွန်းရွှေကိုယ်တိုင် ဥက္ကဋ္ဌလုပ်၍ “ကရင်သုတေသနနှင့် စာပေထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိရေးအသင်း” ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ သူ၏ သုတေသနစာတန်းကို လေ့လာဖတ်ရှု၍ ရသည်။ သူ၏ ကိုယ်တိုင်ဟောပြောချက်ကို သုံးလေးကြိမ်မျှ တက်ရောက်နားထောင်ဘူးသည်။ ဦးလွန်းရွှေသည် သူဘာသာရပ်အပေါ်တွင် သူ့သံယောဇဉ်ကြီးသကဲ့သို့ သူဘာသာရပ်အပေါ်တွင်လည်း ကျွမ်းကျင်နံ့စပ် လှပေသည်။ သူ၏ သုတေသနပြုချက်နှင့် စာတန်းမှာ “ထိုင်းနိုင်ငံတောင်တန်းဒေသရှိ ကရင်လူမျိုးများ” အကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယင်း သုတေသနပြုချက်ကို ဦးလွန်းရွှေက သုတေသနစာတန်းအဖြစ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းစာတန်းအပေါ်တွင် ကရင်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ကရင်ပညာတတ်များက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တုန်ပြန်မှု မရှိပေဘဲဖြင့် သူ့ခံမြာ ဒေါမချသ ဖြစ်ခဲ့ရရှာသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် (၁၉၅၀)ခုနှစ် နောက်ပိုင်းအရောက်၌ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကရင်ကျောင်းသူကျောင်းသားများ အသင်းမှ ထုတ်ဝေသော တက္ကသိုလ်နှစ်ပတ်လည် မဂ္ဂဇင်းတွင် ဆရာလွန်းရွှေ၏ သုတေသနစာတန်း၊ သုတေသနဆောင်းပါးများကို မြန်မာ၊ စကောကရင်၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာများဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ရာမှ ဂရုတစိုက် ရှိလာခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်သည် ဆရာ ကြီးဦးလွန်းရွှေ၏ စေတနာထက်သန်မှုနှင့် ဇွဲလုံ့လ ကြီးမားမှုကို ရိုသေလေးစားသောကြောင့် ကျွန်တော်၏ “ကရင်ဘဝလေ့” စာအုပ်၌ ကဏ္ဍတခုတွင် ဆရာကြီး၏ သုတေသနစာတန်းကို ဖော်ပြပေးခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြရာ၌ ထိုစဉ်က ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေ၏ ထိုင်း(ယိုးဒယား) တောင်တန်းရှိ ကရင်လူမျိုးများ အကြောင်းအရာစုံ သုတေသနပြုချက်စာတန်းကို မရနိုင်ခဲ့သဖြင့် ကရင်လူမျိုးများအကြောင်း စာတန်းနှင့် ပြာသိုလဆန်းတရက် အိမ်သစ်တက်မင်္ဂလာ (၀၁) နှစ်ပတ်လည် နှစ်သစ်မင်္ဂလာစာတန်း တို့ကိုသာ ဖော်ပြနိုင်ခဲ့ပါသည်။

(လွမ်းမောဖွယ်ရာ)

ယင်းသို့ ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေ၏ သုတေသနစာတန်း နှစ်စောင်ကို (၁၉၆၆)ခုနှစ်ထုတ် ကျွန်တော်၏ “ကရင်ဘဝလေ့” စာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့ပြီးနောက် (၁၉၉၃-၉၄-၉၅) ခုနှစ်များအရောက်၌ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းတောင်တန်းများဆီသို့ ရောက်လာခဲ့ရသည်။

ဇင်းမယ်၊ မယ်ဆရီးယင်း၊ မဲဟောင်ဆောင်၊ တပ်ခရိုင်၊ ကပ်ချနဘူရီ၊ ရပ်ချ်ဘူရီ ခရိုင်များတွင် ဗိုတင်းနေထိုင်ကြသည့် ထိုင်းနိုင်ငံ ကရင်လူမျိုးများကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်။ ရပ်ချ်ဘူရီရှိ ကရင်ရွာများဆီသို့ပင် ကျွန်တော်ရောက်ခဲ့သည်။ ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေ၏ သုတေသနစာတမ်းတွင် အညွှန်းပြထားသည့် (အမ်ဖာ) ဆိုလျှင် ကျွန်တော် သုံးခေါက်တိ ရောက်ဘူးသည်။ ဇရာမတောင်တန်းကြီးများကို ကျော်ဖြတ်ပြီးသော အခါတွင်မှ မြေနိမ့်တွင် တည်ထားသော အမ်ဖာမြို့သို့ ရောက်သွားသည်။ ယင်းဒေသရှိ နယ်ခြားမှတ်တိုင်ကို သွားကြည့်သောအခါ ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်နှင့် မြေကြောချင်းဆက်နေသည့် ဒေသဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေ၏ စာတန်းကို ဖတ်ထားပြီးသူ ကျွန်တော်အဖို့ ယင်းဒေသသို့ ရောက်သွားသောအခါ ဦးလွန်းရွှေကို တဖန် ပြန်လည်၍ မြင်ယောင်မိပါသည်။

အမ်ဖာ (AMPHUR) ကို ထိုင်းနိုင်ငံရောက် ကရင်နှင့် ဗမာများက နှုတ်ကျိုး၍ (အုန်းဖန်) ဟု အသံထွက်ကြသည်။ ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေသည် ယင်း၏ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ကရင်လူမျိုးများ၏ နှစ်သစ်ကူး ပွဲတော်အကြောင်းစာတန်းကိုပြုစုရာတွင်ယင်းအမ်ဖာ (ခေါ်) အုန်းဖန်နယ်အတွင်းရှိ ကရင်ရွာများနှင့် ကရင်လူမျိုးများအား အခြေခံထားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

(ထိုင်းနိုင်ငံကရင်နှစ်သစ်ကူး)

ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေသည် နှစ်များစွာ ထိုင်းနိုင်ငံ တောင်တန်းများပေါ်ရှိ ကရင်လူမျိုးများအား သာသနာပြုရန် သွားရောက်စဉ် အမ်ဖာ(ဝါ)အုန်းဖန်နယ် ကရင်နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း သုတေသနပြု ရေးသားထားလေသည်။

၁၉၂၉ - ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ပထမပတ်၌ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် စကောကရင်အမျိုးသားများ၏ ရွာတရွာတွင် ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါရွာသည် အမ်ဖာဟက်ဆီယို (AMPHUR HASTSIO) အပိုင်ယိုးဒယားနယ်အတွင်းရှိ ကရင်အခေါ် (ထီးကိုလီတ) ရွာ ဖြစ်ပါသည်။

“ပြာသိုလဆန်းတစ်ရက်နေ့ မတိုင်မီရက်တွင် ရွာသူရွာသားများသည် နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်အတွက် ပြင်ဆင်မှု အသင့်ရှိထားကြလေသည်။ ရွာမိရွာဖ အထူးသဖြင့် ရွာအုပ်လူကြီး တယောက်အား ရွာသူရွာသားများက အမွှေးအကြိုင်နှင့် ချီးရေများဖြင့် ဦးညွတ်ကန်တော့ ကြလေသည်။ အဆိုပါ ပြာသိုလဆန်းတစ်ရက်နေ့ မတိုင်မီတစ်ရက် ညနေပိုင်းအချိန်တွင် ကျေးရွာအတွင်းရှိ လမ်းတိုင်းကို ကြက်တောင်စီးထားသည့် အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် ပိတ်ထားကြသည်ကို တွေ့မြင်ရလေသည်။ ကရင်အမျိုးသားဖြစ်စေ၊ တပါးအမျိုးသားဖြစ်စေ၊ အစိုးရအမှုထမ်းအရာထမ်းများဖြစ်စေ၊ ထိုအထိမ်းအမှတ်ကို မြင်သည်နှင့် ကရင်အမျိုးသားများပွဲတော်ရှိကြောင်း သိကြသည့်အတိုင်း ရွာတွင်းသို့ မဝင်ကြပဲ ရှောင်တိမ်းသွားကြလေသည်။ ၎င်းပွဲတော်ကို သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များကပင် အသိအမှတ်ပြုကာ လေးစားကြလေသည်။”

“ခရီးလွန်သော ရွာသူရွာသားများကို ပွဲတော်ရက် (၃)ရက်အတွင်း ရွာသို့ပြန်ရောက်ခဲ့သော် ရွာတွင်းသို့ ဝင်ခွင့်မရ၊ ရွာတွင်း၌ ရှိနှင့်သော ရွာသူရွာသားများနှင့် ဧည့်သည်များသည်လည်း ရွာပြင်သို့ ထွက်ခွင့်မရကြချေ။

ကျွန်တော်သတိရသလောက် ပြာသိုလဆန်းတစ်ရက် (သို့မဟုတ်) နှစ်ရက်နေ့တွင် ရွာတွင်းရှိ ယောက်ျားအားလုံးနှင့် ဧည့်သည်ယောက်ျားများပါ အားလုံးစုရုံးလျက် အသင့်ဆောက်လုပ်ထား သော ယဇ်ပူဇော်ရာ မဏ္ဍပ်သို့ သွားကြလေသည်။ ထိုအခမ်းအနားသို့ တိုက်ပိုင်သူကြီး (ဝါ) ရွာလူကြီး (ဝါ) ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များက ကြီးမှူးကာ ပူဇော်ပွဲ ကျင်းပကြလေသည်။ လူစုံသောအခါ ပူဇော်ရန်အတွက် ယူလာကြသော ကြက်များကို လည်လှီးလျက် သွေးများကိုခံယူကာ မဏ္ဍပ်တိုင်နှင့် မျက်နှာစာများကို သုတ်လိမ်းကြလေသည်။

“ကြက်သေကောင်များကို ရေနွေးပျောခြင်း မပြုကြပဲ အမွှေးကိုစင်အောင်ချွတ်ကာ မီးဖြင့် သင်းမြိုက်ပြီး ရေနှင့် စင်အောင် ဆေးကာ ဟင်းချက်ကြလေသည်။ ဟင်းကျက်သောအခါ ထမင်းဦး၊ ဟင်းဦးများကို ခပ်ကာ ယဇ်ပူလှိုင်ပေါ်တွင် အရက်တကျည်တောက်၊ ရေတကျည်တောက်တို့ဖြင့် အတူ ကပ်ထား ကြလေသည်။ ပြီးသည့်အခါ အကြီးအကဲဖြစ်သော ခေါင်းဆောင်လူကြီးက ရှေ့သို့ထွက်ကာ နှုတ်ထောက်လိုက်သည်နှင့် ပရိသတ်အားလုံးက အလားတူလိုက်၍ လုပ်ကြရလေသည်။ ထို့နောက် လူကြီးက ပုလ္လင်ဘက်သို့ မျက်နှာမူလျက် လက်အုပ်ချီကာ ဆုတောင်းလေသည်။”

(နှစ်သစ်ဆုတောင်း)

ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေသည် သူ့ရောက်ရှိခဲ့သည့် ထိုင်းနိုင်ငံ နယ်တနယ်၏ ကရင်နှစ်သစ်ကူး ပွဲတော်အကြောင်းကို အသေးစိတ် ရေးပြုပြီးနောက် နှစ်သစ်ကူးပွဲ အခမ်းအနားတွင် ဆုတောင်းပုံ ဆုတောင်း နည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ဖော်ပြ ထားပြန်သည်။

ထိုင်းနိုင်ငံ ကရင်စကားဖြင့် ဆုတောင်းပုံကို မြန်မာဘာသာဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ပြန်လျှင် အောက်ပါ အတိုင်း အဓိပ္ပါယ် ရပါသည်။ “ကောင်းကင်ကဘုရား၊ ဗိုလ်ခြေသခင်၊ နတ်ပြဟွာနှင့် စုန်းကဝေတို့၏ အရှင်၊ ခပ်သိမ်းသော အရှင်တို့၏ သခင်မြတ်စွာ အရှင်ဘုရားအား တပည့်တော်များက ရှိကြီးကော်ရော်ပူဇော်ကြပါ၏။ ဤမည်သော ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်များဖြင့် ပသဆပ်ကပ်ကြပါ၏။ ဘုရားတပည့်တော်များနှင့်တကွ ဘုရား တပည့်တော်များ၏ ကျေးရွာသူရွာသားများ၊ လူကြီးလူငယ်မရွေး၊ ပုဂ္ဂိုလ် ကျား၊ မ မကျန်ပြုမိသော အကုသိုလ် ဒုစရိုက် အစခပ်သိမ်းတို့ထက် ဤပူဇော်ပသသော ယဇ်ပူလှိုင်ထက်သို့ သက်ရောက်ပါစေ။”

“ဘုရားတပည့်တော်တို့၏ ဒုစရိုက်များကို ကယ်ချွတ်ဖြေလွှတ်တော်မူပါ။ ဘုရားတပည့်တော်တို့၏ ကျွဲ၊ နွား၊ တိရစ္ဆာန်၊ အိမ်ခြံနှင့် မြေယာ၊ ကျေးရွာနေပုဒ်တိုင်အောင် ကောင်းချီးချမ်းသာ ပေးသနားတော်မူပါ။ လက်ဆယ်ဖြာချီကာ ဦးညွတ်ပါသည်အရှင်။”

“ဤသို့ဆုတောင်းပြီးသည့် အခန်း၌ ပျပ်ဝတ်ဦးညွတ်လိုက်သည်တွင်ပရိသတ်များကလည်းအလား တူလိုက်၍ လုပ်ကြလေသည်။ ဤတွင် ပူဇော်ပွဲကြီး ပြီးပြီဖြစ်သဖြင့် ထမင်းဟင်းစားသောက် ကြလေသည်။ စားပုံစားနည်းမှာ ပထမ၌ ခေါင်းဆောင် လူကြီး နှင့် အိမ်သားများက အဦးအဖျားစားပြီး ဒုတိယသားကြီး၊ တတိယသားလတ် စသည်ဖြင့် သားများ ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် စားသွားကြလေသည်။ ၎င်းနောက် ခေါင်းဆောင် ကြီး၏ သားချင်းအရင်းအချာများ စားကြရသည်။ သို့နှင့်ပင် ကျေးရွာသူ ရွာသားများမှ သည်ဧည့်သည် စောင်သည်များအထိ တဆင့်တဆင့် စားသွားကြရလေသည်။ အများအားဖြင့်

ဆွေတော်မျိုးတော်တို့သည် အဝမစားကြပဲ စတိလောက်သာ စားကြ၍ နောက်ဆုံး၌ ပရိသတ်လူထုကြီးနှင့် အတူတကွ စားကြလေသည်။”

(ပိုးကရင် လိပ်ပြာခေါ်ပွဲ)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကရင်မျိုးနွယ်စဉ် စကောကရင်နှင့်ပိုးကရင် အစုကြီးအစုနှစ်စု ရှိသကဲ့သို့ ထိုင်းနိုင်ငံ တောင်တန်းများတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးများတွင်လည်း စကောနှင့်ပိုး အစုကြီး နှစ်စု ရှိသည်။ ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေသည် ပထမတွင် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ စကောကရင်ရွာများ၏ နှစ်သစ်ကူးခလေ့ထုံးစံများကို သုတေသနပြုရေးသားပြီးနောက် ဆက်လက်၍ ပိုးကရင်ရွာများသို့ သွားရောက်ပြန်ကာ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ပိုးကရင်များ၏ လုပ်ငန်းခွင် လိပ်ပြာခေါ်ပွဲ အကြောင်းကိုလည်း သုတေသနပြု ရေးသားထား ပြန်လေသည်။

“လွန်ခဲ့သည့်(၁၅)နှစ် (၀) ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၉၃၆)ခုနှစ် အတွင်းဝယ် ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် သူကြီးငါးပိုင် “ပိုးကရင်” ရွာစုများသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ သူကြီးငါးပိုင် အုပ်စုရွာများသည် အမ်ဖာမောင်လောင် (AMPHUR MUONG LONG) ပိုင်နက် ရပ်ကွက်တွင် ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော် ရောက်ရှိခဲ့သော အချိန်သည် ကဆုန်လ မိုးဦးကျဖြစ်၍ တောင်သူလယ်သမားများ တောင်ယာ ပဲခင်း လုပ်ရန်အတွက် အားယူနေကြသည့် အချိန်အခါပင် ဖြစ်နေပေသည်။ အဆိုပါ ပွဲတော်ကိုလည်း သုံးရက်တိုင်အောင် ဆင်နွဲ ကြလေ သည်။ ပွဲတော်ရက်အတွင်း၌ ရွာတွင်းရှိ လမ်းကြီးလမ်းငယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို ပိတ်ဆို့ထားကြလျက် စားသုံးရန်အတွက် အစာမှာ ကောက်ညှင်းဆိုင်းထုတ် ဖြစ်လေသည်။”

“ပြာသိုလ၌ ဆင်နွဲသောပွဲတော်သည် သီးဦးသီးဖျားများကို ပူဇော်သောပွဲ (Harvest Thanks Giving Day) ဖြစ်လေသည်။ ကဆုန်လ၌ ကျင်းပသော ပွဲတော်မူကား လုပ်ခင်းကိုင်ခင်းအတွက် ကောင်းချီးမင်္ဂလာတော် ခံယူရန်အတွက် ဆုတောင်းပဋ္ဌာနာပြုပွဲ (Working Season National Prayer Day) ဖြစ်မည် ရှိလေသည်။ ဤ ကဆုန်လပွဲတော်၌ တောင်ယာပဲခင်း လုပ်စားသူ ရပ်သူရွာသား အိမ်ထောင်စုတိုင်း မိမိတို့၏ ယာခင်းများကို ညီညာဖျေဖျ ဆင်းကြလေသည်။ အိမ်ထောင်စုတိုင်း လိပ်ပြာခေါ်ခြင်း၊ လက်၌လိပ်ပြာချုပ် ချည်မန်းကြိုးများ ချည်နှောင်ထားခြင်း ပြုကြလေသည်။”

၎င်းတို့ လိပ်ပြာခေါ်ပွဲကို တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပါယ်ပြန်သော် “ဥုံလိပ်ပြာ၊ ပြန်လာ ပြန်လာ၊ အကြီးအငယ်မရွေး ပြန်လာကြ၊ မင်းသခင်အတွက် စပါးနံ့ စပါးကျည်တွေကို ယူခဲ့” အစရှိသဖြင့် လှေခါးဦးကို နတ်စားယောက်မဖြင့် ခေါက်ကာ ရွက်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ကြလေသည်။ အမှန်အားဖြင့် အလုပ်အကိုင် ဆင်းကြမည်ဖြစ်၍ ကောင်းချီးမင်္ဂလာ ရရှိကြရန် ဆုတောင်းကြခြင်း ဖြစ်ကြလေသည်။ ဤကဆုန်ပွဲနှင့် ပြာသိုနှစ်ပွဲစလုံးတွင် အစိုးရအမှထမ်း အရာထမ်းများသည် ကိစ္စကြီးငယ်ရှိသည့်အတွက် ကျေးရွာသို့သွားရန် အကြောင်းပေါ်ပေါက်သော်လည်း ပွဲတော်ပြီးသည့်တိုင်အောင် စောင်းဆိုင်းပြီးမှ ရွာသို့ ဝင်ကြရလေသည်။ “ဤပွဲတော် နှစ်ပွဲစလုံးသည် ကရင်အမျိုးသားများဖြစ်ကြသော “ပိုးကရင်” “စကော ကရင်”တို့အတွက် နှစ်ပတ်လည် ပွဲတော်ကြီးများ ဖြစ်သည့်အတိုင်း နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ဆင်နွဲကြလေသည်။ အမျိုးသားဘိုးဘေး အဆက်ဆက်တို့မှ ဆင်းသက်လာသော အစဉ်အလာ ဖြစ်သဖြင့် အဆိုပါ ပွဲတော်များသည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာကပင် ရှိနှင့်ခဲ့လေသည်။

(ဘိုးဘေးများလင်္ကာ)

ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေသည် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများကို သုတေသနပြုလေ့လာခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကရင်လူမျိုးများ သိမိနိုင်စေရန်လည်း ကြိုးမားသော စေတနာဖြင့် စောစီးစွာပင် ဖြန့်ဖြူးပေးခဲ့ ရှာသည်။

“ဤအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းများစွာက ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် စုဆောင်းရေးသား၍ “ဒေါကလူ” ကရင် အမျိုးသား သတင်းစာထဲ၌ ထည့်ဖူးခဲ့လေပြီ။ ထိုစဉ်အခါက ကျွန်တော်၏ ရေးသားဖော်ပြချက်များကို ကရင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်များသည် သန်းခေါင်ယံဝယ်ဖားကုံညှင်းမြည်သံနယ် တစ်တရာ ဝေဖန်ချက်ပေးခြင်း မပြုကြပဲ လှစ်လျူရှုခဲ့ ကြလေသည်။ မိမိတို့၏ မျိုးရိုးစီမု ဆင်းသက်၍ မိဘဘိုးဘွားများ၏ ရိုးရာအစဉ်အလာ ထုံးတမ်းဓလေ့ စသည်တို့ကို ဂရုမပြုသော လူတမျိုးသည် တမန်တော် ရှင်ပေါလုက ဟေဗြဲအသင်းတော်ကို ဩဝါဒပေးသည့်အတိုင်း”

“သားအပေါင်းတို့သည် ခံတတ်သော ဆုံးမခြင်းကို သင်တို့သည်မခံပဲနေလျှင် သားစစ်မဟုတ်၊ မင်းဦးမင်းလွင်ရသော သားဖြစ်ကြောင်း” “သားစစ်၊ သမီးစစ်မဟုတ်သူတို့သည် မိဘအမွေအနှစ်နှင့် အရိုက်ရာ တို့ကို ဆက်ခံခြင်း မပြုရသည့်နည်းတူ တစတစဖြင့် လွှမ်းမိုးခံရ စမြဲဖြစ်လေသည်။ ရိုးရာအစဉ်အလာများ တိမ်ကောသွားသော လူမျိုးသည် မိမိတို့၏ ရိုးရာအစဉ်အလာများကို ဂရုမမူကြတော့ချေ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘိုးဘေးများ စပ်ဆိုခဲ့သော လင်္ကာကလေး(တေး)များအရ လက်တွေ့ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလှပေသည်။

(၁)

ဘိုးဘေးများကွယ်လွန်ရရှာ
ဘီဘင်များကွယ်လွန်ရရှာ
သစ်ငုတ်တို တက်ပေါက်သည့်ပမာ
လေပြေသွေးလို လုပ်လုပ်ခါ

(၂)

သက်ကြီးများလည်း သင်္ခါရ
ဝါကြီးများလည်း သင်္ခါရ
ညီထွေးလေးကို ထားခဲ့ကြ
ကောင်းမွန်စွာ ပိုက်တွေးယုယ

(၃)

ရှေးက ဘိုးဘွား လျှာနှင့်သွား
ကွမ်းညှပ်နှင့် ကွမ်းစားသည်လား
မိဘတို့၏ စဉ်လာများ
မိမိရရ လက်ကိုင်ထား
ပစ္စုပ္ပန်ခါ အမျိုးသား

အဓိပ္ပာယ်မှာ - - - -

(၁) ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘိုးဘွားဘီဘင်များသည် သစ်ပင်ကြီးများပမာ သေဆုံးသွားကြပြီ ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် သစ်တောတို့မှ ပေါက်လာသော တက်ပေါက်များသဖွယ် လေယူရာတိမ်း လျက် လုပ်ခါရသကဲ့သို့ ပင့်သက်ရှုကာ လုပ်လုပ်ကလေး အသက်ရှင်ကြရ ပေတော့မည်။

(၂) ဘိုးဘေးများမှာ သင်္ခါရဓမ္မဖြင့် အနိစ္စရောက်ကြရလျက် နုနယ်သောအမျိုးသားညီ ငယ်များ အား ထားရစ်ခဲ့သဖြင့် ညီငယ်များ၏ ကျန်းမာသန်စွမ်း ဖွံ့ဖြိုးရေးသည် ကျွန်ုပ်တို့အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်များ၏ တာဝန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုတာဝန်သည်ကား ကွယ်လွန်သူ ဘိုးဘေးတို့၏ ထုံး တမ်း စဉ်လာများကို မတိမ်ကောရလေအောင် လက်ကိုင်ထားနိုင်ရေးပင် ဖြစ်လေသည်။

(၃) ရှေ့က ဘိုးဘွားများသည် ကွမ်းယာစားသည့်အခါ ကွမ်းသီးကို ကွမ်းညှပ်ဖြင့် မိမိရ တိတိရိရိ ညှပ်၍စားကြသကဲ့သို့ မည်သည့် ကိစ္စများ၌ မဆိုမိဘတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ တသွေ မတိမ်း မယိမ်းမယိုင်သော ကျောက်တိုင်ပမာ ခရေစေတုင်းကျဆောင်ရွက်သွားကြသည်။ ယခုအခါ အမျိုးသားများသည် ပညာပါရမီ ရင့်သူများ ဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း အာကျယ်လျှာကျယ်ဖြင့် အပြော များသလောက် လက်တွေ့လုပ်ငန်း မပါကြချေ။

(နှိုင်းယှဉ်ချက် စေတနာ)

ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေသည် ထိုင်းနိုင်ငံ (ယိုးဒယား) နိုင်ငံတွင် နှစ်ရှည်လများ နေထိုင်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့် ဇန်နဝါရီ (၁)ရက်၊ ကမ္ဘာ့နှစ်ဆန်း(၁)ရက်နေ့ကို ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းလူမျိုးများ၏ နှစ်ဆန်း(၁)ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပုံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ကရင်လူမျိုးများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမျိုးများအတွက် အကျိုးရှိရာ ရှိကြောင်းများကိုလည်း အောက်ပါနှိုင်းယှဉ်ချက်များဖြင့် သူ၏ စာတန်းတွင် ရေးသား ထား လေသည်။

“ယိုးဒယား (ထိုင်း)ပြည် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၌ ဇန်နဝါရီ(၁)ရက်နေ့ကို ယိုးဒယားလူမျိုးများ၏ နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန် အဆိုတင်သွင်းသည်အခါ လူထုကိုယ်စားလှယ်အချို့တို့သည် ဤနေ့သည် ခရစ်တော်ပေါ်ပေါက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော နှစ်သစ်ကူးနေ့မဟုတ်။ ခရစ်တော်မပေါ်ပေါက်မီက ရှိခဲ့သော နှစ်သစ်ကူး (ကမ္ဘာ့နှစ်သစ်ကူးနေ့)၊ တနည်းအားဖြင့် ရောမနိုင်ငံကြီးစိုးစဉ်အခါကတည်းက ရှိသောနေ့ဖြစ်ကြောင်း ကန်ကွက်ခဲ့ကြဘူးလေသည်။ သို့ရာတွင် အထက်ပါအဆို အတည်ဖြစ်သွားသဖြင့် ကမ္ဘာ့နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို ယိုးဒယားနှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခဲ့ကြသော်လည်း ရှေးဘိုးဘွားများ ထားခဲ့သော ပွဲတော်နေ့များကို ဘာသာရေးပွဲတော်အနေနှင့် ယခုတိုင် အသိအမှတ်ပြုကြကာ အလုပ်ရုံ၊ ကုန်တိုက်များ၊ စက်ရုံ၊ ကနွားများပါမကျန် အလုပ်ရပ်ခဲ့ကြလေသည်။

“ကျွန်ုပ်၏ဆိုလိုရင်းမှာ ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့ကို ကျွန်ုပ်တို့သည် ကရင်အမျိုးသားများ၏ သီဦးသီးများများ ပူဇော်သည့် ပွဲတော်နေ့အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုလျက် ကဆုန်လဆန်း(၁)ရက်နေ့မှ ဝတ်ပြု ကိုးကွယ်သည့်နေ့အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုစေလိုပါသည်။ ဤပွဲတော်ရက် နှစ်ရက်လုံးကို ကရင်အမျိုးသားတိုင်း နေကြီးရက်ကြီး၊ နေထူးနေမြတ်အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုသင့်ကြပေသည်။

ကိုးက
ဖြစ်ပေ
နတ်စ
ဇာတ်ပြ
တိမ်း
ကြယ်
ကြီးဝါ
ပါလျှ
ဖြစ်ပေ
- ပိုး
သွား
စသည
ပိုးကို
အမိတ်
ကျွန်
မလေ
ဒီမျိုး
ပြသ
ကျွန်
ရေး
ကြည့်
အထိ
စာရ

ကိုးကွယ်ရာနေ့မှာကား မိမိတို့၏ ယုံကြည်သက်ဝင်သည့် ဘာသာတရားအရ ကိုးကွယ်ဝတ်ပြုကြရမည် ဖြစ်လေသည်။ (နတ်စားကရင်များတွင် နတ်တင်ကြသည်ကို သတိမူသင့် ကြပေသည်။)”

“ဖော်ပြခဲ့သည့် ပွဲတော်ရက်နှစ်ရက်လုံးတွင် ယိုးဒယားပြည်တွင်ရှိ ကရင်အမျိုးသားထဲမှ နတ်စားကရင် (တလကူ၊ လဲကယ်၊ တူဝေ) အမည်ရှိ ကရင်အမျိုးသားများသည် မိမိတို့၏ အယူဝါဒအရ ဝတ်ပြုကိုးကွယ်မှုများ ပြုကြသည်။ ခရစ်ယာန်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကရင်များအထဲ၌မူကား အဆိုပါ ပွဲတော်ရက်များ တိမ်ကောမတတ်ရှိခဲ့ပြီ။ ကျွန်ုပ်တို့ကရင်အမျိုးသား ခရစ်ယာန်များအတွက် ဤကဲ့သို့ ကောင်းမြတ်စင် ကြယ်သော ထုံးထမ်းစဉ်လာများကို စွန့်ပယ်ရမည်ဟု ပညတ်ချက်များ မရှိပဲ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ မိဘဘိုးဘွား သက် ကြီးဝါကြီးများကို အသက်ရှင်ရန်အတွက် ရိုသေကုသိုင်းရိုင်းရမည်ဟူ၍သာ တရားတော်၌ အတိအလင်း ပါရှိ ပါလျက် ဆိုခဲ့သော နေထူးနေမြတ်များကို ဂရုမမူ၊ လျစ်လျူပြုကြသည်မှာ အထူးဝမ်းနည်း ကြေကွဲစရာ ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘိုးဘွားများ ဆိုလိုရာသေးသည်မှာ “အမိကဖွား - ဘသေသွားသော်၊ စွန်ဖျားလုံချီ - ပိုးကိုက်သည်သို့” အမိကဖွား - ကျွန်ုပ်တို့ အမျိုးသားများကို မိခင်က မွေးထုတ်လိုက်ပါသည်။ ဘသေ သွားသော် - အမျိုးသားများ၏ ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်သည့် မိဘထုံးတမ်းစဉ်လာ စာပေ - စကား - အဝတ်စား စသည်တို့ တိမ်ကောသွားသော် တမျိုးသားလုံး ပျောက်ကွယ်သွားသည်နှင့် တူ၏။ စွန်ဖျားလုံချီ - ပိုးကိုက်သည်သို့ - ပိုးချတိုသည် အမိ၏ လုံချီစွန်းကို မလေးမခန့် ကိုက်ကြသည်မှာ ပေါက်ပြဲသွားသဖြင့် အမိ၏အရှက်ကို ပုံးကွယ်ထားရာမှ လုံးတီးအဖြစ်သို့ ဖန်တီးပေးရာ ရောက်သကဲ့သို့ တပါးအမျိုးသားများသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုများ ပပျောက်သွားသည်နှင့် ကျွန်ုပ်တို့အား လူမလေးလောက် မခန့်သဘောမျိုးနှင့် မလေးစားပဲ ထင်သလို ပျက်ရယ်ကြလိမ့်မည်ဟု အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကရင် အမျိုးသားများ၏ ခေါင်းဆောင်မျိုးချစ်အမည်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များသည် အောက်ပါ ပြဿနာများကို အဆင်ပြေအောင်စီမံ ဆောင်ရွက်ရန် သင့်လျော်လှပေသည်။

(၁) ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့၊ ကရင်အမျိုးသား သီးဦးသီးဖျားများ ပူဇော်သောနေ့ (National Thanks - Giving Day)

(၂) ငှားမုန်လဆန်း(၁)ရက်နေ့၊ ကရင်အမျိုးသားများအလုပ်ဆင်းရန် ဝတ်ပြုရာနေ့ (Working Season National Prayer Day)။ စသည်ဖြင့် ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေက သူ၏စာတန်းတွင် အဆိုပြုတင်ပြထားလေသည်။

(ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ကရင်လူမျိုးများကို ဆက်လက်လေ့လာခြင်း)

ကျွန်တော်သည် ထိုင်းနိုင်ငံအရှမ်း သွားရောက်နေစဉ် ဆရာကြီးဦးလွန်းရွှေ၏ စာတန်းက ကျွန်တော့်နောက်တွင် အမြဲပင် လိုက်ပါနေရှာသည်။ မဲဟောင်ဆောင်သို့ ကျွန်တော်သုံးလေးကြိမ်ပင် ရောက်ဘူးသည်။ တချိန်တွင် မဲဟောင်ဆောင်မြို့တွင်းရှိ နိုင်ငံခြားစည်ကြိုဌာနတခု၌ အထူးအဆန်းအဖြစ် ကြည့်ရှုရန် လည်ပင်းရှည်ကရင် (Long Neck Karen) ဟုသော ဆိုင်းဘုတ်ကို တွေ့ရသဖြင့် ကျွန်တော် အထိတ်တလန့် ဖြစ်သွားသည်။ ယင်းကရင် အမျိုးအစားသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တခါဘူမု မကြားဘူးသောအမည် တခုပင်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် မဲဟောင်ဆောင်မြို့ပြင် ကယားပြည်နယ်နှင့် နယ်ချင်းစပ်နေသော တောစပ်ဆီသို့ မိတ်ဆွေများနှင့် အတူတကွ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် လှပသော “နန်ဆွယ်” ချောင်းကလေးကို ကျော်ဖြတ်၍ “ရွာသစ်”သို့ ရောက်လာသည်။ ရွာသစ်သည် ကယားပြည်နယ်ဘက်မှ ထွက်ပြေးလာသူများ ခိုလှုံရာ ဒုက္ခသည်စခန်းတခု ဖြစ်သည်။ ယင်းနှင့် မနီးမဝေး ရှေ့သို့ ဆက်လိုက်သွားလျှင် မဲဟောင်ဆောင်မြို့ပေါ်ဧည့် ကြိုဌာနတခုတွင် ချိတ်ဆွဲထားသည့် ဆိုင်းဘုတ်အတိုင်း ဝင်ကြေးဖြင့် ပြသခြင်းခံနေရသော လည်ပင်းရှည်ကရင်ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းခံရသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ “ပဒေါင်” လူမျိုးများပင် ဖြစ်ကြသည်။ ပြပွဲတင်သွင်းသူသည် လည်ပင်းရှည်ပဒေါင်(အမျိုးသမီး)များနှင့် အထူးအဆန်း ဓာတ်ပုံတွဲရိုက်သူထံမှ ဘတ်ငွေ (၃၀၀)ရယူသည်။

၁၉၃၅ခုနှစ်၊ ဗြိတိသျှခေတ် နောက်ဆုံးကောက်ခံသော သန်းခေါင်စာရင်းအရပင် ပဒေါင် လူမျိုးများသည် ကရင်အုပ်စု(၁၇)မျိုးထဲတွင် “ပဒေါင်ကရင်” အဖြစ်ပါဝင်ခဲ့သည်။ သည်မှာဘက် ငါး(၆)ပီလုံ၏ တောင်ယန်းဒေသ စုံစမ်းရေးကော်မရှင် ရောက်သောအခါတွင်မှ ပဒေါင်လူမျိုးများသည် ကရင်လူမျိုးအုပ်စု အပြင်ဘက်သို့ ရောက်သွားခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ဇင်းမယ်၊ မဲဟောင်ဆောင်၊ မဲဆရီးယင်း၊ တပ်ခရိုင်တို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ မြောက်ဘက်ပိုင်းရှိ ဆက်စပ်နေသော တောင်တန်းနယ်များပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းတောင်တန်းများတွင် “ပိုးကရင်”နှင့် “စကောကရင်” နှစ်မျိုးစလုံး နေထိုင်ကြသည်။ စကောသည် စကောကရင်ကိုပြော၍ ပိုးများသည် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ပိုးကရင်လို ပြောကြသည်။ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော် ရပ်ချ်ဘူရီခရိုင်ရှိ “မနီလွှိုင်း” ကုလသမဂ္ဂဒုက္ခသည်စခန်း၌ (၁)နှစ်ခွဲကျော်နေထိုင်စဉ် တနေသ၌ ရပ်ချ်ဘူရီနှင့် ကန်ချန္ဒဘူရီခရိုင်ကြားရှိ ကရင်ရွာများဆီသို့ ရောက်သွားသည်။ ယင်းရွာသည် ပိုးကရင်ရွာဖြစ်သည့်အပြင် ကရင်ပြည်နယ် “ဒုံရင်း”နယ်မှ ဆင်းသက်လာသူများ ဖြစ်ကြ၍အချို့သည် မြန်မာစကားကိုပင် အချို့တဝက်တတ်ကြ သေးသည်။ ယင်းရွာ၏ အကြီးအကဲ သူကြီးသည် ဒုံရင်းနယ်မှ ပြောင်းရွှေ့လာသော ကရင်လူမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်မာနယ်ပလောတွင် ရှိနေစဉ် နေတနေ၌ ကန်ချန္ဒဘူရီဇာတိသား ပိုးကရင် ယဉ်ကျေးမှုအရာရှိနှင့် သူ၏မိတ်ဆွေများ ရောက်လာကြသည်။ ယင်းအဖွဲ့နှင့် မာနယ်ပလောဧည့်ခိုက်သာတွင် ကျွန်တော်ဆွေးနွေးခွင့် ရခဲ့သည်။ ယင်းထိုင်းကရင် ယဉ်ကျေးမှုအရာရှိသည် ပုသိမ်မြို့အထိ ရောက်ဘူးသည်။ သူသိလိုသည်များကို ကျွန်တော်ကိုမေး၍ ကျွန်တော်သိလိုသည်များကိုလည်း သူကို ပြန်မေးမိ၏။ ထိုစဉ်က သူအသက်အရွယ်သည် (၃၀)ကျော်(၄၀)နှီးပါးရှိ လူလတ်ပိုင်းအရွယ်ဖြစ်သည်။

၁၉၃၃ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ကရင်လူဦးရေမှာ (၆)သိန်းကျော်ဖြစ်သည်။ မွန်လူဦးရေမှာ မွန်စာစောင် အယ်ဒီတာတဦး၏ ထုတ်ဖော်ချက်အရ (၄)သန်းဖြစ်သည်။ ထိုင်းလူမျိုးများနှင့် မျိုးတူဖြစ်သော ရှမ်းလူမျိုးများသည် ချင်းရှိုင်နှင့် ချင်းမိုင်(ဇင်းမယ်)ကို အခြေပြု၍ နေကြရာ သိန်းနှင့်သန်းကြားမှာပင် ရှိကြောင်း သိရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ကောက်ယူသော သန်းခေါင်စာရင်းအရ ကရင်လူမျိုးများ ကိုသာလျှင် “တောင်ပေါ်သား”လူမျိုးအဖြစ် ဖော်ပြ၏။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မှီတင်းနေထိုင် ကြသော မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် ထိုင်းနိုင်ငံသားဖြစ်ရန် ပထမအဆင့် “တောင်ပေါ်သားမှတ်ပုံတင်”ကို ကိုင်ဆောင်ထားရ၏။ ပြီးမှ နိုင်ငံသား အစစ်မှတ်ပုံတင်ကို ရကြ၏။

ကန်ချွန်ဘူရီဇာတိ ကရင်အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုအရာရှိနှင့် ဆွေးနွေးရာမှ သိရသည်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံ
သည် ရှေးခေတ်မွန်ဘုရင်၊ မြန်မာဘုရင်များနှင့် စစ်ပြိုင်ကြရာတွင် ထိုင်းမြောက်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းရှိ
တောင်တန်းကြီးများသည် ကြားခံဒေသဖြစ်သည်နှင့်အမျှ ယင်းတောင်တန်းပေါ်တွင် နေထိုင်သော
ကရင်လူမျိုးများသည်လည်း ကြားခံလူမျိုးအဖြစ် ထိုင်ဘုရင်အုပ်ချုပ်ရေးက လက်ခံထားခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ စစ်လမ်း
ကြောင်းအများဆုံးသင့်သော တပ်ခရိုင်နှင့် ကန်ချွန်ဘူရီခရိုင်တို့တွင် အတိတ်ခေတ်၌ ကရင်မြို့ စားနယ်စားနှင့်
စစ်သူကြီး တပ်မှူးများခန့်အပ်ခြင်း ရှိခဲ့ကြောင်းပါ သိခဲ့ရလေသည်။ အထူးသဖြင့် မဲဆောက်နယ်အတွင်း
အဝင်အထွက် တောင်ကုန်းပေါ်၌ တည်ထားသော ရုပ်ထုကြီးသည် ဝတ်ပြုသူများက နတ်မင်းကြီးအဖြစ်
ဝတ်ပြု ကြသော်ငြားလည်း အမှန်စင်စစ်မှာ ကရင်စစ်သူကြီးသာ ဖြစ်လေသည်။

းနှင့်
ွတ်၍
လုံရာ
အညီ
သော
သည်။
တ်ငွေ

ဒေါင်
လုံ၏
အုပ်စု

ပိုင်းရှိ
နှင့်
သည်
ွင်း”
ကြားရှိ
ပ်နယ်
တ်ကြ
သည်။
ကရင်
တွင်
သည်။
စဉ်က

စောင်
သော
မှာပင်
မျိုးများ
နထိုင်
င်”ကို

ဆင်ဖြူရှင်ဒေါက်တာဒါမေဖိုးမင်း(၆) (ဆင်ဖြူရှင်များ)

ဆင်ဖြူနှင့်ပတ်သက်၍ အစွဲအလန်းကြီးသည့် အာဂုတ်ကံသားများ အနက် မြန်မာနှင့်ထိုင်းသည် ထိပ်ဆုံးက ပါဝင်သည်။ ဟံသာဝတီ၊ တောင်ငူခေတ်၊ ဘုရင်နောင် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ စစ်ချီရာတွင် ယင်းဆင်ဖြူတော် ကိစ္စပင် အဓိက ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာတို့သည် ဆင်ဖြူကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည်ကို မဆိုထားလင့် အိမ်မက်ထဲတွင် ဆင်ဖြူကို မြင်မက်ရသည်ပင် များစွာထူးကဲလှသည်ဟု အတိတ်နိမိတ် ကောက်ယူလေ့ရှိ၏။

မြန်မာ့သမိုင်းခေတ် အဆက်ဆက်တွင် အုပ်စိုးသူ ဘုရင်များသည်သူထက်ငါကဲ၍ ဆင်ဖြူရှင်ဘွဲ့ကို ခံယူခဲ့ကြ၏။ အချို့သော ဘုရင်ဆိုလျှင် ဆင်ဖြူအရှင်မရနိုင်၍ အသေမျောလာသော ဆင်ဖြူကိုပင်ဆယ်ယူ၍ “ဆင်ဖြူရှင်” ဘွဲ့ကို ခံယူခဲ့ကြ၏။ ပုဂံခေတ်အပျက် “ပင်းယနှင့်စစ်ကိုင်း” ခေတ်ကို ထူထောင်ခဲ့သူ ဘုရင်တပါး ဖြစ်သည့် “သီဟသူ” သည် အသက်ရှင်လျက် ဆင်ဖြူကို မရနိုင်၍ “စမ့်” မြစ်တွင်း အသေမျောပါလာသည့် ဆင်ဖြူ အသေကိုဆယ်ယူကာ မိမိကိုယ်မိမိ “တစီးရှင်” ဘွဲ့ အမည်ကို ခံယူခဲ့၏။

ပင်းယတစီးရှင် သီဟသူ၏နောက်တွင် တက်လာသော ဘုရင်များ လက်ထက်၌ ဆင်ဖြူကို အများအပြား ရရှိသော ကြောင့် ငါးစီးရှင်၊ ကိုးစီးရှင်စသည်ဖြင့် ဆင်ဖြူရှင်ဘွဲ့ အများအပြားကိုခံယူခဲ့ကြ၏။ တစီးရှင် သီဟသူရ၏ သားငယ် ကျော်စွာသည် ဆင်ဖြူရှင် ငါးစီးရရှိသောကြောင့် “ငါးစီးရှင်ကျော်စွာ” ဖြစ်လာသည်။ စစ်ကိုင်းခေတ်တွင် “ကျစွာ” ၏ ညီတော်သည် “ဆင်ဖြူရှင် နော်ရတမင်းရဲ” ဘွဲ့ ရယူသည်။ ယင်း၏ ညီတော် တရများကလည်း အားကျမခံ “ဆင်ဖြူရှင်တရများ” ဘွဲ့ ခံယူသည်။ ယင်း ဆင်ဖြူရှင် တရများမင်းသည် ပထမ အင်းဝခေတ်ကို ထူထောင်သည့် “မင်းကြီးစွာစော်ကဲ” ၏ သားတော် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဆင်ဖြူရလျှင် ဘုန်းကြီးသည်၊ အသက်ရှည်သည်ဟု အစွဲအလန်းရှိသော်ငြားလည်း ယင်းဆင်ဖြူရှင် တရများ၏ နန်းစံသက်(၇)လတွင် အထိန်းတော်က လုပ်ကြံသောကြောင့် ကံတော်ကုန်ရှာသည်။

ဒုတိယ အင်းဝခေတ်၏ ဆင်ဖြူရှင်ဘွဲ့ ခံ ဘုရင်တပါးသည် ပင်းယခေတ် “သီဟသူ” နှင့် အမည်တူသူပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းဒုတိယ အင်းဝခေတ် “ဆင်ဖြူရှင်သီဟသူ” သည် ဆင်ဖြူရှင်တရများထက် နန်းစံသက်ကာကြာသော်လည်းသူညီတော် မြို့စားနယ်စား တွေထောင်ထားရာတွင်ထွက်ပြေးရာမှ “အုန်းဘောင် စော်ဘွား” ၏ များချက်မိကာ နန်းစံသက်(၄)နှစ်တွင် ကံတော်ကုန်သည်။ ဟံသာဝတီ၊ တောင်ငူခေတ် တပင်ရွှေထီးနှင့် ဘုရင်နောင်လက်ထက်တွင် ထိုင်း(ယိုးဒယား)နိုင်ငံသည် မြန်မာ၏လက်အောက်ခံ ပဏ္ဍာဆက်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ဘုရင်နောင်လက်ထက် ထိုင်းနိုင်ငံ ဘုရင်ထံ၌ ဆင်ဖြူတော် လေးစီးရှိသည့် အနက် တစီးဆက်သရန် တောင်းခံရာ ထိုင်း(ယိုးဒယား)နိုင်ငံ ဘုရင်က မရမခံပြောလွှတ်သဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ စစ်ချီသည်။ စစ်ပွဲနိုင်သဖြင့် ယိုးဒယားဘုရင်၏ ဆင်ဖြူလေးစီးစလုံး သိမ်းယူလာသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဘုရင်နောင်သည် “ဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင်နောင်ကျော်ထင်နော်ရတ” ဘွဲ့ ကိုခံယူခဲ့သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် အရောက်၌ ဆင်ဖြူရှင်နှင့် ဆင်ဖြူများရှင်ဘွဲ့ခံ ဘုရင်နှစ်ပါးမှာ “ဆင်ဖြူရှင်” ဘွဲ့ခံ(မြေဒူးမင်း)နှင့် ဗဒုံမင်း (ခေါ်) ဘိုးတော်ဘုရား မင်းနှစ်ပါးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းဆင်ဖြူရှင် ဘုရင်များ အနက် အားလုံးကို စံချိန်ချိုးသူမှာ ဘိုးတော်ဘုရား ဘုရင်ပင် ဖြစ်သည်။ သူသည် ဆင်ဖြူတော် အထီးအမ စုစုပေါင်း(၉)ကောင်တိတိ ပိုင်ဆိုင်တော်မူသဖြင့် “ကိုးစီးရှင်” ပင် ဖြစ်လေသည်။

သည်
တော်
တွင်
ကို
ယူ၍
တပါး
သည်
ကို
ကြ၏။
”
သည်။
ဖြင့်
သည်။
ဖြင့်
”
နှင့်
ထက်
အုန်း
ဆတ်
ကန်ခံ
ကန်
သို့
သို့ဖြင့်
”
များ
အထီး

ထိုင်းနိုင်ငံရှိတရားရုံးနှင့် မောင်စင်ကြယ်

THE LOYAL KARENS
OF BURMA

BY

DONALD MACKENZIE SMEATON, M.A.
BENGAL CIVIL SERVICE

LONDON

HEGAN PAUL, TRENCH & CO., 1 PATERNOSTER SQUARE

1887

“ တရုတ်လူမျိုးများအကြောင်းအစောဆုံးထုတ်ဝေခဲ့သော
စာအုပ် [၁၈၈၇] ခုနှစ် ”

အစွဲအ
ဆိုင်ဖြ
စောဆ
အမည်
လန်ဒန်
ယင်းဆ
မြန်မာ
သို့ဖြင့်

ဖခင်ဖြ
အထွေ
ကျောက်
မိသိမ်း
ကြမ်း။

အမျိုး
ဖြစ်လ
မြို့၌
ပက်သ
ကိုယ်

အစည်
ဒီကိုးမ
အကြံ
“ကရ
ဆောင်
ကရင်
မိမိအ

(ကမ္ဘာလှည့်၍ ဆင်ဖြူပြသ)

ဆင်ဖြူနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်ဘုရင်များ အစွဲအလန်း ကြီးသည်နည်းတူ လူပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း အစွဲအလန်းရှိကြ၏။ ဆင်တံ ထမင်းချက်သမားလေး စောဆာဖိုးဝါးသည် ဟင်းရွက်ချူးထွက်ရာမှ ဆင်ဖြူတကောင်ကို လှမ်းမြင်လိုက်ရ၏။ ယင်း၏ အတိတ်နိမိတ်ကို ဆင်ပိုင်ရှင် (သစ်ခေါင်း)က စောဆာဖိုးဝါးအား ပြောပြ၏။ ဤသို့ဖြင့် ဆင်တံထမင်းချက် စောဆာဖိုးဝါးသည် တနေ့တွင် “ဘိုးပိုက်ဆံ” အမည်ဖြင့် ထင်ရှားလာလေသည်။ ထိုနည်းတူပင် ဒေါက်တာဒီဖိုးမင်းသည် အခြားသော အရေးအခင်းတစ်ခုဖြင့် လန်ဒန်သို့ရောက်ရှိနေ ခိုက် သူ၏ပုဏ္ဏားက တောင်ညိုရှိ ဆင်ကျုံးထဲသို့ ဆင်ဖြူတကောင် ဝင်ရောက်လာရာမှ ယင်းဆင်ဖြူကို ကမ္ဘာလှည့်၍ ပြသခဲ့၏။ ပြီးလျှင် သူမမြော်မှန်းနိုင်သော အခွင့်အလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည့် မြန်မာပြည်၏ သစ္စာရှိကရင်များ (The Loyal Karen Of Burma) စာအုပ်ပြုစုရာတွင် သူပါဝင်နိုင်ခဲ့၏။ သို့ဖြင့် ဆင်ဖြူပိုင်ရှင် ဒေါက်တာဒီဖိုးမင်း၏ ဆင်ဖြူဖြင့် ကမ္ဘာလှည့်ခန်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

ဒေါက်တာဒီဖိုးမင်းအား(၁၈၇၇)ခုနှစ်တွင် သံတောင်မြို့နယ် “သရေတိုး” ရွာတွင် မွေးဖွားသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ “ဖူးပယော်သံ” မှာ ဘာသာရေးဆရာတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ မွေးချင်းငါးဦးအနက် ဒီဘိုးမင်းမှာ အငယ်ဆုံး အထွေးဆုံး ဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်တွင် သံတောင်နှင့် ရွှေကျင်မြို့ များရှိ အေဘီအမ် (ABM) ကျောင်းတွင် ပညာသင်ခဲ့၏။ ထိုမှ ကာလကတ္တားရှိ ဆေးကျောင်းဆေးစပ်ပညာကို ဆက်လက်သင်ကြားသည်။ မိရီဖလာ ဆေးဝါးကုသနည်းကိုလည်း ကျွမ်းကျင်၏။ ဤသို့ဖြင့် ယင်းအား ဒေါက်တာဒီဘိုးမင်းဟု ခေါ်ဆိုလာကြ၏။

ဒီဘိုးမင်းသည် အေဘီအမ် (အရေကန်နစ်ခြင်း) သာသနာပြုအဖွဲ့အတွက် ဆေးဝါးကုသပေးရာမှ အမျိုးသားစိတ်သက်ဝင်လာကာ ထိုစဉ်က “ဒေါက်လူ” ကရင် အမျိုးသားအသင်းချုပ်တွင် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်လာသည်။ ယင်းသို့ရှိစဉ် မြန်မာနိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲတရပ် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ “ဆဲလ်ဘန်း” မြို့၌ ကျင်းပမည်ကို ဒီဘိုးမင်းသိ၏။ ယင်း မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေး ဆွေးနွေးပွဲ၌ ကရင်လူမျိုးများနှင့် ပတ်သက်သည်ကို ဆွေးနွေးတင်ပြရန် မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ တားသည်ကြားမှပင် ဒီဘိုးမင်းသည် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်စရိတ်ဖြင့် အင်္ဂလန်သို့ ထွက်လာခဲ့၏။

သို့ရာတွင် ထိုစဉ်က ရေကြောင်းလမ်းခရီးဖြစ်၍ အင်္ဂလန်သို့ ဒီဘိုးမင်းရောက်သွားသောအခါ အစည်းအဝေးက ပြီးနှင့်နေပြီ ဖြစ်၏။ ယင်းသို့ မူလလာသည့်ခရီးစဉ်၏ ရည်မှန်းချက် မပြည့်ဝသောအခါ ဒီဘိုးမင်းသည် လန်ဒန်တွင် လှည့်ပတ်ရင်း အကြံသစ် ဥာဏ်သစ် ဆက်ထုတ်၏။ ဤတွင် ဒီဘိုးမင်းသည် အကြံသစ်တစ်ခုရပြီး ထိုစဉ်က လန်ဒန်တွင် ထုတ်ဝေနေသည့် “London Observer” ဂျာနယ်တွင် “ကရင်ဆင်ဖမ်းနည်း” အကြောင်းကို အသေးစိတ်ရေးလိုက်လေသည်။ ယင်း ကရင်ဆင်ဖမ်းနည်း ဆောင်းပါးကို မစ္စတာစမီးတန် (Donald Mackenzie Smeaton, M.A) ဖတ်ရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ကရင်အမျိုးသားတို့ လန်ဒန်သို့ ရောက်ရှိနေကြောင်း သိသွား၏။ ဤတွင် မစ္စတာစမီးတန်က ဒီဘိုးမင်းကို မိမိအား လာရောက်တွေ့ဆုံရန် အကြောင်းကြား လိုက်၏။

မစ္စတာစမီးတန်သည် (၁၈၉၆)ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် အိန္ဒိယပြည်အား အုပ်ချုပ်ခဲ့သော ယာယီမဟာမင်းကြီး (Acting Chief Commissioner) တဦးဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က လန်ဒန်တွင် ပြန်လည်နေထိုင်စဉ် မြန်မာအစိုးရ အဆက်ဆက် အပြောများလှသော အထက်ဖော်ပြပါ (The Royal Karens Of Burma) စာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုနေစဉ် ကာလဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ပြုစုရာတွင် မြန်မာ နိုင်ငံသား ကရင်လူမျိုးတဦးဦးပါဝင် ထောက်ပံ့ပြုမူသောလျှင် သူစာအုပ်သည် ပြီးပြည့်စုံနိုင်မည်ဟု ယုံကြည် သဖြင့် ဒီဘိုးမင်းကို ဆက်သွယ်လာခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ဒီဘိုးမင်းအတွက်လည်း အချို့ရှာသကာတွေ ဖြစ်သွား၏။

(သစ္စာရှိ ကရင်အမျိုးသားများ စာအုပ်)

ဒီဘိုးမင်းသည် မစ္စတာစမီးတန်၏ ကမ်းလှမ်းခေါ်ယူခြင်းကို ချက်ချင်းပင် လက်ခံလိုက်သည်။ သူ့အဖို့ လာရင်းကိစ္စဖြစ်သည့် ကရင် အခွင့်အလမ်းအတွက် မပြောမဆိုရ သော်ငြားလည်း ကရင်အကြောင်း ရေးသားရာတွင် ပါဝင်ထောက်ပံ့ ပြုရသည့်အတွက် အကျိုးရှိသည်ကို မြင်၏။ ပြီးလျှင် ဆက်သွယ်လာသူမှာ ယခင် မဟာမင်းကြီး တဦးဖြစ်၍ လွန်စွာမှပင် ဂုဏ်သရေကြီးမားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦး ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် မူလရည်မှန်းချက် မပေါက်ရောက်သော်လည်း လန်ဒန်လာရကျိုးကား နပ်သည်ဟု ဒီဘိုးမင်းက ခံယူ လိုက်သည်။

ယင်းသို့ ဒီဘိုးမင်းပါဝင် ကူညီခဲ့သော ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာအစိုးရများ မနှစ်မမြို့ ဖြစ်ခဲ့သော ဒေါ်နယ်မက္ကင်ဇီစမီးတန်၏ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ္စာရှိကရင်လူမျိုးများ စာအုပ်၏ ပုံနှိပ်သည့် နေ့စွဲမှာ (၁၈၈၇)ခုနှစ် ဖြစ်၏။ ထိုခေတ် ထိုအခါက စာအုပ်မှာ ထူထူထဲထဲ မဟုတ်လှပဲ ဝတ္ထုစာအုပ်အရွယ်၊ စာမျက်နှာ(၂၆၀) ကျော်ရှိသည်။ စာမျက်နှာ(၆၀)ကျော်ထိ စာအုပ်ပြုစုသူသည် အကြောင်းအရာ များစွာကို နိဒါန်းသွယ်၍ အမှာစာ ရေးသားထားလေသည်။

ယင်းစာအုပ်သည် ကရင်လူမျိုးများနှင့် ပက်သက်၍ ရှေးဦးစွာ ထုတ်ဝေသည့် စာအုပ်များအနက် ရှေးဦးစာအုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမှ ယင်းစာအုပ်ပါ အချက်အလက်များ အပေါ်၌ ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာအစိုးရများ မနှစ်မမြို့ ဖြစ်ခဲ့သော်ငြားလည်း ကရင်လူမျိုးများ ဆင်းသက်လာပုံ၊ ကရင်လူမျိုးတူစုများ တည်ရှိနေပုံ၊ ကရင်လူမျိုးများ၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံနှင့် ရှေးဟောင်းအဏ္ဏာရီပုံများကို ကရင်လူမျိုးများက လက်ခံထားသော အကြောင်းတရားပင် ဖြစ်လေသည်။

စာအုပ်ပါ အကြောင်းအရာများစွာ အနက်မှ သာဓကအဖြစ် အချက်လေးငါးချက်လောက်ကို ထုတ်နှုတ်ကြည့်လျှင် ကရင်လူမျိုးများသည် မိမိမူလဆင်းသက်လာရာအရပ်သည် ထိဆဲမဲ့ယွား(ခေါ်) သဲများစီးဆင်းသောရပ်ဝန်း “River Of Running Sand” ဒေသဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်မှုကို စာအုပ်၌ ဖော်ပြထားခြင်း၊ ယင်း သဲစီးမြစ်ဝှမ်းဒေသမှာ တရုတ်ပြည်၏မြောက်ဘက် တရုတ် နှင့်တိဘက်အကြား (ဂိုဒေါ်) သဲကန္တာရဟု ဖော်ပြထားခြင်း၊ ယင်းကို အထောက်အကူပြုစေသော မှတ်တမ်းနှင့်မြေပုံမှာ (၅၀၀)ရာစုအတွင်း တရုတ်မှ အိန္ဒိယပြည်သို့ ဘုရားဖူးခရီးသည်အဖြစ် သွားရောက်ခဲ့သည့် တရုတ်ဘုန်းတော်ကြီး ဖာဟိန် (Fa Hain)၏ မှတ်တမ်းနှင့် မြေပုံပင်ဖြစ်လေသည်။

ထိုမှ ရောမမှပီကင်းသို့ ခရီးထွက်ခဲ့သူ ခရီးသည်ကြီး မာကိုပိုလို (Maco Polo) ၏ ပြောရေးဆိုခွင့် ရှိသူ မော်လ်တီဘရန် (Malte Brun) က ဤအရပ်တွင် ရိုက်ခတ်သော သဲလှိုင်းသည် ပင်လယ်လှိုင်း သဖွယ် ဖြစ်၏။ ဤအရပ်သည် တိဘက်၏ အရှေ့တောင်ဒေသတွင်ရှိသည့် ကရီဒီ (Caride) နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ယင်းနိုင်ငံမှ ကရီနီးစ်လူမျိုး (Carianes) သည် အင်းဝသို့အထိ ပြန်နှံသွားလေသည်ဟု စမ်းတန်က သူ၏ သစ္စာရှိကရင်စာအုပ်တွင် ကိုးကားဖော်ပြထား၏။

ဆက်လက်၍ စမ်းတန်သည် ပထမဆုံး အီတာလျံ သာသနာပြု ဘုန်းတော်ကြီးဖြစ်သော ပါကိုတို၏ (Life Of Monsignor Percoto) ၏ စာအုပ်ကို ကိုးကား၍ ယင်း - “Cariani (Karens) လူမျိုးသည် (A.D - 1740) ခုလောက်တွင် အုပ်စုငယ် နှစ်ခုခွဲလျက် တရုတ်ပြည် အနောက်ဘက်နယ်စပ်ကို ကျော်ဖြတ်ကာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ပုံကိုလည်း ဖော်ပြထား၏။ ယင်းအုပ်စု နှစ်စုအနက် တစုမှာ စကော “Chghaws” (Sgaw) ဖြစ်၍ တစုမှာ ပိုး - “Pghos” (Pwos) ဖြစ်ကြောင်း၊ တတိယအစုမှာ ကရင်နီ (Karen-nees, or Red Karens) ဖြစ်၍ (Bghai) ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြောင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

ဆက်လက်၍ စမ်းတန်သည် ကရင်တို့၏ ဘာသာစကား (ဘာသာဗေဒ)၊ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ၊ သီချင်း၊ ရိုးရာပုံပြင်များကို ဆက်လက် ဖော်ပြထားလေသည်။ ယင်းပုံပြင်များအနက် “ယုန်” သတ္တဝါကို ဇာတ်ကောင်ထားသောပုံပြင်၊ စကော (အဖဘက်)နှင့် ပိုး (အမိဘက်) အုပ်စုနှစ်စု ကွဲသွားသောပုံပြင်၊ ဝက်စွယ်ရှင် (ထော်မဲ့ပါ) ပုံပြင် အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ခေတ်အဆက်ဆက်မြန်မာအစိုးရများ အနေဖြင့် ဒေါ်နယ်စမ်းတန်၏ သစ္စာရှိကရင်စာအုပ်အပေါ် မနှစ်မမြို့ ဖြစ်ရသည့်အကြောင်းကို ရှာဖွေကြည့်သောအခါ အချက်(၂)ချက်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ပထမအချက်မှာ ကရင်လူမျိုး၏ ဆံပင်၊ မျက်လုံးသွင်ပြင်သည် မျိုးနွယ် (၁၂)ခုရှိသည့်အနက် ပျောက်ဆုံးနေသော ဣသရေလ (အစ္စရေး-ဂျူး) မျိုးနွယ်တခု ဖြစ်နိုင်သည် ဟူသော အနုမာန ယူဆချက်ဖြစ်၍ ဒုတိယအချက်မှာ ဒေါက်တာဂျဒ်ဆင် (ယုဒသန်)၏ အမေရိကန်နှစ်ခြင်း သာသနာပြုလုပ်ငန်းသည် ကရင်လူမျိုးများအတွင်း အောင်မြင်မှု ရရှိနေခြင်းအပေါ်၌ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေး အတွက် အသုံးပြုရန် စမ်းတန်က ရေးသားဖော်ပြထားခြင်းများပင် ဖြစ်ပေသည်။

(ဆင်ဖြူတကောင် ရရှိခြင်း)

ယင်းသို့ ဒီဘိုးမင်းသည် လန်ဒန်တွင် သောင်တင်၍ စမ်းတန်၏ သစ္စာရှိ ကရင်စာအုပ်ရေးသားမှုကို ကူညီနေစဉ် သူတို့ပိုင် ပျဉ်းမနားတောင်ညိုဆင်ကျိုး၍ ဆင်ဖြူတကောင် ဖမ်းဆီးရမိသည်။ ဒီဘိုးမင်းသည် ယင်းဆင်ဖြူအား မိရာသဘောဖြင့် လန်ဒန်သို့ အမြန်ပို့လိုက်ရန် ကြေးနန်းရိုက်လိုက်သည်။ ဒီဘိုးမင်း၏ တွက်ကိန်းမှာ “လန်ဒန်အော့ဖ်ဘား” တွင် သူ၏ ကရင်ဆင်ဖမ်းနည်း ဆောင်းပါးကို လူသိများပြီးဖြစ်၍ ယခုဖမ်းမိသောဆင်ဖြူ လန်ဒန်ရောက်လာပါက ပို၍ အောင်မြင်မှု ရရှိမည်ဟု တွက်လိုက်၏။

သို့ဖြင့် မကြာမီပင် သဘောကြိုရာပတ်နှင့် ဒီဘိုးမင်း၏သားနှစ်ယောက်နှင့်အတူ ဆင်ဦးစီးများသည် ဆင်မဲနှစ်ကောင်နှင့် ဆင်ဖြူတကောင်ကိုယူဆောင်၍ လန်ဒန်သို့ ရောက်ရှိလာကြသည်။

ပထမတွင် ဆင်မဲနှစ်ကောက်ကို ဝမ်ဘလီ (Wembles) ပြပွဲ၌ ပြသသည်။ လန်ဒန်ပရိသတ်သည် ယခင်က အကြည့်ရတန်သော အာဖရိက ဆင်ကိုသာ မြင်ဘူးသဖြင့် ယခု မြန်မာဆင်ကို မြင်ရသောအခါ အထူးအဆန်း အနေနှင့် တိုးမပေါက် ဝိုင်းအုံကြည့်ကြသည်။ ဆင်ဖြူကိုမူ ဒေါက်တာဒီဘိုးမင်း ကိုယ်တိုင် လန်ဒန်တက္ကသိုလ် ရုံးခန်း၌ ပြသသည်။ မြန်မာဆင်နှင့် ဆင်ဖြူကို ယခင်က မမြင်ဘူးသော လန်ဒန်ပရိသတ်အတွက် ဒီဘိုးမင်းမှာ ရက်များစွာပင် ပြသပေးရသည်။ ယင်းသို့ ဆင်ဖြူနှင့်ဆင်မဲကို ပြသရင်း ဒီဘိုးမင်းအတွက် လာရင်းကိစ္စ ဖြစ်သော ကရင်လူမျိုးများ အကြောင်းကို လည်း ပြောပြခွင့်ရ ငွေရေးကြေးရေးအရလည်း တွက်ချေကိုက် ပြန်သည်။

ယင်းသို့ လန်ဒန်တွင် ဆင်ပြပွဲပြီးသည့်နောက် ဒီဘိုးမင်းသည် ဂျွန်ဆင်၊ သော်မဆင်အမည်ရှိ သားနှစ်ယောက်အပါအဝင် ဆင်ဦးစီး များနှင့်အတူ ဆင်ပြပွဲဆက်ရန် အမေရိကားသို့ ထွက်လာသည်။ အမေရိကန်တစ်ခုတွင် ဆင်ဖြူ၊ ဆင်မဲပြသရင်းဖြင့် ဒီဘိုးမင်း အတွက် မြန်မာပြည်ရှိ ကရင်လူမျိုးများအ ကြောင်းကို ရှင်းပြခွင့် ရရှိပြန်လေသည်။ ဤတွင် ထိုစဉ်က ကမ္ဘာတစ်ခု၌ ဒီဘိုးမင်း၏ ဆင်ဖြူ တကောင်တည်း သာရှိသေးကြောင်းကို အင်္ဂလိပ်-အမေရိကန် သတင်းစာများက အသားပေးကာ ရေးသားကြလေသည်။

ဒီဘိုးမင်းနှင့် သားများသည် အင်္ဂလန်-အမေရိကား၌ ဆင်ဖြူ-ဆင်မဲပြပွဲ ပြီးသည့်နောက် မြန်မာနိုင်ငံ အပြန်ခရီးအဖြစ် အိန္ဒိယပြည်သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့၏။ ထိုစဉ် အိန္ဒိယအစိုးရ၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်အရ ဒီဘိုးမင်းသည် သူ၏ ဆင်ဖြူ-ဆင်မဲပြပွဲကို ကာလကတ္တား တိရစ္ဆာန်ရုံဥယျာဉ်၌ ပြသရပြန်၏။ သို့ရာတွင် ပြပွဲကြည့်ရာတွင် ပါဝင်သော မသမာသူတို့က အစာတွင် အဆိပ်ထည့်၍ ကျွေးရာမှ သူ၏ ဆင်ဖြူကလေးမှာ အိန္ဒိယမှာပင် သေဆုံးခဲ့ရ ရှာသည်။

(ဗြဟ္မာစိုရ်အမွေ ဆက်ခံခြင်း)

“မိမိကွယ်လွန်ပြီးသည့်နောက်တွင် ကရင်လူမျိုးများထံမှ ဆင်ဖြူပိုင်သူတို့ ပေါ်ပေါက်လာမည်။ ယင်း ဆင်ဖြူပိုင်သူသည် မိမိ၏ ဗြဟ္မာစိုရ် သာသနာအမွေကို ဆက်ခံမည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်၏ ဦးဆောင်မှုနှင့် လမ်းညွှန်မှုနောက်သို့ လိုက်ပါကြလော့။”

ဘိုးပိုက်ဆံသည် ငင်းကွယ်လွန်ခါနီး၌ အထက်ပါ အမှာစကားကို ထားရစ်ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဘိုးပိုက်ဆံ ကွယ်လွန် ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း(၂၀)အကြာတွင် ဆင်ဖြူပိုင်သူ ကရင်လူမျိုးထဲက ဒီဘိုးမင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒီဘိုးမင်းသည် ဘိုးပိုက်ဆံ၏ ဗြဟ္မာစိုရ် သာသနာအမွေကို ဆက်ခံခဲ့ ရလေသည်။ သို့ရာတွင် ဒီဘိုးမင်းသည် ဆင်ဖြူတော်ကို ကမ္ဘာလှည့်၍ ပြသခြင်းနှင့် ဘိုးပိုက်ဆံ၏ ဗြဟ္မာစိုရ် သာသနာပိုင် အဆောက်အဦး၊ မြေယာ၊ ပစ္စည်းပစ္စယ ပိုင်ဆိုင်မှုအရေးကိစ္စများတွင် များစွာအချိန်ပေးခဲ့ရသဖြင့် သာသနာပြန့်ပွားရေးတွင် အနည်းငယ်သာ လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဤသို့ရှိစဉ် အသက်အရွယ် ကြီးရင့် လာပြီဖြစ်သော ဒေါက်တာ ဒီဘိုးမင်းသည် (၁၉၃၁)ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။

ဒေါက်တာဒီဘိုးမင်းတွင် စောဂျွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်းနှင့် စောသော်မဆင်ဒီဘိုးမင်းဟူ၍ သားနှစ်ဦး ရှိသည့်အနက် သားကြီးဩရသ ဖြစ်သူ စောဂျွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်းသည် ဖခင်၏ တာဝန်ပေးချက်အရနှင့် ဗြဟ္မာစိုရ်

အသ
ရုနှစ်
ဒီဘိုး
စော
သော်
ရန်က
လိုက်

တရ
ညီဖြ
ကွယ်
ခေါင်
ရွက်

အသင်းသားတို့၏ သဘောတူညီချက်အရ ဗြဟ္မာစိုရ် သာသနာအဖွဲ့ကို ဆက်ခံခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် (၁၉၃၃) ခုနှစ် ဗြိတိသျှခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ (၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးအရ တောင်ငူသီးသန့် ကရင်မဲဆန္ဒနယ်မှ စောဂျွန်ဆင် ဒီဘိုးမင်းသည် အမတ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခံရသဖြင့် ယင်း၏ ဗြဟ္မာစိုရ်သာသနာတာဝန်ကို ညီဖြစ်သူ စောသော်မဆင်ဒီဘိုးမင်းက ပူးတွဲ၍ တာဝန်ယူရသည်။

ဤသို့ဖြင့် တောင်ငူမြို့ အရှောက်ကမ်း စစ်တောင်းတံတားခြေရင်း အနီးတွင် အဖွဲ့ချုပ် တည်ထားသော ကရင်ဗြဟ္မာစိုရ် အသင်းတော် (Society Of Righteousness) အား (၁၉၃၃)ခုနှစ်၊ မေလ(၃)ရက်၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် တရားဝင်အသင်းအဖွဲ့ တခုအနေနှင့် မှတ်ပုံတင်ခဲ့သည်။ ပြီးလျှင် ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်းဝင်တိုင်း လိုက်နာရန် စည်းကမ်းကို အထက်ပါအတိုင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့လေသည်။

- (၁) ကရင်ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်းဝင်တိုင်း (ကျား-မ) အားလုံး ဦးပြည်း (ခေါင်းတုံး) ရိပ်ကြရမည်။
- (၂) အသင်းဝင်အားလုံး အသက်သတ်ခြင်း၊ အသက်စားခြင်းကို ရှောင်ကြဉ် ကြရမည်။
- (၃) ပလွားဝါကြွားသော အဝတ်အထည်များ ဝတ်စားခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်။
- (၄) အသက်အန္တရာယ် ဖြစ်စေသော လက်နက်ကိရိယာများအား ကိုင်ဆောင်ခြင်း မပြုရ။
- (၅) သာရေး (မင်္ဂလာဆောင်ခြင်း)၊ နာရေး (အသုဘပို့ဆောင်ခြင်း) ကိစ္စများတွင် ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင်များနှင့် မတူစေပဲ သီးခြား စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရန်။ (အသင်းဝင်တဦးကွယ်လွန်သော အခါ မီးရှို့ပြာချပစ်ခြင်း)။
- (၆) တောင်ငူမြို့၌ သီးသန့် ကရင်ယဉ်ကျေးမှု ကျောင်းတကျောင်း ထူထောင်သွားနိုင်ရန်။
- (၇) သီးသန့်တီးဝိုင်းတခု ဖွဲ့စည်းထူထောင်သွားရန်။
- (၈) တောင်ငူမြို့၌ ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်းတော် ဌာနချုပ်တည်ထားရန်။
- (၉) ကရင်စံတော်ချိန် (Karen Times) အပတ်စဉ် သတင်းလွှာတစောင် ထုတ်ဝေရန်။
- (၁၀) အသင်းပိုင်ပုံနှိပ်တိုက်တခု ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်ရန်။

ယင်းအပြင် အသင်းဝင်များ၏ ဝတ်ပြုချိန်နှင့် ပက်သက်၍ အငြင်းပွားကြရာမှ “လပြည့်ကျော် တရက်နေ့” ကို ဝတ်ပြုချိန်အဖြစ် သတ်မှတ် လိုက်သည်။

အစ်ကိုဖြစ်သူ စောဂျွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်းနှင့် ပူးတွဲ၍ ယင်း ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်းအား ခေါင်းဆောင်ခဲ့သော ညီဖြစ်သူ စောသော်မဆင် ဒီဘိုးမင်းသည် ဂျပန်ခေတ်တွင် ဂျပန်၏ ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်မှုကြောင့် (၁၉၄၅) ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်သွား၏။ စောဂျွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်းသည် တဦးတည်းသော ကရင်ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်းတော်၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာသည်။

ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်း၏ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ စောဂျွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်း၏ နိုင်ငံရေး-အမျိုးသားဆောင်ရွက်ချက်များမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

- (၁) ၁၉၃၃ ခုနှစ်မှစ၍ တောင်ငူကရင်မဲဆန္ဒနယ် အမတ်တဦးဖြစ်သည်။
- (၂) ၁၉၃၇ခုနှစ် ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့ကို ကရင်အမျိုးသားများနှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် တရားဝင် အသိအမှတ်ပြု ကျင်းပ နိုင်ရန် လွှတ်တော်၌ ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းခဲ့သည်။
- (၃) ၁၉၃၈ ခုနှစ် နန်းရင်းဝန် ဒေါက်တာဘမော် အစိုးရလက်ထက်၌ ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့ကို

တရားဝင် ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့ ဖြစ်လာသည်။

(၄) ၁၉၃၈ခုနှစ် ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားတွင် ကရင်အမျိုးသားများအား အရည်အချင်းအလျောက် ရာထူးခန့်ထားပေး ရန် လွှတ်တော်၌ ဥပဒေကြမ်းတရပ် တင်သွင်းခဲ့သည်။

(၅) တောင်ပေါ်ဒေသ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်စေရေးအတွက် လွှတ်တော်၌ ဥပဒေကြမ်း တင်သွင်းသည်။

(၆) ၁၉၄၇ ခုနှစ် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ၌ တောင်ငူကရင်မိဆန္ဒနယ်မှ အမတ်တစ်ဦးဖြစ်လာ၍ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲသည့် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဖြစ်လာသည်။

ကရင်ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်းတော်အား ပြန်လည်စည်းရုံးသောအားဖြင့် မှော်ဘီမြို့အနီးရှိ

(၇)ဧကကျယ်ဝန်းသော မြေပေါ်တွင် “မေတ္တာဗြဟ္မာစိုရ်ပြည်တော်အေး” စံပြရွာကို တည်ထောင်သည်။

စောဂျွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်း၏ ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်းခေါင်းဆောင်အမည်မှာ “ပူးဒါးမူးကဆာ” ခေါ်ဘိုးထာဝရ (ရှင်သန်နေသောအဘိုး) ဖြစ်သည်။ စောဂျွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်းကို တောင်ငူမြို့၌ (၁၉၀၄)ခုနှစ်တွင် ဒီဘိုးမင်းနှင့် နော်ဆယ်ဖောတို့မှ မွေးဖွားသည်။ ငယ်စဉ်က တောင်ငူမြို့ အော်ဘီအမ် (ဘန်ကား) ကျောင်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့ ကျရှင်ကျောင်းတို့တွင် စတင်ပညာသင်ကြားပြီး ဂျင်ဆင်ကောလိပ်တွင် (၂)နှစ်ဆက်၍ ပညာသင်ကြားသည်။ (၁၉၂၅)ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်ကျ၍ သားသမီးစုစုပေါင်း (၁၁)ဦး ထွန်းကားသည်။ ကရင်ဗြဟ္မာစိုရ်အသင်းတော်၏ နေ့စဉ်ပွားများအပ်သော အခြေခံတရားမှာ -

- (၁) မေတ္တာ - ချစ်ခြင်းတရား။
- (၂) ဂရုဏာ - သနားကြင်နာခြင်းတရား။
- (၃) မုဒိတာ - သူတပါးအကျိုးကို ပွားများဝမ်းမြောက်ခြင်း။
- (၄) ဥပေက္ခာ - တည်ငြိမ်ရင့်ကျက်စွာ ရှုမြင်ခြင်း တို့ပင်ဖြစ်သည်။

ဒေါ်က...
မိလူနီ...
ကရင်...
“ဒေါ်က...
၏မိဘ...
လာသ...
နှစ်ခြင်...
ကရင်...
ထူညွှတ်...
ပင်ဖြစ်...
စံဂေါ်...
ကရင်...
ပုသိမ်...
ကရင်...
ထူထောင်...
မစ္စတာ...
ရွှေဘိုး...
(ဘဂ...
ရာမျှ...
လေးမ...
လာပြ...
ဆရာ...

ခွဲရေး၊ တွဲရေးခေါင်းဆောင် စောဆစ်ဒနီလူနီ(၇) (ဘမျိုးဘိုးတူ)

စောဆစ်ဒနီလူနီကို (၁၈၈၂)ခုနှစ်နိုဝင်ဘာ(၃)ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ မိဘနှစ်ပါးမှာ ဦးလူနီနှင့် ဒေါ်ကလယ်ရာလူနီဖြစ်သည်။ (ကြည့်မြင်တိုင်-ဦးလူနီလမ်း)မွေးချင်းသုံးဦးရှိရာ (၁)စောဆစ်ဒနီလူနီ(၂)ဒေါ်အောမိလူနီ(၃)စောအဲဘော့လူနီဖြစ်၍ စောဆစ်ဒနီလူနီသည် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောမိလူနီသည် နောင်တွင် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး “ဒေါက်တာ ဆာ-စံစိဖိုး”၏ကတော်ဖြစ်လာသည်။

စောဆစ်ဒနီလူနီ၏ဖခင်ဖြစ်သူ ဦးလူနီသည်ပထမကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးဖြစ်သည့် “ဒေါက်လူ”ကို ထူထောင်ခဲ့သည့် ဒေါက်တာ တီ-သံပြာနှင့် ပူးတွဲခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သည်။ စောဆစ်ဒနီလူနီ၏ မိဘဘိုးဘွားများသည် ဒိုက်ဦးနှင့်ရွှေကျင်နယ်မှ ကြည့်မြင်တိုင်-အလုံ “ကရင်ခြံ”သို့ အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသည့် ချမ်းသာကြွယ်ဝသူများလည်းဖြစ်သည်။

ယင်းကရင်ခြံအား အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာမှ ဒေါက်တာပင်တန်သည် ဘော်စတွန်မြို့ရှိ နှစ်ခြင်းသာသနာဌာနချုပ်နှင့်စိတ်ဝမ်းကွဲခံပြီး အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲပြီးစ (၁၈၅၃)ခုနှစ်တွင် ပဲခူးရိုးစွယ်မှ ကရင်ဒုက္ခသည်များနေထိုင်စေရန် အစိုးရထံ၌ ဂရန်ခံ ဝယ်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင်ခြံကို ဆက်လက် တည်ထောင်ရာနှင့် စည်ပင်အောင်အောင်ရွက်သူများမှာ စောဆစ်ဒနီလူနီ၏ ဘိုးဘွားညီအစ်ကို သားချင်းများ ပင်ဖြစ်သည်။

စောဆစ်ဒနီလူနီ၏ ဘိုးနှင့်ဘွားမှာ ဦးအိုနှင့် ဒေါ်ဖူး တို့ဖြစ်၏။ (ရွှေမောင်အိုလမ်း)၊ ဒေါ်ဖူး၏ဖခင် စင်္ဂေါ(သူကြီး)၊ ဦးရွှေဇံ(ဦးရွှေဇံလမ်း) ဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာ ပင်တန်ကို အကြောင်းပြု၍ ယင်းကရင်ခြံ၌ပင် ကရင်အနီးသာသနာ (Karen Home Mission)ကို ထူထောင်ခြင်းဖြစ်၏ ဒေါက်တာပင်တန်နည်းတူ ပုသိမ်မြို့မှ သာသနာဆရာမစ္စတာဘီးချားသည်လည်း သာသနာဌာနချုပ်နှင့် စိတ်ဝမ်းကွဲပြီး ပုသိမ်မြို့၌ ကရင်များအတွက် လွတ်လပ်သောကရင်အသင်းတော် (Karen Free Mission)ကို နောက်ပိုင်း၌ ထူထောင်၏။ ဤသို့ဖြင့် ပုသိမ်မှ ကရင်သာသနာဆရာနှစ်ဦးဖြစ်သော ဆရာရွှေနှင့် ဆရာစောတေတို့သည် မစ္စတာပင်တန်ကို အကြောင်းပြု၍ ကရင်ခြံသို့ ရောက်လာကြပြန်၏။ (ဒေးပစ်ရွှေလမ်းနှင့်စောတေလမ်း)။

ယင်းကရင်ခြံ- ကရင်ရပ်ကွက်ဆီသို့ နောက်ထပ်ရောက်ရှိလာသည့် ဆွေမျိုးအုပ်စုကြီးတစ်ခုမှာ ဋ္ဌေဘိုးစေ(ခေါ်) ဦးကျော်ထွန်းဇံပင်ဖြစ်၏။ (ဦးကျော်ထွန်းဇံလမ်း)။ ယင်းနေရာသည် ယခင်ကုလားသူဌေး (ဘဂဝန်ဒက်စ်)ထံမှ ဝယ်ယူ၍ ဆွေမျိုးစုများအတူတကွ နေထိုင်ကြ၏။ ယခုအနောက်ပိုင်းဆေးရုံကြီးတည်ရာ မျက်နှာချင်းဆိုင်ရှိ ကရင်ခြံ “ သူဌေးကုန်း ” ပင်ဖြစ်၏။ ဦးကျော်ထွန်းဇံလမ်းမှတစ်ဆင့် လမ်းသွယ်လမ်းငယ် လေးများကို ဆက်၍ဖောက်လေရာ ယင်း၏သားများဖြစ်ကြသော ဦးကောင်းလမ်းနှင့်ဦးဘိုးခင်လမ်းဟူ၍ တွင်လာပြန်၏။

ပုသိမ်မှ ကရင်ခြံသို့ ပြောင်းရွှေ့လာသော ဆရာနှစ်ဦးအနက်ဆရာရွှေမှာ မစ်ရှင်ဝင်းထံ၌နေ၍ ဆရာစောတေတဦးတည်းသာ ဦးလူနီလမ်းအဆုံး စမ်းချောင်းဘေးနားတွင် နေသဖြင့် ယင်းလမ်းတိုကလေးကို

(စောဆစ်ဒနီလူနီ၏ ဘဝ)

စောဆစ်ဒနီလူနီသည် ရန်ကုန်မြို့အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတွင် ဆယ်တန်းအောင်သည်။ ထိုမှ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ်တွင် ဆက်လက်ပညာသင်ကြားပြီး အင်္ဂလန်တွင် ဝတ်လုံဘွဲ့ (Bar-at-Law) ရရှိသည်။ စောဆစ်ဒနီလူနီသည် အင်္ဂလန်တွင် ဝတ်လုံဘွဲ့ရခဲ့သော်လည်း အစိုးရဝန်ထမ်းမလုပ်ပဲ ဖခင်၊ ဦးကြီးဦးလေးနှင့် ညီအစ်ကိုတော်များနည်းတူ အမျိုးသားရေးအကျိုးဆောင်လုပ်ငန်းများကိုသာ လုပ်ဆောင်သည်။ စောဆစ်ဒနီလူနီသည် အမျိုးသားရေးတွင် အချိန်ကုန်နေသဖြင့် (၁၉၂၂)ခုနှစ်၊ အသက်လေးဆယ်ကျော် လူပျိုကြီးဖြစ်ခါမှ “ဒေါ်အဲဒစ်လူနီ” နှင့်အိမ်ထောင်ကျသည်။ ယင်းသို့ အသက်လေးဆယ်ကျော်မှ အိမ်ထောင်ကျသော်လည်း သားသမီးကား ငါးဦးတိတိထွန်းကားသည်။

ယင်းတို့မှာ (၁)ဦးလှဘူး(မြန်မာ့အသံ အင်္ဂလိပ်ပိုင်း)၊ (၂)ဒေါက်တာ ဘီ-လူနီ (၃)စောအော်စကော လူနီ (၄) စောဟာကုတ်လူနီ (၅)ဒေါ်ဝင်ဆန်လှဘူး တို့ဖြစ်ကြသည်။

လူနီမျိုးနွယ်များအနက်မှ စောဆစ်ဒနီလူနီသည် အမျိုးသားရေးနိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုအကျိုးဆောင် လုပ်ငန်းမျိုးစုံကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် ပထမဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ပင်ဖြစ်သည်။ သူသည် လွှတ်တော်အမတ်၊ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်အရန် သဘာပတိ၊ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုဘဏ်တုတ်အဖွဲ့ဒါရိုက်တာ၊ မြန်မာနိုင်ငံသူနာပြုနှင့်သားဖွဲ့ဆရာမများ ဗဟိုကောင်စီဝင်၊ ဝိုင်အမ်စီအေအသင်းကြီး၏ ရာသက်ပန်ဥက္ကဋ္ဌ စသည် စသည်ဖြင့် မြင်မြတ်ခန့်ထယ်သော တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့သူပင်ဖြစ်ပေသည်။

အထက်ပါ တာဝန်များထက်ကဲ၍ စောဆစ်ဒနီလူနီသည် မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲသည့် အရေးအခင်းတွင် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်တဦးအနေနှင့် ဦးဆောင်ပါဝင်ခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ပထမကမ္ဘာစစ်ပြီးသည့် နောက်ပိုင်းမြန်မာနိုင်ငံ၏အမျိုးသားရေး နိုင်ငံရေး နှီးကြားမှုသည် ပြင်းထန်လာလေသည်။ ပထမတွင် မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အား အိန္ဒိယပြည်နှင့်တန်းတူသော ဒိုင်အာနီ (Dyarchy) အုပ်ချုပ်ရေး (ပြိတ်သျှတို့၏ ဗျူရိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးတွင် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များ ပူးတွဲပါဝင်သော) စနစ်ကို တောင်းဆိုလာကြသည်။

ယင်းသို့ဖြင့် (၁၉၁၇)ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ(၂၀)ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံခိုင်ရာ အတွင်းဝန်လေး(ဒ်)မွန်တော့၊ ဘုရင်ခံချမ်း(စ်)ဖို့ဒ်တို့နှင့်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များသွားရောက်ရာတွင် စောဆစ် ဒနီလူနီ ခေါင်းဆောင်သော ကရင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့လည်းပါဝင်သည်။ ယင်းကရင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွင် “ဒေါ်ကလူ” အသင်းကြီး၏ တာဝန်ပေးချက်အရ စောဆစ်ဒနီလူနီနှင့်အတူ ဝတ်လုံတော်ရ “စောပါဒွီ” နှင့် ဒေါက်တာစံစိဖိုးတို့လည်း လိုက်ပါလာခဲ့ကြသည်။ နောင်အခါတွင် ဝတ်လုံတော်ရ စောပါဒွီမှာ လွှတ်တော်အမတ်တဦးဖြစ်လာပြီးလွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ကပြားအမတ်တွေကအင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ပြော၊ ဗမာအမတ်တွေက မြန်မာလိုပြောသည်ကို အကြောင်းပြု၍ သူက ကရင်ဘာသာဖြင့်ပြောလေရာ နောက်နေ့ ထုတ် သတင်းစာများတွင် ဟိုလေးတကျော်ဖြစ်သွားလေသည်။ ယခုအိန္ဒိယပြည်အစည်းအဝေးသို့ သွားရောက်ရာတွင်လည်း စောဆစ်ဒနီလူနီနှင့်ဒေါက်တာစံစိဖိုးတို့က ဥရောပဝတ်စုံဖြင့် ဝတ်ဆင်သွားကြသော်လည်း စောပါဒွီသည် ဘောင်းဘီရှည်၊ ဂျူးဖိနပ်စီးပြီးအပေါ်က ကရင်သင်တိုင်းကို ဝတ်ဆင်သည်။ ခေါင်းတွင်

လည်း ကရင်ခေါင်းပေါင်းကို ပေါင်းထား၏။ စောပါဒွဲ၏ ဝတ်ဆင်မှုမှာ ကရင်အမျိုးသားများ၏ရှေ့ပြေးဝတ်ဆင်မှုပင်ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ဝတ်လုံတော်ရစောပါဒွဲနှင့်သာယာဝတီ-ဆရာစံတော်(အို-ဘီ-အီး၊ ကေ-အိုဝ်-အိုဝ်ချ်)တို့သည် ဒေါက်တာစံစီမိုး၏နောက်တွင် “ဒေါက်လူ”အသင်းကြီး၏ဥက္ကဋ္ဌများ အသီးသီးဖြစ်လာကြသည်။

(ဒိုင်အာခီမှ (၉၁)ဌာနသို့)

ဗြိတိသျှအစိုးရသည် အိန္ဒိယပြည်နှင့် တန်းတူသောဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ (၁၉၂၃) ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလ(၂)ရက်တွင် စတင်သည်။ ယင်းအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တွင် ဘုရင်ခံ၏ လက်အောက်၌ အဖွဲ့ဝင် (၁၀၃)ဦးပါသော ဥပဒေပြုကောင်စီနှင့် ဝန်ကြီးလေးဦးပါရှိသည်။ ဥပဒေပြုကောင်စီဝင်(၁၀၃)ဦးအနက် (၂၂)ဦးကို ဘုရင်ခံက တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်သည်။ (၇၉)ဦးကို ပြည်သူလူထုက ရွေးကောက်ပေးရသည်။ ယင်း(၇၉)ဦးတွင် မြန်မာ(၅၈)၊ ကရင်(၅)၊ အိန္ဒိယသား(၈)၊ တက္ကသိုလ်မှ(၁)၊ ဥရောပတိုက်သား(၁)၊ အင်္ဂလိပ်ကပြား(၁)၊ ဥရောပတိုက်သားကုန်သည်ကြီးအသင်းမှ (၃)၊ ရာထူးအလျောက်(၂) စုစုပေါင်း (၇၉)ဦးဖြစ်သည်။

ထိုစဉ် မြန်မာနိုင်ငံရေးသည် နိုင်ငံတကာနိုင်ငံရေးနှင့်ဆက်စပ်၍ ပိုမိုနိုးကြားတက်ကြွလာရာ ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ရပ်တန့်ခြင်းမရှိတော့ပဲ အိန္ဒိယပြည်၏ တဆင့်ခံအနေအထားတွင် ရှိနေသော မြန်မာနိုင်ငံအား အိန္ဒိယနှင့် တသီးတခြားစီရှိနေရန် “ခွဲရေး-တွဲရေး” နိုင်ငံရေးလှိုင်းထမ်းပိုးများထန်လာသည်။ ဤတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးမှ (၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးသို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် (၁၉၃၁) ခုနှစ်တွင် ဘီလပ်ကအစည်းအဝေးဖိတ်ကြား၏။ ယင်းအစည်းအဝေးသို့မြန်မာကိုယ်စားလှယ် တက်ရောက်လာကြသည်တွင် “ဒေါက်လူ”အသင်းကြီး၏တာဝန်ပေးချက်အရ ကရင်ခေါင်းဆောင်အဖြစ် စောဆစ်ဒနီလူနီနှင့်အဖွဲ့ဝင် ဆရာရွှေဘ(ဆရာမန်းရွှေဘ)တို့နှစ်ဦးတက်ရောက်ခဲ့ကြ၏။

(၁၉၃၂)ခုနှစ်နိုင်ငံဘာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌အိန္ဒိယပြည်နှင့်ခွဲရေး-တွဲရေး ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပ၏။ (၁၉၃၅)ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအား အိန္ဒိယပြည်နှင့်သီးခြားခွဲထုတ်လိုက်ပြီး(၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးကို စတင်ခဲ့လေသည်။ ယင်း(၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးတွင် လူထုကိုယ်စားလှယ်အမတ်နေရာပေါင်း (၁၃၂)သတ်မှတ်ထားသည့်အနက် လူမျိုးမရွေးအမတ်(၉၁)၊ ကရင်သီးသန့်(၁၂)၊ ကုန်သည်ကြီးအသင်း(၁၁)၊ အိန္ဒိယသား(၈)၊ အင်္ဂလိပ်(၃)၊ အင်္ဂလိပ်ကပြား (၂)၊ အိန္ဒိယအလုပ်သမား(၂)၊ မြန်မာအလုပ်သမား(၂)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်(၁)၊ စုစုပေါင်း(၁၃၂)ဦးဖြစ်သည်။

ယင်း(၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ဥပဒေပြုရွေးကောက်ပွဲကို (၁၉၃၆)ခုနှစ်နိုင်ငံဘာလတွင် ကျင်းပရာ စောဆစ်ဒနီလူနီသည် ပုသိမ်အနောက်သီးသန့်ကရင်မဲဆန္ဒနယ်မှ အမတ်ဖြစ်လာသည်။ ယင်း(၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးတွင် အထက်အောက်လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိရာ အထက်လွှတ်တော်(ခေါ်နိတ်)၌ အမတ်(၃၆)ဦးရှိသည်။ ယင်း(၃၆)ဦးအနက် (၁၈)ဦးကို ဘုရင်ခံက တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်၍ (၁၈)ဦးမှာ မဲဆန္ဒဖြင့် ရွေးရ၏။ ယင်းအထက်လွှတ်တော်အမတ်(၃၆)ဦးတွင် ကရင်အမတ်(၃)ဦးပါဝင်သည်။ ထိုမှ လွှတ်တော်တရပ်စီတွင် ဥက္ကဋ္ဌနှင့်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဟူ၍နှစ်ဦးစီရှိရာ စောဆစ်ဒနီလူနီသည် အောက်လွှတ်တော်အမတ်တဦးအနေနှင့် အောက်လွှတ်တော်၏ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကိုလည်း ထမ်းဆောင်ခဲ့ဘူးလေသည်။

စောဆစ်ဒနီလူနီသည် သူ၏ဘဝတလျောက်၌ နိုင်ငံအကျိုး၊ အမျိုးသားရေးအကျိုးသည်ပိုးထမ်း

ဆော်
ဒေါက်
လွတ်
တရာ
တံရာ
အနက်

ယင်း
ဆိုနိုင်
ဆော
စံစီပြု
တင်

လူစီ
ကြီး
များ
အဖြင့်

လုံးဝ
မြန်မာ
စစ်ဇ
အပင်
အလ

ဆောင်ခဲ့ရာတွင် ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူးနေ့ တရားဝင်ကျင်းပခွင့်ရရှိရေးလည်းပါဝင်ခဲ့ပေသည်။ နန်းရင်းဝန် ဒေါက်တာဘမော်၏အစိုးရသက်တမ်းမကုန်မီကလေးတွင် “ဒေါက်လူ” အသင်းချုပ်ကြီးနှင့်အစိုးရအဖွဲ့တွင်း၊ လွှတ်တော်တွင်းရှိ ကရင်အမတ်များ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုဖြင့် (၁၉၇၈)ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့တွင် တရားဝင်ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကျင်းပခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့်(၁၉၇၉)ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆန်းတရက်ပထမဆုံး တရားဝင်ကျင်းပသည့် ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူးနေ့သို့ သဝဏ်လွှာပေးပို့သည့်ကရင်ခေါင်းဆောင်ငါးဦး အနက် စောဆစ်ဒနီလူနီမှာ တဦးပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းခေါင်းဆောင်ငါးဦးတွင်-

- (၁) စောဆစ်ဒနီလူနီ၊
- (၂) ဒေါက်တာဆာ-စံစိဖိုး၊
- (၃) ဝန်ကြီးစောပေသာ၊
- (၄) မန်းရွှေတ(ဆရာရွှေတ)၊
- (၅) ဦးလှဇ (နောင်တွင် ပအိုဝ််းအမျိုးသားခေါင်းဆောင်) တို့ဖြစ်ကြသည်။

(နောက်ဆုံးကြိုးပမ်းချက်)

စောဆစ်ဒနီလူနီသည် ကွယ်လွန်သည်အထိ ဦးလူနီလမ်းနေအိမ်တွင် နေထိုင်သွားသည်။ ယင်းကရင်ခြံဂိုလမ်းအသွယ်သွယ်ကို မိမိတို့၏ဆွေမျိုးညာတီများ၏အမည်များဖြင့် တရားဝင်အမည်ပေးခေါ်ဆိုနိုင်ခြင်းမှာ စောဆစ်ဒနီလူနီက သူ၏ရန်ကုန်မြို့နီစီပယ်အဖွဲ့ဝင်လူကြီးတာဝန်ကို အကြောင်းပြု၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စောဆစ်ဒနီလူနီ၏ နောက်ဆုံးသော အမျိုးသားရေးကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်မှာ စစ်ပြီး၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသော စစ်ပြေးဘုရင်ခံနှင့်တွေ့ဆုံ၍ ကရင်အမျိုးသားရေးရာ တင်ပြတောင်းဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

၁၉၄၅-ခုနှစ်၊ဇွန်လ(၂၉)ရက်နေ့တွင် ဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှမဟာမိတ်စစ်သေနာပတိချုပ် လူဝီမောင့်ဘက်တန်၏ စီစဉ်ပေးမှုအရ ရန်ကုန်မြစ်လယ်တွင်ဆိုက်ကပ်ထားသော “ကမ်ဘာလင်” စစ်သင်္ဘောကြီးပေါ်တွင် စစ်ပြေးဘုရင်ခံဆာဒေါ်မန်စမစ်နှင့်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော (ဖေပပလ)ခေါင်းဆောင်များအပါအဝင် မြန်မာခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြ၏။ ယင်းအထဲတွင် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်အဖြစ် စောဆစ်ဒနီလူနီလည်းပါဝင်သည်။

ယင်းသို့ဆွေးနွေးရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအနေနှင့် အနာဂတ်မြန်မာနိုင်ငံ၏အုပ်ချုပ်ရေးသည် လုံးဝကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးကိုသာ အလိုရှိကြောင်းပွင့်လင်းစွာတင်ပြသည်။ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍အနာဂတ်မြန်မာနိုင်ငံလုံးဝလွတ်လပ်သောအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ကရင်လူမျိုးများပါဝင်ရသည့်အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ စစ်ပြေးဘုရင်ခံအားဆွေးနွေးတင်ပြရန် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များက စောဆစ်ဒနီလူနီအား တာဝန်ပေးအပ်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် စောဆစ်ဒနီလူနီသည် စစ်ပြေးဘုရင်ခံထံ ကရင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်ပါအချက်များကိုတင်ပြသည်။

- (၁) တောင်တန်းဒေသအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပါဝင်သောတနင်္သာရီတိုင်းတစ်ဝိုင်းနှင့်

ကျွန်တနသီရိဒေသများကို ပေါင်းစပ်ပြီးလျှင် ထိုနယ်မြေများအတွင်းသို့ ညောင်လေးပင်ခရိုင်ခွဲနှင့် ယိုးဒယားနိုင်ငံအတွင်းရှိကရင်လူမျိုးများနေထိုင်သည့် နယ်မြေများအပါအဝင် ပေါင်းစည်းလျက် ညီညွတ်သောတောင်တန်းဒေသကရင် ပြည်နယ်အဖြစ် တူထောင်ခွပ်ပြုရန်၊ ထိုပြည်နယ်အာဇာနည်ခံ၏ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ကရင်အမျိုးသားများက အုပ်ချုပ်သွားရန်၊

(၂) ဧရာဝတီတိုင်းနှင့်ပဲခူးတိုင်းဒေသအား ကရင်များနေထိုင်သည့် ဒေသအဖြစ် သတ်မှတ်၍ ခိုရိုနီယမ်(သို့မဟုတ်)လွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် ပါဝင်ရန်စသည်ဖြင့်စစ်ပြောဘုရင်ခံဆာဒေါ်မန်စမစ်ထံစောဆစ်ဒနီလူနီက တင်ပြတောင်းဆိုခဲ့လေသည်။

ယင်းနောက်ပိုင်းတွင် ဖွဲ့စည်းလာသည့်ကရင်အဖွဲ့အစည်းများတွင်၎င်း၊ ဖြစ်ပေါ်လာသည့်ကရင်အရေးအခင်းများတွင်၎င်း၊ ကြီးရင့်လာသောအသက်အရွယ်ကိုထောက်ချင့်၍ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး စောဆစ်ဒနီလူနီသည် ပါဝင်ခြင်းမရှိတော့ပေ။(၁၉၆၀)ခုနှစ်များအလွန် အသက်(၈၀)တွင်း၌ ဦးလူနီလမ်းနေအိမ် မှာပင် ကွယ်လွန်သွားရှာသည်။

ဘိုး
အေ
(၁၈)
အဖ
ဤ
ကျ
သဉ
ခေါ်
ညီ
နေ
- စံ
နွား
ထို
ဆ
ပည
ထို
စံ
| နေ
အ
က
- သ
အ
ဖြ
ကြ

ခေါင်းဆောင်ကြီးဒေါက်တာဆာ-စံစိပိုး(၈)
(ဒေါက်တာဆာ-စံစိပိုး)

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းထဲတွင် ဖော်ပြခြင်းခံရသော ကရင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်များအနက် ဘိုးဆိုက်ဆံပြီးလျှင် ဒေါက်တာဆာ - စံစိပိုးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းအကြောင်းကို မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

“ဆာ - စံစိပိုး (၁၈၇၀ - ၁၉၄၆)သည် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ ခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်သည်။ ခရစ် (၁၈၇၀)ပြည့်နှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၄)ရက်နေ့တွင် ပုသိမ်မြို့မြောက်ဖက် (၅)မိုင်ခန့်ဝေးသော “ကိုးဆူ” ရွာ၌ အဖတိုက်သူကြီး “ဦးအောင်ညို” အမိ “နော်မခင်းဝ” တို့မှ ဖွားမြင်သည်။ ငယ်နာမည်မှာ “စံပိုး” ဖြစ်သည်။

စံပိုးငယ်စဉ်က ပုသိမ်မြို့စကောကရင်ကျောင်း (တိုင်တစ်ရာကျောင်း) တွင် ပညာသင်ကြားခဲ့၏။ ဤသို့ ပညာသင်ကြားစဉ် (၅)မိုင်ခန့်ကို နေ့စဉ် ခြေကျင်လျှောက်၍ ကျောင်းတက်ခဲ့ရသည်။ ကျောင်းနေစဉ် ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်သူ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာအမေဂိုကန်အမျိုးသား “ဒေါက်တာချားလ်နီးဂေါလ်” သည်စံပိုးအားအထူးသဘောကျပြီးလျှင်ကူညီစောင့်ရှောက်သောဆန္ဒဖြင့် အမေဂိုကန် ပြည်ထောင်စုသို့ ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။ ထိုအခါ စံပိုးသည် အသက်(၁၄)နှစ် အရွယ်မျှသာ ရှိသေးသည်။

အမေဂိုကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ရောက်သောအခါ ဒေါက်တာနီးဂေါလ်သည် မိမိ၏ အဒေါ်တော်စပ်သူ ညီအစ်မနှစ်ဦးတို့ထံတွင် စံပိုးကို အပ်နှံထား၏။ စံပိုးသည် ထိုညီအစ်မ ပိုင်ဆိုင်သော ယာခင်းတွင် နေထိုင်ရသည်။ ထိုသို့ နေထိုင်ယင်း အထက်တန်းကျောင်း တကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခွင့် ရရှိလေသည်။ စံပိုးသည် ယာရှင်အမျိုးကြီး ညီအစ်မများနှင့် အတူနေထိုင်ရသည့်အလျောက် ယင်းတို့အား နွားနို့ညှစ်ပေးခြင်း၊ နွားနို့ဝယ်ယူသူများထံ မြင်းလှည်းဖြင့် နွားနို့ပို့ပေးခြင်းဟူသော အမှုတို့ဖြင့် အကူအညီ ပေးခဲ့သည်။

ထိုနောက် စံပိုးသည် “ကိုလ်ဂိတ်” မြို့ရှိ ဆေးကောလိပ်တွင် ဆေးပညာကို စတင်သင်ယူသည်။ ထိုမှ တဖန် နယူးယောက် တက္ကသိုလ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော “အယ်လ်ဗားနီး” ဆေးတက္ကသိုလ် ကျောင်း၌ ဆရာဝန်အတက်ကို ဆက်လက်သင်ကြား၍ ထိုကျောင်းမှပင် ဆေးပညာပါရဂူဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့လေသည်။ ဤကဲ့သို့ ပညာသင်ကြားနေစဉ် စံပိုးသည် မစ္စစ်ကရွမ်ဗီးလ် (ခေါ်) အမေဂိုကန် အမျိုးသမီးတဦးနှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ရာ ထိုအမျိုးသမီးသည် မိခင်ရင်းကဲ့သို့ စံပိုးကို စောင့်ရှောက်ပြုစုခဲ့သည်။ ဤကျေးဇူးတရားကို ထောက်ထား၍ စံပိုးသည် မစ္စစ်ကရွမ်ဗီးလ်၏ ဆန္ဒကိုလိုက်လျော၍ သူ၏အမည်ကို “စံကရွမ်ဗီးလ်ပိုး” ဟု ပြောင်းလိုက်သည်။ နောင်သောအခါ စံပိုးသည် အမည်အတိုကောက်အားဖြင့် “စံစိပိုး” ဟု တွင်လေသည်။ ထိုအခါတွင် စံပိုးသည် အမေဂိုကန် နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူခဲ့သည်။

(၁၈၉၄) ခုနှစ်တွင် ဒေါက်တာစံစိပိုးသည် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လာသည်။ (၁၈၉၅) ခုနှစ်၌ ကရင်အမျိုးသားဦးလူနီ၏သမီး “အေစီလူနီ” နှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခဲ့သည်။ ဒေါက်တာစံစိပိုးနှင့် ဇနီးတို့၌ သားသမီး (၇)ဦး ထွန်းကားခဲ့ရာ ထိုသားသမီး (၇)ယောက်စလုံးမှာ ဓမ္မမျိုးညာတ် မိတ်သင်္ဂဟအပေါင်းတို့၏ အလယ်တွင် ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။ သားကြီး ဩရသမှာ ဒေါက်တာ “ကလဲရင့်ကရွမ်ဗီးလ်ပိုး” ဖြစ်သည်။ (၁၉၅၃)ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဌာန၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ်ဖြင့် တာဝန်ထွာရားကို ထမ်းရွက်နေခိုက်၊ ကုလသမဂ္ဂ၏ ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ ကွန်ဖရင့်သို့

တက်ရောက် ရာဝယ် လမ်းခရီးတွင် လေယာဉ်ပျံပျက်ကျ၍ အနိစ္စရောက်ရရှာသည်။

ဒုတိယသားမှာ ပထမကမ္ဘာစစ်နှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် နှစ်ရပ်စလုံးတွင် ဗြိတိသျှစစ်တပ်နှင့် မြန်မာစစ်တပ်တို့၌ အမှုထမ်းခဲ့၍ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီးရာထူးနှင့် အငြိမ်းစားယူခဲ့သော “လိုင်ယွန်နယ်ဗန် ဒါဗီးယားပိုး” ဖြစ်သည်။ တတိယမှာ သူနာပြုဆရာမကြီး “ဝင်နီကရွပ်ကိုက်ပိုး” ဖြစ်သည်။ ဝင်နီသည် ဖခင်ကြီးနာမကျန်းရှိနေစဉ်က အနားတွင် တဖဝါးမခွာပဲ ပြုစုခဲ့ရသော သမီးဖြစ်သည်။ စတုတ္ထသားဖြစ်သူမှာ “ဗစ်တာစံစီပိုး” ဖြစ်သည်။ (၁၉၅၂-၅၅) ခုနှစ်အတွင်း ပုသိမ်တောင်ပိုင်း (ကရင်မဲဆန္ဒနယ်)မှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသော လွှတ်တော်အမတ် ဖြစ်လေသည်။

ပဉ္စမမှာ (၁၉၅၃ -၅၄) ခုနှစ်တွင် ကရင်ပြည်နယ်ဌာနဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော “မစ္စက်ဘမောင်ချိန်” ငယ်နာမည် “ကလယ်ဂိုဏ်းအိုင်ရင်းပိုး” ခေါ် အမျိုးသမီးဖြစ်သည်။ ဆဌမသားမှာ ရဲအဖွဲ့ဝင်ဟောင်း “စတန်လေဗန်ဟူဆင်ပိုး” ဖြစ်သည်။ သတ္တမ သားအထွေးဆုံးမှာမူ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး “အိုအဲလျူပိုး” ဖြစ်သည်။ (၁၉၄၂)ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတပ်တို့ ဆုတ်ခွာစဉ် ဂျပန်နှင့်တိုက်ပွဲ ဖြစ်ရာ ထိုတိုက်ပွဲ၌ “အိုအဲလျူပိုး” မျက်စိတွင် ဒဏ်ရာရ၍ မျက်လုံးတဖက် ကွယ်ခဲ့ရသည်။ တိုက်ပွဲများ၌ စွမ်းရည်သတ္တိရှိမှုတို့ကြောင့် တိုက်ပွဲအစီရင်ခံစာတို့တွင် သူ၏နာမည်ကို ဖော်ပြခြင်း ခံရသည်။

(အမျိုးသားရေး ကြိုးပမ်းမှု)

ဘဝနယ်ပယ်စုံ၊ အလုပ်စုံသော ကရင်အမျိုးသားများအနက် ဒေါက်တာစံစီပိုးမှာ တယောက်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် ပထမတွင် ဆေးဝန်ထမ်းအဖြစ် အစိုးရအမှုကို ထမ်းသည်။ ယင်း အစိုးရဆရာဝန်အလုပ်ဖြင့် ဇာတိ ပုသိမ်မြို့တွင် (၅)နှစ်၊ ကျောက်ဆည်မြို့၌ (၁)နှစ်၊ မြောင်းမြတွင် (၄)လ အမှုထမ်းခဲ့သည်။ (၁၉၀၂)ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် အစိုးရအလုပ်မှ ထွက်လိုက်ပြီး ဇာတိပုသိမ်မြို့၌ ကိုယ်ပိုင်ဆေးတိုက်ဖွင့်သည်။ ယင်းသို့ ပုသိမ်မြို့တွင် ကိုယ်ပိုင်ဆေးတိုက်ဖွင့်နေစဉ် အများအကျိုးဆောင် လုပ်ငန်းဖြစ်သည့် ပုသိမ်မြို့ စည်ပင်သာယာရေး (မြူနီစီပယ်) အဖွဲ့တွင် လူကြီးအဖြစ် (၈)နှစ်ခန့် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ဤသို့ရှိနေစဉ် ကရင်အမျိုးသားများက ခေါင်းဆောင်ကြီး စံစီပိုးအား အမျိုးသားအကျိုးဆောင်လုပ်ငန်းတွင် ဦးစီးဦးဆောင်ပြုရန် မေတ္တာရပ်ခံ လာကြ သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒေါက်တာစံစီပိုးသည် သူ၏ အမေရိကန်နိုင်ငံသားအဖြစ်ကို စွန့်လွှတ်လိုက်သည်။ ထို့နောက် (၁၉၁၅)ခုနှစ်မှ (၁၉၂၃) ခုနှစ်အထိ မြန်မာပြည်ဥပဒေပြုကောင်စီတွင် မင်းတိုင်ပင် အမတ်တဦး ဖြစ်လာသည်။

(၁၉၂၁)ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံအား ဒိုင်အာဇီအုပ်ချုပ်ရေး တိုးမြှင့်ပေးသင့်မသင့် ဗြိတိသျှပါလီမန်က အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဥပဒေပြုကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဆာအေဖရက်ဒရစ်ဂိုက်အား ဥက္ကဋ္ဌခန့်၍ စုံစမ်းစေသည်။ ယင်း “ဂိုက်” ကော်မတီတွင် ဒေါက်တာစံစီပိုး သည် ဦးမြင့်၊ ဦးဘိုးမြေတို့နှင့်အတူ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ (၁၉၂၃)ခုနှစ်၊ ဒိုင်အာဇီအုပ်ချုပ်ရေး စတင်သောအခါ ဒေါက်တာ စံစီပိုး သည် ဧရာဝတီတိုင်း၏ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် အစိုးရ၏ အမည်တင်သွင်း ရွေးကောက်ခြင်းကို ခံရသည်။

ဒေါက်တာစံစီပိုး သည် ပထမကမ္ဘာစစ်ပွဲကာလ လူမှုဝန်ထမ်း လုပ်ငန်းနှင့် စစ်သားသစ် စုဆောင်းရေးလုပ်ငန်းများတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်ခဲ့သဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံဆိုင်ရာ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ယင်းအား ၈ - ဘီ - အီး (C.B.E) ဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

၁၉၂၅ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် အများ၏ တောင်းဆိုချက်အရ ဒေါက်တာစံစီပိုးသည် “ဒေါက်လူ” အသင်းချုပ်ကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာသည်။ ယင်းသို့ ဒေါက်တာစံစီပိုး၏ အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး ကျိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များအရ ယင်းမှာ ကရင် အမျိုးသား၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ခေါင်းဆောင်ကြီး (ဖခင်ကြီး) အဖြစ် ထင်ရှားလာလေသည်။ (၁၉၃၄)ခုနှစ်အရောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ဒေါက်တာစံစီပိုး၏ ဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းများကို အကြောင်းပြု၍ (C.B.E) ဘွဲ့မှ “ဆာဘွဲ့” ကို ထပ်မံချီးမြှင့်ခဲ့သည်။

(မြန်မာပြည်၏ ကရင်များ)

(၁၉၂၈)ခုနှစ်တွင် ဒေါက်တာစံစီပိုးသည် အနာဂတ် ကရင်အမျိုးသားရေးရာများအပေါ်တွင် ကြိုးစွာအကျိုးသက်ရောက်စေသော အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် မြန်မာပြည်နှင့် ကရင်များ (Burma and Karens) စာအုပ်ကို အင်္ဂလန်၌ ထုတ်ဝေလိုက်သည်။ ယင်း စာအုပ်တွင် ဒေါက်တာစံစီပိုးသည် ကရင်တို့၏ ရှေးဟောင်းရာဇဝင်၊ စိတ်နေသဘောထား၊ ကိုးကွယ်ဝတ်ပြုမှု၊ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံတို့ကို ရေးသား ဖော်ပြပြီးနောက်၌ ကရင်လူမျိုးများ၏ အမျိုးသားဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကရင်လူဦးရေသည် ဗမာ(၇)ဦးရှိလျှင် ကရင်တစ်ဦးရှိသည်။ ယင်းသို့ (၇)ပုံ (၁)ပုံ ရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအား (၇)ပုံ (၁)ပုံ စိုးပိုင်ခွင့် ရှိသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်း(၇) တိုင်းရှိရာ ကရင်လူမျိုးများအား တိုင်း(၁)တိုင်းကို အုပ်စိုးပိုင်ခွင့် ပေးသင့်သည်။ ယင်းတိုင်းမှာ ကရင်လူမျိုး အများအပြားနေထိုင်သော တနင်္သာရီတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးသည် ကရင်လူမျိုးတိုင်း၏ ဆန္ဒပင် ဖြစ်သည်ဟု” ရေးသားထားလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် ဒေါက်တာစံစီပိုး၏ စာအုပ်ထွက်လာပြီးနောက် တနစ်ဖြစ်သော (၁၉၂၉)ခုနှစ်တွင် ဒေါက်တာကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် စောဒါမေဘိုးမင်း (ဒီဘိုးမင်း)၏ ဗြဟ္မာစိုရ်သစ္စာရှိကရင်အသင်းတို့ ပူးတွဲ၍ အစည်းအဝေးတရပ် ကျင်းပသည်။ အစည်းအဝေးတွင် ဒေါက်တာအသင်းဥက္ကဋ္ဌ စောပါနွဲ့နှင့် ဗြဟ္မာစိုရ်သစ္စာရှိကရင်အသင်းဥက္ကဋ္ဌ စောပါမေဘိုးမင်းတို့က ပူးတွဲသဘာပတ်များအဖြစ် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ယင်းပူးတွဲ အစည်းအဝေးမှ အောက်ပါဆုံးဖြတ်ချက် နှစ်ရပ်ကို ချမှတ်ခဲ့ကြသည်။

- (၁) မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ကရင်လူမျိုးများစာအုပ်တွင် ဒေါက်တာစံစီပိုး တင်ပြသည့်အတိုင်း ကရင်လူမျိုးများအတွက် အုပ်ချုပ်ခွင့်တိုင်းတတိုင်း သတ်မှတ်ပေးရန်။
- (၂) သံလွင်ခရိုင်အား လွတ်လပ်ရေးပေးရန် ကရင်ကိုယ်စားလှယ်တဖွဲ့ လန်ဒန်သို့ စေလွှတ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

ဒေါက်တာစံစီပိုး၏ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ကရင် စာအုပ်ထွက်ပြီးနောက်တွင် ဦးသန် (နောက်တွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး)က “ဒေါက်တာစံစီပိုးသည် (၁၉၂၈)ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (Burma and Karens) အမည်ရှိ စာအုပ်တအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ကရင်လူမျိုးများအကြောင်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပထမဆုံး ရေးသားထုတ်ဝေသောကြောင့် မြန်မာပညာတတ်များအပြင် နိုင်ငံခြားတွင်ပါ နာမည်ရသော စာအုပ်တအုပ် ဖြစ်လေသည်။ (ဦးသန်၏ စာ - စာအုပ်)

(ဒေါက်တာစံစီပိုး၏ နောက်ဆုံးနေ့များ)

သက်ကြီးပိုင်း ရောက်လာသောအခါ ကရင်ခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာစံစီပိုးသည် ဇာတိဖြစ်သော ပုသိမ်မြို့တွင် ပြန်လည်နေထိုင်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဂျပန်ဝင်စ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် ဘီ - အိုင် - အေ(B.I.A) တပ်ဖွဲ့များကို အကြောင်းပြု၍ ကရင် - ဗမာ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရာ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာစံစီပိုးကို ဗဟိုပြု၍ ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်သန်းထွန်းနှင့် သခင်နု(ဦးနု)တို့သည် ကရင် - ဗမာချစ်ကြည်ရေးကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ကြသည်။ ယင်းနှင့် ပက်သက်၍ သခင်နု(ဦးနု)က သူ၏ “ငါးနှစ်ရာ သီပမာပြည်” စာအုပ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

“ကရင် - ဗမာချစ်ကြည်ရေးသည် ဂျပန်တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အဓိကလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စအတွက် ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့လည်း အထူးကြိုးစားလျက် ရှိကြသည်။ အင်္ဂလိပ်ထွက်ခါစ ဗမာအုပ်ချုပ်ရေးလည်း မရောက်သေးမီ စပ်ကူးမတ်ကူးအတွင်း မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ ခါတော်မှီသခင်အချို့တို့၏ ရမ်းကားမှုကြောင့် ကရင်များသည် သခင်ဆိုလျှင် အားလုံးလူဆိုးချည်းဘဲ ဖြစ်ရမည်ဟု ဝါးလုံးရှည်ကြီးနှင့် သိမ်း၍ ရမ်းထားသောကြောင့် ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့၏ ကရင် - ဗမာချစ်ကြည်ရေး လုပ်ငန်းများမှာ ထင်သလောက် မလွယ်ကူပေ။ ကရင် - ဗမာချစ်ကြည်ရေးကို စတင် ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အလမ်းကို စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအတွင်း စ၍ ရကြသည်။ ရပုံမှာ ဤသို့တည်း”

“ဗမာအစိုးရက ဒေါက်တာစံစီပိုး၊ စောဘဦးကြီး၊ မန်းရွှေထွန်းကြား၊ မန်းဘခင်၊ ဒေါက်တာဖိုးဒီလုံး၊ ဒေါက်တာဒွေး အစရှိသော ကရင်ခေါင်းဆောင်တစ်စုကို ရန်ကုန်သို့ ဖိတ်ကြားလိုက်သည်။ ဤအခွင့်အလမ်းမျိုးကို စောင့်နေသော သခင်သန်းထွန်းသည် ဤကိစ္စမျိုးတွင် လက်မနှေးပေ။ သူ၏ စီမံချက်အရ ကရင်ခေါင်းဆောင်များကို တုံ့ဗမာဆင်းရဲသားအစည်းအရုံးက လတက်ရည်ပွဲတခုနှင့် ဖွဲ့ခံလေသည်။ ထိုလတက်ရည်ပွဲ၌ သခင်သန်းထွန်းအစရှိသော သခင်ခေါင်းဆောင်များက ခါတော်မှီသခင်များ၏ ရမ်းကားမှုအတွက် အထူး ကြေကွဲဝမ်းနည်းကြောင်း၊ ဤသို့ ဖြစ်သည်မှာလည်း ထိုအခါက သူတို့ခေါင်းဆောင်များသည် ထောင်ထဲတွင်ရှိ၍ အုပ်ထိန်းလမ်းညွှန်မည့်သူမရှိသောကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း - - -”

“ဗမာနိုင်ငံကြီး၌ ယခုလို သေရေးရှင်ရေး ပြဿနာကြီး ပေါ်ပေါက်နေသည့် အခါမျိုးတွင် ညီညွတ်ရေးသာလျှင် ကိုးကွယ်ရာရှိတော့သဖြင့် ကရင် - ဗမာညီညွတ်ရေး ရရှိရန်အတွက် ဘာမဆိုလုပ်ရန် အသင့်ရှိကြောင်း၊ ဒေါက်တာဖိုးဒီလုံးဆိုသူ ကရင်ခေါင်းဆောင်ကြီးကမူကား မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ကရင် - ဗမာဖြစ်ကြသည်မှာ ဗမာတွေဆိုး၍မဟုတ်ပဲ ဂျပန်တွေက အတင်းအကြပ် ခိုင်း၍သာ ဖြစ်ရသည်ဟု ဗမာကိုအပြစ်

လွတ်ပြီး ဂျပန်ကို အတိအလင်း စွပ်စွဲချေသေး၏။ ထိုနေ့မှစ၍ ကရင် - ဗမာချစ်ကြည်ရေးလုပ်ငန်းကို ဆက်၍ ဆောင်ရွက်ရန် လမ်းစ ပွင့်သွားလေသည်။

“အရေးပါ အရာရောက်သော ကရင်လူငယ်များနှင့်လည်း ထမင်းပွဲများ၊ လဘက်ရည်ပွဲများ၊ မကြာခဏပြုလုပ်၍ ရင်းရင်းနှီးနှီး ပေါင်းကြသည်။ ဤကရင် - ဗမာချစ်ကြည်ရေး ကိစ္စအတွက် ခေါင်းဆောင်သူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့ ရှိသည့်အနက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှာ ကိုယ်တွင်းသံလိုက် အလွန်ကောင်းသူ ဖြစ်သည်။ တစ်မိမိတစ်စာထဲက သူနှင့်တွေ့ရလျှင် အကျကြီး ကျသွားသော သူသာ များလေသည်။ သူနှင့် တွေ့သောကရင်တိုင်း သူကိုပုံ၍ ယုံကြည်ကြသည်။ အတော်လည်း ကြည်ညိုကြသည်ကို သိရ၏။” (သခင်နု၏ ငါးနှစ်ရာသီဗမာပြည်)။

ယင်းသို့ဖြင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးပြီးသည့်နောက် ရန်ကုန်မြို့တွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်း အဝေးတစ်ရပ် ခေါ်ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ဒေါက်တာစံစိပိုးနှင့် ယခင် ဒေါက်တာလူအသင်းခေါင်းဆောင်များသည် အသက်အရွယ်ကြီးလှပြီဖြစ်၍ စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်မပါနိုင်တော့ပေ။ ဤတွင် ယင်းကရင်လူထုအစည်းအဝေး ကြီးမှ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာစံစိပိုးအား မိဘသဖွယ်၊ နာယကထား၍ ကေစီအို (Karen Central Organization) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြ လေသည်။

ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာစံစိပိုးသည် အသက်(၇၆)နှစ်အရွယ်၊ (၁၉၄၆)ခုနှစ် ဇွန်လ(၁၇)ရက်နေ့တွင် ဇာတိပုသိမ်မြို့၌ ကွယ်လွန်သည်။

ကျွန်တော် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ မဲဆောက်တွင် ရှိနေစဉ် တနေ့၌ ဆာစံစိပိုး၏ မြေးတော်သူတဦးနေထိုင်ရာ ထိုင်း - ကရင်ရွာလေးတရွာသို့ ရောက်ခဲ့သေးသည်။ ယင်းရွာသည် မဲဆောက်မှ (၁)နာရီနီးပါးမျှ သွားရသည်။ ယင်းရွာရှိ အိမ်ယာအားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ ကရင်အိမ်များအတိုင်း ခြေတံရှည်အိမ်များသာ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုစဉ်က ဒေါက်တာစံစိပိုး၏ မြေးသည် အမေရိကန်သို့ ထွက်ခွင့်မရသေး၍ မိသားစုနှင့်အတူ ညှိုးငယ်စွာ ရှိနေလေသည်။

သာယာဝတီ ဆရာစံဘော် - အိုဘီအီး - ကေအိုင်အိပ်ချ်(၉)
(ခန့်ညားသူ)

သာယာဝတီဆရာ (သရာ) စံဘော်အဖြစ် ထင်ရှားသူ ကရင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီးသည် မူလက ကျောင်းဆရာကြီး တဦးဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဆရာစံဘော်သည် အခြားသော ခေါင်းဆောင်များကဲ့သို့ တမူထူးခြားစွာ ဝတ်ဆင်လေ့မရှိပဲ လုံချီနှင့် တိုက်ပုံအင်္ကျီ၊ ခေါင်းပေါင်းကိုသာ ဝတ်ဆင်လေ့ရှိသည်။

သို့ရာတွင် တခါ၌ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များ၏ ဓာတ်ပုံဖြင့် ပြက္ခဒိန်အဖုံးလုပ်၍ ထုတ်ဝေရာ ပဲခူးရှိ ဆွေမျိုးတော်သူတဦးမှ ဆရာစံဘော်၏ နှုတ်ခမ်းမွှေးကိစ္စအတွက် စောဒကတက်မှ ရှိခဲ့သည်။ ပြက္ခဒိန်အဖုံးတွင် ဖော်ပြထားသော ဆရာ (သရာ) စံဘော်သည် တိုက်ပုံအင်္ကျီ၊ ခေါင်းပေါင်းနှင့် ဖြစ်သော်လည်း နှုတ်ခမ်းမွှေးမှာ အဖြူရောင် ဖြစ်နေသည်။ ဤတွင် ပဲခူးရှိ ဆွေမျိုးတော်သူက ဆရာစံဘော်သည် (၁၉၄၀)ခုနှစ် အသက်(၆၂)နှစ် ကွယ်လွန်ချိန်အထိ ယင်း၏ နှုတ်ခမ်းမွှေးမှာ မဖြူသေးကြောင်း ယခု နှုတ်ခမ်းမွှေးမှာ အဖြူရောင်ဖြစ်နေ၍ မူလသာယာဝတီနှင့် မကိုက်ညီကြောင်း ရေးသားထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤတွင် ခေါင်းဆောင်များ၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုမှာ သတိပြုစရာ ရှိလာ၏။ ဒေါက်တာဆာစံ စီပိုးသည် ဥရောပဝတ်စုံ၊ ဘွဲ့တံဆိပ်တွေရင်ပတ်ပေါ်တွင် ဆင်ယင်ရင်းဖြင့် ယင်း၏ နှုတ်ခမ်းမွှေး နှစ်ဘက်ကား ကားသည် အပေါ်သို့ ကော့ပုံနေပုံ ဖြစ်၏။ ဆရာစံဘော်၏ နှုတ်ခမ်းမွှေးထားပုံမှာ အပေါ်သို့ ကော့ပုံမထားပဲ အောက်သို့ ဂဠယသဏ္ဍာန် ကုတ်ဆင်းသွားသော နှုတ်ခမ်းမွှေးပုံဟန် ဖြစ်၏။ ယင်းနှုတ်ခမ်းမွှေးကိစ္စတွင် ယခင်က နှုတ်ခမ်းမွှေးမထားသော မစ္စတာလင်ကွန်းအား (၁၁)နှစ်အရွယ် ကျောင်းသူကလေး ဂရေ(စ်)ဘီဒဲလ်က နှုတ်ခမ်းမွှေးထားရန် စာရေး၍ တိုက်တွန်းခဲ့ဘူး၏။ ဤတွင် မစ္စတာလင်ကွန်းသည် နှုတ်ခမ်းမွှေးထားပြီး သမ္မတအဖြစ် ကျမ်းကျိန်ရန် မီးရထားဖြင့်သွားစဉ် ယင်းကျောင်းသူကလေးရှိသည် ဘူတာရုံတွင် ရထားရပ်စေပြီး သူ၏ နှုတ်ခမ်းမွှေးထားပုံကို ဝင်ရောက်၍ ပြသခဲ့၏။

(ငယ်စဉ်ဘဝ)

ဆရာစံဘော်၏ မိဘများမှာ ဦးသာရင်နှင့် ဒေါ်မင်းသိမ်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဇာတိမှာ သာယာဝတီခရိုင် မင်းလှမြို့နယ်အတွင်းရှိ “ကန်သာယာ”၌ (၁၈၇၈)ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ(၉)ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ ၎င်းတို့တွင် မွေးချင်း(၆)ဦး ရှိသည့်အနက် အားလုံးသည် ယောကျ်ားချည်း ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (၁) စောသာကျော်
- (၂) စောစံဘော်
- (၃) စောသာကောင်း
- (၄) စောရွှေကျော်
- (၅) စောသာဇံ(၆) ခောစံလုံးဖြစ်၍ ဆရာစံဘော်မှာ ဒုတိယမြောက် သားဖြစ်သည်။

ဆရာစံဘော်၏ မိဘများမှာ ပညာရေးကို လိုလားသူတွေဖြစ်၍ ဆရာစံဘော် အရွယ်ရောက်လျှင် သာယာဝတီမြို့ရှိ အမေရိကန်နှစ်ခြင်း သာသနာအဖွဲ့ပိုင် မစ္စဟစ်ဘီ (HIBBY) ၏ ကျောင်းတွင် စတင်ပညာသင်ရသည်။ ယင်းကျောင်းတွင် အလယ်တန်း အောင်မြင်သည်။ (၁၈၇၂)ခုနှစ်တွင် အလုံရပ်၌ ခရစ်ယာန်ကောလိပ် (ခေါ်) ဘက်ပတစ်ကောလိပ် ဖွင့်သည်။ ပထမနှစ်တွင် ကျောင်းသား(၁၇)ဦး ရှိပြီး၊ ဒုတိယနှစ်တွင် ယောကျ်ားလေး(၄၈)ယောက်နှင့် မိန်းကလေး(၃)ဦး ရှိသည်။ ထိုစဉ်က ကောလိပ်ဟူ၍ အမည်ယူထားသော်လည်း အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်းသားများကို စုစည်း၍ အနာဂတ် ကောလိပ် ဖွင့်လှစ်ရေးကို ရည်ရွယ်ထားခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုမှ (၁၀)နှစ်ကြာ၍ (၁၈၈၂)ခုနှစ်ရောက်လျှင် ယင်းကျောင်းသူ ကျောင်းသားများသည် ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ် အသိအမှတ်ပြုသည့် တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့် မက်ထရစ်စာမေးပွဲကို ဖြေဆိုခွင့်ရရှိ ကြလေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် (၁၈၉၂)ခုနှစ်ရောက်သော် ယင်းခရစ်ယာန် ကောလိပ် (ခေါ်) ဘက်ပတစ်ကောလိပ်သည် ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ်၏ အသိအမှတ် ပြုခံရသည်။ ဥပစာကောလိပ် ဖြစ်လာလေသည်။

ထိုမှ (၁၈၉၃)ခုနှစ်တွင် ယင်းဘက်ပတစ်ကောလိပ်၌ ဆရာဖြစ်သင်ကျောင်းနှင့် ဆရာဖြစ်သင်တန်းတခုကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့၏။ ထိုစဉ်က တပြည်လုံးရှိ နှစ်ခြင်းသာသနာကျောင်း (၅၅၀)အတွက် လိုအပ် လျက်ရှိသော ကျောင်းဆရာများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ဆရာစံဘော်သည် မစ္စဟစ်ဘီ ကျောင်းတွင် အလယ်တန်းအောင်ပြီးနောက်ယင်းနှစ်ခြင်းကောလိပ်တွင် (၄)နှစ် ဆက်လက်ပညာသင်ကြား ခဲ့သည်။ ပြီးလျှင် ဆရာဖြစ်သင်တန်းကို ဆက်တက်ရာ ဆရာဖြစ်သင် လက်မှတ်ရရှိခဲ့သည်။ (၁၈၉၃)ခုနှစ်တွင် ဆရာစံဘော်သည် နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ ခံယူသည်။ (၁၈၉၀)ပြည့်နှစ်တွင် သာယာဝတီမြို့ (A.B.M) ကျောင်း၏ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး ဦးခိုင်သည် သက်ပြည့်ပင်စင်ယူသွားရာ ဦးခိုင်၏နေရာတွင် ဆရာစံဘော်မှာ အစားထိုး ခန့်ထားခြင်း ခံရသည်။ ဆရာကြီးဦးခိုင်သည် မြန်မာ့အသံ စကောကရင်ဘာသာ အစီအစဉ် လွှင့်ထုတ်သူ (ဦးမုဒိုးခိုင်)၏ ဖခင်ပင် ဖြစ်သည်။

ဆရာစံဘော်အတွက် မိမိ၏ ဇာတိနှင့် မိမိနေခဲ့သောကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာပြန်လုပ်ရသဖြင့် အစစအရာရာ ပြည့်စုံ၍ အဆင်ပြေလေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ကျောင်းဆရာလုပ်သက် (၄)နှစ်အကြာ (၁၉၀၄)ခုနှစ်တွင် ဆရာမ မရိုင်းယာနှင့် လက်ထပ်လိုက်သည်။ ထိုစဉ်က ဆရာစံဘော်၏ အသက်မှာ (၂၆)နှစ် ဖြစ်သည်။ ဆရာမ မရိုင်းယာသည် မွန်နှင့် ကရင်သွေး ပါသည်။ သူ့ခေတ် သူ့အခါက ပညာတတ်ခေတ် ရှေးပြေးသူဖြစ်၍ ဥရောပသူတွေနှင့်ပေါင်းကာ ဥရောပအမျိုးသမီးတွေ ဝတ်စားဆင်ယင်သကဲ့သို့ ဝတ်စား ဆင်ယင်လေသည်။ ဆရာစံဘော်နှင့် ဆရာမ မရိုင်းယာတို့တွင် သားသမီး(၂)ဦးထွန်းကားရာ (၁)အယ်နာ စံဘော်နှင့် (၂)ဟင်နရီစံဘော်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဒေါ်အယ်နာစံဘော်သည် နောင်သောအခါ ဆရာကြီး ဦးဂျိန်းတာပ (စောဂျိန်းတာပ)နှင့် လက်ထပ် ခဲ့သည်။ ဆရာကြီးဂျိန်းတာပသည် ပညာရေး၊ အမျိုးသားရေး စွယ်စုံရ ပုဂ္ဂိုလ်တဦး ဖြစ်သည်။ ယောက္ခမဖြစ်သူ ဦးစံဘော် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ဒေါက်တာအသင်းကြီးတွင် နောက်ပိုင်း၌ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအထိ ဖြစ်လာသည်။

ဦးဂျိန်းတာပ (အမ်အေ၊ ဘီအယ်လ်၊ တီပီအက်စ်) သည် အမျိုးသားရေးဆောင်ရွက်ရာမှ လွတ်တော်အမတ် တဦး ဖြစ်ခဲ့သည့်အပြင် နောက်ပိုင်း၌ ဝတ်လုံဖြင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုခဲ့သည်။ ဆရာစံဘော်၏ သားငယ်ဖြစ်သူ ဟင်နရီစံဘော်သည် ထိုခေတ်က ခရိုင်ရဲဝန်ထံ ဖြစ်ခဲ့သည်။

(ပညာရေး - သာသနာရေး - အမျိုးသားရေး)

ထိုစဉ်က နှစ်ခြင်းသာသနာဌာနချုပ်သည် သာယာဝတီနယ်လုံးဆိုင်ရာ သာသနာပြုဆရာ မစ္စတာ “လူးဝစ္စ” အနားယူသွားပြီးသည့်နောက်ပိုင်း ထပ်မံ၍ နိုင်ငံခြားသာသနာဆရာများကို စေလွှတ်ခြင်းမပြု တော့ပဲ ဆရာစံဘော်အား ယင်းနေရာတွင် ခန့်ထားလိုက်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဆရာစံဘော်သည် သာယာဝတီနယ်တွင် ပညာရေးနှင့် ဘာသာရေးကို ပူးတွဲတောဝန်ထမ်းဆောင်ခွင့် ရခဲ့သည်။ ယင်းသို့ပညာ ရေးနှင့် သာသနာရေးတာဝန်များကို ပူးတွဲထမ်းဆောင်နေစဉ် မြို့ရေး၊ ရွာရေး၊ အမျိုးသားရေးတာဝန်များ သည်လည်း ဆရာစံဘော်၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကို အကြောင်းပြု၍ စီးဝင်လာလေသည်။ (၁၉၂၄)ခုနှစ်တွင် သာယာဝတီခရိုင် မြူနီစီပယ်အဖွဲ့၏ အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်၊ သာယာဝတီခရိုင် ဆေးရုံကြီး၏ အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်၊ (၁၉၂၈)ခုနှစ်တွင် သာယာဝတီထောင်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဝင် စသော မြို့ရေး၊ ရွာရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်လာလေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အထက်လွတ်တော်အမတ်တဦး ဖြစ်လာပြန်သည်။ သို့ဖြင့်ဗြိတိသျှ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သည် ဆရာကြီးဦးစံဘော်အား ပထမတွင် ဂေ - အိုင် - အိမ်ချ် (K.I.H) ဘွဲ့ တံဆိပ်ဖြင့် ၎င်း၊ ဒုတိယတွင် အို - ဘီ - အီး (O.B.E) ဘွဲ့ တံဆိပ်ဖြင့်၎င်း၊ ချီးမြှင့်ခဲ့လေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဆရာစံဘော်၏ ပညာရေး၊ သာသနာရေး၊ အမျိုးသားရေး ကြိုးပမ်း ထမ်းဆောင် မှုအရ ပထမတွင် ဆရာစံဘော်အား သာယာဝတီခရိုင်၏ ဒေါကလူအသင်းဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုမှ တပြည်လုံး ဒေါကလူ အသင်းကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးချယ်လိုက်ကြ၏။ ယင်းသို့ အထက်လွတ်တော်အမတ်နှင့် ဒေါကလူအသင်း၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသော ဆရာစံဘော်၏ အခန်းကဏ္ဍသည် (၁၉၃၈)ခုနှစ်၊ ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူးနေ့ကို တရားဝင်သတ်မှတ်နိုင်ရေးတွင် များစွာပင် အရေးပါ အရာရောက် လာလေသည်။

ထိုစဉ်က ဆရာစံဘော်နည်းတူ အထက်လွတ်တော် ကရင်အမတ်(၃)ဦးမှာ ဒေါက်တာဆာစံစိပိုး၊ မန်းရွှေဘနှင့် ဆရာစံဘော်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အောက်လွတ်တော်ကရင်အမတ်(၁၂)ဦးမှာ စောပေသာ (ဝန်ကြီး)၊ မန်းကံအေး၊ ဦးဖိုးမျှင်၊ မန်းထွန်းခင်၊ မန်းဘခိုင်(နောင်သော် - ဝန်ကြီးနှင့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်)၊ မန်းရွှေညွန့်၊ စောမြစိန်၊ စောဘိုးချစ်(နောင်သော် - ဝန်ကြီး)၊ ဦးလှဖေ(နောင်သော် - ပအိုဝ်)၊ စောသာဇွေး၊ စောဂွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်း(နောင်သော် - ပါလီမန်အတွင်းဝန်)တို့ အသီးသီး ဖြစ်ကြသည်။

(၁၉၃၈)ခုနှစ်၊ မြန်မာပြည်နိုင်ငံရေးအခြေအနေသည် အကြောင်းအချက် နှစ်ရပ်အရ မတည်မငြိမ် ဖြစ်နေသည်။ ပထမအကြောင်းမှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကို ဦးတည်နေသော အခြေအနေ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ အချက်မှာ အမျိုးသားရေးနိုးကြားမှု အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေသော ကာလဖြစ်သည်။ အစိုးရအဖွဲ့မှာ နန်းရင်းဝန် ဒေါက်တာဘမော်၏ အစိုးရဖြစ်သည်။

နန်းရင်းဝန် ဒေါက်တာဘမော်၏ အစိုးရအဖွဲ့တွင်စောပေသာ မှာ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတဦးဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဒေါကလူအသင်းကြီး၏ တာဝန်ပေးချက်အရ တောင်ငူနယ်အောက်လွှတ်တော် ကရင်အမျိုးသားအမတ် စောဂွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်းသည် ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့ အဆိုတရပ်ကို (၂၃၊ ၈၊ ၁၉၃၇) နေ့စွဲဖြင့် လွှတ်တော်၌ တင်သွင်းထားလေသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအဆိုသည် လွှတ်တော်၌ ဆွေးနွေးပြီးမှသာလျှင် ဥပဒေအဖြစ် အတည်ပြုလာနိုင်မည် ဖြစ်၏။ ယခုမူ ယင်းအဆိုသည် နိုင်ငံရေးရာသီဥတုအရ လွှတ်တော်၌ ဆွေးနွေးရန် အခြေအနေ မပေးတော့ပေ။ လွှတ်တော်၌ ဆွေးနွေးခွင့်မရလျှင် ဥပဒေဖြစ်လာရန်လည်း အကြောင်းမရှိတော့ချေ။ အကြောင်းမူ နန်းရင်းဝန် ဒေါက်တာ ဘမော်၏အစိုးရသည် ကျောင်းသားများအရေးအခင်းကြောင့် ပြုတ်ကျတော့မည်ဆဲဆဲ ဖြစ်သည်။ နန်းရင်းဝန်ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရပြုတ်ကျသည်နှင့် နန်းရင်းဝန်ဦးပုအစိုးရ တက်လာတော့မည် ဖြစ်သည်။ နန်းရင်းဝန်ဦးပုအစိုးရတက်လာလျှင် ပညာရေးဝန်ကြီးဖြစ်လာမည့်သူမှာ စောဘိုးချစ်ဖြစ်၍ ပြီးလျှင် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဆို လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းထားသူ အမတ်စောဂွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်းမှာလည်း ပညာဝန် ဝန်ကြီး စောဘိုးချစ်၏ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဖြစ်လာအံ့ဆဲဆဲ အခြေအနေဖြစ်သည်။

ဤရှုပ်ထွေးနေသော နိုင်ငံရေးအခြေအနေပေါ်တွင် ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူးနေ့ တရားဝင် သတ်မှတ်ရေး အခွင့်အလမ်းဘရင် ဆုံးရှုံးသွားမှာကို စိုးရိမ်ပူပန်နေဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဆရာစံဘော်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ဆရာစံဘော်သည် မိမိ၏ ဒေါကလူအသင်း ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို အကြောင်းပြု၍ ပထမတွင် ဘဝတူ အထက်လွှတ်တော်အမတ်နှစ်ဦးဖြစ်သည့် ဧကန်တာဆာစံစိပိုးနှင့် ဆရာမန်းရွှာတို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၏။ ပြီးလျှင် မိမိတို့လူကြီး (အထက်လွှတ်တော်အမတ်) သုံးဦးသည် အစိုးရအဖွဲ့ အပြောင်းအလဲ မဖြစ်သေးမီဝန် ကြီးစောပေသာထံ ချဉ်းကပ်ကြ၏။ ဝန်ကြီးစောပေသာ သဘောပေါက်သည်အထိ ရှင်းပြကြ၏။ ဤအရေးတွင် ဆရာစံဘော်သည် အထက်လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ်ရင်း၊ ဒေါကလူအသင်း၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ရင်း၊ အထူးတလည် ကြိုးပမ်းအားထုတ် ရလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် (၁၉၃၇)ခုနှစ်၊ နှစ်မကုန်ဆုံးမီနှင့် နန်းရင်းဝန်ဒေါက်တာဘမော်၏ အစိုးရ တည်း တည်းကလေး ရှိနေသေးချိန် ကရင်အမျိုးနှစ်သစ်ကူးနေ့ကို ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် ဘုရင်ခံအမိန့်အရ အတည် ပြုပြဋ္ဌာန်းကျေညာပေးပါရန် နန်းရင်းဝန်ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရသည် ဘုရင်ခံထံသို့ တင်သွင်းလိုက်လေသည်။ ဤတွင် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ “ဘုရင်ခံ ဆာအာချီဘောဒေါက်ကလပ်စ်ကျောကရိန်း” သည် အစိုးရရုံးများနှင့် လွှဲပြောင်းနိုင်သည့် စာချုပ်စာတန်းများဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေ (Negotiable Instrument Act) အရ ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူးနေ့ကို အများပြည်သူ ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် ထုတ်ပြန်ကျေညာ ပေးခဲ့လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် (၁၉၃၈)ခုနှစ် ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့မှစ၍ ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူးနေ့ကို တရားဝင် ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် စတင်ကျင်းပ လာခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

(၁၉၄၀)ခုနှစ် စက်တင်ဘာ(၁၇)ရက် အသက်(၆၂)နှစ်တွင် ဆရာကြီးဦးစံဘော် သာယာဝတီ နေအိမ်၌ပင် ကွယ်လွန်သည်။ ဆရာကြီးစံဘော်၏ အသုဘပိုဆောင်သောနေ့တွင် သာယာဝတီတမြို့လုံး ဝမ်းနည်းခြင်းအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် အစိုးရက ရုံးများကို ပိတ်ပေးလေသည်။

ဝမ္မာထွက်ရပ်ပိုင်းအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးစောပေသာ[၁၀] (သူလဲပုသိမ်သား)

ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသော ကရင်ခေါင်းဆောင်များစွာတို့သည် ပုသိမ်ဇာတိသားများပင် ဖြစ်ကြသည်။ ဒေါက်တာတီသံပြာ၊ ဒေါက်တာစံစိပိုး၊ စောဘဦးကြီး၊ စောစံဖိုးသင်၊ စောပေသာ အားလုံးတို့သည် ပုသိမ်နယ် ဇာတိသားများ ဖြစ်ကြပေသည်။ သို့ရာတွင် တီသံပြာ၊ စံစိပိုးနှင့် စံဖိုးသင်တို့မှာ ဆင်းရဲသော မိဘများက မွေးဖွားလာကြ၍ အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသားသနာပြု ဆရာများ၏ ထောက်မပေးဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကိုယ်ပိုင်အိမ်ထောင်စု ပညာသင်ခဲ့ကြရသော်လည်း၊ စောပေသာနှင့် စောဘဦးကြီးတို့ ညီအစ်ကို (ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲ) မှာ မိဘများက ချမ်းသာကြွယ်ဝကြသဖြင့် အင်္ဂလန်တွင် မိမိစရိတ်ဖြင့် မိမိဝတ်လုံဘွဲ့ကို ရယူခဲ့ကြ သူများပင် ဖြစ်ကြသည်။

(၁၉၀၄)ခုနှစ်တွင် စောပေသာကို ဇာတိ “ဘဲဂယက်” ရွာ၌ မွေးဖွားသည်။ ဖခင်မှာ ဦးနုဖြစ်သည်။ စောဘဦးကြီး၏ ဖခင်ဦးသာမြတ်ကြီးနှင့် စောပေသာ၏ဖခင် ဦးနုတို့သည် ညီအစ်ကို အရင်းခေါက်ခေါက် တော်ကြသည်။ မိဘမျိုးရိုးမှာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသော လယ်ပိုင်ရှင်များ ဖြစ်ကြသည်။ မိဘများသည် သားများ မွေးထားသဖြင့် ဒေါက်တာတီသံပြာ၊ ဒေါက်တာစံစိပိုးတို့၏ နမူနာကိုကြည့်၍ သားများကို ပညာတတ်ဖြစ်စေလိုသည်။ ထိုစဉ်က ကရင်တို့၏ ပညာရေးဗဟိုချက်မသည် နှစ်ခြင်းသားသနာ၏ ပညာရေးလုပ်ငန်းကို အကြောင်းပြုလျက် ပုသိမ်မြို့ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စောဘဦးကြီး၏ဖခင် ဦးသာမြတ်ကြီးနှင့် စောပေသာ၏ဖခင် ဦးနုတို့ ညီအစ်ကိုသည် သူတို့သားများအတွက် ပုသိမ်မြို့ပညာရေးလောကဖြင့် အားရတင်းတိမ်ခြင်း မရှိကြ။ သို့ဖြင့် ပိုမိုချမ်းသာ ကြွယ်ဝသော ဦးသာမြတ်ကြီးသည် သားဖြစ်သူ စောဘဦးကြီးအား မော်လမြိုင်အင်္ဂလိပ်စာ သီးသန့်ကျောင်းမှတစ်ဆင့် ဘီလပ်တွင် ပညာသင်စေသည်။ ဦးနုသည် သားဖြစ်သူ စောပေသာအား ရန်ကုန်ကောလိပ်တွင် ဘီ - အေ (B.A) ပြီးသော အခါတွင်မှ ဘီလပ်တွင် ဝတ်လုံဘွဲ့ကို ရယူစေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုခေတ် ထိုအခါက မိဘများ၏ စရိတ်ဖြင့် စောပေသာနှင့် စောဘဦးကြီးတို့ နှစ်ယောက်စလုံး ဘီလပ်တွင် ဝတ်လုံဘွဲ့ ရရှိခဲ့ကြသည်။ ပြီးလျှင် ဘီလပ်မှ ပညာစုံ၍ အမိနိုင်ငံသို့ ပြန်လာရာတွင်လည်း ညီအစ်ကိုတော် နှစ်ယောက်စလုံး ဘီလပ်သူ ကြင်ယာတော်များနှင့်အတူ ပြန်လာခဲ့ကြသည်။

(စောပေသာနှင့် နိုင်ငံရေး)

စောပေသာသည် ဘီလပ်တွင် ဝတ်လုံဘွဲ့ရယူခဲ့သော်လည်း မြန်မာပြည် ပြန်ရောက်သည်နှင့် စောဘဦးကြီးထက် နိုင်ငံရေးလောကသို့ အဝင်စောခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဒိုင်အာရီခေတ်နှင့် (၉၁)ဌာနခေတ် နိုင်ငံရေးလောကတွင် ဘီလပ်ပြန်ဝတ်လုံဘွဲ့သည် ရေပန်းစားသဖြင့် ယင်းသို့ စောပေသာနိုင်ငံရေးလောကသို့ အဝင်စောသည်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ပြီးလျှင် စောပေသာသည် ပုသိမ်ဇာတိ ဖြစ်သော်လည်း သူ၏ နိုင်ငံရေးဘဝကို ပုသိမ်ဇာတိတွင် အခြေမခံပဲ မြောင်းမြတွင် အခြေခံသည်။ ယင်းသို့ ဖြစ်ရသည်မှာလည်း အကြောင်းက ရှိလေသည်။

မိတ်ဓမ္မဆိုင် : [N.D.F - ၃၈၅]

မြစ်
သည့်
သာ
ဖြင့်
တည်း
ရဖြင့်
သည်။
ခါက်
များ
စ်စေ
ို အ
ဖခင်
မရှိ
ရီလီ
သာ
သည်။
စလုံး
သည်
ည်နှင့်
ခတ်
ကသို
သူ၏
သည်

လူအခွင့်အရေးတော်မူရင်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် မောင်စင်ကြယ်တွေ့ဆုံဆုံ

မာနယ်ပလောဇော်ရိုက်သာအတွင်းထိုင်းနိုင်ငံ ကရင်ယဉ်ကျေးမှုအရာရှိနှင့်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးစဉ်

ပထမ
ဒေါက်
ပုသိမ်
ကြေး
နှင့်
အဖြေ
နေထိုင်
စော

(၉၁)
ကျွန်
ယင်
(၁၆)
ဒေါက်
မြစ်
ရေ
ကြ

တို
ပူး
မြ
သ
မိမိ
က
တ
က
န
တ

ပထမအကြောင်းမှာ မိမိတို့ထက် နိုင်ငံရေးနှင့် အမျိုးသားရေးတွင် ဝါရင့်သောခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာစံစိပိုးသည် ပုသိမ်တွင် ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲတော်သူ စောဘဦးကြီးမှာလည်း ပုသိမ်တွင် ရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တူထဲတွင် ခြင်္သေ့မှာနှစ်ကောင်မျှမက သုံးကောင်ထိရှိနေသည်။ ဒုတိယအကြောင်းမှာ ယင်းအခြေအနေကို သိနေသော မြောင်းမြမြို့များနားဖုံး ချမ်းသာကြွယ်ဝသူ “ဘိုးတာပဲလူး” နှင့် “ဦးဘိုးပြား” တို့က မြောင်းမြသို့ စောပေသာအား ခေါ်ယူ၍ မြောင်းမြကရင်မဲဆန္ဒနယ်အတွက် အမတ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခံရစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးကြခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ နောင်သောအခါတွင် စောပေသာနေထိုင်သော “ရွှေဓားကုန်း” အား “စောပေသာကုန်း” ဟု ခေါ်တွင် လာခဲ့ကြသည်။ ဤစာရေးသူသည် စောပေသာ၏ မြေးတဦးဖြစ်သော “ဂလက်စတုန်း” နှင့် ကျောင်းနေဘက် ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေသည်။

ဝန်ကြီးစောပေသာ၏ နိုင်ငံရေးစနစ်ထမူသည် (၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ (၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ဥပဒေပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို (၁၉၃၆)ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ကျင်းပသည်။ စောပေသာမှာ မြောင်းမြကရင်မဲဆန္ဒနယ်မှ အောက်လွှတ်တော်အမတ်တဦး ဖြစ်လာသည်။ ယင်း ရွေးကောက်ပွဲ၌ ငါးပွင့်ဆိုင်က အမတ်နေရာ (၄၆)နေရာ ရသော်လည်း၊ အစိုးရမဖွဲ့နိုင်သဖြင့် အမတ်နေရာ (၁၆)နေရာသာရသော ဒေါက်တာဘမော်၏ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ကို ဘုရင်ခံက အစိုးရဖွဲ့စေရာ အစိုးရဖွဲ့နိုင်သဖြင့် ဒေါက်တာဘမော်မှာ နန်းရင်းဝန်ဖြစ်လာပြီး၊ စောပေသာမှာ ဒေါက်တာဘမော်၏ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီးတဦး ဖြစ်လာသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စကားအဖြစ် ဦးဘဘော၏ ငါးပွင့်ဆိုင်အဖွဲ့သည် အမတ်နေရာ (၄၆)နေရာ ရသော်လည်း၊ ငါးဆယ်လောက်က ရာထူးလိုချင်ကြသဖြင့် အဝေမတည့်ဖြစ်ကာအစိုးရမဖွဲ့နိုင်ဟု ဆိုကြလေတော့သည်။

(ဝန်ကြီးစောပေသာနှင့် ကရင်နှစ်သစ်ကူး)

ထိုစဉ်က အထွေထွေနိုင်ငံရေး မကျေနပ်မှုအပေါ်တွင် ကျောင်းသားများ၏ အထွေထွေသပိတ် တိုက်ပွဲကြောင့် နန်းရင်းဝန်ဒေါက်တာဘမော်၏ အစိုးရအဖွဲ့ အကြပ်အတည်း တွေ့နေစဉ် ဦးပုနှင့် ဦးစောတို့ ပူးပေါင်း၍ အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်ကာ အစိုးရသက်တန်း(၂)နှစ်တွင် နန်းရင်းဝန်ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရ ပြုတ်ကျသွားလေသည်။ ဤတွင် ဒေါက်တာဘမော်၏ အစိုးရအဖွဲ့ ပြုတ်ကျရန် ယိုင်နံနံ ဖြစ်နေစဉ် သာယာဝတီ ဆရာစံတော်အပါအဝင် ကရင်အမတ်များ၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်အရ ဝန်ကြီးစောပေသာသည် မိမိ၏ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအခွင့်အာဏာကို အကြောင်းပြုလျက် အစိုးရအဖွဲ့မှတဆင့် ဘုရင်ခံထံ ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့အား ဘုရင်ခံ၏ အခွင့်အာဏာဖြင့် တရားဝင်ကျင်းပခွင့် သတ်မှတ်ပေးရန် တင်ပြပေးနိုင်ခဲ့၏။ သို့ဖြင့် (၁၉၃၈)ခုနှစ် ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့တွင် ပထမဆုံးတရားဝင် ကျင်းပသည့် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ ဖြစ်လာလေသည်။ ယင်း ပထမဆုံး တရားဝင် ကျင်းပခွင့် ရရှိခဲ့သည့် ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့သို့ သဝဏ်လွှာ ပေးပို့သည့် ကရင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်(၅)ဦးအနက် ဝန်ကြီးစောပေသာမှာ တဦးပင် ဖြစ်သည်။

ဒေါက်တာဘမော်၏ အစိုးရအဖွဲ့သည် (၂)နှစ်မျှ သက်တန်းရှိသော်လည်း ဦးပု၏ အစိုးရအဖွဲ့မှာ (၁)နှစ်ပင် သက်တန်းမဆက်နိုင်ခဲ့ပေ။ သစ်တောရေးရာဌာနဝန်ကြီး ဦးစောသည် နန်းရင်းဝန် ဒေါက်တာ ဘမော်အား အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်၍ ဖြုတ်ချလိုက်သည့်နည်းတူ ယခုလည်း ဦးစောသည် သစ်တော ဌာနဝန်ကြီးမှ နုတ်ထွက်လိုက်ပြီး ဦးပု၏ အစိုးရအား အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်ကာ ဖြုတ်ချလိုက် ပြန်လေသည်။ ပြီးလျှင် ဦးစောသည် မိမိကိုယ်တိုင် နန်းရင်းဝန်တက်လုပ်၍ အစိုးရဖွဲ့လိုက်သည်။ ဦးပု၏ အစိုးရလက်ထက်၌ ပညာရေးဝန်ကြီး စောဘိုးချစ်မှာ နန်းရင်းဝန် ဦးပုနှင့်အတူ ပြုတ်ကျပွား၏။ စောပေသာမှာ နန်းရင်းဝန် ဦးစောလက်ထက်တွင် ဒုတိယအကြိမ် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီး ပြန်ဖြစ်လာ ပြန်သည်။ တရားရေးဌာနကို ကိုင်ရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒေါက်တာဘမော်၊ ဦးပု၊ ဦးစော အစိုးရ သုံးဖွဲ့တွင် စောပေသာသည် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအဖြစ် နှစ်ကြိမ် ပြန်ဖြစ်လာသည်။

သို့ရာတွင် ထိုစဉ်က မြန်မာပြည်သူများသည် ဒေါက်တာဘမော်၊ ဦးပု၊ ဦးစော ခေါင်းဆောင်သော အစိုးရသုံးဖွဲ့စလုံးကို မထောက်ခံပဲ အောက်ပါအတိုင်း သံချပ်ထိုး၍ ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ ကြလေသည်။

- “သေခါနီးမှ - ရိက္ခာယူ
- အဘိဇ္ဇာထူတာ - ငပု - ငပု
- ညွန့်ပေါင်းလက်သစ် - ရာထူးယူ
- တိုင်းပြည်ဆူရင် - သူတို့ကြောင့်ပဲ
- ဗမာပြည်ကြီး - နစ်ဖိုဖန်
- ကလိန်ညာဏ်နဲ့ - ငစော - ငစော
- ငစောမို့ - တက်လိုလား
- သူများနှာ - အရှက်မရှိ
- ညာတာဝါဒ - လှိမ့်လိုဖန်
- မျိုးချစ်ညာဏ်ဟာ - ဘမော်လိုပဲ - - -။”

စောပေသာနှင့် ဗမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း (Freedom bloc)

ထိုစဉ်က နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှ ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းရာတွင် ဗမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း (Freedom bloc) ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် များစွာပင် အရေးကြီး လှပေသည်။ ယင်း ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း တွင် ဝန်ကြီးစောပေသာသည် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်တဦးအနေနှင့် အဖွဲ့ဝင်တဦး ဖြစ်ခဲ့သည်။

ယင်း ဗမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်းကို (၁၉၃၉)ခု အောက်တိုဘာလ(၁)ရက်နေ့တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းသည်။ အဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဒေါက်တာဘမော်ဖြစ်၍အတွင်းရေးမှူးမှာသခင်အောင်ဆန်းဖြစ်သည်။အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် သခင်မြ၊ သခင်နု၊ သခင်သန်းထွန်း၊ဒေါက်တာသိမ်းမောင်၊ ဦးထွန်းအောင်၊ စောပေသာနှင့်မန္တလေးမှဦးဘရွှေ၊ ဦးဘဦးတို့လည်း ပါဝင်ကြသည်။ အဖွဲ့စတင်ဖွဲ့ချိန်တွင် ဥရောပ၌ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ရိပ်များ သန်းနေပြီ ဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ်အခက် - ဗမာအချက်အဖြစ် လွတ်လပ်ရေးကို ရည်ရွယ်၍ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် အမျိုးသားနိုင်ငံရေး အင်အားစုတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။

ယင်းအဖွဲ့၏ အရေးကြီးသော ဆောင်ရွက်ချက်နှစ်ရပ်တွင်သခင်အောင်ဆန်းနှင့်ရဲဘော်သုံးကျိပ် ဝင်များ ဂျပန်ပြည်သို့ သွားရောက်၍ စစ်ပညာသင်ကြားနိုင်ရန်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းနှင့်ဂျပန်၏ မြန်မာနိုင်ငံ ဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်း စတင်ရာတွင် မိုးကုတ်ထောင်ထဲတွင်ရောက်နေသောအဖွဲ့၏ဥက္ကဋ္ဌဒေါက်တာ ဘမော်အား ဂျပန်ခေတ်၏ အဓိပတိအဖြစ် ခန့်ထားနိုင်ခြင်းတို့ပင် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ နယ်ချဲ့ပြုတ်သွား ဆန်ကျင်ရေးနှင့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု (ပမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း) ၏ အဖွဲ့ဝင် ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သော ဝန်ကြီးစောပေသာသည် ထိုစဉ်က နိုင်ငံရေးတွင် အမြော်အမြင် နည်းပါးသော မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ သခင်တစုကြောင့် ဂျပန်ဝင်စတွင်မြောင်းမြို့သတ်ဖြတ်ခြင်းခံလိုက်ရသည်။ ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင်သခင်နှူး(ဦးနု)ကဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ၏ ဂုဏ်ပုဒ်များကို ဖော်ထုတ်ရင်းဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြားခဲ့လေသည်။

“ဂျပန်ခေတ်တုန်းက အင်မတန် အသိဉာဏ်နဲ့တဲ့ လူငယ်တစုဟာ အင်္ဂလိပ်ကို မောင်းထုတ် ပြီးတော့ ကရင်ပဲဂိုဏ်းဆိုပြီး ရွာတွေမီးရှို့ အဲဒီလို ဟာတွေ၊ မတော်မတရား ကိစ္စတွေကိုလုပ်တဲ့အတွက် ကရင်တွေက အတော်စိတ်နာပြီး ကရင် - ဗမာ အဓိကရုန်းမှာ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် အတော် ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ကိစ္စကို အမှန်စင်စစ် ဟိုအချိန်အခါတုန်းက နိုင်နိုင်နင်းနင်းနဲ့ ကရင် - ဗမာ ချစ်ကြည်ရေး ကို ရအောင် မလုပ်နိုင်ခဲ့ရင် မီးဟာ ဒီအချိန်ထိ လောင်နေမှာဘဲ။ ယခုလိုအခါမှာကရင်ကိုယ်စားလှယ်တွေ နဲ့ ကျွန်တော်တို့နဲ့ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ထဲမှာ ရွှင်ရွှင်ပျပျ ညီရင်းအစ်ကိုလို ချစ်ချစ်ခင်ခင် တွေဆိုတဲ့ အခြေ အနေတွေ မရှိဘူးဆိုတာဟိုအခါကကရင်-ဗမာအဓိကရုန်းကရင်-ဗမာစိတ်နာကျည်းနေတဲ့အခါက နေပြီး ကရင် - ဗမာ ချစ်ကြည်ရေး၊ ကရင် - ဗမာနားလည်ရေးဆိုတာ ရောက်အောင် ဗမာ ဘက်ကနေ ပြီး မားမား မတ်မတ် လုပ်ခဲ့တာ ဘယ်သူလဲ ဆိုရရင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဖြစ်ခဲ့တဲ့အကြောင်း ခေါင်းဆောင်ကြီးတွေက အတိအလင်း ဝန်ခံပါလိမ့်မယ်။”

နိုင်ငံရေးနှင့် အမျိုးသားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အဖွဲ့အစည်းအရ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ အားပြိုင်ကြမြဲ ဖြစ်လေရာ ဝန်ကြီးစောပေသာသည် (၁၉၂၉)ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းသော ဘီကေအင်အေ (**Buddhist KarenNationalAssociation**) တွင်ဆရာတော်ဦးပဏ္ဍဝံသစောဘသန်းရွှေတို့နှင့်အတူဝန်ကြီးစောပေ သာသည် ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့သည်။

လွတ်လပ်ရေး ရပြီးခေတ်၌ “ရွှေအားကုန်း” ခေါ် စောပေသာကုန်းတွင် ဝန်ကြီးစောပေသာ၏ အထိမ်းအမှတ် ကျောက်တိုင်ကို စိုက်ထူထားလေသည်။

ပိုးကရင်နိုင်ငံရေးအစောင့်ကြီးမန်းဘခင်က (၁၁)

ပထမအခစ

ဘုရင်ခံဆာဒေါ်မန်စမစ်လက်ထက်ဘုရင်ခံကောင်စီဝင် ဝန်ကြီးမန်းဘခင်သည် ဟင်္သာတခရိုင် ဇလွန်ဇာတိဖြစ်သည်။ ပိုးကရင်များအနက်မှ ပထမဆုံးနိုင်ငံရေးနှင့်အမျိုးသားရေး၌ နိုးကြားသူများတွင် ဆရာမန်းဘခင်နှင့်မန်းဘခင်တို့သည် လက်ဦးလက်ရင်းကျသူများပင်ဖြစ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီး မန်းဘခင်သည် (၁၉၄၈)ခုနှစ်၊ လွတ်လပ်ရေးရရှိ၍ (၆)လအကြာတွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ နှောင်းခေတ်ကာလ၌ သူ၏လုပ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အလှမ်းကွာခဲ့ကြပေသည်။

အထူးသဖြင့် ကရင်နိုင်ငံရေး၏အစဖြစ်သော “ဒေါ်ကလူ” အသင်းကြီး၌ပိုးကရင်များထဲမှ ပထမဆုံး အတွင်းရေးမှူးဖြစ်လာသူသည် မန်းဘခင်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ “ဒေါ်ကလူ” အသင်းကြီးတွင်မန်းဘခင်အတွင်းရေးမှူးဖြစ်လာစဉ်၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏အုပ်ချုပ်ရေးမှာ ပြောင်းလဲလာသည်ဖြစ်၍ အမျိုးသားရေးကြိုးပမ်းမှုမှာလည်း ပိုမိုပြင်းထန်လာချိန်ဖြစ်သည်။ မန်းဘခင်၏အတွင်းရေးမှူးလက်ထက်၌ အာခီအုပ်ချုပ်ရေးတွင်ကရင်အတွက် ကိုယ်စားလှယ်(၅)နေရာရရှိရေးကို၎င်း၊ (၉၁)ဌာနအုပ်ချုပ်ရေး၌ ကရင်အတွက် အောက်လွှတ်တော်၌(၁၂) နေရာနှင့်အထက်လွှတ်တော်၌ (၃)နေရာရရှိရေးကို၎င်း၊ မန်းဘခင်သည်စွမ်းစွမ်း တမန်ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ ပင်ဖြစ်သည်။

ထိုမှ စစ်ပြီးခေတ် (၁၉၄၅)ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ(၁)ရက်နေ့မှ (၃)ရက်နေ့အထိ ရန်ကုန်မြို့၊ ကြည့်မြင်တိုင်ဦးလူနီလမ်းအိမ်အမှတ်(၂)တွင် ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းသည့် ကရင်အမျိုးသားဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (Karen Central Organization) ၏ပထမဆုံးသောအတွင်းရေးမှူးသည်လည်း မန်းဘခင်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ (KCO)ကိုဖွဲ့စည်းထူထောင်ပြီးနောက် ထိုစဉ်ကမြန်မာပြည်ဘုရင်ခံထံတင်သွင်းသည့် (ကရင်အခွင့်အရေး တောင်းခံလွှာ)စာတန်းတစောင်ပေးပို့ရာတွင်ဥက္ကဋ္ဌစောသာဒင်၊ အတွင်းရေးမှူးမန်းဘခင်၊ လွှတ်တော်အမတ် စောမြတ်သိန်း၊ ယုဒသန်ကောလိပ်ကထိကစောဂျွန်ဆင်ကံကြီး၊ ကရင်သဟာယကလပ်မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီးတို့ အသီးသီးလက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်အနက် မန်းဘခင်သည် အဓိကနေရာကပါဝင်ခဲ့ပေသည်။ ထိုမှဂျပန်ခေတ်အတွင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံဆင်းမလားနယ်အတွင်း စစ်ပြေးနေသော စစ်ပြေးဘုရင်ခံဆာဒေါ်မန်စမစ် နှင့်ဆာပေါ်ထွန်းအစိုးရတို့မြန်မာနိုင်ငံပြန်လည်လာ၍ ဘုရင်အမှုဆောင်သစ်(ဝန်ကြီးအဖွဲ့)ပြန်လည်ဖွဲ့စည်း သောအခါ မန်းဘခင်သည်ပထမဆုံးပိုးကရင်ထဲက ဘုရင်ခံကောင်စီဝင်(ဝန်ကြီး)တဦးဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

မန်းဘခင်နှင့်ကရင်နှစ်သစ်ကူး

မန်းဘခင်သည် “ဒေါ်ကလူ” အသင်း၏အတွင်းရေးမှူးနေရာမှ ကရင်အခွင့်အလမ်းအတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်သည့်လုပ်ငန်းများအနက်ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့နှင့်ပတ်သက်သောဆက်နွယ်နေသည့်လုပ်ငန်းများသည်များစွာပင် အရေးကြီးလှပေသည်။ ထိုစဉ်က “ဒေါ်ကလူ” အသင်းကြီးသည်ကရင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ နှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါ အချက်သုံးချက်ကိုတောင်းဆိုခဲ့သည်။

- (၁) ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့(ကရင်အမျိုးသားနေ့)
- (၂) ကရင်အမျိုးသားသီချင်း
- (၃) ကရင်အမျိုးသားအလံတော်

ယင်းတောင်းဆိုချက်များအတွက် လက်ရှိအစိုးရအဖွဲ့အပြင် ပါလီမန်အတွင်းအပြင်ရှိကရင်ခေါင်းဆောင်များနှင့်ပါ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရပေသည်။ ယင်းတောင်းဆိုချက်များရရှိလာပြီးနောက် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို ဘယ်နေ့တွင်ကျင်းပမည်၊ ကရင်အမျိုးသားသီချင်းနှင့်အလံတော်ကို မည်သို့သီကုံးစပ်ဆိုမည်၊ မည်သို့သောအဓိပ္ပါယ်ကိုဖွင့်ဆိုမည်၊ အစရှိသော အသေးစိတ်လုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်ရာတွင် များစွာပင်အရေးပါလာလေသည်။

ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူးနေ့သတ်မှတ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကရင်မျိုးနွယ်အုပ်စုအများဆုံးမှီတင်းနေထိုင်သည်မှာ သံတောင်နှင့်တောင်ငူနယ်အတွင်းဖြစ်၍ “ဒေါ်ကလူ”အသင်းခေါင်းဆောင်များနှင့်ပါလီမန်အတွင်းအပြင်ရှိ ခေါင်းဆောင်များသည် တောင်ငူဇာတိသားဖြစ်သော လွှတ်တော်အမတ်စောဂွန်ဆင် ဒီဘိုးမင်း(နန်းရင်းဝန်ဦးပု လက်ထက်ပါလီမန်အတွင်းဝန်)အား တာဝန်ပေးလိုက်ကြသည်။ အလံတော်ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ကား မန်းဘခင်အပေါ်တာဝန်ဖြစ်လာလေသည်။

ဤသို့ဖြင့်“ဒေါ်ကလူ”အသင်းသည်ကရင်အမျိုးသားအလံတော်ကို နမူနာထုတ်၍ ရေးဆွဲပေးကြပါရန် ကရင်အမျိုးသားထုထံ ကမ်းလှမ်းလိုက်လေသည်။ အချိန်တန်သော် နမူနာအဖြစ်တင်ပြလာသည့် ကရင်အလံတော်ပေါင်း(၁၀၀)ရောက်ရှိလာသည်။ ထိုအလံ(၁၀၀)အနက်မှ ပဏာမအနေဖြင့် အလံ(၁၂)ခုကို ရွေးချယ်လိုက်သည်။ ဒုတိယအဆင့်နမူနာအလံ (၁၂)ခုအထဲမှ အကြိုက်ဆုံးအလံ(၃)ခုကို ဆက်ပြီးရွေးကြ၏။ ထိုအကြိုက်ဆုံး(၃)ခုအနက်တွင် နောက်ဆုံးဇကောတင်အဖြစ်ဝန်ကြီးမန်းဘခင်ရေးဆွဲတင်ပြသော(ယခုအသုံးပြုသော) အလံကို ကရင်အမျိုးသားအလံတော်အဖြစ် အပြီးသတ်မှတ်ရွေးချယ်လိုက်ကြပေသည်။

အလံ၏အဓိပ္ပါယ်

မန်းဘခင်သည်သူရေးဆွဲတင်ပြသော ကရင်အမျိုးသားအလံတော်နှင့်ပတ်သက်၍အောက်ပါအတိုင်းအနက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားလေသည်။ အနီးအဖြူအပြာသုံးရောင်ခြယ်တွင် တက်သစ်စနေဝန်းနှင့်ဖိစည်ပါရှိသောအဓိပ္ပါယ်မှာ-

- (၁) အနီရောင်သည် ကရင်အမျိုးသားများ၏ရဲရင့်ခြင်းနှင့်သူ့ရသတ္တိပြည့်စုံခြင်းကို ဖော်ဆောင်ထားသည့်အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။
- (၂) အဖြူရောင်သည်ကရင်အမျိုးသားများ၏သဘောထားဖြူစင်သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းကိုဖော်ဆောင်ထားသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။
- (၃) အပြာရောင်သည်ကရင်အမျိုးသားများ၏ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်ခြင်းနှင့် သစ္စာရှိခြင်းကိုဖော်ဆောင်ထားသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။
- (၄) တက်သစ်စနေဝန်းသည် ကရင်အမျိုးသားများ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းကို ဖော်ဆောင်ထားသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။
- (၅) ဖိစည်သည် ကရင်အမျိုးသားများ၏သာယာဝပြောခြင်းကို ဖော်ဆောင်ထားသည့်အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

ခရိုင်
တွင်
နန်းဘူ
လည်
မဆုံး
တွင်း
ပညာ
ကွက်
(၁၂)
ခွဲသူ
နိဗ္ဗာ
reg
င်းသို့
ခရေး
မတီ
က္ကဋ
ပညာ
စမစ်
စည်း
ည်။
ကြီး
င်ငန်း
င်ရာ

(၃) ဒေါ်စောရင်

(၄) မန်းဘခင် တို့ဖြစ်ကြသည်။

မူလတန်းနှင့်အလယ်တန်းကို ဇာတိဟာသီာတ၌ နေခဲ့ပြီး၊ ရန်ကုန်တွင် ဆယ်တန်းအောင်သည်။ မန်းဘခင်သည်(ဘီ-အေ)အောင်ပြီးနောက် အခြားသောခေါင်းဆောင်များကဲ့သို့ အစိုးရဝန်ထမ်းမလုပ်ပါ။ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးလောကထဲသို့ တောက်လျှောက်ဝင်လာသည်။

(၁၉၂၀)ခုနှစ်အသက်(၃၃)နှစ်တွင် ဇနီးသည်ဒေါ်နန်းရင်နှင့်အိမ်ထောင်ကျသည်။ သားသမီးသုံးဦး ထွန်းကားရာ ၎င်းတို့မှာ-

(၁) ဦးချာလီခင်၊

(၂) ဦးဝေး(လ်)ဖရက်၊

(၃) ဒေါ်ခဲရိုလိုင် တို့ဖြစ်ကြသည်။

မန်းဘခင်သည် ဒေါက်တာဘီ-သံပြာထူထောင်ခဲ့သော “ဒေါ်ကလူ” အသင်းကြီးတွင် အစုအဆုံ (၁၉၄၆)ခုနှစ်အထိ သက်တမ်းရှည်စွာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်အတွင်း “ဒေါ်ကလူ” အသင်းကြီး၏ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဝတ်လုံတော်ရစောဘအောင်ဖြစ်၍ နောက်ဆုံးအတွင်းရေးမှူးမှာ မန်းဘခင်ပင်ဖြစ်သည်။ (၁၉၄၅)ခုနှစ်အောက်တိုဘာလတွင် ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းသည့် (KCO)၏ပထမဆုံးအတွင်းရေးမှူးမှာလည်း မန်းဘခင်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုမှ (၁၉၄၆)ခုနှစ်၊ (KCO)နှင့် (KYO) ပေါင်းစည်း၍ (KNU)ဖွဲ့စည်းရာတွင် ပထမဆုံးသော (KNU)၏ ဘဏ္ဍာရေးမှူးသည်လည်း မန်းဘခင်ပင်ဖြစ်လေသည်။

မန်းဘခင်သည် စစ်ပြေးဘုရင်ခံဆာဒေါ်မန်စစ်၏ဘုရင်ခံကောင်စီဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ကျန်းမာရေးဌာနဝန်ကြီးဖြစ်ခဲ့၏။ ဂျပန်ခေတ်ကရင်-ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးကို ကရင်မြို့တွင်နေထိုင်၍ တာဝန်ခံကာလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ စစ်ပြီးခေတ်၌ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှ (ဖဆပလ)ကိုပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရာတွင် ကရင်အတွက်အမှုဆောင်နှစ်နေရာထားသည့်အနက် မန်းဘခင်သည်အမှုဆောင်လူကြီးတဦးဖြစ်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ သေတဖန်သက်တမ်းအမျိုးသားနိုင်ငံရေးတခုတည်းကိုသာ နှစ်ရှည်လများလုပ်ဆောင်လာခဲ့သော ဝန်ကြီးမန်းဘခင်သည် လွတ်လပ်ရေးရရှိ၍ (၆)လအကြာ (၁၉၄၈)ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁၉)ရက်နေ့ အသက်(၆၁)နှစ်တွင် ကွယ်လွန်သည်။

အာဇာနည်ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်(၁၂)

(မျိုးရိုးဗီဇ)

အာဇာနည်ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်သည် (၁၉၀၃)ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ(၂၆)ရက်နေ့တွင် ဟင်္သာတမြို့အပိုင် “ယုန်သလင်း” ရွာတွင် မွေးဖွားသည်။ မိဘနှစ်ပါးမှာ မန်းပေကုန်းနှင့် ဒေါ်ပုတို့ဖြစ်ကြသည်။ မွေးချင်း(၁၀)ဦးရှိရာ မန်းဘခိုင်သည် ပဉ္စမမြောက် ဖြစ်သည်။ ယင်းမွေးချင်း(၁၀)ဦးအနက် ပထမနှင့် အငွေမမှာ မိန်းကလေး(၂)ဦးဖြစ်ပြီး၊ ကျန်(၈)ဦးသည် ယောက်ျားကလေးများပင် ဖြစ်ကြသည်။ မန်းဘခိုင်နှင့် တယောက်ခြား သတ္တမမြောက်ညီဖြစ်သူ မန်းဘခိုင်သည် ပထမတွင် ကရင်ရေးရာဝန်ကြီးနှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုမှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ သတိုးသီရိသုဓမ္မ မန်းဘခိုင် ဖြစ်သည်။

မန်းဘခိုင်သည် ငယ်စဉ်က ဟင်္သာတမြို့ (အေဘီအမ်) အထက်တန်းကျောင်းတွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ယင်းတို့၏ မျိုးရိုးမှာ ယုန်သလင်းရွာကို အခြေခံလျက် ဒြပ်ဝိုင်ရှင်၊ မြေပိုင်ရှင်နှင့် သူကြီးမျိုးရိုးပင်ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာသူ မန်းဘခိုင်သည် အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးထဲမဝင်မီ မျိုးရိုးအရ သူကြီးလုပ်ခဲ့ရာမှ မြန်မာတနိုင်ငံလုံးရှိ သူကြီးဥက္ကဋ္ဌအထိ ဖြစ်လာသည်။ “မန်းဘခိုင်၊ မန်းဘခိုင်” ဟုဆိုလျှင် ဟင်္သာတတနယ်လုံးရှိ ကရင် - ဗမာအားလုံး ကြည်ညိုလေးစားကြသည့်အပြင် ဟင်္သာတမြို့ပေါ်ရှိ ဗမာများက “ဦးလေးဘခိုင် - ဦးလေးဘခိုင်” ဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။

အာဇာနည်ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်သည် အိမ်ထောင်နှစ်ဆက်ရှိသည်။ ပထမဇနီး ဒေါ်အေးလုံနှင့် သားသမီး(၈)ဦး ထွန်းကားရာ ယောက်ျားကလေး(၅)ဦးနှင့် မိန်းကလေး(၃)ဦး ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအိမ်ထောင် ဒေါ်ခင်နီနှင့် သားတယောက်နှင့် သမီးတယောက် ထွန်းကားသည်။ စုစုပေါင်း သူ၏ မိဘနှစ်ပါးကဲ့သို့ပင် သားသမီး(၁၀)ဦးတိတိ ထွန်းကားသည်။

ပထမတွင် အာဇာနည်နေ ရောက်ရှိလာ၍ အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်များ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကိုဖော်ပြရာ ၌ ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိတွင်ဒုတိယအိမ်ထောင် ဒေါ်ခင်နီ၏ ဤမည်ကိုသာ ထုတ်ပြန်လေ့ရှိသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဤစာရေးသူသည် အိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက် ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာ၌ ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်၏ ပထမအိမ်ထောင်အမည်နှင့် သားသမီး(၈)ဦးတို့၏ အမည်ကိုပါ ဖော်ထုတ်ရေးသားလိုက်ရာမှ ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်၏ အိမ်ထောင်ရေးဖြစ်စဉ်မှာ ပြီးပြည့်စုံသွားတော့သည်။

နိုင်ငံရေး - အမျိုးသားရေး

မန်းဘခိုင်သည် ပထမတွင် ရန်ကုန်မြို့ရှိ “အေစကော့” ကုမ္ပဏီ၌ အမှုထမ်းခဲ့ဘူးသည်။ပြီးလျှင် ယုန်သလင်းရွာ၌ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းကို လုပ်ရင်း၊ လူမှုရေးလုပ်ငန်းတရပ်အနေနှင့်ရွာသူကြီးလည်း လုပ်ခဲ့ဘူး၏။ ထိုမှ တစတစဖြင့် အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်လာရာ (၉၁)ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးခေတ် (၁၉၃၇)ခုနှစ်တွင် ပုသိမ်မြောက်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှ အောက်လွှတ်တော်အမတ် တဦးဖြစ်လာသည်။

“မောင်စင်ကြည် နှင့်တရင်လူငယ်ခေါင်းဆောင်များ”

“မာနယ်ပလောတောင်လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ”

ထိုစဉ်
 တဦး
 နေအ
 လူ
 ပြန်
 အိန္ဒိ
 ဝမာ
 လုံး
 အ
 ဖမ်း
 တွင်
 အ
 အ
 ထို
 (၁၉
 ရေး
 ဘ
 ရေး
 မျိုး
 (၃
 ထ
 က
 သ
 မျ
 ဝေ
 က

ထိုစဉ်က အောက်လွတ်တော်၌ ကရင်အမျိုးသားအမတ် (၁၂)ဦးအနက် မန်းဘခိုင် သည် တဦးဖြစ်သည်။ (၁၉၃၈)ခုနှစ် ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့ကို တရားဝင် ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူး နေ့အဖြစ် ရရှိရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရာတွင် အောက်လွတ်တော်ကရင်အမတ်တဦးအဖြစ်၎င်း၊ ဒေါက် လူ အသင်း၏ အမှုဆောင်လူကြီးတဦးအဖြစ်၎င်း၊ မန်းဘခိုင်သည် ပါဝင်ခဲ့သည်။

(၁၉၃၉)ခုနှစ်၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်လာသောအခါ မန်းဘခိုင်သည် ယုန်သလင်းရွာတွင် ပြန်လည်နေထိုင်သည်။ (၁၉၄၀)ပြည့်နှစ်၊ မတ်လအတွင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံ “ရမ်းဂါး” မြို့တွင် ကျင်းပသော အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက် ညီလာခံသို့ သခင်အောင်ဆန်းသွားရောက်ကာ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုမှ ဗမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း၏ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်လာသော သခင်အောင်ဆန်းနှင့် သခင်များသည် မြန်မာ တနိုင်ငံ လုံးသို့ လှည့်လည်၍ ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေးတရား ဟောပြောကြ၏။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အရေးပေါ်ကာကွယ်ရေး ဥပဒေကို ထုတ်ပြန်၍ သခင်နှင့် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်များကို တရကြမ်း ဖမ်းဆီးလေသည်။ သခင်အောင်ဆန်းသည် ဟင်္သာတမြို့ပေါ်၌ ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေး တရားဟောမှုအ တွက် ဟင်္သာတစရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်က ဆုငွေနှင့် ဖမ်းဝရန်းကို ထုတ်လိုက်သည်။ ဗမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း၏ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သူ သခင်အောင်ဆန်းသည် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ရှေ့တွင် အစီအစဉ်များ ရှိနေ၍ အဖမ်းမခံနိုင်ပဲ ဒေသခံသခင်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ယုန်သလင်းရွာရှိ မန်းဘခိုင်၏ အစီအစဉ်ဖြင့်မန်းဘခိုင် တို့၏ ယုန်သလင်းရွာ ငှက်ပျောခြံထဲတွင် လုံခြုံစားကင်းစွာ သခင်အောင်ဆန်း ပုန်းအောင်းနေခဲ့သည်။ (၁၉၄၅)ခုနှစ်၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး စတင်လာသောအခါတွင်လည်း ဟင်္သာတစရိုင် ဖက်ဆစ်တော်လှန် ရေး ဌာနချုပ်စခန်းကို ယင်း ယုန်သလင်းရွာရှိ မန်းဘခိုင်တို့၏ ငှက်ပျောမြို့ဟုပင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

မန်းဘခိုင်နှင့် စစ်ပြီးနိုင်ငံရေး

(၁၉၄၅)ခုနှစ်၊ ဇွန်လအတွင်း စစ်ရှုံးဂျပန်တပ်ဖွဲ့များနှင့် တော်လှန်ရေးသမားများတနင်္သာရီတိုင်း ဘက်တွင် တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေစဉ် ကရင်ခေါင်းဆောင်အချို့တို့သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိ လာကြသည်။ ဤတွင် အားလုံး၌ တူညီနေသော အတွေးအခေါ်တစ်ခုမှာ စစ်ပြီးခေတ် ကရင်အ မျိုးသားရေးရာကို မည်သို့မည်ပုံ ပြန်လည်စတင်မည်ဆိုသည့် ကိစ္စပင် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် (၁၉၄၅)ခုနှစ်လ (၃၀) ရက်နေ့မှဇူလိုင်လ(၅)ရက်နေ့အထိအမှတ်(၅၂၈)အောက်ကြည့်မြင်တိုင်လမ်းတွင်ကရင်အမျိုးသား ထု အစည်းအဝေးတရပ်ကို ခေါ်ဆိုလိုက်ကြသည်။ ယင်း အစည်းအဝေးသို့ တနင်္သာရီတိုင်းတွင်ရှိနေသော ကရင်ခေါင်းဆောင်များမှလွဲ၍ကျန်ဒေသမှများမှကရင်ခေါင်းဆောင်များအစုံအညီတက်ရောက်လာကြ သည်။

ယင်း ကရင်အမျိုးသားထုအစည်းအဝေးတွင်ယခင်ရှိနေသောဒေါက်လူအသင်းနှင့်ခေါင်းဆောင် များအား ပထမစဉ်းစားကြရ၏။ သို့ရာတွင် စစ်အတွင်း ယင်းအဖွဲ့မှာ ရပ်ဆိုင်းသွားရုံမျှမက လက်ရှိရှိနေ သော ခေါင်းဆောင်အများစုသည်လည်း အိုမင်းမစွမ်း ဖြစ်ကြသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် ရှေးအနာဂတ်တွင် ကရင်အမျိုးသားရေးဆောင်ရွက်ရန် အသင်းအဖွဲ့တခု လိုအပ်ကြောင်းကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းသို့ ကရင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် မဖွဲ့နိုင်သေးမီ ဆောင်ရွက်စရာရှိသည်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ဗဟို ကရင်အမျိုးသား အကြံပေးဘုတ်အဖွဲ့ (Karen Central Advisory Board)ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် (၁၉၄၅)ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ(၁၅)ရက်နေ့တွင် ဂျပန်က လက်နက်ချလိုက်ကြောင်း ကျေညာလိုက် သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ကမ္ဘာ့အရှေ့ဘက်ခြမ်း၌ဗဟိုယကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးသွားလေသည်။ ဩဂုတ်လ (၁၉)ရက်နေ့တွင် မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးနှင့် ညီညွတ်ရေးအတွက် ဖတပလ (ဖဆပလ) အဖွဲ့မှ ကြီးမှူး ၍ “နေသူရိန်” အစည်းအဝေးကြီးကို ကျင်းပ၏။ ယင်း အစည်းအဝေးမှ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် (၃၆)ဦး အား ရွေးချယ်ခန့်အပ်ရာတွင် ကရင်အမျိုးသား ဗဟိုအကြံပေးဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော မန်းဘခိုင်၊ စောဘဦးကြီးနှင့် ဆရာသာထိုတို့ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်လာကြသည်။

ထိုမှ အောက်တိုဘာလရောက်လျှင် အောက်တိုဘာ(၁)ရက်နေ့မှ (၃)ရက်နေ့အထိ ကြည့်မြင် တိုင်မြို့နယ်၊ ဦးလူနီလမ်းရှိ အိမ်အမှတ်(၂)၅၅ အထက်ဖော်ပြပါ ဗဟိုကရင်အမျိုးသားအကြံပေးဘုတ်အဖွဲ့ အစည်းအဝေးကို ကျင်းပသည်။ ထိုအစည်းအဝေးတွင် ယခင် ဗဟိုကရင်အကြံပေးဘုတ်အဖွဲ့အစားကရင် အမျိုးသားဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (Karen Central Organization) ဟူ၍ဖွဲ့စည်းလိုက်ကြသည်။ ယင်း(KC O) ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့သည် ဒေါကလူအသင်းပြီးလျှင် စစ်ပြီးခေတ်၌ ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းသည့် ကရင်အ မျိုးသားအသင်းအဖွဲ့ကြီးတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းသည့် (KCO) ၏ အမှုဆောင်လူကြီး များတွင် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ငွေထိမ်း စောသာဒင်၊ လက်ထောက်ငွေထိမ်း စောဘဦးကြီး၊ အတွင်းရေးမှူးမန်းဘခင်၊ တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူးဆရာသာထိုနှင့်ကော်မီတီအမှုဆောင်လူကြီးများအဖြစ်မန်းဘခိုင်နှင့်စောမြတ်သိန်း တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း (KCO)ပထမအကြိမ်အစည်းအဝေးတွင်ဘုရင်ခံထံတင်ပြတောင်းဆိုရန်ဆုံးဖြတ် ချက် (၅)ချက်ကိုလည်း ချမှတ်ခဲ့သည်။

- (၁) ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (အစိုးရ)အဖွဲ့ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရာတွင်ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် (၃)ဦး ထည့်သွင်းပေးရန်။
- (၂) ရာထူးဝန်အဖွဲ့တွင် ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ထည့်သွင်းပေးရန်။
- (၃) မြန်မာနိုင်ငံ ရုပ်ရှင် (ဆင်ဆာ) ဘုတ် အဖွဲ့တိုင်းတွင် ကရင်ကိုယ်စားလှယ် ထည့်သွင်းပေးရန်။
- (၄) လိုင်စင်ဖြင့် ကရင်အမျိုးသားများ ကိုင်ဆောင်သော သေနတ်များအား ရွေးကောက်ပွဲ ပြီးချိန်အထိ ကိုင်ဆောင်ခွင့်ပြုရန်။
- (၅) ဟိုက်ကုတ်တရားလွှတ်တော်တွင် အရည်အချင်းဖြင့် ပြည့်စုံသော ကရင်ဝတ်လုံ တဦးဦးအား တရားသူကြီးအဖြစ် ခန့်ထားပေးရန်။

ထိုမှဆက်လက်၍(KCO)အဖွဲ့သည်ဘုရင်ခံထံအောက်ပါ“ကရင်အဖွဲ့အရေး တောင်းခံလွှာ” တစ်ရပ်ကိုလည်း တင်သွင်းခဲ့လေသည်။

- (၁) ကရင်လူမျိုးအုပ်စုသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရှေးဦးစွာဝင်ရောက်ခဲ့သော လူမျိုးအုပ်စုဖြစ်၍ မိမိ၏ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခွင့်။
- (၂) ဗမာ - ကရင်တန်းတူ အခွင့်အရေး ရရှိခွင့်။
- (၃) ဂျပန်ဝင်စ (ဘီအိုင်အေ) ခေတ်တွင် ကရင်လူမျိုးများ လုံခြုံမှုမရှိသည်ကို အကြောင်းပြု၍ အမျိုးသားရေးလုံခြုံခွင့်။
- (၄) အနာဂတ် ကရင်လူမျိုးများလုံခြုံခွင့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ ကရင်များ သီးခြားနေထိုင်ခွင့်။
- (၅) သီးသန့်ကရင်ဒေသမှာ တနင်္သာရီတိုင်း၊ ညောင်လေးပင်ခရိုင်နှင့် မြန်မာ - ထိုင်း(ယိုးဒယား) ထိစပ်နေသော နယ်နိမိတ်များကို ပေါင်းစည်းထားသော “ညီညွတ်သော တောင်တန်းဒေသ ကရင်ပြည်နယ်” ထူထောင်ရန်၊ သို့မှသာလျှင် လူမှုရေးနိမ့်ကျနေသော ယိုးဒယား(ထိုင်း) နိုင်ငံရှိ ကရင်လူမျိုးများအား ကူညီပံ့ပိုးပေးသွားနိုင်ရန်၊ တောင်းခံလွှာတွင် တောင်းဆိုထား လေသည်။

မန်ဒာခိုင်နှင့် KYO

ယင်းသို့ စစ်ပြီးခေတ် ကရင်နိုင်ငံရေးတွင် (KCO) ကစတင်လှုပ်ရှားလာသည့်နည်းတူဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီကပင် ရှိခဲ့ပြီးသော (BKNA) ခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာကရင်အမျိုးသားအသင်းသည်လည်း လှုပ်ရှားမှုအသစ်ဖြင့် စတင်လာသည်။ ယင်းအဖွဲ့၏ အရှည်ကောက်အမည်မှာ (Buddhist Karen National Association) ဖြစ်သည်။ ယင်းအဖွဲ့တွင် လူပုဂ္ဂိုလ်များသာမက ကရင်အမျိုးသားရဟန်း ပုဂ္ဂိုလ်များပင် ပါလေရာ သရက်တောကျောင်းတိုက် အလယ်တိုက်ကျောင်းဆရာတော်ဦးအဂ္ဂနှင့်တွဲနေခဲ့ ရေးခေတ် ကရင်ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သောဆရာမန်းရွှေတို့ကနာယကများအဖြစ်ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍဝံသ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌမှာ ဦးစောမြတ်သိန်း (KCO အဖွဲ့ဝင်) အတွင်းရေးမှူး ဦးကြီးဘေ၊ ဝေထိန်းမန်းကံအေး (၉၁)ဌာနခေတ်အမတ် နှင့် အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ဦးနဂါန္တ၊ ဦးကမာရ၊ စောဘာသန်းရွှေ၊ စောဘာလုံတို့ ပါဝင်ကြသည်။

ယင်းသို့ စစ်ပြီးခေတ် ကရင်လူကြီးများ၏ နိုင်ငံရေး၊ အမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှုကိုအကြောင်းပြု ၍ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတွင် ရွတ်ရွတ်ချွန်ချွန် ပါဝင်ခဲ့ကြသော ကရင်လူငယ်များသည်လည်းသီးခြားလှုပ် ရှားရန် စိုင်းပြင်းလာလေသည်။ ဤတွင် (KCO) ခေါင်းဆောင်များမှ သီးခြားစီမလှုပ်ရှားစေပေ(KCO) ၏ လူငယ်ဌာနခွဲအနေနှင့် ပါဝင်လှုပ်ရှားခွင့် ပြုလိုက်၏။ ဤသို့ဖြင့် စစ်ပြီးခေတ် ကရင်နိုင်ငံရေးတွင် ကရင် လူငယ်အစည်းအရုံး (Karen Youth Organization) ဟူ၍ ပေါ်လာလေသည်။

ယင်း ပထမဆုံးသော ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံးဖြစ်သည့် (KYO) ၏ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့တွင် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး၌ ပါဝင်ခဲ့ကြသော လူငယ်ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသည် -

- (၁) ဝိုလ်မှူးစောထွန်းစိန် (ဥက္ကဋ္ဌ)
- (၂) စောကျော်စိန် (အတွင်းရေးမှူး)
- (၃) စောမြင့်သိန်း (တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူး)
- (၄) စောအော်လီဘာ (အဖွဲ့ဝင်) တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ယင်းသို့ရှိစဉ် တပ်မတော်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသောကြောင့် ဝိုလ်မှူးစောထွန်းစိန်သည် တပ်ထဲ ပြန်ဝင်သွား၏။ သို့ဖြင့် (KYO) ၏ ဥက္ကဋ္ဌ လှစ်လပ်သွားပြန်လေသည်။ ဤတွင်(KCO)ခေါင်းဆောင် များမှ လူကြီး - လူငယ် ညီညွတ်ရေးကို ရှေ့လျက် ပထမတွင် (KCO) ၏အမှုဆောင်လူကြီး(၂)ဦးဖြစ် သော စောဘဦးကြီးနှင့် ဆရာသာထိုတို့အား (KYO) ဥက္ကဋ္ဌလုပ်ရန် အဆိုပြုကြ၏။ သို့ရာတွင်သက်ဆိုင် ရာ ကာယကံရှင်များက ငြင်းဆန်သောကြောင့် (KCO) ၏ ခေါင်းဆောင်တဦးပင်ဖြစ်သော မန်းဘခိုင် အား ဆက်လက် အဆိုပြုကြပြန်သည်။ ယင်း (KYO) ၏ ဥက္ကဋ္ဌနေရာတွင် မန်းဘခိုင်မှ လက်ခံလိုက် သောကြောင့် (KYO) ၏ အမှုဆောင်အဖွဲ့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လာသည်။

- (၁) မန်းဘခိုင် - ဥက္ကဋ္ဌ
- (၂) မန်းဝင်းမောင် - ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (အိန္ဒိယမှ ပြန်ရောက်လာစ)
- (၃) စောကျော်စိန် - အတွင်းရေးမှူး
- (၄) စောမြင့်သိန်း - တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ယင်းသို့ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေများ ရှုပ်ထွေးနေစဉ် စစ်ပြေးဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်သည်သူ့အ ခြေအနေခိုင်ခန့်ရေးအတွက်ဘုရင်ခံအမှုဆောင်အဖွဲ့(ဝန်ကြီးအဖွဲ့)ဖွဲ့စည်းရန်ဝိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင် သော (ဖဆပလ)အဖွဲ့အား ကမ်းလှမ်းလာသည်။ ဤတွင်ဝိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်(ဖဆပလ)ခေါင်းဆောင် များက မိမိတို့ ရယူလိုသော ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (ဝန်ကြီး)နေရာကို တောင်းဆိုခဲ့ကြ၏။ တောင်းဆိုသော အရေအတွက် မရရှိသောအခါ ဒေါ်မန်စမစ်၏အမှုဆောင်အစိုးရအဖွဲ့ထဲသို့(ဖဆပလ)အဖွဲ့ကမပါပဲနေလိုက် သည်။ ဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်လည်း ဝိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် (ဖဆပလ)အဖွဲ့အား နိုင်ငံရေးအားစမ်းသည့် အနေဖြင့် နိုင်ငံရေးသမားလက်ဟောင်းများဖြင့် ဘုရင်ခံကောင်စီအမှုဆောင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။ ဤသို့ ဒေါ်မန်စမစ်၏ အစိုးရအဖွဲ့ထဲသို့ (ဖဆပလ)က မပါဝင်သောကြောင့် နိုင်ငံရေးစီမံခန့်ခွဲမှုအဖြစ် သပိတ်တိုက်ပွဲများ ဆက်တိုက်ပေါ်လာလေသည်။ ယင်းသို့ရှိစဉ် (KCO) က ဝန်ကြီး(၃)နေရာ တောင်းပြန်ရာ ဘုရင်ခံက (၂)နေရာသာ ပေးသောကြောင့် (KCO) ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသော စောသာဒင်၊ မန်းဘခင်၊ စောဘဦး ကြီး၊ ဆရာသာထိုနှင့် မန်းဘခိုင်တို့သည် မိမိတို့၏ သဘောထားကို “ဗမာ့ခေတ်” သတင်းစာတွင် ထုတ်ဖော်တင်ပြလိုက် ကြသည်။

ယင်းမှာ -

- (၁) ကရင်လူမျိုးများသည် မိမိ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာစကား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အလိုရှိသူ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို အလိုရှိကြောင်း။
- (၂) မိမိတို့၏ အမျိုးသားစီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက် သွားလို့ကြောင်း။
- (၃) နိုင်ငံ၏ အကျိုးကိုယ်စီကိုယ်ငှ သယ်ပိုးထမ်းဆောင်နိုင်သည့် ပြည်နယ်များ ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ နေထိုင်သွားရန် ဆန္ဒရှိကြောင်း။
- (၄) ကရင်လူမျိုးများ၏ တိုးတက်ကြီးပွားရေးကို လိုလားလျက် မျှတသော သဘောထား ရှိသည့် ဗမာလူမျိုးများနှင့် အတူတကွ ပေါင်းသင်းနေထိုင်သွားလို့ကြောင်း ပါဝင်သည်။

ယင်းသို့ လွတ်လပ်ရေး အကြံကကလ မြန်မာနိုင်ငံရေးလောကတွင် လှိုင်းထမ်းပိုးများထန်သကဲ့သို့ ကရင်နိုင်ငံရေးတွင်လည်း ဝိဝါဒ ကွဲစပြုလာလေသည်။ ဤတွင် ကရင်နိုင်ငံရေးတွင် အဓိအာဏာနေရာ၌ ရှိနေသော ဒေါက်တာစံစိပိုးသည် မနေသာတော့၍ ကရင်ခေါင်းဆောင်များ ညီညွတ်ရေးအတွက် မေတ္တာရပ်ခံချက်တစောင် ထုတ်ပြန်ပြီး တဆက်တည်းတွင် ဘုရင်ခံထံသို့လည်း စာတစောင် ရေးသားပေးပို့လိုက်လေသည်။

ဘုရင်ခံထံသို့ ဒေါက်တာစံစိပိုး ပေးပို့သည့်စာတွင် “ဂဓိတ်မြိတိန်နိုင်ငံတွင် (အင်္ဂလန်၊ စကော့တလန်၊ ဝေလ၊ အိုင်ယာလန်) ပြည်နယ်ဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံအားလည်း မြန်မာနိုင်ငံပြည်ထောင်စုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပေးသင့်ကြောင်း၊ ယင်းမြန်မာပြည်ထောင်စုအတွင်း၌ (ရှမ်း၊ ရခိုင်၊ ချင်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ကယား) တို့သည် စည်းလုံးညီညွတ်စွာ အေးအတူ ပူအမျှ နေထိုင်ကြရန်ဖြစ်ကြောင်း” စသည်ဖြင့် ပါရှိလေသည်။

သီးခြားဖြစ်လာသော ကေပိုင်အို

ထိုစဉ် နိုင်ငံရေး၊ အမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှု ပြင်းထန်လာသည့် ဖြစ်စဉ်အတွင်း၌ (KYO) ၏ ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံးသည် မူလ (KCO) ၏လူငယ်ဌာနခွဲတခုအနေအထားမှခြားနားသောနိုင်ငံရေး အမျိုးသားရေးအမြင်အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ သီးခြားအဖွဲ့အစည်းတခုဆီသို့ ရွှေ့လျားလာလေသည်။ အထူးသဖြင့် ဒေါက်တာစံစိပိုး၏ ကရင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအတွက် မေတ္တာရပ်ခံသည့် ပန်ကြားချက်အရ (၁၉၄၆)ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ(၈)ရက်၊ ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းများ တွေ့ဆုံကြသည့် အစည်းအဝေးတွင် (KCO) (BKNA) တို့နှင့် အတူ (KYO) ပါတက်ရောက်လာရာမှ သီးခြားအဖွဲ့အစည်းတခုသို့ ရွှေ့လျားလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းအစည်းအဝေးတွင် ဒေါက်တာစံစိပိုး၏မေတ္တာရပ်ခံပန်ကြားချက်ကိုအလေးအနက်စဉ်းစားကြပြီးနောက် သီးခြားကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးကို သဘောတူ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ပြီးလျှင်ယခင်မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးထံပေးပို့ခဲ့သည့် ကရင်အခွင့်အရေးတောင်းခံလွှာကို (၁၉၄၆)ခု၊ ဇန်နဝါရီလ(၁၃)ရက်နေ့ နေ့စွဲဖြင့် ဘုရင်ခံထံ ဆက်လက်ပေးပို့သည်။

ထိုအချိန်မှာပင် ဇန်နဝါရီ(၁၇)ရက်နေ့မှ (၂၃)ရက်နေ့အထိ (ဖဆပလ)၏ ရွှေတိဂုံအလယ်ပစ္စယံညီလာခံကို ကျင်းပသည်။ ယင်းအလယ်ပစ္စယံညီလာခံသည် စစ်ပြီးခေတ်တွင် အစည်ကားဆုံးနှင့် လူထုအင်အားအကြီး မားဆုံးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းအစည်းအဝေးသို့ (ဖဆပလ)၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ၊ မျိုးချစ်ပါတီ တို့အပြင်လူမျိုးစုအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကသောရခိုင်၊ မွန်၊ ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်ကိုယ်စားလှယ်များပင်ပါဝင်တက် ရောက်ရာ ကရင်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် (KCO)နှင့်(KYO)အဖွဲ့မှခေါင်းဆောင်များလည်းတက်ရောက် ကြ၏။

ထိုမှ (KCO) ကြီးမှူး၍ (၁၉၄၆)ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ(၄)ရက်နေ့မှ (၆)ရက်နေ့အထိကရင်ကိုယ်စား လှယ်ပေါင်းစုံပါဝင်သော အစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူကျင်းပသည်။ ယင်းအစည်းအဝေးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်(၄)ရပ် ကို ချမှတ်ခဲ့လေသည်။

- (၁) ရာထူးဝန်အဖွဲ့တွင် ကရင်ကိုယ်စားလှယ် ပါဝင်ရေး၊
- (၂) ကရင်အမျိုးသားများနေထိုင်ရာ ခရိုင်များတွင် ကရင်အမျိုးသားဝန်ထမ်းများ ခန့်ထားရေး၊
- (၃) အသက်(၁၈)နှစ် ပြည့်ပြီးသည့် ကရင်တိုင်း မဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့် ရရှိရေး၊
- (၄) ကရင်လူမျိုးများ ဘဝလုံခြုံရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သီးခြားကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေး။

အထက်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်ယင်းအစည်းအဝေးမှ ကရင်ပြည်နယ် အမြဲတန်းကော်မတီ (Karen State Standing Committee)တရပ်ကိုဖွဲ့စည်းလိုက် ကြသည်။ ယင်းကော်မတီသည် (၁၉၄၆)ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ(၁၂)ရက်နေ့တွင် အစည်းအဝေးထိုင်၍ တနင်္သာရီ တိုင်းအား သီးခြားကရင်ပြည်နယ် သတ်မှတ်၍ ယင်းပြည်နယ်သည် မြန်မာပြည်မထက်အဆင့်မနိမ့်သော ပြည်နယ်မျိုးကို အင်္ဂလန်သို့ သွားရောက်၍ တောင်းဆိုရန် စောသာဒင်၊ စောဆစ်ဒနီလူနီ၊ စောဘိုးချစ်၊ စောဘဦးကြီးတို့ ပါဝင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ရွေးချယ်တာဝန်ပေးလိုက်သည်။

ဤသို့ရှိစဉ် (၁၉၄၆)ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ(၁၃)ရက်နေ့၌ (KCO)အဖွဲ့ချုပ်တည်ရာအမှတ်(၂)ဦးလူနီ လမ်း၌ (KCO) ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော (ဖဆပလ) ခေါင်းဆောင် များပါဝင်သော အစည်းအဝေးတရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။ (KCO)ဘက်မှတက်ရောက်သောခေါင်းဆောင် များတွင် စောဘိုးချစ်၊ စောသာဒင်၊ စောဆစ်ဒနီလူနီ၊ မန်းဘခိုင်၊ စောဘဦးကြီးနှင့် ဆရာသာထိုတို့ ပါဝင် ကြပြီး (ဖဆပလ)ဘက်မှ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဦးဘအော၊ ဦးတင်၊ ဦးအောင်ဇံဝေ၊ ဦးဗျမ်း၊ သခင်ချစ်၊ သခင်ဝင်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးခင်မောင်လတ်(မစ္စတာလားတစ်) တို့ ပါဝင်ကြသည်။

ခေါင်း
အော

ပြန်

(၁၉
တွေ

မခေ

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဆွေးနွေးချက်

စစ်ပြီးခေတ်နှင့် လွတ်လပ်ရေးအကြို(KCO)ကရင်ခေါင်းဆောင်များနှင့်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သော (ဖဆပလ) ခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဦးစွာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှ အောက်ပါအတိုင်း ဆွေးနွေးသွားလေသည်။

- (၁) မြန်မာနိုင်ငံသည် အမှန်ပင် လွတ်လပ်ရေး ရမည်ဖြစ်သည်။
- (၂) မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှတို့နှင့် မုန်း၍မကွဲ၊ ချစ်၍သာ ကွဲမည်၊ ဗြိတိသျှတို့နှင့် တန်းတူရည်တူ မဟာမိတ် ဖြစ်လိုသည်။
- (၃) ကရင်နှင့် ဗမာလည်း တန်းတူမဟာမိတ်ပင် ဖြစ်လိုသည်။
- (၄) တပ်မတော်ဖွဲ့စည်းရေးတွင် ကရင်တပ်ဖွဲ့ သီးခြားဖွဲ့စည်းရေးမူကို (ဖဆပလ)က ထောက်ခံခဲ့သည်။
- (၅) ဘုရင်ခံကောင်စီအမှဆောင်အဖွဲ့ (ဝန်ကြီးအဖွဲ့) တွင် ကရင်နှစ်နေရာ ရရှိရေးကို (ဖဆပလ)က သီးသန့်စာရေး၍ ဘုရင်ခံထံတွင် တင်သွင်းခဲ့သည်။
- (၆) ယခုအခါ ကရင်အမျိုးသားများ ရွေးချယ်ရမည့် လမ်းစဉ်နှစ်ရပ်မှာ (ဖဆပလ)၏ လမ်းစဉ်နှင့် ဘုရင်ခံ၏ စက္ကူဖြူစာတန်းပင် ဖြစ်သည်။
- (၇) ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်နှင့် ဘုရင်ခံအမှဆောင်အဖွဲ့တွင် နှစ်နေရာရ လိုသည်ကိုစွဲကို ကန်ကွက်နေသူများမှာ (ဖဆပလ)မဟုတ်ပဲ ဘုရင်ခံ၏ အမှဆောင်အဖွဲ့ ထံတွင်သာ ရှိနေသည်ဟု ဆွေးနွေးသွားလေသည်။

(KCO) ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များဘက်မှ စောဘိုးချစ်က အောက်ပါအတိုင်း ပြန်လည်ဆွေးနွေးသည်။

- (၁) ကရင်လူမျိုးတို့၏ အဓိကဆန္ဒသည် ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးပင် ဖြစ်ကြောင်း၊
- (၂) ကရင်ပြည်နယ်ရရှိလျှင် မြန်မာပြည်က ခွဲထွက်သွားမှာ မဟုတ်ကြောင်း၊
- (၃) သီးခြားကရင်ပြည်နယ် မရှိသဖြင့် ကရင်လူမျိုးများ နှစ်နာခွဲရကြောင်း၊ (ဖဆပလ) အဖွဲ့အနေဖြင့် ကရင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုသည်ကို မကန်ကွက်စေလိုကြောင်း။

(၁၉၄၆)ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ(၁၄)ရက်နေ့သို့ ရောက်ပြန်လျှင် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များသည်ဘုရင်ခံနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ရသဖြင့် ကရင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းကိစ္စကို ဆက်လက်တင်ပြ ကြပြန်သည်။

ယင်းကရင်အဖွဲ့များနှင့်ကရင်ခေါင်းဆောင်များတင်ပြချက်များအပေါ်တွင်ဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ် သည် မနေသာတော့သဖြင့် ဘီလပ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးထံ စာရေးသား၍ မေးမြန်းရလေသည်။

- (၁) ကရင်လူမျိုးများနေထိုင်သည့် ဇယားဝင်နယ်အပိုင်း (၁)နှင့်(၂)တို့ကို တောင်တန်းဒေသ အုပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင် ထားရန်၊ ထိုနယ်များအတွင်းသို့ အခြားမည်သည့်နယ်ကိုမျှ ထပ်မံထည့်သွင်းခြင်း မပြုရန်၊ အခြားနယ်များတွင် နေထိုင်သော ကရင်လူမျိုးများ အတွက်လည်း အထူးအခွင့်များ မပေးရန်၊ (ဇယားဝင်နယ်အပိုင်း(၁)မှာ သံလွင်ခရိုင်၊ ဖာပွန်နယ်ဖြစ်၍ ဇယားဝင်နယ်အပိုင်း(၂)မှာ ကြာအင်းမြို့နယ်၊

ကော့ကရိတ်မြို့နယ်အတွင်းရှိမြဝတီ၊တောင်ငူခရိုင်အရှေ့ပိုင်းကရင်များနေထိုင်သည့် တောင်တန်း ဒေသ၊ သထုံခရိုင်အရှေ့ပိုင်းကရင်များနေထိုင်သည့် တောင်တန်းဒေသ (လှိုင်းဘွဲ့)နှင့် ဘားအံမြို့နယ်များကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။)

- (၂) ကရင်လူမျိုးများနေထိုင်သည့် ဇယားဝင်နယ်အပိုင်း(၁)နှင့် (၂)အတွင်းသို့ ထိုနယ်နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော တနင်္သာရီတိုင်းအတွင်းရှိ ကရင်အများအပြားနေထိုင်သော နယ်မြေဒေသများကို ပေါင်းစည်းပေးရန်နှင့် ပြည်မရှိကရင်လူမျိုးများနေထိုင်သော နယ်မြေများတွင် အထူးအုပ်ချုပ်ရေးအစီအစဉ်များ ချမှတ်ပေးပြီးလျှင် ကရင်လူမျိုးများ အလိုရှိသော လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများကို ပေးရန်၊
- (၃) တနင်္သာရီတိုင်းတစ်ခုလုံး တောင်တန်းဒေသအုပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင် သွပ်သွင်း၍ ကရင် (သို့မဟုတ်) မွန်တို့သာ အုပ်ချုပ်သည့် နယ်မြေအဖြစ် ပြုလုပ်ရန်၊
- (၄) တနင်္သာရီတိုင်း၏ ဇယားဝင်နယ်အပိုင်း(၁)နှင့်(၂)မှ ကရင်တောင်တန်းဒေသများအား ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ သဘောထားရယူလျက် ယိုးဒယားနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကရင်ဒေသ များအပါအဝင် ပူးပေါင်း၍ လွတ်လပ်သော ကရင်ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ်ကြေညာရန်၊

ယင်းကဲ့သို့ ဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်ထံ တင်ပြသော ကရင်ပြည်နယ်အရွယ်အစားနှင့် ပက်သက်၍ ကရင်အဖွဲ့များအတွင်း၌၎င်း၊ ကရင်ခေါင်းဆောင်များအတွင်း၌၎င်း၊ အနည်းငယ် ခြားနားမှုများ ရှိလေသည်။

KYO ၏ ကရင်ပြည်နယ်သဘောထား

စစ်ပြေးဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်နှင့်(ဖဆပလ)အဖွဲ့၏သပိတ်တိုက်ပွဲများကြောင့်နိုင်ငံရေး ထိပ်တိုက် တွေ့နေစဉ် ဘီလပ်အစိုးရသည် ဒေါ်မန်စမစ်အား လန်ဒန်သို့ ပြန်လည်ခေါ်ယူလိုက်သည်။ ဆတ္တဘုရင်ခံ အဖြစ် ဆာဟင်နရီနိုက်က ထမ်းဆောင်သည်။ ထိုသို့ရှိနေစဉ် (၁၉၄၆)ခု၊ ဇူလိုင်(၁၃)ရက်နေ့တွင် ဆတ္တ ဘုရင်ခံနှင့် (KCO) ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသော စောသာဒင်၊ စောဆစ်ဒနီလူနီ၊မန်းဘခင်၊စောဘိုးချစ်နှင့် ဆရာသာထိုတို့ တွေ့ဆုံကြသည်။ (KCO) ခေါင်းဆောင် စောသာဒင်က ကရင်မိတ်ဆက် အဖွဲ့ တဖွဲ့ ဘီလပ်သို့ သွားရောက်မည်ဖြစ်ကြောင်းကို ဆတ္တဘုရင်ခံအား ရှင်းပြသည်။ ဤသို့ဖြင့် (၁၉၄၆)ခု၊ ဇူလိုင်လ(၂၉)ရက်နေ့တွင် စောသာဒင်ခေါင်းဆောင်သော ကရင်မိတ်ဆက်အဖွဲ့ ရန်ကုန်မှ လန်ဒန်သို့ထွက် ခွာသွားသည်။ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် စောဆစ်ဒနီလူနီ၊ စောဘိုးချစ်နှင့်စောဘဦးကြီးတို့လိုက်ပါသွားကြသည်။

ယင်းသို့ (KCO) ကရင်မိတ်ဆက်ခေါင်းဆောင်များ လန်ဒန်သို့ ရောက်နေခိုက်တွင် တောင်ငူ မြို့ရှိ ကရင်ပြဟောစုံရသစ္စာရှိအဖွဲ့နှင့် (BKNA) တို့ ပူးပေါင်း၍ အမျိုးသားရေးဆိုင်ရာနှင့်ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင် ရာများ ဆွေးနွေးတင်ပြလာသည့်နည်းတူ (KYO) ခေါ် ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံးကလည်း ကရင်ပြည် နယ်နှင့် ပက်သက်သော သဘောထားကို သီးခြားတင်ပြလာလေသည်။ (KYO) ၏ သဘောထားတွင်

(၁) တနင်္သာရီတိုင်းပါဝင်သော ကရင်ပြည်နယ်ကို ထူထောင်ပြီးလျှင် ဗြိတိသျှဘုရင်ခံ၏ ကွပ်ကဲမှုဖြင့် ဓနသဟာယအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဆက်လက်နေထိုင်သွားရန်၊

(၂) သင့်လျော်သည့် ဒေသတခုတွင် ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ပြီးနောက် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ဆက်လက်နေထိုင်သွားရန် စသည်ဖြင့် ပါရှိသည်။

ယင်းသို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးရှုပ်ထွေးနေစဉ် လန်ဒန်အစိုးရသည် စစ်ပြေးဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်နေရာတွင် ဘုရင်ခံသစ်အဖြစ် ဆာဟူးဘတ်ရန်(စ်)အား (၁၉၄၆)ခု၊ ဩဂုတ်လကုန်ပိုင်းတွင် ခန့်ထားလိုက်လေသည်။ ဟူးဘတ်ရန်(စ်)သည် စစ်သားဟောင်းတဦးဖြစ်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်ရင်းနှီးသူတဦးလည်းဖြစ်သည်။ ဟူးဘတ်ရန်(စ်)သည် စက်တင်ဘာလတွင် ဘုရင်ခံအဖြစ် စတင်တာဝန်ထမ်းဆောင်ပြီး ယခင်ဘုရင်ခံအမှဆောင်ဟောင်းနေရာ၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ပါဝင်သော ဘုရင်ခံအမှဆောင်သစ်ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်၏။ ဤတွင် ဒေါ်မန်စမစ်၏ အမှဆောင်အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့သော မန်းဘခင်နေရာ၌ စောဘဦးကြီးနှင့် မန်းဘခိုင်တို့ ဘုရင်ခံအမှဆောင်အဖွဲ့တွင် ပါဝင်လာကြသည်။ အမိပျိုယ်မှာ ဘုရင်ခံဗေးသော ကရင်အတွက် အမှဆောင်တနေရာနှင့် (ဖဆပလ)က ယင်း၏ခွဲတန်းထဲမှကရင်အတွက် တနေရာ ထပ်မံ၍ ခွဲပေးခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

ဘုရင်ခံသစ်ဆာဟူးဘတ်ရန်(စ်)သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အပေးအယူပြုလုပ်ကာ ကရင်အမျိုးသားများ ပြဿနာအား ပူပူနွေးနွေးပင် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးထံသို့ အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြလိုက်လေသည်။

(၁) သံလွင်ခရိုင်၊ ကရင်နီနယ်များနှင့် မိုးပြန်နယ်တို့ စုပေါင်း၍ ကရင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းထူထောင်ရန်၊

(၂) သို့ရာတွင် ကရင်နီနယ်သည် မူလကပင် လွတ်လပ်ပြီးဖြစ်၍ ကရင်ပြည်နယ်တွင်း ပါရှိသည့်တိုင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ရရှိမည် ဖြစ်သည့်အပြင် မိမိ၏ ဆန္ဒအလျောက် မြန်မာပြည်မနှင့် ပူးပေါင်းလိုက ပူးပေါင်းနိုင်ပြီး ခွဲထွက်လိုပါကလည်း ခွဲထွက်နိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်ဟု ဘုရင်ခံသစ်ရန်(စ်)၏စာတွင် ဖော်ပြထားလေသည်။

ထိုမှ ဘုရင်ခံသစ်ရန်(စ်)၏ တင်ပြချက်ပေါ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာဝန်ကြီးမှ ပြန်ကြားရာတွင် ထူထောင်မည့် ကရင်ပြည်နယ်တွင် သထုံနှင့် တောင်ငူခရိုင်များအတွင်းရှိ တောင်တန်းဒေသများနှင့်ကရင်လူမျိုးများနေထိုင်ရာ ဆက်စပ်နယ်များပါထည့်သွင်း၍ ဘုရင်ခံအမှဆောင်အဖွဲ့နှင့် ယင်းဒေသနေလူထုက ဆန္ဒတူလျှင် လက်ခံမည်ဖြစ်ကြောင်း ပါရှိလေသည်။

ဤတွင် (၁၉၄၆)ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင်ကျင်းပသော ရှမ်းပြည် ရှမ်းစော်ဘွားကြီးများ ညီလာခံသို့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မအားမလပ်၍ (ဖဆပလ)၏ ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ဦးနုဦးဝဂျမ်းတို့နှင့်အတူ မန်းဘခိုင်ပါ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ယင်းကို နောက်ပိုင်း၌ “ပထမပင်လုံညီလာခံ”ဟူ၍လည်းခေါ်ဆိုသည်။ (၁၉၄၇)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ရန်ကုန်မြို့၌ (KCO) နှင့် (KYO) ပူးပေါင်းအစည်းအဝေးတရပ် ကျင်းပရာမှ ပထမနေ့တွင် (KNU) ခေါ်ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးကိုအောင်မြင်စွာဖွဲ့စည်းနိုင်လိုက်ကြသည်။

ယင်းပထမနေ့တွင် ဖွဲ့စည်းလိုက်သော (KNU) အမှဆောင်အဖွဲ့၌ ဥက္ကဋ္ဌမှာ စောစံဘိုးသင် ဖြစ်ပြီး (KYO) မှ ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်၊ မန်းဝင်းမောင်၊ စောစိန်တင်နှင့် စောကျော်စိန်တို့မှာ အမှဆောင် လူကြီးများအဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်း ခံကြရသည်။ သို့ရာတွင် ဒုတိယနေ့ အစည်းအဝေးကို ဆက်လက်ကျင်းပ ၍ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရေး မဝင်ရေး ပြဿနာ ပေါ်ပေါက်လာရာယခင်(KYO) ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသော မန်းဘခိုင်၊ မန်းဝင်းမောင်နှင့် စောကျော်စိန်တို့က ဝင်ရောက်ရေးဖြစ်၍ (KNU) အမှဆောင်အဖွဲ့က နုတ်ထွက်သွားကြပြီး မူလ (KYO) အဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်သွား ကြသည်။

(၁၉၄၇)ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်(၉)ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော တိုင်းပြုပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲသို့ မန်းဘခိုင်နှင့် မန်းဝင်းမောင်တို့ ခေါင်းဆောင်သော (KYO) က ဝင်ရောက်ရာ ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်သည် မိမိ၏ဇာတိ ဟင်္သာတကရင်သီးသန်မဲဆန္ဒနယ်မှ ရွေးချယ်ခြင်းခံရသည်။ သို့ဖြစ်၍ မန်းဘခိုင်သည် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ကျဆုံးချိန်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ကြားဖြတ်အစိုးရအဖွဲ့တွင် အလုပ်သမားနှင့် စက်မှုလက်မှုဝန်ကြီးဌာန၏ ဝန်ကြီးလည်းဖြစ်၊ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် အမတ်နှင့် (KYO) ၏ ဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်လေသည်။ လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သောအခါတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် မန်းဘခိုင်၏ တည်ကြည်ထက်မြက်မှုအရ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်အထိ ခန့်ထားရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ နုတ်က ဖွင့်ဟပြောဆိုခဲ့ဘူးကြောင်း အဆိုရှိလေသည်။

ဝန်ကြီးစောစံဖိုးသင်၏ ဘဝသံသရာ(၁၃)

ဘဝခရီးသည်

“နောက်ကြောင်းကိုပြန်၍ မြော်ကြည့်လိုက်သောအခါတွင် လုပ်လုပ်ရှားရှားဖြစ်နေသော ပုံသဏ္ဍာန်များကို ဝိုးတဝါးမျှသာ မြင်နေရသည်။ ဘာကိုမှ ပီပီပြင်ပြင် မြင်တွေ့ရသည်မရှိတော့ချေ။ အဆင်းတွေ၊ အတက်တွေ၊ ရေအိုင်တွေ၊ တောအုပ်တွေ၊ တောင်မြင့်မြင့်တွေချောက်ကမ်းပါးတွေကိုအထပ်ထပ်အဆင့်ဆင့် မြင်နေရသော်လည်း ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့ရသည် မဟုတ်ပါ။ ဤကား ကျွန်တော်ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရသော ဘဝခရီးတည်း။”

“သည်ခရီး၌ ကုန်း၊ ကျင်း၊ ချောက်ကမ်းပါးတွေရလျှင် သတိနှင့်ဆင်း၍ အမြင့်တက်ရလျှင်မော်မော်ကြွားကြွား မပြုမိရန် ဝရုစိုက်ခဲ့သည်။ တောအုပ်တွင်းသို့ ဝင်သောအခါ ဝဲယာဝန်းကျင်မှ သားရဲတို၏ အန္တရာယ်ကို အမြဲမျက်ခြေမပြတ် ကြည့်ခဲ့၏။ တောင်မြင့်မြင့်ကို တက်ရသည့်အခိုက် ခြေဖျားမထောက်မိရန် သတိထားခဲ့ပါသည်။ ဆူးညောင့်၊ ခလုတ်၊ ကန်သင်းများနှင့်တွေ့ရသည့်အခိုက်တွင်မူကားခွင့်လွှတ်ခြင်းအသိဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး ပင်ပန်းသည်ဟု မငြီးငြူခဲ့ပါ။ ဤလမ်းကိုလျှောက်လျှင် ဤအခက်အခဲနှင့် အတိဒုက္ခလောက်တော့ တွေ့မည်ဟု ကြိုတင်၍ နားလည်သိရှိခဲ့သည်။ အကြောင်းမူကား ကျွန်တော်ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရသော ခရီးမှာ နိုင်ငံရေးခရီး ဖြစ်နေ၍ပင်။ တခုတော့ သိထားရန်လို၏လူဆိုသောသတ္တဝါသည်အမှားဟူသမျှ ရှောင်လွှဲပြီး အမှန်တွေချည်း လုပ်နေနိုင်မည်ဟု ယူဆ၍မဖြစ်ပါ။ ထို့ကြောင့်ပင် ကျွန်တော်ဖြတ်သန်းခဲ့သောခရီးတွင်အမှန်လုပ်ခဲ့သည့်အတွက်ဂုဏ်ယူဝမ်းသာနေပြီးအမှားအတွက်သင်ခန်းစာကောင်းကောင်းရယူနိုင်ရန်ကား ကြိုးစားခဲ့ပေသည်။”

အထက်ပါတိုသည် “စောစံဖိုးသင် အတ္ထုပ္ပတ္တိ” စာအုပ်တွင်ဝန်ကြီးစောစံဖိုးသင်ကိုယ်တိုင်ရေးသားထားသော အမှာစာပင် ဖြစ်လေသည်။ အမှန်ပင် စောစံဖိုးသင်၏ဘဝသည် ဘဝခရီးသည် ဆန်လှပါသည်။ အတက်အကျ၊ အနိမ့်အမြင့်၊ အကွေအကောက်တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသည်။ အောင်မြင်မှုတွေတပုံတပင်ကြီး ရခဲ့သည်နည်းတူ ဆုံးရှုံးမှုများလည်း တထမ်းတပိုးကြီးထမ်းပိုးခဲ့ရရှာသည်စောစံဖိုးသင်၏ဘဝသည် အတက်ကြမ်းသလိုအကျလည်းကြမ်းသည်။ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များအနက်လောကဓံအဆန်ဆုံးသောခေါင်းဆောင်သည် ဝန်ကြီးစောစံဖိုးသင်ပင် ဖြစ်လေသည်။

စံဖိုး၏ငယ်စဉ်ဘဝ

ထိုစဉ်က ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်၊ ပညာတတ်အများစုသည် ပုသိမ်ဇာတိသားများပင် ဖြစ်ကြသည်။ ဒေါက်တာတီသံပြာ၊ ဒေါက်တာဆာစံစိဖိုး၊ စောပေသာ၊ စောဘဦးကြီး စသည်ဖြင့် ရှိကြလေ ရာ စောစံဖိုးသင်မှာလည်း ပုသိမ်သား တယောက်ပင် ဖြစ်သည်။

စောစံဖိုးသင်ကို (၁၉၀၃)ခုနှစ်၊ မေလ(၄)ရက်၊ ပုသိမ်မြို့နယ်၊ “ချောင်းဇောက်”ရွာ၌ မွေးဖွားသည်။ မိဘနှစ်ပါးမှာ ဦးထွန်းလှနှင့် ဒေါ်ဘုမတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း ချောင်းဇောက်ရွာသည် ပုသိမ်မြို့နှင့် (၃)မိုင်ခန့် ဝေးကွာသည်။ စောစံဖိုးသင်တို့တွင် မွေးချင်း(၈)ဦးရှိရာ စံဖိုးသင်သည် နံပါတ်(၇)မြောက် ဖြစ်သည်။ စံဖိုးသင်အထက်မှ အစ်ကိုစောစံဖိုးလွင်သည် နောင်အခါတွင် ဘိလပ်ပြန် ဝန်လုံတော်ရတဦး ဖြစ်လာသည်။

စံဖိုးသင်(၆)နှစ်သားအရွယ်တွင် ရွာရှိဆရာကြီး စောဖိုးထွေးကျောင်း၌ စတင်ပညာသင်ကြားသည်။ ဆရာကြီး စောဖိုးထွေးသည် ပုသိမ်မြို့ တိုင်တစ်ရာကျောင်းထွက်နှင့် ထိုစဉ်က နဝမတန်းအောင်ဆရာကြီးဖြစ်၍ ပညာရည်မြင့်မားသည်။ စံဖိုးသင်၏ ငယ်နာမည်မှာ “ဖိုးပို” ဖြစ်သည်။ ကျောင်းနေသောအခါတွင်ပုသိမ်ဇာတိသား ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး “စံစိဖိုး”ကို ဂုဏ်ပြုအားကျပြီး ယူလိုက်သော စံဖိုးသင် အမည်ဖြစ်၏။

(၁၉၁၁) ခုနှစ်တွင် ရွာကျောင်း၌ စောစံဖိုးသင် ဒုတိယတန်းအောင်ပြီး ပုသိမ်မြို့ တိုင်တစ်ရာကျောင်း (ဝါ) ကိုသာဖြူကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည်။ ထိုအချိန်တွင် စောစံဖိုးသင်၏ အစ်မများမှာ ပုသိမ်မြို့ ပေါ်တွင် အိမ်ထောင်များနှင့် တင့်တောင့်တင့်တယ် ရှိနေကြသည်။ သို့ဖြင့် စောစံဖိုးသင်အတွက် ပုသိမ်မြို့ပေါ်၌ ဆက်လက်ကျောင်းနေရေးသည် အစစအရာရာ အဆင်ပြေလျက် ရှိ၏။ ယင်း အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာဆရာများ ကြီးမှူးသောကိုသာဖြူအထက်တန်းကျောင်း(ခေါ်)တိုင်တစ်ရာကျောင်းသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၌ နောင်ပိုင်းတွင် ပညာတတ်ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်အများအပြားကိုမွေးထုတ်ပေးခဲ့လေသည်။

စောစံဖိုးသင်သည် ငယ်စဉ်ကပင် ဂီတသုခုမတွင် ပါရမီပါခဲ့သူပင်ဖြစ်သည်။ တိုင်တစ်ရာအထက်တန်းကျောင်း စတုတ္ထတန်း၌ ပညာသင်ကြားနေစဉ် ကျောင်းဘင်ခရာတီးခိုင်း၌ ပါဝင်ရပြီး ပထမ၌ “ပို” တီးသင်ရသည်။ ယင်းနောက်၌ စာကြည့်ချိန်ကြည့်၊ ဘင်တီးချိန်တီး၊ မနားမနေလေ့ကျင့်ရာမှမကြာမီစောစံဖိုးသင်သည် ကျွမ်းကျင်သော ဘင်ခရာတီးခိုင်း အဖွဲ့သားတဦး ဖြစ်လာလေသည်။

ဂီတပညာ၏ အကျိုးပြုမှု

ယင်းသို့ဖြင့်စောစံဖိုးသင်သည်တိုင်တစ်ရာအထက်တန်းကျောင်းတွင်အဌမတန်းသို့ရောက်လာသည်။ အဌမတန်း အတန်းပိုင်ဆရာ “စောဖိုးမြ” သည်ခေသူကားမဟုတ်။ အမေရိကန်ပြန်ဆရာဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်၏ ကြီးကျယ်ခမ်းနားပုံ၊ သာယာနာပျော်ဖွယ် ကောင်းပုံတို့အား စောစံဖိုးသင်အနေနှင့် ဒေါက်တာတီသံပြာ၊ ဒေါက်တာစံစိဖိုးတို့ထံမှ ကြားသိရန် မဖြစ်နိုင်သော်ငြားလည်း ယခုမူ အတန်းပိုင်ဆရာစောဖိုးမြထံမှ မပြတ်ပင် ကြားနေ သိနေရတော့သည်။

“ဒီလိုချမ်းသာကြွယ်ဝတဲ့၊ စည်ပင်တိုးတက်တဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ငါသာပညာသင်ကြားခွင့်၊ အလုပ်သွားလုပ်ခွင့် ရရင် သိပ်ကိုကောင်းမှာပဲ”

ခေါင်းဆောင်ကြီးစံစိဖိုးကို အားကျလှသဖြင့် မိမိ၏အမည်ကိုပင် “စံဖိုးသင်” လုပ်ထားသော စံဖိုးသင်အတွက် ဆရာစောဖိုးမြထံမှ အမေရိကအကြောင်းကို ကြားရလေတိုင်း အမေရိကန်သို့ သွားလိုသည့် ဆန္ဒက တဖွားဖွား ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် (၁၉၂၂)ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလသို့ရောက်လာသည်။ တိုင်တစ်ရာ(ကိုသာဖြူ)အထက်တန်းကျောင်း၏ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးနှင့် (သာသနာပြုဆရာကြီး) ဧကင်တာစီအေနီးဂေါ(လ်)သည် ဓမ္မဆရာများ၊ ဘင်ခရာတီးခိုင်းအဖွဲ့သားများ၊ အရေအတွက်(၅၀)ဆယ်ကျော်ကို ဦးဆောင်လျက် အဖွဲ့ပိုင်သင်္ဘော

ဖြင့်

တို့
ယှိ
နိုး

အေ
ကြ
အ

နေ
ဆ
နေ
အ
လို

ဖြင့်
နိုး
တ
စေ
အ

အ
စံ
လ

ရှိ
စေ
ဗျ

ဖြင့် ပုသိမ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာများသို့ အလှူခံခရီးအဖြစ် ထွက်လာခဲ့၏။

ယင်းဆရာကြီးနီးဂေါ(လ်)၏ အလှူခံအဖွဲ့ထဲတွင် ဝံ့တီးသမားလေး စောစံဖိုးသင်လည်းအဖွဲ့ထဲ တဦးအဖြစ် ပါဝင်လာခဲ့သည်။ စံဖိုးသင်သည် လူငယ်သဘာဝ ဖြတ်လတ်သည်။ တက်ကြွသည်။ လုံ့လပိုရှိ ယှဉ်သည်။ ခိုင်းလျှင် စေလျှင် ဖင်ပေါသဖြင့် လူကြီးတွေက သူ့ကို နှစ်သက်သည်။ ဤအထဲတွင် ဆရာကြီး နီးဂေါ(လ်) အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

စောစံဖိုးသင်၏ စိတ်ရင်းတွင်လည်းဆရာကြီးနီးဂေါ(လ်)ကိုလေးစားဆင်မင်သည်။တိုင်းတပါးတွင် ဆွေဝေး မျိုးဝေးဖြင့် အစစ အရာရာ အနှစ်နာခံရှာသော ဆရာကြီး၏ သာသနာပြုစိတ်ဓါတ်ကို အခါခါ ကြည့်ညှိလေးစားမိသည်။ သို့ဖြင့် ဆရာကြီးလိုအပ်သည်များကိုစောစံဖိုးသင်ကဖင်ပေါပါးစွာဖြင့်ပင်အလုပ် အကျွေး ပြုရှာလေသည်။

ယင်းသို့ ရွာစဉ်လှည့်၍ ဓမ္မဒေသနာများ ဟောပြောရင်း ဘင်ခရာတီးဝိုင်းဖြင့် ဖြေဖျော်ရင်းဖြင့် နေတနေတွင် ဆရာကြီးနီးဂေါ(လ်)သည် ငှက်ဖျားတက်ကာ ဖျားလေတော့သည်။ ချမ်းဆိုက်ဆိုက် တုန်နေ သော ဆရာကြီးနီးဂေါ(လ်)အား စောစံဖိုးသင်သည် ဘေးနားကမခွာပဲ နိပ်နယ်ထူမ၍ မငြီးမငြူ ပြုစုရှာ သည်။ နောက်တနေ ဆရာကြီးအဖျားကျ၍ နောက်ရွာတရွာသို့ ခရီးဆက်နေစဉ် ဆရာကြီးက စောစံဖိုး သင်အား အနီးသို့ခေါ်ကာ သူမကြာမီ အမေရိကန်သို့ ပြန်မည်။ စံဖိုးသင်အား တပါတည်း ခေါ်သွားမည်။ လိုက်နိုင်မလားဟု မေးလေသည်။

စံဖိုးသင်သည် ဆရာကြီးစကားကို ကြားနေရသော်လည်း သူ့ကိုယ်သူ မယုံတဝက် ယုံတဝက် ဖြစ်နေသည်။ သူ့စိတ်ထဲတွင်ကားအလွန်နားထောင်ကောင်းသော ပုံပြင်တခုနားထောင်ရသည့်ပမာကြည့် နှူးမဆုံး ခံစားနေရသည်။ မိမိ၏ဆရာ စောဖိုးမြပြောပြသော အမေရိကရုပ်ပုံသည် စံဖိုးသင်၏ မျက်စိထဲ တွင် တခါတည်း ဘွားဘွားကြီး ပေါ်လာလေတော့သည်။ အမှန်မှာ ဆရာကြီးနီးဂေါ(လ်)သည် အခြား သူမဟုတ်ပါ။ စောစံဖိုးသင် စံနမူနာထားလေးစားသောခေါင်းဆောင်ကြီးဒေါက်တာစံစီဖိုးအား(၁၈၈၄)ခုနှစ် တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့သည့် ဆရာကြီးနီးဂေါ(လ်)ပင် ဖြစ်လေသည်။

ဤသို့ဖြင့်စံဖိုးသင်သည်ပုသိမ်ပြန်ရောက်လျှင်ချောင်းဖောက်ရွာရှိမိဘများထံသို့ခင်းသားအားရ အပြေးသွား၍မိမိအားဆရာကြီးနီးဂေါ(လ်)မှအမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ခေါ်ဆောင်သွားမည်ကိုပြောပြသည်။ စံဖိုးသင်၏ မိဘနှစ်ပါးသည် သားဖြစ်သူ၏ စကားကို ကြားရလျှင်တဘက်တွင်သားအတွက်ဝမ်းသာ သော် လည်း တဘက်တွင် သားဖြစ်သူနှင့် ခွဲခွာရတော့မည်ဖြစ်၍ ဝမ်းနည်းဝမ်းသာ ဖြစ်ကြလေသည်။

ကလေးထိန်း (အာရား)

၁၉၂၃ခုနှစ်၊ မတ်လ(၂၅)ရက်နေ့ ညနေ(၄)နာရီဖြစ်သည်။ “အက်စ်အက်စ်ချင်းတွင်း” အမည် ရှိ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးသည် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှ ခွာခဲ့လေသည်။ ယင်းပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးပေါ်တွင် စောစံဖိုးသင်ဟူသော ကလေးတယောက်လည်း ပါလာသည်။သို့ရာတွင်သူသည်သာမန်ခရီးသည် များထက် တဆင့်နိမ့်ကျကာ ဆရာကြီးနီးဂေါ(လ်)၏ အစေခံအဖြစ် လိုက်ပါခွင့် ရလာသူသာ ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ အစေခံအဖြစ်ဖြင့်သင်္ဘောခိုကပ်စီးသူအတွက်သင်္ဘောပေါ်၌အခန်းကမရှိသင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်တွင် ဖြစ်သလိုသာ လိုက်ပါစီးရ၏။ စောစံဖိုးသင်ထက်စာသော် တချိန်က ကျွဲကျောင်းသားဖြစ်သူ တီသံပြာက တော်သေး၏။ တီသံပြာသည် သချီနှင့် နက္ခတ္တပညာကို တတ်ကျွမ်းသောကြောင့် သင်္ဘောမာလိန်မျိုးကို ကူညီရင်းဖြင့် သင်္ဘောဦးပိုင်းတွင် စီးနင်းလိုက်ပါခွင့် ရခဲ့သည်။ ယခု စံဖိုးသင်၏ ဘဝမှာ သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်၌ နေစရာ၊ ထိုင်စရာမရှိစဉ်ပင်လယ်လေအေးဒဏ်ကြောင့်ငှက်ဖျားကထလာသည်။ ဤတွင် အမေပေးလိုက်သော သင်ဖြူးဖျားကလေးကို ထန်းခေါက်ဖာထဲကထုတ်၍ငှက်ဖျားတက်ရင်းကျောခင်းလိုက်၏။ သို့ရာတွင် မျက်နှာဖြူသင်္ဘောအရာရှိသည် ထန်းခေါက်ဖာထမ်း၊ သင်ဖြူးဖျားခင်း၍ကုန်းပတ်ပေါ်မှ စီးလာသူ “လူညံ့မျိုး” စံဖိုးသင်အား ချမ်းသာမပေး၊ ခြေဖြင့်လည်း ကန်ကြောက်သည်။ နတ်ဖြင့်လည်း ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။ သို့ဖြင့် စံဖိုးသင်ခမြာ သင်ဖြူးဖျားကို မြန်မြန်လိပ်၊ ထန်းခေါက်ဖာထဲ မြန်မြန်ထည့်ထမ်းကာ သင်္ဘောကြီးကုန်းပတ်ပေါ်၌ တနေရာပြီး တနေရာ လှည့်လည်၍ နေရရှာလေသည်။

ယင်းသို့ မျက်နှာဖြူသင်္ဘောအရာရှိက စံဖိုးသင်အပေါ် မေတ္တာမထားနိုင်သော်လည်း မိတ္တီလာမြို့မှ ခရီးသည်သာသနာပြုဆရာမကြီး “ဒတ်တလေ” က နှလုံးသားရှိသည်။ ပထမတွင် စံဖိုးသင်စားရန် ထမ်းသွားယူပေးသည်။ ပြီးလျှင် သင်္ဘောပေါ်တွင် ကလေး(၃)ယောက်ထိန်းရင်းအိပ်ခန်းထဲကလိုက်ပါနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးသည်။ သို့ဖြင့် စံဖိုးသင်၏ ဘဝသည် ပထမ၌ အစေခံ၊ ယခုကလေးထိန်း “အာယား”ဖြစ်လာသည်။ အစေခံဘဝ၌ သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်တွင် နေစရာ၊ ထိုင်စရာ မရှိသည့်နှင့်စာသော်ကလေးထိန်းဘဝတွင် စားရန်ရော နေရန် အိပ်ရန်ပါ အစစ အဆင်ပြေသွားလေသည်။

ဘဝမျိုးစုံ - အလုပ်မျိုးစုံ

ဤသို့ဖြင့် “အက်စ်အက်စ်ချင်းတွင်း” ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးသည် ပင်လယ်ပြင်၌ (၁)လနီးပါး ခုတ်မောင်းပြီးနောက် ဧပြီလနောက်ဆုံးပတ်တွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ “ဆောက်သမ်ပတန်” ဆိပ်ကမ်းမြို့သို့ ဆိုက်ကပ်လာသည်။ ထိုအချိန်က အင်္ဂလန်မှ အမေရိကန်သို့ ထွက်ခွာမည့်သင်္ဘော မရောက်လာသေး သဖြင့် အင်္ဂလန်တွင် သင်္ဘောစောင့်နေရပြန်သည်။

၁၉၂၃ခုနှစ်၊ မေလ(၇)ရက်နေ့တွင်ဖြစ်သည်။ထိုစဉ်ကကမ္ဘာပေါ်၌အကြီးဆုံးဖြစ်သည့်“မက်ဂျက်စတစ်” သင်္ဘောကြီးသည် အင်္ဂလန်မှ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နယူးယောက်မြို့သို့ ထွက်ခွာလာသည်။ ယင်းသင်္ဘောကြီးသည် အထပ်ပေါင်း(၁၂)ထပ် ပါရှိလေသည်။ယင်း (၁၂)ထပ်ပါ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးပေါ်တွင် စီးနင်းလိုက်ပါလာရင်း စံဖိုးသင်တယောက် ပုသိမ်နှင့်ချောင်းဖောက်လူးလာခေါက်ပြန်ရသည့်လျှင် သမ္ဗန်နှင့် မော်တော်ဘုတ်ကလေးတွေကို မြင်ယောင်လိုက်မိသည်။

ယင်း မက်ဂျက်စတစ် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးသည်ကမ္ဘာပေါ်၌အကြီးဆုံးသင်္ဘောကြီးဖြစ်သကဲ့သို့ စက်အားအကောင်းဆုံး သင်္ဘောကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်နှင့်နယူးယောက်ကိုခုတ်မောင်းရာတွင် သမုဒ္ဒရာပင်လယ်ပြင်၌ (၅)ရက်သာကြာပြီး နယူးယောက်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်လေသည်။

ပထမတွင် စံဖိုးသင်သည် “မောင်ဟာမွန်” အထက်တန်းကျောင်းတွင် (၂)နှစ်နေရသည်။ ထိုမှကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ရှိ “ရက်ဒ်လင်း” ယူနီဗာစီတီ၌ ဂီတဝိဇ္ဇာဘွဲ့အတွက် ဆက်လက်သင်ကြားရသည်။ ယင်းသို့ပညာသင်ကြားရာတွင် စံဖိုးသင်သည် မိမိ၏ ရှေ့ကတီသံပြာနှင့် စံဖိုးတို့ထက် ပိုက်၍ အလုပ်မျိုး ခုံလုပ်ရင်း ပညာသင်ရ၏။ ကျောက်မိုင်းအလုပ်၊ နွားနို့ညစ်အလုပ်မှ ပန်းကန်ဆေးဒါရဝမ်အလုပ်ထိပါဝင်သည်။ အပျော်တမ်းအနေနှင့်လည်း စံဖိုးသင်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ပညာသင်ကြားနေစဉ် နပန်းသမားလည်းလုပ်ဘူး၏။ ဒေါက်တာဒါမေဘိုးမင်း အင်္ဂလန်မှတစ်ဆင့် အမေရိကန်သို့ ဆင်ဖြူတော်လာပြသော အခါ စံဖိုးသင်သည် ခြေသည်းလက်သည်းအဖြစ်ဆင်ဖြူတော်ပြု၍ တွင်ပါဝင်ခဲ့သေး၏။ ဤသို့ဖြင့် (၁၉၂၉)ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ “ရက်ဒ်လင်း” ယူနီဗာစီတီမှ ဓမ္မပညာ ဂီတဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို စောစံဖိုးသင်ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့လေသည်။ အလုပ်လုပ်ရင်း ပညာသင်၊ ပညာသင်ရင်း အလုပ်လုပ်ဘဝဖြင့် စံဖိုးသင်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် (၇)နှစ်နေထိုင်ခဲ့သည်။ စက်တင်ဘာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာသည်။

အမေရိကန်ပြန် စံဖိုးသင်

အသစ်စက်စက် အမေရိကန်ပြန် စောစံဖိုးသင်ကို တိုင်တစ်ရာကျောင်း ကျောင်းဆရာအလုပ်က အသင်ကြားဆိုနေသည်။ စောစံဖိုးသင်သည် မိခင်တိုင်တစ်ရာကျောင်းကြီးအား ကျေးဇူးဆပ်သောအားဖြင့် (၂)နှစ်တိတိ အထက်တန်းပြဆရာအဖြစ် ကျေးဇူးပြုခဲ့၏။ ပြီးလျှင် နှစ်ခြင်းသာသနာအဖွဲ့၏ ရံပုံငွေဖြင့် ပုသိမ်မြို့တွင် တည်ထားသော ဆန်စက်တွင် မန်နေဂျာအဖြစ် ဝင်လုပ်ခဲ့၏။

၁၉၃၁ခုနှစ်အရောက်တွင် ပုသိမ်မြို့ “ကြာခံဒေါင်” ရွာသူဒေါ်သိန်းခင်နှင့် အကြောင်းပါရာ သားသမီး (၅)ဦး ထွန်းကားသည်။ စောစံဖိုးသင်၏ ဘဝသည် အမြဲပင် ရွှေလျားနေသူဖြစ်ရာ (၁၉၃၂)ခုနှစ်၌ အင်းစိန်မြို့ ကြို့ကုန်းရှိ ခရစ်ယာန်ကျမ်းစာသင်ကျောင်းတွင် ဂီတဆရာအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခွင့်ရပြန်သည်။ ထိုမှ (၁၉၃၃)ခုနှစ်တွင် အင်းစိန်ကျမ်းစာသင်ကျောင်းမှ မိတ္ထီလာမြို့ အေဘီအမ် (A.B.M) အထက်တန်းကျောင်းသို့ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်းဖြင့် စောစံဖိုးသင်အတွက် မမြော်လင့်သော အခွင့်အလမ်းကောင်းတရပ် ရရှိဖို့ ကံကြမ္မာက ဖန်လာပြန်လေသည်။ အကြောင်းမှာ စောစံဖိုးသင် မိတ္ထီလာမြို့ (အေဘီအမ်) အထက်တန်းကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်၍ (၁)နှစ်အကြာ (၁၉၃၄)ခုနှစ်၌ ပညာရေးဝန်ကြီးချုပ် (ဝန်ကြီး) ဒေါက်တာ ဘမော်သည် ကျောင်းများကို လှည့်လည်စစ်ဆေးစဉ် မိတ္ထီလာမြို့ (အေဘီအမ်) အထက်တန်းကျောင်းသို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ပညာရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာဘမော်သည် (အေဘီအမ်) ကျောင်းတွင်လုပ်ဆောင်ပြုသထားသော လက်မှအနုပညာပစ္စည်းများကို သဘောကျလှသဖြင့် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး စောစံဖိုးသင်အား လန်ဒန်မြို့ “ဗဟိုအနုပညာနှင့် လက်မှုပညာသိပ္ပံ” တွင် ကျောင်းများဆိုင်ရာ လက်မှုပညာဘာသာရပ်ကို (၃)နှစ်ကြာ သင်ကြားရန် ပညာတော်သင်အဖြစ် ရွေးချယ်လိုက်လေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် (၁၉၃၆)ခုနှစ်တွင် စောစံဖိုးသင်သည် လန်ဒန်သို့ ဒုတိယအခေါက် ပြန်ရောက်လာသည်။ ပထမအကြိမ် လန်ဒန်ရောက်စဉ်က စောစံဖိုးသင်၏ဘဝသည် အစေ့တပိုင်း၊ ကလေးထိန်းအာယားတပိုင်း ဖြစ်၏။ ယခု ဒုတိယအခေါက် ပြန်ရောက်လာခြင်းမှာ ကား စောစံဖိုးသင်သည် ပညာတော်သင်၊ လူကြီးလူကောင်းတယောက် ဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်၍ ထိုစဉ်က လူကြီးလူကောင်းဘဝတူချင်း လန်ဒန်တွင် ရောက်ရှိနေကြသော မြန်မာနိုင်ငံသားများ ဖြစ်ကြသည့် ဦးကိုကိုကြီး၊ ဦးအုန်း(နောင်ဆိုဗီယက်သံအမတ်)၊ ဦးဝန်(ဆရာမင်းသုဝဏ်)၊ ဦးသိန်းဟန် (ဆရာဇော်ဂျီ)၊ ဦးတင့်ဆွေ(နောင်သီဟိုသံအမတ်) တို့နှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ရ၏။ အထူးသဖြင့် ဦးတင့်ဆွေ၏ ကောင်းမှုဖြင့် စောစံဖိုးသင်သည် လိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ “စိန်ချိုကြာညောင်” ဘောလယ်ကိုပင် သီဆိုတီး မှတ် နိုင်ခဲ့၏။

ယင်းသို့ (၁၉၃၆)ခုနှစ်အထိ လန်ဒန်တွင် ပညာတော်သင်အဖြစ် စောစံဖိုးသင်ရှိနေစဉ် အမှတ် ထင်ထင် ဖြစ်ရသည်မှာ ဆဋ္ဌမမြောက် ဂျော့ဘုရင် နန်းတက်ပွဲနှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံ ဘာလင်မြို့သို့ အလည်အ ပတ်သွားစဉ် ဂျာမန်လူထုကြီး၏ ကြားမှနေ၍ ဟစ်တလာကို စောစံဖိုးသင် အနီးကပ် မြင်တွေ့ခဲ့ရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ရှိစဉ် (၁၉၃၉)ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ(၁)ရက် အရောက်၌ဟစ်တလာ၏တပ်များပိုလန်နိုင်ငံ အား ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်လေသည်။ ထိုအချိန်တွင်စောစံဖိုးသင်သည် ကံကောင်းထောက်မစွာဖြင့် အမိနိုင်ငံသို့ အပြန်ခရီးအဖြစ် ဂျပန်နိုင်ငံတွင်ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်၍ချောမောစွာ ပင် အမိနိုင်ငံသို့ ပြန်လာနိုင်ခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် စောစံဖိုးသင်

ဤသို့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ပါ ကူးစက်လာပြီဖြစ်၍ စောစံဖိုးသင် ရရှိထား သော အမေရိကန်ပြန်နှင့် အင်္ဂလန်ပြန် ဘွဲ့လက်မှတ်များမှာ အသုံးမဝင် ဖြစ်သွားတော့၏။ သို့ဖြင့် လော လောဆယ် သုံးစား၍ရသော နွားနှစ်ယှဉ်း(လေးကောင်)ကို ဝယ်၍ ယောက္ခမ၏ လယ်မြေတွင် လယ်လုပ် ရပြန်၏။ သို့ရာတွင် လူကသာ လယ်သမားသားသမီးဖြစ်သော်လည်း လူမှန်းသိကတည်းက လယ်ယာ၊ ကိုင်းကွန်း လုပ်ဘူးခြင်း မရှိသဖြင့် မှန်းချက်နှင့် နှမ်းထွက်က မကိုက်ပြန်။ သို့ဖြင့် ရန်ကုန်ပြန်တက်လာပြီး အလုပ်ရှာကြည့်ပြန်၏။ စစ်ဒြိမ်းခြောက်မှထဲတွင် ဘာအလုပ်မှ ရှာမရသည့်အဆုံး (၁၉၄၀)ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာ လထဲတွင် စံဖိုးသင်တယောက် အရေးပေါ်တပ်ဖွဲ့ထဲဝင်၍ ဗိုလ်သင်တန်းဆီ ရောက်သွား၏။ယင်းအချိန်တွင် စံဖိုးသင်၏ အသက်မှာ(၃၇)နှစ် ရှိနေပြီ။ သာမန်အချိန်တွင် ဗိုလ်သင်တန်းမှာ (၁)နှစ်ဖြစ်၏။ယခုစစ်ဖြစ်လာ ပြီဖြစ်၍ (၁)နှစ်ဗိုလ်သင်တန်းကို (၃)လနှင့် အပြီးသင်၏။ အကြမ်းခံ ရေစိခံ စောစံဖိုးသင်ပင် ဖုတ်လိုက် ဖုတ်လိုက် ဖြစ်နေ၏။ ဤသို့ဖြင့် (၁၉၄၁)ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ဗိုလ်သင်တန်းဆင်း၍ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်တွင် စစ် ဗိုလ်ဖြစ်လိုက်၏။ သို့ရာတွင် စံဖိုးသင်အဖို့ ဗိုလ်ရာထူးက မကြာလိုက်ပါ။ (၁၉၄၂)ခုနှစ်ဆန်းတွင် ဂျပန်က ထားဝယ်ကို စသိမ်း၏။ ထို့နောက် မော်လမြိုင်ကို ဆက်သိမ်းပြန်၏။ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်သည် အောင်မြင်စွာ ဖြင့် ဆုတ်ခွာနေရာမှ ထိုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီ(၂၃)ရက်နေ့ အရောက်၌ စစ်တောင်းတံတားကြီးကိုအောင်မြင်စွာ ဖောက်ခွဲပစ်လိုက်၏။ စောစံဖိုးသင်သည် အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်နှင့်အတူ အိန္ဒိယသို့ လိုက်ပါမသွားပဲ ဇနီးသည် ရှိရာ ယောက္ခမရွာဖြစ်သည့် “ကြာခံဒေါင့်” ရွာသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။

ဤတွင် ဂျပန်ဝင်စ နိုင်ငံရေးအမြင်မကျယ်သော သခင်အချိုကြောင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် ကရင် - ဗမာ ပဋိပက္ခဖြစ်လာသည်။ ဤအထဲတွင် ကရင်ဘက်မှ စောစံဖိုးသင်လည်း ပါဝင်သည်။

ယင်းနှင့်ပက်သက်၍ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏အစကိစ္စဦးအောင်သန်းက သူ၏ “အောင်သန်း၏ အောင်ဆန်း” စာအုပ်တွင် “ဘီအိုင်အေခေတ်အစ၊ (၁၉၄၂)ခုတွင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၌ ကရင် - ဗမာ အဓိကရုဏ်း အကြီးအကျယ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ကရင်ကို ဗမာကသတ်၊ ဗမာကို ကရင်ကသတ် စသည်ဖြင့် တပြေတည်းနေ၊ တရော့ည်းသောက်နေကြသည့် တိုင်းရင်းသားများသည် ရန်သူကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေကြပါ သည်။ ထိုအချင်းအရာကိုမြင်တွေ့ရသောဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည်များစွာစိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးချင်း သွေးစည်းညီညွှန့်မှု မရှိပါက ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲ မအောင်မြင်နိုင်သည်ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကောင်းစွာ သဘောပေါက်ပါသည်။ ထိုသို့ သဘောပေါက်သည့်အတိုင်း ကရင်-ဗမာ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးရန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် မနေမနား ကြိုးပမ်းခဲ့ပေသည်။ ကြိုးပမ်းခဲ့သည့် အတိုင်း အောင်လည်းအောင်မြင် ခဲ့ပေသည်” ဟု ရေးသားထားလေသည်။

၁၉၄၃ - ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ(၁)ရက်နေ့တွင် ဂျပန်က မြန်မာနိုင်ငံအား လွတ်လပ်ရေးပေးသည် ဟု ကြေညာသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဂျပန်အုပ်ချုပ်ရေး တည်ငြိမ်စပြုလာသည်နှင့် စောစံဖိုးသင်သည် အများသူ ငါ တားမြစ်သည့်ကြားမှ ရန်ကုန်သို့ တက်လာသည်။ ရန်ကုန်ရောက်လျှင် မိတ်ဆွေဟောင်းဖြစ်သော သခင်ဗိုလ်အား သွားတွေ့သည်။ သခင်ဗိုလ်၏ စီစဉ်ပေးမှုဖြင့် စောစံဖိုးသင်သည်ပထမတွင်သခင်သန်းထွန်း နှင့် တွေ့ရသည်။ ပြီးလျှင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို တွေ့ရသည်။

ယင်းနှင့် ပက်သက်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်များ ကျဆုံးပြီးနောက် ပြန်လည်စတင် ကျင်းပသည့် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် စောစံဖိုးသင်(ဝန်ကြီး)က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဂုဏ်ပုဒ်ကို ထောပနာပြုလျက် အောက်ပါအတိုင်း ပြောဆိုခဲ့လေသည်။

“ကျွန်တော်တို့ (၁၉၄၂)ခုနှစ်က ဖြစ်ပျက်တဲ့ ကရင် - ဗမာအဓိကရုဏ်းမှာ ကျွန်တော်လည်း ပါဝင်တယ်။ ခေါင်းဆောင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်အခါမှာအဲဒီ “ဘီအိုင်အေ” ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင် တဲ့ ဘီအိုင်အေဟာ ကျွန်တော်ရဲ့ ရန်သူဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော် အခုပြောချင်တာက ဗိုလ်ချုပ်ဟာ ရန်သူကို ဘယ်လိုမိတ်ဆွေဖြစ်အောင် လုပ်တတ်သလဲဆိုတာ အင်မတန်ထူးတဲ့ အချက်တချက် ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီ (၁၉၄၃)ခု ဩဂုတ်လ(၁)ရက်နေ့ ဗမာပြည်လွတ်လပ်ပြီဆိုတာ ကြေညာတော့ ကျွန်တော် ရန်ကုန်ဆင်းလာတယ်။ ဆင်းလာတော့ ကျွန်တော့် မိတ်ဆွေတွေက ရန်ကုန်မသွားနဲ့ သခင်တွေခင်ဗျားကို သတ်လိမ့်မယ်လို့ ပြောတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်က သွားရမယ်လို့ပြောပြီးထွက်ခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်ရောက် လာတော့ ပထမလက်ဦးဆုံး သခင်ဗိုလ်နဲ့ တွေ့တယ်။ ပြီးတော့ သခင်မောင်ကြီး သူတို့နဲ့တွေ့ပြီး သကာလ ကျွန်တော်ကပြောတယ်။ အဲဒီ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနဲ့ ကျွန်တော်တွေ့ချင်တယ်။ ဒါနဲ့ ဟိုကတဆင့် သူတို့ရဲ့ သခင်သန်းထွန်းဆီ ခေါ်သွားတယ်။ ဟိုကမှတဆင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနဲ့ သွားတွေ့တယ်။

သွားတွေ့တော့ ကျွန်တော်က သူ့ကို ပြောပြတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ စောစံဖိုးသင်ပဲ။ ခင်ဗျားရဲ့ ရန်သူဖြစ်တယ်။ သူကတော့ ကျွန်တော့်ကို ကြည့်ပြီး ဘယ်လိုပြောသလဲဆိုရင် “**A Brave Enemy is a Good Friend**” ရဲရင့်သော ရန်သူဟာ မိတ်ဆွေကောင်းတယောက် ဖြစ်တယ်လို့ ပြောတယ်။ အဲဒီ စကားကို ကြားပြီးတော့ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲမှာ ကျွန်တော့်ကိုတော့ သတ်မှာမဟုတ်ဘူးဆိုပြီးနောက်တဖြေး ဖြေး ကျွန်တော်တို့ ဗမာ့တပ်မတော်ထဲမှာ ဝင်ပြီး ဆောင်ရွက်တယ်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဂုဏ်ရည်နှင့် ပက်သက်၍ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် ထိုစဉ်က ဝန်ကြီးစောစံဖိုးသင်ကပြောဆိုခဲ့ခြင်း ပင် ဖြစ်ပေသည်။

စစ်တီးဝိုင်းနှင့် စောစံဖိုးသင်

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးနှင့်လွတ်လပ်ရေးဂျပူ့ရေးတွင်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အနေနှင့် အားထားသော ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးမှာ ဝန်ကြီးအာဇာနည်ခေါင်းဆောင်မန်းဘခိုင်နှင့် ဝန်ကြီးစောစံဖိုးသင်တို့ နှစ်ဦးပင် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် မန်းဘခိုင်တို့၏ ဆက်ဆံရေးမှာ လူကြီးဆန်ဆန် နွေးထွေးတည်ငြိမ် ရင့်ကျက်ပြီး စောစံဖိုးသင်နှင့် ဆက်ဆံရေးမှာ လွန်စွာပွင့်လင်းသော ဆက်ဆံရေးမျိုး ဖြစ်သည်ကို မြင်တွေ့နိုင်လေသည်။

ယင်းသို့ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ကြား ရိုးသားပွင့်လင်းစွာ ဆက်ဆံကြခြင်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ခင်ရာမှတစ်ဆင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် စောစံဖိုးသင်တို့ နှစ်ဦးကြားတွင် ထိုစဉ်က မမြေ့မြန်းနိုင်သော အလုပ်ကြီးများကို ပင် အောင်မြင်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ပထမမှာ တနေ့ ဂျပန်ကိုတော်လှန်ရန်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ရည်ရွယ်ထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဂျပန်ခေတ်တွင် ကရင်တပ်ရင်းကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ခြင်း၊ စောစံဖိုးသင်၏ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သောဂီတဝိဇ္ဇာဘွဲ့(ဂီတဗေဒ)ကိုအကြောင်းပြုလျက်ဂျပန်ခေတ်ဗမာ့တပ်မတော် စစ်တီးဝိုင်းအား ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက စောစံဖိုးသင်ဦးဆောင်၍ ဖွဲ့စည်းခိုင်းခြင်းတို့ပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ဖြင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး စတင်သောအခါ တိုင်းအမှတ်(၃)ပုသိမ်မြောင်းမြ၊ဟင်္သာတ နယ်၏ စစ်ကြောင်းဖြစ်သော “ရဲကျော်သူတပ်ဖွဲ့သည် တိုင်းမှူးဗိုလ်မှူးကြီးစောကြာဦး၊ ဗိုလ်မှူးစော ထွန်းစိန်နှင့် စောစံဖိုးသင်တို့ ဦးဆောင်လျက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသ၌ တာဝန်ယူနိုင်ခဲ့ကြသည်။ယင်းဘီဒီအေ(B.D.A)ကရင်တပ်ရင်းကို တာဝန်ယူခဲ့သူနှင့်တပ်ရင်းမှူး ဖြစ်သူဗိုလ်မှူးစောထွန်းစိန်ကမြဝတီမဂ္ဂဇင်းပါသူ၏“ဖက်ဆစ်ကိုတော်လှန်ခဲ့သော(ဘီဒီအေ)ကရင်တပ်ရင်း” ဆောင်းပါးတွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထား လေသည်။

“ဘီဒီအေ ကရင်တပ်ရင်းကိုဖွဲ့ရန် တာဝန်ပေးသောအခါ ကျွန်တော်မှာ ပထမဆုံး အရာရှိ၊ အကြပ်၊ တပ်သားများကို ရှာရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချိန်က ကရင်စစ်မှုထမ်းဟောင်းများကို ဂျပန်များက အလွန်နေ့နက်ယှက်နေသော အချိန်ဖြစ်သဖြင့် ထိုကရင် စစ်မှုထမ်းဟောင်းများကို ပထမအသုတ်အနေ ဖြင့် ခေါ်လိုက်ပါသည်။ နောက်ပြီး ကျောင်းသား၊ နောက်ပြီး ဂျပန်က အနေ့နက်အယှက် ပေးနေသူများကို ခေါ်ယူပြီး စမ်းချောင်းဘေးကမ်းကွင်းအတွင်းရှိ စစ်ဝန်ကြီးရုံး ကင်းတပ်တွင် လေ့ကျင့်ခန်းများ ပေးပါသည်။ (၁)လအတွင်း နေညဆက်တိုက် လေ့ကျင့်ပေးသဖြင့်အရာရှိနှင့်အကြပ်သင်တန်းပြီးခံခဲ့ပါသည်။ရင်းအရာရှိ နှင့် အကြပ်များကိုပင် စစ်သားစုဆောင်းရေးအတွက် နယ်သို့လွှတ်၍ စစ်သားစုဆောင်းစေခဲ့ရာ မကြာမီ တပ်ရင်းတရင်းစာ စစ်သားသစ်များ ရောက်ရှိလာပါတော့သည်။” ဆောင်းပါးရှင်က ဆက်လက်၍ ဖော်ပြထားသည်မှာ -

“အချို့တပ်သားများမှာ တောင်ပေါ်ကရင်များဖြစ်ကြ၍ မြန်မာစကားကိုပင် ကောင်းစွာမပြော တတ်ကြပါ။ ထိုသို့ မြန်မာစကား မပြောတတ် ပြောတတ်ဖြင့် ပြောသည်ကိုပင် ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ မြန်မာ ရဲဘော်များက အလွန်သဘောကျ ကြပါသည်။ တပ်သားအရေအတွက် များလာသဖြင့် ဘီဒီအေကရင် တပ်ရင်းကို လေ့ကျင့်ရေးတပ်ရင်း(၄)ဟုခေါ်ပြီးဝင်ဆာစခန်း(သမ္မတအိမ်တော်ဝင်းအနီး)တွင်ထားပါသည်။

တပ်သားများကို လေးကျင့်၍မှ မပြီးမီ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအတွက်တာဝန်များကိုခွဲဝေပေးပြီးတပ်ခွဲ(၃) ကို မြစ်ဝကျွန်းပေါ်သို့ လွှတ်ခဲ့၍ ကျန်တပ်ခွဲတို့ကို လူခွဲပြီး အင်းစိန်၊ သာယာဝတီ၊ ပဲခူးတောင်ငူသို့လွှတ် ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ တပ်ခွဲများကို နယ်သို့မလွှတ်မီ စိတ်ချရသော ကရင်တပ်ရင်းမှူးအချို့ကိုဗိုလ်ချုပ်အောင် ဆန်းက ခေါ်ပြီးလျှင် အောက်ပါအတိုင်း ညွှန်ကြားခဲ့ပါသည်။

“စစ်အခြေအနေဟာဒီအတိုင်းဆိုရင် ဂျပန်တွေ ဆုတ်ပြေးဖို့ အခြေအနေမျိုး ဖြစ်ဖို့များတယ်။ ဂျပန်တွေပြေးလို့ မဟာမိတ်တွေ ဝင်လာရင် (ဘီအိုင်အေ) တုံးကလို စပ်ကူးမတ်ကူးအချိန် ဖြစ်ဦးမှာပဲ။ ဒဲဒီ အချိန်မှာ မင်းတို့ကရင်တွေဟာ အရင်တခေါက်ကလို လက်နက်မဲ့ဖြစ်ပြီး ကိုယ့်ရွာကိုယ် မကာကွယ် နိုင် ဖြစ်မနေရအောင် မင်းတို့တပ်ရင်းကတာဝန်ယူကာကွယ်ရမယ်။ မင်းတို့ဟာဂျပန်ကိုတိုက်နိုင်သလောက် တိုက်၊ ဒါပေမဲ့ မင်းတို့ရဲ့ အဓိကတာဝန်ဟာ ဂျပန်ကိုတိုက်ဖို့မဟုတ်ဘူး။ မင်းတို့အမျိုးသားတွေကိုကာကွယ်ဖို့ နဲ့ မင်းတို့ရောက်တဲ့ဒေသမှာ ကရင် - ဗမာလူမျိုးရေး ပြန်လည်မပေါ်ပေါက်အောင် တားဆီးဖို့ပဲ။”

ဤသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် စောစံဖိုးသင်တို့၏ခင်မင်မှုနှင့်ယုံကြည်မှုအရဂျပန်ခေတ်တွင် ပေါ်ပေါက် လာသည့် ဘီဒီအေကရင်တပ်ရင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

“လောကဓံနှင့် စောစံဖိုးသင်”

“မျှော်လင့်ထားသလိုကား ဖြစ်လာ၏။ ကျွန်တော်ဝန်ကြီးရာထူးကို လက်ခံခိုက်သည်နှင့်ကရင် လူထုက ကျွန်တော်ကို ရွံလည်းရွံကြ၊ မုန်းလည်းမုန်းကြနှင့် ကရင်တွေပြောသမျှ ကျွန်တော်ခံရလေသည်။ ကရင်တွေ၏ တံတွေးခွက်မှာ ကျွန်တော်တယောက် ပက်လက်ပျော့ရ ပါတော့သည်။” (မြန်မာ့နိုင်ငံရေး ဇာတ်ခုံမှ စောစံဖိုးသင်)

၁၉၄၇-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ(၅)ရက်မှ (၇)ရက်နေ့အထိ (KCO) နှင့် (KYO) ပေါင်းစည်းရေး အစည်းအဝေးတရပ်ကို ကျင်းပသည်။ ပထမနေ့မှာပင် အောင်မြင်စွာဖြင့် (KNU) ကိုဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ ပထမနေ့ ဖွဲ့စည်းလိုက်သော (KNU) တွင် ဥက္ကဋ္ဌမှာ စောစံဖိုးသင်(ဗေဂျာစံဖိုးသင်)၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌမှာ စောဘဦးကြီး(ဝန်ကြီး)၊ အတွင်းရေးမှူးမှာ ဆရာသာထိုဖြစ်၍ အမှောင်များမှာ (KYO) မှမန်းဘခိုင် (ဝန်ကြီး)၊ မန်းဝင်းမောင်၊ စောကျော်စိန်နှင့် စောမြင့်သိန်းတို့အပါအဝင်ဖြစ်ကြသည်။ ဒုတိယနေ့ဆက်လက် ကျင်းပသော (KNU) အစည်းအဝေး၌ ကရင်အမျိုးသားဆိုင်ရာပြဿနာကို အကြောင်းပြု၍ တိုင်းပြု ပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရေး မဝင်ရေးကိုစဉ်းစားကြ၏။ ဤတွင်မန်းဘခိုင်နှင့်မန်းဝင်းမောင်အပါ အဝင် မူလ (KYO)ခေါင်းဆောင်များကတိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရေးဘက်မှလှုပ်လည် ပြီး (KNU) ထဲမှပြန်လည်နှုတ်ထွက်သွားကြသည်။ ဤအထဲတွင်စောစံဖိုးသင်လည်းပါဝင်သည်။ ဤတွင် စောဘဦးကြီးသည် အများ၏ဆန္ဒအရ ဥက္ကဋ္ဌတာဝန် ယူလိုက်ရသည်။ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲအား မဝင်ရောက်ရေး ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ဝန်ကြီးရာထူးကပါ နုတ်ထွက်သွားလေသည်။

စောစံဖိုးသင်သည် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များအနက် မိမိအပေါ်တွင် လူမုန်းသည်ကို လူမုန်း ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောရဲသူလည်း ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ယင်း၏အတ္ထုပ္ပတ္တိဖြစ်သောမြန်မာ့နိုင်ငံရေး

ဇာတ်ခုံမှ စောစံဖိုးသင်” စာအုပ်တွင် နေရာပေါင်းများစွာ၌ သူ၏အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များကို ဖော်ပြထားပေသည်။ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တိုင်း လောကဓံ၏ ထုထောင်းခြင်းကိုခံကြရသည့်ဖြစ်ရာစောစံ ဖိုးသင်၏ နိုင်ငံရေးသမားဘဝမှာ ထိုထက်ပင် ပိုကဲ၍ ထုထောင်းခြင်း ခံရသည်ကိုတွေ့နိုင်ပေသည်။ စောဘ ဦးကြီးနတ်ထွက်သွားသောဝန်ကြီးနေရာတွင်စောစံဖိုးသင်ဝင်ယူလိုက်ခြင်းဖြင့်ကရင်လူထုကသူ့ကိုစတင်မုန်း ကြလေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်များ လုပ်ကြံခံရသောနေ့တွင် ပုသိမ်မှ ရန်ကုန်သို့ ပြန်လာသောသူစီးနင်းလာသည့်သင်္ဘောမှာမအူပင်တနေရာတွင်သောင်တင်နေ၍သူသေစား မှလွတ်ခဲ့သော်လည်း သူ့အတွင်းဝန်ဦးအုန်းမောင်မှာ သူ့ကိုယ်စား ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေး၌ သေဆုံးခဲ့ ရရှာသည်။

ထိုမှ ပြည်တွင်းစစ် အထွတ်အထိပ် ရောက်ရှိလာချိန် ပုသိမ်မြို့အား ကွန်မြူနစ်ပြည်သူ့ရဲဘော် နှင့် (KNDO) တို့မှ ပိတ်ဆို့ထားကြ၏။ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည်စောစံဖိုးသင်အားဝန်ကြီးရာထူးမှတိုင်းမင်း ကြီးရာထူးသို့ လွှဲပြောင်းခန့်ထားပြီး အရေးအခင်းအား သွားရောက်ဖြေရှင်းစေ၏။ သို့ရာတွင်စောစံဖိုးသင် သည် အရေးအခင်းကို ဖြေရှင်းရန် မဆိုထားလင့် မိမိ၏ အသက်အန္တရာယ် လုံခြုံရေးအတွက် မိမိ၏ ဆန္ဒ အရ ပုသိမ်ထောင်ထဲသို့ ဝင်နေခဲ့ရ၏။ ထိုမှ အင်းစိန်အား (KNDO) များ သိမ်းပိုက်ထား၍ နိုင်ငံရေး အကြပ်အတည်း အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေစဉ် စောစံဖိုးသင်သည်နိုင်ငံရေးတွင်အသွားမတော်သော ကြောင့် ရန်ကုန်ထောင်ထဲ ဝင်ရပြန်၏။

ထိုမှတစ်ဆင့် စောစံဖိုးသင်သည် ထောင်မှလွတ်ပြီး ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်သို့ တောခိုသွား၏။ တရုတ်ဖြူများနှင့် ဆက်သွယ်ရန်ထိုင်းနိုင်ငံဘန်ကောက်တွင်တာဝန်ပေးခြင်းခံရပြန်၏။ယင်းသို့ဘန်ကောက် တွင် နေရစဉ် နိုင်ငံရေးစိတ်ဓါတ်ပြိုကွဲရာမှ မူလခရစ်ယာန်ဘာသာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်း ဖြစ်ခဲ့ရပြန်၏။ထိုမှ နိုင်ငံရေးအရ အရုံးပေး၍ အလင်းဝင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာခဲ့၏။မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်ရောက်သောအခါ သူထင်သလို ဖြစ်မလာသည်ကို စောစံဖိုးသင်က သူ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိထဲတွင် အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထား လေသည်။

သို့သော် ကျွန်တော်ထင်သလိုကား ဖြစ်မလာပါ။ အစက ကျွန်တော်ရန်ကုန်ပြန်ရောက်၊ ကျွန် တော်မိတ်ဆွေ ကရင်အပေါင်းသင်း ရောင်းရင်းများနှင့်တွေ့ပြီးသူတို့တတွေနှင့်ပျော်ပျော်ပါးပါးဆက်ဆံသွား လာ၊ ပြောကြားဆိုကြ၊ ပျော်စရာကြီး ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ထင်ခဲ့သည်။ လက်တွေ့ကားထိုသို့ဖြစ်မလာချေ။ကရင် မိတ်ဆွေများကား ကျွန်တော့်ကို မုန်းတီးလျက် ရှိကြ၏။ ကျွန်တော့်ကို တွေ့သောအခါ “မာရ်လား” ဟု သူတို့က မေးထူးခေါ်ပြော လုပ်ကြ၏။ သို့သော် ဟက်ဟက်ပက်ပက် ဖက်လှတလင်း မဟုတ်။ ထိုကြောင့် ကျွန်တော်စိတ်ဓာတ်က ရောက်၏။ဘယ်လိုမှမပျော်ပါ။ဝန်ကြီးဟောင်းစောစံဖိုးသင်၏နေအိမ်မှာအလုံနှင့် ကြည့်မြင်တိုင်မြို့နယ် နှစ်ခုစပ်ကြားရှိ “ပိုင်းလမ်း” ဖြစ်သည်။ အလုံနှင့် ကြည့်မြင်တိုင်ကိုပဟိုပြု၍ကရင် အမျိုးသားဆိုင်ရာ အခမ်းအနားများ ကျင်းပကြ၏။ သို့ရာတွင်မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းနှင့်အခမ်းအနားတွင် မှ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်တဦးအနေအထားမျိုးဖြင့်ဝန်ကြီးဟောင်းစောစံဖိုးသင်အားဖိတ်ကြားလေ မရှိ ကြ။ တခါတရံတွင် စောစံဖိုးသင်က သူ့ဝါသနာပါသော တင်းပုတ်ဖြင့် အားကစားနည်းကို ပြပါရစေဟု ကမ်းလှမ်းသည်ကိုပင် ပြန်ကြားသူမရှိ။ဘဝတူကရင်လူမျိုးများက အဘယ်အကြောင်းကြောင့် သူ့ကို ဤမျှ မုန်းကြသည်ကို သူမသိကြောင်း စောစံဖိုးသင်က သူ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိတနေရာတွင် ဖော်ပြထားလေသည်။

“ကရင်အမျိုးသားအချို့က ကျွန်တော့်ကို မကျေနပ်ကြပါ။ ဘာကိုမကျေနပ်တာလဲဟု မေးလျှင် မည်မည်ရရ သူတို့ပြောစရာ ရှိချင်မှရှိမည်။ သို့သော် ယေဘုယျအားဖြင့်တော့ကျွန်တော့်ကိုမလိုလားမနှစ်သက်ကြသော အကြောင်းတွေ သူတို့မှာ ရှိကြမည် ထင်၏။”

ဤသို့ နိုင်ငံရေးအရ၊ လူမှုရေးအရ ဆောက်တည်ရာ မရရှာသောဝန်ကြီးဟောင်းစောစံဖိုးသင်သည် မိမိအား ကယ်တင်နိုင်မည့်အရာသည် ဘာသာတရားသာ ဖြစ်တော့သည်ဟု အောက်မေ့မိရာမှညတညတွင် ညဉ့်(၁၂)နာရီမှ နံနက်(၃)နာရီအထိ တရားထိုင်ရာမှ စိတ်ကိုမထိန်းနိုင်ဖြစ်ကာ တံတားလေးစိတ္တဇဆေးရုံသို့ ရောက်ခဲ့ရရှာပေသည်။

ယင်းသို့ နှစ်ပေါင်း(၃၀)ကျော်၊ (၄၀)နီးပါး ပတ်ဝန်းကျင်၏လှစ်လျူရှုခြင်းကို ခံခဲ့ရသော ဝန်ကြီးဟောင်းစောစံဖိုးသင်သည် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်ဘွဲ့ပထမအဆင့်ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသောအခါသူမကွယ်လွန်မီပတ်ဝန်းကျင်၏ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ရိုသေလေးစားခြင်းကို ပြန်လည်ရရှိခဲ့လေသည်။ လောကဓံမုန်တိုင်းထဲတွင် ဝန်ကြီးဟောင်းစောစံဖိုးသင်ခမြာ ကြွလွင့်သွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဂျပန်ခေတ်အတွင်း သူဦးစွာ ပထမပျိုးထောင်ခဲ့သော ဘီဒီအေ (BDA) ကရင်တပ်ရင်းနှင့် တပ်မတော်စစ်တီးဝိုင်းမှ အိမ်ထောင်ကျစဉ်လျှင်အောင်ဆန်းနှင့် ဇနီးသည် ဒေါ်ခင်ကြည်တို့အား ဂုဏ်ပြုဖွဲ့ဆိုထားသည့် အောက်ပါတေးသံသာ ကားခေတ်အဆက်ဆက်၌ ပြန်လွှင့်နေဆဲပင် ---။”

“ရိုးရိုးနဲ့ မှန်တာကိုပြောမည်
တကယ်စိတ်ချအတည်
ဘယ်မိန်းမမှ မချစ်ခဲ့သည်
သဒ္ဓါကပိုသည်
ဆရာမကိုပဲ အသည်းစွဲ
အမြဲပဲ ချစ်မိသည်။”

စောဘဦးကြီး၏ အမျိုးသားရေး ကြိုးပမ်းမှု(၁၄)
“ငယ်စဉ်ဘဝ”

စောဘဦးကြီးအား (၁၉၅၅)ခုနှစ်၊ ပုသိမ်မြို့ “ဘဲကရက်” ကျေးရွာတွင် မွေးဖွားသည်။ ဘဲကရက်ရွာသည် ပုသိမ်မြို့အရှေ့မြောက်မိုင် (၄၀)ဆယ်အကွာ ပုသိမ် - လာဘီတသွားမီးရထားလမ်းပေါ်တွင် ရှိသည်။ စောဘဦးကြီး၏ ဖခင်ဦးသာမြတ်ကြီးနှင့် ဝန်ကြီးစောပေသာ၏ဖခင် ဦးနုတို့သည် ညီအစ်ကိုတော်သည်။ စောပေသာက စောဘဦးကြီးထက် အသက်(၁)နှစ် ကြီးသည်။ စောဘဦးကြီးတို့တွင် မွေးချင်း(၄)ယောက်ရှိရာ (၁)နော်ရီစာ၊ (၂)စောဘဦးကြီး၊ (၃)နော်ဘီဖိုးနှင့် (၄)နော်ဂဲဖိုးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ စောဘဦးကြီး၏ဖခင် ဦးသာမြတ်ကြီးသည် ဘဲကရက်တနယ်လုံး၌အများဆုံးလယ်ယာမြေပိုင်သောမြေပိုင်ရှင်သူဌေးကြီးတဦး ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ စောဘဦးကြီးသည် သူ (KNU) ဥက္ကဋ္ဌဘဝ၌ မအူပင်ဘဏ် ဖောက်ခံရသောအခါ ယင်းအတွက် အစိုးရအား သူ၏လယ်ယာမြေများဖြင့် လျော်ပေးပါမည်ဟုပြောခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပထမတွင် စောဘဦးကြီးသည် ပုသိမ်မြို့တိုင်တရာ(ကိုသာဖြူ)အထက်တန်းကျောင်းတွင်စတင်ပညာသင်သည်။ တိုင်တရာကျောင်းတွင် (၁၀)တန်းအောင်ပြီးနောက် မော်လမြိုင်မြို့ရှိ မစ္စတာ “ဝက်ဘ်အက်စမန်” ၏ အထူးအင်္ဂလိပ်ကျောင်း၌ ဆက်လက်ပညာသင်သည်။ထိုမှအင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့သွား၍ဝတ်လုံဘွဲ့ရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

စောဘဦးကြီးသည် အမျိုးသားရေး နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ထဲ မဝင်မီ ဝတ်လုံဘဝဖြင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသေးသည်။စောဘဦးကြီး၏ရုပ်ရည်ရူပကာနှင့်ပထမတွင်ဝတ်လုံဖြင့်သက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုပုံကို မန်းဘဇန်က သူ၏ “ကျွန်ုပ်နှင့် စောဘဦးကြီး” ဆောင်းပါးတွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထားလေသည်။

“စောဘဦးကြီး ဗမာပြည် ပြန်လာပြီးပုသိမ်မြို့ကန်သုံးဆင့်ရပ်ကွက်မှာနေထိုင်တယ်။စောဘဦးကြီး ဟာ ဥစ္စာဓန ပေါကြွယ်ဝသူ ဖြစ်ရုံမျှမက ပညာတတ်တဦးလည်း ဖြစ်တယ်။ ရုပ်ရည်ခန့်ညားသန်ပြန်ချောမောတဲ့ ပျိုတိုင်းကြိုက်တဲ့ နင်းဆီခိုင် ဖြစ်ခဲ့တယ်” စသည်ဖြင့် နိဒါန်းသွယ်ပြီး မန်းဘဇန်က စောဘဦးကြီး၏ ဝတ်လုံပညာကို ဆက်လက်၍ ရေးသားထားပြန်သည်။

၁၉၃၈ ခုနှစ်မှာ ကျွန်ုပ်တို့ဟာရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပထမနှစ်ဝိဇ္ဇာတန်းမှာပညာသင်ကြားနေတယ်။ တနေမှာ ရန်ကုန်မြို့၌ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ထုတ်ဝေတဲ့ “ရန်ကုန်ဂေဇက်” အင်္ဂလိပ်သတင်းစာတစောင်ကို ဖတ်ခဲ့တယ်။ ရှမ်းပြည်သီပေါနယ်မှ စော်ဘွားမျိုးနွယ်တဦးရဲ့ နန်းတွင်းလုပ်ကြံမှု၊ အမှုမှာတရားခံအဖြစ်စွဲဆိုခံရတဲ့ စောသီဟဘက်က နာမည်မကျော်ကြားသေးတဲ့ ဝတ်လုံတော်ရစောဘဦးကြီးကရှေ့နေလိုက်တယ်။ စောဘဦးကြီးရဲ့ လျှောက်လဲချက်ကြောင့် စောသီဟလည်း ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်သွားခဲ့တယ်။ စောဘဦးကြီးရဲ့ အရည်အချင်းနဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာဟာ ထင်ပေါ်ကျော်ကြား လာတယ်။”

ယင်းသို့ ဝတ်လုံပညာဖြင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြား လာသော်လည်း စောဘဦးကြီးအဖို့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်လာသဖြင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုခွင့်မရပဲ စစ်ပြီးခေတ်၌ အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးနယ်ထဲသို့ ရောက်ရှိလာလေသည်။

စောဘဦး(ကြီး)သမီး (ဆရာမုထိမူ) ၏ မိဘားစု

ဆရာမုထိမူနှင့် မိလစ်ပိုင်တစ်ဦး

ရှေးခေတ်တိုင်းနိုင်ငံမှ ကရင်စစ်သူကြီး

မောင်စင်ကြယ်နှင့်တိုင်းနိုင်ငံရောက်ပေအိင် ပိုပြုနှစ်ဦး

နိုင်ငံရေးအစ ကေစီအိုက

စစ်ပြီးခေတ်တွင်အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လာသောယခင်(ဒေါ်ကလူ)အသင်းခေါင်းဆောင်များ နေရာတွင် အသက်(၃၀)ဆယ်ကျော်၊ (၄၀)ဆယ် ကရင်လူလတ်ပိုင်း ခေါင်းဆောင်များ တက်လာသည်။ ဤအထဲတွင် စောဘဦးကြီးမှာ တယောက်ပင် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့အားဗြိတိသျှစစ်တပ်က (၁၉၄၅)ခု၊ မေလ(၂)ရက်နေ့တွင် သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ ဇွန်လ(၃၀)ရက်နေ့မှဇူလိုင်(၅)ရက်နေ့အထိအမှတ် (၅၂၈) အောက်ကြည့်မြင်တိုင်လမ်း၊ အလုံ - ကြည့်မြင်တိုင်တွင် ကရင်ထုအစည်းအဝေးတရပ် ခေါ်ဆိုကာ (ဒေါ်ကလူ)အသင်းနေရာ၌ (KCO) ခေါ် ကရင်အမျိုးသားဗဟိုအသင်းကို ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။ စစ်ပြီးခေတ်ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းသော (KCO) တွင် စောဘဦးကြီးသည်အမှဆောင်လူကြီးတဦးအဖြစ်ရွေးချယ်ခြင်းခံရသည် မှ အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးလောကသို့ ပထမဆုံး ရောက်ရှိလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မန်းဘဇန်က သူနှင့်စောဘဦးကြီးတို့အမျိုးသားနိုင်ငံရေးနယ်ထဲသို့တနေတည်းရောက်လာပုံကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားပြန်လေသည်။

“ရန်ကုန်မြို့မှာ (KCO) ကရှေ့ဆောင်ပြီးကရင်အရေးအတွက်ညီလာခံတရပ်ကျင်းပခဲ့တယ်။ အဲဒီညီလာခံကို မအူပင်ခရိုင် ကိုယ်စားလှယ်တဦးအနေနဲ့ ကျွန်ုပ် တက်ရောက်ခဲ့တယ်။ အဲဒီညီလာခံမှာ စောဘဦးကြီးနဲ့ ပြန်ဆိုကြတဲ့အခါ ကျွန်ုပ်ကို “ဟေ့ ဘဇန် ခင်ဗျားအစိုးရအလုပ် ပြန်လုပ်ဦးမလားလို့” မေးတယ်။ ကျွန်ုပ်က အစိုးရအလုပ်လုပ်ဖို့ စိတ်မဝင်စားတော့ဘူး။ အမျိုးသားရေးက အရေးကြီးလာလို့ အမျိုးသားရေးမှာ ခြေစုံပစ်လုပ်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ထားပြီးလို့ ဖြေလိုက်တယ်။ စောဘဦးကြီးကဒီအဖြေကိုကြိုဆိုတဲ့ အနေနဲ့ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ပြီး အမျိုးသားရေးကို ခွဲများတွဲလုပ်ကြပါစို့လို့ ပြောခဲ့တယ်။”

၁၉၄၅ခုနှစ်၊ ဇွန်လ(၃၀)ရက် အစည်းအဝေး ဆုံးဖြတ်ချက်အရ (၁၉၄၆)ခု၊ ဧပြီလရောက်လျှင် တောင်ငူမြို့မှ စတင်၍ ဘုရင်ခံကြီးကြပ်မှုဖြင့် သီးခြားကိုယ်ပိုင် အာဇာနည်ခွင့်ရ ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင် ရေးလူထုဆန္ဒပြပွဲ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အောက်မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်း (၄၂)မြို့၌ဆန္ဒပြတောင်း ဆိုခဲ့ကြရာထိုစဉ်ကသတင်းစာများ၏ရေးသားချက်အရကရင်လူထု(၄)သိန်းခွဲကျော်ပါဝင်တက်ရောက် ခဲ့သည်။

“ကရင်မိတ်ဆက်အဖွဲ့၏ ကြိုးပမ်းချက်”

၁၉၄၆ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ(၁၃)ရက်နေ့တွင်လန်ဒန်သွားမည့်ကရင်မိတ်ဆက်အဖွဲ့သည်ခေတ္တဘုရင်ခံဆာဟင်နရီနိုက်နှင့် တွေ့ဆုံပြီး ဇူလိုင်လ(၂၉)ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်သို့ ထွက်ခွာသည်။ ကရင်မိတ်ဆက်အဖွဲ့သည် လန်ဒန်သို့ရောက်လျှင် သက်ဆိုင်ရာအရာရှိများနှင့် တွေ့ဆုံသည်။ ကရင်ခေါင်းဆောင်များက လော လောဆယ်အားဖြင့်ကရင်လူမျိုးများဘုရင်ခံလက်အောက်တွင်နေ၍နောင်တွင်မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပူးပေါင်းထား သည့် ကရင်ပြည်နယ်ကို ထူထောင်လိုကြောင်း တင်ပြကြသည်။

ယင်း ကရင်မိတ်ဆက်အဖွဲ့သည် လန်ဒန်တွင် ရောက်ရှိနေစဉ် ကရင်ရေးရာ ပြဿနာ (The Case For The Karens) အမည်ရှိ စာအုပ်ငယ်တအုပ်ကိုလည်း ထုတ်ဝေဖြန့်ချိခဲ့သည်။ ယင်းစာအုပ်တွင်ဖော်ပြ ထားသည့် ကရင်ရေးရာ ပြဿနာများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

“သမိုင်းတလျှောက်တွင်ကရင်လူမျိုးများသည်လုံခြုံမှုမရှိခဲ့သဖြင့်စိုးရိမ်ကြောင့်ကျစွာအထိတ် တလန့် နေခဲ့ရသည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင်ကား အဆိုးဆုံး ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ (၁၉၃၅)ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေအရ ဒုတိယ ဖေဖော်ဝါရီလကရင်လူမျိုးများနေထိုင်သည့် အပိုင်း(၁)နှင့် အပိုင်း(၂)တွင်ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရန်လယ်မြေ နှင့် ခရီးလမ်းဆက်သွယ်ရေး ပြည့်စုံမှုမရှိသည့်အပြင် ပင်လယ်ထွက်ပေါက်လည်း မရှိပါကြောင်း၊ ပင်လယ် ထွက်ပေါက်နှင့် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့ရှိသော မြန်မာ့နယ်မြေအတွင်း ကရင်ပြည်နယ်တခု ထူထောင်ပေးရန် ဗြိတိသျှပါလီမန်က ဥပဒေပြုပေးသင့်ပါကြောင်းထူထောင်အပ်သောကရင်ပြည်နယ်သည်ဗြိတိသျှအစောင့် အရှောက်ခံ နေသဟာယအတွင်းခိုခိနိယံအဆင့်ရှိတောင်တန်းဒေသပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်အဖြစ် ဖန်တီးပေးသင့်ပါကြောင်း” စသည်ဖြင့် ပါရှိလေသည်။

ယင်း ကရင်မိတ်ဆက် အဖွဲ့ဝင်တဦးအဖြစ် ပါသွားသော စောဘဦးကြီးသည် စစ်အတွင်း အင်္ဂလန်သို့ ပြန်သွားသော ဗြိတိသျှသူဇနီးသည်နှင့်လင်ခန်းမယားခန်းကိစ္စအပြီးအပြတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် အပြင်(၁၉၄၆)ခုဩဂုတ်လကုန်တွင်ဘုရင်ခံသစ်အဖြစ်စတင်တာဝန်ထမ်းဆောင်သောဆာဟူးဘတ်ဂျန်(စ်)၏ ဘုရင်ခံကောင်စီ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဒေါက်တာစံစိဖိုး၏ ထောက်ခံချက်ဖြင့် ဝန်ကြီးတဦး ဖြစ်လာသည်။

ဝန်ကြီးအဖွဲ့ကနုတ်ထွက်ခြင်း

၁၉၄၇ - ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ(၅)ရက်မှ (၇)ရက်နေ့အထိ (KCO) နှင့် (KYO) ကြီးမှူး၍ ရန်ကုန်မြို့၌ အစည်းအဝေးတရပ် ကျင်းပ၏။ ယင်းအစည်းအဝေးသည် အနာဂတ်အမျိုးသားရေး ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပိုမိုကြန့်ခိုင်အောင်မြင်ရေးအတွက် ဒေါက်တာစံစိဖိုး၏မေတ္တာရပ်ခံချက်အရကျင်းပခြင်း လည်းဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ တနင်္ဂနွေလုံးမှ ကိုယ်စားလှယ်တော်ပေါင်း (၂၀၀၀)ကျော် တက်ရောက်သဖြင့်စစ်ပြီး ခေတ်၌ လူထုအများဆုံး အစည်းအဝေးဖြစ်သည်။

အမျိုးသားရေး ပိုမိုကြန့်ခိုင်ရေးကို ရည်ရွယ်သော အစည်းအဝေးဖြစ်၍ ညီလာခံပထမတွင် (KCO) နှင့် (KYO) နှစ်ဖွဲ့ပေါင်းစည်း၍ (KNU) ဖွဲ့စည်းရေးမှာလည်း အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ပထမဆုံး (KNU) ၏ အမှုဆောင်အဖွဲ့ကို ရွေးချယ်ရာတွင် စောစံဖိုးသင်(မေဂျာစံဖိုးသင်)က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ၎င်း၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် စောဘဦးကြီး(ပြန်ကြားရေးဌာနဝန်ကြီး)ကို ၎င်း၊ အတွင်းရေးမှူး ဆရာသာထို နှင့် အမှုဆောင်လူကြီးများအနက် မန်းဘခိုင်(စက်မှုလက်မှုနှင့် အလုပ်သမားဌာနဝန်ကြီး)တို့ အသီးသီး ရွေးချယ်ခြင်းခံရသည်။ဤသို့ဖြင့် ဒုတိယနေ့ အစည်းအဝေးကို ဆက်လက်ကျင်းပသည်။ အစည်းအဝေး၏ သဘာပတိမှာ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ စောစံဖိုးသင် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယနေ့အစည်းအဝေး၏အရေးကြီးဆုံးအစီအစဉ် မှာ “အောင်ဆန်း - အက်တလီ” သဘောတူစာချုပ်အရ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲသို့ ဝင်သင့်မသင့် ကိစ္စပင်ဖြစ်၏။

ထိုနေ့ အစည်းအဝေးသို့ ဝန်ကြီးစောဘဦးကြီးလည်း တက်ရောက်၏။ ယင်းသို့ အစည်းအဝေးတွင်တိုင်းပြု
ပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်သင့်မဝင်သင့် ဆွေးနွေးကြရာမှ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေစဉ်
သာာပတိနေရာတွင် ရှိနေသော စောစံဖိုးသင်က မဝင်သင့်ဟု ပြောလိုက်၏။ ဤတွင် ယခင် (KYO)
၏ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သူ စောကျော်စိန်က သာာပတိစောစံဖိုးသင်၏ စကားကိုကန့်ကွက်ပြီး တိုင်းပြု ပြည်ပြု
လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲသို့ ဝင်ရောက်သင့်ကြောင်းကို တင်ပြသွားလေသည်။

ဤတွင် (KNU) ၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဝန်ကြီးတဦးဖြစ်သောစောဘဦးကြီးမှာမနေသာတော့
သဖြင့်ပါဝင်ဆွေးနွေးရတော့သည်။ စောဘဦးကြီး၏ဆွေးနွေးချက်တွင်တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်
ပွဲ ဝင်ရေးမဝင်ရေး ပြဿနာသည် တမျိုးသားလုံးဆိုင်ရာ အရေးဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ပေါ့ပေါ့တန်တန်စဉ်းစား
ခြင်းမျိုးထက် ကရင်တမျိုးသားလုံး၏ ဆန္ဒနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ်တွင် အလေးအနက်ထား စဉ်းစားရမည်
ဖြစ်ကြောင်းစောဘဦးကြီးကသတိပေးပြောကြားသွားသည်။ ဤသို့ဖြင့်အစည်းအဝေးပြီးမှအောက်ပါတောင်းဆို
ချက်များကို တောင်းဆိုပြီး အတည်ပြုလိုက်သည်။

- (၁) အောင်ဆန်း - အက်တလီစာချုပ်အား အောက်ပါအချက်များအရ အစည်းအဝေးက
လက်မခံနိုင်ကြောင်း။
- (က) မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၌ ကရင်တဦးတယောက်မျှ ပါဝင်ခြင်း မရှိခြင်း။
- (ခ) တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ၌ သတ်မှတ်ထားသော
ကရင်ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေသည် လွန်စွာနည်းပါးနေခြင်း။
- (ဂ) ကရင်အမျိုးသားစစ်တပ် တည်ရှိရေးနှင့် ပက်သက်၍ မသေမချာဖြစ်နေခြင်း။
- (ဃ) ကရင်လူမျိုးများ တောင်းဆိုထားသော ကရင်သီးသန့်ပြည်နယ်ကိစ္စ လုံးဝမပါရှိခြင်း။
- (င) အောင်ဆန်း - အက်တလီစာချုပ် ချုပ်ဆိုရေးတွင် ကရင်ခေါင်းဆောင်များအား
လုံးဝအသိပေးခြင်း ဆွေးနွေးခြင်းမရှိခြင်း။
- (စ) အထက်ပါအချက်များအား ဘီလပ်နန်းရင်းဝန်ထံ အကြောင်းကြားရန်နှင့် (၁၉၄၇)ခု၊
မတ်လ(၃)ရက်နေ့အထိ တစ်စုံတရာ ပြန်ကြားခြင်းမရှိပါက ကရင်အမျိုးသားများအနေနှင့်
တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲအား သပိတ်မှောက်သွားရန်။
- (ည) ယင်းအစည်းအဝေးမှ တောင်းဆိုချက်များအား ဘီလပ်ပါလီမန်က မတ်လ(၃)ရက်နေ့
နောက်ဆုံးထား၍ ပြန်ကြားခြင်းမရှိပါက ဘုရင်ခံအမှဆောင်အဖွဲ့(ဝန်ကြီးအဖွဲ့)မှ စောဘဦး
ကြီးသည် ကန့်ကွက်သည့်အနေဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်ရန်။
- (၃) စောစံဖိုးသင်၊ စောဘဦးကြီး၊ စောသာဒင်၊ စောဘဲလေ၊ ဦးလှဖေ(သထုံ)၊ ဆရာသာထိုတို့
ပါဝင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ဘီလပ်ပါလီမန်ကိုယ်စားလှယ် (မစ္စတာတော်တွမ်
ပလေ)နှင့် အထက်ပါကိစ္စရပ်များအား တွေ့ဆုံတင်ပြရန်။

တောင်းပွဲနှင့် တိုက်ပွဲ

ယင်းသို့ (KNU) ဖွဲ့စည်းပြီး ဖြစ်သော်လည်း (KNU) မှ (KYO) ခေါင်းဆောင်များ နှုတ်ထွက်သွားသဖြင့် အခြေအနေမှာ မရေရာ မသေချာ ဖြစ်သွားသည်။ ဤတွင် အမျိုးသားရေးကို ရှေ့လျက် (KNU - KYO - BKNA) တဖွဲလျှင် ကိုယ်စားလှယ် (၃)ဦးကျစီရွေး၍ မြန်မာနိုင်ငံ ဆိုင်ရာဝန်ကြီးနှင့် တွေ့ဆုံလျက် အောက်ပါတောင်းဆိုချက်များကို တောင်းဆိုရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

- (၁) ကရင်သီးသန့်မဲဆန္ဒနယ်မသတ်မှတ်ရသေးသော အင်းစိန်၊ ပဲခူး၊ သာယာဝတီ၊ ဖျာပုံ၊ ထားဝယ်နှင့် မြိတ်ခရိုင်တို့အတွက် တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ၌ ကရင်ကိုယ်စားလှယ်(၁၇)ဦး သီးသန့်ထားရှိပေးရန်။
- (၂) မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအဖွဲ့တွင် ကရင်ကိုယ်စားလှယ် (၂၅)ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်စေရန်။
- (၃) သီးသန့်ရှိနေသော ကရင်စစ်တပ်အား ဆက်လက်ထားရှိသွားရန်။
- (၄) ကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေးအား မူအားဖြင့် သဘောတူထားရန်။
- (၅) လာမည့် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား၌ ဌာနအသီးသီးတွင် ကရင်အမျိုးသားများအား လူဦးရေ အချိုးအစားအလိုက် ခန့်ထားပေးရန်။
- (၆) ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မှန်ကန်သော သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ခံရန်။

အထက်ပါ တောင်းဆိုချက်နှင့် ပက်သက်၍ (၁၉၄၇)ခု၊ ဇေဖော်ဝါရီ(၂၈)ရက်နေ့တွင်မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ ကိုယ်စား ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း(မြန်မာနိုင်ငံဝန်ကြီးအဖွဲ့ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ)ခေါင်းဆောင်သော ဝန်ကြီးအဖွဲ့သည် စောစံဖိုးသင်ခေါင်းဆောင်သောကရင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အားလက်ခံတွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးသည်။ ယင်းဆွေးနွေးပွဲတွင် ကရင်အမျိုးသား ဝန်ကြီးနှစ်ဦးဖြစ်သော မန်းဘခိုင်နှင့် စောဘဦးကြီး(ဝန်ကြီးအဖွဲ့က နှုတ်မထွက်သေးမီ)တို့လည်း တက်ရောက်ကြသည်။

ယင်းတောင်းဆိုချက် (၆)ချက်အနက်မှ (၃)အချက်ဖြစ်သော စစ်တပ်ဆက်လက်တည်ရှိရေးနှင့် နောက်ဆုံး(၆)အချက်ဖြစ်သည့် သန်းခေါင်စာရင်းကောက်ခံရေးကို သဘောတူကြောင်းမြန်မာနိုင်ငံဝန်ကြီးအဖွဲ့က (၁၉၄၇)ခု၊ မတ်လ(၃)ရက်နေ့စွဲဖြင့် တရားဝင်ပြန်ကြားသည်။

သို့ရာတွင်ယင်းဘိလပ်ကပြန်ကြားစာသည်ကရင်ခေါင်းဆောင်များထံသို့မတ်လ(၃)ရက်နေ့တွင် အချိန်မီမရောက်ခဲ့သည့်အပြင် ပြန်ကြားစာအပေါ်တွင် ထိုစဉ်က ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်နှင့် (KNU) ဥက္ကဋ္ဌ အသစ်စက်စက်ဖြစ်သော စောစံဖိုးသင်တို့သာ လက်ခံပြီး ကျန်ခေါင်းဆောင်များက လက်မခံကြပေ။ သို့ဖြင့် (KNU) ၏ အရေးပေါ် အစည်းအဝေးကို ထပ်မံခေါ်ယူ၍ မူလဆုံးဖြတ်ချက်ထားသည့်အတိုင်း တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်အပြင် စောဘဦးကြီးပါ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးက နှုတ်ထွက်လိုက်လေသည်။

“ဖဆပလနှင့် KNU ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှု”

၁၉၄၇ - ၃၊ ဧပြီလ(၇)ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပသည်။
နိုး(စ်)ပီလီယံ၏ တောင်တန်းဒေသကော်မရှင်မှ တင်ပြချက်အရ ယင်းတိုင်းပြုပြည်ပြု ရွေးကောက်ပွဲတွင်
ကရင်လူမျိုးများအတွက် မဲဆန္ဒနယ်(၂၄)နေရာနှင့်သံလွင်ခရိုင်အတွက်မဲဆန္ဒနယ်(၂)နေရာကိုပါပေါင်းလျှင်
စုစုပေါင်း(၂၆)နေရာ ဖြစ်သည်။

ယင်းတိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွင် နိုင်ငံရေးအရ မူလ(ဖဆပလ)နှင့်(KNU)
ထိပ်တိုက်တွေ့နေရာမှ လောလောလတ်လတ် (KNU) နှင့် (KYO) ပါထိပ်တိုက်တွေ့လာပြန်သည်။
ထိုစဉ်က ပုသိမ်မြို့ကို ဗဟိုပြု၍ နိုင်ငံရေးစကား စစ်ထိုးပွဲတစ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာအကြောင်းအရာခေါင်းစဉ်မှာ
“အဘယ်ကြောင့် တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကိုဝင်ရောက်သင့်မဝင်ရောက်သင့်”ဖြစ်သည်။
နိုင်ငံရေးစကား စစ်ထိုးကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်(၄)ယောက်စလုံးသည် ပုသိမ်နယ်သား အကျော်အမော်များပင် ဖြစ်
ကြ၍ ထိုစဉ်က ဗမာရော ကရင်ပါများစွာ စိတ်ဝင်စားကြ၏။

ပထမနေ့တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲသို့မဝင်ရောက်သင့်သည့်အကြောင်းကို
စောဘဦးကြီးနှင့်မန်းဂျိန်းထွန်းအောင်(အလုံမစ်ရှင်လမ်းဘရောက်အထက်တန်းကျောင်းကျောင်းအုပ်ဆရာ
ကြီး)တို့က ဟောပြောကြသည်။ဒုတိယနေ့တွင်တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲသို့ဝင်သင့်ကြောင်း
ဘက်မှ စောစံဖိုးသင်နှင့် မန်းဝင်းမောင်တို့က ဟောပြောကြသည်။

ယင်း တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ကရင်မဲဆန္ဒနယ်မှ ရွေးချယ်ခြင်းခံရသော
ကရင်အမတ်(၂၄)ဦးမှာ (၁)စောသာဇင်၊ (၂)ဆရာလှမင်း၊ (၃)ဦးဘိုးဇံ၊(၄)မန်းဝင်းမောင်(၅)ဆရာအေးဘီ၊
(၆)စောမောင်ဒေါက်၊ (၇)စောအောင်ပ၊ (၈)မန်းထွန်းရင်(၉)မန်းသာဇင်(၁၀)စောပေါလူ(၁၁)စောဘမောင်၊
(၁၂)မန်းကံအေး၊ (၁၃)မန်းအောင်ရှိန်၊ (၁၄)မန်းထွန်းရုံ(၁၅)ဗိုလ်အောင်မြိုင်(၁၆)ဦးသာလှိုင်(၁၇)ဦးစံညွန့်၊
(၁၈)စောဘရင်၊ (၁၉)စောအုန်းညွန့်၊ (၂၀)စောဝင်းတင်(၂၁)စောရှုန်ဆင်ဒီဘိုးမင်း(၂၂)စောနော်တင်ဘွား၊
(၂၃)မန်းဘခိုင်(မန်းဘခိုင်)၊ (၂၄)စောစံဖိုးသင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ သံလွင်ခရိုင်မှရွေးချယ်ခြင်းခံရသောကရင်
အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးမှာ (၁)စောစီရီဂျော်(နောက်ပိုင်း) စောလူလူနှင့် (၂)စောတီဘိုးကျားတို့ ဖြစ်
ကြသည်။(ဖဆပလ)အမတ်အဖြစ်ရွေးချယ်ခြင်းခံရသောကရင်အမျိုးသားများမှာ(၁)ဆရာဆာထူး(အင်းစိန်)၊
(၂)စောဘတင်(ဟံသာဝတီ)နှင့် (၃)စောကျော်ရင်(ဖျာပုံ)တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ယင်းတိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲအား(KNU)ကသပိတ်မှောက်ရန်လုံဆော်
စည်းရုံးထားသောကြောင့်ကရင်မဲဆန္ဒနယ်တိုင်းတွင်မဲပေးသူနည်းပါးလေသည်။သထုံကျေးလက်(အနောက်
ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်)တွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ ကရင်ဦးရေအနက် (၂၃-၁)ရာခိုင်နှုန်းပုသိမ်ကျေးလက်(မြောက်ပိုင်း)
မဲဆန္ဒနယ်တွင် (၂၃-၅)ရာခိုင်နှုန်းနှင့် တောင်ငူကျေးလက်မဲဆန္ဒနယ်တွင်စံချိန်တင်ဖွယ်မဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ
ကရင်ဦးရေ၏ (၇-၇)ရာခိုင်နှုန်းသာ မဲပေးခဲ့ကြလေသည်။

ယင်းသို့ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ ပြီးသည့်နောက် ဧပြီလ(၉)ရက်နေ့တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေး စတင်ကျင်းပသည်။ (KNU) ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီး သည် အမှဆောင်အဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် (၁၉၄၇)ခု၊ ဧပြီလ(၂၃)ရက်နေ့နှင့် (၂၄)ရက်နေ့တွင် (KNU) အရေးပေါ်ညီလာခံတစ်ရပ်ကို ခေါ်ယူလိုက်သည်။(KNU)အရေးပေါ်ညီလာခံ၏တောင်းဆိုချက် နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

- (၁) ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးနှင့် ကရင်ကံကြမ္မာ ကရင်ဖန်တီးရေးတွင် ကရင်အမျိုးသားတိုင်း ထိခိုက်နစ်နာလာပါက ကရင်တမျိုးသားလုံး၏ အရေးအဖြစ် သဘောထားမည်။
- (၂) တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲသို့ ဝင်ရောက်အရွေးခံမည့် ကရင်ကိုယ်စား လှယ်များသည် ကရင်ကိုယ်စားလှယ် အစစ်အမှန် မဟုတ်သဖြင့် ကရင်လူထုက မဲပေး သည်ဟု မယူဆရန်။
- (၃) ကရင်လူထုကြီး၏ ဆန္ဒအရ ဝန်ကြီးရာထူးမှ နုတ်ထွက်လာသော စောဘဦးကြီးအား ချီးကျူးဂုဏ်ပြုကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရန်။ ကရင်လူထုကြီး၏ ဆန္ဒအရ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ရောက်ခြင်း မပြုသော ကရင်ခေါင်းဆောင်များနှင့် မဲဆန္ဒနယ် အသီးသီးတွင် မဲဆန္ဒပေးခြင်း မပြုသော ကရင်လူထုကြီးအား ကျေးဇူးတင်ဂုဏ်ပြုကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရန်။
- (၄) ဤ အရေးပေါ် ညီလာခံကြီးမှတစ်ဆင့် “လူမျိုးစုတစ်ဦး” တခု ဖွဲ့စည်းထူထောင်သွားရန်။
- (၅) (KNU) ၏ ကြွေးကြော်သံနှင့် အာဘော်အဖြစ် အပါတ်စဉ် သတင်းစာတစောင်ကို အမြန်ဆုံး ထုတ်ဝေသွားရန်။

အထက်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များအနက် နောက်ဆုံးဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်သည့် (KNU)၏ကြွေးကြော် သံနှင့် အာဘော်အဖြစ် “သုဝဏ္ဏတိုင်း” အမည်ရှိ အပါတ်စဉ် သတင်းစာတစောင်ကို မကြာမီပင် ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။

ယင်းသို့ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲပြီးသည့်နောက် (KNU) ကတောင်းပွဲနှင့် တိုက်ပွဲများအရှိန်မြှင့်ဆင်သကဲ့သို့ “သံလွင်ခရိုင်” မဲဆန္ဒနယ်မှတက်လာသောစောစီရီဂျော်(ဒေါက်တာတီ သံပြာ၏ မြေးတော်သူ)နှင့် စောတီဖိုးကူးတို့ကလည်း သံလွင်ခရိုင်အတွက် ဆက်လက်၍ တောင်းဆိုမှုများ ပြုခဲ့ကြသည်။

- (၁) သံလွင်ခရိုင်အား သီးခြားကရင်ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရေး။
- (၂) ထိုကရင်ပြည်နယ်သည် ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စ အပါအဝင် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် ရှိရေး။
- (၃) ကာကွယ်ရေး၊ လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေး၊ ငွေရေးကြေးရေး ကိစ္စတို့တွင် ဝန်ကြီးများ အုပ်ချုပ်သော မြန်မာအစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု ဖော်ပြထားလေသည်။

ယင်း (၁၉၄၇)ခု၊ ဧပြီလ(၂၃)ရက်နှင့် (၂၄)ရက်နေ့ (KNU) ၏ အရေးပေါ်ညီလာခံတွင် (KNU) ကရင်အမျိုးသားအစည်းအဝေး၏ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ဖြစ်သည့် (KNDO) ကိုပါ စောဘဦးကြီးနှင့် မိမိ ပူးတွဲဖွဲ့စည်းခဲ့ကြောင်းကို မန်းဘဇန်က အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

“စောဘဦးကြီးဟာ ကရင်အမျိုးသားအရေးမှာ အရေးပါတဲ့ ခေါင်းဆောင်တဦး ဖြစ်ရုံသာမက မြန်မာပြည်အရေးမှာလည်း အရေးပါတဲ့ ခေါင်းဆောင်တဦး ဖြစ်တယ်။ (၁၉၄၇)ခုနှစ်မှာ ကျွန်ုပ်နှင့်စောဘဦးကြီးတို့ လက်တွဲပြီး အမျိုးသားရေးတာဝန်တွေထမ်းဆောင်လာခဲ့ရတယ်။ အဲဒီမှာ (KNU) အဖွဲ့မှစောစံဖိုးသင်နဲ (KYO) အဖွဲ့ဝင် မန်းဘဇိုင်၊ မန်းဝင်းမောင်၊ စောကျော်စိန်၊ စောစိန်တင်တို့ နှုတ်ထွက်သွားကြတယ်။ (KNU) ဝဟိုကော်မတီအသစ်တခု ဖွဲ့စည်းဖို့ အရေးပေါ်ညီလာခံကျင်းပတဲ့အခါ စောဘဦးကြီးဟာ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာပြီး ကျွန်ုပ်ဟာ ကာကွယ်ရေးတာဝန်ခံ ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ကျွန်ုပ်နဲ့ စောဘဦးကြီးဟာ အတွေးအခေါ် ခံယူချက်ချင်း တူညီလို့ အလုပ်လုပ်ရာမှာ ညီညွတ်မှု တိုးတက်မှု ရှိခဲ့တယ်။ စောဘဦးကြီးကို ကျွန်ုပ်က ခင်မင်လေးစားတဲ့ ခေါင်းဆောင်ကြီးအဖြစ် ခံယူဆက်ဆံသလို စောဘဦးကြီးက ကျွန်ုပ်ကို ခင်မင်လေးစားတဲ့ ရဲဘော်ရဲဘက် တိုက်ဖော်တိုက်ဖက်အဖြစ် ခံယူဆက်ဆံတယ်။”

KNU မော်လမြိုင် ညီလာခံ

(၁၉၄၇)ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁၉)ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်များ ကျဆုံးပြီးနောက် သခင်နု(ဦးနု)ခေါင်းဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည်။ ကျဆုံးသွားသော ဝန်ကြီးမန်းဘဇိုင်နေရာတွင် မန်းဝင်းမောင်သည် ဝန်ကြီးနှင့် (KYO) ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။ (၁၉၄၇)ခု၊ စက်တင်ဘာလ(၂၄)ရက်နေ့တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးပြန်လည်စတင်သောအခါ မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် အတည်ဖြစ်သွားသည်။ ဤတွင် (KNU) ၏ ကရင်ပြည်နယ်တောင်းဆိုချက်များသည် လွှတ်တော်အပြင်မှနေ၍ လူထုနည်းဖြင့် တောင်းဆိုရန် ဖြစ်လာလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် (KNU) ၏ လုပ်ငန်းစီစဉ်ရေးအဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူး စောစန်းကေ(စောဘဦးကြီးနှင့် အတူတကွကျဆုံးသွားသည့်ပုဂ္ဂိုလ်)လက်မှတ်ဖြင့်(၁၉၄၇)ခုအောက်တိုဘာ(၃)ရက်နှင့်(၄)ရက်နေ့များတွင် ကျင်းပမည့် (KNU) မော်လမြိုင် အထူးအစည်းအဝေးသို့ (KNU) ခရိုင်ခေါင်းဆောင်များအား ဖိတ်ကြားလိုက်သည်။

ယင်း မော်လမြိုင် (KNU) ညီလာခံတွင် ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း(၇၀၀)ကျော် တက်ရောက်ခဲ့သည့်အနက် မွန်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များလည်းပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းညီလာခံ၏အရေးကြီးသော အချက်တချက်မှာ (၁၉၄၇)ခု၊ ဧပြီလ(၂၃)ရက်နှင့် (၂၄)ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သော (KNU) အရေးပေါ်ညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ထဲတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် လူမျိုးစုတပ်ဦးတခု ဖွဲ့စည်းရေးလည်း ပါဝင်သည်။ ယင်း (KNU) မော်လမြိုင်ညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များထဲတွင်

- (၁) ကရင်ကိုယ်စားလှယ် အစစ်အမှန် မပါသော တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်မှ အတည်ပြုလိုက်သော နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ကရင်လူထုက လက်မခံကြောင်း။
- (၂) သီးသန့်ကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေးအတွက် စည်းမျဉ်းဥပဒေအတိုင်း ရေးဆွဲရန်လုပ်ငန်းကို ဗဟိုအမှဆောင်အဖွဲ့အား တာဝန်ပေး လွှဲအပ်ကြောင်း။
- (၃) သီးသန့် ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေး ပြဿနာကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့သို့ အသိပေးအကြောင်းကြားရန်။
- (၄) ဗဟိုအမှဆောင်အဖွဲ့အား ညီလာခံမှ အပြည့်အဝ ထောက်ခံကြောင်း။
- (၅) တောင်ငူခရိုင် အပါအဝင် တနင်္သာရီတိုင်း၊ အင်းစိန်ခရိုင်၊ ဟံသာဝတီခရိုင်နှင့် ညောင်လေးပင်ခရိုင်ခွဲ ပါဝင်သည့် ဒေသများအား သီးသန့်ကရင်ပြည်နယ်အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုရန်။
- (၆) လက်နက်ပုန်း ရှိသူများအား သေဒဏ်ပေးမည့် ဥပဒေကြမ်းအား ချက်ချင်း ရုတ်သိမ်းပေးရန်။
- (၇) လက်ရှိသုံးစွဲနေသော ကရင်အလံတော်အား ကရင်တမျိုးသားလုံး၏ အလံတော်အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုရန်။

အထက်ပါ အရေးကြီးသော ဆုံးဖြတ်ချက်များအပြင် ယင်း (KNU) မော်လမြိုင် ညီလာခံမှ အောက်ပါကြွေးကြော်သံ (၄)ရပ်ကို ကြွေးကြော်၍ ညီလာခံကို အောင်မြင်စွာ ကျင်းပခဲ့၏။

- (၁) ကရင်ပြည်နယ် ချက်ချင်းပေး။
- (၂) ပြည်တွင်းစစ် အလိုမရှိ။
- (၃) လူမျိုးရေး အဓိကရုဏ်း အလိုမရှိ။
- (၄) ကရင်တကျပ် - ဗမာတကျပ် ချက်ချင်းပြု စသည်ဖြင့် ဖြစ်လေသည်။

လွတ်လပ်ရေးနှင့် ပြည်တွင်းစစ်

(ဖဆပလ)အစိုးရသည် (၁၉၄၈)ခု၊ ဇန်နဝါရီ(၄)ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံအား လွတ်လပ်သော သမတနိုင်ငံအဖြစ် ကြေညာသည်။ နောက် တနေ့ဖြစ်သော ဇန်နဝါရီလ(၅)ရက်နေ့တွင် (KNU) က ကရင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ ကြေညာချက်တရပ် ထုတ်ပြန်ရာတွင် ကရင်လူမျိုးသည် မျိုးနွယ်စုတစ်ခု (Tribe) မဟုတ်ပဲ လူမျိုးတမျိုး (Nation) ဖြစ်ကြောင်း ပါရှိသည်။ (မာနယ်ပလော လွတ်မြောက်ဒေသတွင် ယင်းနေ့ကို ကရင်အမျိုးသားနေ့အဖြစ် ကျင်းပသည်။) လွတ်လပ်ရေး ရရှိသည့် (၁)လပြည့်နေ့ဖြစ်သော ဖေဖော်ဝါရီ(၃)ရက်နေ့တွင် (KNU) က (ဖဆပလ)အစိုးရထံ သီးခြားကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေးနှင့် ပက်သက်သော စာတစောင်ပေးပို့ခဲ့သည့်အပြင် ဖေဖော်ဝါရီ(၁၁)ရက်နေ့၌ (KNU) ဦးဆောင်မှုဖြင့် သီးခြားပြည်နယ် ထူထောင်ရေး ဆန္ဒပြပွဲတခုကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းနှင့် ပက်သက်၍ (KNU) ၏ အာဘော်ဖြစ်သော သုဝဏ္ဏတိုင်း သတင်းစာက အသားပေး ရေးသားခဲ့လေသည်။

(KNU) အဖွဲ့သည် လွတ်တော်အပြင်ဘက်တွင် ရှိနေသော်လည်း ကရင်လူထုထောက်ခံမှုဖြင့် နိုင်ငံရေး၊ စည်းရုံးရေးကို အဆက်မပြတ် လုပ်ဆောင်နေရာ (၁၉၄၈)ခု၊ မတ်လ(၃)ရက်နေ့မှ (၅)ရက်နေ့အထိ ညီလာခံတရပ်ကို ထပ်မံကျင်းပခဲ့ပြန်၏။ ယင်းညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် - - -

- (၁) သီးသန့် ကရင်စစ်တပ်များ ဆက်လက်ထားရှိရန်။
- (၂) ကိုယ်ပိုင်လိုင်စင်ဖြင့် ကိုင်ဆောင်ထားသော ကာကွယ်ရေးသေနတ်များအား သိမ်းဆည်းခြင်း မပြုရန်။
- (၃) ကရင်နီခေါင်းဆောင်များမှ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မပူးပေါင်းရေး ဆုံးဖြတ်ချက်အား အပြည့်အဝ ထောက်ခံကြောင်း စသည်ဖြင့် ပါရှိလေသည်။

ဤသို့ရှိစဉ်သခင်သန်းထွန်းခေါင်းဆောင်သောဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည်(ဖဆပလ)အစိုးရ အဖွဲ့တွင်းရှိ ဆိုရှယ်လစ်များနှင့် နိုင်ငံရေးအရစိတ်ဝမ်းကွဲရာမှ(၁၉၄၈)ခုမတ်လ(၂၈)ရက်နေ့လွတ်လပ်ရေး ရရှိ၍ (၂)လနှင့် (၁)ပတ်အကြာတွင် တောခို၍လက်နက်ကိုင် စတင်ခဲ့သည်။ ထိုမှ (ဖဆပလ)အစိုးရနှင့် ကွန်မြူနစ်တို့အကြား စေ့စပ်ဖြန်ဖြေသော နေရာမှ ထိုနှစ် နှစ်လယ်ပိုင်းအရောက်၌ ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့ပါ တောခိုသွားပြန်သည်။

ဤတွင်(KNU)ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏လက်အောက်ခံလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဖြစ် သော တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ (KNDO) ကရင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များသည် စတင်လှုပ်ရှားလာရာမှ တစတစဖြင့် ကရင်ရိုင်ဖယ် (Karen Rifles) နှင့် ကရင်စစ်ရဲ (Karen Arm Police) တပ်များလည်း ပါဝင်ပတ်သက် လာကြသည်။ ကရင် - ဗမာပဋိပက္ခအခြေအနေမျိုးဆိုသို့ ဦးတည်နေသဖြင့် (ဖဆပလ)အစိုးရသည် (၁၉၄၈)ခု၊ ဇွန်လ(၁၈)ရက်နေ့စွဲဖြင့် ၎င်း၊ (KNU) အဖွဲ့သည် ဇူလိုင်(၂၅)ရက်နေ့စွဲဖြင့် ၎င်း၊ ပဋိပက္ခ မဖြစ်ကြစေရန် မေတ္တာရပ်ခံချက်များအသီးသီးထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။

(KNU) ၏ ကြေညာချက်ထဲတွင် - - -

ကရင်လူမျိုးများအတွက် သီးခြားကရင်ပြည်နယ်ကို တောင်းဆိုရာတွင် ၎င်းကရင်လူမျိုးသည် ပြည့်စုံသော လူမျိုးတမျိုးအဖြစ် ကြီးပမ်းရာတွင် ၎င်းနိုင်ထက်စီးနင်း ဝါဒနှင့် အကြမ်းဖက်ဝါဒကို အသုံးမပြုပဲ ရှောင်ကြဉ်ကြရန် (KNU) အဖွဲ့ချုပ်က မေတ္တာရပ်ခံချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ယင်းသို့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် လူမျိုးရေးတင်းမာမှု စိုးရိမ်ကြောင့်ကျူးလွန်နေသောကြောင့် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် စောဘဦးကြီးနှင့် ပူးတွဲ၍ ဆမားဒူးဝါးဆင်ဝါးနောင်ဦးဝမ်းသူမောင်၊စောသာဒင်၊ မန်းဂျိန်းထွန်းအောင် ပါဝင်လျက် (၁၉၄၈)ခု၊ ဇွန်လ(၂၂)ရက်နေ့မှ အစပြု၍ မအူပင်၊ မြောင်းမြ၊ လပွတ္တာ နှင့် ပုသိမ်မြို့များသို့ ကရင် - ဗမာချစ်ကြည်ရေးခရီးအဖြစ် သွားရောက်ခဲ့ကြ၏။

ဇွန်လ(၂၆)ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့် အဖွဲ့သည် ပုသိမ်မြို့သို့ ရောက်ရှိသွားပြီးဦးစွာပထမ ပုသိမ်မြို့ “ကိုးဆူ” ရွာသို့ သွားရောက်ကာ ဒေါက်တာစံစိဖိုး၏ အုတ်ဂူအား ဂါရဝပြု၏။ ထိုမှ ပုသိမ်မြို့တိုင် တစ်ရာ(ကိုသာဖြူ) အထက်တန်းကျောင်းတွင် ဦးနုနှင့် စောဘဦးကြီးတို့ ကရင် -ဗမာချစ်ကြည်ရေးတရား များ ဟောပြောကြ၏။ ယင်းတရားပွဲတွင် စောဘဦးကြီးက “ကရင်-ဗမာ” အခင်းများမညီအရေးကိုပုံပမာ ခိုင်း၍ ပြောဆိုရာတွင် လယ်သမားကြီးက သူ၏ မသင့်မမြတ်ဖြစ်နေသော နွားနှစ်ကောင်အား ပါးစပ်တွင် ခြင်းကြားစွပ်ကာ ကောက်လှိုင်းနယ်နေပုံကို ပုံဆောင်၍ပြောဆိုသွားရာပရိသတ်မှာများစွာပင်သဘောကျ ခဲ့ လေသည်။

တင်းမာမှု၏ အထွတ်အထိပ်

(၁၉၄၈)ခု၊ ဩဂုတ်လသို့ ရောက်လာလျှင် (KNDO) ၏ လှုပ်ရှားမှုသည် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်လာသည်။ မူလဖွဲ့စည်းစဉ်တွင် (KNDO) သည်(KNU)၏လက်အောက်ခံကာကွယ်ရေးအဖွဲ့မျှသာ ဖြစ်သော်လည်း တစတစဖြင့် တချို့သော နေရာများတွင် (KNU) ထက်ပင် ဩဇာကြီးမားလာလေသည်။ ဩဂုတ်လ(၇)ရက်နေ့ တနေ့တည်းမှာပင် (KNDO) များသည် အိမ်မြို့ငွေတိုက်မှ ကျပ်ငွေ နှစ်သောင်းရှစ်ထောင်(၂၈၀၀၀)ကို ၎င်း၊ မအူပင်ဘဏ်မှ ကျပ်ငွေသုံးဆယ့်ငါးသိန်းကို ၎င်း၊ စီးနင်းရယူသွားသည်။ တဖန် ဩဂုတ်လ(၉)ရက်နေ့တွင် မအူပင်တမြို့လုံးကို စီးနင်းရာတွင်ကျပ်သိန်းသုံးဆယ်ရရှိပြန်သည်။ ထိုမှ တဆက်တည်းတွင် ဩဂုတ်လ(၃၀)ရက်နှင့် (၃၁)ရက်နေ့တို့တွင် သထုံခရိုင်နှင့် သထုံမြို့အား တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခြင်း၊ စက်တင်ဘာလ(၁)ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်မြို့အားသိမ်း၍ ဘဏ်မှကျပ်ငွေငါးသိန်း ထုတ်ယူခြင်းထိုမှစက်တင်ဘာလ(၈)ရက်နေ့တွင်ရွှေကျင်မြို့နှင့်ကျောက်ကြီးမြို့စက်တင်ဘာလ(၁၀)ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့ကျိုက်ပိရွာနှင့်ရဲသွားစက်တင်ဘာလ(၂၂)ရက်နေ့တွင်တောင်ကြီးမြို့စက်တင်ဘာလ(၂၃)ရက်နေ့တွင် လွယ်ကော်မြို့နှင့် ငွေတိုက်၊ စက်တင်ဘာ(၂၄)ရက်နေ့တွင် လွယ်လင်မြို့နှင့် ငွေတိုက်အား စီးနင်းခြင်းဖြင့် တင်းမာမှု၏ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။

ယင်းအခြေအနေတွင်စောဘဦးကြီးနှင့်(KNU)ခေါင်းဆောင်များမှာအနေအထိုင်ရခက်ကာ မျက်နှာပျက်စရာဖြစ်လာသောကြောင့်စက်တင်ဘာလ(၁၇)ရက်နှင့်(၁၈)ရက်တို့တွင်ပုသိမ်မြို့ကရင်ကောင်စီခန်းမ၌ (KNU) အရေးပေါ်ညီလာခံတရပ်ကိုခေါ်ဆိုလိုက်သည်။ယင်းညီလာခံ၏ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် မွန်နှင့် ကရင်သည် ကံတူအကျိုးပေးဖြစ်၍ မွန် - ကရင်အပြန်အလှန် ကူညီရေးကြေညာချက်အား ခြွင်းချက်မရှိ ထောက်ခံသည်။

တနေ့ထက်တနေ့ ဆိုးရွားလာသော တိုင်းပြည်အခြေအနေပေါ်တွင်ကရင်လူမျိုးများ၏လုံခြုံရေးအတွက် အကူအညီ တောင်းခံလာပါကတောင်းခံလာသည့်ဒေသအားအမြန်ဆုံးအကူအညီပေးသွားရန်။

သီးခြား ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးအတွက် မည်သည့်ပါတီဝင်များနှင့်မဆို တမျိုးသားလုံးစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားရန်။

ကရင် - ဗမာအဓိကရုဏ်းဖြစ်မှသည် ဗမာပြည်လွတ်လပ်ရေးနှင့်ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးအတွက် ဆုံးရှုံးနိုင်သဖြင့် လူမျိုးရေး အဓိကရုဏ်း လုံဆော်ဖန်တီးသည့် ပါတီတခုပင် ဖြစ်စေ၊ သတင်းစာတစောင်ပင် ဖြစ်စေ၊ လူတယောက်ပင် ဖြစ်စေ၊ ယင်းလုပ်ရပ်အတွက် ပြင်းထန်စွာ ရုတ်ချသည်။

ကရင်လူမျိုးများ၏ လိုအင်ဆန္ဒကို ှဆည်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒီမိုကရေစီဝါဒကို ဆန့်ကျင် သော လုပ်ရပ်များအား မလိုလားကြောင်း။

တိုင်းပြည်တွင် လတ်တလော ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အဖြစ်အပျက်များအား ပြည်သူလူထုက မလိုလား မနှစ်မြို့ကြောင်း၊ ပြည်သူလူထု ငြိမ်းချမ်းသာယာရေးအတွက် (KNU) ၏ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို လိုအပ်လာပါက အင်တိုင်အားတိုက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားရန်။

(KNDO) တံဆိပ်တပ်ဆင်၍ အဖွဲ့အမည်ကို အလွဲသုံးစားပြုကာ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူများအား ထိရောက်စွာ အရေးယူသွားရန်။

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် သထုံ၊ မော်လမြိုင်နယ်များတွင် အခြေအနေ အေးချမ်းငြိမ်သက်လာ ပြီဖြစ်၍ ကရင်နီနယ်၌ စစ်အုပ်ချုပ်ရေး ပြန်လည်ရုတ်သိမ်းသည့် နည်းတူ ထိုနယ်များ၌လည်း အမြန်ဆုံး ရုတ်သိမ်းပေးရန်။

မြန်မာနိုင်ငံ အုပ်ချုပ်၍ (KNU) အဖွဲ့ဝင်များအား အစိုးရက အရေးယူဆောင်ရွက်ရာတွင် (KNU) ခေါင်းဆောင်များနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ပြီးမှ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရန်။

(KNDO)ကရင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏စာရိတ္တဖြင့်တင်ရေးနှင့်ဘာသာရေး ကိုင်းရှိုင်းရေးတို့အတွက် ခရစ်ယာန်ဓမ္မဆရာများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းသံဃာတော်များ၏ ပြောဟောဆုံးမ မှုကို ပေးသွားရန်။

ကရင်ပြည်နယ်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်တွင် (KNU) အဖွဲ့မှကိုယ်စားလှယ်ဦးရေပညာပေးပို့ပေးသင့် ကြောင်း ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရန် ဗဟိုအမှုဆောင်အဖွဲ့အား ညီလာခံမှ တာဝန်လွှဲအပ်သည်။

(၁၉၄၈)ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁၅)ရက်၊ နေ့စွဲဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်ပြတောင်းဆို ထားသော ကရင်ပြည်နယ် အကျယ်အဝန်းနှင့် အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်မှုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ကော်မရှင် တွင် ဆောင်ရွက်ရာ၌ အဖွဲ့ဝင်များအတွက် အခြေအနေပေါ်တွင် မူတည်၍ ဆောင်ရွက်ရန်။

အထက်ပါညီလာခံတွင် အဆိုတင်သွင်းခြင်း၊ ထောက်ခံခြင်း၊ အတည်ပြုခြင်းပြုရာ၌ညောင်တုံး နယ်မှ ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သော စောမောင်တိုးလည်း ပါဝင်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စောမောင်တိုးသည် (KNU) ၏ ဦးစီးပုံကို ကော်မတီဝင်တဦး ဖြစ်လာသည်။ (၁၉၅၈)ခုနှစ်၊ အိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက် တွင် စောမောင်တိုးသည် ဥပဒေတွင်းသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာပြီးနောက် “ကော်သူလေးစစ်တမ်း”ကို ရေးသားပြုစုသူများအနက် တဦးဖြစ်လာလေသည်။

အင်းစိန်အရေးအခင်းနှင့် စောဘဦးကြီး

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့် စောဘဦးကြီးတို့ ခေါင်းဆောင်လျက် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်သို့ ကရင် - ဗမာချစ် ကြည် ရေးခရီး ထွက်ခဲ့သော်လည်း အကျိုးအမြတ်မှာထင်သလောက်မဖြစ်ထွန်းပဲတပြည်လုံးအနှံ့တင်းမာ မှုများကား ဖြစ်မြဲဖြစ်နေသည်။ ယင်းအခြေအနေကို(ဖေပလ)အစိုးရအနေနှင့်ရော(KNU)ခေါင်းဆောင် များပါ စိုးရိမ်ကြောင့်ကျ ဖြစ်ကြရ၏။ သို့ဖြင့် (၁၉၄၈)ခု၊ အောက်တိုဘာလထဲတွင် အလုံရပ်၊ မစ်ရှင်လမ်းရှိ “ကရင်အမျိုးသားကလပ်” တွင် ၎င်း၊ အင်းစိန်ရှိ စောဘဦးကြီးနေအိမ်တွင် ၎င်း၊ ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေး ထမင်းစားပွဲနှင့် မုန့်ဟင်းခါးစားပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုစဉ် စောဘဦးကြီးသည် အရေးပိုင် ဦးဇံ(ကရင်)၏ သမီးနှင့် အိမ်ထောင်ကျသဖြင့် အင်းစိန်တွင် နေထိုင်သည်။ ယင်းချစ်ကြည်ရေး ထမင်းစားပွဲနှင့်မုန့်ဟင်းခါး စားပွဲသို့ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့်အတူ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကရင်နီနှင့် မွန်ခေါင်းဆောင်များပါ ပါဝင်တက်ရောက် လာ ကြသည်။

ယင်းချစ်ကြည်ရေးအခမ်းအနားတွင်အိမ်ရှင်ဖြစ်သောစောဘဦးကြီးကအကြောင်းအရာများစွာ ကို အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြားခဲ့လေသည်။

“မအူပင်တွေတိုက်ကိုဖောက်၍ (၃၅)သိန်းယူသွားရာမှာ ကရင်လူငယ်(၁၉)ယောက် ပါဝင်ကြောင်း၊ ယင်းကရင်လူငယ်(၁၉)ယောက်၏ လုပ်ရပ်အတွက် ကရင်တမျိုးသားလုံး၏ မျက်နှာကို အိုးခဲသုတ်ရာ ကျရောက်ကြောင်း၊ ယင်းကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် မိမိထံတွင် တွေ့မရှိသော်လည်း ပုသိမ်မြို့ရှိ လယ်မြေဧကပေါင်း တစ်ထောင်ကို အစိုးရထံ အပ်နှံပြီး ပေးဆပ်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း။”

“အင်းစိန်တွင် ကရင်တွေ လက်နက်တိုက်ဖောက်၍ လက်နက်တွေယူသွားသည်ဟုသတင်းစာများတွင် ရေးကြကြောင်း၊ ယင်းကိစ္စတွင် မိမိ၏ (KNU) အဖွဲ့ဝင်တွေ မပါသော်လည်း ပြန်လည်အပ်နှံလာအောင်တောင်းရမည်ဖြစ်ကြောင်းကရင်လူကောင်းတွေလက်ထဲရှိနေသည့်လက်နက်တွေကိုယနေမှစ၍ နှစ်လအတွင်း ပြန်လည်ပေးကြရန် တောင်းပန်ကြောင်းတချို့သောအမျိုးသားစိတ်မရှိသူများကယင်းလက်နက်တွေကို မသမာသူတွေလက်ထဲ ရောင်းစားနေကြသည်ဟု သိရကြောင်း။” စောဘဦးကြီးသည်လတ်တလောဖြစ်ပျက်နေမှုများနှင့်ပက်သက်၍ပြည့်ပြည့်စုံစုံပင်ပြောသွားလေသည်။ ယင်းမအူပင်ဘဏ်ဖောက်ထွင်းမှုနှင့် ပက်သက်၍ (၁၉၄၈)ခု၊ ဩဂုတ်လ(၂၅)ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုကိုယ်တိုင်သွားရောက်၍စစ်ဆေးခဲ့သည်။ ယင်းခရီးတွင် စစ်ဦးစီးချုပ်ဖြစ်သူ စမစ်ဒွန်းနှင့် ဗိုလ်အောင်ကြီး(နောင်ဗိုလ်မှူးချုပ်အောင်ကြီး)တို့လည်း လိုက်ပါလာကြသည်။

ခရီးစဉ်အတွင်း၌ စစ်ဘက်၊ အရပ်ဘက်နှင့် (KNU) ခေါင်းဆောင်များပါဝင်သောအစည်းအဝေးတရပ်ကို ကျင်းပရာ ယင်းအစည်းအဝေး၌ စမစ်ဒွန်းက အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

“မိမိသည် နိုင်ငံတော်က ခန့်အပ်ထားသော စစ်သေနာပတိတဦးဖြစ်၍ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရား အရ ကရင်ဖြစ်စေ၊ ဗမာဖြစ်စေ၊ မည်သည့်လူမျိုးပင်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရအား ထိပါးလာပါကမိမိကိုယ် တိုင် အရေးယူရမည်ဖြစ်ကြောင်း” အကျယ်တဝင့် ပြောကြားသွားလေသည်။

(၁၉၄၉)ခု၊ ဇန်နဝါရီလသို့ရောက်လျှင်အင်းစိန်အခြေအနေသည်ပိုမို၍တင်းမာလာသည်။ အနယ်နယ် အရပ်ရပ်ရှိ (KNDO) တပ်ဖွဲ့ဝင်များ အင်းစိန်သို့ ရောက်ရှိနေကြောင်းကို အစိုးရကလည်းသိရှိနေသည်။ ဤသို့ဖြင့် လုံခြုံရေးအခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် (ဖဆပလ)အစိုးရသည် အရာရှိကြီးများနှင့် (KNU) ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သော (၈)ဦးကော်မတီတရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပေးလိုက်သည်။ ယင်းကော်မတီတွင်

- (၁) ဦးကာစီ (အတွင်းဝန်ချုပ်)
- (၂) ဦးဘမောင် (ရဲမင်းကြီး)
- (၃) ဗိုလ်မှူးချုပ်နေဝင်း
- (၄) ဦးကျော်မြင့် (ရန်ကုန်နေပြည်တော်ရဲချုပ်)
- (၅) စောဘဦးကြီး (KNU) ဥက္ကဋ္ဌ
- (၆) ဆရာသာထို (KNU) အတွင်းရေးမှူး
- (၇) စောဘဲလေ (KNU)
- (၈) မန်းဘဇန် (KNDO) ဥက္ကဋ္ဌ တို့ပါဝင်ကြသည်။

ယင်းကော်မတီအတွင်း၌မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှအင်းစိန်သို့ရောက်ရှိနေကြသော(KNDO)တပ်ဖွဲ့ဝင်များ အား အမြန်ဆုံး အင်းစိန်မှ မိမိတို့၏ နေရာဒေသသို့ပြန်ပို့ပေးရန်ဆွေးနွေးကြစဉ်သဘောထားကွဲပြားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ယင်းအချက်တွင်စောဘဦးကြီးနှင့်(KNU)ခေါင်းဆောင်များကလက်ခံလိုသော်လည်း (KNDO) တပ်ဖွဲ့အပေါ်တွင်တိုက်ရိုက်တာဝန်ရှိသော(KNDO)ခေါင်းဆောင်များကငြင်းဆန်သောကြောင့် ယင်းငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းရေး(၈)ဦးကော်မတီ၏လုပ်ငန်းများမှာရှေ့မှတိုးနိုင်နောက်မဆုတ်နိုင် ဖြစ်သွားလေသည်။

ဤတွင် အင်းစိန်၊ ခဝဲခြံနှင့် စော်ဘွားကြီးကုန်းတဝိုက်၌ တင်းမာမှုနှင့်ပေါက်ကွဲမှုများစတင်လာသည်။ (၁၉၄၉)ခု၊ ဇူလိုင်လ(၂)ရက်နေ့ရောက်လျှင် အင်းစိန်ကို (KNDO) တပ်ဖွဲ့ကသိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ တောင်ငူမြို့ရှိ ကရင်စစ်ရဲများ စတင်လှုပ်ရှားလာရာမှ တောင်ငူရှိ ကရင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း(၁) နှင့် ပူးပေါင်းသွားပြီး တောင်ငူ၊ ဖြူး၊ အုတ်တွင်းထန်းတပင်မြို့များကိုသိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ပုသိမ်မြို့ရှိကရင်စစ်ရဲများနှင့်(KNDO)များပူးပေါင်းပြီးပုသိမ်ကိုတိုက်ခိုက်သည်။ပြည်မြို့ရှိကရင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း(၂)သည် ရန်ကုန်သို့ စုန်ဆင်းလာသည်။ (၁၉၄၉)ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ(၁)ရက်နေ့တွင် မိတ္ထီလာနှင့် မေမြို့ကိုရင်း၊ မန္တလေးကို (KNDO) နှင့် ကွန်မြူနစ်များ ပူးပေါင်း၍ ရင်း၊ သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။ တနင်္သာရီတိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင်လည်း (KNDO) တပ်ဖွဲ့များက ဆက်လက်၍ သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။ ပထမတွင် (KNDO) များက စတင်ခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင်ကရင်စစ်ရဲနှင့်ကရင်လက်နက်ကိုင် တပ်ရင်းများပါ ပါဝင်လာသောကြောင့် ကရင်တပ်မှူးများပင် ထိန်းမရ ဖြစ်လာလေသည်။

ယင်းအခြေအနေတွင် ကရင်တပ်မှူးများနှင့် တပ်ဖွဲ့များမှာနိုင်ငံရေးပစ်မှတ်ဖြစ်လာပြီး(၁၉၄၉)ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁)ရက်နေ့တွင် ကရင်တပ်ရင်း တပ်ဖွဲ့များအား လက်နက်သိမ်းပိုက်ပြီးတပါးတည်းခွင့်ရက်ရှည်ကိုပါ ပေးလိုက်သည်။ စစ်ဦးစီးချုပ် စမစ်ဒွန်းသည် ခွင့်ရက်ပြည့်သော်လည်း မိမိတွင် တာဝန်ရှိသည်ဟုခံယူပြီး အပြီးအပိုင် အငြိမ်းစားယူသွားသည်။ (ဦးနု၏ တာဝန်ဆောင်ခံအား) ဝိုင်းရံပစ်ခတ်မှုသည် အငြိမ်းစားရယူသွားပြီးသည့်နောက်တွင် မည်သည့်အရေးအရာတွင်မှ ပါဝင်ပက်သက်ခြင်း မရှိသည့်အပြင်ကွယ်လွန်သည်အထိ ရန်ကုန်သို့ ဆင်းမလာတော့ပဲ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကလေးမြို့တွင်သာ သေတပန် သက်တမ်းဆုံးနေထိုင်သွားသည်။ ယင်းကွယ်လွန်ပြီးနောက်နှစ်ပေါင်း(၃၀)ကျော်အကြာတွင်သူ၏အင်္ဂါလိပ်ဘာသာဖြင့်ကိုယ်တိုင်ရေး အတ္ထုပ္ပတ္တိဖြစ်သည့် လေးပေကာနယ် (Four Foot Colonel) စာအုပ်ထွက်လာသည်။ ဝိုင်းရံပစ်ခတ်မှုသည် ကျုံ့ချုပ်ငြိမ်စေခြင်းအနိမ့်အဆင့် စစ်ကျောင်းဆင်းဖြစ်သည်။ ဝိုင်းရံပစ်ခတ်မှုကြောင့် မြောက်မြောက်ဘက်ဖြစ်၍ အင်္ဂါလန်နိုင်ငံ “ဆင်းဟဒ်” စစ်တက္ကသိုလ် စစ်ကျောင်းဆင်းဖြစ်သည်။

စောဘဦးကြီး၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆန္ဒ

ယင်းကဲ့သို့ အင်းစိန်တွင် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေစဉ် ကြားလူများမှတစ်ဆင့်ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ငြိမ်းချမ်းရေးကမ်းလှမ်းချက်မှာ စောဘဦးကြီးနှင့် (KNU) ခေါင်းဆောင်များ၊ (KNDO)ခေါင်းဆောင်များရှိရာ အင်းစိန်သို့ ရောက်လာသည်။ ယင်းငြိမ်းချမ်းရေး ကမ်းလှမ်းချက်အပေါ် (KNU)နှင့်(KNDO) ခေါင်းဆောင်များက စဉ်းစားပြီးနောက် စောဘဦးကြီးနှင့် မန်းဂျိန်းထွန်းအောင်တို့သွားရောက်ဆွေးနွေးရန်

သဘောတူလိုက်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် စောဘဦးကြီးနှင့် မန်းဂျိန်းထွန်းအောင်တို့သည် ဘုန်းတော်ကြီး ဖရန်စစ်အာမြအား အဖော်ပြု၍ (၁၉၄၉)ခု၊ ဧပြီလ(၄)ရက်နေ့တွင် အင်းစိန်မှ ရန်ကုန်မြို့ထဲသို့ ရောက်ရှိ လာကြသည်။

ယင်းသို့ အင်းစိန်မှရန်ကုန်မြို့ထဲသို့စောဘဦးကြီးနှင့်အဖွဲ့လာစဉ်နှစ်ဘက်အပစ်အခတ်ရပ်စဲထား သဖြင့် အင်းစိန်စစ်မျက်နှာတွင် သေနတ်သံများ တိတ်ဆိတ်နေလေသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိစေချင်သော အကောင်းမြင်သူများကလည်း (ဖဆပလ)အစိုးရနှင့် စောဘဦးကြီးတို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲကို ကြို ဆို ကြ၏။

ဧပြီလ(၅)ရက်နေ့မှစတင်၍နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ဆွေးနွေးကြရာဧပြီလ(၇)ရက်နေ့တွင်နှစ်ဘက်ငြိမ်း ချမ်း ရေး သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုး နိုင်ခဲ့ကြသည်။ သဘောတူညီမှုများကို ဧပြီလ(၈) ရက် နေ့မှ စတင်၍ အကောင်အထည် ဖော်ရန်လည်း ပါရှိ၏။ (ဖဆပလ)အစိုးရနှင့် စောဘဦးကြီး၏ အင်းစိန် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

- (၁) လက်နက်ကိုင်တော်ခိုကြသူတိုင်း လက်နက်ချ အလင်းဝင်ပါက လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ရမည်ဟူသော အစိုးရ၏ ကြေညာချက်ကို အသိအမှတ် ပြုသည်။
- (၂) တပ်မတော်မှ တောခိုသွားသော ကရင်ဗိုလ်၊ အကြပ်၊ တပ်သားများ ပြန်လာလျှင် တပ်မတော်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရေး ကော်မတီသို့ သတင်းပို့ကြရမည်။ (ယင်းကော်မတီတွင် တရားဝန်ကြီးချုပ် ဆာဘဦးခေါင်းဆောင်လျက် အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ဗိုလ်ချုပ်စမစ်ဒွန်းနှင့် ဗိုလ်မှူးချုပ်နေဝင်းတို့ ပါဝင်ကြသည်။)
- (၃) တပ်မတော်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရေး ကော်မတီသည် ကရင်ဗိုလ်၊ အကြပ်၊ တပ်သားများ၏ နစ်နာချက်များနှင့် ပက်သက်၍ စဉ်းစားကာ လိုအပ်သလို အရေးယူဆောင်ရွက် ပေးမည်။
- (၄) တပ်မတော်ထဲတွင် ၎င်း၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းလောကထဲတွင် ၎င်း၊ ကရင်နှင့် အခြားတိုင်းရင်း သား ဟူ၍ ခွဲခြားမှု မပြုပဲ တသားတည်း အခွင့်အရေး ပေးရန်။
- (၅) ကရင်ကျေးရွာများအတွက် လုံခြုံရေးအရ လိုအပ်သလောက်သော လက်နက်များကို စနစ်တကျ ကိုင်ဆောင်စေရမည်။

ယင်းသဘောတူညီချက်ကို အစိုးရဘက်မှ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နု၊ ဗိုလ်မှူးချုပ်နေဝင်း၊ ဦးဖမောင်၊ ဆာဘဦးတို့ လက်မှတ်ရေးထိုးကြပြီး (KNU) ဘက်မှ စောဘဦးကြီးနှင့် မန်းဂျိန်းထွန်းအောင်တို့ရေးထိုး ကြသည်။

ယင်းသို့ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ကို ယူဆောင်လျက် စောဘဦးကြီးနှင့် မန်းဂျိန်းထွန်းအောင်တို့သည် ဧပြီလ(၇)ရက်နေ့ ညနေပိုင်းတွင်ရန်ကုန်မြို့ထဲမှအင်းစိန်သို့ပြန်လည်ရောက်ရှိ လာကြသည်။ ထိုနေ့ ညပိုင်းမှာပင် ယင်းသဘောတူညီချက်ကို အရေးပေါ် အစည်းအဝေးထိုင်၍ စဉ်းစား ကြ၏။ဤတွင်(KNDO)၏အဓိကခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးဖြစ်သည့်စောဟန်သတာသာ မွှေး(မှခရီးကော်က ဆာ စောဟန်တာသာ မွှေး)နှင့် မန်းဘဇော်တို့က ယင်းသဘောတူညီချက်သည်ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီ ချက်ဟု မခေါ်ဆိုနိုင်ပဲ လက်နက်ချခိုင်းသည့်သဘောတူညီချက်သာဖြစ်၍လက်မခံသင့်ကြောင်းအကြောင်း

ပြ၍ ပယ်ချလိုက်လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် (ဖဆပလ)အစိုးရနှင့် စောဘဦးကြီးတို့၏ သဘောတူညီချက်သည် ပယ်ပျက်သွားလေသည်။ ဤတွင် စောဘဦးကြီးက မန်းဘဇန်သည်လည်း (KNDO) ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်၍ သူ၏ သဘောတူညီချက်ကို သဘောမတူနိုင်ပါက သီးခြား(ဖဆပလ)အစိုးရနှင့် ဆွေးနွေးသင့်ကြောင်းအကြံ ပေးရာမှမေလ(၅)ရက်နေ့တွင် မန်းဘဇန်ကိုယ်တိုင် ရန်ကုန်မြို့ထဲသွား၍ (ဖဆပလ)အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဆက်လက်ဆွေးနွေးသည်။

(ဖဆပလ)အစိုးရနှင့် စောဘဦးကြီးတို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် ပျက်ပြားသွားပုံနှင့် ပတ်သက်၍ မန်းဘဇန်က အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

“ပြန်ရောက်လာတော့ အင်းစိန်မှာရှိတဲ့ ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းဆောင်တွေ၊ အဖွဲ့အစည်းက ခေါင်းဆောင်တွေကို ခေါ်ပြီး ဆွေးနွေးတယ်။ ဒီစာဟာ လက်နက်ချတဲ့ သဘောမျိုး ဖြစ်နေတယ်။ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ လက်မခံနိုင်ဘူး။ လက်မခံနိုင်တော့ ပြဿနာ ပေါ်နေပြီ။ ဒီတော့ ဘယ်လိုလုပ်မလဲ၊ ဒါကိုဖျက်ရမယ်။ မဖျက်ရင် ကျွန်တော်တို့ တာဝန်သိပ်ကြီးနေတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးကိုယ်တိုင် လက်မှတ်ရေး ထိုးထားတော့ လုပ်ရမှာဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ မလုပ်နိုင်အောင် ဖျက်ရမယ်။ စဉ်းစားကြတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးက အကြံပေးတယ်။ ငါက (KNU) ဥက္ကဋ္ဌအနေနဲ့ လက်မှတ်ထိုးလိုက်ပြီ။ ဒါပေမဲ့ မတရားသင်း ကြေညာ ထားတာက (KNDO)၊ လက်နက်ကိုင် တိုက်နေတာက (KNDO)၊ ဒီတော့ (KNDO) နဲ့ ဆွေးနွေး ပေါ့။ ဘဇန်က (KNDO) ကို တာဝန်ယူထားတော့၊ ဘဇန်သွားဆွေးနွေးပေါ့လို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးက အကြံပေးတယ်။ ဒီအစည်းအဝေးကနေ ကျွန်တော့်ကို လွှတ်တယ်။ ကျွန်တော့်ကို လွှတ်တော့၊ ဒါကို ပျက်အောင် ဖျက်ရမယ်။ ဒါကို လက်မခံနိုင်ဘူး။ ဒါဟာ လက်နက်ချရေး၊ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်နောက်တနေ့ (၁၉၄၉)ခုနှစ်၊ မေလ(၅)ရက်နေ့မှာ လိုက်သွားတယ်။”

မန်းဘဇန်ကပင် ဆက်လက်၍ အင်းစိန်ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက် ပျက်ပြားသွားပုံကို နိဂုံးချုပ်၍ ရေးသားထားရာ၌ - -

“ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံရေးမှာ နှုတ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ခေါင်းဆောင်ကြီး စောဘဦးကြီးကို အကြီးအ ကျယ် လေးစားတယ်။ ဘာဆွေးနွေးမယ်၊ ဘာလုပ်မယ်ဆိုတဲ့ (Mandate) မပေးလိုက်ဘူး။ ဟိုရောက်တော့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးကို ဟိုကစည်းရုံး၊ ဒီကစည်းရုံးဆိုတော့ လည်သွားတယ်။ ကျွန်တော့်ကိုတောင် စည်းရုံးသေးတယ်။ (ဖဆပလ)နဲ့ မဆွေးနွေးခင် အိန္ဒိယသံအမတ်ကြီး မစ္စတာရော့နဲ့ မစ္စတာဘမောင်ချိန်(ဒေါက်တာစီဖိုးသမီး)တို့က စည်းရုံးတယ်။ မစ္စတာဘမောင်ချိန်က မန်းဘဇန် စဉ်းစားပါကွာ။ ခင်ဗျားတို့ လက်နက်အင်အား ကရင်ပြည်နယ် အရေး ဆက်လုပ်ပါတဲ့။ ဟာ ဒါတော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ခင်ဗျားကို ကရင်အချင်းချင်းမှီ ကျွန်တော် တခုပြောမယ်။ ကျွန်တော်တို့ လိုချင်တဲ့ ကရင်ပြည်နယ်ကို သူတို့ဘယ်နည်းနဲ့မှ ပေးမှာမဟုတ်ဘူး။ ကရင်ပြည်နယ်ရဖို့ဟာ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲမှတစ်ပါး အခြားနည်း မရှိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ တိုက်ရမှာပဲဆိုတဲ့ ဆုံးဖြတ် ချက်အတိုင်း ပြန်ပြောလိုက်တယ်။ ထိုနေရာ၌ပင် ပထမအကြိမ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ပျက်သွားတော့သည်” စသည်ဖြင့် ရေးသားထားလေသည်။

(KNU) ဥက္ကဋ္ဌစောဘဦးကြီး လက်မှတ်ရေးထိုး သဘောတူခဲ့သော အင်းစိန်ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်ကို (KNDO) ခေါင်းဆောင်များက လက်မခံကြသောကြောင့် (၁၉၄၉)ခု၊ ဧပြီလ(၈) ရက်နေ့စွဲဖြင့် (ဖဆပလ)အစိုးရထံသို့ စာတစောင် ရေးသားပေးပို့လိုက်သည်။ ယင်းစာတွင် (KNDO)

ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသော စောဟန်တာသာမွေး(၁၉၆၃ခုနှစ်၊ ဥပဒေတွင်း ပြန်ဝင်လာသူ)နှင့် ဝိုလ်မှူးအောင်စိန်တို့က လက်မှတ်ရေးထိုး ထားကြသည်။ ယင်းစာထဲတွင် အရေးကြီးသော တောင်းဆိုချက် (၂)ရပ် ပါရှိသည်။

- (၁) လောလောဆယ် အခြေအနေတွင် နှစ်ဘက် အပစ်အခတ် ရပ်စဲထားကြရန်။
- (၂) (ဖဆပလ)အစိုးရနှင့် (KNU) ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲကို ချင်း၊ ကချင်၊ မွန်စသော တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များနှင့်အတူ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များပါ ပါဝင်သော ကျယ်ပြန့်သည့် ဆွေးနွေးပွဲတရပ်အဖြစ် ကျင်းပသွားရန်။

ယင်းစာကို (ဖဆပလ)အစိုးရက အကြောင်းပြန်ကြားခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ဤသို့ဖြင့် နောက်ပိုင်း၌ ယာယီအပစ်အခတ် ရပ်စဲထားသော အင်းစိန်တစ်ခုတွင် တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်စတင် လာလေသည်။

ယင်းနှင့် ပက်သက်၍ (၁၉၆၃)ခုနှစ်တွင် (မဆလ)အစိုးရနှင့် နိုင်ငံရေးအရ နားလည်မှုရပြီး ဥပဒေတွင်း ပြန်ဝင်သွားသူ (KRC) ကရင့်တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ မုဆိုးကော်ကဆာစော ဟန်တာသာမွေးက အောက်ပါအတိုင်း ပြောပြ၏။ “မိမိ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးစကားကို ဘုရားကျောင်းနံရံများ၌ စောဘဦးကြီး၏ ဝိဉာဉ်သာရှိနေပါက ဟားတိုက်၍ ရယ်မောကောင်း ရယ်ပါလိမ့်မည်။ အကြောင်းမှာ အင်းစိန်အရေးအခင်းတွင် စောဘဦးကြီးသည် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းလိုသည့် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်၍ မိမိသည်သာ လက်နက်ဖြင့် တိုက်ခိုက်လိုသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။” (အင်းစိန်တောင်သူကုန်း ဘုရားကျောင်းဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲ)

ဆက်လက်၍ စောဟန်တာသာမွေးကပင် စောဘဦးကြီးနှင့် မိမိနောက်ဆုံးနေအဖြစ် အင်းစိန်က ဆုတ်ခွာသွားရပုံကိုလည်း လွမ်းဆွတ်ဖွယ် အောက်ပါအတိုင်း ပြောသွားလေသည်။

“စောဘဦးကြီးသည် မိမိနှင့် အစိုးရငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် ပျက်ပြားသွားပြီးနောက် စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြစ်နေစဉ် (KNDO) ခေါင်းဆောင်များက လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် အင်းစိန်တဘက်ကမ်းမှတစ်ဆင့် စောဘဦးကြီးအား ထန်းတပင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးခဲ့သည်။ မနက်ဖြန် မေလ (၂၂)ရက်နေ့တွင် အင်းစိန်ကို အစိုးရတပ်တွေ မသိမ်းမီ မေလ(၂၁)ရက်နေ့တွင် အင်းစိန်၌ ခေါင်းဆောင်ဟူ၍ ကျွန်တော်တယောက်တည်းသာ ရှိနေပါသည်။ မေလ(၂၁)ရက်နေ့ ညအချိန်တွင် အင်းစိန်တဘက်ကမ်းသို့ ကျွန်တော်ကူးခဲ့ပါတော့သည်။” ဟု စောဟန်တာသာမွေးက အင်းစိန်တောင်သူကုန်း ဘုရားကျောင်း ဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲ၌ ပြောကြားသွားလေသည်။

စောဘဦးကြီးအား နောက်ဆုံးမြင်တွေ့ရခြင်း

(၁၉၄၉)ခုနှစ်၊ မေလ(၂၂)ရက်နေ့တွင် အင်းစိန်ကို အစိုးရတပ်တွေ သိမ်းပြီးနောက် ထန်းတပင်မြို့နယ် “ကြာအင်းဇောင်း”ရွာတွင် စောဘဦးကြီးခေါင်းဆောင်၍ (KNU) နှင့် (KNDO) ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သော အစည်းအဝေးတရပ်ကို နောက်ဆုံးကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းအစည်းအဝေးတွင် ဇရာဝတီတိုင်းနှင့် တောင်ငူအရှေ့တိုင်းဟူ၍ ခွဲလိုက်ကာ ခေါင်းဆောင်များ အသီးသီး တာဝန်ခွဲဝေယူသည့် အစည်းအဝေးလည်း ဖြစ်သည်။ ယင်းအစည်းအဝေးတွင် ကျန်ခေါင်းဆောင်များအနေနှင့် စောဘဦးကြီးအား နောက်ဆုံး မြင်တွေ့လိုက်ကြရခြင်းလည်း ဖြစ်လေသည်။

“ကြာအင်းဇောင်း” ရွာ အစည်းအဝေး၏ တာဝန်ခွဲဝေမှုအရ အရှေ့တိုင်းတွင် စောဘဦးကြီးခေါင်းဆောင်လျက် စောစန်းကေ (KNDO) စစ်ရေးတာဝန်ခံနှင့် စကောမောလေ(လူငယ်တာဝန်ခံ)တို့ ပါဝင်ကြသည်။ ဖြစ်ဝကျွန်းပေါ်၊ ရော့တတီတိုင်းတွင် စောဟန်တာသာမွှေးနှင့် မန်းဘာဇန်တို့က တာဝန်ယူကြသည်။ စောဘဦးကြီးနှင့် အဖွဲ့သည် အရှေ့တိုင်းဖြစ်သော တောင်ငူနယ်တွင် သွားရောက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန်အတွက် ထန်းတပင်မှ လှည်းကူး-စာပူးတောင်း(စာပူးတောင်းသည် စောဟန်တာသာမွှေး၏ ဇာတိရွာဖြစ်သည်။) ထိုမှတဆင့် ညောင်လေးပင် တောင်ငူသို့ ရောက်ရှိသွားသည်။

စောဘဦးကြီးတာဝန်ယူသည့် တောင်ငူအရှေ့တိုင်းသည် (KNU) ၏ ဗဟိုဌာနချုပ်လည်း ဖြစ်သည်။ စောဘဦးကြီး ရောက်ရှိသွားပြီး မကြာမီ (၁၉၄၉)ခု၊ ဇွန်လ(၁၄)ရက်နေ့ နေ့စွဲဖြင့် (KNU) ၏ “ကော်သူးလေ” အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီးကြောင်း အသံလွှင့်ဌာနက ကြေညာလိုက်သည်။ ယင်းကော်သူးလေ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တွင် စောဘဦးကြီးက ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး အစိုးရ အဖွဲ့ဝင်များမှာ - - -

- (၁) စောဘဦးကြီး (ဝန်ကြီးချုပ်)
- (၂) ဦးလှဖေ(သထုံ) (နိုင်ငံခြားရေး)
- (၃) စောဖိုးမောင် (ပြည်ထဲရေး)
- (၄) စောရွှေလေး (ကာကွယ်ရေး)
- (၅) စောထူးရာဦး (ဘဏ္ဍာရေး)
- (၆) စောစိန်တင် (လယ်ယာနှင့် သစ်တော)
- (၇) ဆရာဘထွန်း (ပညာရေး)
- (၈) စောရွှန်နသန်တာမေ (လမ်းပန်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး) စသည်ဖြင့် အသီးသီး တာဝန်ခွဲထားသည်။

သို့ရာတွင် (၁၉၅၀)ခုနှစ်၊ နှစ်ဆန်းလျှင် အစိုးရဘက်မှ စစ်ရေးအသာရလာသည်။ (၁၉၄၉)ခု၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် (KNDO) ဒုတိယခံတပ်ဟု တင်စားခေါ်ဆိုသော လှည်းကူး(စာပူးတောင်း)ကို အစိုးရ တပ်က သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ (KNDO) လက်ထဲ၌ တောင်ငူတမြို့တည်းသာ ရှိတော့သည့်အချိန်တွင် အစိုးရတပ်က (KNDO)၊ ပြည်သူ့ရဲဘော်နှင့် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီတို့အား စစ်မျက်နှာမျိုးစုံဖြင့်၍ တိုက်ခိုက်လာသည်။ (၁၉၅၀)ခုနှစ်၊ မတ်လဆန်းလျှင် အစိုးရတပ်က ညောင်လေးပင်နှင့် ဖြူးကို သိမ်းပြီးနောက် တောင်ငူကိုပါ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ (ဖဆပလ)အစိုးရသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ရရှိထားသော လက်နက်ခဲယမ်းများဖြင့် အသစ်တိုးချဲ့ ဖွဲ့စည်းလိုက်သော (BTF) တပ်ရင်း (၅၂)ရင်းကို လက်နက်တပ်ဆင်ပေးလိုက်ရာ စစ်အင်အားမှာ တောင့်တင်းသွားလေသည်။

“စောဘဦးကြီး ကျဆုံးခြင်း”

(ဖဆပလ)အစိုးရ၏ ထိုးစစ်ကို ပြန်လည်ခုခံနိုင်ရန် (KNDO) အတွက် လောလောဆယ်မှာပင် လက်နက်ခဲယမ်းများ လိုအပ်နေသည်။ ယင်းလိုအပ်နေသော လက်နက်ခဲယမ်းမှာ ပြည်တွင်း၌ကား မရနိုင်။ ပြည်ပအကူအညီဖြင့်သာ ရနိုင်မည်။ ယင်းပြည်ပ အကူအညီ ရရှိရေးအတွက် အနီးကပ် အားထားနိုင်မည့် သူမှာ ဦးစောကို လက်နက်ထုတ်ပေးမှုဖြင့် အင်းစိန်ထောင်ထဲ ရောက်နေသူ ကပ္ပတိန်ဗီစီယန်ပင် ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဗီစီယန်သည် အင်းစိန်ကို (KNDO) များ သိမ်းပိုက်ပြီးသည့် နောက်၌ လွတ်မြောက်လာရာမှ စောဘဦးကြီးနှင့်အဖွဲ့ တောင်ငူကို လာရာတွင် တပါတည်း ပါလာခဲ့သူပင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ပြည်ပအကူအညီဖြင့် လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက် ရရှိရေးအတွက် စောဘဦးကြီးနှင့် အဖွဲ့သည် (၁၉၅၀)ခုနှစ်၊ မိုးရာသီအစတွင် တောင်ငူနယ်မှ ဖောက်ထွက်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တောင်ငူမှ (၇)မိုင်အကွာအရောက်၊ အစိုးရစစ်ကြောင်း တကြောင်းနှင့် တွေ့ဆုံတိုက်ပွဲဖြစ်ရာမှ အဖွဲ့ဝင်တဦးဖြစ်သော လူငယ်တစ်ဦး စကောမောလေးမှာ ကျဆုံးခဲ့ရသည်။ အစိုးရစစ်ကြောင်းများသည် စောဘဦးကြီး၏ ခရီးစဉ်ရည်ရွယ်ချက်ကို သိထားပုံရသဖြင့် ရှေ့ကနောက်ကဘေးက မနီးမဝေးတွင် ကပ်၍ လိုက်နေပုံလည်း ရသည်။ ဤသို့ဖြင့် (၁၉၅၀)ခု၊ ဩဂုတ်လ(၁၂) ရက်နေ့၊ လိုင်းဘွဲ့နှင့် ကော့ကရိတ်အကြားရှိ “ထော့ကိကို” ရွာ ယာတဲတခုတွင် စောဘဦးကြီးနှင့်အဖွဲ့ စခန်းချနေစဉ် အစိုးရတပ်ဖွဲ့တခု၏ အလှစ်စီးနင်း တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံလိုက်ရ၏။ ယင်းတိုက်ပွဲတွင် စောဘဦးကြီးနှင့်အတူ (KNDO) စစ်ရေးတာဝန်ခံဖြစ်သော စောစန်းကော အပါအဝင် ထောင်ကလွတ်လာသော ကပ္ပတိန်ဗီစီယန်တို့ပါ သေဆုံးခဲ့ကြပုံကို ထိုစဉ်က သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြခဲ့ကြ၏။

သို့ရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ကျဆုံးခဲ့သည့် အနှစ်(၅၀) ပြည့် (၁၉၉၇)ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၌ အထူးအစီအစဉ် တရပ်အနေနှင့် ထုတ်လွှင့်သွားသော (ဘီဘီစီ) အစီအစဉ်တွင် သက်ဆိုင်ရာက ဝဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင် ဗိုလ်မှူးချုပ်ကျော်ဇောနှင့် အောင်ဆန်းကို ဘယ်သူသတ်သလဲ (Who Killed Aung San) စာအုပ် ရေးသားပြုစုသူ ဦးအောင်ခင်တို့အား အင်တာဗျူးပြုလုပ်ကာ တခမ်း တနား အသံလွှင့်ထုတ်ခဲ့၏။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား လုပ်ကြံရာတွင် ဦးစော၏ နောက်၌ မြန်မာပြည်ရှိ ဗြိတိသျှအရာရှိများအပြင် အင်္ဂလန်ရှိ အချို့သော ဗြိတိသျှများပင် ပါဝင်ပက်သက်နေကြောင်းကို ဗိုလ်မှူးချုပ် ကျော်ဇောက သက်သေခံ အထောက်အထားပေါင်း (၈)ချက်ဖြင့် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့၏။ ယင်းသက်သေခံအချက် များအနက်မှ နောက်ဆုံးအချက်ဖြစ်သည့် ထောင်ကလွတ်လာသော ကပ္ပတိန်ဗီစီယန်သည် စောဘဦးကြီးနှင့် အတူတကွ မသေဆုံးပဲ လွတ်မြောက်သွားပုံကို အောက်ပါအတိုင်း ဗိုလ်မှူးချုပ်ကျော်ဇောက ရေးသား ဖော်ပြထား၏။

“၁၉၄၉ခုနှစ်၊ မေလမှာ ကရင်တွေ အင်းစိန်ကနေ ဆုတ်ခွာတော့ ဗီစီယန်ဟာ ထောင်က လွတ်မြောက်လာပြီး ကရင်တွေနဲ့အတူ ပါသွားတယ်။ သူဟာ (၁၉၅၀)ခုနှစ်အထိ ကော့ကရိတ်အနီးမှာ စောဘဦးကြီးနဲ့အတူ ရှိနေပါတယ်။ မြန်မာအာဏာပိုင်တွေက သူ့ကျဆုံးသွားပြီလို့ ကြေညာပေမဲ့ အမှန်က သူ(၁၉၅၀)ခု၊ နှစ်လည်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံကတဆင့် အင်္ဂလန်ကို လွတ်မြောက်ထွက်ပြေး သွားတာပါ။

(၁၉၈၀)လောက်ကျမှ သူ့အမှန်တကယ် ကွယ်လွန်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီအချက်ကလည်း ငြိတီသျှတေ့ ပါဝင်ပက်သက်နေကြောင်း ထင်ဟပ်နေပါတယ်။” စသည်ဖြင့် ဝိုင်းမှူးချုပ်ကျော်ဇောက ဖော်ပြထားပေသည်။

စောဘဦးကြီးသည် ကွယ်လွန်ချိန်၌ အသက်(၄၅)နှစ်အရွယ် လူလတ်ပိုင်းဖြစ်သည်။ စောဘဦးကြီး ကွယ်လွန်သည့် ဩဂုတ်လ (၁၂)ရက်နေ့ကို မာနယ်ပလော၌ အာဇာနည်နေ့အဖြစ် ကျင်းပသည်။ စောဘဦးကြီး၏ ပထမဇနီးမှာ ငြိတီသျှတေ့ ဖြစ်သည်။ သား-သမီး ရသည် မရသည်မှာ မသေချာပါ။ နောက်ဆုံး အရေးပိုင်ဦးဇံ၏သမီးနှင့်မှာမူ သား-သမီး မရပါ။ သို့ရာတွင် ယင်းပထမအိမ်ထောင် (ငြိတီသျှတေ့)နှင့် နောက်ဆုံးအိမ်ထောင် အရေးပိုင်ဦးဇံ၏သမီးတို့ကြားတွင် စောဘဦးကြီးသည် မထင်မရှား အိမ်ထောင်တဆက် ရှိခဲ့ရာ၌ သမီးတဦး ထွန်းကားခဲ့ပုံကို စောစံဖိုးသင်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိစာအုပ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသား ဖော်ပြထားလေသည်။

“ကျွန်တော်ဝန်ကြီးအဖြစ်မှ ထွက်ပြီး ပုသိမ်တွင်အထူးတိုင်းမင်းကြီးတာဝန်ယူ၍နေရာစောဘဦးကြီး ကျွန်တော်ထံ ရောက်လာလေသည်။ သူက ကျွန်တော်ကို ပူဆာ၏။ သူကရင်မလေးတဦးနှင့်ရသော သမီးကလေးတယောက် ပုသိမ်ခရိုင် ကိုးဆူရွာမှာ ရှိသည်။ သွားခေါ်ပေးပါဆိုသည်။ ကျွန်တော်က လူလွတ်၍ ခေါ်ပေးလိုက်ပါသည်။ (၂)နှစ်အရွယ် သမီးကလေး ရောက်လာသောအခါတွင် စောဘဦးကြီးသည် ဖျာပေါ်၌ ပက်လက်လှန်၍ အိပ်ပြီး သူ့သမီးကလေးကို ရင်ပတ်ပေါ်တင်လျက် ဆန်ဖွတ်သလို ခုန်ဆွခုန်ဆွ လုပ်ရင်း မြူးနေပါသည်။ ကျွန်တော်သည် သူ့ကို မသိမသာ ဝဲစောင်းကြည့်ရင်း ကျွန်တော်စိတ်မကောင်းတော့ပါ။ များစွာ စိတ်ထိခိုက်ခဲ့မိသည်။”

ယင်းစောဘဦးကြီး၏ တဦးတည်းသော သမီးမှာ သရာမူ ထီးမူ(ဆရာမထီးမူ)ပင် ဖြစ်သည်။ ပထမအကြိမ် ကျွန်တော်နှင့် တွေ့စဉ်တွင် မဲဆောက်မှ မာနယ်ပလောအသွား မဲတန်မြို့အနီး ကားလမ်းဘေးရှိ ရွာလေးတရွာတွင် သူမနေထိုင်သည်။ ကျွန်တော်ကို သူတို့ဇနီးမောင်နှံ ဝမ်းသာအားရပင် ဖည့်ခံကြသည်။ သူမတွင် သားတယောက်နှင့် သမီးတယောက်ပင် ထွန်းကားနေပြီဖြစ်ရာ ထိုအချိန်က လူပျိုပေါက်နှင့် အပျိုပေါက်အရွယ်ပင် ရောက်နေကြပေပြီ။ ဒုတိယအကြိမ်တွင် သူမကို ဝိုင်းချုပ်လှထူး၏ မွေးနေ့ကျင်းပသည့် မာနယ်ပလောတွင် ပြန်တွေ့ရသည်။ ယင်းအကြိမ်တွင် သူမနှင့် ကျွန်တော် စကားမပြော ဖြစ်ကြတော့ပါ။ အကြောင်းမှာ ဝိုင်းချုပ်လှထူး၏ မွေးနေ့အတွက် ဦးစီးခေါင်းဆောင် ဝတ်ပြုဆုတောင်းပေးရာတွင် သူမသည် ကြီးမှူးဆောင်ရွက် ပေးနေရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

စောဘဦးကြီး၏သမီး သရာမူထီးမူသည် မာနယ်ပလောရှိ နိုင်ငံရေး၊ အမျိုးသားရေး အဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိပဲ၊ ဘာသာရေးဘက်တွင်သာ စိုက်လိုက်မတ်မတ် ပါဝင်သည်။ စောဘဦးကြီးသည် စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင်သွေး ပါသူဖြစ်ရာ မြောင်းမြမြို့ ရေတွင်းရေကန် ကျောင်းထွက်ဖြစ်သော ဆရာမထီးမူသည် စကောကရင်၊ ပိုးကရင် စကားနှစ်မျိုးလုံးကို ကျွမ်းကျင်စွာ ပြောနိုင်လေသည်။ ပထမ အခေါက် သူမတို့ရွာနှင့် သူမတို့အိမ် ရောက်စဉ်ကပင် သူမ၏ မိသားစု ဓါတ်ပုံကို ကျွန်တော်အား ပေး၏။ ကျွန်တော်အမြင်တွင် သရာမူထီးမူ၏ သမီးလေးမှာ သရာမူနှင့် ပိုတူပြီး သားကလေးကမူ နားရွက်ကလေး ကားကားဖြင့် ဦးခေါင်းကြီးပြီး သူ့အဘိုး စောဘဦးကြီးနှင့်ပိုတူနေသည်ကို ကျွန်တော်တအံ့တဩ သတိမူလိုက် မိတော့၏။

“ခိုင်မြဲတည်တံ့သော အစိုးရ” (စောဘဦးကြီးရေးသည်)

တိုင်းပြည်မရှိသော လူတမျိုးသည် လူမျိုးကြီးတမျိုး (NATION) ဟု ကမ္ဘာက အသိအမှတ် ပြုလိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ အကြောင်းမူကား ၎င်းလူမျိုးသည် ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်းနှင့် နေနိုင်ခွင့်မရဘဲ တပါးအမျိုးသားများ၏ လက်အောက်၌သာ နေထိုင်ကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ပင်ကို တိုင်းပြည်ရှိနှင့်သော လူတမျိုးသည် ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်းနှင့် မနေရသော် မိမိတို့၏ ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းတပါးသားများ၏ လက်အောက်ခံ အဖြစ်ဖြင့်သာ အောက်ကျ နောက်ကျ ရှိကြရလေသည်။ သို့ရာတွင် ကိုယ်တိုင်းကိုယ်ပြည် ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်းနှင့် ရှိသော လူမျိုးတို့သည်ကား သူတပါး၏ လက်အောက်ခံသို့ မရောက်စေရန် ခိုင်မြဲတည်တံ့သော အစိုးရကို ရန်အတွက် အင်တိုက်အားတိုက် လုံးပန်းကြရမည်ပင် ဖြစ်သည်။ အောက်ပါအချက်ကြီး (၃)ချက်နှင့် ပြည့်စုံသော အစိုးရသည် ကာလကြာမြင့်စွာ တည်တံ့နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

(၁) လူထုမေတ္တာ။

အစိုးရတိုင်း၌ ပထမလိုအပ်သော တာဝန်ဝတ္တရားသည်ကား တိုင်းပြည်အတွင်း ငြိမ်ဝပ်ပိပြား အောင် စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းရေးပင် ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်အတွင်း ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး ရရှိသည်နှင့်အမျှ တိုင်းရင်းသားများ၏ အသက်နှင့်စည်းစိမ် လုံခြုံမှုတို့ကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားများ၏ သက်သာချောင်ချိ ရေးသည် ပေါက်ဖွားလာကာ အစိုးရအပေါ်၌ ကြည်ညိုအားထား လေးစားသော မေတ္တာစိတ်များသည် အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်ပေသည်။ လူထု၏ မေတ္တာအစစ်အမှန်ကို တကယ်တမ်းရရှိသော အစိုးရသည် မိမိတို့၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှု၌ အခက်အခဲ ဟူသ၍တို့ကို လွယ်ကူစွာ အောင်မြင်နိုင်မည် ဖြစ်သဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး တည်တံ့မှုကို ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တည်တံ့ခိုင်မြဲလိုသော အစိုးရတိုင်း တိုင်းပြည်၏ မေတ္တာကို ရယူသင့် ကြပေသည်။

(၂) လူထု၏ ကြည်ညိုခြင်း။

အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှု တည်တံ့ရေးတွင် အကျိုးဝင်လျက်ရှိသော အရင်းခံဝတ္တရားကြီး တခုသည်ကား တိုင်းပြည်၏ ကိုယ်စားလှယ် အစစ်အမှန်များကို တရားသော နည်းအတိုင်း ရွေးကောက်တင်မြှောက်၍ အဆိုပါ ကိုယ်စားလှယ်များက ရေးဆွဲသော ဥပဒေများကို တိုင်းရင်းသားအားလုံး စည်းကမ်းသေဝတ်စွာ ညီညီညာညာ လိုက်နာကြခြင်းပင် ဖြစ်၏။ အစိုးရသည် တိုင်းပြည်၏ စည်းကမ်းဥပဒေအရ တရားသဖြင့် အုပ်စိုးနိုင်မှသာလျှင် လူထုကြည်ညိုခြင်းကို ခံရလိမ့်မည် ဖြစ်၏။ လူထု၏ ကြည်ညိုခြင်းကို ရရှိမှသာလျှင် အုပ်ချုပ်ရေး တည်တံ့ခိုင်မြဲနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ မျက်နှာကြီးငယ်လိုက်ခြင်း၊ အကတိတရား လိုက်စားခြင်း၊ လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှုများကို လက်သင့်ခံခြင်း စသည်တို့ဖြင့် မကင်းသော အစိုးရသည် လူထု၏ အကြည်အညိုကို အခိုက်အတန့်မျှသာ ရယူနိုင်မည် ဖြစ်သဖြင့် လူထု၏ ထောက်ခံမှုကို ကြာမြင့်စွာ မရနိုင်ဘဲ အုပ်ချုပ်ရေး တည်တံ့မှုကို ပျက်ပြားစေရန် အကြောင်းတရပ် ဖြစ်ပေသည်။

(၃) လုံခြုံမှုအတွက် စိတ်ချရခြင်း။

တိုင်းသူပြည်သား အားလုံးတို့၏ လုံခြုံစွာ နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရသည်စီမံပေးနိုင် ရမည်ဖြစ်၏။ ပြည်တွင်း၏ ဆူးညှောင့်ခဲလတ်များ ဖြစ်ကြသော ခိုးသား၊ ဓားပြနှင့် သောင်းကျန်းသူများကို နှိမ်နင်းနိုင်ရမည့်အပြင် ပြည်ပဖြစ်သော တိုင်းတပါးသားတို့၏ ဘေးရန်ကိုလည်း ကာကွယ်ပေးနိုင်စွမ်းရှိရမည် ဖြစ်ပေသည်။ တိုင်းပြည်အတွင်း လုံခြုံမှုအတွက် စိတ်ချလက်ချ မနေကြရလျှင် တိုင်းရင်းသားများသည် မိမိတို့၏ အစိုးရအပေါ်တွင် အယုံအကြည် ပျက်ပြားကာ အုပ်ချုပ်မှု တည်တံ့ရေးကို ချက်ချင်း ထိခိုက်နိုင်စရာ အကြောင်းရှိပေသည်။ ဖော်ပြပါ အချက်ကြီး (၃)ချက်နှင့် ပြည့်စုံသော အစိုးရတိုင်းသည် မိမိတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပက်သက်၍ တိုင်းရင်းသားများ၏ ယုံကြည်အားထားမှု၊ ကြည်ညိုလေးစားမှု၊ စိတ်သက်သာမှု စသည်တို့ကို တကယ်တမ်း ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ရာ တိုင်းရင်းသားအားလုံး ကြီးပွားတိုးတက်မှု သက်သာချောင်ချိမှုတို့ကြောင့် စည်ပင်ဝပြောသော တိုင်းပြည်အဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းနိုင်မည် ဖြစ်သည့်အတိုင်း တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အစိုးရအဖြစ်ဖြင့် တည်မြဲနိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း တိုင်းပြည်အသီးသီးရှိ အစိုးရအဖွဲ့တိုင်းသည် တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အစိုးရဖြစ်လိုသော ဖော်ပြပါအချက်ကြီး(၃) ချက်ကို လက်မလွှတ်သင့်ကြောင်း ရေးသားရပေသတည်း။

ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံတော်တဝိယမြောက်သမ္မတကြီး
အဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ-အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မမန်းဝင်းမောင်(၁၅)
ငယ်စဉ်ဘဝ

(၁၉၁၆)ခုနှစ်၊ဧပြီလ(၁၇)ရက်နေ့ ကျုံပျော်မြို့အပိုင်“ဒီးက”မြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ“လှည်းဆိပ်”ရွာတွင် မန်းဝင်းမောင်ကိုမွေးဖွားသည်။ မန်းဝင်းမောင်၏မိဘနှစ်ပါးမှာ ဦးရွှေရင်နှင့်ဒေါ်သာယာတို့ဖြစ်ကြသည်။ ပထမတွင်ဦးရွှေရင်သည် ကျောင်းဆရာဖြစ်ပြီး မန်းဝင်းမောင်ကို မွေးပြီးနောက်တွင် မူလတန်းဆိုင်ရာပညာအုပ် ဖြစ်လာသည်။

မန်းဝင်းမောင်တို့တွင် မွေးချင်းလေးဦးရှိရာ မန်းဝင်းမောင်မှာ ဒုတိယမြောက်ဖြစ်သည်။ မန်းဝင်းမောင် အထက်တွင် အစ်မကြီးဖြစ်၍ အောက်တွင် ညီတယောက်နှင့်ညီမတယောက်ရှိသည်။ ပထမတွင် မန်းဝင်းမောင် သည် လှည်းဆိပ်ရွာရှိ မူလတန်းကျောင်းတွင် စတင်ပညာသင်သည်။ ပြီးလျှင်အစ်မဖြစ်သူ နေသည့် ပုသိမ်မြို့ ပိုးကရင်အထက်တန်းကျောင်းဆောင်အိဉ်ဆက်လက်ပညာသင်ကြားသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူသည် ပညာရေးလောက သားဖြစ်၍ သားသမီးများ၏ပညာရေးကို အထူးအားပေး၏။ သို့ရာတွင် မန်းဝင်းမောင်ပုသိမ်မြို့၊ ပိုးကရင် အထက်တန်းကျောင်း၌ပညာသင်ကြားနေစဉ် ဖခင်ဖြစ်သူမှာ ကွယ်လွန်သွားသဖြင့် မန်းဝင်းမောင်၏ပညာရေး မှာ မရေမရာဖြစ်သွားသည်။

မိခင်ဖြစ်သူသည် သားဖြစ်သူ၏ပညာရေးကို အကြောင်းပြု၍ ပိုးကရင်ကျောင်းအုပ်ကြီးနှင့်လာတွေ့ သည်။ ခင်ပွန်းဖြစ်သူသည် ပညာရေးလောကသားတဦးဖြစ်၍ သားဖြစ်သူ(မန်းဝင်းမောင်)အတွက် ပညာသင် ထောက်ပံ့ကြေးတောင်းခံရာ ကျောင်းနေခွင့်ပြန်လည်ရရှိသွားလေသည်။ မန်းဝင်းမောင်ရရှိသောပညာသင် ထောက်ပံ့ကြေးမှာ ကျောင်းနေရုံမျှသာဖြစ်သဖြင့် မန်းဝင်းမောင်သည် ကျောင်းသိတ်ရက်များ၌ အပြင်အပသို့ မသွားဘဲ ကျောင်းသားကြီးများ၏အဝတ်အစားများကိုလျှော်ဖွတ်ပေးသည်။ ဤသို့ဖြင့် ငွေကြေးအနည်းငယ် ရသည့်အပြင် အဝတ်ဖွတ်ရာ၌ ကျန်ရစ်သောဆပ်ပြာခဲကိုလည်း သုံးစွဲခွင့်ရရှိသည်။

နွေရာသီကျောင်းရက်ရှည်ပိတ်သောအခါ မန်းဝင်းမောင်မှာ ရွာသို့ပြန်လာသည်။ မိခင်ကြီး၏ ငှက်ပျောခြံလုပ်ငန်းအတွက် ရေသယ်ခြင်း၊ ပေါင်းလိုက်ခြင်းလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ပေးသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် မန်းဝင်း မောင်သည် ပုသိမ်မြို့ပိုးကရင်အထက်တန်းကျောင်း၌ ဆယ်တန်းအောင်သွားသည်။ ကျောင်းအုပ်ကြီး ထောက်ခံမှုအရ ပညာသင်ထောက်ပံ့စရိတ်ဖြင့် ဂျမ်ဆင်ကောလိပ်တွင် ပညာဆက်လက်သင် ကြားခွင့် ရရှိ သည်။ မန်းဝင်းမောင်၏ကောလိပ်ကျောင်းသားဘဝတွင် ဂိုက်ဆိုက်မထုတ်နိုင်၊ ရှူဖိနပ်ကို မစီးဘူး၊ တခါ တရံရုပ်ရှင်ကြည့်လျှင်ပင် စတုတ္ထတန်းကသာ ကြည့်နိုင်၏။ မန်းဝင်းမောင်အဖို့ကောလိပ်ကျောင်းသားဘဝ၌ အမှတ်တရနှစ်ခုမှာ အရှေ့တိုင်းရာဇဝင်ပါဓမာက္ခဆရာကြီး၊ မစ္စတာလူး(စ်)ကို ပိုးကရင်စကားသင်ပေးရသဖြင့် ဆရာကြီးက ဆုချသည့်ငွေနှစ်ဆယ်နှင့် နိုင်ငံရေးတရားပွဲများသို့ သွားရောက်နားထောင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

မန်းဝင်းမောင်(ဘီ-အေ)အထက်တန်းတွင် ပညာသင်ကြားနေစဉ် အဟောအပြောကောင်းသော ကျောင်းသားနိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် ကိုဗစိန်(နောင်တွင်သခင်ဗစိန်)၏ နိုင်ငံရေးတရားပွဲသို့ ပထမဆုံးသွား ရောက်နားထောင်ဘူး၏ ဂျမ်ဆင်ကောလိပ်မှ ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်ကိုဗစိန်၏ လှုံ့ဆော်မှုမှတစ်ဆင့်

ဝိမိုကဓရစိန့်ငြိမ်းရမ်းဓရးဝေဖွဲချုပ်ဥက္ကဋ္ဌကြီး

နှင့်

နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး (အငြိမ်းစား)

ဦးဝင်းမောင် (မန်းဝင်းမောင်)

ဝေဠုတောသဓရဓညီသူ-ဝေဠုတောသီရိသုဓမ္မ

အသက်(၇၄)နှစ်

၁၉၁၆ - ၁၉၈၉

နောက်ပိုင်းတွင် မန်းဝင်းမောင်သည် တက္ကသိုလ်သမဂ္ဂအဆောက်အဦးတွင် ကျင်းပသော ဆရာတော်ဦးဥက္ကမ၏ တရားပွဲသို့ဝင်၍ ဦးဘဘော(နောင်တွင် ဘကြီးဘော)နှင့်ဒေါက်တာဘမော်တို့၏ တရားပွဲများကိုပါ သွားရောက်နားထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် (၁၉၃၇)ခုနှစ် နိုင်းငံရေးမှိုးသက်မုန်တိုင်းတွေထန်နေစဉ် မန်းဝင်းမောင်သည် (ဘီ-အေ)အောင်ခဲ့လေသည်။

ရတာမလို-လိုတာမရ

စစ်ခိုးစစ်ရိပ်တွေကြားတွင် (ဘီ-အေ)အောင်လက်မှတ်လေးကိုကိုင်၍ မန်းဝင်းမောင်အလုပ်ရှာပုံတော်ဖွင့်ခဲ့ရပြန်သည်။ ဘီ-အေအောင်ထားပြီးဖြစ်၍ အရာရှိအရာခံဖြစ်လိုသော်လည်း ပထမတွင် သံလျင်(ဘီ-အို-စီ)၌ အောက်တန်းစာရေးသာရ၏ ယင်းရာထူးတွင် ဘဝင်မကျလှသဖြင့်ဘဏ္ဍာရေးဌာနသို့ပြောင်းလိုက်ရာ အထက်တန်းစာရေးတာနေရာရခဲ့ပြန်၏။ ယင်းဌာနတွင် မြေခွန်၊ အကောက်ခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်၊ အင်းခွန်၊ ဆားခွန်၊ အမြတ်တော်ခွန်၊ အခွန်အမျိုးမျိုးကို စည်းကြပ်ကောက်ခံရသည့်ဌာနဖြစ်၍ မန်းဝင်းမောင်အဖို့ နောင်တွင်များစွာ အတွေ့အကြုံရလိုက်၏။

သို့ရာတွင် (ဘီ-အေ)အောင်ထားသောလက်မှတ်ကရှိထားသည်ဖြစ်၍ ယင်းဌာနတွင် ယာယီခိုလှုံနေပြီး နောင်ခေါ်မည့်အရာရှိအရာခံရာထူးကိုသာ မန်းဝင်းမောင်အဖို့ စောင့်စားနေခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် အကောက်ခွန်ဌာနက “ရာဖြတ်ရာထူး”လှစ်လပ်ကြောင်းသိရသဖြင့် လျှောက်ထားလိုက်၏ သို့ရာတွင် မန်းဝင်းမောင်ကို “ရာဖြတ်ရာထူး”ချက်ချင်းမခန့်ပဲ (P.O) ခေါ်ကာကွယ်ရေးအရာရှိအဖြစ်သာခန့်လိုက်၏။ ယင်းရာထူးတွင် အလုပ်သင်အဖြစ်က စတင်ခဲ့ရသော်လည်း ယူနီဖောင်းလှလှဝတ်၊ သင်္ဘောအရာရှိတွေ့မွေးသော စားကောင်းသောက်ဖွယ်များကို စားသောက်ရ၍ ဆွဲပြီးသောအလုပ်ဖြစ်သော်ငြားလည်း မန်းဝင်းမောင်က ယင်းအလုပ်မျိုးတွင် မပျော်မေ့။ သို့ဖြင့် ကာကွယ်ရေးအရာရှိအလုပ်သင်က ပြန်ထွက်လာပြီး မူလဘဏ္ဍာရေးဌာန၌သာပြန်နေလိုက်၏။

ယင်းသို့ ရတာမလို-လိုတာမရဖြစ်နေချိန်၌ စစ်၏ခြိမ်းခြောက်မှုမှာ တနေ့တခြားပိုမိုပြင်းထန်လာသည်။ သို့ဖြင့်မန်းဝင်းမောင်သည် (၁၉၄၁)ခု၊ အောက်တိုဘာလထဲတွင် မေမြို့ဗိုလ်သင်တန်းသို့တက်လိုက်၏။ မန်းဝင်းမောင်ဗိုလ်သင်တန်းတက်၍ တစ်လနှင့်တပတ်အကြာ(၁၉၄၁)ခု၊ ဒီဇင်ဘာ(၈)ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာ့အရှေ့ခြမ်း၌ ဂျပန်သည် အင်္ဂလိပ်နှင့်မဟာမိတ်တို့ကို စစ်ကြေညာလိုက်လေသည်။

စစ်ဗိုလ်လား-စစ်ပြေးလား

ယင်းသို့ ဗိုလ်သင်တန်းတက်နေစဉ်ခရစ်စမတ်ပွဲတော်နှင့်ကြုံကြိုက်သဖြင့် ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းပိတ်ပေး၏။ မန်းဝင်းမောင်သည် ဗိုလ်သင်တန်းတွင် ပင်ပန်းသမျှရန်ကုန်တွင် ဆတ္တနားရန် ရန်ကုန်သို့ပြန်လာ၏။ သို့ရာတွင် သူ ရန်ကုန်ပြန်မရောက်ခင်တရက်အလို (၁၉၄၁)ခု၊ ဒီဇင်ဘာ(၂၃)ရက်နေ့တွင် ဂျပန်က ပထမဆုံးအကြိမ် ရန်ကုန်မြို့အား ဝိုင်းကြံ့ချလိုက်သည်။ သူ ရန်ကုန်ရောက်ပြီး နောက်တနေ့ဒီဇင်ဘာ(၂၅)ရက်

နေ့တွင် ဂျပန်က ဒုတိယအကြိမ် ရန်ကုန်မြို့အား ဝံ့ကြဲချပြန်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မြင်ကွင်းအရပ်ရပ်သည် မြင်မကောင်းရှုမကောင်းတော့ပြီဖြစ်၍ ကြုံရာရထားဖြင့် မန္တလေးသို့ပြန်လှည့်လာရသည်။

ဤတွင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးစစ်၏ခြိမ်းခြောက်မှုအောက်သို့ရောက်ရှိသွားပြီဖြစ်၍ ဗိုလ်သင်တန်းကို ယခင်လို အချိန်ဆွဲမသင်တော့ပဲ တက်သုတ်နင်၍ သင်တော့သည်။ ထိုအချိန်တွင် အားလုံး၏အာရုံသည်လည်း ဂျပန်ဗုံးဒဏ်ကို မရှုမလှခံလိုက်ရသော ရန်ကုန်မြို့ဆီသို့ သာရောက်ရှိနေကြသည်။ ဤသို့ရှိစဉ်တနေ့၌ ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းအုပ်ကြီးက ဗိုလ်လောင်းသင်တန်းသားများအား ဗြိတိသျှတပ်နှင့်အတူ အိန္ဒိယသို့လိုက်ပါလျှင် အရာရှိအဆင့်ပေးမည်။ အိန္ဒိယတွင် သတင်းထောက်လှမ်းရေးသင်တန်းတက်၍ မကြာမီ မြန်မာနိုင်ငံသို့ လေထီးဖြင့် ပြန်ဆင်းရမည်ဖြစ်ကြောင်းကမ်းလှမ်းလာ၏။

(၁၉၄၂)ခုမတ်လ(၈)ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ဂျပန်လက်ထဲကျသွား၏။ တောင်ငူမြို့တွင် နောက်ချန် ဆုတ်ခွာလာသော တရုတ်တပ်နှင့်ဂျပန် သံသံမဲတိုက်ခိုက်ကြ၏။ ဤတွင် မေမြို့ရှိ မန်းဝင်းမောင်တို့၏ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းကြီးကိုလည်း ပိတ်လိုက်၏။ ဗြိတိသျှစစ်အရာရှိများက အိန္ဒိယသို့လိုက်ပါမည့်သူနှင့်မလိုက်ပါမည့်သူ စာရင်းကိုပြုစု၏။ မလိုက်ပါလိုသူများသည် ယခုပင်သွားလိုရာသို့သွားနိုင်ကြောင်းကျောင်းအုပ်ကြီးက အမိန့်ပေးလိုက်၏။ ဤသို့ဖြင့် ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းဆင်းပွဲအခမ်းအနားမရှိ ဆိုင်းမဆင့်ပုံမပါပဲ ဆင်းသွား၏။ ဤတွင် မန်းဝင်းမောင်သည် ကျောပိုးအိတ်တအိတ်ပိုး၍ မေမြို့ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းထဲကထွက်လာခဲ့လေသည်။

ယခုအချိန်ကစ၍ မန်းဝင်းမောင်၏ဘဝသည် စစ်ဗိုလ်လား၊ စစ်ပြေးလား ခွဲခြားမရတော့။ မေမြို့မှ မန္တလေးသို့ဆင်းလာသည်။ စစ်၏ခြိမ်းခြောက်မှုကြောင့် မန္တလေးတမြို့လုံးတိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်နေသည်။ လူအတော်များများသည် မြို့ပေါ်တွင် မနေကြတော့ပဲ တောနယ်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေကြသည်။ ဤသို့ဖြင့်မန်းဝင်းမောင်သည် စစ်သားရုပ်ပျောက်၍ အရပ်သားအသွင်ဖြင့် မြစ်ကြီးနားသွားမည့်ရထားပေါ်သို့တက်လိုက်သည်။ ဤတွင် သူ့ဘဝသည် စစ်သားစစ်ဗိုလ်မဟုတ်တော့ဘဲ လုံးလုံးလျားလျားစစ်ပြေးဖြစ်သွားလေသည်။ မြစ်ကြီးနားရောက်လျှင် တဘက်ကမ်းရှိ "ခတ်ချို" ရွာသို့ ကူးသွားသည်။ ခတ်ချိုရွာရှိမိတ်ဆွေအိမ်တွင် စစ်သားအသွင်ပျောက်ပြီး စစ်ပြေးဒုက္ခအဖြစ်ခိုလှုံနေလိုက်သည်။ တခါတခါလှေကြုံနှင့်လူကြုံရှိလျှင် မြစ်ကြီးနားသို့ ကူးသွားပြီးရန်ကုန်အခြေအနေကို စနည်းနာသည်။

ဤသို့ဖြင့် (၁၉၄၃)ခုနှစ်ရောက်လျှင် ဂျပန်အုပ်ချုပ်ရေးသည် အသားကျစပြုလာသည်။ အိမ်ရှင်မိတ်ဆွေများကို နတ်ဆက်ပြီး၊ ဂျပန်ခေတ်ဖြစ်သလိုခုတ်မောင်းနေသော မီးရထားဖြင့် မန်းဝင်းမောင်မန္တလေးသို့ ပြန်ဆင်းလာသည်။ မန္တလေးမြို့တော်ကြီးသည် မန်းဝင်းမောင်ထွက်ခွါသွားစဉ်ကကဲ့သို့ စုလစ်မွန်ချွန်များမရှိတော့ပဲ ပြာပုံနှင့်အတူပုံတွေကြားတွင် ပြုပျက်နေလေသည်။ အထူးသဖြင့်ကြော့ကဲ့ဆွဲနစ်ဖွယ် မန္တလေးနန်းတော်ကြီးမျှာ လုံးပျောက်စီးနေလေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် မန်းဝင်းမောင်သည် ရန်ကုန်သို့ပြန်ဆင်းလာသည်။

ရန်ကုန်ပြန်ရောက်သည့်နံက်မှာပင် အလုံဌာနလမ်းရှိ ဦးထွန်းရှိန်ကို မန်းဝင်းမောင်သွားရှာသည်။ ဦးထွန်းရှိန်နှင့်မန်းဝင်းမောင်သည် ယခင်ဘဏ္ဍာရေးဌာနတွင် လုပ်ပေးကိုင်ဘက်များဖြစ်ကြသည်။ (သမ္မတကတော်ဒေါ်မြမေသည် ဦးထွန်းရှိန်၏ ညီမအရင်းဖြစ်သည်။) မန်းဝင်းမောင်မေမြို့ဗိုလ်သင်တန်းသို့ သွားရောက်တက်နေစဉ်အတတ်အစားအချို့နှင့်ပစ္စည်းအချို့ကို ဦးထွန်းရှိန်ထံတွင် အပ်နှံထားရစ်ခဲ့သည်။ စစ်အတွင်းဖြစ်၍ မြို့မှတော့သို့ စစ်ပြေးကြရာတွင် ဦးထွန်းရှိန်၏မိသားစုမှာလည်း ရန်ကုန်မှလာတတ်ဖြစ်သော တွံတေးမြို့နယ်

သုံးအိမ်ရွာသို့သွားရာတွင် ပထမတွဲတေးတူးမြောင်းမိုင်တိုင်အမှတ်(၆)ရှိ “ကုလားတန်”ရွာသို့ အလျင်သွားရသည်။ ထိုမှတွဲတေးတူးမြောင်းထဲသို့စီးဝင်သော “သံပုယို” ချောင်းရိုးတလျှောက်ခရီးဆက်ရသည်။ နှစ်မိုင်ခန့်ခရီးဆက်မိလျှင် “သုံးအိမ်” ရွာသို့ရောက်လေသည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် တောပုန်းခါးပြုတွေက မင်းမှုနေသည်။ သူကြီး၏ဩဇာ-ဦးထွန်းရှိန်၏မျက်နှာဖြင့် မန်းဝင်းမောင်သည်ယင်းရွာ လုံခြုံရေးတာဝန်ကို ယူပေးရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဤရွာတွင် စစ်ပြေးခိုလှုံနေရင်းမန်းဝင်းမောင်သည် ဒေါ်မြမေနှင့်အကြောင်းပါလေသည်။

ဂျပန်ခေတ်ဆားကုန်သည်

အစစအရာရာရှားပါးသော ဂျပန်ခေတ်တွင် စားဝတ်နေရေးက ပါးနပ်ဖြစ်သည်။ မန်းဝင်းမောင်အဖို့ အိမ်ထောင်သည်ဘဝရောက်နေပြီဖြစ်သော်လည်း အလုပ်အကိုင်ကမရှိ သို့ဖြင့် တနေ့တွင် မိတ်ဆွေတဦး၏ အကူအညီဖြင့် ဂျပန်ခေတ်ထောက်ပံ့ရေး(ဆပ်ပလိုင်)ဝန်ကြီးဖြစ်သော ဦးလှဖေ(နောင်သော်-သထုံဦးလှဖေ) ထံ ဆားသွားလျှောက်၏။ လျှောက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်မှာ သကြားနှင့်မီးခြစ်ပါရှိ၏ သို့သော် ဆားမှာပိုမိုသေချာသဖြင့် မန်းဝင်းမောင်က ဆားကိုဦးစားပေးလျှောက်လိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ဦးလှဖေသည်ဖော်ဖော်ရွေရွေဖြင့် ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်လှပြီး ဆားလျှောက်လွှာပါမစ်ကို ချပေးလိုက်၏။

ဤနေရာတွင် ဂျပန်ခေတ်ဆားမှာ အပွင့်မဟုတ်ပဲ အတုံးအခဲဖြစ်၏။ ယင်းအတုံးအခဲကို ထပ်မံ၍ ကြိတ်ခွဲရ၏။ ပြီးလျှင်ဦးထွန်းရှိန်၏အကူအညီဖြင့် တွဲတေးမြို့ဈေးထဲတွင် ပြန်ရောင်းရ၏။ ဂျပန်ခေတ်တွင် ဆားသည်ပင် ရှားပါးကုန်တမျိုးဖြစ်လေရာ မန်းဝင်းမောင်အဖို့ တွဲတေးနှင့် ရန်ကုန်၊ စုန်ဆန်၍ သုံးလေးခေါက်မျှ ဆားကုန်သည်လုပ်လိုက်ရာ အတန်အသင့်စားဝတ်နေရေးပြေလည်ခဲ့လေသည်။

သို့ရာတွင် ဤအတိုင်းဆားကုန်သည်လုပ်နေ၍ကားမဖြစ်သည်ကို မန်းဝင်းမောင်သိ၏။ သို့ဖြင့် ဦးထွန်းရှိန်နှင့်တိုင်ပင်၍ ရန်ကုန်သို့တက်ကာ အလုပ်ရှာကြ၏။ ဂျပန်ခေတ်အလုပ်ရှာဖွေခြင်းသည် ချစ်တီးခေါင်းသန်းရှာခြင်းထက်ပင်ခက်၏။ သို့ရာတွင် ကံကောင်းထောက်မစွာဖြင့်(ကွန်မြူနစ်)သခင်ဗိုလ်၏ လက်အောက်တွင် အလုပ်တနေရာရ၏။ သခင်ဗိုလ်သည် ဂျပန်ခေတ်လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ဝန်ကြီး သခင်သန်းထွန်း၏ အတွင်းဝန်ဖြစ်သဖြင့် ဩဇာတိက္ကမ ရှိ၏။ ပထမတွင် မန်းဝင်းမောင်သည် သခင်ဗိုလ်၏ လက်အောက်၌ ရုံးအုပ်အဖြစ်တာဝန်ယူရ၏။ နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံရေးအရပါ အကျိုးဝင်လာသဖြင့် အထူးအရာရှိ သဘောမျိုးတာဝန်ထမ်းဆောင်ရ၏။

သခင်သန်းထွန်းသည် ဂျပန်ခေတ်ဝန်ကြီးရာထူးမျက်နှာဖုံးကို စွပ်၍ ဂျပန်တော်လှန်ရေးအတွက် လျှို့ဝှက်ပြင်ဆင်နေစဉ် သခင်ဗိုလ်မှတဆင့် သူ့ညွှာနတွင် မန်းဝင်းမောင်ကို အလုပ်ခန့်ထားခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့ရှိစဉ် ရန်ကုန်မြို့ကန်တော်ကြီးစောင်းတွင် ဂျပန်ခေတ်ကျောင်းဆရာများအတွက် သင်တန်းတခုပို့ချ၏။ ယင်းသင်တန်းသို့ မန်းဝင်းမောင်၏မိတ်ဆွေတဦးဖြစ်သော ဆရာ “မန်းပေါလ်အေးငြိမ်း”လည်းပါလာ၏။ ဤတွင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် ဂျပန်ဝင်စ ကရင်-ဗမာပဋိပက္ခကိုမွေ့ပျောက်၍ အနာဂတ်၏ဂျပန်တော်လှန်ရေးတွင် ကရင်လူငယ်များပါဝင်လာရန် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့ကြ၏။

ယင်းသို့ဖြင့် မကြာမီမှာပင် ဝန်ကြီးသခင်သန်းထွန်းနှင့်အတွင်းဝန် သခင်ဗိုလ်တို့၏အစီအမံဖြင့် မန်းဝင်းမောင်သည်ကုန်စည်ဖြန့်ဖြူးရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်လာသည်။ ယင်းရာထူးကိုဟန်ပြု၍ မန်းဝင်းမောင်သည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ကုရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးနှင့်ဂျပန်တော်လှန်ရေးအကြံ့စည်းရုံးရေးအနေနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဘက်သို့ ခရီးထွက်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ဂျပန်ခေတ်သွားရေးလာရေးအခက်အခဲကြောင့်(၁၅)ရက် ခရီးစဉ်အတွင်း မအူပင်၊ပန်းတနော်၊ ဝါခယ်၊မမြို့နယ်သုံးခုသာ ခရီးပေါက်ပြီး သတ်မှတ်ရက်အတိုင်းရန်ကုန်သို့ ပြန်လာခဲ့ရ၏။

ယင်းသို့မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဘက်မှ မန်းဝင်းမောင်ပြန်ရောက်၍ ရက်ပိုင်းအကြာတွင် ဝန်ကြီးသခင် သန်းထွန်းက မန်းဝင်းမောင်အား ရွှေတောင်ကြားလမ်းရှိဂူနေအိမ်သို့ဖိတ်၏။ မန်းဝင်းမောင်ရောက်သွားလျှင် သခင်ဗိုလ်ကိုကျော်ရင်(နောင်ပါမောက္ခဦးကျော်ရင်)၊ ကိုချစ်ကောင်း၊ ကိုအုန်းမောင်တို့ကိုပါ အသင့်တွေ့ရသည်။ ပထမတွင် သခင်သန်းထွန်းက ဂျပန်တွေ မြန်မာပြည်သူတွေအပေါ်ဆိုးသွမ်းရက်စက်ပုံအကြောင်းနှင့်သူ၏ ဂျပန်ခေတ်ဝန်ကြီးရာထူးသည်အင်္ဂလိပ်ခေတ် ပုလိပ်လောက်မျှအသုံးမဝင်ကြောင်းပြောပြ၏။ ပြီးလျှင် သခင်သန်းထွန်းက ဂျပန်တော်လှန်ရေးအတွက် စစ်ပညာသင်ကြားရန်လိုသည်။ လက်နက်ခဲယမ်းလည်း လိုသည်။ ဤအတွက် အိန္ဒိယပြည်သို့ကြိုတင်ရောက်နှင့်နေသော ဦးသိန်းဖေမြင့်နှင့်ဆက်သွယ်ရမည်ဖြစ် ကြောင်းသခင်သန်းထွန်းကရှင်းပြရင်း အသီးသီးတာဝန်ပေးလိုက်၏။ ထိုအချိန်တွင် မန်းဝင်းမောင်၏သားဦး လေးဖြစ်သော မောင်မင်းကြည်(ခေါ်)ကိုအောင်ဝင်း (နောင်တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့်ကျောင်းနေဘက်) မှာ နှစ်နှစ်သားအရွယ်ဖြစ်သည်။ ပြီးလျှင် ဇနီးသည်ဒေါ် မြမေသည် ဒုတိယကလေးကို ကိုယ်ဝန်ဆောင်ထား ချိန်လည်းဖြစ်သည်။

တော်လှန်ရေးသမားဘဝ

မန်းဝင်းမောင်သည် တော်လှန်ရေးသမားများ၏ ကြုံတွေ့ရသော ဓမ္မတာအရ နှစ်နှစ်သားအရွယ် သားငယ်လေးနှင့်ကိုယ်ဝန်ဆောင်ဇနီးသည်အား “သံပုယို” ရွာတွင် တွေ့ဆုံနှုတ်ဆက်ခဲ့သည်။ ပြီးကဦးထွန်းရှိန် ထံ အပ်နှံခဲ့သည်။ ပြီးလျှင်ရန်ကုန်သို့ပြန်တက်လာသည်။ သတ်မှတ်သည့်နေ့တွင် ရန်ကုန်မှမန္တ လေးသို့ထွက်ခွာ လာသည်။ လမ်းခရီး၌လေကြောင်းမှ မော်တော်ကားတိုက်ခိုက်ခံကာသဖြင့်ပြန်လှည့်လာခဲ့ရသည်။ ဒုတိယ အခေါက်တွင်မှ မန္တ လေးသို့ချောမောစွာရောက်သွားတော့သည်။

မန္တ လေးမှမြစ်ကြီးနား၊ မြစ်ကြီးနားမှအိန္ဒိယနိုင်ငံခရီးစဉ်အတွင်း သခင်သန်းထွန်းကတာဝန်ခွဲပေးရာ တွင် သခင်ဗိုလ်သည် ပထမခေါင်းဆောင်ဖြစ်ပြီး၊ မန်းဝင်းမောင်မှာ ဒုတိယခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ မန္တ လေးမှ မြစ်ကြီးနားသို့ခရီးကို အထက်ဗမာပြည်တိုင်းမှူးဗိုလ်မှူးကြီးဗထူးက တာဝန်ယူစီစဉ်ပေးသည်။ ဆက်သား အဖြစ် ဗိုလ်လှဖေ(လူထုဒေါ်အမာ၏မောင်)က မန်းဝင်းမောင်တို့အဖွဲ့အတွက် တာဝန်ယူပေးသည်။ သခင်ဗိုလ် နှင့် မန်းဝင်းမောင်တို့ခေါင်းဆောင်သောအဖွဲ့ရွှေကိုမှကသာသို့လာစဉ် ဂျပန်တပ်ဖွဲ့များသည် ထိုစဉ်ကလားရှိုး သို့ပင် ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ယင်းအချိန်တွင်ဝင်းကိုက်၏တပ်ဖွဲ့များက ကသာနယ်အတွင်းထိုးဖောက်နေသည်။ မြစ်ကြီးနားတွင် အမေရိကန်တပ်ဖွဲ့အမှတ်(၁၀၀)ကအခြေချ၍ ထိုင်ထားသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကသာအရောက်တွင် ရှေ့သို့ထိုးဖောက်မရတော့သဖြင့် သခင်ဗိုလ်နှင့်မန်းဝင်းမောင်တို့ အုပ်စုနှစ်စုခွဲလိုက်ကြသည်။ တစ်စုကို သခင်ဗိုလ်ကခေါင်းဆောင်ပြီး၊ ကျန်တစ်စုကိုမန်းဝင်းမောင်က ခေါင်းဆောင်သည်။ မန်းဝင်းမောင်၏အစုတွင်ကိချစ်ကောင်းကိုအုန်းမောင်နှင့်ဗိုလ်လှဖေ(ဆက်သား)တို့ပါဝင်သည်။ ဤတွင် ငှက်ဖျားဖြစ်ရာမှ ကျန်းမာရေးအခြေအနေဆိုးလာသော ဗိုလ်လှဖေအား မန်းဝင်းမောင်ခေါင်းဆောင်၍ “မဲဇာ” မြစ်အတိုင်းဖေါင်မျောကာ ဆွေမျိုးများရှိရာတကောင်းသို့ပြန်ပို့ပေး၏။ ပြီးလျှင်မန်းဝင်းမောင်၏အဖွဲ့သည် ရွှေလီမြစ်အတိုင်းထိုးဖောက်ဆန်တက်ရာမှ မန်းမော်သို့ရောက်သွားလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် မန်းမော်နှင့်ရွှေကူတွင် အမေရိကန်တပ်ဖွဲ့အမှတ်(၁၀၀)က အခြေချထိုင်ထားပြီးဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြင့် မန်းဝင်းမောင်ခေါင်းဆောင်သော အစုသည် မန်းမော်ရှိတပ်ဖွဲ့အမှတ်(၁၀၀)၏အကူအညီဖြင့်သခင်ဗိုလ်အစုထက်စော၍ မြစ်ကြီးနားသို့ ရောက်လာလေသည်။ မန်းဝင်းမောင်တို့မြစ်ကြီးနားတွင်ရှိနေစဉ် သခင်ဗိုလ်တို့အစုလည်းရောက်ရှိလာသည်။ ထိုမှ တပ်ဖွဲ့အမှတ်(၁၀၀)၏အစီအစဉ်ဖြင့် (၁၉၄၄)ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ(၇)ရက်နေ့တွင် သခင်ဗိုလ်နှင့်မန်းဝင်းမောင်တို့အား မြစ်ကြီးနားလေဆိပ်မှတစ်ဆင့် အိန္ဒိယသို့ ပို့ဆောင်ပေးလေသည်။

တက်ဘုန်းကြီး၏သူရိန်ရိပ်သာ

မြန်မာနိုင်ငံမှ တော်လှန်ရေးတောဝန်ဖြင့် ရောက်ရှိလာသူတိုင်းဦးသိန်းဖေမြင့်၏ “သူရိန်” ရိပ်သာသို့ သတင်းပို့ရသည်။ ထိုစဉ်ကဦးသိန်းဖေမြင့်သည် မဟာမိတ်နှင့်ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး တာဝန် အရပ်ရပ်ကို အိန္ဒိယပြည်၌ တာဝန်ခံဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ဦးသိန်းဖေမြင့်၏ သူရိန်ရိပ်သာသည် ကာလကတ္တားမြို့ “ဟူးကလီ”မြစ်ကမ်းခြေ “ဘီဟူးလား” ရပ်ကွက်တွင် ရှိ၏။ ယင်းတော်လှန်ရေးသမားများ စုစည်းရာဂေဟာအား သူရိန်ရိပ်သာဟုခေါ်ဆိုခြင်းမှာဦးသိန်းဖေမြင့်၏တော်လှန်ရေးကာလ လျှို့ဝှက်အမည် ဖြစ်သော “မောင်သူရိန်”ကို တင်စား၍ခေါ်ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

သူရိန်ရိပ်သာမှာ နှစ်ထပ်အဆောက်အဦးဖြစ်၍ အပေါ်ထပ်တွင် ဦးသိန်းဖေမြင့်နေ၍ အောက်ထပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရောက်လာသောတော်လှန်ရေးသမားများနေကြသည်။ အထူးသဖြင့် နေ့စဉ်တွင် အများစုမှာ သခင်သန်းထွန်း၏ပမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်များဖြစ်လာကြသည်။ ဦးသိန်းဖေမြင့်သည် တော်လှန်ရေးရဲဘော်များအားနေရာချပေးရာတွင် မန်းဝင်းမောင်အားသူနှင့်အတူ အပေါ်ထပ်တွင် နေစေသည်။

မန်းဝင်းမောင်အပါအဝင်အိန္ဒိယသို့ရောက်လာသည့် တော်လှန်ရေးရဲဘော်တိုင်းပထမတွင်အိန္ဒိယ၌ စာတွေ့စစ်ပညာကိုသင်ကြရသည်။ ပြီးလျှင်မြီတိုသျှအခြေစိုက်တပ်ဖွဲ့ရှိရာ သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)သို့သွား၍ လက်တွေ့တိုက်ပွဲဆင်နည်း စစ်ပညာကိုသင်ရသည်။ စာတွေ့လက်တွေ့စစ်ပညာအရပ်ရပ်တွင် အခြားရဲဘော်များအတွက် အသစ်ဖြစ်နေသော်လည်းမန်းဝင်းမောင်အဖို့မှာ မေမြို့ဗိုလ်သင်တန်းတွင် သင်ကြားခဲ့ပြီးဖြစ်၍ အခက်အခဲမရှိချေ။ နောက်ဆုံးအဆင့်မှာ “ဂျတ်ဆို” တွင် လေထီးဆင်းလေကျင့်ခန်းပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသင်တန်းပြီးသည့်နှင့်မြန်မာနိုင်ငံစစ်မြေပြင်တွင် ပြန်လည်၍တော်လှန်ရေးတာဝန်ထမ်းဆောင်ရန်ပင်ဖြစ်သည်။

လေထီးဆင်းစဉ်

မြန်မာနိုင်ငံဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကို (၁၉၄၅)ခုမတ်လ(၂၇)ရက်နေ့တွင် စတင်သည်။ မတ်လ(၃၀) ရက်နေ့ညတွင် လေထီးဆင်းမည့် မန်းဝင်းမောင်တို့စီးနင်းလာသော လေယာဉ်သည် “ဂျတ်ဆို” လေဆိပ်မှ ထွက်ခွာလာသည်။ လေထီးဆင်းရန်ပြီဟု သျှာကသုံးဦးနှင့်မြန်မာဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးသမားက သုံးဦးစုစုပေါင်း (၆)ဦးပါရှိလာသည်။ လေထီးဆင်းရန်သတ်မှတ်ထားသောနေရာမှာ ပထမတွင်ထန်းတပင်မြို့နယ်အတွင်းဖြစ် သည်။ သို့ရာတွင် မြေပြင်ဆီကလေထီးဆင်းရန် အချက်မပြသဖြင့် ထိုနေ့ညတွင် ဂျတ်ဆိုလေဆိပ်သို့ပြန်လှည့် လာခဲ့ရသည်။

ယင်းသို့ဖြင့်မတ်လ(၃၁)ရက်နေ့ညတွင် ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ်လေထီးဆင်းရန် ဂျတ်ဆိုလေဆိပ်မှ ထွက်လာပြန်၏။ ယင်းအကြိမ်တွင် လေထီးဆင်းရန် သတ်မှတ်ကွင်းမှာထန်းတပင်အတွင်းမှတောင်ငူနယ် အတွင်းသို့ပြောင်းလဲသွားသည်။ တောင်ငူနယ်ကောင်းကင်ပေါ်အရောက်တွင်မြေပြင်ဆီမှ လေထီးဆင်းရန် အချက်ပြသဖြင့် တယောက်ပြီးတယောက်လေယာဉ်ပေါ်မှ ခုန်ချလိုက်ကြ၏။ သို့ရာတွင် မန်းဝင်းမောင်အဖို့က ဆိုးချင်တော့မြေပြင်သို့အဆင်းတွင်ကန်သင်းရိုးပေါ်သို့ကျသွားသဖြင့် မြေနှင့်ဒူးတွင်ဒဏ်ရာများရသွား လေသည်။

ပထမတွင် မန်းဝင်းမောင်သည် ဒဏ်ရာကြောင့် ထမ်းစင်ဖြင့်သွားနေရစဉ်ရှမ်းဆရာတစ်ဦး၏မိဖိုဖုလော ဆေးဝါးကုသခြင်းကိုခံရ၏။ ယင်းနောက်တော်လှန်ရေးရဲဘော်တွေကတောင်ငူတွင်တာဝန်ကျနေသော ဒေါက်တာဦးဖေကျင့်အားတောတွင်းသို့ခေါ်ဆောင်လာ၏။ မန်းဝင်းမောင်၏ခြေထောက်ဒဏ်ရာအားကုသစေ ၏။ ဤသို့ဖြင့်ပြီဟုသျှာကတောင်ငူမြို့အားသိမ်းပိုက်၏။ ပထမတွင်မန်းဝင်းမောင်အားစစ်လေယာဉ်ဖြင့် တောင်ငူမှမိတ္ထီလာသို့ စစ်ဆေးရုံသယ်ဆောင်သွားသည်။ ထိုမှတဆင့်ကလကတ္တားစစ်ဆေးရုံ၌ဒဏ်ရာကို ဆက်လက်ကုသပေးသည်။

ကလကတ္တားစစ်ဆေးရုံတွင် ခြေထောက်ဒဏ်ရာပျောက်ကင်းပြီးနောက်မန်းဝင်းမောင်သည် ဒုတိယအကြိမ်ဦးသိန်းဖေမြင့်၏သူရိန်ရိပ်သာသို့ပြန်ရောက်လာသည်။ ထိုအချိန်တွင် တော်လှန်ရေးရဲဘော်များ သည် တော်လှန်ရေးတာဝန်ဖြင့် မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်သို့ ပြန်သွားကြပြီဖြစ်၍ သူရိန်ရိပ်သာတွင် ဦးသိန်းဖေမြင့် နှင့်သခင်တင်ရွှေတို့ဇနီးမောင်နှံ(ဒေါ်မြရီ)တို့သာ သူရိန်ရိပ်သာ၌ကျန်ရှိနေကြတော့သည်။ ဤသို့ဖြင့် (၁၉၄၅)ခု အောက်တိုဘာလဆန်းတွင် “ဒါကိုတာ” လေယာဉ်ဖြင့် ဦးသိန်းဖေမြင့်အပါအဝင် မန်းဝင်းမောင်နှင့်သခင် တင်ရွှေ ဇနီးမောင်နှံတို့သည် ဝင့်ဝင့်ကြားကြားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာကြသည်။

ဤသို့ဖြင့် မန်းဝင်းမောင်သည်ရန်ကုန်ပြန်ရောက်သည်နှင့်အလုံဌာနာလမ်းအိမ်သို့သွားသည်။ ဇနီးသည်ဒေါ်မြမအားအခိုက်သင့်တွေ့ရသည်။ ပထမသားဦးလေးမှာ တဒေါက်ဒေါက်ဖြင့်လမ်းလျှောက်နေ သည်။ မန်းဝင်းမောင်အိမ်သို့သွားစဉ်က ကိုယ်ဝန်ဖြင့်ရှိနေသောဒုတိယသားမှာ သူ့အမေရင်ခွင်ထဲတွင်ရှိနေ လေသည်။

စစ်ပြီးခေတ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသော (KCO)ခေါ်ပဟိုကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏လူငယ်ဌာန ခွဲမှား(KYO)ခေါ် ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံးဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင်ယင်း(KYO)သည် သီးခြားကရင် အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းတခုဖြစ်လာသည်။ ယင်း(KYO)တွင် ဥက္ကဋ္ဌမှား(KCO)၏အမှုဆောင်လူကြီးတဦး ဖြစ်သော မန်းဘခိုင်ဖြစ်ပြီး အိန္ဒိယမှပြန်ရောက်စ မန်းဝင်းမောင်ကဗုတ်ယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မန်းဘခိုင်သည် (ဖဆပလ)အဖွဲ့၏အမှုဆောင်လူကြီးတဦးနှင့်ဘုရင်ခံကောင်စီတွင်ဝန်ကြီးတဦးဖြစ်လာရာ အစည်းအရုံးကိစ္စအဝဝကို မန်းဝင်းမောင်ပဲတာဝန်ယူလုပ်ကိုင်ရတော့သည်။

ပထမတွင် (KYO)၏ကြွေးကြော်သံအဖြစ် “တိုင်းရင်းသား”ဂျာနယ်ကိုထုတ်ဝေရာသီးခြားမရပဲ တည်နိုင်သေးသဖြင့်စမ်းချောင်း၊ ဝါးဂရားလမ်းတွင်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှထုတ်ဝေနေသည့် “ပြည်သူ့အာဏာ” ဂျာနယ်၌ ကဏ္ဍတခုအနေနှင့်ထည့်သွင်းခဲ့ရသည်။ ယင်းပြည်သူ့အာဏာဂျာနယ်၏တာဝန်ခံမှာကုန်ဆင်းကောင်း ဖြစ်နေ၍ မန်းဝင်းမောင်အဖို့အစစအရာရာအဆင်ပြေနေသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် တိုင်းရင်းသားဂျာနယ်သည် သီးခြားထုတ်ဝေလာနိုင်သည်။

ဤသို့ဖြင့်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်အိမ်မဲမြို့တွင် စစ်ပြီးခေတ်၌ပထမဆုံးအကြိမ်တောင်သူလယ်သမားညီ လာခံတရပ်ကိုကျင်းပ၏။ သခင်သန်းထွန်းသည် ယင်းညီလာခံသို့မန်းဝင်းမောင်တက်ရောက်ရန်တိုက်တွန်းသဖြင့် တက်ရောက်ခဲ့ရသည်။ ညီလာခံတွင် မိတ်သစ်မိတ်ဟောင်းများစွာကို တွေ့ရပြီး မန်းဝင်းမောင်မှာရန်ကုန်သို့ ရုတ်တရက်မပြန်နိုင်သေးပဲ မိတ်ဆွေများဖိတ်ကြားရာရွာများသို့လှည့်လည်သွားနေရ၏။

ထိုအချိန်တွင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးအင်အားစုများ အတွင်း အယူအဆပြင်းထန်နေစဉ်ကရင်အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း၌လည်း ဝိဝါဒကွဲပြားစပြုလာ၏။ ယင်းအချိန် တွင် ဘီလပ်မှ အတွင်းဝန်လော့ဒ်လစ်တိုဝဲ(လ်)ရောက်လာပြီး နိုင်ငံရေးအင်အားစုအသီးသီးနှင့်ကရင်အဖွဲ့ အစည်းများမှ ခေါင်းဆောင်များအပါအဝင်တွေ့ဆုံသည်။ လော့ဒ်လစ်တိုဝဲ(လ်)က မန်းဝင်းမောင်အားတွေ့ဆုံ ရာတွင်မန်းဝင်းမောင်၏စစ်ရေးအတွေ့အကြုံအရ စစ်တပ်ထဲပြန်ဝင်ရန်တိုက်တွန်း၏။ မန်းဝင်းမောင်ကနိုင်ငံရေး အမျိုးသားရေးတွင်သာ လုပ်ဆောင်တော့မည်ဖြစ်ကြောင်းငြင်းဆန်လိုက်သဖြင့် စစ်အတွင်းမန်းဝင်းမောင်၏ စစ်မှုထမ်းဆောင်မှုအတွက် ဆုငွေများထုတ်ပေး၏။

ဤသို့ဖြင့် ဘုရင်ခံအားဒေါ်မန်စမစ်နေရာတွင် ဘီလပ်ကဘုရင်ခံသစ်ဆရာဟူဘတ်ရန်(စ်)ကိုခန့်ထား လိုက်သည်။ ပြီးလျှင်(၁၉၄၇)ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ(၂၇)ရက်နေ့တွင် အောင်ဆန်း-အက်တလီစာချုပ်ကို ချုပ်ဆို နိုင်သဖြင့် ဧပြီလ(၉)ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွှေ့ကောက်ပွဲကျင်းပသည်။ ယင်းတိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွှေ့ကောက်ပွဲအားစောဘဦးကြီးခေါင်းဆောင်သော (KNU)ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးက သပိတ်မှောက်ပြီး မန်းဘခိုင်နှင့်မန်းဝင်းမောင်တို့ခေါင်းဆောင်သော (KYO)ကရွှေ့ကောက်ဝင်ကြသည်။ ယင်းရွှေ့ကောက်ပွဲတွင် မန်းဝင်းမောင်သည် မိမိ၏မွေးဖွားတိုင်းဖြစ်သော ကျုံပျော်မြို့နယ်မိဆန္ဒနယ်မှရွှေ့ကောက် ခြင်းခံရသည်။

ယင်းသို့ဖြင့်(၁၉၄၇)ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁၈)ရက်နေ့တွင် မန်းဝင်းမောင်သည် မိမိ၏ဇာတိဖြစ်သော ကျုံပျော်ခဲနေ့နယ်သို့ပြန်လည်ရောက်ရှိနေသည်။ ဇူလိုင်(၁၉)ရက်နေ့တွင် ဝိုင်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများလုပ်ကြံခံရသဖြင့်(၂၀)ရက်နေ့တွင် မန်းဝင်းမောင်သည် အားချင်ပင်ရန်ကုန်သို့ပြန်လာရသည်။ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဦးနုကထိန်းထားပြီး (ဖဆပလ)အမှုဆောင်အစည်းအဝေးကို အမြန်ဆုံးခေါ်ယူကျင်းပသည်။ ဝိုင်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အတူကုန်ဆုံးသွားသော မန်းဘခိုင်နေရာတွင် (ဖဆပလ) အမှုဆောင်လူကြီးအဖြစ်မန်းဝင်းမောင်ကိုခန့်ထားလိုက်သည်။ ပြီးလျှင် ဦးနုခေါင်းဆောင်သောအစိုးရအဖွဲ့ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရာ၌ မန်းဝင်းမောင်သည် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။ (၁၉၄၇)ခု၊ဇူလိုင်(၂၂)ရက်၊ နံက်(၁၀)နာရီတွင် ဘုရင်ခံဆာဟူးဘတ်ဂရန်(စ်)ရှေ့မှောက်၌ ဝန်ကြီးအဖြစ် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုရသည်။ ထိုမှ မန်းဝင်းမောင်သည် (၁၉၅၇)ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ(၂၈)နေ့အထိ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးတာဝန်ကို ဆယ်နှစ်တိတိ ထမ်းဆောင်ခဲ့ရလေသည်။

ပြည်တွင်းစစ်မီးပင်လယ်

မန်းဝင်းမောင်၏အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီး (ဖဆပလ)အမှုဆောင်လူကြီးနှင့်(KYO)ဥက္ကဋ္ဌ(နောက်ပိုင်း UKL) ပြည်ထောင်စုကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်)ဖြစ်လာချိန်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ပြည်တွင်းစစ်သည်အထွတ်အထိပ်ဖြစ်လာချိန်ပင်ဖြစ်သည်။အင်းစိန်ကို(KNDO)တပ်ဖွဲ့များသိမ်းပိုက်ရာမှ အင်းစိန်အရေးအခင်းဖြစ်လာသည်။ အင်းစိန်အရေးအခင်းကြောင့်သမိုင်းနှင့်ကြီးကုန်းရှိ ပိတ်မိနေသောကရင်အမျိုးသားများအားဝင်းအလုံကြည့်မြင်တိုင်မီးရှို့ခံရသဖြင့် မီးဘေးဒုက္ခသည်အဖြစ်ကျရောက်သွားသောကရင်အမျိုးသားများအားဝင်း၊ မန်းဝင်းမောင်၏ဦးဆောင်မှုဖြင့်ပင် ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည်။

ထိုမှပထမတွင်(KNDO)တပ်ဖွဲ့များသည် ကရင်စစ်ရဲနှင့်ကရင်ရိုင်းပယ်တပ်တို့၏အကူအညီဖြင့် မြို့တွေရွာတွေကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင်အစိုးရတပ်ဖွဲ့များက ယင်းမြို့ရွာတွေကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်သည်။ ယင်းအရေးအခင်းတွင်ဂျပန်ဝင်စ အခြေအနေမျိုးကဲ့သို့လူမျိုးရေးတင်းမာမှုသို့ ဦးတည်နေရာ မန်းဝင်းမောင်၏ထိန်းသိမ်းဦးဆောင်မှုဖြင့်ပင် ယင်းဦးတည်လာသောလူမျိုးရေးပဋိပက္ခကို ရှောင်လွှဲနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုမှ(၁၉၅၁)ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ(၇)ရက်နေ့တွင် လက်ရှိကရင်ပြည်နယ်ကို တရားဝင်ထူထောင်ရာတွင်လည်း မန်းဝင်းမောင်၏ဦးစီးခေါင်းဆောင်မှုဖြင့်ပင်ထူထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထိုစဉ်ကမန်းဝင်းမောင်၏အသက် အရွယ်သည် သုံးဆယ်သာသာမျှသာရှိပေသေးသည်။

သို့ရာတွင်နိုင်ငံရေး၊ အမျိုးသားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဖြစ်တတ်သော သဘာဝအရဝါဒနှင့်အယူအဆတူညီသည့်အပေါ်တွင်၎င်း၊ မတူညီသည့်အပေါ်တွင်၎င်း၊ အကောင်းအမြင်ခြင်းလည်းရှိကြ၏။ အဆိုးမြင်ခြင်းလည်းရှိကြ၏။ ထိုမှပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ချစ်ခြင်းမုန်းခြင်းအပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ကောင်းခြင်းပြောသည်လည်းရှိ၏။ မကောင်းခြင်းပြောသည်လည်းရှိ၏။ သို့ရာတွင်ထိုစဉ်ကပြည်တွင်းစစ်အထွတ်အထိပ်ရောက်ရှိစဉ်နှင့် လူမျိုးရေးပဋိပက္ခကို ဦးတည်နေစဉ် မန်းဝင်းမောင်သည် အသက်သုံးဆယ်ကျော်အရွယ်ဖြင့် မိမိ၏အမျိုးသားရေးကို ထိန်းသိမ်းပုဂ္ဂိုလ်ခံယူပင်ဖြစ်၏။

အမြင့်ဆုံးနှင့်အနိမ့်ဆုံးနေရာ

၁၉၅၇-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ(၁၇)ရက်၊ နံက်(၁၁)နာရီတွင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးရုံးခန်းတွင်တယ်လီဖုန်းအသံက အဆက်မပြတ်မြည်နေသည်။ တယ်လီဖုန်းစကားပြောခွက်အား ဝန်ကြီးမန်းဝင်းမောင်၏အတွင်းရေးအတွင်းဝန်က ကောက်ကိုင်လိုက်ပြီးနောက် ဝန်ကြီးထံသို့လှမ်းပေးလိုက်၏။

တဘက်ကတယ်လီဖုန်းခေါ်နေသူမှာ(ဖဆပလ)ဥက္ကဋ္ဌဦးနု၏အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် (ဖဆပလ)စည်းရုံးရေးနှင့်သန့်စင်ရေးအတွက် လုံးပန်းနေသဖြင့်သူ၏ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို ဦးပဆွေအား ယာယီလွှဲပေးထားသောချိန်လည်းဖြစ်သည်။ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌ၏အတွင်းရေးမှူးသည် မနက်ဖြန်ဖေဖော်ဝါရီ(၁၈)ရက်နေ့လည်(၁၂)နာရီတွင် ဝန်ကြီးမန်းဝင်းမောင်အား(ဖဆပလ)ဥက္ကဋ္ဌရုံးခန်းသို့ မပျက်မကွက်ကြွရောက်ပါရန် ဥက္ကဋ္ဌက ဘိတ်ကြားပါကြောင်းပြော၍ စကားကို အဆုံးသတ်လိုက်သည်။

ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌဦးနု၏ဖိတ်ကြားချက်သည် နိုင်ငံရေးကိစ္စလော၊ စည်းရုံးရေးကိစ္စလော၊ မန်းဝင်းမောင်အတွက်စည်းစားခေ့ခွဲမရဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြင့်နောက်တနေ့ နံက်ရောက်လျှင်(၁၂)နာရီမထိုးမီမှာပင်ဖဆပလဌာနချုပ်သို့ မန်းဝင်းမောင်ရောက်သွားသည်။ (ဖဆပလ)ဥက္ကဋ္ဌဦးနုသည်မျက်နှာရွှင်ပျံ့စွာဖြင့်ပင် မန်းဝင်းမောင်အားခရီးဦးကြိုပြုကြိုနေသည်။ ယင်းနောက်ဦးနုသည် မန်းဝင်းမောင်အားအစည်းအဝေးခန်းမဆောင်ထံသို့ ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ ခန်းမဆောင်ထဲရောက်လျှင် ဦးနုကမန်းဝင်းမောင်အား သူနှင့်မျက်နှာချင်းဆိုင်ရှိ ထိုင်ခုံတွင် ထိုင်စေသည်။ ခဏကြာလျှင်ဦးနုကပင်စတင်၍ စကားပြောသည်။

ထိုစဉ်ကဦးနုပြောသော စကားမှာ မန်းဝင်းမောင်အတွက်မည်သည့်အခါကမှ ရည်ရွယ်ထားခြင်းမျိုး မရှိသော စကားမျိုးဖြစ်၏။ မကြာမီဒေါက်တာဘဦး၏ သမ္မတသက်တန်းသည် ကုန်ဆုံးတော့မည်ဖြစ်၍ ယင်းနေရာတွင် သမ္မတအဖြစ်မန်းဝင်းမောင်တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် ဦးနုကပွင့်လင်းစွာပြောလိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ပထမတွင် မန်းဝင်းမောင်ကသူ့အသက်အရွယ်နှင့်ကိုးကွယ်ပြုသည့်ခရစ်ယာန်ဘာသာကိုအကြောင်းပြ၍ ငြင်းဆန်ခဲ့သေး၏။ သို့ရာတွင် ဦးနုကနိုင်ငံတော်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော အခြေအနေကိုအကြောင်းပြ၍ ငြင်းဆန်မှုကိုပယ်ချလိုက်သည်။ ဤသို့ဖြင့်မန်းဝင်းမောင်သည် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးအဖြစ်ဆယ်နှစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီးနောက် (၁၉၅၇)ခုနှစ်၊ မတ်လ(၁၃)ရက်နေ့ နံနက်(၁၁)နာရီတွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်း(အထက်လွှတ်တော်-အောက်လွှတ်တော်)အစည်းအဝေးက သမ္မတအဖြစ်ရွေးချယ်တင်မြောက်လိုက်သည်။ ပြီးလျှင်သို့တအဖြစ် နိုင်ငံတော်တရားဝန်ကြီးချုပ်ထံတွင်မန်းဝင်းမောင်သည်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏တတိယမြောက်သမ္မတကြီးအဖြစ်ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုလိုက်လေသည်။

မန်းဝင်းမောင်သည် ကလေးဘဝ၌ “ဒဲးက”မြစ်အတွင်းရေးချိုးဒိုင်စင်ထိုးကစားစဉ် ပုသိမ်မှဒဲးကမြစ်စဉ်အတိုင်းကျယ်သို့ တက်လာသည့်အရေးပိုင်မင်းစီးနင်းသည့်လှေအိမ်(Boat House)ကို ကြည့်ကာ အရေးပိုင်ဖြစ်ချင်ခဲ့၏။ ယခုမူ အရေးပိုင်ရာထူးထက်ဆယ်ဆမကကြီးသော နိုင်ငံတော်၏ အထွတ်အထိပ်သမ္မတကြီးပင်ဖြစ်လာ၏။

မန်းဝင်းမောင်၏သမ္မတသက်တမ်းတွင်ပထမမှာဆွေမသင်္ဂီ၊ယနာတင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယမှာ(ဖဆပလ)နှစ်ပိုင်းကွဲပြီးနောက် အိမ်စောင့်အစိုးရတက်လာသည်။ယင်းအိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက်တွင်ပင်

မိမိနှင့်အတူဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအတွက် လေထီးဆင်းတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သော(ကွန်မြူနစ်)ကာနယ်ချစ်ကောင်း အားအစိုးရကသေဒဏ်ပေးထားသည်ကို သမ္မတအခွင့်အာဏာဖြင့် မန်းဝင်းမောင်က လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ တတိယမှ(၁၉၆၂)ခုနှစ်တွင် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းကစစ်တပ် ဖြင့် အာဏာသိမ်းရာတွင်ဖမ်းဆီးခြင်းခံရပြီးရေကြည်အိုင်အကျဉ်းစခန်း၌ ခြောက်နှစ်နီးပါးချုပ်နှောင်ထားခြင်း ခံရ၏။ ဤသို့ဖြင့် မန်းဝင်းမောင်သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီခေတ်၏တတိယမြောက်နှင့် နောက်ဆုံးသမ္မတလည်းဖြစ်ခဲ့လေသည်။

မန်းဝင်းမောင်၏နောက်ဆုံးနေ့များ

မန်းဝင်းမောင်သည်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးနှင့်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် ကွန်မြူနစ် အစုနှင့်နီးကပ်ခဲ့သော်လည်း ကွန်မြူနစ်တယောက်မဖြစ်ခဲ့ပေ။ အသက်(၄၁)နှစ်အရွယ်တွင် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် နေချင်သေးသော်လည်းတာဝန်အရနိုင်ငံတော်သမ္မတတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ပျော် ရွှင်ခြင်းကား မရှိခဲ့ပေ။ သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံတော်၏သမ္မတဘဝတွင် နိုင်ငံတော်၌စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုအလွတ်ပင် ရနေကြောင်း၊ မြင်းစီးတတ်ခြင်း၊ ဂေါက်ရိုက်တတ်ခြင်းနှင့်ဘယ်နှစ်မိနစ်အတွင်း၌ တောင်ရှည်ကို အပြီးဝတ်တတ် ကြောင်း၊ သမ္မတအိမ်တော်ကြီးမိုးယိုနေကြောင်းကို သတင်းစာဆရာများသို့ပို့လင်းစွာပင်ထုတ်ဖော်ပြောကြား ခဲ့လေသည်။

ဤသို့ဖြင့်မန်းဝင်းမောင်မှာရေကြည်အိုင်မှပြန်လွတ်လာသောအခါ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့လာသည်။ ငယ်စဉ်ကရခဲ့သောဒဏ်ရာများသည် တဖန်ပြန်ပေါ်လာသည်။ (၁၉၈၅)ခုနှစ်၊ နိုင်ငံရေးပါတီများဖွဲ့စည်းသော အခါ မန်းဝင်းမောင်သည်ဦးနု၏ဆန္ဒကို လိုက်လျော၍ ဒီမိုကရေစီနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ (ဒီ-ငြိမ်း)တွင် ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ကို ကျန်းမာရေးမကောင်းသည့်ကြားမှ ယူပေးခဲ့ရသည်။ (၁၉၈၉)ခုနှစ်၊ဇူလိုင်လ(၄)ရက်နေ့ အသက် (၇၃)နှစ်တွင် မန်းဝင်းမောင်ကွယ်လွန်သည်။ ကွယ်လွန်ချိန်တွင်မန်းဝင်းမောင်သည် (ဒီ-ငြိမ်း)၏ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည်။ ဒေါ်မြမေနှင့်သားသုံးယောက်နှင့်သမီးနှစ်ယောက်စုစုပေါင်းသားသမီးဝါးဦးထွန်းကားခဲ့သည်။ ကျန်တော်သည် စာပေစိစစ်ရေးကြောင့်စာအုပ်အဖြစ်ထွက်မလာနိုင်သေးသော်လည်းပါတီစုံဒီမိုကရေစီခေတ်ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏တတိယမြောက်နှင့်နောက်ဆုံးသမ္မတကြီးဖြစ်သော အဂ္ဂမဟာသရေစည်သူ-အဂ္ဂ မဟာသီရိသုဓမ္မ မန်းဝင်းမောင်(ဦးဝင်းမောင်)၏ အတူထူပွတ်ကို ရေးသားပြုစုနိုင်ခဲ့သည်။

ကရင်လူမျိုးများအထူးစုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်စောနော်တင်ဘွား(၁၆) အထက်တန်းကျကျ

ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များအနက် လူချမ်းသာ၊ ဗညာတတိဖြစ်၍ အထက်တန်းကျကျ နေထိုင်စားသောက်သူများတွင် စောနော်တင်ဘွားသည် ရှေ့တန်းကတယောက်ဖြစ်သည်။ သူသည် ကရင်ပြည်နယ်၊ မော်လမြိုင်ဘက်ဘက်ဖြစ်၍ မိဘများမှာ ဆင်ပိုင်နှင့်လယ်ပိုင်ရှင်များဖြစ်ကြသည်။ သူသည် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်တဦးအနေနှင့် ဥပဒေဆောင်ထဲက ကရင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကို စွမ်းစွမ်းတမ်း ကြိုးပမ်းခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပြည်တွင်းစစ်အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်လာစဉ် သူသည် နိုင်ငံရေးကနားနေပြီး (ဖေပလ) အကွဲအပြဲတွင်မှ ဒုတိယအကြိမ်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ထဲသို့ တကျော့ပြန်ဝင်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ဤတွင် သူနှင့်ကျွန်တော်ဆုံတွေ့ခွင့်ရခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

စောနော်တင်ဘွားသည် နိုင်ငံရေးကနားနေစဉ် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်၏ စီးပွားရေးအတွေးအခေါ်လည်းရှိသဖြင့် ကျွန်တော်နှင့်ဆုံတွေ့ရချိန်တွင် အဆင့်အတန်းရှိရှိပင်နေနိုင်စားနိုင်၏။ ထိုစဉ်ကသူ အိမ်သည် ကြည့်မြင်တိုင် “ဝါကျိုး” ကျောင်းဘက်သို့ မျက်နှာမူထားသော စမ်းချောင်းဘက်ရှိ ရှော့လမ်း (Short Street) ထိပ်မှ အိမ်ဖြစ်၏။ ခေါင်းဆောင်အိမ်များအနက်မှ ကျွန်တော်စားအိမ်သောက်အိမ်စာရင်းထဲတွင် စောနော်တင်ဘွား၏အိမ်လည်းပါဝင်သည်။

သူသည် ပြောင်လက်နေသော ရှာထိုးပျဉ်ခင်းပေါ်မှပင်အိမ်နေကတ္တီပါဖိနပ်နုကလေးကို စီးနင်း၏။ အပြင်သွားလျှင် အများအားဖြင့်တောင်းဘီကို ဝတ်ဆင်သည်။ လုံချည်ဝတ်လျှင်လည်း တိုက်ပုံအင်္ကျီဖြင့် ကျကျနနသားသားနားနားဝတ်ဆင်တတ်သည်။ ထမင်းစားလျှင်ဖွန်းခက်ရင်းဖြင့်စားမြဲဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကရင်ဘက်ပြသောအားဖြင့် ဒညင်းသီးပေါ်ချိန်တွင် ဒညင်းသီးကိုခက်ရင်းဖြင့် ငုပ်ရည်ဆမ်း၍စားတတ်၏။ တပါတ်တခါ အပျော်တမ်းမုန့်လုပ်(မုန့်ဖုတ်)စားရာတွင် ကိတ်မုန့်အပါအဝင်ဘိုဆန်ဆန်မုန့်များသာဖြစ်ကြသည်။

စောနော်တင်ဘွားနှင့်ကျွန်တော်သည် လူကြီးနှင့်လူငယ်လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဖြစ်သည့်အပြင်ညဉ့်အိပ်ညဉ့်နေနိုင်ငံရေးစည်းရုံးရေးခရီးအဖြစ်ပါ အတူတကွသွားရောက်ဘူးသဖြင့် တယောက်၏အတွင်းစိတ်ကိုတယောက်ကသိပြီး ရင်းနှီးချစ်ကြည်ကြလေသည်။ စောနော်တင်ဘွား၏အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဘဝတွင်ဝန်ကြီးဝန်ကလေးမဖြစ်ခဲ့သော်ငြားလည်း သူ့လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များက ရာထူးဝန်အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌအဆင့်ဖြင့် ချီးမြှင့်ခဲ့ကြဘူး၏။ သို့ရာတွင် သူကအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းဘက်တွင် ဝါသနာမပါလွတ်လွတ်လပ်လပ်နေပြီး အမျိုးသားရေးကိုသာ သူ့လုပ်နိုင်သမျှလုပ်သွားရန်ထက်သန်၏။

အမျိုးသားရေးကြိုးပမ်းမှု

စောနော်တင်ဘွား၏အမျိုးသားရေးနိုင်ငံရေးအခြေခံသည် ကရင်ပြည်နယ်ဒေသဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ဥက္ကဋ္ဌများဖြစ်ခဲ့ကြသော စောလူလူနှင့်ဒေါက်တာစောလူထွန်းတို့ထက်ပင်စောနော်တင်ဘွားက အမျိုးသားနိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ထဲသို့ အဝင်စောခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် စောလူလူသည်ဝန်ထမ်းလုပ်နေစဉ် စောနော်တင်ဘွား၏တိုက်တွန်းခေါ်ဆောင်လာမှုဖြင့် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ထဲသို့ ရောက်လာခြင်းဖြစ်၏။

(၈) ဦးလှိုင်ဘွား ရွေးကောက်ပွဲမင်းကြီး (အဖွဲ့ဝင်)
(၉) ဦးဝင်းဖေ ဒေသအလိုက်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်
စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အတွင်းရေးမှူး (အတွင်းရေးမှူး)

ယင်းကော်မရှင်၏လုပ်ငန်းမှာ (၁၉၄၈)ခုနှစ်၊ဇန်နဝါရီ(၄)ရက်၊ လွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်လာပြီးနောက်(၁၉၄၁)ခုနှစ်၊ လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းအရ ကရင်လူမျိုး(၁၇)စု၏အမည်များသည် တရားဝင်ရှိနေသေးခြင်းရှိမရှိနှင့် (၁၉၃၅)ခုနှစ်၊မြန်မာပြည်စီရင်အုပ်ချုပ်မှုအက်ဥပဒေအရ (၁၉၃၆)ခု၊မေလ (၆)ရက် ၇၃၄ခံမင်းကြီး၏ကြေညာချက်မှ ကရင်လူမျိုး(၁၁)မျိုးမှ “ကရင်လူမျိုး သို့မဟုတ် တောင်သူလူမျိုး” ဆိုသည့်အချက်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးအရေးယူရန်သည် ကော်မရှင်၏လုပ်ငန်းတာဝန်ပင်ဖြစ်ပေသည်။

အဆိုပါကော်မရှင်သည် သတ်မှတ်တာဝန်အရသထုံနှင့်ကျိုက္ကမီခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့်ကရင်နီ (ကယား)ပြည်နယ်များသို့ပါ ကွင်းဆင်းခဲ့သည်။ ကော်မရှင်ထံလာရောက်၍ သက်သေခံထွက်ဆိုသူများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

(၁) ဦးကျော် (အိုဘီအီး-ကေအက်စ်အက်စ်)အငြိမ်းစားရွေးကောက်ပွဲမင်းကြီး
(၂) စောဘက္ကလာ ဒုတိယအတွင်းဝန်၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဌာန (သထုံနှင့်သံလွင်ခရိုင်များတွင် ခရိုင်ဝန်အဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ဘူး သော တောင်ငူဇာတိသား)

(၃) စောဂျွန်ဆင်ဆင်ဒီဘိုးမင်း တောင်ငူတိုင်းပြုပြည်ပြုအမတ်
(၄) ဦးစံညွန့် သထုံခရိုင်တိုင်းပြုပြည်ပြုအမတ် (တောင်သူ)
(၅) သတိုးမဟာသရေစည်သူဦးချန်ထွန်း နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်
(၆) ဗိုလ်မှူးဘရှင်(ဘီ-အေ ရာဇဝင်ဂုဏ်ထူး) ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာနှင့်အရှေ့တိုင်းရာဇဝင် ကထိကဟောင်း

(၇) ဆရာကျေ-လှကျော် အင်္ဂလိပ်ကန်ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းအုပ် (ယခင်တောင်ငူဂိုဏ်းအုပ်)

(၈) ပါမောက္ခဦးအေးမောင် မြန်မာစာပါမောက္ခ(ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)
(၉) သထုံခရိုင် ပအိုဝ်တောင်သူအစည်းအရုံးရှမ်းတောင်သူများအစည်းအရုံး၊ ပအိုဝ်တောင်သူများအစည်းအရုံးနှင့်သဘောကွဲလွဲသည့် အစည်းအရုံးဝင်များ

(၁၀) မော်လမြိုင်ရောက် - သထုံခရိုင်ဘားအံမြို့နယ်ရေကျော်ရွာမှတောင်သူအမျိုးသားများ၊
(၁၁) တောင်သူနှင့်ဇယ်နီအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်များ (တောင်ကြီးမြို့တွင်)
(၁၂) တောင်သူအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဘောလခဲနယ်ယင်းတလဲလူမျိုးကိုယ်စားလှယ်များ၊ မိုးပြဲနယ်ပဒေါင်လူမျိုးကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဘရဲကလူမျိုးကိုယ်စားလှယ်များ၊ မနူးမနောလူမျိုး ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရင်းသော်တောင်ပိုင်းနှင့်မြောက်ပိုင်းလူမျိုးကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဂဲကိုး ဂဲဘားလူမျိုးကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်တက်ရောက်သက်သေခံကြသည်။ ယင်းကော်မရှင်သည်

အစည်းအဝေး(၁၅)ကြိမ်၊ သက်သေခံကြားနာစစ်ဆေးချိန်(၉)ကြိမ်၊ အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ဆွေးနွေးချိန် (၆)ကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အဓိကအချက်ကြီး(၇)ချက်

စောနေတ်တင်ဘူးပါဝင်သောကရင်လူမျိုးများစုံစမ်းရေးကော်မရှင်သည်ကရင်လူမျိုးအစုအတွင်း ပါဝင်သင့်မသင့်စဉ်းစားရာတွင် အောက်ပါအချက်(၇)ချက်ကိုမူတည်၍ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်မည်။

- (၁) တောင်သူလူမျိုးများပြဿနာ၊
- (၂) ပဒေါင်လူမျိုးများပြဿနာ၏
- (၃) ပကူးမိုနဲပွား၊ ကရင်ဖြူကဲကိုးဘာဝိုတ်၊ ရင်းဘော်၊ ဇယိန် လူမျိုးများပြဿနာ၊
- (၄) အခြားလူမျိုးစုများပြဿနာ၊
- (၅) ပုဒ်မ-၈၃(၃)မှ အင်္ဂလိပ်စာမူနှင့်မြန်မာစာမူပြဿနာ၊
- (၆) မြန်မာပြည်မ၏ ပြင်ပတွင်နေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးစုအတွက် အထူးကရင်မဲဆန္ဒနယ်များ သတ်မှတ်ရာ၌ ထည့်သွင်းရေတွက်သင့်မသင့်၊
- (၇) အမတ်ဦးရေတွက်ချက်ရာ၌နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများကို ရေတွက်ရာ၌ ချန်လှပ်သင့်မသင့်၊

ဦးစွာပထမအနေဖြင့် ပအိုဝ်တောင်သူလူမျိုးများအား ကရင်လူမျိုးအစုတွင်ဆက်လက်၍ ထည့်သွင်းသင့်၊ မသွင်းသင့်စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရာတွင် အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်ကြသည်။

- ဦးစံညွန့် (သထုံတောင်သူအမတ်)
- သထုံခရိုင်ပအိုဝ်တောင်သူအစည်းအရုံး
- ရှမ်းတောင်သူအစည်းအရုံး
- စောဘာတ္တလာ (ဒုတိယအတွင်းဝန်)
- စောဂွန်ဆင်ဒီ-ဘိုးမင်း (တောင်ငူအမတ်)
- ဗိုလ်မှူးဘာရှင် (ရာဇဝင်ဆရာ)
- ဦးအေးမောင် (မြန်မာစာပါမောက္ခ)
- ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း (တောင်ကြီးမြို့ပအိုဝ်တောင်သူများအစည်းအရုံး
- ဆရာဇေ-လှဇော် (အင်္ဂလိပ်ကန်ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းအုပ်)

အထက်ဖော်ပြပါပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အဖွဲ့အစည်းများ၏သက်သေခံထွက်ဆိုချက်များအရ ကော်မရှင် သည်ဆုံးဖြတ်ချက်(၁)အနေနှင့် “ ကရင်လူမျိုးဆိုသော စကားအဓိပ္ပါယ်တွင် တောင်သူလူမျိုးကိုထည့်သွင်းခြင်း မပြုရန်” ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ယင်းကော်မရှင်၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို စောနေတ်တင်ဘူးကကန့်ကွက်ခြင်းမပြုသော်လည်း အောက်ပါ ဖြည့်စွက်ချက်ဖြစ်သည့် ရှေ့အနာဂါကာလတွင် တောင်သူလူမျိုးများစိတ်ဆန္ဒပြောင်းလွှဲလာခဲ့ပါလျှင် အချိန် မရွေး ဤဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြင်ဆင်နိုင်သည်။ယင်းဖြည့်စွက်ချက်ကို ကော်မရှင်က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ကော်မရှင်၏ဆုံးဖြတ်ချက်(၂)မှာ ပဒေါင်လူမျိုးများနှင့်ပတ်သက်၍ကရင်လူမျိုးအစုတွင် ဆက်လက် ထည့်သွင်းသင့်မသင့်စဉ်းစားရာ၌ အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်ကြသည်။

- စောဂွန်ဆင်ဒီ-ဘိုးမင်း
- စောဘတ္တလာ
- ဝိုလ်မှူးဘရှင်
- ဆရာကျေ-လှကျော် တို့ဖြစ်ကြသည်။

ကော်မရှင်သည် အလေးအနက်စဉ်းစားပြီးနောက် ကရင်လူမျိုးဆိုသော စကားအဓိပ္ပာယ်တွင် ပဒေါင်လူမျိုးများအား ထည့်သွင်းခြင်းမပြုရန် ဆုံးဖြတ်ချက်(၂)ဖြင့် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ကျွန်တော်သည် ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်သို့ ရောက်ရှိ၍ “မဲဟောင်ဆောင်” ခရိုင်အတွင်းလှည့်လည် ခဲ့စဉ် တနေ့သ၌ “နန်ဆွယ်” ချောင်းအလွန် “ရွာသစ်” အနီး၌ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်များအား အထူးအဆန်း အဖြစ်ကြည့်ရန်နှင့် ဓါတ်ပုံတွဲရိုက်ရန်ပြသထားခြင်းခံနေရရှာသော မြန်မာနိုင်ငံမှ လည်ပင်းငွေကွင်းစွပ်ပဒေါင် အမျိုးသမီးငယ်များကိုမြင်ရလျှင် အထက်ပါဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်လည်၍ သတိရကာစိတ်မကောင်းဖြစ်ခဲ့ ရပါသည်။

ဆက်လက်၍ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များသည် ဆုံးဖြတ်ချက်(၃)အတွက် ကရင်လူမျိုးအစုတွင် (ပကူး၊ မိုးနဲပွား၊ဘွဲ့၊ကရင်ဖြူ)များကို ထည့်သွင်းသင့်မသင့် ပထမစဉ်းစားပြီးနောက် ဒုတိယအားဖြင့် (ဇယိန်၊ဘရဲက်၊ ရင်းဘော်၊ဂဲကိ) လူမျိုးများအား ကရင်လူမျိုးအစုတွင် ထည့်သွင်းသင့်မသင့် စဉ်းစားကြ၏။ ဤတွင်ကော်မရှင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်(၃)၌ (ပကူး၊မိုးနဲပွား၊ဘွဲ့၊ကရင်ဖြူ)များအား ကရင်အဖြစ်ထည့်သွင်းပြီး(ဇယိန်၊ရင်းဘော်၊ဘရဲက်၊ ဂဲကိ) တို့အား ကရင်အစုတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းမပြုရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ကြသည်။

ထိုမှ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များသည် အခြားလူမျိုးစုများဟူ၍ အမည်ဖော်ပြထားသောလူမျိုးစု (၁၀)စု အား ကရင်လူမျိုးအစုတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် သင့်မသင့်ဆုံးဖြတ်ချက်(၄)အတွက် ဆက်လက်စဉ်းစားကြ၏။ ယင်းအခြားလူမျိုးစု (၁၀)စုမှာ-

- (၁) ယင်းကဲလဲ (၂) လထခေါင်းတို (၃) မနူးမနော (၄) ဂဲဘား (၅) ကိုဒစ်
 - (၆) ကလော်လက် (၇) ဘဂိုး (၈) ကွာချီ (၉) ကလော်ချီ (၁၀) ဘောလက်
- တို့ဖြစ်ကြသည်။

ယင်းလူမျိုးစု(၁၀)စုအနက်မှ (ယင်းကဲလဲ၊လထခေါင်းတို၊ မနူးမနော၊ဂဲဘား)လေးစုကို ကော်မရှင် သည် လွယ်ကော်မြို့၌ခေါ်ယူစစ်ဆေးနိုင်ခဲ့သော်လည်း ကျန်လူမျိုး(၆)စုကို ကော်မရှင်သည် ဆရာကျေ-လှကျော် ထံမှ “ကြားစာ” အဖြစ်လေ့လာမှတ်သားနိုင်ခဲ့၏။ အကြောင်းမှာယင်းလူမျိုး(၆)စုသည် လူမျိုးအစုကြီးမဖြစ် နိုင်ဟု ကော်မရှင်က ယူဆထားသောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။

ယင်းလူမျိုးအစုငယ်များသည် သံတောင်နှင့်ကရင်နီဒေသအတွင်းနေထိုင်သူများဖြစ်ကြ၍ ကော်မရှင်သည် တောင်ငူနယ်ဇာတိသားဖြစ်သောဆရာကျေ-လှကျော်၏အတွေ့အကြုံအား “ကြားစာ” အဖြစ် လက်ခံခြင်းလည်းဖြစ်၏။ ဆရာကျေ-လှကျော်၏ “ကြားစာ” တွင် ဖော်ပြထားရာ၌ ယင်းလူမျိုးစု(၆)စုအနက်မှ “ကိုဒစ်” လူမျိုးစုသည် “မုထီး” ခေါ် (ပိုးကရင်) အစုဝင်ဖြစ်၍ ကျန်အစုသည် “ဖထီး” ခေါ် (စကောကရင်) အစု

ဝင်များဖြစ်ပြထား၏။ သို့ဖြင့်အခြားလူမျိုးအစု(၁၀)စုအား ကရင်လူမျိုးတွင် ဖော်ပြခြင်းအားဖြင့် အကျိုးမထူးကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်(၄)တွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

စောနေတ်တင်ဘွား၏ကြိုးပမ်းမှု

ကော်မရှင်အနေနှင့်ဆက်လက်၍ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရမည့်(၅)(၆)(၇)တို့အနက်(၅)အချက်ဖြစ်သော ပုဒ်မ-၈၃(၃)မှာ အင်္ဂလိပ်စာမူနှင့်မြန်မာစာမူကွဲလွဲနေသည်ကိုစွဲဖြစ်၏။ ယင်းကိုစွဲတွင် လူဦးရေနည်းပါးသော ချင်းလူမျိုးများနှင့်ကရင်လူမျိုးများအတွက် ရသင့်ရထိုက်သောမဲဆန္ဒနယ်ရရှိနိုင်ရန်အလို့ငှါ စောနေတ်တင်ဘွားက အင်္ဂလိပ်စာမူကိုမယူဘဲ မြန်မာစာမူကိုယူရန်အဆိုပြုရာ ကော်မရှင်က အတည်ပြုလက်ခံသဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်(၅) ကို ချမှတ်နိုင်ခဲ့သည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်(၆)မှာ ကရင်အထူးမဲဆန္ဒနယ်သတ်မှတ်ရေးဖြစ်၍ (၇)မှာ နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများ (နိုင်ငံခြားသားများ)အတွက် မဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်နှင့် ယင်းတို့အတွက်မဲဆန္ဒနယ်သတ်မှတ်ပေးရန်ကိစ္စပင်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်နှင့်ကရင်အမတ်ဖြစ်သူစောနေတ်တင်ဘွားက ကရင်အထူးမဲဆန္ဒနယ်သတ်မှတ်ရာတွင် ပြည်မရှိ ကရင်ဦးရေနှင့်ပြည်မပြင်ပရှိကရင်ဦးရေ နှစ်ရပ်ပေါင်းကိုထည့်သွင်း၍ ကရင်အထူးမဲဆန္ဒနယ်ကို သတ်မှတ်ရန်တောင်းဆို၏။ သို့ရာတွင် ကော်မရှင်က စောနေတ်တင်ဘွား၏အဆိုကိုလက်ခံခြင်းမပြုဘဲ ဆုံးဖြတ်ချက်(၆)တွင် ကရင်အထူးမဲဆန္ဒနယ်ကို တွက်ချက်ရာတွင် မြန်မာပြည်မပြင်ပရှိ ကရင်အမျိုးသားဦးရေကို မြန်မာပြည်မရှိကရင်ဦးရေနှင့်ပူးပေါင်း၍ တွက်ချက်ခြင်းမပြုရန်ဆုံးဖြတ်သည်ဟု ဖော်ပြထားလေသည်။

ကော်မရှင်က နောက်ဆုံးသတ္တမအချက်အနေနှင့်စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရမည့်အချက်မှာ တိုင်းရင်းသား၊ နိုင်ငံသားမဟုတ်သူ(နိုင်ငံခြားသား)များအတွက် မဲဆန္ဒနယ်သတ်မှတ်ရန်ကိစ္စကို စောနေတ်တင်ဘွားက အပြင်းအထန်ပင် ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ အကြောင်းပြချက်မှာ (၁၉၃၁)ခုနှစ်၊သန်းခေါင်စာရင်းအရ အိန္ဒိယတရုတ်ဥရောပတိုက်သားနှင့် တိုင်းရင်းသားမဟုတ်သူဦးရေမှာ (၁,၂၄၅,၃၀၉)ရှိသည်။ မဲဆန္ဒနယ်တနယ်၏လူဦးရေသတ်မှတ်ချက်မှာ(၆၅,၀၀၀)ဖြင့်သတ်မှတ်ထား၍ ယင်းနိုင်ငံခြားသားများအတွက် မဲဆန္ဒနယ်(၁၉)နေရာသတ်မှတ်ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသား၊နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများအတွက် မဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်မရှိရာ နိုင်ငံခြားသားမဲဆန္ဒနယ် သတ်မှတ်ရေးကိုလည်း လုံးဝထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာမလိုကြောင်းကန့်ကွက်ပြောဆိုခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ထိုစဉ်က ကော်မရှင်သည်စောနေတ်တင်ဘွား၏အဆိုကို အကြောင်းပြချက်များဖြင့် မလိုက်လျောပဲနေခဲ့၏။ ဤတွင်စောနေတ်တင်ဘွားကလည်း ကော်မရှင်၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သဘောမတူကြောင်းမှတ်တမ်းတင်စေခဲ့လေသည်။

သို့ရာတွင် ခေါင်းဆောင်ကြီးစောနေတ်တင်ဘွားပါဝင်ခဲ့သော ကရင်လူမျိုးများစုံစမ်းရေးကော်မရှင်သည် (၁၉၃၁)ခုနှစ်နှင့်(၁၉၃၅)ခုနှစ်၊ သန်းခေါင်စာရင်းများအရ ဖော်ပြခဲ့သည့်ကရင်လူမျိုးများနေရာတွင် (၁၉၅၀)ခုနှစ်၌ ကရင်လူမျိုး(၇)မျိုးရှိကြောင်းကို တရားဝင်ဖော်ပြနိုင်ခဲ့သည်။

ယင်းတို့မှာ (၁)လူမျိုးသီးခြားဖော်ပြထားခြင်းမရှိသောကရင်၊ (၂)စကောကရင်၊ (၃)ဝိုးကရင်၊ (၄)ပုကောကရင်၊ (၅)ဘွဲကရင်၊ (၆)မိုးနွားကရင်၊(၇)ကရင်ဖြူ စသည်ဖြင့် ဖြစ်လေသည်။ စောနေတ်တင်ဘွားသည် ကရင်လူမျိုးများစုံစမ်းရေးကော်မရှင်လုပ်ငန်းအပြင် ကော်သူးလေအထူးဒေသသတ်မှတ်ရေးကော်မရှင်တွင်

လည်း သဘာပတိအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေးသေးသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ(၁၈၀)နှင့်(၁၈၁)အရ ကရင်ပြည်နယ်မဖွဲ့စည်းနိုင်မီ သံလွင်ခရိုင်နှင့်ဆက်စပ်ရာနယ်မြေများအား (ကော်သူးလေ)ဒေသအဖြစ်အုပ်ချုပ်နိုင်စေရန် ကရင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနနှင့်ကရင်ရေးရာကောင်စီကဲ့ဖွဲ့စည်းရန်၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် (၁၉၄၈)ခု၊ဇူလိုင်လ(၆)ရက်နေ့ဖွဲ့ပြင်ကော်သူးလေနယ်သတ်မှတ်ရေးကော်မရှင်တရပ်ကို လည်း အောက်ပါအတိုင်းဖွဲ့စည်းပေးလိုက်၏။ ယင်းကော်မရှင်တွင်-

- (၁) စောနေတ်တင်ဘွား ပါလီမန်အမတ်-ကရင် (သဘာပတိ)
 - (၂) ဦးစံညွန့် ပါလီမန်အမတ်-တောင်သူ (အဖွဲ့ဝင်)
 - (၃) ဆရာခိုနေရှင်း ကရင်-ဖဲပွန် (အဖွဲ့ဝင်)
 - (၄) စောကျွန်ဆင်ဒီ-ဘိုးမင်း ပါလီမန်အမတ်-ကရင် (အဖွဲ့ဝင်)
 - (၅) ဗိုလ်ခင်မောင်လေး ပါလီမန်အမတ်-ဗမာ (အဖွဲ့ဝင်)
 - (၆) ဗိုလ်ခင်မောင် ပါလီမန်အမတ်-ဗမာ (အဖွဲ့ဝင်)
 - (၇) ဦးမွန်သန်း မွန်လူမျိုး (အဖွဲ့ဝင်)
 - (၈) သခင်ထွန်းမြင့် ပါလီမန်အမတ်၊ ဗမာ-မွန် (အဖွဲ့ဝင်)
- တို့ ပါဝင်ကြသည်။

ကော်မရှင်သည်ထိုစဉ်က လုံခြုံရေးအခြေအနေအရ လုံခြုံမှုမရှိဟုယူဆသောဒေသသို့မသွားပဲ လုံခြုံမှုရှိသည်ဟုယူဆသောဒေသများကိုသာ သွားရောက်နိုင်ခဲ့၏။ (KNU)အဖွဲ့ဝင်များသည် မိမိတို့တောင်းဆိုသော ကရင်ပြည်နယ်အမျိုးအစားမဟုတ်ကြောင်း ယင်းကော်မရှင်တွင်ပါဝင်ခြင်းမရှိကြချေ။ သို့ရာတွင် သံလွင်ခရိုင်အမတ်ဖြစ်သော စောဝီရီကျော်နှင့်ပူးတွဲ၍ကရင်ရေးရာကောင်စီဖွဲ့စည်းခြင်းကို ကန့်ကွက်ခဲ့သော တောင်ငူမှကရင်အမတ်ဖြစ်သော စောကျွန်ဆင်ဒီ-ဘိုးမင်းတို့သည် ယင်းကော်မရှင်၌အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ပြန်ပါလာကြသည်။ ကော်မရှင်သည် ဦးစားပေးဒေသများတွင်စုံစမ်းပြီးနောက်စုံစမ်းရေးအစီရင်ခံစာကို လွှတ်တော်သို့တင်သွင်းလိုက်လေသည်။

စောနေတ်တင်ဘွားသည် (၁၉၆၂)ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတော်လှန်ရေးကောင်စီလက်ထက်တွင် ကွယ်လွန်သည်။ မကွယ်လွန်မီ အမျိုးသားရေးတာဝန်တရပ်အဖြစ် သူထမ်းဆောင်ခဲ့သည်မှာ ပြည်ထောင်စုကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်၏ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့်(၁၉၆၁)ခုနှစ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ကြီးမြို့တွင်ကျင်းပသော ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံသို့ ကိုယ်စားလှယ်တဦးအဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

မြောင်းမြက ငြိမ်းချမ်းရေးခေါင်းဆောင် ဦးမန်းစောဘု (၁၇)

ဘိတ်ကြားစာ

လေးစားစွာဖြင့်

လူကြီးမင်းအားရှိသော ဘိတ်ကြားပါသည်။ အကြောင်းမှာမြောင်းမြခရိုင် တွင်လူမျိုးတိုင်းလေးစားကြည်ညိုခြင်းခံယူရရှိသောကျွန်ုပ်တို့၏ကွယ်လွန်သူအမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီး “ဦးမန်းစောဘု” အား (၉)နှစ်မြောက်သတိရအထိမ်းအမှတ်ပြုပွဲကို (၂၁-၉-၆၁)၁၃၂၃-ခုနှစ်၊တော်သလင်းလဆန်း(၁၂)ရက်၊ကြာသပတေးနေ့၊ နေ့လည် (၁၁)နာရီအချိန်တွင် “ရေတွင်းရေကန်” အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းဝင်းတွင်ကျင်းပ ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ပါသောကြောင့်၎င်းသတိရအထိမ်းအမှတ်ပြုပွဲသို့ လူကြီးမင်းအားကြွ ရောက်ပါမည့်အကြောင်းလေးစားစွာဘိတ်ကြားပါသည်။

ကွယ်လွန်သူ- ဦးမန်းစောဘု

(၉)နှစ်မြောက်သတိရအထိမ်းအမှတ်ပွဲကျင်းပရေးဗဟိုကော်မတီ

ရေတွင်းရေကန်

မြောင်းမြမြို့။

ဘိတ်ကြားစာနှင့်အတူ အဖွဲ့ချုပ်အတွက်အမှာစာတစောင်လည်းပါရှိသည်။ထိုစဉ်က ကျွန်တော် သည် ပြည်ထောင်စုကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်၏တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သည်။ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌအပါအဝင် ကျန်ခေါင်းဆောင်များတက်ရောက်နိုင်ခြင်းမရှိသောကြောင့် အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌ၏သဝဏ်လွှာကိုယူဆောင်၍ ကျွန် တော်တက်ရောက်ပင်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည်မြောင်းမြတွင်ကျောင်းနေခဲ့သော်လည်း ရှေးယခင်ကရေတွင်းရေကန်သို့မရောက် ဘူးခဲ့ချေ။ သို့ဖြစ်၍ဦးမန်းစောဘု၏အထိမ်းအမှတ်အခမ်းအနားသို့တက်ရောက်၎င်း ရေတွင်းရေကန်သို့လည်း ရောက်ဘူးမည်။ သီဟောင်းကျွမ်းဟောင်းများနှင့်လည်းပြန်လည်တွေ့ဆုံရမည်။ နေရေးထိုင်ရေးမှာကျွန်တော် အစ်ကိုတော်၏အိမ်မှာ မြောင်းမြမြို့ပေါ်တွင် ရှိပြီးဖြစ်၍ အားလုံးအဆင်ပြေလျက်ရှိသည်။

စက်တဘီလလသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၏မိုးရာသီနောက်ဆုံးလဖြစ်သဖြင့် မြစ်ထဲကွင်းထဲ၌ရေတွေ ဖွေးနေဆဲလည်းဖြစ်သည်။မိုးရွာအားသည်လည်း ကောင်းနေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်သည် အဖော်မပါ တကိုယ် တည်းခေါင်းဆောင်ကြီးမန်းစောဘု၏အထိမ်းအမှတ်အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ရန် ရန်ကုန်- မြောင်းမြ ခုတ်မောင်းနေသော နှစ်ထပ်သင်္ဘောဖြင့် လာခဲ့သည်။

ကျွန်တော်သည်ပက်လက်ကုလားထိုင်ပေါ်တွင် အညောင်းဖြေရင်းဖြင့် မကြာခဏဦးမန်းစောဘု အထိမ်းအမှတ်ဘိတ်စာလေးကို ပြန်ဖတ်ရှုနေမိ၏။ဘိတ်စာတွင် ရေးသားပေါ်ပြထားသည်အတိုင်း ဆရာကြီး ဦးမန်းစောဘုသည် မြောင်းမြခရိုင်အတွင်းရှိ လူမျိုးအပေါင်းတို့၏ချစ်ခင်လေးစားကြည်ညိုခြင်းကိုခံရသူအမှန် စင်စစ်ဖြစ်ပေသည်။ ဆရာကြီးသည်အရွယ်ကောင်းစဉ် အသက်(၅၂)နှစ်၌ ပါလီမန်အစည်းအဝေးတက်ရောက်

နေစဉ် ရုတ်တရက်ကွယ်လွန်သွားသဖြင့် ကျွန်တော်သည်ဆရာကြီးမရှိလိုက်တော့ပါ။ သို့ရာတွင်မွေးရန်သင်းထံ နေသော ဆရာကြီး၏ကောင်းသတင်းများကိုကား မြောင်းမြခရိုင်လုံးရောက်ရှိလေအရပ်တိုင်း၌ ရှုရှုကြံခဲ့ ရလေသည်။

ငယ်စဉ်ဘဝ

ဦးမန်းစောဘုဟူ၍အမည်တွင်ခြင်းမှာ ဗမာလိုကရင်၊စကောကရင်လူမျိုးအားလုံးတို့၏ချစ်ခင် လေးစားကြည်ညိုခြင်းကိုခံရသူဟု အဓိပ္ပါယ်ရစေပါသည်။ ဦးမန်းစောဘု၏မိဘနှစ်ပါးမှာဦးစောနှင့်ဒေါ်ခါတို့ဖြစ် သည်။ ယင်းကို မြောင်းမြမြို့ “တံခွန်တိုင်” ရွာ၌(၁၉၀၀)ခုမတ်လ(၁၆)ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ မွေးချင်းငါးဦး ရှိရာဦးမန်းစောဘုသည်စတုတ္ထမြောက်ဖြစ်သည်။

ဦးစောဘုအရွယ်ရောက်လာလျှင်မိဘနှစ်ပါးမှာတံခွန်တိုင်ရွာမှ မြောင်းမြမြို့ “ရွှေခါးကုန်း” အရပ်သို့ အပြီးအပိုင်ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ယခု စာရေးကုန်းရှိအစိုးရအမှတ်(၁)အထက်တန်းကျောင်းတွင် ဦးစောဘုသည်မူလတန်းမှဆယ်တန်းအောင်သည်အထိနေခဲ့သည်။

ဦးစောဘု၏မိဘများမှာငွေကြေးတတ်နိုင်သူများဖြစ်၍ ပထမတွင်သားဖြစ်သူအား ရန်ကုန်တက္က သိုလ်တွင် ပညာသင်စေသည်။ဦးစောဘုသည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့်စာရင်းအင်းဘာသာရပ်ကိုယူသည်။ ထိုမှကာလကတ္တားသို့သွား၍ ဆက်လက်ပညာသင်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်လာသဖြင့် ဘွဲ့မရပဲ မြောင်းမြသို့ပြန်လာခဲ့ရသည်။ဆရာမနော်ဂျွန်းနှင့်လက်ထပ်ပြီးနောက်မောင်နှံဆရာ-ဆရာမအလုပ်ဖြင့် ထားဝယ်မြို့ကရင်အထက်တန်းကျောင်း၊(မော်ရိုးအထက်တန်းကျောင်း)သို့ပြောင်းရွှေ့အမှုထမ်းသည်။

ဦးစောဘု၏ဖခင်သည်ငွေကြေးတတ်နိုင်သူဖြစ်၍ သူဦးဆောင်၍ “ထော်ကလို”ရွာဆန်စက်ကို တည်သည်။ထော်ကလိုဆန်စက်သည် ရန်ကုန်မှမြောင်းမြသို့အဝင် မြောင်းမြချောင်းတွင်းရှိ ဆန်စက်များ အနက်မှတစ်ခုဖြစ်၏။ နောက်ပိုင်း၌သင်းဆန်စက်အားဦးစီးခေါင်းဆောင်မည့်သူမရှိသဖြင့် ဖခင်ကလမ်းခေါ်ရာ ဦးစောဘုသည်ထားဝယ်မြို့ကျောင်းဆရာဘဝမှဆန်စက်မန်နေဂျာပြန်လုပ်ရသည်။ ဆရာကြီးဦးစောဘုသည် ဆရာမနော်ဂျွန်းနှင့်သမီးချည်း လေးယောက်ထွန်းကားသည်။ ဆရာမနော်ဂျွန်းကွယ်လွန်ပြီးနောက်မိဘများ၏ အစီအစဉ်ဖြင့်ဇာတိတံခွန်တိုင်ရွာမှ “နေခင်” နှင့်ဒုတိယအိမ်ထောင်ထူထောင်ရာထပ်မံ၍ သမီးတယောက် ထွန်းကားပြန်သည်။ သို့ဖြင့်ဆရာကြီးဦးစောဘုတွင် သမီးချင်းငါးဦးထွန်းကားသည်။ ကျွန်တော်သည် ဆရာကြီး ဦးစောဘု၏သားမက်နှစ်ဦးနှင့်များစွာခင်မင်ရင်းနှီးသည်။

ဦးစောဘု၏ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေး

ဂျပန်ဝင်စတွင် ဦးစောဘုသည်ဖခင်၏ထော်ကလိုရွာဆန်စက်တွင် မန်နေဂျာလုပ်နေစဉ် ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်ကအမြင်မကျယ်သော နိုင်ငံရေးသမားအချို့ကြောင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် ကရင်-ဗမာအဓိကရုန်းဖြစ်ရ ပြီးမြောင်းမြမြို့ပေါ်ရှိသခင်ခေါင်းဆောင်များနှင့်ပူးပေါင်း၍ရင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ယင်းသို့ကရင်-ဗမာအခြေအနေလှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်နေချိန်ဂျပန်စစ်ဗိုလ် “ကီမားတား” သတ်ခံ ရသည့်အရေးကပေါ်လာပြန်လာသည်။ အမှန်မှာကီမားတားအသတ်ခံရသည်မှာ ပုသိမ်မြို့စောဘုဦးကြီးတို့

ဦးစောဘုခိုင်းစေသည့်အတိုင်း ဆန်စက်ဝင်းကွင်းပြင်ကြီးထဲတွင် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်စွာဖြင့် စုဝေးနေကြ၏။

နောက်တနေ့တွင် ဗိုလ်မှီးကြီးသည်လက်နက်ကိုင်တပ်များနှင့်အတူ ဦးစောဘု၏ထောက်ကလွှာရှိ ဆန်စက်သို့ရောက်လာသည်။ စစ်ရေးနှင့်လိုခြံရေးအရ ဆန်စက်ကိုစစ်တပ်ဖြင့် ဝိုင်းဝန်းထားလိုက်၏။ ပြီးလျှင် ဗိုလ်မှီးကြီးသည် ရွာအသီးသီးက ဦးစောဘုခေါ်ဆောင်လာသူများလားလိုက်လံကြည့်ရှု၏။ ဦးစောဘုပြောသည့်အတိုင်း ထိုသူများသည်အပြစ်မဲ့သူများသာဖြစ်ကြောင်းဗိုလ်မှီးကြီးတွေ့ရ၏။ ဗိုလ်မှီးကြီးသည် ဦးစောဘု၏အစီအမံကို များစွာနှစ်ထောင်းအားရဖြစ်သွား၏။ ဤသို့ဖြင့် ဂျပန်ဝင်စတွင် မြောင်းမြနယ်၌ ကရင်-ဗမာပဋိပက္ခသည်ဖြစ်သင့်သလောက်ဖြစ်ခဲ့၊ ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရမဖြစ်ခဲ့ခြင်းမှာဦးစောဘု၏သတ္တိနှင့် အရည်အချင်းကြောင့်ဆိုသည်ကို မြောင်းမြနယ်သားများက အစဉ်မှတ်ယူထားကြ၏။

ဦးစောဘုပညာရေးလုပ်ငန်း

ဂျပန်ခေတ် စာမတတ်၊ ပေမတတ်သူများ၊ ပြောသမျှမှားမှား မှန်မှန်ယုံတတ်သည်နယ်သူနယ်သားများ၏အဖြစ်အပျက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဦးစောဘုသည်ပညာရေးအရေးကြီးပုံကို စဉ်းစားလာမိ၏။ သို့ဖြင့် စစ်ပြီးစ(၁၉၄၆)ခုနှစ်မှအစပြု၍ ဦးစောဘုသည် မြောင်းမြမှသုံးမိုင်အကွာ “ရေတွင်းရေကန်” ရွာ၌ကျောင်းတကျောင်းကို စတင်ဆောက်လုပ်၏။ မြေပိုင်ရှင်ဖြစ်သူ “မန်းနက်” က ဦးစောဘု၏မွန်မြတ်သောစေတနာကို ကြည့်၍ မြေကွက်ကို ဒီအတိုင်းလှူဒါန်းလိုက်၏။ (၁၉၄၇)ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် ကျောင်းကိုစတင်ဖွင့်လှစ်နိုင်၏။ ဖွင့်ဖွင့်ချင်းတွင် အလယ်တန်းကျောင်းအဆင့်ဖြစ်သည်။

ဦးစောဘုသည် မူလကမြောင်းမြမြို့အဝင်အထွက်ဝရှိ “တုံးလဲ့ချောင်း” ရွာ၌နေ၏။ ယခုရေတွင်းရေကန်ရွာတွင် ကျောင်းဖွင့်လှစ်လိုက်ပြီဖြစ်၍ ကျောင်းကို အနီးကပ်အုပ်ချုပ်နိုင်စေရန် ရေတွင်းရေကန်သို့ အပြီးအပိုင်ရွှေ့သွား၏။ ဦးစောဘု၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျောင်းစတင်အကုန်အကျနည်းပါးစွာဖြင့် ပညာသင်ကြားနိုင်ကြရန်ပူးတဲါ၍ ဘော်ဒါဆောင်ကိုပါ ဆောက်လုပ်၏။

ဤသို့ဖြင့် နောက်ပိုင်းတွင် ဦးစောဘု၏စေတနာနှင့်ယုံကြည်ချက်အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ စေတနာရှင်နှင့်အားပေးသူ အများအပြားပေါ်လာသည်။ ဤတွင် တောနယ်ရှိကျောင်းသူကျောင်းသားများအတွက် ဆယ်တန်းပညာကို စတင်စကနည်းပါးစွာဖြင့်သင်ကြားနိုင်သည့်ကျောင်းဖြစ်လာသည်။ ထိုမှ ဦးစောဘုသည် ကျောင်းပညာအပြင် အခြေခံသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာသင်ကြားပေးသည့်ကျောင်းကိုပါ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ခဲ့လေသည်။

အထူးသဖြင့် မူလစာသင်ကျောင်းမှ အခြေခံစိုက်ပျိုးရေးကျောင်း၊ လက်မှုပညာသင်ယက္ကန်းကျောင်းနှင့် သူနာပြုအခြေခံအတတ်သင်ကျောင်းတို့ကိုပါ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ဤတွင် ရေတွင်းရေကန်အရပ်သည် မြောင်းမြမြို့ပြီးလျှင်လည်ပတ်ကြည့်ရှုချင့်စဖွယ် မြို့ပြအငယ်စားလေးအသွင်သို့ ဆောင်လာသည်။ မြောင်းမြမြို့သို့ ရပ်ဝေးမှ ရောက်ရှိလာသူများသည် ရေတွင်းရေကန်သို့သွားရောက်ကြည့်ရှုကြသည်။ မြောင်းမြနယ်လူထုသည် သူတို့ကြည့်လိုလေးစားသော ဆရာကြီးဦးမန်းစောဘုအတွက်အကြောင်းကိုစွဲများဖြင့် ရေတွင်းရေကန်နှင့်မြောင်းမြမြို့တွင်းသို့စက်ဘီးစီး၍ သွားလာနေရသည်ကို မြင်ရသောအခါစိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ကြသည်။ မြို့ပေါ်နှင့်ကျေးရွာစုစင်း၍ ဦးစောဘုစီးရန် ဂျစ်ကားတစ်စီးကို ဝယ်ယူလှူဒါန်းကြ၏။ မြောင်းမြနှင့်

ရေတွင်းရေကန်စုန်ဆန်နေသော ဦးစောဘုရားကလေးသည် လမ်းခရီး၌ အယုတ်အလတ်မရွေးလူတိုင်း တား၍မီးနိုင်ကြ၏။ ဦးစောဘုရားလည်း ကားမောင်းသူအား ဂျစ်ကားပေါ်မှာ ပါနိုင်သလောက်သောလူကို တင်စေဟုပြောထားလေသည်။

မြောင်းမြမီးဘေးကိုကယ်တင်ပေးသူ

ယင်းသို့ရေတွင်းရေကန်နှင့်မြောင်းမြကို အခြေပြု၍ ဦးစောဘုရားပညာရေးလုပ်ငန်းတိုင်းတိုးတက် နေစဉ် ပြည်တွင်းစစ်ကစတင်လာသည်။ ပထမတွင် ကွန်မြူနစ်နှင့်ပြည်သူ့ရဲဘော်များလက်နက်ကိုင် စတင် ကြ၏။ နောက်ပိုင်းတွင် (KNDO) နှင့်စစ်တပ်တွင်းရှိကရင်လက်နက်ကိုင်များပါ ပါဝင်လာသဖြင့် ပြည်တွင်းစစ် မှာ တပြည်လုံးသို့ပြန့်နှံ့သွားတော့သည်။ ဦးစောဘုရားသည် ဂျပန်ဝင်စ ခါးသီးသောလူမျိုးရေးအဓိကရုန်းကို ထိန်းသိမ်းခဲ့ရပြီးဖြစ်၍ ယခုအရေးအခင်းတွင် လူမျိုးရေးကပ်သို့လှည့်မသွားစေရန် အထူးသတိထား၍ စောင့် ကြည့်နေရ၏။

ထိုသို့ရှိစဉ် ရေတပ်မှ ကရင်အရာရှိတဦးဖြစ်သော ဗိုလ်ဂျက်(ခေါ်)စောဂျက်သည် ရေတပ်က သင်္ဘောတစ်စီးကို သိမ်းယူ၍ မြောင်းမြနှင့်ပုသိမ်သို့ထွက်လာ၏။ သူ့ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပုသိမ်နှင့်မြောင်းမြအား ကရင်လက်နက်ကိုင်များသိမ်းပိုက်နိုင်ရန် ရေတပ်ဖြင့်အားဖြည့်ပေးရေးဖြစ်၏။ တိုက်ပွဲဖြစ်စဉ်လိုအပ်လာပါက လည်း ပုသိမ်ကိုဖြစ်စေ၊ မြောင်းမြကိုဖြစ်စေ၊ မီးရှို့ရန်လည်း သူ့စီမံချက်ထဲတွင်ပါလာ၏။ ဤသို့ဖြင့် တခုသောနံက် တွင် ဗိုလ်ဂျက်၏ရေတပ်သင်္ဘော မြောင်းမြဆိပ်ကမ်းသို့ရောက်လာ၏။ ပထမအေးအေးချမ်းချမ်းဖြင့်သိမ်း၍ ရလျှင် မြောင်းမြကိုသိမ်းမည်။ လက်နက်ကိုင်ရဲအဖွဲ့အပါအဝင် ခုခံတိုက်ခိုက်မည်ဆိုပါက ဗိုလ်ဂျက်(စောဂျက်)က မြောင်းမြမြို့အား မီးတိုက်ပစ်မည်ဟု ရာဇသံပေးလိုက်၏။

မြောင်းမြမြို့ပေါ်ရှိ တာဝန်ရှိ တာဝန်ခံများနှင့်လူကြီးလူကောင်းများသည် ဦးစောဘုရားရေတွင်း ရေကန်သို့အပြေးသွားရောက်၍သတင်းပို့ကြ၏။ ဦးစောဘုရားသည်တည်တည်ကြည်ကြည်ဖြင့် မြောင်းမြသို့လိုက်လာပြီး မြောင်းမြဆိပ်ကမ်းတွင် ဆိုက်ကပ်ထားသော ဗိုလ်ဂျက်ရှိရာရေတပ်စစ်သင်္ဘောပေါ်သို့လာခဲ့သည်။ ပြီးလျှင် ဦးစောဘုရား စောဂျက်ကိုပြော၏ မြောင်းမြနှင့်ပုသိမ်ဆိုလျှင် ပုသိမ်သည်တိုင်းမြို့ဖြစ်သည်။ မြောင်းမြမှာပုသိမ် ၏လက်အောက်ခံသာဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗိုလ်ဂျက်အနေနှင့်ပထမပုသိမ်ကို အလျင်ဦးစွာသွားသိမ်းပါ။ ပုသိမ် ကိုသိမ်း၍ရလျှင် သေနတ်သံတချက်မမြည်စေ သူ့ကိုယ်တိုင်မြောင်းမြကို သိမ်းပေးမည်ဟုဦးစောဘုရား ကတိပြု လိုက်သည်။ ယင်းအချက်ကို ဗိုလ်ဂျက်က သဘောတူသဖြင့်သူ့ရေတပ်သင်္ဘောကို ပုသိမ်ကို ဆက်မောင်း စေသည်။ ပုသိမ်ကို (KNDO) များ မသိမ်းနိုင်သောအခါ စောဂျက်သည်လည်း မြောင်းမြသို့ပြန်လှည့်၍မလာ တော့ချေ။ ဤသို့ဖြင့် ဦးစောဘုရားသည်ဂျပန်ဝင်စ ကရင်-ဗမာလူမျိုးရေးအဓိကရုန်းကို ထိန်းသိမ်းပေးခဲ့သည့် ပုဂ္ဂိုလ်အပြင် ပြည်တွင်းစစ်အထွတ်အထိပ်ရောက်နေစဉ် မြောင်းမြမြို့မီးမလောင်စေရန်ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ပေးခဲ့သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအဖြစ် မြောင်းမြနယ်သူနယ်သားများက ဆရာကြီးဦးမန်းစောဘုရား ကြည်ညိုလေးစား ခဲ့ကြပြန်လေသည်။

ပြိုင်ဘက်မရှိသောလွှတ်တော်အမတ်

(KNDO)အရေးအခင်းမတိုင်မီ တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းသော (KNU)ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးတွင် ဦးစောဘုသည် ဘုတ်ယဉ်ကဏ္ဍဖြစ်လာသည်။ သို့ရာတွင်ဦးစောဘု၏အမျိုးသားရေးလမ်းစဉ်သည် အကြမ်းမဖက်သော အနုနည်းဖြစ်၍ အရာရာကိုဦးစောဘုက ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်းလုပ်ဆောင်တတ်သည်။ ဤသို့ဖြင့်(၁၉၅၁)ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသောအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲဦးစောဘုသည် မြောင်းမြကျေးလက်၏ပြိုင်ဘက်မရှိသော လူမျိုးစုလွှတ်တော်(အထက်လွှတ်တော်)အမတ်တဦးအဖြစ်ကြေညာခဲ့လေသည်။

သို့ရာတွင် ဆရာကြီးဦးစောဘုသည် လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ်တစ်နှစ်ကျော်မျှသာထမ်းဆောင်ခွင့် ရရှိသည်။ အအိပ်မမှန်၊ အစားမမှန်၊ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်နေပြီဖြစ်သော ဦးစောဘုသည်အသားဝါရောဂါကြောင့် သုံးကြိမ်မျှခွဲစိတ်ကုသခြင်းခံရသည်။ ဤသို့ဖြင့် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတက်ရောက်နေစဉ် ဆရာကြီး ဦးစောဘုသည် (၁၉၅၂)ခု၊စက်တင်ဘာလ(၂၁)ရက်၊ အသက်(၅၂)အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်ကလမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့်ပို့ဆောင်ရေးဌာနဝန်ကြီးဖြစ်သော မန်းဝင်းမောင်သည် အထူး ရေယာဉ်ဖြင့် ဦးစောဘု၏ရုပ်အလောင်းကို ရန်ကုန်မှမြောင်းမြသို့ သယ်ဆောင်ပေး၏။ ယင်းသို့သယ်ဆောင်ရာ တွင် ဦးစောဘု၏ရုပ်ကလပ်အား ဂါဝရမပြုနိုင်ကြစေရန် ခရီးလမ်းတလျှောက်၌အထူးရေယာဉ်ကို ရွာစဉ်ဆိုက် ကပ်ပေး၏။

မန်းဝင်းမောင်သည်ဦးစောဘု၏ရုပ်ကလပ်အားယင်းသို့ဂါဝရပြု၍ရုဏ်ပြုရာတွင် တာဝန်အရထက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ကြည်ညိုလေးစားမှုက အဓိကဖြစ်သည်။ မန်းဝင်းမောင် အိန္ဒိယကပြန်ရောက်၍ သခင်သန်းထွန်း ၏တိုက်တွန်းမှုဖြင့် အိမ်မြို့တွင်ကျင်းပသော ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာတောင်သူလယ်သမားညီလာခံသို့ တက်ရောက်ခဲ့၏။ ယင်းညီလာခံတွင်ထိုစဉ်ကဒေသခံလူငယ်ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသော ကရင်လူငယ်ခေါင်း ဆောင်များနှင့်တွေ့ဆုံကြ၏။ ယင်းအထဲတွင်ဆရာကြီးဦးစောဘု၏တူတော်သူစောအောင်ဒင်(နောက်ပိုင်းပါလီ မန်အတွင်းဝန်)လည်းပါဝင်၏။ အိမ်မဲတောင်သူလယ်သမားညီလာခံအပြီးတွင် စောအောင်ဒင်ကမန်းဝင်းမောင် အား မြောင်းမြမြို့သို့ခေါ်ဆောင်သွားကာ ဦးကြီးတော်သူဦးစောဘုနှင့်တွေ့ဆုံပေး၏။ ထိုစဉ်ကဦးစောဘုသည် မြောင်းမြမြို့အဝင်အထွက်တုံးလှဲချောင်းရွာတွင် နေစဉ်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့်ဂျပန်ဝင်စဉ်းစောဘု၏ သက်စွန့်ဆံဖျား လုပ်ဆောင်မှုများကို မန်းဝင်းမောင်က ရိုသေလေးစားသကဲ့သို့အိမ်မဲတောင်သူလယ်သမားညီလာခံတွင် မန်းဝင်းမောင်ဟောကြားသည့် ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးတရားကိုလည်း ဦးစောဘုကထောက်ခံအားပေးခဲ့ လေသည်။

ဝန်ကြီးမန်းဝင်းမောင်ကိုယ်တိုင်ကြီးမှူး၍ ဦးစောဘု၏ရုပ်ကလပ်ကို သယ်ဆောင်လာသည့်အထူး ရေယာဉ်မြောင်းမြဆိပ်ကမ်းသို့ဆိုက်ကပ်လျှင် မြို့သူမြို့သားနှင့်နယ်သူနယ်သားများသည်ကမ်းလုံးညွှတ်မျှဂါဝရ ပြုကာ ကြိုဆိုကြသည်။ ထို့နောက်လူထုပရိသတ်ကြီးသည် သူတို့ကြည်ညိုလေးစားသောဆရာကြီးဦးစောဘု ၏ရုပ်ကလပ်အားမြောင်းမြဆိပ်ကမ်းမှတစ်ဆင့် ရေတွင်းရေကန်အရောက်ဂါဝရပြုကာ လက်ဆင့်ကမ်း၍သယ် ဆောင်ကြလေသည်။

ဘုရားသခင်ချစ်သောသား

ဆရာကြီးဦးစောဘု၏ (၉)နှစ်မြောက်သတိရအောက်မွေဖွယ်အခမ်းအနားသို့ ရပ်ဝေးရပ်နီးတက်
ရောက်လာသူများအား မြောင်းမြမြို့သင်္ဘောဆိပ်တွင်အသင့်ဆီးကြိုကြသည်။ ထိုမှ ဧည့်သည်များအား
ကားများဖြင့် အခမ်းအနားကျင်းပရာရေတွင်းရေကန်သို့သယ်ဆောင်သွားကြသည်။

ထိုနေ့က မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၏မိုးနှောင်းလသည်စတင်ချီ သည်းတလှည့်ဖြင့်ရှိနေသည်။ဆရာကြီး
ဦးစောဘုအားကြည့်ညိုလေးစားစွာ တက်ရောက်လာကြသော ပရိသတ်များဖြင့်ကျောင်းဝင်းကြီးတခုလုံးသည်
ပြည့်မှောက်နေလေသည်။ အခမ်းအနားအစီအစဉ်ကြီးများကျင်းပသူများက ဆရာကြီးဦးစောဘုသတိရအောက်
မွေဖွယ် အစီအစဉ်များကို အဆက်မပြတ်တခုပြီးတခု တင်ဆက်သွားကြသည်။ နောက်ဆုံးအစီအစဉ်မှာ
ကျောင်းဝင်းအတွင်းရှိ ဆရာကြီးဦးစောဘု၏အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင်သို့သွားရောက်၍ ဂါဝရပြုခြင်းပင်
ဖြစ်သည်။

ဆရာကြီးဦးစောဘု၏အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင်တွင် အောက်မွေဖွယ်ကမ္မည်းစာသားများကို
“စကောကရင်၊ ပိုးကရင်၊ မြန်မာဘာသာ၊အင်္ဂလိပ်ဘာသာ”လေးဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားလေသည်။

“လူအများကြည့်ညိုလေးစား၍ ဘုရားသခင်ကလည်း ချစ်တော်မူသော သားတော်ကောင်း”

“ဦးမန်းစောဘုအား လွမ်းဆွတ်သတိရအောက်မွေဖွယ် ”

“ မွေးနေ့- ၁၆-၃-၁၉၀၀ ”

“ ကွယ်လွန်သည့်နေ့ - ၂၁-၉-၁၉၅၂ ”

သတိုးသီရိသုဓမ္မပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီးမန်းဘာခိုင်(၁၈)
လူမှုအမျိုး

ဟင်္သာတမြို့၊ ယုန်သလင်းရွာ၊ ရွာသူကြီးပန်းပေကုန်းနှင့်ဒေါ်ပုတို့၏သားသမီးဆယ်ယောက်အနက် မန်းဘာခိုင်မှာ သတ္တမမြောက်သားဖြစ်သည်။ အစ်ကိုဖြစ်သူအာဇာနည်ဝန်ကြီးမန်းဘာခိုင်မှာ ပဉ္စမမြောက်ဖြစ်၍ မန်းဘာခိုင်နှင့်တယောက်ခြားသည်။

မန်းဘာခိုင်နှင့်မန်းဘာခိုင်ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင်မန်းဘာခိုင်မှာ အသားပိုဖြူပြီး၊ မန်းဘာခိုင်မှာ အနည်းငယ်ညိုသည်။ အရပ်အမောင်းတွင် မန်းဘာခိုင်က မန်းဘာခိုင်ထက်ပို၍မြင့်သည်။ စကားပြောရာတွင်မန်းဘာခိုင်ကလေးအေးအေးဖြင့်ပြောသည်။ မန်းဘာခိုင်ကအားနှင့်မာန်နှင့်ပြတ်ပြတ်သားသား ပြောသည်။ ကျွန်တော်သည်ဝန်ကြီးမန်းဘာခိုင်အားမမီလိုက်သော်လည်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီး မန်းဘာခိုင်နှင့်မူ အတူတကွအလုပ်လုပ်ဘူးသည်။

မန်းဘာခိုင်၏ပညာရေးမှာ ယုန်သလင်းရွာ ဆရာမန်ဘိတ်၏မြန်မာဘာသာအလယ်တန်းကျောင်းတွင် စတုတ္ထတန်းအောင်သည်။ ဟင်္သာတမြို့အေဘီအမ်(ABM)အထက်တန်းကျောင်းတွင်ဆက်လက်ပညာသင်ရာ (၁၉၂၉)ခုနှစ်တွင် ဆယ်တန်းအောင်သည်။ ထိုမှရှင်ဆင်ကောလိပ်သို့ဆက်တက်ရာ(၁၉၃၂)ခုနှစ်တွင် ဥပစာအထက်တန်းအောင်သည်။ ယင်းသို့ရှိစဉ်မိဘများ၏စီးပွားရေးအခြေအနေကြောင့်အထက်တန်းဆရာဖြစ်သင်တန်းသို့ဆက်တက်သည်။ (၁၉၃၉)ခုနှစ်တွင် အထက်တန်းဆရာဖြစ်အောင်လက်မှတ်ရရှိသည်။ ထိုမှညောင်တန်းမြို့နယ်“ထော်ကလို”ရွာရှိ မြန်မာဘာသာအထက်တန်းကျောင်းတွင်ပထမဆုံးအင်္ဂလိပ်စာပြဆရာအဖြစ်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

သို့ရာတွင်မန်းဘာခိုင်အဖို့ ကျောင်းဆရာအလုပ်ကိုတနှစ်ကျော်ကျော်သာလုပ်လိုက်ရသည်။ (၁၉၄၁)ခုနှစ်တွင်အစ်ကိုဖြစ်သူယုန်သလင်းရွာသူကြီးမန်းယာသင်ကွယ်လွန်သွားသဖြင့် ဆွေမျိုးများနှင့်နယ်သူနယ်သားများ၏ဆန္ဒအရ မန်းဘာခိုင်မှာ အထက်တန်းပြကျောင်းဆရာကနုတ်ထွက်လာပြီးဇာတိယုန်သလင်းရွာ၌ ရွာသူကြီးပြန်လုပ်ရသည်။ ရွာသူကြီးအလုပ်သည် မန်းဘာခိုင်တို့အတွက် မျိုးရိုးအရ လုပ်ဆောင်ခဲ့သော တာဝန်တရပ်လည်းဖြစ်သည်။ မိမိ၏နယ်သူနယ်သားနှင့်ရွာသူရွာသားများကိုလည်းအနီးကပ်စောင့်ရှောက်နိုင်သည်။ ရွာသူကြီးအလုပ်သည်အုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်ဟောင်းအရ အခြေခံအုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်တရပ်လည်းဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံလုံးတွင်ရွာသူကြီးတစ်သောင်းနှစ်ထောင်(၁၂,၀၀၀)ရှိသည်။ ယင်းသို့ မန်းဘာခိုင်သူကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ်သူ၏ကြီးပမ်းအားထုတ်မှုဖြင့် ပထမဆုံးအကြိမ်“မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာရွာသူကြီးများအသင်းချုပ်ကြီး” ပေါ်ထွန်းလာလေသည်။ ယင်းမြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာရွာသူကြီးများအသင်းချုပ်တွင် မန်းဘာခိုင်သည်ပထမဆုံးဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်သည်။ (၁၉၅၆)ခုနှစ်အထိဂုဏ်ထူးဆောင်ဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးအစ

မန်းဘာခိုင်၏နိုင်ငံရေးအစသည်အစ်ကိုဖြစ်သူမန်းဘာခိုင်နှင့်ဆက်စပ်နေသည်။ ပထမတွင် ဟင်္သာတခရိုင်ရဲဝန်က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း(သခင်အောင်ဆန်း)အားဖမ်းဝရမ်းထုတ်၍ မိမိတို့ပိုင် ယုန်သလင်းရွာ

ငှက်ပျောခြံဥပုန်းအောင်းနေရန် အစ်ကိုဖြစ်သူ (မန်းဘခိုင်)ကစီစဉ်ဆောင်ရွက်ရာတွင်မန်းဘခိုင် မှာ ရွာသူကြီးဖြစ်နေသည်။ (၁၉၄၄)ခုနှစ်၊ ဂျပန်ခေတ် ချွေးတပ်ဆွဲရာတွင်ချွေးတပ်သားများ ထွက်ပြေးခြင်းအပေါ် နှင့်အာဂျလူငယ်ခေါင်းဆောင်များအား ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်လေရာ အစ်ကိုဖြစ်သူ မန်းဘခိုင်နှင့်ဟင်္သာတမြို့ပေါ်ရှိ လူကြီးလူကောင်းများ၏အာမခံချက်ဖြင့် မန်းဘခိုင်မှာအသက်မသေပဲ ပြန်လွတ်လာခဲ့၏။

ယင်းသို့မန်းဘခိုင်နှင့်ဟင်္သာတမြို့အာဂျလူငယ်ခေါင်းဆောင်များအား ဂျပန်စစ်ဗိုလ်က ဖမ်းဆီး နှိပ်စက်ခြင်းအပေါ်နောက်ပိုင်း၌ ဟင်္သာတနယ် ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးနှင့်ဂျပန်တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းတွင် များစွာ အထောက်အကူပြုလာခဲ့လေသည်။ အကြောင်းမှာ ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေး နိုင်ငံရေးတရားဟောမှု အတွက်ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ခြင်းခံရသော သခင်အောင်ဆန်းအား လျှို့ဝှက်ထားပေးသော ယင်းငှက်ပျောခြံမှာပင် ဟင်္သာတနယ်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးဌာနချုပ်ကို တည်ဆောက်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

ဂျပန်ခေတ်ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုများစွာအနက်မှ ပညာရေးဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုသည်တခု ဖြစ်သည်။ ယုန်သလင်းရွာရှိပြုပျက်နေသော အလယ်တန်းကျောင်းသည်လည်း ဂျပန်ခေတ်၏ပညာရေးပြုရပ် တခုဖြစ်နေသည်။ ဤသို့ဖြင့် တနယ်လုံးရှိလူထုပရိသတ်သည် သူတို့၏သားသမီးများပညာရေးဆာလောင် မွတ်သိပ်မှုအပေါ်တွင် ပညာရေးလောကမှ လာသောမန်းဘခိုင်အား စာသင်ကျောင်းဖွင့်လှစ်ပေးရန် မေတ္တာ ရပ်ခံလာကြသည်။ မန်းဘခိုင်သည် နယ်သူနယ်သားကျောင်းသားစိဘများ၏ဆန္ဒအရ ပထမတွင်ဂျပန်ခေတ် အဆင့်မြင့်မူလတန်းကျောင်းကိုစတင်ဖွင့်လှစ်ပေး၏။ ကျောင်းအုပ်ချုပ်သူလက်ထောက်ဆရာ၊ သူပဲ အင်္ဂလိပ်စာ ပြဆိုရာ ဂျပန်ခေတ်ပညာရေးဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုအရ မန်းဘခိုင်၏ကျောင်းသို့တက်ရောက်လာသည့် ကျောင်းသားပေါင်းမှာခြောက်ရာ(၆၀၀)ကျော်ပင်ရှိလေသည်။ ဤသို့ဖြင့်မန်းဘခိုင်သည် အစ်ကိုဖြစ်သူ မန်းဘခိုင်ရှေ့တန်းတွင် တိုင်းပြည်အကျိုးကိုဆောင်နေစဉ်နောက်တန်းတွင် နောက်ဆံမတင်းရလေအောင်နယ် အကျိုးကိုဆောင်ရင်းပညာရေးဒါနကိုလည်းပြုခဲ့လေသည်။

အမွေဆက်ခံခြင်း

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်(၁၉)ရက်နေ့တွင် အစ်ကိုဖြစ်သူမန်းဘခိုင်သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အတူ လုပ်ကြံခံလိုက်ရသည်။ အစ်ကိုဖြစ်သူ၏လှစ်လပ်သွားသော ဟင်္သာတမဲဆန္ဒနယ်အတွက် မန်းဘခိုင်သည် ယှဉ်ပြိုင်သူမရှိ ရွေးချယ်ခံရလေသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ မတ်လ(၁)ရက်နေ့တွင် “ကရင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန”ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့က ဖွဲ့စည်းထူထောင်လိုက်ရာမန်းဘခိုင်သည် ဒုတိယမြောက်ကရင်ရေးရာဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သည် အောက်ပါကရင်ရေးရာကိစ္စရပ်များကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်-

- (၁) ကရင်ရေးရာအဖွဲ့သည် ကရင်အမျိုးသားများနှင့်သက်ဆိုင်သောကိစ္စများကို စီမံခန့်ခွဲဆုံးဖြတ်ရာ၌ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဖြစ်စေရမည်။
- (၂) ကရင်အမျိုးသားများနှင့်သက်ဆိုင်သောကိစ္စများကိုကရင်ရေးရာအဖွဲ့သာလျှင် စီမံခန့်ခွဲဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အတည်ဖြစ်စေရမည်။
- (၃) ကရင်ရေးရာအဖွဲ့တွင် အဖွဲ့ဝင်ဦးရေသုံးဆယ်ရှိ၍ ဗမာပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ မဲဆန္ဒပေးပိုင်

ခွင့်ရရှိသော ကရင်အမျိုးသားများထဲမှ သတ်မှတ်သော ရွေးကောက်ပွဲနည်း ဖြင့်ရွေးကောက် တင်မြောက်ရမည်။

(၄) ကရင်ရေးရာအဖွဲ့၏ဥက္ကဋ္ဌသည်အဖွဲ့ဝင်များထဲမှ ရွေးကောက်တင်မြောက်ရမည်။

(၅) ဗမာပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့တွင် ကရင်ရေးရာအဖွဲ့မှ ဥက္ကဋ္ဌ(သို့)ကိုယ်စားလှယ်တဦးပါ ရှိရမည်။

(၆) ကရင်ရေးရာအဖွဲ့သည်-

(က) ကရင်အမျိုးသားများအပေါ်၌ ဥပဒေပြုနိုင်ခွင့်အာဏာရှိစေရမည်။

(ခ) ကရင်အမျိုးသားများအပေါ်၌ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာရှိစေရမည်။

(ဂ) ကရင်အမျိုးသားများအပေါ်၌ တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။

(ဃ) ဗမာပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ ကရင်ပြည်ကို အုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိစေရမည်။

(င) အခြားတိုင်းရင်းသားများနှင့်ရောပြွမ်းနေထိုင်သောကရင်အမျိုးသားများ၏လူနည်းစုအဖွဲ့အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ခွင့်အာဏာရှိစေရမည်။

(စ) ကရင်အမျိုးသားသားအစိုးရအမှုထမ်းများကို ခန့်အပ်နိုင်ခွင့်၊ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်ခွင့် အာဏာရှိစေရမည်။

(ဆ) ကရင်ရေးရာအဖွဲ့ဝင်တယောက်ကို၎င်း၊ အားလုံးကို၎င်း၊ အယုံအကြည်မရှိ၍ ကရင်ရေးရာအဖွဲ့မှ ထွက်ခိုင်းစေလိုလျှင် သုံးပုံနှစ်ပုံသောမဲဆန္ဒရှင်များက လက်မှတ် ရေးထိုးပြီးသော လျှောက်လွှာကို သမ္မတထံသို့တင်ပို့လျှင်၎င်း အဖွဲ့ဝင်(သို့မဟုတ်) အဖွဲ့များသည် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ ရပ်စဲကြောင်းကို သမ္မတအစိုးရပြန်တမ်းတွင် ကြေငြာပေးရမည်။

(ဇ) ကရင်ရေးရာအဖွဲ့၏သက်တမ်းသည် ရွေးကောက်ပြီးသည့်နောက်ပထမဆုံး အကြိမ်စည်းဝေးတွေ့ဆုံသည့်နေ့မှစ၍ သာမန်အားဖြင့် လေးနှစ်ဖြစ်စေရမည်။ တိုင်းပြည်မငြိမ်မသက်၍ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပခြင်းမပြုလုပ်နိုင်ခဲ့လျှင် အဖွဲ့ဝင်များဆုံးဖြတ်ချက်အရ အဖွဲ့ဝင်သက်တမ်းကို တိုးမြှင့်လိုက်သည်။

(ဈ) လူမျိုးရေးလွှတ်တော်မှာ၎င်း၊ ကိုယ်စားလှယ်တော်မှာ၎င်း၊ ကရင်အမျိုးသားနှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေကြမ်းများကိုတင်သွင်းလိုလျှင် ပထမဆုံးကရင်ရေးရာအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ကို ရရှိစေရမည်။

(ည) ကရင်ရေးရာအဖွဲ့ဝင်များ၏ထောက်ပံ့ကြေးနှင့်စရိတ်များကို ကရင်ရေးရာအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်ရမည်။

ကရင်ရေးရာကောင်စီဝင်များသည် ကရင်မဲဆန္ဒနယ်အသီးသီးကတက်ရောက်လာကြသော ကရင် အမတ်များပင်ဖြစ်ကြသည်။

ကရင်ရေးရာကောင်စီ (Karen Affairs Council) နှင့် ကရင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန (Ministry For Karen Affairs) အောက်တွင်ဌာနခွဲနှစ်ရရှိသည်။

(၁) ကရင်ရေးရာညွှန်ကြားရေးဝန်ဌာန (Directorate of Karen Affairs)

(၂) ကရင်ပညာရေးရာဌာန (Directorate of Karen Education)

ကရင်ရေးရာညွှန်ကြားရေးဝန်ဌာနကို (၁၉၄၈)ခုနှစ်၊မေလတွင်ဖွင့်လှစ်ပြီးနောက်ကရင်ပညာရေး ဌာနကို(၁၉၄၉)ခုနှစ်တွင်ဖွင့်လှစ်သည်။ ကရင်ရေးရာညွှန်ကြားရေးဝန်ဌာနတွင်-

- (၁) ညွှန်ကြားရေးဝန် - ၁ - ဦး
- (၂) ခရိုင်ရေးရာအရာရှိ - ၁၄ - ဦး
- (၃) ဆဗ္ဗဒီပီဇံ(ခရိုင်ခွဲ) ကရင်ရေးရာအရာရှိ - ၁၀ - ဦး
- (၄) မြို့နယ်ကရင်ရေးရာအရာရှိ - ၃၀ - ဦး

ယင်းကရင်အရာရှိများသည် ပြည်တွင်းစစ်အတွတ်အထိပ်သို့ရောက်ရှိ၍ လူမျိုးရေးပဋိပက္ခသို့ ဦးတည်နေစဉ် ပဲခူးတိုင်း၊ဖရာဝတီတိုင်း၊တနင်္သာရီတိုင်းတို့တွင် ကရင်ရေးရာပြဿနာများကို အဓိကထား၍ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပေးခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင်(၁၉၅၉)ခု၊ ဇန်နဝါရီ(၃၁)ရက်၊ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းအိမ်စောင့်အစိုးရ ပုဂံထက်၌ ယင်းကရင်ရေးရာဌာနကို ဖျက်သိမ်းပစ်ခဲ့လေသည်။

ကရင်ပညာရေးဌာနတွင်-

- (၁) ပညာရေးအရာရှိချုပ် - ၁ - ဦး
- (၂) ကရင်ဒေသဆိုင်ရာပညာအုပ် - ၁၂ - ဦး
- (၃) ကရင်ဒေသဆိုင်ရာစာသင်ကျောင်းများ မူလတန်း(၅၈၆)ကျောင်း၊ အလယ်တန်း (၁၇)ကျောင်း၊ အထက်တန်းကျောင်း(၂)ကျောင်း၊ စုစုပေါင်း(၅၈၇)ကျောင်း၊ ထိုစဉ်က ကရင်စာပေသင်ကြားပေးသောကျောင်းများမပါရှိသေးပါ။ယင်းကရင်ပညာရေး ဌာန သည်စာပေသင်ကြားခြင်းအပြင် ကရင်ယဉ်ကျေးမှု ကိစ္စများကိုပါ ပူးတွဲဆောင်ရွက် သည်။

ယင်းကရင်ပညာရေးဌာနကို (၁၉၅၂)ခု၊ အောက်တိုဘာ(၁)ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ ပညာရေးဌာနလက်အောက်သို့ သွတ်သွင်းလိုက်သည်။ ထိုမှ(၁၉၅၁)ခု၊ နိုဝင်ဘာ(၇)ရက်နေ့တွင်ကရင် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန (Karen State Ministry)ဖြစ်လာပြီးနောက် ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရကို (Karen State Government)ဟုခေါ်သည်။ မန်းဘာဆိုင်သည် (၁၉၄၉)ခုနှစ်မှ(၁၉၅၁)ခုနှစ်အထိ ကရင်ပြည်နယ်မဖွဲ့ စည်းနိုင်မီစပ်ကြား ကရင်ရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့်ဥက္ကဋ္ဌ

၁၉၅၁-ခုနှစ်၊နိုဝင်ဘာ(၇)ရက်နေ့တွင် ကရင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှကရင်ပြည်နယ်အစိုးရဖွဲ့စည်းလိုက် သောအခါ ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌမှာ မစ္စက်ဘမောင်ချိန် (ကလယ်ရိပ်အိုင်ရင်းဖိုး (ခ)စံစိပိုးသမီး) ဖြစ်လာသည်။ သို့ရာတွင် လုံခြုံရေးအခြေအနေအရ ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည်တားအံ့မြို့တွင် ရုံးမစိုက် နိုင်ပဲ ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ်းနားလမ်းရှိခြေဘက်ထပ်ရုံးတွင်သာ ရုံးထိုင်သည်။

ယင်းသို့ဖြင့်(၁၉၅၂)ခုနှစ်တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာ မန်ဘာဆိုင်သည် ဘားအံမြို့နယ် မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်တဦးဖြစ်လာသည်။ ပထမအကြိမ်ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီအစည်းအဝေးကို (၁၉၅၂)ခု၊ ဧပြီလ(၈)ရက်နေ့စွဲဖြင့် ဖွဲ့စည်းရာမန်ဘာဆိုင်သည် (၁၉၅၂)ခုနှစ်မှ(၁၉၅၆)ခုနှစ်၊ဇွန်လ(၁၁)ရက်နေ့ထိ ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၆-ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဇာတိဖြစ်သော ဟင်္သာတတောင်ပိုင်းမဲဆန္ဒနယ်မှအရွေးခံခဲ့သည်။မန်းဘာဆိုင်၏နေထိုင်ပြောဆိုမှုကို အကြောင်းပြု၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးပြန်လည်ကျင်းပသောအခါ မန်းဘာဆိုင်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌက တာဝန်ကိုမန်ဘာဆိုင်သည် (၁၉၅၆)ခု ဇွန်လ(၁၁)ရက်နေ့မှ (၁၉၆၀)ခုနှစ်၊ ဧပြီလ(၄)ရက်နေ့အထိ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

(၁၉၆၀)ခုနှစ်၊ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် မန်ဘာဆိုင်သည်ဇာတိဖြစ်သော ဟင်္သာတတောင်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်ကပင် ထင်ရောက်ခဲ့သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးပြန်လည်စတင်ကျင်းပသောအခါ မန်ဘာဆိုင်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ရွေးချယ်တင်မြောက်ခြင်းခံရသည်။ ယင်းအချိန်တွင် နိုင်ငံတော်၏ အကြီးအကဲနှစ်ဦးမှာ သမ္မတသည် မန်းဝင်းမောင်ဖြစ်၍ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏အကြီးအကဲမှာမန်းဘာဆိုင်ဖြစ်သည်။ ကရင်အမျိုးသားနှစ်ဦးသည် နိုင်ငံတော်၏အတွတ်အထိပ်တာဝန်နှစ်ရပ်ကို ထမ်းဆောင်နေကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးအနက် မန်းဝင်းမောင်သည် သမ္မတမဖြစ်မီ ပြည်ထောင်စုကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ယခင် ကေ-ဝိုင်-အို- ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး) ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့၍ မန်းဘာဆိုင်မှာ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့်ဥက္ကဋ္ဌဘဝတို့တွင် ပြည်ထောင်စုကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့၏ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်သည် ထိုစဉ်က အဖွဲ့၏တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူးဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ် မန်ဘာဆိုင်သည် နိုင်ငံတော်၏ အမြင့်ဆုံးဆွဲ့တံဆိပ်ဖြစ်သည့် သတိုးသီရိသုဓမ္မဘွဲ့ကို ချီးမြှင့်ခြင်းခံရလေသည်။

လူမှုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများ

ဥက္ကဋ္ဌကြီးမန်ဘာဆိုင်သည် အမျိုးသားရေးနိုင်ငံရေးစိတ်ထက်သန်သည့်နည်းတူ လူမှုရေးလုပ်ငန်းများတွင်လည်း ကျောင်းသားဘဝကပင် ထက်သန်ခဲ့သည်။ ကောလိပ်ကျောင်းသားဘဝတွင် ကင်းထောက်နှင့် (ယုတီစီ)၏ တက္ကသိုလ်အင်္ဂုဏ်ရင်းစစ်သင်တန်းကို တက်ခဲ့သည်။ ကျောင်းဆရာအဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ကျေးရွာသူကြီးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာသူကြီးအသင်း၏ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤသည်တို့မှာ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့်ဥက္ကဋ္ဌမတိုင်မီ ထမ်းဆောင်ခဲ့သော လူမှုရေးလုပ်ငန်းများပင်ဖြစ်သည်။

မန်ဘာဆိုင်သည် မိမိ၏ရာအာဂိုန်အဝါဂုဏ်သိက္ခာနှင့်ကိုက်ညီစွာဝတ်စားဆင်ယင်နေထိုင်လေ့ရှိသည်။ စကားပြောဆရာတွင် တည်ကြည်လေးနက်စွာပြောဆိုသည်။ သို့ဖြင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသောအခါ လူမှုဝန်ထမ်းဆောင်ကောင်စီ၏ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ယင်းကောင်စီ၏လက်အောက်ရှိကလေးသူငယ်များ စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။ ထိုစဉ်က လူမှုဝန်ထမ်းဆောင်စီမံဥက္ကဋ္ဌမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကတော် သတိုးသီရိသုဓမ္မဒေါ်ခင်ကြည်ဖြစ်သည်။ ဒေါ်ခင်ကြည်အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာမြန်မာသံအမတ်ကြီးအဖြစ်ခန့်အပ်ခြင်းခံရသောအခါ ယင်းလူမှုဝန်ထမ်းဆောင်ကောင်စီတွင်မန်ဘာဆိုင်မှာ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာသည်။

ယင်းလူမှုဝန်ထမ်းကောင်စီ၏အောက်တွင် အောက်ပါလုပ်ငန်းအဖွဲ့များရှိလေသည်-

- (၁) အမျိုးသမီးများကယ်ဆယ်စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့
- (၂) ကလေးသူငယ်များထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့
- (၃) အိုမင်းမစွမ်းနှင့်ခိုကိုးရာမဲ့သက်ကြီးရွယ်အိုများစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့
- (လူအိုရုံလုပ်ငန်း)
- (၄) အနာကြီးရောဂါသည်များကုသစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့

မန်ဘာဆိုင်သည် နိုင်ငံတွင်းလူမှုရေးလုပ်ငန်းများအပြင်နိုင်ငံတကာလူမှုရေးလုပ်ငန်းများတွင်လည်း ထက်သန်စွာ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီအတွင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု (ဝါရှင်တန်ဒီစီ)၌ ကျင်းပသော (အမ်-အာရ်-အေ) ကမ္ဘာ့စာတိုက်မြှင့်တင်ရေးညီလာခံသို့ အင်္ဂလိပ်ကန်(ခရစ်ယာန်)အသင်းတော်မှ သာသနာ့ဂိုဏ်းချုပ် “ဖရန်စစ်အာမြီ” နှင့်အတူ လန်ဒန်မှတစ်ဆင့်တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပါလီမန်မှ မြန်မာလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တဖွဲ့ကို ဖိတ်ကြားရာတွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်း (၁၂)ဦးပါ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို မန်ဘာဆိုင်ပင်ခေါင်းဆောင်၍ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

နောက်ဆုံးအမျိုးသားရေးလုပ်ငန်း

၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ဖြစ်သူဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းဦးဆောင်၍ အာဏာသိမ်းပွဲတွင်ဦးနု၏ (ပထစ)အစိုးရအဖွဲ့လုံးနှင့်နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်အများအပြားကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းရာတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌမန်ဘာဆိုင်လည်းပါဝင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စစ်တပ်ကစောစီးစွာပင် ပြန်လွှတ်ပေးသည့်ခေါင်းဆောင်များအနက် မန်ဘာဆိုင်မှာတစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ မန်ဘာဆိုင်သည် မိမိ၏နိုင်ငံရေးနှင့်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းများ ရပ်ဆိုင်းသွားပြီကို သိရှိသောကြောင့် မိမိ၏အာရုံကို အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုလုပ်ငန်းဆီသို့ဦးတည်ပြောင်းရွှေ့လိုက်သည်။

သို့ဖြင့်ထိုစဉ်က ရန်ကုန်တိုင်းအတွင်းနှစ်စဉ်ကျင်းပသောကရင်နှစ်သစ်ကူးအခမ်းအနားတွင်မန်ဘာဆိုင်နှင့် ဆရာသာထိုတို့သည် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်အလှည့်ကျဦးဆောင်မှုပေးကြသည်။ ထိုမှ ရန်ကုန်တိုင်းအတွင်း ကရင်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းရာတွင် မန်ဘာဆိုင်သည်ဆရာသာထိုနှင့်အတူ ဦးစီးခေါင်းဆောင်ပြုခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ကရင်စာပေသင်တန်းနှင့်စကားပြောသင်တန်းကို ဖွင့်လှစ်ပေးနိုင်ခဲ့၏။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးမန်ဘာဆိုင်၏ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာနောက်ဆုံးကြိုးပမ်းချက်မှာ (၁၉၈၀-၈၁)ခုနှစ်၊ ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူးနေ့အတွက် အထူးထုတ်ဝေသော “ကရင်နှစ်သစ်ကူးသုတေသန” စာတမ်းတစောင်ပင်ဖြစ်သည်။

မန်ဘာဆိုင်သည် ညောင်တုန်းမြို့တွင် ကျောင်းဆရာအဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်ညောင်တုန်းသူ (မန်းထွန်းရင်၏အစ်မ)နှင့်အိမ်ထောင်ကျသည်။ သားဖြစ်သူဒေါက်တာမန်းမြင့်ဆိုင်ကို မွေးဖွားသည်။ ပထမဇနီးဆုံးပါး၍ ဝမ်းမယ်မ၊ သာယာကုန်းရွာသူသူပြန်ရာဆရာမ “ဒေါ်တု” နှင့်ဒုတိယအိမ်ထောင်ဆက်ရာ သားနှစ်ဦးနှင့်သမီးနှစ်ဦးထပ်မံထွန်းကားသည်။ မန်ဘာဆိုင်သည် (၁၉၈၀)ခုနှစ်များအလွန် ဟင်္သာတမြို့၌ ဆေးခန်းဖွင့်နေသော သားဖြစ်သူနှင့်အတူတကွ သွားရောက်နေထိုင်စဉ် ဇာတိဖြစ်သော ဟင်္သာတမြို့တွင်ပင် ကွယ်လွန်သွားသည်။

“ပထမဆုံး ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသမီးဝန်ကြီးနှင့် ပထမဆုံး ကရင်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌမစ္စက်ဘမောင်ချိန်”(၁၉)

(ငွေဖွန်းကိုက်၍ မွေးလာသည်)

ကလယ်ရိပ်ယာအိုင်ရင်းပိုး(ခေါ်)မစ္စက်ဘမောင်ချိန်သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးနှင့် တဦးတည်းသော အမျိုးသမီးအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတဦး ဖြစ်သည့်နည်းတူ ပထမဆုံးနှင့် တဦးတည်းသော အမျိုးသမီး ကရင်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်သည်။ သူမသည် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ဖြစ်၍ ခင်ပွန်းသည် ဦးဘမောင်ချိန်နှင့် အိမ်ထောင်ကျရာမှ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်ဟု လူသိများသော်လည်း အမှန်မှာ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာစိဖိုးနှင့် ဒေါ်အေမီလူနီတို့၏ သားသမီး(၇)ဦးအနက် ပဉ္စမမြောက် သမီးဖြစ်သည်။ တဆက်တည်းတွင် (ဒေါ်ကလူ) အသင်းကြီးကို စတင်ထူထောင်ခဲ့သည့် ခေါင်းဆောင်များ အနက်မှ တဦးဖြစ်သော ဦးလူနီ၏ မြေးနှင့် တွဲရေခွဲရေခေါင်းဆောင် စောဆစ်ဒနီလူနီ၏ တူမလည်းဖြစ်ပေသည်။

အိုင်ရင်းပိုး(ခေါ်) မစ္စက်ဘမောင်ချိန်ကို ပုသိမ်မြို့၌ (၁၉၅၀)ခုနှစ်၊ ဇွန်လ(၁)ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ အိုင်ရင်းပိုးသည် ပုသိမ်မြို့တိုင်တစ်ရာကျောင်းထွက် မဟာဘိဝံ(၁၉၁၂)ခုနှစ်မှ (၁၉၁၇)ခုနှစ်အထိ ပုသိမ်မြို့အေဘီအမ် (ABM) ကျောင်းတွင် ပညာသင်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်း ရောက်သောအခါ ရန်ကုန်မြို့အလုံပရိရှိ “ကူဂုင်”ကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့နေသည်။ ကူဂုင်ကျောင်းမှာပင် အထက်တန်းအောင်သည်။ ထိုမှ (၁၉၂၃)ခုနှစ်တွင် ဂျွမ်ဆင်ကောလိပ်သို့ ရောက်ပြီး (၁၉၂၈)ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၌ ဘွဲ့ရရှိသည်။

ယင်းသို့ ဘွဲ့ရပြီးနောက် အမျိုးသားရေးလိုအပ်ချက်နှင့် မိမိ၏စားဝတ်နေရေးအတွက် ဇာတိပုသိမ်မြို့၊ တိုင်တစ်ရာ အထက်တန်းကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာပြန်လုပ်သည်။ ဆရာမနေအိုင်ရင်းပိုး ကိုင်ရသော အထက်တန်းများမှာ ရှစ်တန်း၊ ကိုးတန်း၊ ဆယ်တန်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဇာတိပုသိမ်မြို့တိုင်တစ်ရာ အထက်တန်းကျောင်းတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ် လိုအပ်ချက်အရ ဟင်္သာတမြို့ အထက်တန်းကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသည်။ ဟင်္သာတမြို့ အထက်တန်းကျောင်းတွင်လည်း ဆရာမနေအိုင်ရင်းပိုးသည် ရှစ်တန်း၊ ကိုးတန်းနှင့် ဆယ်တန်းကိုပင်ကိုင်ခဲ့ရသည်။ ယင်းဟင်္သာတမြို့မှာပင် လမ်းလုပ်ငန်းဌာနမှ အင်ဂျင်နီယာဖြစ်သော ဦးဘမောင်ချိန်နှင့် နဖူးစာဆုံသည်။ (၁၉၃၁)ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်(၃)ရက်နေ့တွင် လက်ထပ်ကြသည်။ နောင်သော် ဦးဘမောင်ချိန်သည် အင်ဂျင်နီယာချုပ်အထိ ဖြစ်လာသည်။ ဦးဘမောင်ချိန်နှင့် နော်အိုင်ရင်းပိုး (မစ္စက်ဘမောင်ချိန်)တို့တွင် သမီးဇောနာ (၂)ဦး ထွန်းကားရာ (၂)ဦးစလုံး ဆရာဝန်များ ဖြစ်ကြသည်။ တဦးမှာ ဒေါက်တာမေဇီဘယ်(လ်)ချိန်ဖြစ်၍ တဦးမှာ ဒေါက်တာဂျို(စ်)မေဇီချိန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကွန်တော်သည် အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အတူ တနှစ်တခါ နှစ်သစ်ကူး နီးလာပြီဆိုလျှင် နှစ်သစ်ကူးကိုစွဲစွဲ အကြောင်းပြ၍ အမှတ်(၅၀-ဘီ) တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်းရှိ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်တို့ နေအိမ်သို့ ရောက်သွားရမြဲ ဖြစ်လေသည်။

“အမျိုးသားရေး ကြိုးပမ်းမှု”

မစ္စက်ဘမောင်ချိန်၏ အမျိုးသားရေးကြိုးပမ်းမှု အတွတ်အထိပ်သည် အင်းစိန်အရေးအခင်းပင် ဖြစ်သည်။ အင်းစိန်အရေးအခင်း စတင်လာ၍ အင်းစိန်တွင်ရှိနေသော စောဘဦးကြီးနှင့် တွေ့ဆုံရေးမှာ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်မှလွဲ၍ ထိုစဉ်က မည်သူမျှ မစွမ်းဆောင်နိုင်သော ကိစ္စဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ မစ္စက်ဘ မောင်ချိန်တို့၏ဖခင် ဒေါက်တာစံစိဖိုးသည် အမွေဆက်ခံ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် စောဘဦးကြီးအား ရွေးခဲ့သည်။ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်နှင့် စောဘဦးကြီးတို့သည် ပုသိမ်ဇာတိ ငယ်ပေါင်းကြီးဖော်များ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် အင်းစိန်အရေးအခင်းတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတမန်တော်အဖြစ် ထိုစဉ်က မစ္စက်ဘမောင်ချိန်ကို ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းတာဝန်ကို မစ္စက်ဘမောင်ချိန်ကလည်း ကျေပွန်စွာပင် ထမ်းဆောင်ခဲ့ လေသည်။

မစ္စက်ဘမောင်ချိန်သည် အင်္ဂလိကန်ခရစ်ယာန်သာသနာမှ ဂိုဏ်းချုပ် “ဘစ်ဂျော့အာမြ” နှင့်အတူ ယမ်းခိုးတွေဝေနေသော စောဘဦးကြီးရှိရာ အင်းစိန်သို့ ရောက်လာသည်။ စောဘဦးကြီးနှင့် ခေါင်းဆောင် များကလည်း မစ္စက်ဘမောင်ချိန်နှင့် ဘစ်ဂျော့အာမြတို့ကို ကြိုဆိုကြသည်။ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်သည် သူမလာရင်းကိစ္စနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို လူရင်းတွေဖြစ်သော စောဘဦးကြီးအား ပွင့်လင်းစွာပင် ရှင်းပြသည်။ သို့ဖြင့် ထိုစဉ်က (KNU) နှင့် (ဖေပလ) အစိုးရ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် သဘောတူကြသဖြင့် မစ္စက်ဘမောင်ချိန်နှင့် ဘစ်ဂျော့အာမြတို့ အင်းစိန်မှ ရန်ကုန်သို့ အပြန်ခရီးတွင် စောဘဦးကြီးနှင့် မန်ဂျိန်းထွန်းအောင်တို့ပါ လိုက်ပါလာခဲ့ကြသည်။

ယင်းသို့ဖြင့် စောဘဦးကြီးနှင့် (ဖေပလ) အစိုးရတို့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရာတွင် သဘောတူညီချက်များ ရရှိခဲ့ကြသည်။ ယင်းငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်ကို ယူဆောင်၍ စောဘဦးကြီး ရန်ကုန်မှ အင်းစိန်သို့ ပြန်လာရာတွင် တာဝန်ရှိနေသည့်အတိုင်း မစ္စက်ဘမောင်ချိန်သည် အင်းစိန်အရောက် စောဘဦးကြီးအား ပြန်လည်ပို့ဆောင် ပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စောဘဦးကြီး အင်းစိန်ပြန်ရောက်၍ မိမိနှင့် (ဖေပလ) အစိုးရတို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ကို ပြန်လည်ရှင်းပြသောအခါ ကျန်ခေါင်းဆောင်များက သဘောမတူသဖြင့် မစ္စက်ဘမောင်ချိန် ပထမအကြိမ် ပါဝင်ကြိုးပမ်းခဲ့သော အင်းစိန်ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်သည် မအောင်မြင်ဖြစ်ကာ ဆုံးပါးသွားလေသည်။

မစ္စက်ဘမောင်ချိန်နှင့်မန်းဘဇန်

ယင်းစောဘဦးကြီးနှင့် (ဖေပလ) အစိုးရတို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ကို အဓိက ပယ်ချပစ်ခဲ့သည့် ခေါင်းဆောင် (J) ဦးမှာ (KNDO) ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသည့် မန်းဘဇန်နှင့် စောဟန် တာသာမွှေးတို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။ ထိုစဉ်က မန်းဘဇန်မှာ (KNDO) ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် စောဘဦးကြီးက မိမိ (KNU) ဥက္ကဋ္ဌအနေနှင့် သဘောတူလာသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ကို လက်မခံနိုင်ပါက (KNDO) ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော မန်းဘဇန်အနေနှင့် ထပ်မံ၍ သွားရောက်ဆွေးနွေးသင့် ကြောင်း အကြံပြု၏။ ဤသို့ဖြင့် မန်းဘဇန်သည် အင်းစိန်မှ ရန်ကုန်မြို့တွင်းသွား၍ (ဖေပလ) အစိုးရနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးထပ်မံဆွေးနွေးပုံကို “မန်းဘဇန်နှင့် ကရင်တော်လှန်ရေး” တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထား လေသည်။

“ကရင်တွေကို စည်းရုံးပေးဖို့ ရန်ကုန်မှာရှိနေတဲ့ အင်္ဂလိပ်သံအမတ်ကြီး မစ္စတာဘိုကာ (Boker)၊ အိန္ဒိယသံအမတ်ကြီး ဒေါက်တာရပ်စ် (Dr-Raut)၊ ပါကစ္စတန်သံအမတ်ကြီး မစ္စတာအမ်-အီအလီ (M.D Ali) တို့အပြင် အင်္ဂလိပ်ကန်ဒရစ်ယာန်ဂိုဏ်းချုပ် ဘစ်ရှော့ဝက်စ် (Bishop West)၊ ဆာစံစီမိုးသီမီး မစ္စက်ဘမောင်ချိန်တို့ကို ချဉ်းကပ်ပြီး ကျွန်တော်တို့နဲ့လာကမ်းလှမ်းတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးဆီ ဦးနုကစာရေးတယ်။ စာပါအကြောင်းအရာကတော့” - - - -

“ခင်ဗျားတို့နဲ့ ကျွန်တော်တို့ တိုက်နေကြတာ မကောင်းပါဘူး။ တိုင်းပြည်လဲ မီးလောင်ကုန်ပြီ။ ကရင်ရော - ဗမာလူထုပါ။ သေကြေကြတဲ့အတွက် ပြဿနာတွေကို ကျွန်တော်တို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြမယ်။ ဖြေရှင်းမယ်ဆိုပြီး ကမ်းလှမ်းလိုက်တယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးက ဒါကိုလက်ခံပြီး (၁၉၄၉)ခု၊ ဧပြီလ(၆)ရက်နေ့မှာ သွားတွေ့တယ်။ ဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့မှာ အားနည်းချက်ရှိတယ်။ ဒီအားနည်းချက်က တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးအတွက် ပြင်ဆင်မှုမရှိဘူး။ ဘာတွေ့တောင်းဆိုမယ်။ ဘာတွေ့လုပ်မယ်။ ဘာတွေ့စီစဉ်မယ် ဆိုတာ မရှိဘူး။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးကို လွှတ်တယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးနဲ့အတူ မန်ချီနိုင်းထွန်းအောင်၊ စောဘဲလေနဲ့ ဘစ်ရှော့ဝက်စ်(စ်)လဲ ပါတယ်။”

မန်းဘဇန်က (ဖဆပလ)အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ပက်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ထောက်ပြထား၏။ “တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးမှာ (ဖဆပလ)အစိုးရကန်မှ ကျင့်လည်စွာနည်းပင်ယာယ် များ ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်းကြောင့် ၎င်း၊ ဗြိတိသျှ၊ အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်၊ ဘစ်ရှော့ဝက်စ်(စ်)၊ ဆာစံစီမိုးသီမီး မစ္စက်ဘမောင်ချိန်တို့ရဲ့ ဆွဲဆောင်ဖိအားပေးမှုကြောင့် ၎င်း၊ တွေ့ဆုံစေ့စပ် ဆွေးနွေးပွဲဟာ လက်နက်ချရေး အစီအစဉ်ကို သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုး လိုက်တယ်။” မန်းဘဇန်ကပင် ဆက်လက်၍ - - - -

“ငါက (KNU) ဥက္ကဋ္ဌအနေနဲ့ လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ပြီ။ ဒါပေမဲ့ မတရားသင်း ကြေညာထားတာက (KNDO)၊ လက်နက်ကိုင် တိုက်နေတာက (KNDO) ရှိတော့၊ (KNDO) နဲ့ ဆွေးနွေးပေါ့။ ဘဇန်က (KNDO) ကို တာဝန်ယူထားတော့ ဘဇန်သွားဆွေးနွေးပေါ့လို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးက အကြံပေးတယ်။ ဒီအစည်းအဝေးကနေ ကျွန်တော့်ကိုလွှတ်တယ်။ ကျွန်တော့်ကို လွှတ်တော့ ဒါကိုပျက်အောင် ဖျက်ရမယ်။ ဒါကို လက်မခံနိုင်ဘူး။ ဒါဟာ လက်နက်ချရေး။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်နောက်တနေ့ (၁၉၄၉)ခုနစ်၊ မေလ(၅)ရက်နေ့မှာ လိုက်သွားတယ်။” မန်းဘဇန်ကပင် သူ့ကိုယ်တိုင် (ဖဆပလ)အစိုးရနှင့် သွားရောက်ဆွေးနွေးပြီးမှ ငြိမ်းချမ်းရေး ပျက်ပြားသွားရုံကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ရေးသား ထားလေသည်။

“ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံရေးမှာ နူတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းဆောင်ကြီး စောဘဦးကြီးကို အကြီးအကျယ် လေးစားတယ်။ ဘာဆွေးနွေးမယ်။ ဘာလုပ်မယ်ဆိုတဲ့ (Mandate) မပေးလိုက်ဘူး။ ဟိုရောက်တော့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးကို တိုက်စည်းရုံး၊ ဒီကစည်းရုံးဆိုတော့ လည်သွားတယ်။ ကျွန်တော့်ကိုတောင် စည်းရုံးသေဘယ်။ (ဖဆပလ)နဲ့ မဆွေးနွေးခင် အိန္ဒိယသံအမတ်ကြီး မစ္စတာရော့နဲ့ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်တို့က စည်းရုံးတယ်။ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်က မန်းဘဇန် စဉ်းစားပါကွာ။ ခင်ဗျားတို့ လက်နက်အပ်ပြီး ကရင်ပြည်နယ်အရေး ဆက်လုပ်ပါတဲ့။ ဟာ - - ဒါတော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ခင်ဗျားကို ကရင်အချင်းချင်းမို့ ကျွန်တော်တစ်ခု ပြောမယ်။ ကျွန်တော်တို့လိုချင်တဲ့ ကရင်ပြည်နယ်ကို သူတို့ဘယ်နည်းနဲ့မှ ပေးမှာမဟုတ်ဘူး။ ကရင်ပြည်နယ် ရရှိဟာ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲမှ တပါး အခြားနည်း မရှိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ တိုက်လျှာပဲဆိုတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း ပြန်ပြောလိုက်တယ်။ ထိုနေရာမှာပင် ပထမအကြိမ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး

ရေး ပျက်သွား တော့သည်” ဟု မန်းဘဇန်က ရေးသားဖော်ပြ ထားလေသည်။

“ပထမဆုံး ကရင်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ”

(၁၉၅၁)ခုနှစ်တွင် ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်၊ (၁၉၅၁ - ခုနှစ်၊ အက်ဥပဒေ အမှတ် - ၂၆)အရ “သံလွင်ခရိုင်”အား ပထမအဆင့်အားဖြင့် “ကရင်ပြည်နယ်”အဖြစ် သတ်မှတ် လိုက်သည်။ ထိုမှ ကရင်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနအစား “ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့”ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်ရာ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်သည် ပထမဆုံး ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာလေသည်။ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့ စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးလည်း ဖြစ်သောကြောင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းတွင် ဒေါက်တာစံစီဖိုး၏သမီး နော်အိုင်ရင်းပိုး(မစ္စက်ဘမောင်ချိန်)သည် ပထမဆုံးသော ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသမီး ဝန်ကြီး လည်း ဖြစ်လာလေသည်။ သို့ရာတွင် မစ္စက်ဘမောင်ချိန်သည် (၁၉၅၂)ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲမှ အစပြု၍ ဝင်ရောက်ခြင်း မပြုတော့ချေ။ ဤသို့ဖြင့် နိုင်ငံရေး၊ အမျိုးသားရေးမှ အပြီးအပိုင် အနားယူသွားပြီး၊ ဘာသာရေးဘက်တွင်သာ အာရုံစူးစိုက်တော့သည်။ အထူးသဖြင့် ကမ္ဘာ့ခရစ်ယာန်အသင်းတော်ကောင်စီ၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနေရာတွင် မစ္စက်ဘမောင်ချိန်သည် (၄)နှစ်တိတိ တာဝန်ယူထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ တချိန်တည်းတွင် ကမ္ဘာ့ခရစ်ယာန်အမျိုးသမီး အသင်းတော်ကောင်စီ၏ အမှုဆောင်တစ်ဦး အဖြစ်ဖြင့်လည်း ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ မစ္စက်ဘမောင်ချိန်သည် (၁၉၄၇)ခုနှစ်မှ (၁၉၆၀)ခုနှစ်အထိ၊ နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းနိုင်ငံပေါင်း (၂၃)နိုင်ငံသို့ လှည့်လည်သွားရောက်ခဲ့ရင်း မြို့ကြီးပြကြီးပေါင်း (၂၇)ခုသို့လည်း ရောက်ရှိခဲ့ဘူးလေသည်။

GRANDFATHER
LONGLEGS

The Life and Gallant Death of
Major H. P. Seagrim
G.C., D.S.O., M.B.E.

by

IAN MORRISON

FABER AND FABER LTD
24 Russell Square
London

“ဗာပွန် တရင်လျော်တိကြားများအကြောင်း”

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

မုဆိုးကော်ကဆာစောဟန်တာသာမွေး(၂၀)
(KNDOခေါင်းဆောင်)

(KNU) ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏လက်နက်ကိုင်ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့မှာ (KNDO) ဖြစ်သည်။ ယင်းလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့၏အဓိကခေါင်းဆောင်သုံးဦးမှာ စောဟန်တာသာမွေး၊ မန်းဘဇော်နှင့်စောစန်းကော တို့ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းသုံးဦးတွင် စောဟန်တာသာမွေးမှာ ပညာရေး၊ မန်းဘဇော်မှာ ကာကွယ်ရေးနှင့် စောစန်းကောမှာ ဝါဒဖြန့်ချိရေးစသည်ဖြင့် ထပ်ဆင့်၍တာဝန်ခွဲထားကြသည်။ စောဟန်တာသာမွေး၊ မန်းဘဇော်နှင့်စောစန်းကောတို့ သုံးဦးစလုံးပင် ဗြိတိသျှတို့ဆုတ်ခွာခါနီး မေမြို့အရေးပေါ်ပိုလ်သင်တန်းကျောင်းတွင် တက်ရောက်ခဲ့ဘူးကြသည်။ သို့ရာတွင် စောစန်းကောတဦးတည်းသာ ဗြိတိသျှတို့နှင့်အတူ အိန္ဒိယသို့ လိုက်ပါသွားသဖြင့် တပ်ဖွဲ့အမှတ်-၁၃၆ (Force-136)၏ အရာရှိဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် ထိုစဉ်က စောဘဦးကြီးမှာ နိုင်ငံရေးစည်းရုံးရေးတွင် အားသန်၍ စောဟန်တာသာမွေး၊ မန်းဘဇော်နှင့်စောစန်းကောတို့သည် စစ်ရေးဘက်တွင် အားသန် ကြသည်။

သို့ဖြင့် မအူပင်ဘဏ်နှင့်မအူပင်မြို့ဖေါက်ထွင်းစီးနင်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ စောဟန်တာသာမွေး၊ မန်းဘဇော်နှင့်စောစန်းကောတို့တွင် တာဝန်ရှိသည်ဟုယူဆထားကြသည်။ စောဟန်တာသာမွေးမှာမအူပင်တွင် ပညာအုပ်လုပ်ခဲ့၍ မန်းဘဇော်မှာ မအူပင်မြို့ အေ-ဘီ-အမ်(ABM)ကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းမအူပင်ဘဏ်နှင့်မအူပင်မြို့ဘဏ်ဖေါက်ထွင်းစီးနင်းမှုမှရရှိသော ငွေသိန်းသုံးဆယ်ကိုတာဝန်ခွဲ၍ ရန်ကုန်မြို့ပဲခူးကရင်ကျောင်းဝင်းထဲ၌ စောစန်းကောက (KNDO)တပ်သားသစ်များကို စုဆောင်းကာလေ့ကျင့်ပေးသည်ဟု ယူဆထားကြ၏။ ယင်းအစဉ်အလာနှင့်ခေါင်းဆောင်မှုပေါ်တွင် အခြေခံ၍ စောဘဦးကြီးနှင့်စောစန်းကောတို့ကျဆုံးသွားပြီးနောက် (KNU)နှင့်(KNDO)အတွင်းမှ ခေါင်းဆောင်မှုကို အစားထိုးရာတွင် ကျန်ခေါင်းဆောင်များအားလက်မခံပဲ စောဟန်တာသာမွေးနှင့်မန်းဘဇော် တို့ နှစ်ဦးကိုသာ လက်ခံခဲ့ကြသည်။

ရန်ကုန်သားစစ်စစ်

ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များအနက် စောဟန်တာသာမွေးသည် ရန်ကုန်သားစစ်စစ် တယောက်ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တိုင်းလှည်းကူးမြို့နယ် “ကရင်ခရောင်းကုန်း” ရွာ၌ (၁၉၅၅)ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁၃)ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ ဖခင်မှာ “ဆရာသာမွေး”ဖြစ်၍ မိခင်မှာ “နော်မိုးလွင်”ဖြစ်သည်။ ဖခင်ဆရာသာမွေးသည် ဗြိတိသျှခေတ်တလျှောက် ဒလမြို့နယ် “စမ်းကြီးရွာ” တွင် ကျောင်းဆရာလုပ်ခဲ့သည်။ စစ်ဖြစ်လာသော အခါတွင်မှ ရွာပြန်လာ၍ လယ်ယာလုပ်ကိုင်သည်။ မွေးချင်းသုံးဦးရှိရာ စောဟန်တာသာမွေးမှာ ပထမသားဦးဖြစ်သည်။

စောဟန်တာသာမွေးခြောက်နှစ်သားတွင် ရွာရှိကျောင်း၌ကျောင်းစနေသည်။ စတုတ္ထတန်းရောက်လျှင် အင်းစိန် “ပေါက်တော” ရှိ “ဆိုင်မွန်” အင်္ဂလိပ်-မြန်မာနှစ်ဘာသာသင်ကျောင်းတွင် သတ္တမတန်းအောင်သည်အထိ နေခဲ့သည်။ မိဘများသည် ပညာရေးလောကမှဖြစ်၍ သားဖြစ်သူ၏ ပညာရေးကိုအထူးအားပေး

ကာရန်ကုန်မြို့ “အလုံ” ရှိ “ကူရှင်” အထက်တန်းကျောင်းတွင် ဆက်လက်ပညာသင်ကြားစေ၏။ စောဟန်တာ သာမ္မေးသည် (၁၉၂၃) ခုနှစ်တွင် ကူရှင်ကျောင်းအထက်တန်းကျောင်းသားဘဝတွင် “မောင်ကြည်၊ မောင်စည်” ညီအစ်ကိုနှင့် ကျောင်းနေဘက်သူငယ်ချင်းဖြစ်၍ ခင်မင်၏။ နောင်အခါတွင်မောင်ကြည်သည် ဦးကြည် အမည်ဖြင့် စကောက်(ကင်းထောက်) မင်းကြီးဖြစ်လာသည်။

စောဟန်တာသာမ္မေး၏ အထက်တန်းကျောင်းသားဘဝတွင် ပထမကမ္ဘာစစ်ကို၎င်း၊ (၁၉၂၀) ခုနှစ်၊ ပထမကျောင်းသားသပိတ်ကို၎င်း ကြုံခဲ့ရသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် (၁၉၂၃-၂၄) ခုနှစ်တွင် ဂျွန်ဆင်ကောလိပ်သို့ ရောက်လာသည်။ ဂျွန်ဆင်ကောလိပ်သည် ပထမတွင်သီးခြားဖြစ်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင်ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နှင့်ပေါင်းစည်းသွားသည်။ ဂျွန်ဆင်ကောလိပ်သည် ခရစ်ယာန်သားသမီးများပညာသင်စဉ်ကနည်းပီးစွာဖြင့် သင်ကြားနိုင်ရန် ရည်စူးထားသည်ဖြစ်၍ နောင်အခါကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များဖြစ်လာကြသည့် မန်းဝင်းမောင်၊ မန်းဘဆိုင်၊ မန်းဘဇော်တို့ အားလုံးဂျွန်ဆင်ကောလိပ်တွင်ပညာသင်ကြားခဲ့ဘူးကြသည်။

ယင်းသို့ဖြင့် စောဟန်တာသာမ္မေးသည် (၁၉၂၇) ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်စာ၊ သမိုင်း၊ ဒဿနိကဘာသာတို့ဖြင့် (ဘီ-အေ) အောင်ခဲ့သည်။ ဘီ-အေအောင်လက်မှတ်ကိုရ၍ အလုပ်ရှာဖွေကြရာအချို့က အလုပ်မရသဖြင့် (ဘီ-အယ်လ်) ပြန်တက်ကြ၏။ စောဟန်တာသာမ္မေးသည် အကြောင်းအားလျော်စွာ (စီ-အိုင်-ဒီ) ဌာနတွင်အလုပ်ရ၏။ မနှစ်မြို့လှသော်လည်း အခြေအနေအရ အလုပ်ထဲဝင်လိုက်၏။ စောဟန်တာသာမ္မေး၏ တာဝန်မှာ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်က ပေးပို့ရောက်ရှိလာသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သတင်းပေးပို့ချက်များကို ဖတ်ရှုစိစစ်ကာပြန်လည်ရေးသားပြီး မျက်နှာဖြူမင်းကြီးထံတော်ပြုရ၏။ မျက်နှာဖြူအရာရှိကြီးသည် တရားဝင်စာမထုတ်ထားသော်လည်း သူ့အခန်းထဲဝင်လျှင် ဖိနှပ်ချွတ်ဝင်မှသဘောကျ၏။ စောဟန်တာသာမ္မေးမှာ မျက်နှာဖြူအရာရှိကြီးအကြိုက်ဖိနှပ်ချွတ်မဝင်သောကြောင့် အရေးရှိကြီး၏မျက်နှာပေးခြင်းကို မခံရပေ။

ယင်းသို့ စောဟန်တာသာမ္မေးအဖို့ အင်းစိန် (စီ-အိုင်-ဒီ) တွင် (၂) နှစ်ဝင်ရောက်အလုပ်လုပ်ခြင်းအတွက် ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှတို့မှ မြန်မာလူမျိုးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရေးသမားများအပေါ်ထားသည့် သဘောထားကိုလည်း သိလိုက်ရသည်။ ယေဘုယျနိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းအပေါ်တွင်လည်း အထိုက်အလျောက်နားလည်နိုင်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဗြိတိသျှခေတ်(စီ-အိုင်-ဒီ) တွင် တဘက်၌နိုင်ငံရေးသမားကြီးငယ်များ၏ စာရင်းမှတ်တမ်းတခုပြုစုထားသည်။ ထိုမှနိုင်ငံရေးဝါစဉ်အရ ဆက်သွယ်လာသော အကြောင်းအရာများကို စာရင်းမှတ်တမ်းတခုပြုစုထားသည်။ ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှခေတ်(စီ-အိုင်-ဒီ) ကို မျက်စိလည်၍ ချွေးပြန်စေသော ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမားကြီးတဦးမှာ “ဦးပု” ပင်ဖြစ်သည်။ ဦးပုသည် မကြာခဏနိုင်ငံရေးတရားဟောပြောပွဲထွက်သည်။ ယင်းသို့ထွက်တိုင်း (စီ-အိုင်-ဒီ) အတွက် ချွေးပြန်စေရသည်။ အကြောင်းမှာ ဦးပုသည် တောင်ငူသို့တရားသွားဟောမည်ဆိုပါက ဖြူးတွင် အလျင်ဦးစွာဆင်းလိုက်သည်။ နောက်မှတောင်ငူသို့ဆက်သွားသည်။ ဤသို့ဖြင့် တောင်ငူတွင် ဦးပုအား စောင့်နေသော (စီ-အိုင်-ဒီ) အတွက်၎င်း၊ မျက်စိလည်၍ ချွေးပြန်စေလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် (၁၉၂၉) ခု၊ (စီ-အိုင်-ဒီ) လုပ်သက်(၂) နှစ်အကြာတွင် စောဟန်တာသာမ္မေးမှာ အလုပ်ကထွက်လိုက်သည်။

အဖေကျောင်းဆရာ-သားကျောင်းဆရာ

ယင်းသို့ ဆိုင်းမပါဝံ့မပါ (စီ-အိုင်-ဒီ)က အလုပ်ထွက်လိုက်ခြင်းအတွက် စောဟန်တာသာဗွေး ယူဆနွေးနှေးရင်ဆိုင်ရသည့် ပြဿနာမှာ ပုသိမ်သူရည်းစားချောကသူနှင့်လမ်းခွဲသွားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပုသိမ်သူ၏ တွက်ကိန်းတွင် (စီ-အိုင်-ဒီ)ဌာနတွင် စောဟန်တာသာဗွေးမှာ အဆင့်ဆင့်ရာထူးတိုးပြီး တနေ့တွင်စုံထောက် မင်းကြီးထံ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ထိုအခါတွင် သူမသည်လည်း စုံထောက်မင်းကြီးကတော်ဖြစ်လာမည်။ ဤသို့ ထွက်ထားသည့်ကြားက စောဟန်တာသာဗွေးက ရုတ်တရက်အလုပ်ထွက်သွားသဖြင့် သူမ၏ရည်မှန်းချက် တောင်ကြီးပြုလဲသွားသည့်အပေါ် မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ပြီး ပုသိမ်သူလေးက အဆက်ဖြတ်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

စောဟန်တာသာဗွေးမှာ လောလောဆယ်အလုပ်ကလည်းမရှိ၊ ပုသိမ်သူလေးကလည်းအဆက် ဖြတ်လိုက်သဖြင့် နေမထီထိုင်မသာဖြစ်နေစဉ်ထားဝယ်မြို့ကရင်အထက်တန်းကျောင်း(မော်ဂိုး)တွင်အထက် တန်းပြဆရာတဦးလိုအပ်ကြောင်းသတင်းကရောက်ရှိလာသည်။ လောလောဆယ်အားဖြင့် ထားဝယ်မြို့သို့ သွားရောက်ပါက စိတ်သက်သာမှုလည်းရရှိမည်။ တဘက်တွင် အမျိုးသားရေးကိုလည်းအကျိုးပြုရာကျရောက် မည်ဟု ယူဆမိ၍ စောဟန်တာသာဗွေးထားဝယ်သို့ ထွက်လာသည်။

ထားဝယ်မြို့တွင်စောဟန်တာသာဗွေးအတွက်ကျောင်းဆရာလုပ်ရင်းစာဖတ်ချိန်များစွာ ရရှိသည်။ အထူးသဖြင့် ကရင်လူမျိုးများနှင့်ပတ်သက်သော ဒေါ်နယ်စမီးတန်(Donald Smeaton)၏သတ္တု ကရင် လူမျိုးများ(Loyal Karen of Burma)စာအုပ်၊ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သော ဒေါက်တာ စံစီဖိုး၏ မြန်မာပြည်နှင့်ကရင်(Burma and The Karen)စာအုပ်၊ ပြီးလျှင်ဘုန်းတော်ကြီးအိပ်ချ်-အိုင် မာရှယ် (H. I Marshall)၏ ဗမာပြည်ရှိ ကရင်လူမျိုးများ(The Karen People of Burma) စာအုပ်တို့ကို စောဟန်တာသာဗွေးမှာ အမျိုးသားစိတ်များ နှိုးကြားလာလေသည်။

ထားဝယ်မြို့တွင် ကျောင်းဆရာလုပ်နေစဉ်စောဟန်တာသာဗွေးသည် (၁၉၃၀)ခုနှစ်၌ ဆရာမ “နော်အေးမယ်” နှင့်အိမ်ထောင်ကျသည်။ ထိုစဉ်က စောဟန်တာသာဗွေးမှာ အသက်(၂၅)နှစ်ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် သမီးမိန်းကလေးချည်း သုံးယောက်ထွန်းကားသည်။ ယင်းသို့ထားဝယ်မြို့အထက်တန်း ကျောင်းတွင် အထက်တန်းပြဆရာလုပ်နေစဉ် (၁၉၃၁)ခုနှစ်၌ ကရင်ကျောင်းများဆိုင်ရာ ပညာအုပ်အဖြစ်ခန့် အပ်ခြင်းခံရပြီး တောင်ငူမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့လာရသည်။ (၁၉၃၃)ခုနှစ်ရောက်လျှင် ပညာအုပ်ရာထူးဖြင့်ပင် စောဟန်တာသာဗွေးသည် ညောင်လေးပင်နှင့်ပဲခူးသို့ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ရသည်။ ညောင်လေးပင်နှင့်ပဲခူးတွင် (၁၉၃၈)ခုနှစ်အထိ နေထိုင်ခဲ့သည်။

စစ်အတွင်းဘဝအခြေအနေ

၁၉၄၂-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ(၁၅)ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာ့အရှေ့ခြမ်း၌ဗြိတိသျှတို့၏အခိုင်ခန့်ဆုံးသော “စင်္ကာပူခံတပ်”ကြီးဂျပန်တို့၏လက်ဝယ်သို့ ကျရောက်သွားသည်။ စစ်သည် မနက်ဖြန်သဘက်မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာတော့မည်ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှတို့အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားသည် မရေမရာဖြစ်လာသည်။ ဤအထဲတွင် စောဟန်တာသာဗွေး၏ ပညာအုပ်အလုပ်မှာ ပို၍မရေမရာဖြစ်လာသည်။ စစ်ဖြစ်လာလျှင် ယောက်ျားသား များအဖို့ စစ်ထဲဝင်ကြသည်မှာ ဓမ္မတာဖြစ်လေရာစောဟန်တာသာဗွေးလည်း ဇနီးနှင့်သားသမီးများအား

ဆွမ်းများရှိရာ မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့နယ် “ဘုရားတောင်” ရွာသို့ ဝိုင်းထားလိုက်ပြီး မေမြို့ရှိ အရေးပေါ်ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းကို တက်လိုက်၏။ ဤတွင် စစ်တောင်းတံတားကြီးကို ချိုး၍ ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံမှအောင်မြင်စွာ ဆုတ်ခွါသွားသောအခါ စောဟန်တာသာမွှေးလည်း ဝိုင်းသင်တန်းကျောင်းအုပ်ကြီး၏စကားကို ယုံစားပြီး မုံရွာမြို့အထိ လိုက်ပါ၍ အောင်မြင်စွာဆုတ်ခွါကြသည်။ သို့ရာတွင် အစစအရာရာဘာမျှ မရေရာမသေချာသောကြောင့် အခက်အခဲပေါင်းများစွာကို ကျော်ဖြတ်ပြီး ဇနီးနှင့်သမီးများရှိရာ ဘုရားတောင်ရွာသို့ အရောက်ပြန်လာခဲ့၏။

ဘုရားတောင်ရွာတွင် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ စစ်ဗိုလ်လား စစ်ပြေးလားခွဲခြားမရရှိနေစဉ် စောဟန်တာသာမွှေးမှာ ဂျပန်ကင်ပေနှင့်ဂျပန်စကားပြန်ရန်က ဝေးအောင်သတိဖြင့် နေနေရ၏။ ဤသို့ရှိစဉ် စားဝတ်နေရေးကိစ္စက ပေါ်လာသည်။ သမ္ဗန်တစီးဝယ်၍ စားဝတ်နေရေးအတွက် လွယ်ကူဘက်သို့ ထင်းသွားခုတ်ရ၏။ သို့ရာတွင် ထင်းခုတ်သွားရာ ထင်းမရပဲ ဝယ်ထားသောသမ္ဗန်ပါ ဆုံးကျန်ခဲ့လေသည်။

ယင်းသို့ဂျပန်ခေတ်ကင်းမမြင်လမ်းမမြင်ဖြစ်နေစဉ် စောဟန်တာသာမွှေး ရန်ကုန်သို့ပြန်တက်လာသည်။ တချိန်က ကျောင်းနေဘက်သုဇယံချင်းများဖြစ်ကြသော ဦးစည်နှင့်ဦးကြည် ညီအစ်ကို၏အကူအညီဖြင့် ထမင်းစားဖို့ရာ ဂျပန်ခေတ်ပညာအုပ်အလုပ်ကို ဝင်လုပ်၏။ ဂျပန်ခေတ်တွင် စာသင်ကျောင်းများပိတ်ထားသော်လည်း ပညာအုပ်လုပ်သူမှာ ကျောင်းများရှိရာသို့ လှည့်လည်သွားနေရ၏။ ယင်းသို့ ညောင်လေးပင်နယ်အတွင်းပညာအုပ်စောဟန်တာသာမွှေးလှည့်လည်နေစဉ် ဂျပန်ကပြိတ်သျှစစ်တပ်မှ “မေဂျာဆီးဂရင်း”နှင့် ပတ်သက်ပြီး သံသယရှိလာသည်။ ညောင်လေးပင်၏ကွင်းကျင်းသည် ဖိပွန်တောင်တန်းနှင့်ဆက်စပ်နေသည်။ ဂျပန်က မေဂျာဆီးဂရင်းသည် ဖိပွန်တောင်တန်းပေါ်တွင် “ကရင်ပျောက်ကျား”ဖွဲ့စည်း၍ စစ်သင်တန်းပေးနေသည်ဟု သတင်းရထား၏။ သို့ဖြစ်၍ စောဟန်တာသာမွှေးမှာ ညောင်လေးပင်နယ်အတွင်းလှည့်လည်သွားလာနေရာမှ ဂျပန်တို့ရှေ့မှောက်တွင် နေပြရသည့် ဂျပန်အကျယ်ချုပ်အကျဉ်းသားဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။

ဤသို့ရှိနေစဉ် တနေ့သ၌ ဂျပန်ကင်ပေတိုင်ရုံးတွင် အမှုထမ်းနေသော မြန်မာလူငယ်တဦးက ဂျပန်တွေ့ အလစ်တွင် စောဟန်တာသာမွှေးအား ဂျပန်တွေ့က တစုံတခုလုပ်ရန် အစီအစဉ်ရှိကြောင်းကို သတင်းပေးလာ၏။ နောက်တနေ့တွင် စောဟန်တာသာမွှေးလည်း ဂျပန်တွေ့အလစ်၌ အကျယ်ချုပ်ဘဝမှ ရုန်းထွက်ပြီး တောင်ငူဘက်သို့ထွက်ပြေး၏။ တောင်ငူတွင် ဂျပန်ကင်ပေတိုင်ရုံးရန်က မလုံခြုံသေးသဖြင့် ပေါက်ခေါင်းဘက်သို့ ခေါက်ထွက်လာခဲ့၏။ ထိုမှ ပြည်ပြည်မှတဆင့် ဟင်္သာတနယ်တွင် အသာခိုအောင်းနေလိုက်၏။

၁၉၄၄-ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် ဂျပန်ရန်ကအေးသလောက်ရှိပြီဟုယူဆရာသဖြင့် စောဟန်တာသာမွှေးသည် ဒီဇင်ဘာလထဲ၌ ဟင်္သာတမှရန်ကုန်သို့တက်လာသည်။ ရန်ကုန်ရောက်လျှင် ညီဝမ်းကွဲတော်သူဆရာဝန်အိမ်တွင်ခေတ္တနေသည်။ ညီဝမ်းကွဲဆရာဝန်မှာလည်း ဂျပန်ဆန့်ကျင်ရေးသမားဖြစ်နေ၍ စောဟန်တာသာမွှေးအဖို့ အစစအရာရာ အဆင်ပြေသွားလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် အင်းစိန်ထောင်ထဲ၌မေဂျာဆီးဂရင်း၏ကရင်ပျောက်ကျားတပ်ဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသော စောဖိုးလှ (နောင် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းခင်းကြီး)၊ ဆိုင်းရပ်စ်အောင်မင်း၊ ဆရာမေဂျာ၊ ဆရာကျော်လေး (Grandfather Long Legs) တို့ရှိနေကြ၏။

စောဟန်တာသာဗွားသည် ယင်းသတင်းကိုသေချာအောင်စုံစမ်းပြီးနောက်ထောင်ဝန်ထမ်းတွေကို လှည့်စားကာ ထောင်တွင်းသို့နှစ်ကြိမ်ဝင်ရောက်တွေ့ဆုံခဲ့၏။ ယင်းကရင်ပျောက်ကျားတပ်ဖွဲ့ဝင်များလိုအပ် သည်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည့်အပြင် ထိုစဉ်က ငွေငါးကျပ်ကိုပင် ထောင်ထဲအရောက်ပို့ပေးနိုင်ခဲ့၏။

မဟာမိတ်တို့နှင့်တွေ့ဆုံခြင်း

၁၉၄၅-ခုနှစ်ဆန်းလျှင် မဟာမိတ်များသည် မြန်မာပြည်စစ်မြေပြင်၌ ထိုးစစ်ကိုပြန်လည်စတင်လာ သည်။ ဗမာ့တပ်မတော်ကလည်း အထက်ဗမာပြည်တွင် ဂျပန်ကို စတင်တိုက်ခိုက်သည်။ မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များ ၏ထိုးစစ်သည် ပြည်တွင်းဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအင်အားစုများကြောင့်ပိုမို၍လျင်မြန်လာသည်။ ယင်းအချိန် တွင် ညီဝမ်းကွဲဆရာဝန်ထံတွင် ပုန်းခိုနေသော စောဟန်တာသာဗွားထံသို့ မဟာမိတ်ဘက်တော်သားတဦး ဖြစ်သော စောဘသန်းရွှေ(ခ)ပါကွယ်ထူး (Pha Kwe Htoo)ရောက်လာသည်။ စောဟန်တာသာဗွားသည် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတွင် စိတ်ဓါတ်ပြင်းထန်သော ကရင်ဘုန်းတော်ကြီးဦးပန္နဝံသ(နောင်တွင် BNKA)နှင့် ထပ်မံဆက်သွယ်ပေးသည်။ ကရင်ဘုန်းတော်ကြီးဦးပန္နဝံသသည် မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာသော ဘီလပ်အတွင်းဝန် “လော့ဒ်လစ္စတိုဝဲလ်”နှင့်ကရင်အရေးပါဝင်ဆွေးနွေး ခဲ့သောကရင်ဆရာတော်တပါးလည်းဖြစ်သည်။

စောဟန်တာသာဗွားသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းထိုးစစ်ဆင်လာသော မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့နှင့်တွေ့ဆုံ ရန် ရန်ကုန်မှ ထွက်လာသည်။ စောဟန်တာသာဗွား“ပျော်ဘွယ်”မြို့အရောက်တွင် မိတ္တီလာမှပထမဆုံးချီ တက်လာသည့် မဟာမိတ်ရှေ့တန်းတပ်ဖွဲ့ဖြစ်သည့် ဘီအိုင်စီ(BIC)တပ်ဖွဲ့နှင့်တွေ့ရသည်။ ယင်းဘီအိုင်စီတပ် ဖွဲ့၏တပ်မှူးမှာမေဂျာတယ်ဒီ(Terry)ဖြစ်သည်။ မေဂျာတယ်ဒီသည် စောဟန်တာသာဗွားအားကောင်းမွန်စွာ ပင် ကြိုဆိုသည်။ စောဟန်တာသာဗွားပြောပြသည့် ဂျပန်၏အခြေအနေနှင့်ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးအခြေအနေကို လည်း ကောင်းစွာပင်လက်ခံ၍ ဆွေးနွေးသည်။

ဤသို့ဖြင့် မေဂျာတယ်ဒီ၏မဟာမိတ်ရှေ့ပြေးတပ်ဖွဲ့ဖြစ်သော (ဘီအိုင်စီ) ပျော်ဘွယ်မြို့မှ ပဲခူးမြို့သို့ ရှေ့ရှုချီတက်လာသည့်စစ်ကြောင်းတလျှောက်တွင် စောဟန်တာသာဗွားသည် တပ်ဦးမှမေဂျာတယ်ဒီနှင့်အတူ ပဲခူးအရောက်ချီတက်လိုက်ပါလာခဲ့သည်။ ဤသည် စစ်အတွင်းနှင့်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကာလ စောဟန်တာ သာဗွားပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ပုံများပင်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည်(၁၉၇၈) ခုနှစ်တွင် ဌာနဆိုင်ရာမှ လျော့ပေါ့ပင်စင်ယူပြီးနောက် အချိန်ပြည့်စာပေ ရေးသားထုတ်ဝေရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ ဤသို့ဖြင့် ဥပဒေတွင်းပြန်လည်ရောက်ရှိလာသော “မုဆိုးကော်ကဆာ စောဟန်တာသာဗွား”၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကိုရေးသားပြုစုရန်သူ့အိမ်ရှိရာ အင်စိန်ကြို့ကုန်းသို့အခေါက်ခေါက်အခါခါ ပင် ကျွန်တော်ရောက်သွား၏။ ကျွန်တော်သည် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များအနက်မုဆိုးကော်ကဆာ စောဟန်တာသာဗွားနှင့်သမ္မတမန်းဝင်းမောင်တို့၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကို အချိန်သူလျှက် လုံးချင်းစာအုပ်အဖြစ် ရေးသားပြုစုခဲ့၏။ သို့ရာတွင် စာပေစိစစ်ရေးသည် စောဟန်တာသာဗွား၏အတ္ထုပ္ပတ္တိစာမူကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ ရန် ခွင့်မပြုခဲ့ပါ။ ထိုမှ သမ္မတကြီးမန်းဝင်းမောင်၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကိုမူ စာပေစိစစ်ရေးသို့တင်ထားစဉ် ကျွန်တော်သည် ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်သို့အပြီး ထွက်လာခဲ့ပါသည်။

စစ်ပြီးခေတ်အခြေအနေ

၁၉၄၅ ခုနှစ်ဇွန်လ(၃၀)ရက်နေ့တွင် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လှပြီဖြစ်သော “ဒေါက်လူ” ခေါင်းဆောင်များမှ ကရင်ထုအစည်းအဝေးတစ်ခုကို ခေါ်ပေးခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ယင်းအစည်းအဝေးတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်မယမယရမရမချမှတ်နိုင်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် (KCO) ဖွဲ့စည်းနိုင်ရန် လမ်းဖွင့်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ စောဟန်တာသာဇွေးသည် စစ်အတွင်းနှင့်စစ်ပြီးခေတ်မိသားစုစားဝတ်နေရေးပြဿနာရှိနေသဖြင့် ယင်းအုပ်စုကြီးအကိုင်းဘက်သို့ အာရုံပြုလိုက်ရ၏။ ထိုအချိန်တွင် မိတ်ဆွေဟောင်းများဖြစ်ကြသော ဦးစည်နှင့်ဦးကြည်တို့၏ ဦးလေးတော်သူဦးချိုသည် ပညာဝန်ဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြင့်ဦးစည်၏တိုက်တွန်းမှုကြောင့် မူလလုပ်ခဲ့သည့် အလုပ်ဖြစ်သော ပညာအုပ်အလုပ်ကို မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့၌ ပြန်ဝင်လိုက်ရပြန်၏။

မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့ပညာအုပ်အလုပ်တွင် စောဟန်တာသာဇွေးသည် ကျောင်းများကို သွားရောက်စစ်ဆေးလိုက်၊ အချင်းချင်းရယ်စရာမောစရာလေးတွေပြောလိုက်၊ နှစ်ကုန်လျှင် နှစ်ချုပ်လုပ်လိုက်ဖြင့် တစ်နှစ်ဆိုသည်ကိုပင် ကုန်မှန်မသိကုန်သွားလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် မော်လမြိုင်ကျွန်းမှ မအူပင်မြို့သို့ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ရပြန်သည်။ ဤတွင် မူလကတည်းက စောဟန်တာသာဇွေး၏ရင်ထဲတွင် စွဲလန်းနေသော အမျိုးသားရေးလုပ်ငန်းသည် မအူပင်မြို့အရောက်တွင် အထွက်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိသွားလေတော့သည်။ ထိုစဉ်ကစောဟန်တာသာဇွေးမှာ မအူပင်၏ပညာအုပ်ဖြစ်သည်။ မန်းပေါလ်အေးငြိမ်းမှာ အေဘီအမ် (ABM) အထက်တန်းကျောင်း၏ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်၍ မန်းဘဇန်မှာ အထက်တန်းပြဆရာဖြစ်နေသည်။

(KCO) ဖွဲ့စည်းသောအခါမန်းဘဇန်သည် စောဘဦးကြီး၏တိုက်တွန်းမှုဖြင့် မအူပင်ခရိုင်ကိုယ်စားပြု အမှုဆောင်လူကြီးတဦးဖြစ်လာသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စောဟန်တာသာဇွေးနှင့်မန်းဘဇန်တို့သည် ဌာနဆိုင်ရာအလုပ်မှ အသီးသီးနှုတ်ထွက်လိုက်ကြပြီး (KNU) ၏လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဖြစ်သည့် (KNDO) ၏အဓိကခေါင်းဆောင်များဖြစ်လာကြသည်။ အထူးသဖြင့် မအူပင်ဘဏ်နှင့်မအူပင်မြို့ကို ဖောက်ဖျက်ဖမ်းဆီးခြင်းတို့တွင် စောဟန်တာသာဇွေးသည် မအူပင်ခရိုင်အတွင်း၌ ရှိနေချိန်ပင်ဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် (KNDO) အနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးထဲသို့ စီးဆင်းသွားရာတွင် စောဘဦးကြီး၊ မန်းဘဇန်၊ စောဟန်တာသာဇွေးတို့ သုံးဦးရှိကြသည့်အနက် စောဟန်တာသာဇွေးသည် အဓိကပုဂ္ဂိုလ်တဦးပင်ဖြစ်သည်။ ထိုမှ စောဘဦးကြီးနှင့် (ဖဆပလ) အစိုးရတို့၏အင်းစိန်ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ကို အဓိကလက်မခံခဲ့သည့် (KNDO) ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးဖြစ်သော မန်းဘဇန်၊ စောဟန်တာသာဇွေးတို့အနက်တွင်လည်း စောဟန်တာသာဇွေးသည် အဓိကတဦးပင်ဖြစ်သည်။ စောဘဦးကြီး၏အကြံပြုချက်အရ မန်းဘဇန်သည် (KNDO) ဥက္ကဋ္ဌအနေဖြင့် (ဖဆပလ) အစိုးရနှင့်ဒုတိယအကြိမ်ငြိမ်းချမ်းရေးသွားရောက်ဆွေးနွေးရ၏။ ယင်းဒုတိယအကြိမ်ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုကိုလည်း လက်မခံနိုင်သဖြင့် အစည်းအဝေးကပယ်ချလိုက်ပြန်၏။ ယင်းဒုတိယအကြိမ်လက်မခံနိုင်၍ (ဖဆပလ) အစိုးရထံပြန်လည်အကြောင်းကြားစာကို စောဟန်တာသာဇွေးနှင့်အင်းစိန်စစ်မြေပြင်စစ်ဆင်ရေးမှူးဗိုလ်မှူးအောင်စိန်တို့ကပင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ထိုမှ (KNDO) တို့၏လက်ဝယ်တွင်ရှိနေသော အင်းစိန်သည် (၁၉၄၉) ခု၊ ဇူလိုင်လ(၂၂) ရက်နေ့တွင် အစိုးရလက်ထဲပြန်ရောက်တော့မည်ဖြစ်၍ လုံခြုံရေးအရ စောဘဦးကြီးနှင့်ခေါင်းဆောင်အသီးသီးတို့သည် ကြိုတင်ရွှေ့ပြောင်းသွားကြ၏။ သို့ရာတွင် (၁၉၄၉) ခု၊ ဇူလိုင်လ(၂၀) ရက်နေ့အထိ အင်းစိန်တွင် တဦးတည်းရှိနေသေးသော (KNU-KNDO) ခေါင်းဆောင်မှာ စောဟန်တာသာဇွေးသည် အင်းစိန်မှအင်းစိန်တဘက်ကမ်းသို့တဦးတည်းထွက်ခွာလာသည့်ခေါင်းဆောင်တဦးလည်းဖြစ်လေသည်။

စောဘဦးကြီးကျဆုံးပြီးနောက်အခြေအနေ

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်(၁၂)ရက်နေ့၊ စောဘဦးကြီးကရင်ပြည်နယ်အတွင်းကျဆုံးသွားချိန်တွင် စောဟန်တာသာမွေးနှင့်မန်ဘာဇန်တို့နှစ်ဦးသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၏ပူးတွဲခေါင်းဆောင်အဖြစ်ရှိနေကြသည်။ စောဘဦးကြီး၏ခေါင်းဆောင်နေရာတွင် အရှေ့ဘက်ဒေသတွင် ရှိနေသော (KNU-KNDO)ခေါင်းဆောင်များအနက်မှ အထက်တန်းအရာရှိကြီးဖြစ်ခဲ့သော ဂျေဖူးညိုနှင့်ဓမ္မဂျာစောလှတို့အား ရွေးချယ်ရန်လျာထားခဲ့သော်လည်း (KNU-KNDO)တပ်တွင်းတပ်ပြင်က လက်မခံ၊ စောဟန်တာသာမွေးနှင့်မန်ဘာဇန်တို့အနက်တဦးဦးကိုသာ လက်မခံနိုင်မည်ဟုပြန်ကြားလိုက်ကြ၏။ဤတွင် စောဘဦးကြီး၏နေရာတွင် ခေါင်းဆောင်မှုဆက်ခံရေးမှာ စောဟန်တာသာမွေးနှင့်မန်ဘာဇန်တို့နှစ်ဦးခေါင်းပေါ်သို့ကျရောက်လာ၏။ ဤသည်နှင့်ပတ်သက်၍နောက်ပိုင်းတွင် မန်းဘာဇန်ကအောက်ပါအတိုင်းရေးသားထားလေသည်။

“ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးနေရာမှာ ခင်ဗျားတို့နှစ်ယောက်ထဲက တယောက်ယောက်တက်ပြီး တာဝန်ယူဖို့ တောင်းဆိုတယ်။ ဒီအခါ ကျွန်တော်ကဟန်တာသာမွေးကိုပြောတယ်။ ခင်ဗျားသွားပြီးတော့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးနေရာမှာ တာဝန်ယူ၊ ကျွန်တော်ကတော့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်မှာနေခဲ့မယ်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ကို ဆက်ပြီးထိန်းဖို့လိုသေးတယ်။ အခြေအနေကလဲ ဒီလိုဖြစ်တယ်။ အခြေအနေဆိုးနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ကျွန်တော်ဒီမှာ နေခဲ့မယ်။ ခင်ဗျားသွားပါ။ ဒီလိုသဘောတူညီချက်ရတယ်။ ရတော့ဟန်တာသာမွေးကို ကရင့်တော်လှန်းရေးသမားတွေ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးနေရာကို တာဝန်ယူဖို့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်တယ်”-

ထိုနောက် မန်ဘာဇန်ကပင်ဆက်လက်၍ ဖော်ပြထားသည်မှာ-

“ဟန်တာသာမွေးဟာ တောင်ငူဘက်မသွားခင်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသမှာ နေသေးတယ်။ အဲဒီအခါမှာ တော်လှန်ရေးအခြေအနေအတွက် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြတယ်။ ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ၊ အခုကျွန်တော်တို့မှာတော့ ကြီးလေးတဲ့တာဝန်တွေကျနေပြီးတော်လှန်ရေးအခြေအနေဟာဆုတ်ယုတ်လာတယ်။ အခြေအနေကလဲ မကောင်းဘူး။ တော်လှန်ရေးအခြေအနေကောင်းဖို့နည်းလမ်းရှာကြဖို့ ပထမကျွန်တော်တို့ချမှတ်ထားတဲ့ “CAS”(K) Civil Affair Service (Kaw Thoo Lai) အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးတော့မဖြစ်ဘူး။ တစ်လတမင်းတွေပေါ်- ညီညွတ်မှုတွေကျပြီးတော့ အခုလို အခြေအနေဆိုးဖြစ်ပေါ်လာ ရတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့တခုခုရှာရမယ်။ ကရင့်တော်လှန်ရေးအတွက် ထွက်ပေါက်ရှာရမယ်။ အဲဒီလို ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်လေ့လာသုံးသပ်လို့ရတယ်။”

ယင်းသို့ မန်းဘာဇန်ကစောဟန်တာသာမွေးအား တောင်ငူသွား၍စောဘဦးကြီးနေရာတွင် ခေါင်းဆောင်မှုဆက်ခံရန် တိုက်တွန်းခြင်းမှာ စောဟန်တာသာမွေးသည် ပညာအုပ်အလုပ်ဖြင့် တောင်ငူနှင့်ညောင်လေးပင်နယ်အတွင်း ကျွမ်းကျင်မှုရှိသည့် အကြောင်းသည်လည်းပါဝင်လေသည်။

ဒုတိယလမ်းစဉ်နှင့်စောဟန်တာသာမွေး

“ဘဇန်ရေး ကရင့်တော်လှန်ရေးတော့ကွဲသွားပြီ။ ဒါပေမဲ့ မကွဲအောင်လုပ်ဖို့တော့ အရေးကြီးတယ် မင်းနဲ့ငါ ဒါကို ဝင်ပြီးထိန်းသိမ်းပေးရမယ်-”

“ဒီအကွဲအပြဲတွေကို ခင်ဗျားနဲ့ ကျွန်တော်တို့ပြန်ခေါင်းဆောင်ပြီးဖြေရှင်းရမယ်ဟုပြောရာ ၎င်းမှ သဘောတူလက်ခံသည်” (မန်ဘာဇန်နှင့်ကရင့်တော်လှန်ရေးမှ)

စောဘဦးကြီးရှိစဉ် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ (KNU-KNDO)ကို စောဟန်တာသာမွေးနှင့်မန်းဘဇန် တို့သည် ပူးတွဲခေါင်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။ စောဘဦးကြီးကျဆုံးပြီးနောက်တွင်လည်း (၁၉၅၃)ခုနှစ်၊ စောဟန်တာ သာမွေး(KNU)အရှေ့တိုင်းသို့ မသွားမီအထိ (KNU)တရလုံးကို သူတို့နှစ်ဦးပင်ခေါင်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။

စောဟန်တာသာမွေးနှင့်မန်းဘဇန်တို့သည် မအူပင်မြို့တွင် ပညာရေးဝန်ထမ်းအဖြစ်တာဝန်ထမ်း နေရာမှ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးလောကသို့ အတူတကွဝင်လာကြသူနှစ်ဦးပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ သူတို့နှစ်ဦး သည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ နိုင်ငံရေးအရ ခွဲမရအောင်ရှိခဲ့သူနှစ်ဦးလည်းဖြစ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် (KNU)၏ဒုတိယ လမ်းစဉ်ကြောင့် သူတို့နှစ်ဦးသည်လည်းကွဲသွားလေသည်။ သူတို့နောက်တွင် လိုက်ပါနေသည့် ဒုတိယတန်း ခေါင်းဆောင်များသည်လည်းကွဲခဲ့ကြရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် စောဟန်တာသာမွေးနှင့်သူ့နောက်လိုက်များ သည် (၁၉၆၃-၆၄)ခုနှစ်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဥပဒေတွင်းသို့ပြန်ဝင်ခဲ့ကြလေသည်။

အထူးသဖြင့်(၁၉၅၁)ခုနှစ်၊ (မေပေလ)အစိုးရ၏နိုင်ငံရေးစစ်ရေးထိုးစစ်ကြောင့်(KNU)မှာအကြပ် အတည်းအထွတ်အထိပ်သို့ရောက်ရှိနေစဉ် မူလအမျိုးသားရေးလမ်းစဉ်ဖြင့်သွားနေရာမှ (KNU)သည် ယင်း အကြပ်အတည်းများမှ လွတ်မြောက်နိုင်စေရန် နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်တရပ်ကို ရှာဖွေခဲ့ကြသည်။ ယင်းလမ်းစဉ် သည်(KNU)၏ဒုတိယလမ်းစဉ်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းဒုတိယလမ်းစဉ်ကို (၁၉၅၁)ခုနှစ်၌ဝါဆယ်မမြို့နယ်အရှေ့ခြမ်း၊ မြှိုးချောင်းအတွင်းရှိ “ပရိုက်သောင်တန်း”ရွာတွင် ခေါင်းဆောင်များစုံညီချမှတ်ခဲ့သော လမ်းစဉ်လည်း ဖြစ်သည်။ ယင်းဒုတိယလမ်းစဉ်ချမှတ်သောညီလာခံကို ကရင်ဘာသာအားဖြင့် “ဝိန့်ထောင်”ကွန်ဖရင့်(ရွှေမြို့ တော်) ကွန်ဖရင့်ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။

(KNU)၏အလှည့်အပြောင်းတခုဖြစ်သောဒုတိယလမ်းစဉ်ကိုအစပျိုးချမှတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မန်းဘဇန်ကအောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထားလေသည်။

“ ဟန်တာသာမွေးက က-စမ်းကြည့်တာပေါ့။ မဖြစ်ရင်လဲမဖြစ်ဘူး၊ ဖြစ်ရင်လဲဖြစ်သလိုဆက် လုပ်မယ်။ ဒီလိုဆိုရင် ကောင်းပြီဆိုပြီးတော့ဒုတိယလမ်းစဉ်လို့ အမည်ပေးလိုက်တယ်။ ကရင်တော်လှန်ရေး လမ်းစဉ်(ဒုတိယလမ်းစဉ်)လို့အမည်ပေးလိုက်တယ်။ (၁၉၄၉)ခုနှစ်က လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးစတော့ (ကရင်ပြည်နယ်ရရှိရေးနဲ့ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး) လောက်သာသိခဲ့ကြတယ်။ လမ်းစဉ်လုပ်ငန်းစဉ် တွေ တိတိကျကျချမှတ်ထားခြင်းမရှိခဲ့ဘူး-”

ယင်းဒုတိယလမ်းစဉ်ချမှတ်ခြင်းကြောင့် မူလ (KNU)၏သီးခြားကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးမှ ပြည်ထောင်စုအတွင်းမှ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးဆီသို့ ပြောင်းလဲသွားလေသည်။

ဒုတိယလမ်းစဉ်နှင့်လမ်းစဉ်အဆင့်ဆင့်

စောဟန်တာသာမွေးနှင့်သူ့ခေါင်းဆောင်သော (KRC)ခေါ်ကရင်တော်လှန်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် များသည် (၁၉၆၃)ခုနှစ်၊ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၏စစ်အစိုးရနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးရသည်ဆိုကာ ဥပဒေအတွင်းပြန်ဝင် လာသည်။ ထိုမှ ငြိမ်းချမ်းရေးအောင်မြင်မှုအခမ်းအနားတရပ်အနေဖြင့် (၁၉၆၄)ခုနှစ်၊ မတ်လ(၂၂)ရက်နေ့ည တွင် စောဟန်တာသာမွေးသည် မြန်မာ့အသံမှနေ၍ အထက်ပါ (KNU)၏ဒုတိယလမ်းစဉ်နှင့်တကွ အဆင့်ဆင့်သောလမ်းစဉ်များကို ဖေဖော်ပြောကြားသွားလေသည်။

ဘုရားလမ်းစဉ်

“ကရင်တော်လှန်ရေးမှာ လွန်ခဲ့သည့် (၁၅)နှစ်က ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ကျော်လွန်ပြီးဆုံးသွားခဲ့သော အချိန်ကာလကို ပြန်လည်သုံးသပ်သည့်အခါ ဘုရားသခင်၏ပို့ဆောင်ခြင်းကို ခံခဲ့ရကြောင်း ကျွန်တော်တွေ့ရပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ လက်နက်အင်အားနှင့်အစိုးရ၏လက်နက်အင်အားကွာခြားစေကာမူ (၁၅)နှစ်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော တိုက်ပွဲများ၌ အထိအခိုက်နည်းပါးသည်ပို တွေ့မြင်ရပါသည်။ တိုက်ပွဲ၌ကျဆုံးသူစာရင်းမှာ ကျွန်တော်တို့အချင်းချင်းသတ်ဖြတ်ခြင်းနှင့်အနာရောဂါကြောင့်သေဆုံးခြင်းစာရင်းထက်နည်းပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဘုရားဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းပါသည်။”

“လွန်ခဲ့သည့် (၁၅)နှစ်ကာလ တော်လှန်ရေးကို ပြည်လည်သုံးသပ်ကြည့်ပါက အချိန်အခါအားဖြင့် (၄)ပိုင်းခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

- (က) ၁၉၄၉-၁၉၅၂ (အနောက်လက်ျာလိုက်သည့်ကာလ)
- (ခ) ၁၉၅၃-၁၉၆၀ (အရှေ့လက်ဝဲလိုက်သည့်ကာလ)
- (ဂ) ၁၉၆၁-၁၉၆၄ (ဓမ္မဟောင်းကျမ်းအရ ဘုရားလမ်းစဉ်နှင့်)
- (ဃ) ၁၉၆၄- မှရှေ့သို့ဘုရားလမ်းစဉ်ကို ပြည့်စုံစေသည့်ခရစ်တော်လမ်းစဉ်ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။”

စောဟန်တာသာမွေးသည် ဆက်လက်၍ပထမလမ်းစဉ်နှင့်ဒုတိယလမ်းစဉ်ကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ထားလေသည်။

“ ၁၉၄၉-၁၉၅၂ ပထမကာလအတွင်းအနောက်တိုင်းသားများ၏ တိုက်ခိုက်ရေးလမ်းစဉ်၊ လူထုစည်းရုံးရေးများကို အမှီသဟဲပြုပြီး အနောက်တိုင်းသားများထံမှ အကူအညီရရှိရန် လမ်းရှာခဲ့ပါသည်။ ၎င်းလမ်းစဉ်ပြန်လည်သုံးသပ်သည့်အခါ ဘုရားသခင်၏အလိုတော်မကျကြောင်းထင်ရှားသဖြင့် ကျွန်တော်တို့၏ခေါင်းဆောင်ကြီးစောဘဦးကြီးနှင့်စန်းကော (San Key) တို့သည်မျက်နှာဖြူများနှင့်တွေ့ဆုံရန်အတွက် ခရီးထွက်ခွါသွားရောက်စဉ် လမ်းခရီးတွင်ကျဆုံးခဲ့ရပါသည်။ ၎င်းနောက်တရုတ်ဖြူတို့ကိုလက်ခံခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော်အတွက်အကူအညီမရသည်သာမက အစီအစဉ်ကို ရှုတ်ထွေးစေခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆုံးအစီအစဉ်အရ ဘန်ကောက်မြို့တွင် ကိုယ်စားလှယ်တဦးသွားရောက်ထားရှိရာ၌လည်း ငွေများပိုမိုကုန်ကျပြီး ခေါင်းဆောင်အချင်းချင်းသဘောကွဲလွဲမှုဖြစ်ပေါ်ရပြန်ပါသည်။”

လက်ဝဲလမ်းစဉ်

စောဟန်တာသာမွေးသည် ပထမလမ်းစဉ်ကို လက်ျာလမ်းစဉ်အဖြစ် အမည်ပေးဝေဖန်ပြီးနောက် ဒုတိယလမ်းစဉ်ကိုမူ လက်ဝဲလမ်းစဉ်အဖြစ်သတ်မှတ်ကာအောက်ပါအတိုင်းဆက်လက်ဝေဖန်ထားပြန်လေသည်။

“ သို့အတွက်ကြောင့် ၎င်းလမ်းစဉ်ကိုစွန့်လွှတ်ပြီးဒုတိယကာလတွင်လက်ဝဲအနီလမ်းစဉ်အရ ဆောင်ရွက်ရာစတင်သည့်နေ့မှ စ၍ အချိန်ကြာညောင်းလာသည်နှင့်လူထုကို ထိခိုက်လာကြောင်းကို တွေ့ရပါသည်။ အစတွင်အလွန်ကောင်းပါသည်။ လူထုများက အခွင့်အရေးပိုမိုရရှိလာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့အား

အကူအညီပိုမိုပေးနိုင်ပါသည်။ အချိန်ကြာမြင့်လာသည့်အခါ ၎င်းဝါဒလမ်းစဉ်သည် လူငယ်တို့ကို လွှမ်းမိုးလာ၍ လူထုများကို၎င်း ဝါဒလမ်းစဉ်အတွင်းသို့ အတင်းသွတ်သွင်းခဲ့ပါသည်။ အခြေအနေရှုတ်ထွေးလာ၍ အချောင်သမားများ၏ ပြုမူချက်အရ အနည်းငယ်လုပ်ကိုင်စားသောက်နိုင်သူများ၏ လယ်မြေများသည် အတင်းအဓမ္မသိမ်းယူခဲ့စေခြင်းခံရသည်သာမက ပစ္စည်းအတော် အသင့်ရှိသူ အမျိုးအနွယ်ခေါင်းဆောင်များပင် အထင်အမြင်သေဆံ့ရ၍ ရန်သူအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်းခံရပါသည်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်ပင် ကိုယ်ပိုင်ဧွေ(၁၀)ကျပ်၊ မြေတကေမျှပိုင်ဆိုင်သော်လည်း ယိမ်းယိုင်သောအမျိုးသား နေရှင်တဦးဟုဆိုပြီးအနားပေးရန်ရည်ရွယ်ကြကပါသည်။ လမ်းစဉ်ကို သွေဖီသည်ဟု ပြောဆိုခြင်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့အတွင်းသဘောကွဲလွဲမှုပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရပါသည်။”

ရွှေစာငွေစာ

စောဟန်တာသာဗွေးသည် သူနှင့်သူ့အဖွဲ့ဝင် (KRC)များ ဥပဒေတွင်းပြန်ဝင်လာခြင်းကို ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း စစ်အစိုးရ(တော်လှန်ရေးကောင်စီ)နှင့်သူ၏(KRC)တို့ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိသည်ဟု ကြေငြာသည်။ ယင်းကိုပင် သူကဓမ္မဟောင်းနှင့်ဓမ္မဟောင်းကျမ်းစာအရ ရွှေစာငွေစာလမ်းစဉ်အဖြစ် မြန်မာ့အသံတွင် ဆက်လက်၍ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသွားခဲ့လေသည်။

“ သဘောကွဲလွဲမှု ဖြစ်ပေါ်ပြီးသည့်နောက် တတိယကာလဖြစ်သော (၁၉၆၀-၁၉၆၄)ခုနှစ်ကာလအတွင်း (KRC)သည် ဓမ္မဟောင်းကျမ်းစာအရ ဘုရားလမ်းစဉ်ကို ပြန်လိုက်ကြပါသည်။ ဘုရား၏ရွေးကောက်ခြင်းခံရသော ဣသရေလ(အစ္စရေး)မျိုးတို့သည် တိုင်းပြည်နှင့်လွတ်လပ်ခွင့်ပြန်လည်ရရှိရန်၎င်းတို့အားပညတ်တရားများချမှတ်ပေးသည်သာမက တရားသူကြီးပရောဖက်များသွန်သင်ဆုံးမခြင်း၊ ဘုရား၏ဆုံးမခြင်းကိုခံရပါသည်။ ဘုရားသခင်သည် ကျွန်တော်တို့သင်ခန်းစာရယူနိုင်ရန်အတွက် အဖိုးတန်တရားတော်များကို ချမှတ်ပေးသည်အတွက် ဘုရားကိုချီးမွမ်းရန်လိုပါသည်။ ဓမ္မသစ်နှင့်ဓမ္မဟောင်းကျမ်းစာနှင့်ရှေးလူကြီးတို့ “ရွှေစာနှင့်ငွေစာ”သည် တခုတည်းပေါင်းထားသည့်အလျောက်ဓမ္မသစ်ကျမ်းကိုပါ လက်ကိုင်ထားရပါသည်။”

“ ၁၉၆၄-ခုနှစ်မှရှေ့သို့ချီတက်ရာတွင်ရွှေစာငွေစာ(ဓမ္မသစ်-ဓမ္မဟောင်းကျမ်း)ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း ချီတက်ရမည်။ ဓမ္မဟောင်းကျမ်းတွင် အမျိုးသားတော်လှန်ရေးအတွက် လမ်းညွှန်ပြု၍ ဓမ္မသစ်ကျမ်းမှာမူ စားဝတ်နေရေးအတွက် လမ်းညွှန်ပေးပါသည်။”

စသည်ဖြင့် စောဟန်တာသာဗွေးသည် သူ၏လမ်းစဉ်ကို မြန်မာ့အသံမှတစ်ဆင့် အကျယ်တဝင့် တင်ပြသွားလေသည်။

ထိုစဉ်က တော်လှန်ရေးကောင်စီ(စစ်အစိုးရ)သည် မုဆိုးကော်ကဆာစောဟန်တာသာဗွေးနှင့်သူ၏ (KRC)အား ဆုချသည့်အနေနှင့်စောဟန်တာသာဗွေးတောင်းဆိုသည့်အတိုင်းကရင်ပြည်နယ်ကို ကော်သူးလေပြည်နယ်အဖြစ် အမည်ပြောင်းပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၇၄ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအတွက် ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပသောအခါ အများ၏ဆန္ဒအရ တဖန်ကော်သူးလေမှ ကရင်ပြည်နယ်အမည်ပြန်ဖြစ်သွားပြန်လေသည်။ စောဟန်တာသာဗွေး၏(KRC)အဖွဲ့ဝင်တဦးဖြစ်သောပဒိုဘထွန်း(ဆရာဘထွန်း)မှာ ကော်သူးလေဦးစီးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာ၍ စောဟန်တာသာဗွေးမှာ ရန်ကုန် ပြည်လမ်းရှိ ပညာရေးသုတေသနဗဟိုရုံးတွင် ပညာရေးအထူးအရာရှိဖြစ်လာသည်။

စောဟန်တာသာဗွေးခေါင်းဆောင်၍ (KRC)အဖွဲ့ဝင်များဥပဒေတွင်းပြန်ရောက်လာရာတွင် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အနေနှင့်တပ်မဟာ(၃)နှင့်တပ်မဟာ(၅)တပ်များများလည်းပါလာကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် တပ်မဟာ(၅)၏တပ်များဖြည့်သို့ ဝိုင်းလင်းထင်သည်တောတွင်းသို့ပြန်သွားရန်စီစဉ်နေသည်ဟုစစ်တပ်ကယူဆပြီး လက်ဦးရုယူကာဝိုင်းလင်းထင်အားအသေဖမ်းဆီးလိုက်လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ထိုစဉ်ကစောဟန်တာသာဗွေး ၏ (KRC)နှင့်တော်လှန်ရေးကောင်စီစစ်အစိုးရတို့၏ သဘောတူညီချက်များအဆုံးသတ်သွားသည်ဟုလည်း အဆိုရှိလေသည်။

တပို့တွဲလဆန်းတရက် ကရင်နှစ်သစ်ကူး

စောဟန်တာသာဗွေးသည် ပညာရေးလောကသားတဦးဖြစ်၍သူဥပဒေတွင်းသို့ပြန်ရောက် လာသောအခါ(၁၉၃၈)ခုနှစ်မှအစပြု၍ တရားဝင်ကျင်းပလာခဲ့သောပြာသိုလဆန်းတရက်ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ အစား တပို့တွဲလဆန်းတရက်နေ့တွင် ပြောင်းလဲကျင်းပရန် အပြင်းအထန်လှုံ့ဆော်၍ ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ဥပဒေတွင်း၌ရှိနေသဖြင့်ဖြစ်သော ကရင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကရင်ခေါင်းဆောင်များနှင့်ကရင်လူထုက အကြောင်းအချက်နှစ်ရပ်ဖြင့် တင်းခံနေခဲ့ကြလေသည်။

ပထမအကြောင်းမှာနှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်ကျော်၊သုံးဆယ် ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့တွင်ကျင်းပလာခဲ့ သော ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကိုတပို့တွဲလဆန်းတရက်နေ့သို့ပြောင်းရွှေ့ကျင်းပရာမှ အငြင်းပွားမှုများဖြစ်လာ၍ ထိုစဉ်က အစိုးရမှလုပ်ဆောင်ပစ်မည်ကို အလိုမရှိကြခြင်း၊ ဒုတိယအကြောင်းမှာ စောဟန်တာသာဗွေး၏ (KRC) နှင့်တော်လှန်ရေးကောင်စီ(စစ်အစိုးရ)တို့၏ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ပြည့်စုံ သော ငြိမ်းချမ်းရေးကို မရနိုင်သည့်အပြင် ကရင်အမျိုးသားများ၏ အမျိုးသားရေးအလိုဆန္ဒကို ဖြည့်ဆည်းပေး နိုင်လိမ့်မည်ဟု မယုံကြည်ကြသောကြောင့် ထိုသို့တင်းခံနေကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

စောဟန်တာသာဗွေးသည် ပညာရေးလုပ်ငန်းတွင် ဝါသနာထက်သန်သူဖြစ်၍ ပထမတွင်နေဝင် နေထွက်နှင့်လဝင်လထွက်ကို အကြောင်းပြု၍သူ၏သုတေသနပြုချက်အပေါ်တွင် “၁၃-လပြက္ခဒိန်”တခုကို ထုတ်ဝေခဲ့၏။ ထိုမှအရှေ့တိုင်းသားများဖြစ်ကြသော တရုတ်-ဗီယက်နမ်လူမျိုးများ၏တပို့တွဲလတွင်ကျရောက်ပေ သော နှစ်သစ်ကူးကျင်းပပုံများကို သူကထောက်ပြ၏။ ယင်းစောဟန်တာသာဗွေး၏ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို ကျင်းပသင့်ကြောင်းသုတေ သနပြုချက်အပေါ်တွင် (၁၉၈၀-၈၁)နှစ်သို့ရောက်ရှိသောအခါ မန်းဘခိုင်က သူ၏ပြာသိုလဆန်းတရက် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့သုတေသနပြုချက်စာတန်းကို ကရင်ပြက္ခဒိန်များတွင် ထည့်သွင်း၍ပြန်လည်ချေပခဲ့ လေသည်။ အတန်ကြာလျှင် စောဟန်တာသာဗွေး၏တပို့တွဲလဆန်းတရက် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့သည် ကရင်လူထုလက်မခံသောကြောင့် နောက်သို့ ပြန်ဆုတ်သွားရပြီး ပြာသိုလဆန်းတရက်၊ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ သည်သာ ဝိုင်းနေမြဲကျားနေမြဲပြန်ဖြစ်သွားလေသည်။

အသက်(၇၀)ကျော် စောဟန်တာသာဗွေးသည် လူကြီးရောဂါဖြင့် အနောက်ပိုင်းဆေးရုံ၌ဆေးဝါး ကုသခြင်းခံယူခဲ့ရ၏။ သို့ရာတွင်မည်သည့်နိုင်ငံတော်၏ကူညီပံ့ပိုးမှုကိုမျှမရရှိပဲ မိမိ၏စဉ်ပတ်ဖြင့် မိမိဆေးဝါးကုသ ခြင်းခံရခြင်းဖြစ်၏။ ကျွန်တော်သည် မုဆိုးကော်ကဆာစောဟန်တာသာဗွေးအား နောက်ဆုံးဂါဝရပြုခြင်းအဖြစ်

အနောက်ပိုင်းဆေးရုံတွင်သူ့အားသွားတွေ့ခဲ့၏။ ဤသို့ဖြင့် မုဆိုးကော်ကဆာစောဟန်တာသာမွေးသည် အင်းစိန်-ကြို့ကုန်းနေအိမ်တွင် ကွယ်လွန်သွား၏။ ဤအခမ်းအနားကို ပြင်ဆင်ပြသထားရာတွင် ထိုစဉ်က စာပေစိစစ်ရေးကွပ်မံပြုခဲ့သော ကျွန်တော်၏ “မုဆိုးကော်ကဆာစောဟန်တာသာမွေး- အတ္ထုပ္ပတ္တိ” စာမူကို စောဟန်တာသာမွေး၏ဦးခေါင်းရင်းထိပ်တွင် ပြသထားလေသည်။

SIGNING AGREEMENT FORMING NATIONAL UNITY & LIBERATION ALLIANCE 1970. L to R : MNSP PRESIDENT
NAING SHWE KYI, UUP PRESIDENT U NU, KNU PRESIDENT MAHA GA ZAN.

နိုင်ငံတော် ဝန်ထမ်းများ ပူးပေါင်းဆက်သွယ်ခြင်း (၁၅ မတ် ၁၉၇၀)

ဝိုင်းချုပ်မြအကိုနှင့် မောင်စင်ကြယ်

မောင်စင်ကြယ် - မန်းရောဘတ်ဇန် (သံလွင်သစ်ဆိပ်)

မန်းဘဇန်နှင့်သဘောတရားရေး၊ နိုင်ငံရေးမီးပင်လယ် (၂၁)

မြင်ဘူးရုံမျှ

ကျွန်တော်သည် မန်းဘဇန်အားမြင်ဘူးရုံမျှသာမြင်ဘူးသည်။ စကားအရာအားဖြင့်မူ တခွန်းမျှပင် မပြောဘူးခဲ့ချေ။ (၁၉၆၃)ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်မြို့သို့ပြိုမ်းချမ်းရေးလာရောက်ဆွေးနွေးစဉ် မအားမလပ်သည့်ကြားက မန်းဘဇန်သည် မစ်ရှင်လမ်းရှိ “ဘရောက်” အထက်တန်းကျောင်းတွင် မိတ်ဟောင်းဆွေဟောင်းလုပ်ပေါ် ကိုင်ဖက်ဟောင်းများကို တွေ့ဆုံရင်းဖြင့်သူ၏အိမ်ထောင်သက်(၂၅)နှစ်ပြည့် “ငွေရတု” သဘင်ကိုဆင်ယင် ကျင်းပနေစဉ် မနီးမဝေးမှ ကျွန်တော်မြင်ဘူးလိုက်ခြင်းသာဖြစ်လေသည်။

(၁၉၇၈)ခုနှစ်၊ ကျွန်တော် ကော်မူးရာ(ဝမ်ခ)သို့ရောက်လာစဉ် မန်းဘဇန်၏သားအကြီးဆုံး ရောဘတ်ဇန်(ဗိုလ်မှူးရောဘတ်ဇန်)နှင့်ကျွန်တော်ရက်ပိုင်းမျှ အတူတကွနေခဲ့ဘူးသည်။ ရောဘတ်ဇန်ပြောပြ၍ ထိုစဉ်ကပင် မန်းဘဇန်မှာစက္ကနစ်ကွင်းကောင်းစွာ အလင်းမရတော့ကြောင်းသိရသည်။ ထိုမှ(၁၉၉၂)ခုနှစ်၊ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်သို့ အပြီးအပိုင်ဆင်းလာ၍ ကျွန်တော်“မာနယ်ပလော” တွင်နေစဉ် ရောဘတ်ဇန်နှင့် ကျွန်တော်သည် နေ့စဉ်ဆုံကြရ၏။ ဆုံရုံမှပင် ပထမတွင် ကျွန်တော်သည် မာနယ်ပလောစည်ရိပ်သာတွင်သာ နေ၏။ နောက်ပိုင်းတွင်ဗိုလ်ချုပ်မောင်မောင်၏နေအိမ်နှင့်ရုံးသို့ ပြောင်းရွှေ့နေ၏။ ထိုစဉ်ကဗိုလ်ချုပ်မောင်မောင် သည် ဒီအေဘီ(DAB)စစ်ရေးကော်မရှင်၏အတွင်းရေးမှူးဖြစ်၍ ရောဘတ်ဇန်မှာဒီအေဘီစစ်ကြောင်း၏စစ် ကြောင်းမှူးဖြစ်၏။ သို့ဖြင့် ရောဘတ်ဇန်သည် နေ့စဉ်ဗိုလ်ချုပ်မောင်မောင်၏အိမ်ရုံးသို့ ရုံးတက်လာရာမှ ကျွန် တော်နှင့်နေ့စဉ်ဆုံကြခြင်းဖြစ်၏။ ထိုမတိုင်မီကပင် မန်းဘဇန်သည်ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ သူ၏ရုပ်ကလပ်ကို မာနယ်ပလောအာဇာနည်ကုန်း၌မြှုပ်နှံထား၏။ ၁၉၇၈ ခုနှစ်၊ ကျွန်တော်ဝမ်ခရောက်စဉ် “မယ်သဝေါက်” ၌ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ရသော ပဒိုသန်းအောင်နှင့်ဆရာကြီးစကောလယ်တောတို့သည်လည်း ကျွန်တော်မာနယ် ပလောမရောက်မီကပင် ကွယ်လွန်ခဲ့ကြပြီဖြစ်၍ သူတို့အားလည်း မန်းဘဇန်နည်းတူ မာနယ်ပလော အာဇာနည်ကုန်းတွင်မြှုပ်နှံထားကြ၏။

ကျွန်တော်မာနယ်ပလောတွင်အနေကြာလာသောအခါ မာနယ်ပလောနှင့်မနီးမဝေး “ကပေါလူ” ရွာရှိ ရောဘတ်ဇန်အိမ်သို့၎င်း၊ ထိုမှမန်းဘဇန်၏သားမက် (ရောဘတ်ဇန်၏ညီမယောက်ျား)စစ်ဗျူဟာမှူးဖြစ် သူ “လောဝါရီ” အိမ်သို့၎င်း၊ နှစ်ခေါက်သုံးခေါက်မျှပင်ရောက်ဘူးခဲ့၏။ တပ်မဟာ(၄)မှ (KNDO)တပ်မှူးဖြစ်သူ မန်းဘဇန်၏သားငယ် (ရောဘတ်ဇန်၏ညီတော်ဒွင်ဇန်)ကိုကား သူ့အစည်းအဝေးလာစဉ်တခါမြင်ဘူးလိုက် သည်။ မန်းဘဇန်ကို အကြောင်းပြု၍ မန်းဘဇန်၏သားသမီးများသည် ကရင်တော်လှန်ရေးတွင်များစွာ စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံကြရသူများလည်း ဖြစ်ကြပေသည်။

မန်းဘဇန်၏ငယ်စဉ်ဘဝ

မအူပင်ခရိုင်၊ ဓနဖြူမြို့နယ်မှ အကျော်အမော်နိုင်ငံရေး၊ အမျိုးသားရေးခေါင်းဆောင်များအနက် မန်းဘဇန်သည်တယောက်ပင်ဖြစ်သည်။ မန်းဘဇန်ကို ဓနဖြူမြို့နယ် “စာဖြူစို” ရွာ၌ ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင်မွေးဖွား သည်။ မန်းဘဇန်သည် စောဟန်တာသာမွေး၊ စောဘိုးကြီးတို့ထက်ဆယ်နှစ်မျှငယ်သောကြောင့် တခါတရံ

တွင် စောဘဦးကြီးနှင့်စောဟန်တာသာမွေးတို့က ခင်မင်စွာဖြင့် “ဘဇန်” ဟုလည်းခေါ်ကြ၏။ မန်ဘာဇန်၏ဖခင် နှင့်မိခင်မှာ ဆရာမန်းစိန်ပွင့်နှင့်ဒေါ်ချောတို့ဖြစ်သည်။ မန်ဘာဇန်တို့တွင်မွေးချင်းလေးဦးရှိရာ မန်ဘာဇန်သည် တတိယမြောက်နှင့်တဦးတည်းသောသားယောက်ျားလည်းဖြစ်သည်။

ငယ်စဉ်နေဖြူမှာပင် ပညာစသင်သည်။ ဖခင်ကျောင်းဆရာမှာ မအူပင်သို့တာဝန်ဖြင့် ပြောင်းရွှေ့လာရာမှ မန်ဘာဇန်သည် မအူပင်အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတွင် ဆက်လက်ပညာသင်ကြားပြီး ဆယ်တန်းအောင်သည်။ ဂျဗ်ဆင်ကောလိပ်တွင် ဥပစာအထက်တန်းအောင်ပြီး ရန်ကုန်ယူနီဗာစီတီတွင် (ဘီ-အေ) အောင်သည်။ ဂျဗ်ဆင်ကောလိပ်ကျောင်းသားဘဝတွင် မန်းဝင်းမောင်၊စောကျော်စိန်တို့နှင့်ကျောင်းနေဘက်သူငယ်ချင်းများဖြစ်ကြသည်။ (၁၉၃၇)ခုနှစ်၊ ကျောင်းသားသပိတ်တွင် ပါဝင်သော ကရင်ကျောင်းသားများအနက် မန်ဘာဇန်သည်တဦးပင်ဖြစ်သည်။

ဘီ-အေအောင်၍ကျောင်းကထွက်ပြီးပထမတွင် မန်ဘာဇန်သည် ငွေစာရင်းမင်းကြီးရုံး၌ အထက်တန်းစာရေးဝင်လုပ်သည်။ မြန်မာပြည်သို့စစ်မရောက်သေးမှီ ဗေမြို့ဗိုလ်သင်တန်းသွားတက်လိုက်သေးသည်။ ဗြိတိသျှတို့မြန်မာနိုင်ငံမှအောင်မြင်စွာဆုတ်ခွါသွားသောအခါ မန်ဘာဇန်သည် လိုက်ပါမသွားဘဲ ကျန်နေရစ်ခဲ့သည်။ မန်ဘာဇန်သည် တက္ကသိုလ်တက်နေစဉ် အသက်(၂၁)နှစ်၌ ဒေါ်ကြည်ကြည်နှင့်အိမ်ထောင်ကျရာ သားသမီး(၁၀)ဦးထွန်းကားသည်။ ရောဘတ်ဇန်မှာ ဒုတိယမြောက်သားဖြစ်သည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် စားဝတ်နေရေးအရ ထောက်ပံ့ရေးဝန်ကြီးဦးလှဖေ(သထုံ)၏အစီအစဉ်ဖြင့်ပထမတွင်အထက်တန်းစာရေး၊ နောက်ပိုင်းတွင်ဦးလှဖေ၏အစီအစဉ်ဖြင့်ပင်ဒုတိယခရိုင်ကာကွယ်ရေးမှူးခရိုင်ဝန်ထမ်းမှူး၊ Cas (B)လက်ထက်တွင် မြို့ပိုင်အဆင့်ဖြင့် မအူပင်ခရိုင်အထူးအရာရှိ၊ နောက်ပိုင်းတွင် မန်ဘာဇန်သည် ပညာရေးဝန်ထမ်းအဖြစ် အေဘီအမ်(ABM)အလယ်တန်းကျောင်း၊အထက်တန်းကျောင်း၏အထက်တန်းပြဆရာနှင့်ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးအဖြစ်တာဝန်ယူခဲ့သည်။ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးသို့ဝင်ရောက်သောအခါတွင်လည်း မအူပင်ကပင်ဝင်ရောက်ခဲ့သဖြင့်မန်ဘာဇန်အားအများက မအူပင်ဇာတိသားအဖြစ်ထင်မှတ်ခဲ့ကြ၏။

အမျိုးသားနိုင်ငံရေးအစ

ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များအနက် မန်ဘာဇန်သည် မိမိ၏အဖွဲ့အတွင်း-အပြင်နှင့်တကွမြန်မာနိုင်ငံ၏ပြုပြင်ပြောင်းနေသော နိုင်ငံရေးသဘောတရားရေးဒဏ်ကိုခံရဆုံးသောခေါင်းဆောင်တယောက်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းအထောက်အထားအနေဖြင့် ရှင်းလင်းပြောဆိုနိုင်ကြစေရန် သူမကွယ်လွန်မီ ဝီဒီယကောင်းစွာဖြင့် အသံသွင်းကြိုးတွေတွင် ပြောခဲ့သည်များသည်မှာ များစွာပင် ကျေးဇူးကြီးလှပေသည်။ ယင်းကို သားဖြစ်သူမန်းရောဘတ်ဇန်သည် ဗိုလ်ချုပ်မောင်မောင်၏နေအိမ်ရုံး၌လက်နှိပ်စက်ကလေးတဖြောက်ဖြောက်ရိုက်၍ နောက်ပိုင်းတွင် စာအုပ်အဖြစ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။

မန်ဘာဇန်၏အသံသွင်းကြိုးတွေပါ (မန်ဘာဇန်နှင့်ကရင်တော်လှန်ရေးစာအုပ်)အရ အင်းစိန်အရေးအခင်းအပေါ်ရှုမြင်သုံးသပ်ပုံ၊မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသအရောက်၌ ပြောင်းလဲလာသောနိုင်ငံရေးအခြေအနေများအရ (KNU)၏ဒုတိယလမ်းစဉ်ကို ချမှတ်ရုံ၊ တောင်ငူဌာနချုပ်တွင် စောဘဦးကြီးရှိစဉ် “Cas(K)” ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်ရေးကြောင့် ကရင်တော်လှန်ရေးအတွင်း တပိုလ်တမင်းတွေပေါ်ပေါက်လာပုံ၊ ပြီးလျှင် မန်ဘာဇန်

သည် (ဗကပ)လက်ဝဲရိုက်နှင့်ပေါင်း၍လည်း (ပဒညတ)တပ်ပေါင်းစုကိုဖွဲ့စည်းခဲ့ဘူးသည်။ ထိုမှ ဦးနုတောတွင်းသို့ ဆင်းလာပြန်၍ ဦးနု၏ဒီမိုကရေစီရိုက်နှင့်လည်း (တညလ)တပ်ပေါင်းစုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ပြီးနောက် မိမိ၏ကရင်တော်လှန်ရေးအတွင်း၌ပင် လက်ဝဲဝဲဒါကိုနှစ်သက်သူနှင့်မနှစ်သက်သူရိုက်ဖွဲ့စနစ်ပေါ်ပေါက်လာရာမှ မန်းဘဇန်ကိုယ်တိုင်ယင်းအကွဲအပြဒဏ်ကို ခံခဲ့ရပြန်လေသည်။

မန်းဘဇန်သည် သူ၏အသံသွင်းကြိုးတွေကိုယ်တွေ့အင်းစိန်တိုက်ပွဲအကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

“ ကျွန်ုပ်တို့သည် အင်းစိန်စစ်မျက်နှာတွင် (၁၉၄၉)ခု၊ ဇန်နဝါရီ(၃၁)ရက်နေ့မှမေလ(၂၁)ရက်နေ့အထိ ရက်ပေါင်း(၁၁၁)ရက်ကြာမျှ ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ယင်းကာလများအတွင်း ရန်သူဘက်မှလည်း နယ်မှစစ်ကူ၏ယူကာ အင်းစိန်မြို့ကိုတိုက်ခိုက်သိမ်းယူသည်။ တိုက်ပွဲကြီးငယ်နေ့စဉ်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ရန်သူများမှာ ချင်း(သနက)တပ်ရင်း(၁)၊ ဘားမားရိုင်ဖယ်တပ်ရင်း(၅)အပြင်၊ (UMP)တပ်များ၊ လဲဗီး(LEVY)တပ်များ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်အမျှင်တမ်းတပ်များစသည်ဖြင့်၎င်း၊ တိုက်လေယာဉ်များစစ်ရေယာဉ်များ၊သံချပ်ကာယန္တရားတပ်များ၊ အမြောက်တပ်များတို့ဖြင့် တိုက်ခိုက်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အင်းစိန်တွင် ရက်ပေါင်း(၁၁၁)ရက်ကြာခုခံတိုက်ခိုက်ပြီးနောက် ဆုတ်ခွါပေးလိုက်သည်။ အင်းစိန်တိုက်ပွဲတွင် ရန်သူဘက်မှ သေဆုံးသူနှင့်ဒဏ်ရာရရှိသူပေါင်း ငါးထောင်ကျော်ရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ဘက်မှ သေဆုံးသူလက်နက်ကိုင်နှင့်အရပ်သားစုစုပေါင်း တစ်ရာ့ရှစ်ဆယ်(၁၈၀)ခန့်နှင့်ဒဏ်ရာရသူပေါင်းရှစ်ရာကျော်ရှိသည်။”

စသည်ဖြင့်ဖော်ပြထားသည်။

မန်းဘဇန်သည်ဆာဘဦးကြီးနှင့်(ဖဆပလ)အစိုးရတို့၏အင်းစိန်ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်ကို လက်မခံနိုင်ကြောင်းဆုံးဖြတ်ပြီးနောက်တွင် (၁၉၄၉)ခု၊ မေလ(၅)ရက်နေ့၌ သူကိုယ်တိုင်ရန်ကုန်မြို့တွင်းသို့ သွား၍ အစိုးရနှင့်ဆွေးနွေး၏။ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မန်းဘဇန်က အောက်ပါအတိုင်းဆက်လက်ရေးသားထားပြန်လေသည်။

“ နှစ်ဘက်ဆွေးနွေးရန်စဉ်သည်၊ မဆွေးနွေးမီ ဆာဘဦးအိမ်တွင်၎င်းနှင့်ဦးစွာ တွေ့ဆုံပေးသည်။ ဆာဘဦးနှင့်တွေ့ဆုံရာတွင် ကျွန်တော်က ဆာဘဦးအား- အန်ကယ်ခင်ဗျား ကျွန်တော်တို့ခေါင်းဆောင်တွေ့လာရောက်ဆွေးနွေးခြင်းဟာ လက်နက်ချဖို့မဟုတ်ဖူး၊ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်အချင်းဖြစ်ပွားနေတဲ့ ပဋိပက္ခကို ပြေလည်အောင်ဖြေရှင်းပြီး နှစ်ဦးနှစ်ဘက်အပစ်အခတ်ရပ်စဲဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဖြစ်ရတဲ့အကြောင်းကတော့ ကရင်အမျိုးသားများရဲ့ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဖြစ်တဲ့ ကရင်ပြည်အရေးကြောင်ဖြစ်ပါတယ်။ ကရင်ပြည်အရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး (KNU)ကတင်ပြထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲမှာ (KNU)ကတင်ပြထားတဲ့ ကရင်ပြည်အရေးကို လက်ခံတယ်ဆိုရင် ပြဿနာပြေလည်သွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ခေါင်းဆောင်တွေ့လက်ခံခဲ့တဲ့ လက်နက်ချရေးအစီအစဉ်ကို လက်မခံနိုင်ကြောင်း ကျွန်တော်အတိအကျပြောပါတယ်။”

ထိုမှ ဦးနုခေါင်းဆောင်သော (ဖဆပလ)အစိုးရနှင့်ဆက်လက်ဆွေးနွေးပုံအကြောင်းကိုလည်း မန်းဘဇန်က အောက်ပါအတိုင်းရေးသားထားလေသည်။

“ ဦးအမောင်နဲ့စကားပြောပြီး(ဖဆပလ)အစိုးရကိုယ်စားလှယ်နဲ့ဆွေးနွေးပွဲပြန်လုပ်တယ်။ (ဖဆပလ)အစိုးရကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့မှာ ဦးနုဗိုလ်လက်ျာဗိုလ်နေဝင်း၊ ဗိုလ်ခင်မောင်လေး၊စောကြာဦးတို့ တက်ရောက်

ကြတယ်၊ ဒီဆွေးနွေးပွဲမှာ ဦးနုက ကျွန်တော့်ကို မနိဘာဇန် ခင်ဗျားတို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဘဦးကြီးက လက်မှတ်ထိုးပြီးပြီး ခင်ဗျားတို့ ဘယ်ချက်လို့ ကောင်းမလဲလို့ ပြောတယ်၊ ဥက္ကဋ္ဌကြီးလက်မှတ်ထိုးထားတာကို လက်ခံရမယ်ဆိုတာ မှန်တယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးလက်မှတ်ထိုးထားတာက ကျွန်တော်တို့ အညံ့ခံရတာ၊ အရှုံးပေးရတာပဲ၊ ကျွန်တော်တို့ လိုလားချက်တွေကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရတာနဲ့ အတူတူပဲ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလိုချင်ရင် လွယ်ပါတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ လိုချင်တဲ့ ကရင်ပြည်နယ်ကို ခင်ဗျားတို့ ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရင် ပြီးတာပဲလို့ ပြောတော့ - ဦးနုက ခင်ဗျားတစ်ဦးစဉ်းစားပါ၊ ခင်ဗျားတို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးရဲဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါဦးတဲ့ -"

" ကျွန်တော်က ဥက္ကဋ္ဌကြီးကို လေးစားတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ခင်ဗျားတို့ လိမ်တာတော့ မကောင်းဘူးဗျာ၊ ကျွန်တော်တို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးက သူ့စေတနာအရ ခင်ဗျားတို့ လှည့်ပြီး လက်နက်ချခိုင်းတာတော့ မကောင်းဘူးဗျာ၊ ဒါကို ကျွန်တော်တို့ လက်မခံနိုင်ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အခုရှိတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ ဆိုင်းဆောင်တွေနဲ့ ပြန်ဆွေးနွေးပြီး အကြောင်းပြန်မယ်လို့ ဆွေးနွေးပြီး လက်မခံနိုင်ကြောင်း စောဟန်တာသာ မွှေးနဲ့ အင်းစိန်စစ်မြေပြင်စစ်ဆင်ရေးမှူး ဗိုလ်မှူးအောင်စိန်တို့ လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ပြန်ကြားလိုက်တယ်၊ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲမအောင်မြင်ပဲ ပျက်ပြားသွားပြီး အင်းစိန်တိုက်ပွဲဆက်ဖြစ်တယ်၊ ကျွန်တော်တို့ သင်ခန်းစာယူဖို့ ရှိတယ် -"

မနိဘာဇန်သည် သူ့ပင်ခဲသော သူတာဝန်ယူခဲ့သော အင်းစိန်အရေးအခင်းကို အထက်ပါအတိုင်း အကျယ်တဝင့် ရေးသားထားခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်ရေးအပေါ် မနိဘာဇန်အမြင်

ကရင်အမျိုးသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးမစီမံတွင် (KNU) ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ ဩဇာသည် စူးရှလှပေသည်။ သို့ရာတွင် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးစတင်လာသောအခါ (KNU) ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးထက် (KNDO) ကရင်အမျိုးသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့သည် ရှေ့တန်းသို့ ရောက်လာသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် စောဘဦးကြီးစောဘင်္ဂုရောက်၍ (၁၉၄၉) ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁၄) ရက်နေ့စွဲဖြင့် ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ (Cas-K) ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်သောအခါတွင် (KNU) နှင့် (KNDO) တို့သည် နောက်တန်းသို့ ရောက်သွားပြန်ပြီး ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က ရှေ့တန်းသို့ ရောက်လာလေသည်။ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မနိဘာဇန်သည် ပွင့်လင်းစွာပင် သူ၏အသံသွင်းကြိုးရွေ့၍ ဝေဖန်သုံးသပ်ထားလေသည်။

" ကျွန်တော်တို့ ကရင်တွေအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်တတ်တဲ့ သူအတော်နည်းတယ်၊ ဗြိတိသျှခေတ်က ကျွန်တော်တို့ စာရေးစာချီတွေသာ များတယ်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ အုပ်ချုပ်ရေးပေါ်လစီနဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ကိုင်ပုံ၊ လုပ်ကိုင်နည်းတွေမသိကြဘူး၊ အဲဒီအုပ်ချုပ်ရေး (ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်ရေး) ချမှတ်လိုက်တော့ ကျွန်တော်တို့ အထဲမှာဘာတွေဖြစ်လာသလဲဆိုတော့ - အရေးပိုင်တို့၊ ဝန်ထောက်တို့၊ မြို့အုပ်တို့၊ ပုလိပ်အရာရှိ၊ သစ်တောအရာရှိတို့ဆိုတာတွေ ဖြစ်လာပြီး နောက်ဆုံးမှာတော့ ပျူဂိုက ရေစီအုပ်ချုပ်ရေးကို စစ်အုပ်ချုပ်ရေးပေါင်းစပ်လိုက်တဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးဖြစ်သွားတယ် -"

ဆက်လက်၍ မနိဘာဇန်သည် ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်ရေးကို ဝေဖန်သုံးသပ်ရင်း လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးမစီမံ မိမိတို့တွင် ရှိသင့်ရှိထိုက်သော၊ ရိုသေညီလည်းဖြစ်သော မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်များ မယ်မယ်ရရ မရှိပုံကိုလည်း မိမိကိုယ်မိမိဝေဖန်ရေးအဖြစ် ပြန်လည်ဝေဖန်သုံးသပ်ထားလေသည်။

“လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲမဖြစ်ခင် ကျွန်တော်တို့မှာ သဘောတရားတို့ဝါဒတို့လုပ်ငန်းစဉ်တို့ ချထား တာမရှိဘူး၊ ကရင်ပြည်နယ်ရရင်ဘာတွေ့ဘယ်လိုလုပ်မယ်ဆိုတာ မရှိဘူး၊ မရှိခဲ့လို့ အခုကျွန်တော်တို့ လက်တန်းလုပ်ရမလို့ဖြစ်နေတယ်၊ တပိုလ်တမင်းနယ် စားပယ်စားများအားကောင်းလာသဖြင့် (KNU) ၏ခေါင်းဆောင်မှုမှေးမှိန်လာသည်။ လွတ်မြောက်နယ်မြေ များ တစတစလက်လွှတ်လိုက်သည်။”

ဟုဝေဖန်သုံးသပ်ထားလေသည်။

မန်းဘဇန်နှင့်ဒုတိယလမ်းစဉ်

၁၉၅၁-ခုနှစ်ဇွန်လ(၅)ရက်နေ့တွင်ဖြစ်သည်။ စောဘဦးကြီးကျဆုံးပြီးနောက်(KNU)ကို စောဟန် တာသာမွှေးနှင့်မန်းဘဇန်တို့နှစ်ဦးပူးတွဲခေါင်းဆောင်နေသည့်ကာလလည်ဖြစ်သည်။ ယင်းအခြေအနေတွင် (KNU)အပေါ်တွင် (အပပလ)အစိုးရက နိုင်ငံရေးအရ စစ်ရေးအရ အပေါ်စည်းကရလာသည့်ကာလလည်း ဖြစ်သည်။ ယင်းအခြေအနေတွင် (KNU)အတွက် နိုင်ငံရေးအမျိုးသားရေးလမ်းစဉ်တရပ်ချမှတ်ရန် လိုအပ် လာကြောင်း မန်းဘဇန်နှင့်စောဟန်တာသာမွှေးအပါအဝင်(KNU)ခေါင်းဆောင်များက ယူဆထားကြသည်။ သို့ဖြင့် ဝါခမယ်မြို့နယ်အရှေ့ခြမ်း၊ မြဝါးချောင်းအတွင်းရှိ “ပရိုက်သောင်တန်း” ရွာတွင် (KNU)၏ကွန်ဖရင့် တရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းကွန်ဖရင့်ကို နောက်ပိုင်းတွင် ကရင်ဘာသာအားဖြင့် “ဝိန့်ထောင်” ကွန်ဖရင့် (ရွှေမြို့တော်ကွန်ဖရင့်)ဟူ၍ တွင်သည်။

ကျွန်တော်သည်ယင်းပရိုက်သောင်တန်းရွာနှင့်မျက်စောင်းထိုးသာသာလောက်တွင်ရှိသည့် “ဂရမ်း ချောင်း”ထဲ၌ နေခဲ့ဘူးသည်။ ထိုမှတဆင့် ပရိုက်သောင်တန်းရွာအောက်ဘက်နားရှိ “ဒိုင်းဘောင်” ရွာ၌ ကျောင်းနေခဲ့ဘူး၏။ ပြီးလျှင်(၁၉၅၀)ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ယင်းပရိုက်သောင်တန်းရွာများအပါအဝင်ဝါခမယ် မ မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁)၌ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခဲ့၏။ သို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ယင်းပရိုက်သောင်တန်းရွာကလေး အား အမှတ်တရအဖြစ် ကြည့်ခဲ့မိသေးသည်။

ယင်းဝိန့်ထောင်(ရွှေမြို့တော်)ကွန်ဖရင့်မှ ချမှတ်လိုက်သော (KNU)၏လမ်းစဉ်ကို ဒုတိယလမ်းစဉ် ဟု ခေါ်သည်။ ယင်း(KNU)၏လမ်းစဉ်ဒုတိယလမ်းစဉ်သည် ပထမတွင်ကရင်အမျိုးသားတော်လှန်ရေး၌ ကြီးစွာသောအလှည့်အပြောင်းတခုကို ဖြစ်စေခဲ့ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင်ကရင်တော်လှန်ရေးအတွင်း၌ ဂိုဏ်းဂဏ ဝါဒကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့လေသည်။ ယင်း(KNU)၏ဒုတိယလမ်းစဉ်ကိုရှုမြင်ကြရာ၌ ပထမဦးစွာ အစပျိုးခဲ့သူ မန်းဘဇန်၏အမြင်၊ ဒုတိယတွင် (၁၉၅၅)ခုနှစ်၊ ဝိုလ်ချုပ်နေဝင်းအိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက်၌ ဥပဒေတွင်းသို့ ပြန်ဝင်ရောက်သွားကြသည့် (KNU)ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်တစုရေးသားပြုစုသည့် “ကော်သူ့လေစစ်တမ်း” အမြင်၊ တတိယတွင်ငြိမ်းချမ်းရေးရသည်ဆိုကာ ဥပဒေတွင်းပြန်ဝင်သွားသောစောဟန်တာသာမွှေး၏အမြင် တို့ကို လေ့လာရန်ပင်ဖြစ်၏။

ဤတွင်(KNU)၏ဒုတိယလမ်းစဉ်ချမှတ်ရန်အစပျိုးပုံကို မန်းဘဇန်ကအောက်ပါအတိုင်းရေးသား ထားလေသည်။

“၁၉၄၉-ခုနှစ်ဇွန်လအင်းစိန်တိုက်ပွဲကဆုတ်လာပြီး ပြည်မြို့မှာရှိတဲ့ ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီတပ်မောင်း

စု PDF (People Democratic Front) ရဲဌာနချုပ်ကို (KNU) မှ ဗိုလ်မှူးမောင်လေးကို (ဖေပလ) ဆန့်ကျင်ရေးပူးတွဲတပ်ပေါင်းစုဖွဲ့ဖို့ စေလွှတ်လိုက်တယ်။ သို့သော် သခင်သန်းထွန်းက စောဘဦးကြီးဟာ နယ်ချဲ့လက်ကိုင်တပ်နယ်ချဲ့နောက်လိုက်တွေဟု စွပ်စွဲထားတယ်။ ဒါကို သူတို့ပြောင်းပြန်နုကပြောသလို တခြားတော်လှန်ရေးအင်အားစုတွေနဲ့ မဟာမိတ်ဖွဲ့ရမယ်လို့ သတ်မှတ်လာတယ်။

“အဲဒီတော့- ကျွန်တော်တို့က ရင်တော်လှန်ရေးအခြေအနေကောင်းဖို့ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ ဆိုပြီး စဉ်းစားလာတဲ့အခါမှာ ခုနပြောတဲ့တရုတ်ပြည်ရှိတော်လှန်ရေးအတွေ့အကြုံတွေကိုလေ့လာဖို့ အကြောင်းဖြစ်လာတယ်။ လေ့လာရမယ်။ ကျွန်တော်တို့မလေ့လာရင် မဖြစ်ဘူး။ အလုပ်အကြောင်းကို နားလည်ရမယ်။ တော်လှန်ရေးလုပ်နည်းလုပ်ဟန်တွေကို သိရမယ်။ သိမှလုပ်လို့ရမယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော်လေ့လာတယ်။ တရုတ်ပြည်တော်လှန်ရေးစာစောင်တွေဖြစ်တဲ့ ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီစနစ်အကြောင်း၊ နောက်တချက်က မော်စီတုန်းရဲ့ တရုတ်ပြည်တော်လှန်ရေးသဘောတရား၊ ဒါတွေကို ကျွန်တော်တို့လေ့လာတယ်။ လေ့လာတဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ အမြင်ကျယ်လာတယ်။ အမှန်တော့ ကျွန်တော်နဲ့ ဟန်တာသာမူး ဖြစ်တယ်။”

မန်ဘာဇန်ကပင် ဆက်လက်ရေးသားထားပြန်ရာ၌

“ဖေပလအစိုးရကို ကျွန်တော်တစ်ပြန်ပြီးသုံးသပ်လိုက်တဲ့အခါ ဒီ(ဖေပလ)အစိုးရဟာ နယ်ချဲ့စနစ်၊ မြေရှုပ်ပဒေသရာဇ်စနစ်၊ မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒကို ကိုယ်စားပြုနေတဲ့ အစိုးရဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ တိုက်ရမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့အဓိကတိုက်ကွင်းဟာ ဖေပလအစိုးရဖြစ်တယ်။ ကရင်တွေကျွန်ုပ်ပြန်ရတာက နယ်ချဲ့စနစ်၊ မြေရှုပ်ပဒေသရာဇ်စနစ်နဲ့ မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒကြောင့်ဖြစ်တယ်။”

ယင်းသုံးသပ်ချက်အရနှင့် ဒုတိယလမ်းစဉ်ကြောင့် မူလရှိထားသော လူမျိုးရေးပဋိပက္ခကို ဦးတည်နေမှု မှ လူတန်းစားပဋိပက္ခဆီသို့ လှည့်စောင်းသွားသည်ဟုလည်း သုံးသပ်နိုင်ကြပေသည်။

ဆက်လက်၍ မန်ဘာဇန်က ကရင်လူမှုဘဝနှင့်ကရင်တော်လှန်ရေးကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ဆက်စပ်၍ သုံးသပ်ဖော်ပြထားပြန်လေသည်။

“နောက်တချက်ကျွန်တော်တို့ပြန်ကြည့်တော့ အရင်တုန်းက ကျွန်တော်တို့ သီးခြားပြည်နယ် တောင်းထားတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဟာ ဗမာပြည်ရဲ့ ကရင်လူမျိုးဖြစ်ပေါ်မှုဟာ အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မရှိနေတယ်။ ဒီတော့ ဗမာပြည်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ လူမျိုးရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေး၊ အပြန်အလှန်ဖြစ်ပေါ်အကျိုးပြုနေတယ်။ ဒီအတွက်ကြောင့် ကရင်သီးခြားပြည်နယ်ဆိုရင် တိုးတက်မှုမရှိဘူး။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာလည်း အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေက ကြီးပွားနေတယ်။ အင်အားကလည်း မရှိဘူး။ ဒီတော့ ဘာဖြစ်ရမလဲ။ ကျွန်တော်တို့ ဗမာပြည်က ခွဲထွက်ဖို့ မလွယ်ဘူး။ ခွဲထွက်ခြင်းဟာ သိပ်ပြီးတော့ အကျိုးမရှိဘူး။ ပူးပေါင်းနေခြင်းက တိုးတက်မှု ရှိတယ်။ အဲဒါလူမျိုးရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုအရဖြစ်တယ်။ ဒီအတွက်ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ဟာ ကရင်ပြည်ကို ယူရမယ်။ ဘယ်လိုပြည်နယ်လဲ။ အခုနက ဒုပင်ချုပ်ပိုင်ခွင့်တရားစီရင်ခွင့်ရှိတဲ့ ကရင်ပြည်နယ်ကို ကျွန်တော်တို့ ယူမယ်။ ယူပြီးတော့ ဗမာပြည်နဲ့ ပေါင်းမယ်။”

စသည်ဖြင့် (KNU) ၏ ဒုတိယလမ်းစဉ်အစပျိုးချမှတ်ပုံကို မန်ဘာဇန်အကျယ်တဝင့် ရေးသားသုံးသပ်ထားလေသည်။

ကော်သူးလေစစ်တမ်းအမြင်

၁၉၅၉-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လအတွင်း အိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက်တွင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်သို့တရားဝင် ထုတ်ပြန်ကြေငြာခြင်းမရှိပါ။ ထိုစဉ်က (ဗကပ)ခေါင်းဆောင်အချို့နှင့်၎င်း၊ (KNU)ခေါင်းဆောင်အချို့နှင့်၎င်း၊ အိမ်စောင့်အစိုးရသည် ရန်ကုန်မြို့၌လှိုလှိုဝှက်စွာတွေ့ဆုံဆွေးနွေးသည်။ ယင်းလှိုလှိုဝှက်ဆွေးနွေးပွဲအပြီး၌ (KNU)အဖွဲ့ဝင်စောမောင်တိုး၊ တိုင်းဆူကုဋ္ဌဆရာဘာဟုနှင့်နောက်လိုက်အချို့သည် ဥပဒေတွင်းသို့ ပြန်ဝင်ခဲ့ကြ သည်။ ထိုမှစောစီးစွာကပင် ဥပဒေတွင်းသို့ပြန်ဝင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သော (KNU)ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင် တဦးဖြစ်သည့်စောကျော်စိန်(ယခင်ကပိုင် အို အတွင်းရေးမှူး)တို့ သုံးဦးပေါင်း၍ တပ်မတော် စိတ်ဓါတ် စစ်ဆင်ရေး၊ ကရင်ဌာနခွဲအစိုးရစောကျော်အရ အထက်ပါ “ ကော်သူးလေစစ်တမ်း ”ကို သူတို့ရေးသားကြသည်။ ကော်သူးလေစစ်တမ်း၏အဓိကဇောင်း ပေးပေါ်ပြထားချက်မှာ (KNU)၏ ဒုတိယလမ်းစဉ်ကိုပင်ဖြစ်သည်။

ကော်သူးလေစစ်တမ်း၏ပေးပေါ်ပြချက်တွင် (KNU)၏ဒုတိယလမ်းစဉ်ကို မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၌ (၁၉၅၁-၁၉၅၂)ခုနှစ်မှစတင်ရန် သတ်မှတ်ပြီး အရှေ့တိုင်းဒေသတွင် (၁၉၅၃-၅၄)မှ စတင်ရန်သတ်မှတ် ထားသည်။ကော်သူးလေစစ်တမ်းကို ရေးသားပြုစုသူများက (၁၉၄၉-၅၁)ခုနှစ်အထိ(KNU)၏ချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့သည့် အမျိုးသားရေးလမ်းစဉ်အပေါ်တွင် နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာအရ အောက်ပါအတိုင်းပေး ပြထားလေသည်။

ပထမလမ်းစဉ်အရ နိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗျူဟာ

၁၉၄၉-၅၁ ခုနှစ်အတွင်း (KNU)ကချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့သော နိုင်ငံရေးအမျိုးသားရေးလမ်းစဉ်များအား နိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗျူဟာအရကြည့်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ရည်ရွယ်ချက်

သီးခြားလွတ်လပ်သော ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေး၊ ကရင်လူမျိုးတည်တံ့ရေး၊

အဓိကရန်သူ

(ဖဆပလအစိုးရ)

ဒုတိယရန်သူ

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့၊ တောခိုဘားမား (ဘားမားရိုင်ဖယ်)

သာမညရန်သူ

ဗမာလူမျိုးများ

သွယ်ဝိုက်ရန်သူ
(KYO)ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး

အဓိကအင်အားစု
ဗမာ့တပ်မတော်ရှိကရင်လက်နက်ကိုင်တပ်များ (KNDO)တပ်ဖွဲ့များ

အနီးကပ်ဆုံးအင်အားစု
ကရင်လက်ရုံးများ

သွယ်ဝိုက်သောအင်အားစု
တရုတ်ဖြူများ၊ အင်္ဂလိပ်-အမေရိကန်သူလျှို့ဝှက်များ၊ရခိုင်သူပုန်၊ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊
အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့၊ တောခိုဘားမားမူဂျာဟစ်၊

ကြားထားရမည့်အင်အားစု
တပ်မတော်တွင်းရှိ အခြားလူမျိုးစုလက်နက်ကိုင်တပ်များ

မဟာမိတ်
ရှမ်း၊ကယား၊မွန်၊ပအိုဝ်တော်လှန်ရေးအင်အားစုများ

အဓိကဝင်ရိုး

✓ မမာလူမျိုးအားဆန့်ကျင်မုန်းတီးရေး

ကော်သူးလေစစ်ဟမ်းရေးသားသူများသည် (KNU)၏ပထမလမ်းစဉ်အား အထက်ပါအတိုင်းနိုင်ငံ
ရေးအရ သေနင်္ဂီဗျူဟာရေးဆွဲကြပြီးနောက်၌အောက်ပါအတိုင်းဆက်လက်ဝေဖန်ထားလေသည်။

- ပထမလမ်းစဉ်လွှဲများမှအပေါ် ငါတို့၏တော်လှန်ရေးအရေးနိမ့်ခဲ့ခြင်းနှင့်အစိုးရ၏နိုင်ငံရေးထိုးစစ်
တို့ကြောင့် ထောင်ပေါင်းများစွာသော ငါတို့ရဲဘော်ရဲဘက်တပ်သားများသည် အစိုးရ၏ဩဇာခံပြည်ထောင်စု
ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးတပ်ဖွဲ့(ပကတတ)ထဲဝင်ရောက်ခဲ့ကြပြီး ငါတို့၏ရန်သူပြန်ဖြစ်ကုန်ကြ၏၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလက်ခံ
သော နယ်မြေများတနေ့ထက်တနေ့ ကျယ်ဝန်းလာသည်နှင့်အမျှ ငါတို့သိမ်းပိုက်ထားခဲ့သော ငါတို့၏ဩဇာခံ
နယ်မြေများလည်း ပို၍ပို၍ ကျဉ်းမြောင်းသွားခဲ့၏။

/- ပထမလမ်းစဉ်အရ ငါတို့၏တော်လှန်ရေးကျဆင်းရသည့် အကြောင်းမှာ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်
ကျဉ်းမြောင်း၍ တဘက်သတ်အစွန်းရောက်သော လူမျိုးရေးဝါဒအရကျင့်သုံးမှု။

- နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံအမြော်အမြင်အားနည်းမှု၊ ဗျူရိုကရေစီဆန်မှု၊ ရန်သူနှင့်မိတ်ဆွေအစစ်
အမှန်ကို သီးခြားသိမြင်နိုင်စွမ်းမရှိသူ။

- ကရင်လူမျိုးကြီးဝါဒကျင့်သုံးမှု၊ စစ်ဘုရင်ဝါဒကျင့်သုံးမှု၊ အစရှိသည်တို့ကြောင့်ဟုဆိုရပေသည်။
- ဤအခြေအနေအောက်တွင် ငါတို့၏ခေါင်းဆောင်ကြီးများဖြစ်ကြသော စောဘဦးကြီးနှင့် စောစန်းကေတို့သည် ကျဆုံးခဲ့ရကာ တိုက်ခိုက်ရေးအင်အားသုံးပုံတပုံခန့်သာကျန်ရှိတော့သော ငါတို့လက်နက်ကိုင်တပ်၊ ငါတို့၏တော်လှန်ရေးသည် ဘယ်ဆီဘယ်လမ်းဘယ်စခန်းသို့ မြန်းရပ်တော့မည်နည်း။
- ဟုကော်သူးလေစစ်တမ်းရေးသားသူများက (KNU)၏ပထမလမ်းစဉ်ကို ဝေဖန်သုံးသပ်ထားလေသည်။

ပထမလမ်းစဉ်မှ ဒုတိယလမ်းစဉ်သို့

ကော်သူးလေစစ်တမ်းရေးသားသူများသည် မန်းဘဇန်ကဲ့သို့ပင် ပထမလမ်းစဉ်သို့ကူးပြောင်းရာတွင် တရုတ်တော်လှန်ရေးအတွေ့အကြုံကို အခြေခံထားကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြထားပေသည်။

- စစ်ရေးသည် နိုင်ငံရေး၏အသက်ဖြစ်သည်။ လက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကို ဆင်နွှဲနေခြင်းသည် ကရင်နိုင်ငံရေးကိုဆက်လုပ်နေခြင်းသာဖြစ်သည်။

- နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုကို စစ်ရေးကခံယူရသည်။
- ပထမလမ်းစဉ်ကာလကဲ့သို့ စစ်ရေးဦးဆောင်မှုနေရာတွင် နိုင်ငံရေးကဦးဆောင်မှုပေးရမည်။
- တော်လှန်ရေးသည် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဖြစ်၍ လက်နက်ကိုင်အစည်းအရုံးသည် အဓိကစည်းရုံးရေးဖြစ်သည်။

- တော်လှန်ရေးသည် ဗမာနိုင်ငံပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီတော်လှန်ရေး၏ အစိတ်အပိုင်းတခုဖြစ်သည်။

- ဗမာတော်လှန်ရေးသည် တရုတ်ပြည်တော်လှန်ရေးနှင့်ဆင်သဖြင့် တရုတ်တော်လှန်ရေး၏အတွေ့အကြုံနှင့် သင်ခန်းစာများကို ရယူရမည်။

- ဗမာပြည်သည် ပဒေသရာဇ်တိုင်းနှင့် ကိုလိုနီတိုင်းနိုင်ငံဖြစ်သည်။
- ဖဆ-ဆိုရှယ်အစိုးရသည် ဗမာပြည်တော်လှန်ရေး၏တဦးတည်းသော ရန်သူဖြစ်သည်။
- (KNU)အစည်းအရုံးသည် (KNU)ပဲတီးဖြစ်လာလျှင် ပါတီ၏လမ်းညွှန်မှုဝါဒအဖြစ်မခွက်စ်လီနှင့်ဝါဒကို ခံယူရမည်။

- (KNU)၏ပါတီလက်အောက်တွင် လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းရမည်။

- ပါတီ-စစ်တပ်-လူထုတသားတည်းရှိစေရမည်။
- လယ်သမားလူတန်းစားဘဝကို မြှင့်တင်ရမည်။
- ကရင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစုကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရမည်။
- လူမျိုးငယ်ညီညွတ်ရေးတပ်ဦးတရပ်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်စေရမည်။
- တော်လှန်ရေးမဟာမိတ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်အခြေအနေအရ ပူးတွဲလုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်စေရမည်။

- တော်လှန်ရေးအင်အားစုအားလုံးတို့၏ ညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစုကြီးတရပ်ကို တည်ဆောက်သွားရန်လိုအပ်သည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အခြေခံသုံးသပ်ချက်များအပေါ်တွင် အကြောင်းခံလျက် (၁၉၅၆)ခုနှစ်၌ကျင်းပသော (ဒုတိယ)အကြိမ် ကော်သူးလေပြည်လုံးဆိုင်ရာကွန်ဂရက်တွင် အောက်ပါနိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်းကော်သူးလေစစ်တမ်းတွင် ဖော်ပြထားလေသည်။

ဒုတိယလမ်းစဉ်၏နိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗျူဟာ

(KNU)၏ဒုတိယလမ်းစဉ်အောင်မြင်ရေးတွင် ချမှတ်သည့်နိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗျူဟာသည်အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်သည်-

ရည်ရွယ်ချက်

- (၁) ကရင်အမျိုးသားများအတွက် အချုပ်အခြာပိုင် ကရင်ပြည်နယ်ရရှိရေး။
- (၂) မြန်မာပြည်ရှိလူမျိုးစုများအားလုံးအချုပ်အခြာအာဏာပိုင် ပြည်နယ်ရရှိရေး။
- (၃) ဆန္ဒအပူပေးပေါင်း၍ စည်းလုံးညီညွတ်လွတ်လပ်ငြိမ်းချမ်းသော ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတော်သစ်တည်ဆောက်ရန်။
- (၄) အဆုံးသတ်ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဆိုရှယ်လစ်လောကတည်ဆောက်ရေး။

အဓိကရန်သူ

နယ်ချဲ့ပဒေသရာဇ်

အဓိကတိုက်ကွင်း

ဖဆ-ဆိုရှယ်အစိုးရ

တော်လှန်ရေးအင်အားစုအနေအထား

- (၁) အလုပ်သမားလူတန်းစားကရှေ့ဆောင်
- (၂) တောင်သူလယ်သမားလူတန်းစားအား မဟာမိတ်ဖွဲ့
- (၃) လူမျိုးစုများ၊ အရင်းရှင်ပေါက်စနှင့် လူလတ်တန်းစားများပူးပေါင်းပြီး
- (၄) တိုင်းရင်းသားဓနရှင်များအနေနှင့် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်သော အခါပူးပေါင်း

ယင်းကော်သူးလေစစ်တမ်းရေးသားပြုစုသူ (KNU)ခေါင်းဆောင်သုံးဦးတို့သည် ဖော်ပြပါ(KNU) ၏ဒုတိယလမ်းစဉ်အရ ရေးဆွဲချမှတ်ထားသော နိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗျူဟာအပေါ်တွင် နိဂုံးအားဖြင့် အောက်ပါ အတိုင်း ဝေဖန်သုံးသပ်ထားပြန်လေသည်။

ဤရည်ရွယ်ချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကိုရေးဆွဲထားပုံသည် “သေနင်္ဂီဗျူဟာ”ဆန်ပေသည်။ ၎င်းသေနင်္ဂီဗျူဟာပါ အင်အားစုအနေအထားကိုကြည့်လျှင် အလုပ်သမားလူတန်းစားကရှေ့ဆောင်ရန်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့သော်လက်တွေ့မှာမူကား ကရင်အမျိုးသားများထဲတွင် အလုပ်သမားလူတန်းစား၏ အင်အားမှာ အလွန်အလွန်နည်းပါးသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် အလုပ်သမားလူတန်းစားကသာလျှင် ဦးဆောင်မှုပေးရမည်ဆိုပါကကွန်မြူနစ်ပါတီဦးဆောင်မှုကိုသာ ငါတို့ခံယူရပေမည် ဟုဝေဖန်သုံးသပ်ထားလေသည်။

မန်းဘာဇန်နှင့် (မဒညတ)

၁၉၅၆-ခု ဒုတိယအကြိမ်ကော်သူးလေပြည်လုံးဆိုင်ရာကွန်ဂရက်နှင့် (KNU)၏ဒုတိယလမ်းစဉ်ပါ နိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗဟုအရ (KNU)ခေါင်းဆောင်များသည် မူလ(KNU)ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနေရာ တွင် (KNUP)ခေါ်ကရင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးပါတီ (Karen National United Party)ကိုဖွဲ့စည်း လိုက်ကြလေသည်။ ယင်း(KNUP)၏အဓိကခေါင်းဆောင်များမှာ-

- (၁) စောဟန်တာသာမွေး ၂၇၇၅
- (၂) မန်းဘာဇန် အတွင်းရေးမှူး
- (၃) ဝိုလ်ချုပ်မင်းမောင် နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့ဝင်
- (၄) စောကျော်မြသန်း (" ")
- (၅) မန်းသာမြိုင် (" ")
- (၆) မန်းသိန်းမောင် (" ")

တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ယင်း(KNUP)ပါတီ၏လမ်းညွှန်ဝါဒသည် မာလ်(စ်)လီနှင့်ဝါဒပင်ဖြစ်သည်။ (KNUP)ပါတီတွင် ဥက္ကဋ္ဌအတွင်းရေးမှူးနှင့်နိုင်ငံရေးဦးဆောင်အဖွဲ့ဝင်စုစုပေါင်း(၆)ဦးရှိသည့်အနက် အများစုအမြင်၌မန်းဘာဇန် သည် အဓိကဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြင့် (ဗကပ)ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် မိမိ၏နိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗဟုနှင့်တူညီ လာနေပြီဖြစ်သော (KNUP)၏နိုင်ငံရေးသေနင်္ဂီဗဟုကို အကြောင်းပြု၍ (၁၉၅၆)ခုနှစ်၊ နောက်ပိုင်း၌(ဗကပ) ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သော “သခင်ဇင်”နှင့် မန်းဘာဇန်တို့နှစ်ဦးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြ၏။ ယင်းနှစ်ဦးတွေ့ဆုံဆွေး နွေးချက်အပေါ်တွင် “ဇင်-ဇန်”သဘောတူညီချက်တရပ်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။

“ဇင်-ဇန်”သဘောတူညီချက်အရ (၁၉၅၉)ခုနှစ်၊ တောင်ငူခရိုင် ရွှေကျင်မြို့နယ်တွင် (KNUP)၊ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗကပ)နှင့်နိုင်ငံရွှေကျင်၏မွန်ပြည်သစ်ပါတီတို့ပါဝင်သော (မဒညတ)ခေါ်အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်း၌ ချင်းဦးစီးအဖွဲ့လည်း(မဒညတ)အဖွဲ့ ဝင်ဖြစ်လာသည်။

ယင်းကဲ့သို့(KNUP)နှင့်(ဗကပ)တို့ပေါင်းစည်း၍ (မဒညတ)ဖွဲ့စည်းနိုင်ခြင်းအပေါ်(၁၉၆၀)ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ(၂၉)ရက်နေ့စွဲဖြင့် သခင်သန်းထွန်းသည် ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းအားရစွာဖြင့် မန်းဘာဇန်ထံပုဂ္ဂိုလ် ရေးစာတစောင်ကိုရေးသားပေးပို့ခဲ့လေသည်။ ယင်းစာမှာ-

မန်းဘာဇန်ခင်ဗျား

- (၁) ၂၇-၇-၆၀ ရက်စွဲနှင့်ပေးစာကို ရရှိတဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့အထူးပဲဝမ်းသာအားရရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့လည်းလူချင်းရင်းရင်းနှီးနှီးတွေ့ဆုံဆက်ဆံရေးကို အထူးပဲလိုလားတဲ့အ ပြင်အနွေးနှင့်အမြန်ဆိုသလို ဒီလိုတွေ့ဆုံဆက်ဆံရမယ်လို့မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဒီစာကို ရဲဘော်လို ပဲ ရင်းရင်းနှီးနှီးရေးလိုက်ပါတယ်။
- (၂) မဒညတဖြစ်ပေါ်ရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီးကျွန်တော်တို့ပါတီနဲ့ကြီးပမ်းမှုတွေကို ချီးကျူးတဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့က ကျေးဇူးလည်းတင်တဲ့ အပြင်ဂုဏ်ယူပါတယ်အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် (မဒညတ)

ဖြစ်မြောက်ရေးမှာ ကျွန်တော်တို့ ပါတီရဲ့ကြိုးပမ်းမှုကိုလည်း ချီးကျူးလို့ မဖြစ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ ပါတီအနေနဲ့ဆိုရင် (မဒညတ) ဖြစ်မြောက်ရေးမှာ (KNU) ပါတီရဲ့ကြိုးပမ်းတဲ့အခန်းကို လေးလေးနက်နက်သိမြင်ပါတယ်။ အသိအမှတ်ပြုပါတယ်။ (မဒညတ) ဖြစ်မြောက်ရေးမှာ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ပါတီဟာ အဓိကအခန်းကပါခဲ့သလို (မဒညတ) နိုင်မာကြီးထွားရေးအတွက်လည်း ကျွန်တော်တို့ နှစ်ပါတီမှာ ရရှိထားတဲ့အလုပ်အရည်အဝင်းနဲ့ နိုင်ငံရေးအရည်အဝင်းကို တိုးတက်ခိုင်မာလေပြီး (မဒညတ) ကို တောင့်တင်းအောင်လုပ်သွားဖို့ လိုပါတယ်။

စသည်ဖြင့် သခင်သန်းထွန်း၏စာတွင် ရေးသားထားလေသည်။

(KNUP) နှင့် (KRC)

(KNU) ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအတွင်း (KNUP) ကို ဖွဲ့စည်းရာ၌ ပါတီ၏လမ်းညွှန်ဝါဒကို မှတ်(စ်)-လီနှင့်ဝါဒဟုခံယူထားခြင်းအပေါ် နှစ်မြို့သူရှိသကဲ့သို့ မနှစ်မြို့သူများလည်း ရှိနေကြသည်။ ယင်းသို့ ရှိနေစဉ် (၁၉၅၆) ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၆) ရက်နေ့တွင် (မာကို) ၌ ကရင်အမျိုးသားကွန်ဂရက်တစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းကွန်ဂရက်၌ အများဆန္ဒအရ (KRC) ခေါ် ကရင်တော်လှန်ရေးကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ယင်းကရင်တော်လှန်ရေးကောင်စီ (KRC) တွင် အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်ကြသည်။

- (၁) စောဟန်တာသာမွေး ဥက္ကဋ္ဌ
- (၂) မန်းဘဇန် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) နှင့် နိုင်ငံခြားရေး
- (၃) ဗိုလ်ချုပ်မင်းမောင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) နှင့် အုပ်ချုပ်ရေး
- (၄) စကောလယ်တော အတွင်းရေးမှူးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး
- (၅) မန်းသိန်းမောင် တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူး
- (၆) မန်းဘျိုမြိုင် လယ်ယာနှင့်သစ်တောဌာန
- (၇) ပဒိုဝီရီရော် ပြည်ထဲရေး
- (၈) ပဒိုထောရေ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်တော်
- (၉) ပဒိုစုပေါ်လွီ ပြန်ကြားရေး
- (၁၀) ပဒိုဘထွန်း ပညာရေးနှင့်ကျန်းမာရေး
- (၁၁) ပဒိုဖိုးညော တရားသူကြီးချုပ်

တို့ပါဝင်ကြသည်။

ယင်းသို့ ရှိစဉ် (၁၉၆၃) ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် (ကဆောဝါး) ၌ (KNUP) နှင့် (KRC) ပူးပေါင်းအစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို ကျင်းပ၏။ ယင်းအစည်းအဝေးကျင်းပချိန်တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် တောတွင်းလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအား ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် အကြောင်းပြချက်ဖြင့် နိုင်ငံရေးထိုးစစ်တစ်ရပ်ဆင်နွှဲချိန်နှင့်လည်း တိုက်ဆိုင်နေပြန်၏။ ယင်း(ကဆောဝါး) အစည်းအဝေးတွင် မူလကပင် (KNUP) ၏လမ်းညွှန်ဝါဒဖြစ်သည့် မှတ်(စ်) လီနှင့်ဝါဒကို လက်မခံလိုသည့် (KRC) အဖွဲ့ဝင်ခေါင်းဆောင် (၁၀) ဦးတို့သည် စောဟန်တာသာမွေးကို ဗဟိုပြု၍ (KNUP) မှ နုတ်ထွက်သွားကြလေသည်။

ကရင်တော်လှန်ရေးအတွင်း ယင်းအကွဲအပြဲပေါ်တွင် အဓိကခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးဖြစ်သော စောဟန် တာသာမွှေးနှင့်မန်းဘဇန်တို့သည် စိတ်မကောင်းကြီးစွာဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့်-

“ဘဇန်ရေး ကရင်တော်လှန်ရေးတော့ ကွဲသွားပြီ ဒါပေမဲ့ မကွဲအောင်လုပ်ဖို့တော့အရေးကြီးတယ် မင်းနဲ့ငါဒါကို ဝင်ပြီးထိန်းသိမ်းပေးရမယ်-”

“ဒီအကွဲအပြဲတွေကို ခင်ဗျားနဲ့ကျွန်တော်တို့ပြန်ခေါင်းဆောင်ကြီးဖြေရှင်းရမယ်-” (မန်းဘဇန်နှင့် ကရင်တော်လှန်ရေးမှ)

မန်းဘဇန်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ

သံဃာ့အားဘုရားမလွန်သာ စကားကဲ့သို့ပင် ခေါင်းဆောင်များသည်လည်း တခါတရံတွင် နောက် လိုက်များ၏ ဆန္ဒကို မလွန်သာသည်များရှိကြသည်။ သာဓကအားဖြင့် အင်းစိန်အရေးအခင်းတွင် စောဘ ဦးကြီးသည် မန်းဘဇန်နှင့်စောဟန်တာသာမွှေးတို့၏ဆန္ဒကို မလွန်သာခဲ့သည့်နည်းတူ ယခု (KNUP)နှင့် (KRC)အကွဲတွင်လည်း နှစ်ဘက်နောက်လိုက်များ၏ဆန္ဒကို စောဟန်တာသာမွှေးနှင့်မန်းဘဇန်တို့သည် မလွန်သာပဲ ရှိခဲ့ကြပြန်သည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးတို့၏နိုင်ငံရေးသဘာဝအရကရင်တော်လှန်ရေးအတွင်း၌ ကွဲပြားသွား သည်ကို သူတို့ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးရင်ထုမနာဖြစ်ခဲ့ကြပြီး စိတ်ပိုင်းကပြန်လည်ညီညွတ်အောင် လုပ်မည်ဟု အားခဲ ကြသော်လည်း လက်တွေ့ဘဝ၌ မစွမ်းဆောင်နိုင်ကြတော့ပေ။ သို့ဖြင့် (၁၉၆၃-၆၄)ခုနှစ်၊ တော်လှန်ရေး ကောင်စီမှ ခေါ်သောငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့စောဟန်တာသာမွှေးသည် (KRC)ကိုခေါင်း ဆောင်၍ သွားရောက်ဆွေးနွေးသည်။ မန်းဘဇန်သည် (မဒညတ)နှင့် (KNU)ကို ခေါင်းဆောင်၍ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲသို့ သီးခြားစီသွားရောက်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းသို့ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ လာရောက်စဉ်မန်းဘဇန်သည် တဘက်တွင် (KNU)ကို ခေါင်း ဆောင်လာခဲ့သော်လည်းလက်တွေ့ ဆွေးနွေးပွဲသို့ရောက်ရှိသောအခါ (မဒညတ)အဖွဲ့၏သဘာပတိအဖြစ်၎င်း၊ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ရဲဘော်ဌေးက(မဒညတ)အဖွဲ့၏အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်၎င်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ လာရောက်ကြသည့်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များအနက် မန်းဘဇန်ခေါင်းဆောင် လာသော (KNU)ခေါင်းဆောင်များ၏ဝတ်ပုံစားပုံကို လူထုကစိတ်ဝင်စားကြ၏။ မစ်ရှင်လမ်းရှိဂရေတန် ကျောင်းတွင် မန်းဘဇန်၏အိမ်ထောင်သက် (၂၅)နှစ်မြောက်ငွေတုသဘင်ကျင်းပသည်ကိုလည်း အများက စိတ်ဝင်စားကြ၏။ ပြီးလျှင်မန်းဘဇန်သဘာပတိအဖြစ်ခေါင်းဆောင်လျက် (မဒညတ)နှင့်တော်လှန်ရေးကောင်စီ တို့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးသည်ကိုလည်း လူတိုင်းကပင် မျှော်လင့်ချက်ထား၍ စောင့်စားကြည့်နေကြ၏။

သို့ရာတွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် အကြောင်းပြချက်များစွာဖြင့်(မဒညတ)အပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းရေးလာရောက်ဆွေးနွေးသော တောတွင်းလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့်(စောဟန်တာသာမွှေး၏ KRC မှလွဲ၍) ဆွေးနွေးပွဲကို တဘက်သတ်ရပ်စဲပစ်လိုက်လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် မန်းဘဇန်သည် တောတွင်းသို့ပြန်လာ ခဲ့ရပြီး စောဟန်တာသာမွှေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲအောင်မြင်သည်ဆိုကာမြို့ပေါ်သို့သူ့နောက်လိုက် များနှင့်အတူ ရောက်ရှိလာလေသည်။ ဤသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်တော်သည် (၁၉၇၈)ခုနှစ်၊ မိုးရာသီတွင် “မယ်သဝေဂီဝိတ်”၌ ပဒိုသန်းအောင်၊ ဆရာကြီးစကောလယ်တောတို့နှင့် တွေ့ဆုံရသောအခါ မေးခွန်းနှစ်ခု

ကိုမေ့ခဲ့၏။ ပထမတစ်ခုမှာဆရာကြီးစကောလယ်တောကိုယ်တိုင်ခေါင်းဆောင်၍ တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့်သွား
ရောက်ဆွေးနွေးသည် အကြောင်းအရာနှင့်ဒုတိယမှာ မန်းဘဇန်သည် (KNU)အဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်၍ ငြိမ်း
ချမ်းရေးသွားရောက်ဆွေးနွေးသော်လည်း (မဒညတ)သဘာပတိအဖြစ်သာဆွေးနွေးခဲ့ရပြီး ပြန်လာရသည်
အကြောင်းတို့ပင်ဖြစ်သည်။

ထိုစဉ်ကပဒီစောသန်းအောင်သည် (KNU)တွင်ဗိုလ်ချုပ်မြဲပြီးလျှင် တာဝန်အရှိဆုံးဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ
ဖြစ်နေသည်။ ပဒီသန်းအောင်သည် ကျွန်တော်အမေးစကားကြောင့် ပြုံး၍ ကျွန်တော့်ကိုတာလှည့်၊ ဆရာကြီး
စကောလယ်တောကိုတာလှည့်ကြည့်လိုက်သည်။ ပြီးလျှင် ဆရာကြီးစကောလယ်တောကိုဖြေစေလေသည်။
(KNU)အဖွဲ့သည် (၁၉၇၀)ခုနှစ်များအလွန်၌ တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်အကူအညီ
ရရှိရန် ဆရာကြီးစကောလယ်တောခေါင်းဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကိုစေလွှတ်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် တရုတ်
ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ကွန်မြူနစ်ပါတီချင်းဖြစ်သော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့်သာ ဒေါ်လိုက်ဆက်ဆံကြောင်း၊
သို့ဖြစ်၍ (KNU)အလိုရှိသော အကူအညီကို ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီကမှတစ်ဆင့်သာ တောင်းခံရန်ပြော
သဖြင့် ဤအတိုင်းပြန်လာခဲ့ပါသည်ဟု ဆရာကြီးစကောလယ်တောကကျွန်တော့်ကိုပြောပြ၏။ ဆရာကြီးကပင်
ဆက်၍ သူ့အပါအဝင် မန်းဘဇန်ခေါင်းဆောင်၍သွားခဲ့သော (KNU)ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည်
တော်လှန်ရေးကောင်စီနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးမဆွေးနွေးခဲ့ရကြောင်း၊ (မဒညတ)နှင့်ဆွေးနွေးရာမှ ဆွေးနွေးပွဲကို
ဖျက်သိမ်းရပ်ဆိုင်းပစ်လိုက်သောအခါ မန်းဘဇန်သည် ဗိုလ်မှူးကြီးလှဟန်(ဆွေးနွေးပွဲခေါင်းဆောင်)အား
တောင်းတောင်းပန်ပန်ဖြင့်(KNU)နှင့်ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် မေတ္တာရပ်ခံသော်လည်း ဗိုလ်မှူးကြီး လှဟန်
သည် တင်းတင်းမာမာဖြင့်မဆွေးနွေးနိုင်ကြောင်းဆွေးနွေးပွဲကိုရပ်စဲလိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်းပြောသဖြင့် မန်းဘဇန်မှာ
များစွာစိတ်မကောင်းဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု ဆရာကြီးစကော လယ်တောက ပြန်လည်ပြောပြလေသည်။

(KNUP မှ မူလ KNU)

ယင်းသို့ဖြင့် (၁၉၆၃)ခုနှစ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲပျက်ပြားသွားပြီးနောက်ပိုင်း တော်လှန်ရေးကောင်
စီသည် ရထားသောနိုင်ငံရေးအပေါ်စီးကို အကြောင်းပြု၍ တောတွင်းလက်နက်ကိုင်များအားစစ်ရေးဖြင့် အပြင်း
အထန်ထိုးစစ်ဆင်သည်။ အချိန်တည်းတွင် (၆)ခုရိုင်ငြိမ်းချမ်းရေးဆန္ဒပြပွဲတွင် ခေါင်းဆောင်ပါဝင်သော လက်ဝဲ
နိုင်ငံရေးသမားများနှင့်ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်များလည်းတကြွမ်းဖမ်းဆီးခြင်းခံရသည်။ ထိုအချိန်မှာပင်
ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီဌာနချုပ်တည်ရာ ပဲခူးရိုးမတွင် ပထမ၌သခင်သန်းထွန်းသည်ပီကင်းပြန်များအား အမာ
ခံထား၍တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးကိုပုံတူယူ၍သူနှင့်ဆန့်ကျင်သူများအား ရှင်းလင်းပစ်သည်။ အဓိက
ပစ်မှတ်မှာ ဗိုလ်ရန်အောင်ကိုရှယ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် တာဝန်ယူခဲ့သော ရဲဘော်ဌေးတို့ဖြစ်ကြသည်။
နောက်ပိုင်းတွင် ပီကင်းပြန်များပါ ရှင်းလင်းခြင်းခံကြရပြန်လေသည်။

ယင်းတရုတ်ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးနှင့်အလွန်အကျွံလက်ဝဲဝါဒသည် (KNUP)အတွင်းသို့ပါ
ရိုက်ခတ်လာလေသည်။ အထူးသဖြင့်(KNUP)အစားကရင်ကွန်မြူနစ်ပါတီကိုပင် ထူထောင်ရန်စိုင်းပြင်းလာ
ကြသည်။ တချိန်တည်းတွင် မန်းဘဇန်၏ခေါင်းဆောင်မှုမှာ စမ်းသပ်ခြင်းခံလာရလေသည်။ မန်းဘဇန်၏ခေါင်း
ဆောင်မှုသည် အားပျော့သည်။ ဓနရှင်လူတန်းစားအတွေးအခေါ်မကင်းစင်ဟု စွပ်စွဲတိုက်ခိုက်လာကြသည်။

ဤသည်နှင့်ပတ်သက်၍ မန်းဘဇန်သည် “ မန်းဘဇန်နှင့်ကရင်တော်လှန်ရေး ” တွင် ပွင့်လင်းစွာပင်ဖော်ပြထားလေသည်။

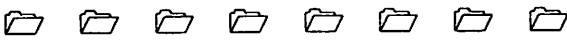
ယင်းသို့ (KNUP) အတွင်းအယူအဆပြင်းထန်လာစဉ် စောကျော်မြသန်းနှင့်ဗိုလ်ကျင်ပေတို့ ခေါင်းဆောင်သောအစုသည် ဝဲရိုးစိုးမသို့ပြောင်းရွှေ့သွားကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးအရှိန်က မြင့်တက်နေချိန်လည်းဖြစ်သည်။ (၁၉၆၈)ခု၊ ဇူလိုင်လထဲတွင် ယင်းတို့နှစ်ဦးခေါင်းဆောင်၍ ဝဟိုကော်မတီအစည်းအဝေးခေါ်ယူသည်။ မန်းဘဇန်နှင့်သူ၏အစုက ယင်းအစည်းအဝေးကို မတက်ပဲနေသည်။ မကြာမီအစိုးရ၏ထိုးစစ်ကြောင့် သခင်သန်းထွန်းမှာ လုပ်ကြံခံရသည်။ စောကျော်မြသန်းမှာ ဖျားနာ၍ သေဆုံးပြီး၊ ဗိုလ်ကျင်ပေမှာ တိုက်ပွဲ၌သေဆုံးသွားပြန်သည်။ (၁၉၇၅)ခု၊ အောက်တိုဘာလတွင် ဖြစ်သည်။ ဖိပွန်နယ်၌အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ရှေ့ရှုသောအစည်းအဝေးတရပ်ကို ကျင်းပ၏။ ယင်းအစည်းအဝေးမှာပင် အမျိုးသားရေးလိုအပ်ချက်အရ (KNUP) ကို ဖျက်သိမ်း၍ မူလ (KNU) ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးပြန်ဖြစ်လာသည်။

ကျွန်တော်မာနယ်ပလောသို့ရောက်လာစဉ် ကရင်တော်လှန်ရေးကို (KNU) ကခေါင်းဆောင်နေသောကာလဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် (KNU) ၏လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အဖြစ်တဘက်တွင် (KNLA) နှင့် (KNDO) တို့ရှိနေကြပြီ။ တဘက်တွင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်စည်းရုံးရေးအနေဖြင့်ကော်သူးလေအစိုးရ၊ ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးနှင့်ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံးဟူ၍ရှိနေကြသည်။ ထို့အပြင် (KNU) ၏ဦးဆောင်မှုနှင့် (KNU) ၏နိုင်ငံရေးဩဇာနှင့်မကင်းပါဟုပြောလိုရသည့် (DAB) နှင့် (NDF) တပ်မောင်းစုကြီးနှစ်ခုလည်းရှိနေသည်။ ထိုမှဒေါက်တာစိန်ဝင်း၏အမျိုးသားညွန့်ပေါင်းအစိုးရနှင့်စစ်အစိုးရအားပုန်ကန်ခြားနားနေကြသော အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးတို့၏ဌာနချုပ်သည်လည်းမာနယ်ပလော၌အခြေစိုက်ထားကြလေသည်။

သို့ဖြင့်- နေ့တနေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်မောင်မောင်နှင့်ကျွန်တော်စကားလက်ဆုံကျနေစဉ်ဗိုလ်ချုပ်မောင်မောင်ကရတ်တရတ် (KNU) ၏ဖွဲ့စည်းပုံကို ကျွန်တော့်အားရေးဆွဲခိုင်း၏ ထိုအခိုက်မှာပင် ကျွန်တော်သည် နိုင်ငံရေးသဘောတရားရေး၊ မီးပင်လယ်တွင် ကူးခတ်ခဲ့ရရှာသော မန်းဘဇန်အားကွက်ကန်မြင်လိုက်ရ၏။ သို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည်အရာရာကိုလေ့လာပါရစေဦးဟု ဗိုလ်ချုပ်မောင်မောင်အားပြန်ပြောလိုက်မိသည်။

၁၉၇၆- ခုနှစ်၊ အရောက်တွင် ကရင်တော်လှန်ရေးတာဝန်အရပ်ရပ်သည် ပုန်းပြောင်းတာဝန်အနေဖြင့် မန်းဘဇန်ထံမှ ဗိုလ်ချုပ်မြထံသို့ရောက်ခဲ့လေသည်။

ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များအနက် သဘောတရားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ မီးပင်လယ်ထဲတွင် မရပ်မနားကူးခတ်ခဲ့ရရှာသော မန်းဘဇန်တယောက် (၁၉၈၂)၊ မေလ(၃၁)ရက်နေ့တွင် ခရစ်ယာန်တယောက်၏ ကွယ်လွန်ခြင်းမျိုးဖြင့်ပင် ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။

“နှလုံးရည်သမား ဆရာသာထို”(၂၂)
(ပျော့၍ မာသည်)

လောကတွင် အကြမ်းဖျဉ်းအားဖြင့် လူနှစ်မျိုး နှစ်စားရှိသည်ကို တွေ့ကြရပေမည်။ တမျိုး တစားသည် အပြင်သဏ္ဍာန်၌ မာကျောပြီး အတွင်း၌ ပျော့၏။ အခြားတမျိုးတစားသည် အပြင်သဏ္ဍာန်၌ ပျော့၍ အတွင်းမှာမူ မာကျော၏။ ဆရာသာထို(စောသာထို)သည် အပြင်သဏ္ဍာန်၌ ပျော့ပျောင်း၍ အတွင်း၌ မာကျောလှသည်။ ခိုင်ခန့်လှသည်။ တနည်းအားဖြင့် ကြိမ်ပင်ကဲ့သို့ ဖြစ်သတည်း။

ဆရာသာထိုသည် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးနှင့် စတင်ခဲ့သော်လည်း အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုတွင် အဆုံးသတ်ခဲ့သည်။ (၁၉၄၅)ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ(၁၉)ရက်နေ့၊ နေသူရှိန်အစည်းအဝေးကြီးမှ ဖတပလ(ဖဆပလ) ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် (၃၆)ဦးကို ရွေးချယ်ရာတွင် ကရင်အမျိုးသား(၃)ဦး (မန်းဘခိုင်၊ စောဘဦးကြီး၊ ဆရာသာထို)ထဲတွင် ဆရာသာထိုသည် တဦးဖြစ်သည်။ (၁၉၄၃)ခုနှစ်၊ ဂျပန်ခေတ်နှင့် ဂျပန်ကပေးသော လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက်၌ ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးအတွက် အဓိပတ်ဒေါက်တာဘမော်မှ ဖိတ်ကြားခဲ့သည့် ကရင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်(၁၅)ဦးတွင် ဆရာသာထိုသည် တဦးဖြစ်သည်။ ထိုမှ လိုအပ်သလို ဗမာခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းနိုင်ရန် ရန်ကုန်တွင် တာဝန်ခံနေကျန်ရစ်ခဲ့သည့် ကရင်ခေါင်းဆောင်(၄)ဦး (ဝတ်လုံစောဘမောင်၊ မန်းဘခင်၊ စောဘဦးကြီး၊ ဆရာသာထို)အနက် ဆရာသာထိုမှာ တဦးဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဂျပန်တော်လှန်ရေးစတင်သောအခါ မူလကပင် ကရင် - ဗမာနားလည်မှု ရထားသောကြောင့် များစွာအဆင်ပြေခဲ့လေသည်။

ဆရာသာထိုသည် စစ်ပြီးခေတ် ပထမဆုံးပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည့် ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ဖြစ်သည့် (KCO) ၏ ပထမဆုံးသော တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူးလည်းဖြစ်သည်။ (၁၉၄၅)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပသော (KCO) နှင့် (KYO) ပေါင်းစည်း၍ (KNU) ဖွဲ့စည်းသောအခါ ပထမဆုံး (KNU) ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးသည်လည်း ဆရာသာထိုပင် ဖြစ်သည်။ (၁၉၄၉)ခုနှစ်၊ အင်းစိန်အရေးအခင်းကို အကြောင်းပြု၍ ကရင်ခြိမ်းရိုခံရပြီး နောက်၌ ဆရာသာထိုသည် ထောင်ထဲသို့ ရောက်ခဲ့ရသည်။ ထိုမှ ဆရာသာထိုသည် တော်လှန်ရေးကောင်စီလက်ထက် သမိုင်းဝင်နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သည့် (၃၃)ဦးအကြံပေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းသောအခါ အဖွဲ့ဝင်တဦးအဖြစ် ပါဝင်လာသည်။

ဆရာသာထို၏ ဘဝတွင် ဝန်ကြီး၊ ဝန်ကလေးလည်း မဖြစ်ခဲ့။ ကျောင်းဆရာမှလွဲ၍ အစိုးရန်ထမ်းပင် မလုပ်ခဲ့။ သို့ရာတွင် ဆရာသာထိုသည် အနေတည်သည်။ အပြောတည်သည်။ မိမိ၏ ယုံကြည်မှုအပေါ်တွင် တည်ကြည်ခိုင်မြဲသည်။ သို့ဖြစ်၍ လောကအသီးသီး၏ ရိုသေလေးစားခြင်းကို ခံရ၏။

“ငယ်စဉ်ဘဝ”

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် သာယာဝတီနယ်မှ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် အများဆုံးပေါ်ထွက်လာကြသည့်အနက် ဆရာသာထိုသည်လည်း သာယာဝတီနယ်သားတဦး ဖြစ်သည်။ သာယာဝတီခရိုင်၊ မင်းလှမြို့နယ် “ကိုင်းပြင်ကြီးချောင်းနား” ရွာ၌ ဆရာသာထိုကို (၁၉၀၂)ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာ(၂၈)ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ မိဘနှစ်ပါးမှာ ဦးစံဖြူနှင့် ဒေါ်ဖွဲ့တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ကျွန်တော်သည် အကြောင်းကိစ္စတစ်ခုဖြင့် မင်းလှမြို့သို့ ရောက်ရှိစဉ် ဒေသခံမိတ်ဆွေများ၏ ကူညီမှုဖြင့် ဆရာသာထို၏ဇာတိ “ကိုင်းပြင်ကြီးချောင်းနား” ရွာသို့ ရောက်ခဲ့ဘူး၏။

ငယ်စဉ်က ဆရာသာထိုသည် ကိုင်းပြင်ကြီးချောင်းနားရွာ မူလတန်းကျောင်းမှာပင် စတင်ပညာသင်ကြားသည်။ ရွာကျောင်း၌ စတုတ္ထတန်းအောင်ပြီးနောက် သာယာဝတီမြို့ ကရင်အထက်တန်းကျောင်းသို့ပြောင်းရွှေ့နေသည်။ (၁၉၂၁)ခုနှစ်တွင် ယင်းကျောင်း၌ပင် (၁၀)တန်းအောင်သည်။ ထိုမှ ဂျင်ဆင်ကောလိပ်၌ ဥပစာအထက်တန်းအောင်သည်။ စားဝတ်နေရေးအရ “ကြာအင်းဆိပ်ကြီး”ရှိ အင်္ဂလိပ် - မြန်မာအထက်တန်းကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာသွားလုပ်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဇာတိသာယာဝတီမြို့ အဘီအမ်အထက်တန်းကျောင်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့၊ ခရိုင်လမ်း(ရေကျော်လမ်း)ရှိ “မက်သဒစ်”အထက်တန်းကျောင်းတို့တွင် အထက်တန်းပြဆရာအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ထိုကျောင်းများသည် သာသနာပြုအဖွဲ့ပိုင် ကျောင်းများဖြစ်ကြသည်။

(၁၉၂၉)ခုနှစ်တွင် ဇနီးသည် “နောဒေမေ”နှင့် အိမ်ထောင်ကျသည်။ အိမ်ထောင်သက်အတွင်း တဦးတည်းသော သမီးဖြစ်သည့် “နောမာဂရက်”ကို ထွန်းကားသည်။ ဆရာသာထိုသည် အနေအထိုင်ကျစ်လစ်သည်။ ဇနီးသည်မှာ ငွေကြေးအထိုက်အလျောက် ကြွယ်ဝသူဖြစ်၍ ကြည့်မြင်တိုင်၊ ဧရာဝတီဝင်းအတွင်းရှိ ကရင်ခြေတံရှည် အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်း တဒါဇင်လဲတွင် ဆရာသာထိုတို့အိမ်မှာ တလုံးပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် စစ်ကြီးဖြစ်လာ၍ ရန်ကုန်မြို့ကို ဂျပန်လေယာဉ်က ပထမဆုံး ငုံးကြဲသောအခါ ဆရာသာထိုသည် ရန်ကုန်မှ ဇာတိသာယာဝတီမြို့တွင် ပြန်နေသည်။ ဂျပန်ခေတ်အတွင်း ဆရာသာထိုသည် ပညာရေးအမြင်မှ တစ်ဆင့် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးအမြင်သို့ ပြောင်းလဲလာလေသည်။

“အမျိုးသား နိုင်ငံရေးအစ”

ဂျပန်ဝင်စ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် ဖြစ်ပွားသော ကရင် - ဗမာ ပဋိပက္ခသည် သာယာဝတီနယ်အတွက်ပါ ထိုစဉ်က စိုးရိမ်ဖွယ် အခြေအနေ ရှိလာသည်။ ဤတွင် သာယာဝတီခရိုင်အတွင်းရှိ ဗမာခေါင်းဆောင်များနှင့် ကရင်ခေါင်းဆောင်များသည် အမြော်အမြင် ကြီးမားစွာဖြင့် ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဗမာခေါင်းဆောင်များထဲက သခင်ချစ်မောင်(ယခုဝိဇ္ဇာရသခင်ချစ်မောင်)နှင့် ကရင်ထဲမှ ဆရာသာထိုတို့သည် ရှေ့တန်းက ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂျပန်ခေတ်တွင် သာယာဝတီခရိုင်နှင့် ပြည်ခရိုင်တွင် ကရင် - ဗမာ ပဋိပက္ခ မဖြစ်ရလေအောင် အချိန်မီ ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။

ဤသည်ကို အကြောင်းပြု၍ဂျပန်ခေတ် အဓိပတိဒေါက်တာဘာမော်ကကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးတည်ဆောက်ရန်အတွက် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ကရင်ခေါင်းဆောင်(၁၅)ဦးကို ဖိတ်ကြားရာတွင် ဆရာသာထိုလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုမှ ရန်ကုန်မြို့ပေါ်တွင်နေ၍ ဗမာခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း၍ ရှေ့လှုပ်ငန်းစဉ်များ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ ဆရာသာထိုသည် ရန်ကုန်မြို့ပေါ်တွင်နေ၍ တာဝန်ခံရမည့် ကရင်ခေါင်းဆောင်(၄)ဦးထဲတွင် တဦးအဖြစ် နေကျန်ရစ်ခဲ့ရသည်။ ထိုမှ စစ်ပြီးကာလနှင့် လွတ်လပ်ရေးအကြို (KCO) နှင့် (KNU) ဖွဲ့စည်းရာတွင် ဆရာသာထိုသည် ရှေ့ဦးပါဝင်ခဲ့သည့် ခေါင်းဆောင်တဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ကရင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ တောင်းဆိုသည့် အစည်းအဝေးတိုင်းတွင် ဆရာသာထိုသည် ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် တဦးအနေနှင့် ခေါင်းဆောင်ပါဝင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဆရာသာထို၏ မူလသဘာဝ ပင်ကိုယ်စရိုက်မှာ စောင့်စည်းထိန်းသိမ်းနိုင်သူဖြစ်ပေရာ ပြင်းထန်လာသော အမျိုးသားရေးလှိုင်းဂယက် အတွင်းမှာပင် နုတ်မလွန်အောင်၊ လက်မကျွန်အောင် နေထိုင်နိုင်ခဲ့လေသည်။

ဆရာသာထိုသည် နှလုံးရည်သမားဖြစ်၍ အခြားသော အမျိုးသားရေး ခေါင်းဆောင်များ၊ မစွမ်းဆောင်နိုင်သော လုပ်ငန်းနှစ်ခုကို လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းမှာ အမျိုးသားရေးအထောက်အပံ့ ဖြစ်စေရန် စာအုပ်ရေးသား ထုတ်ဝေခြင်းပင်ဖြစ်၏။ (KNU) အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအနေနှင့် ဆရာသာထိုရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သော စာအုပ်နှစ်အုပ်မှာ - - -

(၁) လွတ်လပ်ရေးလမ်းစဉ်၊

(၂) ကရင်နှင့် နိုင်ငံရေးပြဿနာ စာအုပ်နှစ်ပင် ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်ရေးလမ်းစဉ် စာအုပ်အဖုံး၌ (KNDO) ၏ အဓိကခေါင်းဆောင် (၃)ဦးဖြစ်သော မန်းဘဇန်၊ စောစန်းကော၊ စောဟန်တာသာမွှေးတို့ပုံကို အသီးသီး ဖော်ပြထား၏။

ယင်းစာအုပ်တွင် ထူးခြားမှုတခုအနေနှင့် ဖော်ပြထားသည်မှာ ရှားရှားပါးပါးဖြစ်သော စောဘဦးကြီး၏ ဆောင်းပါးတပုဒ်ပင် ဖြစ်သည်။ စောဘဦးကြီးအား ဥပဓိရုပ်ကောင်းခြင်းနှင့် စကားပြောကောင်းခြင်းကို သိကြသော်လည်း မြန်မာစာ အရေးအသား ကောင်းခြင်းကိုကား သိသူအလွန် နည်းပါး၏။ ဆရာသာထို၏ စာအုပ်တွင်ပါသော စောဘဦးကြီးရေးသားသည် အစိုးရတရပ်၏ ကောင်းခြင်းအင်္ဂါ ဆောင်းပါးကို ဖတ်ရလျှင်စောဘဦးကြီး၏ မြန်မာစာအရေးအသား ကောင်းခြင်းကိုမျှမက စောဘဦးကြီး၏ နိုင်ငံရေးလေ့လာမှု အတိမ်အနက်ကိုပါ လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ကြပေသည်။

“ဆရာသာထိုနှင့် ထောင်ဆု”

(၁၉၄၉)ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလအတွင်း အင်းစိန်အရေးအခင်းကို အကြောင်းပြု၍ (KNU) ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များ ရန်ကုန်မြို့မှ ထွက်ခွာသွားသောအခါ ဆရာသာထိုသည် လိုက်ပါမသွားပဲ၊ ရန်ကုန်မြို့တွင်း၌ ပုန်းအောင်းကျန်ရစ်ခဲ့၏။ ယင်းသို့ ပုန်းအောင်းကျန်ရစ်ခဲ့သဖြင့် ကရင်ခြိမ်းရိုခံရသောအခါ ဆရာသာထိုသည် ယင်းမြင်ကွင်းကို မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်ရရှိမှုမက မိမိ၏ ခယ်မတော်သူ(ဇနီးသည်၏ ညီမ)ကဦး ကျဉ်းကင်း၍ သေဆုံးသည်ကိုပါ မြင်တွေ့ခဲ့ရသည့် ခေါင်းဆောင်တဦးပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ လုံခြုံစွာ ပုန်းအောင်းနေသော်လည်း ဆရာသာထိုအတွက် မလုံခြုံ။ အင်းစိန်အရေးအခင်း ဖြစ်ပွားနေစဉ် ဆရာသာထို ပုန်းအောင်းနေရာမှ ဖမ်းဆီးခြင်း ခံလိုက်ရသည်။ ဤသို့ဖြင့် (KNU) ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင် တဦးဖြစ်သော ဆရာသာထိုသည် ပထမဆုံး ရန်ကုန်ထောင်ထဲ ဝင်ခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်ထောင်ထဲ၌ (၂)နှစ်တိတိ နေခဲ့ရသည်။

ဆရာသာထိုသည် ထောင်ကထွက်ပြီးနောက် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်မှုများ ပြတ်တောက်သွားလေသည်။ စားဝတ်နေရေးအတွက် ယခင်လုပ်ခဲ့သော မက်သဒစ်ကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာပြန်လုပ်ရသည်။ ယင်းသို့ ကျောင်းဆရာလုပ်ရင်းဖြင့် ယခင်မပြီးဆုံးသေးသော ပညာရေးကို အဆုံးသတ်လိုက်သဖြင့် (ဘီ-အေ) အောင်သွားသည်။ ထိုမှ ကျောင်းဆရာအလုပ်က နားသော်၊ အခြေအနေအရ လုပ်လိုက် လုပ်နိုင်ရန် (ဘီ-အယ်လ်) ဝတ်လုံစာမေးပွဲကို တနေ့တလံ ပုဂံဘယ်ပြေးမလဲ နှလုံးမူ၍ ပြေသည်။ သို့ဖြင့် (၁၉၆၄)ခုနှစ်တွင် (ဘီ-အယ်လ်) အောင်သွားသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆရာသာထို၏

အသက်မှာ (၆၂)နှစ်ပင် ရှိနေပြီဖြစ်၏။ အသက်ရလာပြီဖြစ်၍ စာမပြုနိုင်။ ကျောင်းဆရာ မလုပ်နိုင်သော်လည်း အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကို လုပ်ဆောင်ရင်း ဆရာသာထိုသည် အမှသည်များရှိပါက နားနားနေနေဖြင့် ရှေ့နေလိုက်သေး၏။ ရှေ့နေအလုပ်တွင်လည်း အတွေ့အကြုံတမျိုးကို ရရှိစေလေသည်။

ဆရာသာထိုသည် (KNU) ၏ အတွေ့တွေ့အတွင်းရေးမှူးအနေနှင့် တောကတွင်းသို့ မဆင်းပါ။ ရန်ကုန်ထောင်ထဲတွင် (၂)နှစ် နေပြီးနောက် ဥပဒေတွင်းရှိ မည်သည့် အမျိုးသားနိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းများတွင်မှ မဝင်ပါ။ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု လုပ်ငန်းတွင်သာ အခြေခိုင်ခိုင် သန့်သန့်ကလေး နေလာခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် (၁၉၆၂)ခုနှစ် နောက်ပိုင်း စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းရာမှ နိုင်ငံရေးက အနားရသွားသော မန်ဘာဆိုင်နှင့် ဆရာသာထိုတို့သည် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု လုပ်ငန်းကို စွမ်းစွမ်းတမံ ဦးဆောင်မှု ပေးနိုင်ခဲ့ကြသော ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးပင် ဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့တော်အား အခြေခံ၍ နှစ်စဉ်ကျင်းပသော ကရင်နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်၏ အလှည့်ကျ ဥက္ကဋ္ဌနှစ်ဦးမှာ ဆရာသာထိုနှင့် မန်ဘာဆိုင်တို့ နှစ်ဦးပင် ဖြစ်ကြသည်။ အချို့သောနှစ်များတွင်မှ ဆရာဦးအားအောင် (ပဲခူးကရင်ကျောင်းအုပ်ကြီး)နှင့် ပဋိဦးသင် (ကရင်ပညာရေးအရာရှိချုပ်ဟောင်း)တို့က တနှစ်တလေ တာဝန်ယူပေးကြသည်။ ယင်းကရင်နှစ်သစ်ကူးနှင့်အတူ စာပေယဉ်ကျေးမှု လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသော ရန်ကုန်တိုင်း ကရင်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ လုပ်ငန်းကိုလည်း ဆရာသာထိုနှင့် မန်ဘာဆိုင်တို့ပင် မပြီးမပြု တာဝန်ယူခဲ့ကြသည်။ သူတို့နှစ်ဦးက ဦးစီးခေါင်းဆောင်ပြု၍ တာဝန်ယူပေးသောကြောင့်လည်း အဘက်ဘက်တွင် တင့်တောင့်တင့်တယ် ဖြစ်ခဲ့သည်။

အထူးသဖြင့် ဆရာသာထိုသည် (၁၉၆၈)ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းသော (၃၃)ဦး အကြံပေးကော်မတီတွင် အဖွဲ့ဝင်တဦး ဖြစ်လာသည်။ ထိုမှ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလက်ထက် (ဗဆပလ)အမှုဆောင်လူကြီးတဦး ဖြစ်ခဲ့ခြင်းနှင့် (၃၃)ဦး အကြံပေးကော်မတီဝင်တဦး ဖြစ်ခဲ့ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ (၁၉၈၀)ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလထုတ်တွဲနှင့် နိုဝင်ဘာလထုတ်များ ပေးသောအခါ ဆရာသာထိုသည် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည် (ပထမ)အဆင့်ဘွဲ့နှင့် နိုင်ငံရေးပင်စင် ချီးမြှင့်ခြင်း ခံရလေသည်။

ဆရာသာထိုသည် စစ်ပြီးခေတ် ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးတွင် ရှေ့ဆုံးမှ ဦးဆောင်ခဲ့သည့်အပြင် သူ၏ ဘဝဇနောင်းပိုင်း၌လည်း အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု လုပ်ငန်းများကို လမ်းပြရှေ့ဆောင်ခဲ့သည့် မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်တဦးပင် ဖြစ်လေသည်။

အိမ်ခြေတစ်ရာရွာစီမံကိန်းနှင့် ဆရာကြီးစောပေါ(လ်)ဖေါ (၂၃)
ယဉ်ကျေးမှုအစ

၁၉၆၀-ခုနှစ်ကရင်ပြည်နယ်၊ ဘားအံမြို့တွင် ကျင်းပသောကရင်ယဉ်ကျေးမှုညီလာခံကိုအကြောင်း ပြု၍ ဆရာကြီးစောပေါ(လ်)ဖေါကို ကျွန်တော်ပထမဆုံးမြင်ဘူးသည်။ ထိုစဉ်က ဆရာကြီးသည် ကရင်ပြည်နယ် သံတောင်မြို့၏ လူမျိုးစုလွတ်တော်(အထက်လွတ်တော်)အမတ်ဖြစ်သည်။ ယင်းကရင်ယဉ်ကျေးမှုဖော်ထုတ်ရေး ညီလာခံတွင် ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးဆောင်ထိန်းသိမ်းဆွေးနွေးသူနှစ်ဦးမှာထိုစဉ်က ဦးစောလုံ(ဝန်ကြီး) နှင့် ဆရာကြီးစောပေါ(လ်)ဖေါပင်ဖြစ်သည်။ ဦးစောလုံက ကရင်ယဉ်ကျေးမှုရေးရာအဖြာဖြာကို တင်ပြရာတွင် တပြည်နယ်စလုံးလွှမ်းခြုံတင်ပြ၍ ဆရာကြီးစောပေါ(လ်)ဖေါက သံတောင်နယ်ကို အခြေစိုက်ကာ အနုစိတ်တင် ပြ၏။ ဦးစောလုံနှင့်စောပေါ(လ်)ဖေါတို့ နှစ်ဦးစလုံး သံတောင်ဇာတိသားများလည်းဖြစ်ကြပေသည်။

တောင်ငူနှင့်သံတောင်ဆက်စပ်သည့်ဒေသကို ရှေးခေတ်သာသနာပြုဆရာများက ကရင်နုလုံးသား တည်ရာ ဗဟိုဒေသ(Karen's Heart of Land)အဖြစ်တင်စားကာခေါ်ဆိုကြ၏။ ကရင်ဒဏ္ဍာရီပြင်အရ ကရင်လူမျိုးများသည် “သောသီ”အမည်ရှိသော တောင်ပေါ်ကဆင်းသက်လာခဲ့ကြ၏။ ယင်း“သောသီ” တောင်သည် သံတောင်နယ်အတွင်း၌ရှိလေသည်။ ဗြိတိသျှခေတ်(၁၉၁၁)ခုနှစ်နှင့်(၁၉၃၁)ခုနှစ်ကောက်ယူ သောသန်းခေါင်စာရင်းများအရ ကရင်လူမျိုးအုပ်စုခွဲတစ်ဒါဇင်ကျော်ကို ဖော်ပြရာတွင် တောင်ငူနှင့်သံတောင် နယ်အတွင်းရှိ ကရင်လူမျိုးအုပ်စုခွဲကိုပင် ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။ အခြားဒေသများတွင် အဓိကဖြစ်သော စကောနှင့် ပိုးကရင်များကိုသာ မြင်တွေ့နိုင်သော်လည်း သံတောင်နှင့်တောင်ငူဒေသတွင်း၌ပူကရင်၊ ဘွဲကရင်၊ ကံဘား ကရင်၊ မော်နေဘွားကရင်အစရှိသောကရင်တို့ကိုလည်း မြင်တွေ့နိုင်ကြ၏။ အထူးသဖြင့်နမူနာအဖြစ်အထက် တွင်ဖော်ပြသော ကရင်အုပ်စုခွဲအားလုံးသည် အဓိကစကောနှင့်ပိုးကရင်အုပ်စုကြီးနှစ်ခုကပင် ဆင်းသက်လာ ခြင်းဖြစ်၏။ ဤနေရာတွင် အံ့ဩဖွယ်ရာကောင်းသည်မှာ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ဆရာကြီးစောပေါ(လ်) ဖေါသည် “ကံဘားကရင်” အမျိုးသားတဦးဖြစ်ခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြစ်၍ဆရာကြီးသည် မည်သည့်ဒေသတွင်မျှ မရှိသော ကရင်လူမျိုးအုပ်စုခွဲများ၏ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးစံများကို ကရင်ယဉ်ကျေးမှုဖော်ထုတ်ရေးညီလာခံတွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ရှုန်းရှုန်းဝေအောင် တင်ပြနိုင် ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်ကကျင်းပခဲ့သောကရင်ယဉ်ကျေးမှုဖော်ထုတ်ရေးညီလာခံကြီး၏ညီလာခံအစီအစဉ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လေသည်-

ပထမနေ့(၈-၁၁-၁၉၆၀)အစီအစဉ်

- (၁) ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဝန်ကြီးဒေါက်တာစောလှထွန်း၏ သဘာပတိမိန့်ခွန်း၊
- (၂) ကရင်ပြည်နယ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံသမိုင်းအကျဉ်းချုပ်(ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီသဘာပတိ- ဦးစောလုံ)
- (၃) ကရင်ယဉ်ကျေးမှုဖော်ထုတ်ရေးညီလာခံဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ကရင်ရေးရာအကျိုးဆောင်အဖွဲ့၊ အတွင်းရေးမှူး-မန်းသိန်းဟန်)
- (၄) ကရင်အမျိုးသားသီချင်း (ဆရာကြီးဂျွန်ဆင်ကံကြီး)

- (၅) ကရင်အမျိုးသားအလံတော်အကြောင်း (ဆရာကြီးစောဂျိန်းတာပ)
 - (ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများ- ဒေါက်တာစံအောင်၊ မန်းညွန့်အောင်၊ မန်းစိန်အောင်)
- (၆) ကရင်အမျိုးသားများ၏ အနုသုခုမပညာနှင့်ဓလေ့ထုံးစံများတင်ပြခြင်း (ဦးစောလုံ)
 - (က) ပဏာမယိမ်းအက
 - (ခ) အဝတ်အထည်လက်ဝတ်ရတနာများဝတ်စားဆင်ယင်ပြခြင်း
 - (ဂ) အဆောင်များ (လက်ဖွဲ့၊ပုတီး၊ အင်း) တင်ပြခြင်း
 - (ဃ) လက်နက်၊သိုင်း၊ ခိုင်းအက (တလကူသိုင်း၊ တတ်စောဒုန်း၊ စောမူနော်ဒုန်း)
- (၇) နေအိမ်ဆောက်ခြင်း၊ ဓလေ့ထုံးစံများ (ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေါ)
 - (က) မြေယာနှင့်နေ့ကောင်းရက်ကောင်းရွေးချယ်ခြင်း၊
 - (ခ) သစ်ဝါးများရွေးချယ်ခြင်း၊
 - (ဂ) အိမ်ပုံစံအနေအထားများဒေသအလိုက်ရွေးချယ်ခြင်း၊
 - (ဃ) အိမ်တွင်းအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊
 - (င) “ဟာဂျီ”စုံတွဲအကဖြင့် ဖြေဖျော်ခြင်း၊
- (၈) ရပ်ရွာအုပ်ချုပ်ခြင်းဓလေ့ (ဦးစောလုံ)
 - (က) အစိုးရအုပ်ချုပ်ခြင်း၊
 - (ခ) ဓလေ့ထုံးစံအရအုပ်ချုပ်ခြင်း
 - (ဂ) ကမာပါချစ်ကြည်ရေးသီချင်းဖြင့် ဖြေဖျော်ခြင်း၊
- (၉) သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ (ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေါ)
 - (က) တောင်ယာ၊လယ်ယာ၊ကိုင်းလုပ်ကိုင်ခြင်း၊
 - (ခ) သား၊ ငါးရှာဖွေခြင်း၊
 - (ဂ) ပျားဖွတ်၊ ပဒတ်နိုက်၊မွေးလိုက်ခြင်း၊
 - (ဃ) လယ်တောစိန်ယိမ်းဖြင့်ဧည့်ခံခြင်း၊
- (၁၀) ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ (သရာပန်းပြေ၊ စောဂျင်မီကျော်အေး၊ မန်းသာထူး၊ မန်းစိန်မောင်)
 - (က) လူဖျိုလှည့်ခြင်း၊ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်း၊
 - (ခ) မင်္ဂလာဆောင်တေးသံ “ ထား ”၊
 - (ဂ) အရှောင်ပေးခြင်း၊ လိပ်ပြာခေါ်ခြင်း၊
 - (ဃ) ဇွဲကပင်စွန်း၊ လွမ်းတေးသံ၊
 - (င) အရိုးကောက်ပွဲတော်၊
 - (စ) တလကူစောင်း၊ ကမ္ဘာတည်ဦးစတေးသံသာ၊
 - (ဆ) လူမှုဆက်ဆံရေး၊
 - (ဇ) တူရိယာငါးပါးနန်းဝင်ခန်း၊

ဒုတိယနေ့(၉-၁၁-၁၉၆၀) အစီအစဉ်

(၁) ကရင်အမျိုးသားစာပေရေးရာ(စောမူဒီခိုင်)

(၂) ကရင်ရာဇဝင်အကြောင်း (ပဒိုဦးစောဘီ)

အဆိုတင်သွင်းခြင်း (ဦးစောလှ)

ညီလာခံဒုတိယနေ့တွင် စောလုံသည်အရေးကြီးသောအဆိုတရပ်ကိုတင်သွင်းသည်။ ယင်းအဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ ကန့်ကွက်သူမရှိဘဲညီညွတ်တည်းထောက်ခံသည်။ အဆိုတွင် အောက်ပါအချက်များပါဝင်သည်။

(၁) ကရင်စာပေတခုတည်းဖြစ်ရေး၊

(၂) ကရင်ရာဇဝင်စာစောင်ပြုစုရေး၊

(၃) ကရင်ယဉ်ကျေးမှုကိုခေတ်နှင့်အညီဖော်ထုတ်ရေး၊

(၄) ရှေ့နှစ်အတွက် ယဉ်ကျေးမှုညီလာခံကျင်းပရန် နေ့ရက်နှင့်နေရာရွေးချယ်သတ်မှတ်ရေး၊

(၅) လက်ရှိကရင်အလံကို အမျိုးသားအလံတော်အဖြစ်သတ်မှတ်ရေး၊

(၆) ပြာသိုလဆန်းတရက် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို ဆက်လက်အတည်ပြုရေး၊

(၇) လက်ရှိကရင်အမျိုးသားသီချင်းအား အားလုံးလက်ခံနိုင်ရန်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေး၊

(၈) ကရင်ယဉ်ကျေးမှုထိန်းသိမ်းဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဗဟိုကော်မတီတရပ်ဖွဲ့စည်းရေး စသည်ဖြင့်ပါဝင်သည်။

ညီလာခံ၏သဘောတူဆုံးဖြတ်ချက်အရအောက်ပါအဖွဲ့ဝင် (၂၈)ဦးပါဝင်သော ကရင်ယဉ်ကျေးမှု ဖော်ထုတ်ရေးဗဟိုကော်မတီတရပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

ကရင်ယဉ်ကျေးမှုဖော်ထုတ်ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီ

(၁) ဝန်ကြီးဒေါက်တာစောလှထွန်း	ဥက္ကဋ္ဌ
(၂) ဗိုလ်ချုပ်စောကြာခိုင်(အငြိမ်းစား)	ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ
(၃) မန်းသိန်းဟန်(က-ဆ)	အတွင်းရေးမှူး
(၄) ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေါ	တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူး
(၅) မန်းညွန့်မောင်(မောင်စင်ကြယ်) ပကဖ	(" ")
(၆) စောမြစိန်	(" ")
(၇) မန်းစိန်မောင်	ဘဏ္ဍာရေးမှူး
(၈) စောဂျင်မီကျော်အေး	စာရင်းစစ်
(၉) စောမက္ကဆီဘိုးသိန်း (က-ဆ ဥက္ကဋ္ဌ)	အဖွဲ့ဝင်
(၁၀) စောဂန္တီ (အေဘီကေအို)	"
(၁၁) မန်းမြသီး (အေဘီကေအို)	"
(၁၂) မန်းစအေး	"
(၁၃) မန်းမြဖုန်း	"
(၁၄) မန်းဘာရင်	"

- (၁၅) ပဒိုစောဘီ
 - (၁၆) ဆရာပန်းပြေ
 - (၁၇) ဆရာဂွန်ဆင်ကံကြီး
 - (၁၈) စောမူဒီးခိုင်
 - (၁၉) စောဂိုန်းတာပ
 - (၂၀) ဝိုလ်ကြီးဂွန်
 - (၂၁) စောအောင်ထွန်းဝင်း
 - (၂၂) စောအံ့ရစ်ဖူးချို
 - (၂၃) စောသန်းလွင် (ကရင့်ရှေ့ဆောင်ဂျာနယ်)
 - (၂၄) ဦးအေစိုးမြင့် (ပါလီမန်အတွင်းဝန်)
 - (၂၅) နော်လီလီသိန်း
 - (၂၆) ဆရာလှစိန်
 - (၂၇) ဆရာမန်းသာထွန်း
 - (၂၈) ဦးမောင်နု
- တို့အသီးသီးပါဝင်ကြသည်။

ငယ်စဉ်ဘဝ

ဆရာကြီးစောပေါ(လ်)ဖေါ၏ မိဘနှစ်ပါးမှာ စောကူးဖေါ(ကယ်ဘားကရင့်)နှင့် ဒေါ်နန်းဆိုင်(ရှမ်း) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေါကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကျိုင်းတုံမြို့၌ (၁၉၁၆)ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်(၁)ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ မွေးချင်း(၅)ဦးရှိရာ ဆရာပေါ(လ်)ဖေါမှာ တတိယမြောက်ဖြစ်သည်။ မွေးချင်းငါးဦးစလုံးယောက်ျား များချည်းဖြစ်ကြသည်။

- (၁) ဒေါက်တာမားကတ်(စ်)ဖေါ
- (၂) စောဒေးဗစ်ဖေါ
- (၃) စောပေါ(လ်)ဖေါ
- (၄) စောဟင်နရီဖေါ
- (၅) ပါမောက္ခဒေါက်တာပီလီယံဖေါ တို့ဖြစ်ကြသည်။

ကွန်တော်သည်ဆရာပေါ(လ်)ဖေါ၏အစ်ကိုအကြီးဆုံးဖြစ်သည့် လူမှုဖူလုံရေးဌာနမှ ဆရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာမားကတ်(စ်)ဖေါနှင့်ညီအငယ်ဆုံးဖြစ်သော စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်ပါမောက္ခချုပ်ဒေါက်တာပီလီယံဖေါ တို့နှစ်ဦးကိုသာ မြင်ဘူးသည်။

ဆရာပေါ(လ်)ဖေါ၏ပညာရေးမှာမွေးဖွားရာရှမ်းပြည်နယ်ကျိုင်းတုံမြို့ရှိ အဘီအမ်(A.B.M) ကျောင်းမှစတင်ခဲ့သည်။ အလယ်တန်းရောက်လျှင် ပုသိမ်မြို့တိုင်တရားအထက်တန်းကျောင်းသို့ပြောင်းရွှေ့ နေရာ ယင်းတိုင်တရားအထက်တန်းကျောင်းမှာပင် ဆယ်တန်းအောင်သည်။ (၁၉၃၃)ခုနှစ်တွင် ကရင်ကျောင်း

သားလူငယ်များပညာရင်နှီးသောကိစ္စရာ “ဂျွန်ဆင်” ကောလိပ်တွင် ဆက်လက်ပညာသင်သည်။ (၁၉၃၇)ခုနှစ် တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဘီ-အေ ဘွဲ့ရရှိသည်။

ဆရာပေါ(လ်)ဖေါ၏ကျောင်းသားလူငယ်ဘဝသည်ရိုးရိုးသားသားမြင့်မြင့်ကြံစကားဖြင့်အညီ ကျောင်းစာလုပ်ရင်းအားကစားမျိုးစုံကို လိုက်စားခဲ့၏။ ကင်းထောက်လုပ်ငန်းနှင့်တွဲဖက်လျက်ဘတ်(စ) ကတ်ဘော၊ တင်းနစ်၊ အလေးမ၊ ရေကူး၊ လှေလှော်၊ ဂွန်းဘား၊ ပြေးခုန်ပစ် အမျိုးစုံကို ဝါသနာထုံခဲ့၏။ သို့ရာတွင် အားကစားအသီးသီးတွင်ထိပ်ဆုံးမှ ထူးချွန်ဆုများဆွတ်ခူးနိုင်ခဲ့သော်လည်းပြေးခုန်ပစ်တွင် သာမန်သာရှိခဲ့၏။

ယင်းကဲ့သို့ကင်းထောက်လုပ်ငန်းနှင့်အတူ အားကစားမျိုးစုံဝါသနာထုံမှုကို အကြောင်းပြု၍ ဆရာ ပေါ(လ်)ဖေါအဖို့ ကျောင်းပြီးသည်နှင့်ပထမအကြိမ်(၁၉၃၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၉)ခုနှစ်ထိ ကင်းထောက်ဆရာ၊ (၁၉၅၄) ခုနှစ်မှ (၁၉၆၀)ခုနှစ်အထိ၊ ဒုတိယအကြိမ်ကင်းထောက်ဆရာ၊ တတိယအကြိမ်(၁၉၆၂)ခုနှစ်မှ (၁၉၆၆)ခုနှစ် အထိကင်းထောက်ဆရာအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရ၏။ ဆရာပေါ(လ်)ဖေါ၏ရိုးသားတည်ကြည်မှုကို အကြောင်းပြု၍ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝတွင် “ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကရင်ကျောင်းသူ/သားများအသင်း” ၏ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်(၂)နှစ်ဆက်တိုက်ရွေးချယ်ခြင်းခံခဲ့ရ၏။

ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေါ၏ဇာတိမှာသံတောင်နယ်ဖြစ်သော်လည်းမွေးဖွားရာတွင်မူ ရှမ်းပြည်ကျိုင်းတုံ ဖြစ်သည်။ ထိုမှပုသိမ်တွင်အထက်တန်းအောင်သည်အထိ ကျောင်းနေခဲ့ပြီးတဖန်မြောင်းမြသို့အမှုထမ်းအဖြစ် ရောက်ခဲ့ရပြန်သည်။ ဤတွင် (၁၉၄၂)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ (၂၇)ရက်၊ ဂျပန်ဝင်စတွင်မြောင်းမြတဘက်ကမ်းမှ ကွယ် လယ်ဇာတိသူဆရာကတော် “နော်ဆာဝါး” နှင့်အကြောင်းပါခဲ့သည်။ ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေါတွင် သားသမီး (၉)ယောက်ထွန်းကားရာ ဒုတိယသမီး “ဝါးဝါးဖေါ” သည် တချိန်က ကရင်လူငယ်ကျောင်းသားများ၏ ကျေးလက်တောရွာပြန်လည်ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းတွင် တက်ကြွစွာပင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုမှ တစ်စက္ကန့်ဆေးကုဆရာ ဝန်ဘွဲ့ ရ ဝမ်းဒါးဖူးပေါ(လ်)ဂျိုးဇက်ပေါ(လ်)နှင့်အငယ်ဆုံးနီကလပ်(စ်)ပေါ(လ်)တို့ သည်လည်း ရန်ကုန်ရှိ ကျွန်တော်နေအိမ်သို့သူတို့ရောက်ဘူးခဲ့ကြလေသည်။

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး

စစ်ကြီးစတင်လာသောအခါ ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေါသည် ဇာတိဖြစ်သောသံတောင်နယ်တွင် ပြန်နေသည်။ သို့ရာတွင်စားဝတ်နေရေးအတွက် “မက္ကရီကာ” ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီကိုယ်စား လှယ်ဝင်လုပ်သည်။ ကုမ္ပဏီကဝန်ခံမျက်နှာဖြူအရာရှိ၏ “ကျွန်သခင်” ဆက်ဆံရေးကြောင့် ဆရာစောပေါ(လ်) ဖေါမှာ နေ့စဉ်စိတ်ဆင်းရဲကိုယ်ဆင်းရဲဖြစ်ရ၏။ ဤသို့ဖြင့်အောက်ဗမာပြည်ကိုလည်း ဂျပန်များသိမ်းပိုက်၍ ဗြိတိသျှများအောင်မြင်စွာဆုတ်ခွါသွားသည်တွင် “မက္ကရီကာ” ကုမ္ပဏီသည်လည်း အလိုလိုပင်ပိတ်သွား လေသည်။

ဂျပန်ခေတ်သံတောင်မြို့ဟောင်း(သံတောင်ကြီး)တွင်မိမိရွာမိမိနယ်လုံခြုံရေးအတွက်ဆရာစော ပေါ(လ်)ဖေါကိုယ်တိုင်ခေါင်းဆောင်၍ “ကာကွယ်ရေး”ဖွဲ့၏။ ယင်းသတင်းဂျပန်ထံရောက်သွားသောအခါ ဂျပန်ကို ပုန်ကန်ရန်လူသူလက်နက်စုဆောင်းနေကြောင်းသတင်းက ကားထွက်သွား၏။ ဤတွင် ဆရာစော ပေါ(လ်)ဖေါအပါအဝင်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ပေါင်း(၁၁)ဦးအဖမ်းခံကြရသည်။ ငါးဦးမှာ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်

ကိန်း”ကို အိမ်မက်မက်နေစဉ် အသိတခုတိုးဝင်လာသည်ကကျောင်းဆရာအနေအထားနှင့်စည်းရုံးရေးတခု တည်းဖြင့် ဤစီမံကိန်းကို သူမစွမ်းဆောင်နိုင်။ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာနှင့်နိုင်ငံရေးအာဏာတို့ဖြင့်ပေါင်းစည်းမှ သာ ယင်းစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပေမည်။ ယင်းအတွက်လွှတ်တော်ထဲရောက်၍ ဥပဒေပြုနိုင်ခဲ့ လျှင် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့်နိုင်ငံရေးအာဏာပေါ်ထွန်းလာသည်ကိုသူ သဘောပေါက်သွားသည်။ သို့ဖြင့် ဆရာကြီးစောပေါ(လ်)ဖေသည် (၁၉၆၀)ခုနှစ်၊ ဇွေးကောက်ပွဲတွင်သံတောင်မဲဆန္ဒနယ်မှဝင်ရောက်အရွေးခံခဲ့ရာ အလွယ်တကူပင် လူမျိုးစု(အထက်)လွှတ်တော်အမတ်ဖြစ်လာသည်။

စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရန်ကြိုးပမ်းခြင်း

အိမ်ခြေတစ်ရာရွာစီမံကိန်းဖြင့်လွှတ်တော်ထဲရောက်လာသော ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေအတွက်သူ၏ စီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်စတင်ကြိုးပမ်းလေသည်။ ထိုစဉ်က တရုတ်ပြည်နှင့်မြောက်ကိုရီးယားသို့ ချစ်ကြည်ရေးနှင့်လေ့လာရေးသွားသည့် မြန်မာပီလီမန်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွင် ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေမှာ အဖွဲ့ ဝင်တဦးဖြစ်သည်။ တရုတ်နှင့်မြောက်ကိုရီးယားရေမြေသည်အာရှတိုက်၏ရေကြောမြေကြောနှင့်တဆက် တည်းဖြစ်၍သူ စီမံကိန်းအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင် မည့်အရာရာကို ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေက လေ့လာသည်။ ထိုမှမြန်မာပီလီမန်ချစ်ကြည်ရေးနှင့်လေ့လာရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့လုံး မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်သွားပြီးနောက် ဆရာ စောပေါ(လ်)ဖေတဦးတည်းသူ၏စီမံကိန်းအတွက် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ခရီးဆက်ခဲ့သည်။

ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေဂျပန်ရောက်လျှင် သူ့စီမံကိန်းအတွက်လေ့လာနိုင်သည့်အချက်အလက်များ ကို ပထမစုဆောင်းသည်။ ပြီးလျှင်အထောက်အကူပြုစက်ပစ္စည်းများကို ရှာဖွေသည်။ ထိုမှ ကူဘိုတာ “**KU BOTA**” အင်ဂျင်နီယာများနှင့်အိမ်ခြေတစ်ရာရွာစီမံကိန်းအတွက် သူစတင်ဆွေးနွေးသည်။ ဤတွင်ကူဘိုတာ အင်ဂျင်နီယာများက လိုအပ်သော “**Hydrolic Pumps**” များကို ထုတ်ပေးနိုင်ကြောင်းကတိပေးကြ၏။ ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေမှာ များစွာပင်အားရကျေနပ်မိ၏။ သို့ဖြင့်ဂျပန်ကပြန်ရောက်လျှင်ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေ သည် တက်ကြွလန်းဆန်းစွာဖြင့် ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီအစည်းအဝေး(ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်)၌သူ၏ အိမ်ခြေတစ်ရာရွာစီမံကိန်း၏ရည်ရွယ်ချက်များကို၎င်း၊ ဂျပန်တွင်ရရှိနိုင်မည့်အကူအညီနှင့်အထောက်အပံ့ ပစ္စည်းများကို၎င်း တင်ပြ၏။ ဆွေးနွေး၏။ သို့ရာတွင်(၁၉၆၂)ခုနှစ်၊မတ်လ(၂)ရက်နေ့၌ စစ်အစိုးရတက်လာ သောအခါဆရာစောပေါ(လ်)ဖေ၏အိမ်ခြေတစ်ရာရွာစီမံကိန်းကောင်စီကောင်ဘုံသည် ပျောက်ဆုံးသွားလေသည်။

ဆရာကြီးစောပေါ(လ်)ဖေ၏ တောင်ငူနေအိမ်သည် စစ်တောင်းမြစ်နောက်ဘက်ကမ်းနှင့်မနီးမဝေး ကရင်မဈေးလမ်းပေါ်တွင်ရှိသည်။ လက်ရေချန်ပီယံနှင့်ဆင်ပိုင်ရှင်စောဂူဘီအိမ်နှင့်လည်းမလှမ်းမကမ်း၊ ကျွန်တော်မရီးအိမ်ရှိရာ ကရင်မဈေးနှင့်လည်းမနီးမဝေးတွင်ရှိလေသည်။ သို့ဖြင့်ကျွန်တော်တောင်ငူသို့ရောက်ရှိ လေတိုင်းဆရာစောပေါ(လ်)ဖေထံဝင်ရောက်လေ့ရှိ၏။ (မဆလ)လက်ထက်ကြေမှု့သွားသော သူ၏အိမ်ခြေတစ် ရာရွာစီမံကိန်းအကြောင်းကို မချင်မချင်ဖြင့် ကျွန်တော်ကိုပြောပြရာ၏။ ကျွန်တော်ထံတွင်ရှိသော မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းမှ အကျဉ်းချုပ်၍ ပြန်ထုတ်ထားသော ဟယ်ရီမာဂျယ်၏မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကရင်လူမျိုးများ (**The Karen People of Burma**)စာအုပ်သည် ဆရာစောပေါ(လ်)ဖေထံ၌ တအုပ်လုံးအပြည့်အစုံမူရင်း အတိုင်းရှိလေသည်။ စစ်အစိုးရသည်အရာရာကို နင်းချေသွားသည့်အနက် ဆရာကြီးစောပေါ(လ်)ဖေ၏ သံတောင်တောင်တန်းပေါ်၌ တည်ဆောက်မည့်အိမ်ခြေတစ်ရာရွာစီမံကိန်းကိုပါ နင်းချေသွားလေသည်။

ဆရာဦးစောဘိုးခင်သည် ကျောင်းနေရာတွင် နောက်ကျသည့် နည်းတူ အိမ်ထောင်ကျရာတွင်လည်း နောက်ကျသည်။ ဝထမတွင် လူငယ်သာဘဝ ပျော်ပျော်ပင် နေခဲ့သဖြင့် အိမ်ထောင်ရေးဘက်သို့ အာရုံက မရောက်ခဲ့။ ဤသို့ဖြင့် (၁၉၄၆)ခုနှစ်၊ အသက်(၃၂)နှစ်တွင်မှ ဆရာကတော် “နေမြဗော”နှင့် အကြောင်း ပါတော့သည်။ ယင်းသို့ အိမ်ထောင်ကျရာတွင် နောက်ကျသော်လည်း၊ သားသမီးကား (၅)ဦးတိတိ ထွန်း ကားသည်။ အကြီးဆုံးသုံးယောက်မှာ မိန်းကလေးများ ဖြစ်ကြပြီး အငယ်နှစ်ယောက်မှာ သားယောက်ျား ကလေးများ ဖြစ်ကြသည်။

“အမျိုးသားနိုင်ငံရေး”

လွတ်လပ်ရေးအကြံ့ဇော် (KNU) ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် ကရင်အမျိုးသားရေး ကြိုးပမ်းရာတွင် တောင်ငူနှင့် သံတောင်ရှိ ဒေသခံ ကရင်ခေါင်းဆောင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် များစွာပင် အရေးကြီးလှ ပေသည်။ ဆရာဦးစောဘိုးခင်သည် ဦးစောလှ၊ စောရွှေလေး၊ ဆရာဘထွန်း(ပုခိုထွန်း)၊ ဆရာစောပေါလ်ဗော၊ စောအေးစိုးမြင့်တို့ကဲ့သို့ တောတွင်းသို့ မဆင်းသော်လည်း (KNU) ဥပဒေတွင်း၌ရှိစဉ် တောင်ငူခရိုင်၏ (KNU) အတွင်းရေးမှူးသည် ဆရာဦးစောဘိုးခင်ပင် ဖြစ်သည်။

တနေသ၌ (KNU) ဌာနချုပ်မှ ကရင်လူမျိုးများ ကရင်ပြည်နယ် ရယူလိုကြောင်းကို ဒေသ အလိုက် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြကြရန် ညွှန်ကြားလာ၏။ ဆရာဦးစောဘိုးခင်သည် ခရိုင် (KNU) အတွင်း ရေးမှူးအနေနှင့် ယင်းငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြပွဲကြီးအတွက် နေမအား ညမအား ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်၏။ ထိုစဉ်က ကရင်လူမျိုးများရှိရာ ဒေသအသီးသီးတွင် ကရင်ပြည်နယ် ရယူလိုကြောင်း ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြပွဲများ ဆင်နွှဲ သည့်အနက် မအူပင်ခရိုင်နှင့် တောင်ငူခရိုင် ဆန္ဒပြပွဲသည် လူအင်အားသောင်းချီ တက်ရောက်ကြ၍ အကြီး မားဆုံး ဆန္ဒပြပွဲ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယင်းသည် ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်၏ စည်းရုံးစွမ်းဆောင်မှု တခုပင် ဖြစ်လေသည်။ ဆရာဦးစောဘိုးခင်သည် ပညာရေးလောကသားတဦးဖြစ်၍ အမျိုးသားရေးကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ပညာရေး အမြင်ဘက်က ရှုမြင်မှုက အလေးသာသည်။

(၁၉၅၂)ခုနှစ်၊ ပညာရေး ပိဋကတ်ပြားရေးအဖွဲ့ နောက်၌ ဆရာဦးစောဘိုးခင်အတွက် ကံကောင်းထောက်မ စွာ လန်ဒန်တက္ကသိုလ်၊ အရှေ့တိုင်းနှင့် အာဖရိကဘာသာစကား သင်ကြားရေးဌာနတွင် (၁)နှစ်ကျော် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခွင့် ရလိုက်သည်။ အထူးသဖြင့် ယင်းဌာနတွင် ဆရာဦးစောဘိုးခင်၏ “ထီးမုစီး” ရွာမှ “ဘွဲက ရင်” စကားကို လေ့လာသင်ကြားရာ၌ ဆရာဦးစောဘိုးခင်သည် သုတေသနလက်ထောက်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ရ၏။

“တောင်ငူက ကျောင်းများ”

ကျောင်းများကို ပြည်သူပိုင်မသိမ်းမီ ခေတ်က ဖြစ်သည်။ ကရင်လူမျိုးများ အများစု နေထိုင် ရာဖြစ်သည့် မြို့များအနက် တောင်ငူမြို့တွင် ကရင်နှင့် ဆက်နွယ်နေသော ကျောင်းများ အများဆုံးရှိသည်။ ရန်ကုန်-မန္တလေး ရထားလမ်းကုန်းမြင့်ပေါ်တွင် ဗရင်ဂျီသီလရှင်ကြီးများ အုပ်ချုပ်သော “ကွန်ဗင့်” အထက်တန်းကျောင်း၊ စစ်တောင်းတံတားခြေရင်းရှိ ဆရာကြီးဦးမိုးလို၏ “ဘန်ကာ” အထက်တန်းကျောင်း၊ ကရင်မဈေးလမ်းပေါ်ရှိ “ပကူး” အထက်တန်းကျောင်း၊ မြို့ကြီးရပ်ရှိ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်၏ “စိန်လွတ်” အထက်တန်းကျောင်းတို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းကရင်နှင့် ဆက်နွယ်နေသောကျောင်းများသည်

တချိန်တည်းတွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာရေး ဂိုဏ်းများနှင့်လည်း ဆက်စပ်နေလေသည်။ သာဓကအားဖြင့် ကွန်ဗင့်ကျောင်းသည် ရိုမန်ကက်သိုလစ်၊ဘန်ကာနှင့်ပကူးကျောင်းမှာ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်ဆရာကြီး ဦးစောဘိုးခင်၏ “စိန်လွတ်” မှာ အင်္ဂလိကန်၊ အကြောင်းမှာ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည် အင်္ဂလိကန် ဘာသာဝင်တဦးပင် ဖြစ်လေသည်။

အထက်တွင် ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည် ယင်းစိန်လွတ်ကျောင်းတွင် မူလတန်းမှစ၍ ကျောင်းနေခဲ့ရာ ယင်းကျောင်းမှာပင် ဆယ်တန်းအောင်ခဲ့သည်။ ထိုမှ ကျောင်းဆရာ ဖြစ်လာပြန်သော အခါတွင်လည်း ယင်းစိန်လွတ်ကျောင်းမှာပင် အထက်တန်းပြဆရာမှ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး အထိ တာဝန်ယူခဲ့သည်။ ထိုမှ တော်လှန်ရေးကောင်စီလက်ထက် ကျောင်းများကို ပြည်သူပိုင် လုပ်လိုက်သော အခါ စိန်လွတ်ကျောင်းသည် အမှတ်(၄)အစိုးရ အထက်တန်းကျောင်း ဖြစ်လာသည်။ ဆရာကြီး ဦးစောဘိုးခင်သည် ယင်းအမှတ်(၄) အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းမှာပင် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး ဖြစ်လာရပြန်သည်။ (၁၉၇၄)ခုနှစ်တွင် ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည် အသက်(၆၀)ပြည့်သဖြင့် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးမှ အငြိမ်းစားရယူသွားပြီး (၁၉၇၆)ခုနှစ်အထိ တောင်ငူမြို့၏ မြို့နယ်ပညာရေးမှူးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

“အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှု”

ယင်းသို့ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည် မြို့နယ်ပညာရေးမှူးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ် ပထမအကြိမ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့ကောင်စီ အဆင့်ဆင့်ရွေးချယ် တင်မြှောက်ရေး(ဗဟို)ကော်မရှင်၌ အဖွဲ့ဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဖြစ်လာသည်။ ထိုမှ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ရွေးချယ်သတ်မှတ်သောအခါ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည် တောင်ငူမြို့ အမှတ်(၂)ခဲဆန္ဒနယ်၏ အမတ်လောင်းတဦး ဖြစ်လာသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပသောအခါ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည် အမှတ်(၂)တောင်ငူခဲဆန္ဒနယ်မှ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်း ခံခဲ့ရလေသည်။

ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည် ပထမအကြိမ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့ကောင်စီ အဆင့်ဆင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရေး (ဗဟို)ကော်မရှင်တွင် ဆရာဦးသိန်းဖေမြင့်နှင့် အတူတကွ တာဝန်ထမ်းဆောင် ရသည်ကို အကြောင်းပြ၍ တောင်ငူမြို့ သူ့နေအိမ်သို့ ကျွန်တော်ရောက်ရှိလေလျှင် ဦးသိန်းဖေမြင့်၏ ရိုးရိုးလေးဖြင့် ထိရောက်စွာ ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံ အကြောင်းကို ပြောပြတတ်လေသည်။

လွှတ်တော်အစည်းအဝေးရှိ၍ ရန်ကုန်မြို့သို့ လွှတ်တော်လာတက်ချိန်တွင် ဆရာကြီး ဦးစောဘိုးခင်သည် အလုံရပ်ရှိ ကချင်ဂေဟာ အိမ်ရာ၌ တည်းခိုမြဲ ဖြစ်သည်။ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင် အားမည့်အချိန်ကို ရွေးချယ်၍ ဆရာသာထိုသည် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု လုပ်ငန်းအတွက်ဆရာကြီး ဦးစောဘိုးခင်နှင့် သွားတွေ့၏။ ယင်းသို့ ဆရာသာထိုမှ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်အား သွားတွေ့လေတိုင်း ကျွန်တော်တို့ ပါဝင်ခဲ့ကြ၏။

ထိုစဉ်က ပညာရေးဌာနဝန်ကြီးမှာ ဒေါက်တာခင်မောင်ဝင်း ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သော ဆရာဦးစောဘိုးခင်မှတစ်ဆင့် ဆရာသာထိုခေါင်းဆောင်၍ ကျွန်တော်တို့သည် စာသင်ကျောင်းများ၌ ကရင်စာပေသင်ကြားရေးနှင့်သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအရ စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးကို ကြိုးပမ်းခဲ့ကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုစဉ်က အစိုးရနှင့် ပညာရေးဌာန၏ ကရင်စာပေသင်ကြားရေး အစီအစဉ်သည် ပေးကားပေး၏ မရသည့် အစီအစဉ်နှင့် မူဝါဒ ဖြစ်လေသည်။

သာမကတရပ်မှာ အစိုးရနှင့် ပညာရေးဌာန၏ ပေါ်လစီမှာ ကရင်စာပေသင်ကြားလိုသော ကျောင်းတကျောင်းတွင် ရှိရမည့် ကရင်ကျောင်းသားဦးရေသည် ကျောင်းသားဦးရေ စုစုပေါင်း၏ သုံးပုံနှစ်ပုံရှိရမည်ဟု ဖော်ပြထား၏။ ယင်းဦးရေသည် (၁၉၅၉)ခုနှစ်၊ ကရင်ဒေသဆိုင်ရာ ကျောင်းများတည်ရှိစဉ်က ပထမအကြိမ် ရှိခဲ့ဘူးသည်။ ထိုမှ (၁၉၆၄)ခုနှစ်၊ ကျောင်းများကို ပြည်သူပိုင်မသိမ်းမီ ကာလ၌ ဒေသများစွာရှိ ကျောင်းများစွာတွင်လည်း ဒုတိယအကြိမ် ရှိခဲ့ဘူးသည် အရေအတွက် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကျောင်းများကို ပြည်သူပိုင်သိမ်းလိုက်သည်မှ အစပြု၍ ကျောင်းသားများအားလုံး ပေါင်းစည်းလိုက်ရာ ယင်းအရေအတွက် မျိုးမှာ လွန်စွာမှနည်းပါးသော သီးသန့်ရှာကျောင်းများ၌သာ ရှိနိုင်သည့် အရေအတွက်မျိုး ဖြစ်တော့သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ဆရာသာထိုဦးစီး ခေါင်းဆောင်ပြုမှုဖြင့် ယင်းကိစ္စကို ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်အား ရှင်းပြ၏။ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်မှတစ်ဆင့် ထပ်မံ၍ ပညာရေးဝန်ကြီး သိရှိနားလည်နိုင်စေရန် ဆက်လက်တင်ပြ၏။ သို့ရာတွင် ကရင်စာပေသင်ကြားခွင့်မှာ သက်ဆိုင်ရာကျောင်း၌ ကရင်ကျောင်းသားဦးရေသည် စုစုပေါင်း ကျောင်းသားဦးရေ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံ ရှိရမည်ဟုဆိုသည့်အချက်သည်ကားပေးကားပေး၏မရနိုင်သည့်ပေါ်လစီတရပ် ဖြစ်ကြောင်း ဆေချာသွားလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ထိုစဉ်က ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာ၌ “ကရင် စာပေသင်ကြားရေး-ပေးကားပေး၏ မရ” ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရေးသားလိုက်လေသည်။ ထိုမှဒေါက်တာခင်မောင်ဝင်း သည် ပညာရေးဌာန ဝန်ကြီးအဖြစ်မှ ရွှေ့လျားသွား၍၊ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည်လည်း လွှတ်တော် သက်တန်း နှစ်ပတ်ပြည့်ရာမှ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်မှ ပြီးဆုံးသွား၏။ ဤသို့ဖြင့် ကရင်စာပေသင်ကြားရေး အစီအစဉ်သည်လည်း ရေမျှာကမ်းတင် ဖြစ်သွားရှာလေသည်။ ဆရာကြီးဦးစောဘိုးခင်သည် နားလေးသော ရောဂါရှိသဖြင့် တန်သင့်ရုံသော လူမှုရေးအခမ်းအနားများသို့ မသွားပဲ နေလေ့ရှိလေသည်။

1. For us, surrender is out of question
2. The recognition of the Karen State must be completed
3. We shall retain our arms
4. We shall decide our own political destiny

- ၁။ လက်နက်ချအညံ့ခံအနူးပေးခြင်းကို ကျွန်ုပ်တို့အလျဉ်းမလုပ်။
- ၂။ ကရင်ပြည်နယ်အသိအမှတ်ပြုခြင်း ပြီးပြည့်စုံစေရမည်။
- ၃။ ကျွန်ုပ်တို့လက်နက်၊ ကျွန်ုပ်တို့လက်ထဲတွင် ရှိရမည်။
- ၄။ ကျွန်ုပ်တို့ နိုင်ငံရေးကံကြမ္မာ၊ ကျွန်ုပ်တို့ဖန်တီးရမည်။

ဆက်လက်ထုတ်ဝေဦးမည့်စာအုပ်များ

- ၁။ ယုဒသန်နှင့်မြန်မာရွှေပြည် (မောင်စင်ကြယ်)
(စစ်အစိုးရ၏စာပေစီစစ်ရေးမှခွင့်မပြုခဲ့သောစာအုပ်)
- ၂။ ကရင့်နိုင်ငံရေးအဘိဓါန် (မောင်စင်ကြယ်)
- ၃။ မာနယ်ပလောခရီးသည် (မောင်စင်ကြယ်)

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာအုပ် ထုတ်ဝေနိုင်ရေးနှင့် ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အသက်သက်မှ စိုင်းဝန်း ပံ့ပိုးထူညှိခဲ့ကြသူ အပေါင်းအား ကျေးဇူးဥပတာရတင်ရှိကြောင်း ပေါ်ပြအပ်ပါသည်။

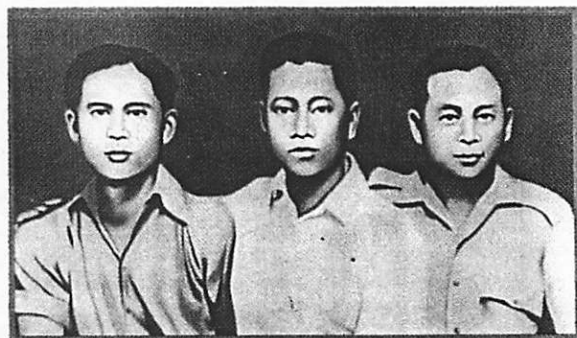
မောင်စင်ကြယ် (စာရေးဆရာ)

ဆရာဦးသာထို

စကောမောလေး

မန်းဘဇန် - စောစန်ကေ - စောဟန်တရသာမွေ

ဒိုက်ချစ်မြ - ဇောင်စင်ကြည်

ဇောင်စင်ကြည် - ပဒိုစောဘာသက် - ဒိုက်နှင်းစိုး

